

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မင်းကွန်းဆရာတော်
ဗုဒ္ဓသာသနဝိသိဋ္ဌ တိပိဋကဓရ မဟာတိပိဋကကော်ဝိဒ
တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက
ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာ ဝိသဇ္ဇက
အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု အဘိဓဇအဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိက

အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၏

ဟောစဉ်တရားတော်များ

(အဋ္ဌမတွဲ)

တိပိဋက=နိကာယသာသနာပြုဥပဋ္ဌာက စာအုပ်စာပေနှင့်
မော်ကွန်းအဖွဲ့က ထုတ်ဝေသည်။

ဓမ္မဒါန

သာသနာ ၂၅၄၇

ကောဇာ ၁၃၆၅

ဧရိန်နှစ် ၂၀၀၄

မမေ့သင့်လော ဗုဒ္ဓ ဩဝါဒ

- ၁။ အားကိုးရာအစစ်သည် ဗုဒ္ဓ မေ့ သံဃာ
 - ၂။ အမြဲနှလုံးသွင်းရန်အစစ်သည် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ၊
 - ၃။ မိတ်ဆွေအစစ်သည် ကံ ဉာဏ် ဝီရိယ၊
 - ၄။ နေ့စဉ်အလုပ်သည် ဒါန သီလ ဘာဝနာ၊
 - ၅။ အမြဲလက်ကိုင်ထားရန်အစစ်သည် ခန္တီ မေတ္တာ သစ္စာ၊
 - ၆။ ရန်သူအစစ်သည် လောဘ ဒေါသ မောဟ၊
 - ၇။ ဥစ္စာပစ္စည်း၏ အနှစ်သည် ဒါန၊
 - ၈။ မိမိခန္ဓာကိုယ်၏ အနှစ်သည် သီလ၊
 - ၉။ မိမိအသက်၏ အနှစ်သည် ဘာဝနာ၊
 - ၁၀။ အလှူအားလုံးတွင် တရားအလှူသည် အမြတ်ဆုံး၊
 - ၁၁။ အရသာအားလုံးတွင် တရားအရသာသည် အမြတ်ဆုံး၊
 - ၁၂။ ဗုဒ္ဓတရား မေ့မထားနှင့် ။
- ဆုံးမတိုင်းသာ ကျင့်ကြံပါက ဘယ်မှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးမည်နည်း။

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မင်းကွန်းဆရာတော်
ဗုဒ္ဓသာသနာသိသိဋ္ဌ တိပိဋကဓရ မဟာတိပိဋကကောဝိဒ
တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက
ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာ ဝိသဇ္ဇက
အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု အဘိဓဇအဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိက

အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၏

ဟောစဉ်တရားတော်များ
(အဋ္ဌမတွဲ)

တိပိဋက=နိကာယသာသနာပြုဥပဋ္ဌာက စာအုပ်စာပေနှင့်
မော်ကွန်းအဖွဲ့က ထုတ်ဝေသည်။

ဓမ္မဒါန

သာသနာ ၂၅၄၇

ကောဇာ ၁၃၆၅

ရော်နှစ် ၂၀၀၄

တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု
အဘိဓဇ အဂ္ဂမဟာ သဒ္ဓမ္မဇောတိက

အရှင်မိနိတ္တသာဓရာဘိဝံသ

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

က

သာသနာ့ချိန်ခွင်ကြီး လေးလက်တရားတော်

(ဂ) ဥပါသကာ ဒါယကာ ချိန်ခွင်ကြီး

မာတိကာ

၁။	စိတ္တသူကြွယ် (ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်	-	၁
	(က) ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး ဦးသုဓမ္မ	-	၈
	(ခ) အောက်ကလိအာ+အာကလိအောက်	-	၁၇
	(ဂ) ရှင်သုမ္မစိတ်ဆိုးပြီ	-	၂၀
	(ဃ) သုဓမ္မရဟန်းအားအဖော်တပည့်ရဟန်း ထည့်ပေးခြင်း	-	၂၈
	(င) အရှင်သုဓမ္မအား သြဝါဒတရားပေးခြင်း	-	၃၀
	(စ) အရှင်သုဓမ္မ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	-	၃၂
၂။	စိတ္တသေဋ္ဌေး ဘုရားထံ ဆည်းကပ်ခြင်း	-	၃၃
	(က) စိတ္တသေဋ္ဌေး ဘုရားဖူးသွားဖို့ စီမံပုံ	-	၃၅
	(ခ) နတ်များက ကူညီကြခြင်း	-	၃၆
	(ဂ) စိတ္တသေဋ္ဌေးရောက်ပြီ	-	၄၁
	(ဃ) နတ်ပန်းမိုး ဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းချ	-	၄၃
	(င) လူနတ်တို့က လက်ဆောင်ပေးကြ	-	၄၇
၃။	စိတ္တသူကြွယ်၏ အတိတ်ဝတ္ထု	-	၅၁
	(က) တောပန်းများ ခူးယူခဲ့ခြင်း	-	၅၃
	(ခ) စိတ္တနတ်သားဘဝ(နှင့်) စိတ္တသူကြွယ်ဘဝ	-	၅၅

ခ

တိပိဋကဓရဓာစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

- ၄။ စိတ္တသံယုတ်(၁)သံယောဇနသုတ်တရားတော်- ၅၇
 - (က) လင်းနို့သားငါးရာ - ၆၄
 - (ခ) ဖားနတ်သားအကြောင်း - ၆၅
 - (ဂ) စိတ္တသူကြွယ်၏ လျှောက်ထားချက်အဖြေ - ၇၁
 - (ဃ) မဟာထေရ်ကြီးတို့ ချီးမွမ်းတော်မူကြခြင်း - ၈၀
- ၅။ စိတ္တသံယုတ်(၂) ဣသိဒတ္တသုတ်တရား - ၈၁
- ၆။ စိတ္တသံယုတ်(၃) ဒုတိယဣသိဒတ္တသုတ်တရား- ၈၉
 - (က) အတ္တဒိဋ္ဌိမဖြစ်ပုံအမေးအဖြေ - ၁၀၂
 - (ခ) မမြင်ဘူးသောမိတ်ဆွေဖြစ်နေခြင်း - ၁၀၄
 - (ဂ) ကျောင်းထိုင်ရန်လျှောက်ထားတောင်းပန်ခြင်း-၁၀၇
 - (ဃ) ရဟန္တာမြတ်တို့သံယောဇဉ်ဖြတ်ပုံ - ၁၀၈
- ၇။ စိတ္တသံယုတ် (၄)
 - မဟာကပါဠိ ဟာရိယသုတ်တရား - ၁၁၀
 - (က) အရှင်မဟာကရဟန္တာခွင့်ပန်လျှောက်ထားခြင်း-၁၁၅
 - (ခ) အရှင်မဟာကတန်ခိုးစီမံခြင်း - ၁၁၇
 - (ဂ) စိတ္တသေဋ္ဌေးကြည်ညိုဝမ်းမြောက်ခြင်း - ၁၂၀
- ၈။ စိတ္တသံယုတ်(၅) ပဌမကာမဘူသုတ် - ၁၂၈
 - (က) ဘုရားချီးမွမ်းဥဒါန်းကျူးရင့်ခြင်း - ၁၃၄
 - (ခ) ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူခြင်း - ၁၃၇
 - (ဂ) ကာမဘူသုတ်(အဆက်) - ၁၃၉
- ၉။ စိတ္တသံယုတ်(၆) ဒုတိယကာမဘူသုတ် - ၁၄၅
 - (က) အထူးမှတ်ဖွယ်အဓိပ္ပာယ် - ၁၄၇

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

	(ခ) စတုတ္ထအမေးအဖြေ	- ၁၆၀
	(ဂ) ပဉ္စမအမေးအဖြေ	- ၁၆၂
	(ဃ) ဆဋ္ဌမအမေးအဖြေ	- ၁၆၅
	(င) သတ္တမအမေးအဖြေ	- ၁၇၀
	(စ) အဋ္ဌမအမေးအဖြေ	- ၁၇၃
	(ဆ) နဝမအမေးအဖြေ	- ၁၇၆
	(ဇ) ဒသမအမေးအဖြေ	- ၁၇၈
၁၀။	စိတ္တသံယုတ်(၇) ဂေါဒတ္တသုတ်	- ၁၈၀
	(၁) အပ္ပမာဏစေတောဝိမုတ္တိ	- ၁၉၂
	(၂) အာကိဉ္ဇညစေတောဝိမုတ္တိ	- ၁၉၅
	(၃) အနိမိတ္တစေတောဝိမုတ္တိ	- ၁၉၈
၁၁။	စိတ္တသံယုတ်(၈) နိဂဏ္ဏနာဠုပုတ္တသုတ်	- ၂၀၃
	(က) ပဋ္ဌမမဟာပညာသုတ်	- ၂၂၁
	(ခ) ပြဿနာဆယ်ချက်ဟောတော်မူခြင်း	- ၂၂၅
	(ဂ) ဝိညာဏဋ္ဌိတိရုနစ်ပါးအကြောင်း	- ၂၃၈
၁၂။	စိတ္တသံယုတ်(၉) အစေလကဿပသုတ်	- ၂၄၇
	(က) သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးတရားဆွေးနွေးခန်း	- ၂၄၉
	(ခ) အစေလကဿပ တရားကျပြီ	- ၂၅၂
	(ဂ) အရှင်ကဿပ ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	- ၂၅၄
၁၃။	ဂိလာနဒဿနသုတ်	- ၂၅၇
	(က) ဆွေမျိုးများ အထင်မှားကြသဖြင့် စိတ္တသေဋ္ဌေးတရားဟောပြုပြီး	- ၂၅၉
	(ခ) ပဋ္ဌမဩဝါဒ ဘုရားဂုဏ်တော် ၉-ပါး	- ၂၆၄

ဃ	တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)	
	(ဂ) ဒုတိယဩဝါဒခန်း တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါး -	၂၆၉
	(ဃ) တတိယဩဝါဒခန်း သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉-ပါး-	၂၇၂
	(င) စတုတ္ထဩဝါဒခန်း အပ္ပဋိဝိဘတ္တ	- ၂၇၅
၁၄။	ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်	
	(သမာဓိချိန်ခွင့်တရားတော်)	- ၂၇၈
	(က) အာဠာဝကသုတ်	- ၂၇၈
	(ခ) မြတ်စွာဘုရားရှင် အာဠာဝကပြည်သို့	
	ကြွတော်မူခြင်း	- ၂၉၀
	(ဂ) မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂဒြာ	- ၂၉၂
	(ဃ) အာဠာဝကဗိမာန် ရတနာပလ္လင်၌	
	မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူခြင်း	- ၂၉၅
	(င) အာဠာဝကနှင့် ဂဒြာတို့	
	အပြန်အလှန်ပြောကြဆိုကြပုံ	- ၂၉၆
	(စ) သာတာဂိရနှင့် ဟေမဝတ	- ၂၉၇
	(ဆ) ဘီလူး၏ ယုတ်ညံ့သောစိတ်အကြံ	- ၃၁၂
၁၅။	ဟတ္ထကသုတ် (အင်္ဂုတ္တိုရ်တိကနိပါတ်-၁၃၅)-	၃၇၃
၁၆။	ဟတ္ထကသုတ်(အံ၊ ၁၊ ၂၈)	- ၃၈၉

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

အပျင်ဝိစိတ္တ သာရာဘိဝံသ၏

ဟောစဉ်တရားတော်များ (အဋ္ဌမတွဲ)

သာသနာ့ချိန်ခွင်ကြီး လေးလက်တရားတော်

(ဂ) ဥပါသကာ ဒါယကာ ချိန်ခွင်ကြီး

(၁) စိတ္တသူကြွယ် (ပညာချိန်ခွင်) တရားတော်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၃၂-ခု၊ သာသနာတော် ၂၅၁၄-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၆-ရက်နေ့၊ မန္တလေးမြို့၊ စာတိုက်တန်း ရပ် ဒါယကာ ဒါယိကာမကြီး+ငယ် တစ်စုတို့၏ နှစ်စဉ် နှစ်စဉ် ကျင်းပမြဲ ဖြစ်သော သကျမုနိဥဒ္ဒိဿက စေတီတော်များ အား ၁၉-ကြိမ် မြောက် ပူဇော်အပ်သော ဘုရားပွဲသဘင်၌ ဟောကြားအပ်သည့် စိတ္တသူကြွယ် ဝတ္ထုတရား။

ဘုန်းကြီး ဝါတွင်းသုံးလ ဥပုသ်နေ့များမှာ သာသနာ့ချိန်ခွင် ကြီးလေးလက်တရား ဟောခဲ့တာ ရဟန်းယောကျ်ားဘက်က ချိန်ခွင်ကြီးတစ်လက်ဖြစ်တဲ့ ရှင်သာရိပုတ္တရာနဲ့ ရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန် တို့ နှစ်ပါးအကြောင်းလည်း ဟောခဲ့ပြီးပါပြီ။ ရဟန်းမတို့ဘက်က ချိန်ခွင်ကြီး တစ်လက်ဖြစ်တဲ့ ခေဓာထေရီနဲ့ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမတို့ နှစ်ပါးအကြောင်းလည်း ယမန်နေ့က ဟောခဲ့ပြီးပါပြီ။ တစ်ဝက်ကျိုးပြီ ဆိုကြပါစို့။

၂

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ယနေ့ အမျိုးသားဥပါသကာ ဒကာကြီးများဘက်မှ ချိန်ခွင် ကြီးများသဖွယ် ဖြစ်ကြတဲ့ စိတ္တသူကြွယ်(နဲ့) ဟတ္ထကာဠာက သီတင်း သည်တို့ နှစ်ယောက်အနက်က ပညာချိန်ခွင်ကြီးဖြစ်တဲ့ စိတ္တသူကြွယ် ရဲ့ ဝတ္ထုကို စတင်ဟောကြားကြပါစို့။

မြတ်စွာဘုရားက စတုတ္ထနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်မှာ-

သဒ္ဓေါ ဘိက္ခဝေ ဥပါသကော ဧဝံ သမ္မာ အာယာစမာ-
နော အာယာစေယျ။ တာဒိသော ဟောမိ၊ ယာဒိသော စိတ္တော
စ ဂဟပတိ ဟတ္ထကော စ အာဠာကော။ (အံ၊ ၁၊ ၈၇)

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အို-ချစ်သားတို့။ သဒ္ဓေါ=သဒ္ဓါ တရားနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဥပါသကော=ရတနာသုံးရပ်ကို ဆည်းကပ်သူ ဥပါသကာဒါယကာ တစ်ဦးဦးသည်။ အာယာစမာနော=ကိုယ်ရေး ကိုယ်တာ ပန်ထွာတောင့်တလတ်သည်ရှိသော်။ စိတ္တော စ ဂဟပတိ = စိတ္တသူကြွယ် (စိတ္တသေဋ္ဌေး) သည် လည်းကောင်း။ ဟတ္ထကော စ အာဠာကော = ဟတ္ထကာဠာက သီတင်းသည် လည်းကောင်း။ ယာဒိသော=အကြင်သို့ စိတ္တသူကြွယ်ကား ပညာကြီးခြင်းသဘော+ ဟတ္ထကာဠာက သီတင်းသည်သည်ကား သမာဓိကြီးခြင်းသဘော အသီးသီးရှိပေ၏။ အဟမ္မိ=အကျွန်ုပ်သည်လည်း။ တာဒိသော=ထိုသို့ စိတ္တသူကြွယ်လို ပညာရှိတဲ့ ဥပါသကာတစ်ယောက်+ဟတ္ထကာဠာက သီတင်းသည်လို သမာဓိကြီးရင့်တဲ့ ဥပါသကာ တစ်ယောက်သည်။ ဟောမိ=ဖြစ်ရပါလို၏။ ဧဝံ=ဤသို့ တောင့်တပန်ထွာမှ။ သမ္မာ= ကောင်းစွာ။ အာယာစေယျ=တောင့်တပန်ထွာသည် မည်ရာ၏။

မြတ်စွာဘုရားက “ရဟန်းတို့၊ သဒ္ဓါတရားရှိတဲ့ ဥပါသကာ ဒါယကာ တစ်ယောက်ဟာ သဘာဝဓမ္မနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကိုယ်ရေး

စိတ္တသူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

ကိုယ်တာ တောင့်တပန်ထွာလို့ရှိရင် 'ငါသည် မြတ်စွာဘုရား လက်ထက် တော်အခါတုန်းက ပညာကြီးရင့်တဲ့ စိတ္တသူကြွယ်လို ပညာကြီးရင့်တဲ့ ဥပါသကာတစ်ယောက် + သမာဓိကြီးရင့်တဲ့ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်လို သမာဓိကြီးရင့်တဲ့ ဥပါသကာ တစ်ယောက်ဖြစ်ရပါလို့ ၏"လို့ အဲဒီလို ပန်ထွာ၊ အဲဒီလိုတောင့်တမှ ကောင်းမြတ်သော သဘာဝကျသော ပန်ထွာတောင့်တခြင်း ဖြစ်နိုင် မယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ -

ဧသာ ဘိက္ခဝေ တုလာ၊ ဧတံ ပမာဏံ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ ယဒိဒံ စိတ္တော စ ဂဟပတိ ဟတ္ထကော စ အာဠဝကော။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အို-ချစ်သားတို့။ ယဒိဒံ=ယော အယံ စိတ္တော ဂဟပတိ စ=အကြင် စိတ္တမည်သောသူကြွယ်=စိတ္တ မည်သော သေဋ္ဌေးသည် လည်းကောင်း။ ယဒိဒံ=ယော အယံ ဟတ္ထကော အာဠဝကော စ=အကြင် ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည် သည်လည်းကောင်း။ အတ္ထိ=ရှိ၏။ ဧသာ=စိတ္တသေဋ္ဌေး=စိတ္တသူကြွယ် (နှင့်) ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည် ဤသူနှစ်ဦးသားသည်။ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ=ငါဘုရား၏ တပည့်သား သာဝက ဥပါသကာ ဒါယကာတို့ အနက်။ တုလာ=ချိန်ခွင်ကြီးများ ဖြစ်ကြပေ၏။ ဧတံ=စိတ္တသေဋ္ဌေး (စိတ္တသူကြွယ်)(နှင့်) ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်း သည် ဤသူနှစ်ဦးသား အစုံသည်။ ပမာဏံ=ပမာဏဂရ အလေးပြု လောက်သည့် သမာဓိ တင်းတောင်းကြီးအစုံ ဖြစ်တုံပေ၏။

စိတ္တသူကြွယ်ခေါ်တဲ့ စိတ္တသေဋ္ဌေးက ပညာဘက်ဆိုင်ရာ ချိန်ခွင်ကြီး+သမာဓိတင်းတောင်းကြီး၊ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည် က သမာဓိဆိုင်ရာချိန်ခွင်ကြီး+သမာဓိတင်းတောင်းကြီး ဖြစ်တယ်။

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်တော့်သာသနာမှာ ရှိကြတဲ့ ပရိသတ် လေးပါးအနက် ဒကာဘက်က စိတ္တသူကြွယ် (နဲ့) ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်=ဤသူနှစ်ဦးသားကို စိတ္တသူကြွယ်က ပညာချိန်ခွင်တစ်ဖက် + ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်က သမာဓိချိန်ခွင် တစ်ဖက်၊ အဲဒီလို ချိန်ခွင်နှစ်ဖက်အစုံအနေနဲ့ ဟောထားလို့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အလိုတော်အားဖြင့် ဥပါသကာဒကာတွေဟာ စိတ္တသူကြွယ်အကြောင်း ကောင်းကောင်းသိပြီး သူ့လို ဖြစ်ချင်ကြ+သူ့လို တောင့်တကြ+သူ့လို ကျင့်သုံးကြမှ ဘုရားရှင်အလိုတော်ကျ ဖြစ်ကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ (ဥပါသကာ ဒါယိကာမကြီးတွေကျတော့လဲ ခုဇ္ဈတ္တရာနဲ့ နန္ဒမာတာလို ချိန်ခွင်ကြီးနှစ်လက် သူ့အလှည့်ကျတော့ ပေါ်လာပါ မယ်။ ဟောပြပါမယ်)။ ဥပါသကာ ဒကာတို့ဘက်က ပညာချိန်ခွင်ကြီး ဖြစ်တဲ့ စိတ္တသူကြွယ်အကြောင်း ပြောမယ်ကြံတော့ တစ်နွယ်ငင် တစ်စင်ပါ အနေနဲ့ သူ့ရဲ့ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သုဓမ္မထေရ် ရဲ့ အကြောင်းဝတ္ထုကိုလည်း ဟောရပါမယ်။

သို့သော် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာက “စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု”လို့ အမည်တပ်ပြီး ဒေသနာ စတုကာကတော့ စိတ္တသူကြွယ်(စိတ္တသေဋ္ဌေး)ရဲ့ ကျောင်းထိုင်ကိုယ်တော် ဦးသုဓမ္မကို အကြောင်းပြုပြီး မြတ်စွာဘုရားက-

အသန္တံ ဘာဝန+မိစ္ဆေယျ၊ ပုရေက္ခာရဉ္စ ဘိက္ခူသု။
 အာဝါသေသု စ ဣဿရိယံ၊ ပုဇံ ပရကုလေသု စ။
 မမေဝ ကတ+မညန္တု၊ ဂိဟိ ပဗ္ဗဇိတာ ဥဘော။
 မမေဝါ+တိဝသာ အဿု၊ ကိစ္စာကိစ္စေသု ကိသ္မိစိ။
 ဣတိ ဗာလဿ သင်္ဂပေ၊ ဣစ္ဆာ မာနော စ ဝပုတိ။

(ဓမ္မပဒဂါထာ ၇၃၊ ၇၄)

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

ဤကဲ့သို့ ဓမ္မပဒ တရားဂါထာကို ဟောကြားတော်မူပါ
တယ်။ အဲဒီတရားဂါထာကို အဋ္ဌကထာ ဆရာတော်က ဤသို့ တရား
စ ပေးလိုက်တယ်။

အသန္တံ ဘာဝန+မိစ္ဆေယျာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ
ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သုဓမ္မတ္ထေရံ အရဗ္ဗ ကထေသိ။

အသန္တံ ဘာဝန+မိစ္ဆေယျ-အစရှိတဲ့ ဤတရားဒေသနာကို
လူနတ်တို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
ကိန်းအောင်းမွေ့လျော်နေတော်မူစဉ် သုဓမ္မမထေရ်ကို အကြောင်း
ပြုပြီး ဟောပါတယ်။ အဲဒီလို တရားစပေးလိုက်တယ်။

ဒါဖြင့် ဒီဝတ္ထုတစ်ခုလုံးဟာ သာဝတ္ထိပြည်မှာ ဖြစ်သလား? လို့
မေးစရာရှိလို့ အဋ္ဌကထာက ဤသို့ ဆက်ပြီးဖော်ပြတယ်။

ဒေသနာ မစ္ဆိကာသဏှော သမုဋ္ဌာယ သာဝတ္ထိယံ
နိဋ္ဌိတာ။

ဒေသနာ=တရားဟောကြောင်း အဋ္ဌပ္ပတ်သည်။ မစ္ဆိကာသဏှော
=မစ္ဆိကာသဏှမြို့၌။ သမုဋ္ဌာယ=စတင်ဖြစ်ပေါ်၍။ သာဝတ္ထိယံ=
သာဝတ္ထိပြည်၌။ နိဋ္ဌိတာ=ပြီးဆုံးပေ၏။ အကြောင်းဝတ္ထုက
မစ္ဆိကာသဏှမြို့မှာ စဖြစ်ပြီး တရားဒေသနာ အဆုံးက သာဝတ္ထိ
ပြည်မှာ လာဆုံး တယ်။ မစ္ဆိကာသဏှမြို့ဆိုတာ သာဝတ္ထိပြည်နဲ့
ယူဇနာသုံးဆယ် ဝေးတဲ့မြို့၊ တိုင်းကတော့ ကောသလတိုင်းပဲ။
အဲဒီကောသလတိုင်း သာဝတ္ထိပြည်မှ ယူဇနာသုံးဆယ်ဝေးတဲ့
မစ္ဆိကာသဏှမြို့မှာ စိတ္တသေဋ္ဌေးလို့ ခေါ်တဲ့ သူတော်ကောင်း
သေဋ္ဌေးတစ်ယောက် ရှိတယ်။

စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ ရှေးဆုတောင်းအရ သူမွေးဖွားတဲ့အချိန်မှာ
အဆင်းငါးမျိုး နတ်ပန်းမိုး ပြူးပြီးပြုန်းပြုန်း ရွာသွန်းချတယ်။ ဘုန်းကံ

၆

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ပညာလွန်စွာဆန်းကြယ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲဆိုပြီး မိဘဆွေမျိုးများက သူ့ကို “မောင်စိတ္တ” လို့ အမည်မှည့်ခေါ်ကြတယ်။ အဲဒီ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သား စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ သဒ္ဓါတရားလည်း အလွန်ကောင်းတဲ့ ပညာအမြော် အမြင်လည်း အလွန်ကြီးတဲ့ ပစ္ဆိမဘဝိကသား သေဋ္ဌေးတစ်ယောက် ဖြစ်တယ်။

တစ်နေ့သောအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီမထေရ် ငါးပါးတွင် တစ်ပါးအပါ အဝင် ဖြစ်တော်မူတဲ့ မဟာနာမ မထေရ် သာသနာပြု ကြွတော်မူရင်း မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သို့ရောက်လို့ မြို့ထဲ ဆွမ်းခံ ကြွတယ်ဆိုရင်ပဲ ပါရမီ ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပီပီ စိတ္တသေဋ္ဌေးက မဟာနာမ ရဟန္တာမထေရ်ကို မြင် လိုက်ရလျှင်ပင်-

ယေ ဝတ လောကေ အရဟန္တာ ဝါ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဝါ သမာပန္နာ၊ အယံ တေသံ အညတရော။

ဪ...လောကမှာ ရဟန္တာဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ အရဟတ္တ မဂ်သို့ ရောက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတဲ့ အဲဒီစာရင်းထဲမှာ ဤအရှင်သူမြတ် ဟာ တစ်ပါးအပါအဝင် ဖြစ်မှာ အမှန်ပဲ။ အင်မတန် ငြိမ်သက်တဲ့ ရှေ့သို့ တက်ခြင်း+နောက်သို့ ဆုတ်ခြင်း+တူရူကြည့်ခြင်း+စောင်း၍ ကြည့် ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံပါပေတယ်။ အဲဒီလို အလွန်တည်ငြိမ်၍ ကြည်ညို ဖွယ်ကောင်းသော ဣန္ဒြေဖြင့် ဆွမ်းခံကြွတော်မူတဲ့ ဣရိယာပုတ် ထဲမှာပင်လျှင် ကြည်ညိုပြီး “ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ရဟန္တာသူမြတ်ပဲ” ဟု မမှိတ်မသုန် ယုံကြည်ချက်ဖြင့် မိမိရဲ့ အိမ်ထဲသို့ ပင့်ဆောင်တယ်။

အိမ်ထဲရောက်တဲ့အခါ နေရာထိုင်ခင်းပေး၊ ရိုသေစွာ ဆွမ်း ဆက်ကပ်ပြီးတဲ့အခါ မဟာနာမ ရဟန္တာမထေရ်က အနုမောဒနာ တရားဟောကြားတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ ထိုနေရာမှာပင် သောတာပန် အရိယာဖြစ်သွားတယ်။ သဒ္ဓါတရား အင်မတန်

ထက်သန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော့ “အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်ကို ချီးမြှောက်သဖြင့် ဤမစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှာ သီတင်းသုံးတော်မူပါဦး ဘုရား” လို့ လျှောက်ထားပြီး သူပိုင်တဲ့ ဝွေးချိုပင်တော ဥယျာဉ်ကြီး တစ်ခုလုံးကို “သံဃာ့အာရာမံ=သံဃာ့ကျောင်းတိုက်ကြီး” တည်ဆောက်ပြီး ဘုရားအမှူးရှိတဲ့ သံဃာအား ရေစက်ချပြီး လှူလိုက်တယ်။ အရှင်မဟာနာမ မထေရ်ရဲ့ အဆုံးအမ ရထားတော့ လှူတတ်နေပြီလေ။ မြတ်စွာဘုရားကို ထူးပြီး မပင့်တော့ဘူး။

အဲဒီလို သံဃာ့အာရာမံ ကျောင်းတိုက်ကြီး ကျောင်းလွှတ်ပူဇော်ပွဲကြီး ကျောင်းရေစက်ချပွဲကြီး ကျင်းပပြီး အရှင်မဟာနာမ မထေရ်ရဲ့လက်၌ ရေစက်ချပြီး သူတည်တဲ့ “ဝွေးချိုတောကျောင်းတိုက်ကြီး” တစ်ခုလုံးကို ဗုဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ်သံဃာတော်အား လှူဒါန်းလိုက်တဲ့ အခါ မဟာပထဝီမြေကြီးဟာ “ပတိဋ္ဌိတံ ဗုဒ္ဓသာသနံ။ ဗုဒ္ဓသာသနံ=ဘုရားမြတ်စွာ သာသနာသည်။ ပတိဋ္ဌိတံ=မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှာ ကောင်းစွာတည်ခဲ့လေပြီ” လို့ သာဓုကောင်းချီးပေးသည့် အလား သွက်သွက်ခါအောင် တုန်လှုပ်ပေးတယ်။

ကျောင်းတိုက်ကြီးရယ်လို့ ဖြစ်လာတော့ ထိုထိုဤဤမှ သံဃာတော်တွေ ကြွလာ သီတင်းသုံးတော်မူကြတယ်။ စိတ္တသေဋ္ဌေးကလဲ သဒ္ဓါတရားကြီးမားတဲ့ သောတာပန်အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော့ သူ့အိမ်ဟာ စတုဒိသာ သံဃာတော်အရှင်မြတ်တွေရဲ့အတွက်ဆိုလျှင် အမြဲတမ်းတံခါး ဖွင့်ထားတဲ့ သောက်ရေတွင်းကြီးသဖွယ် ဖြစ်တယ်။ “စိတ္တသေဋ္ဌေး=စိတ္တသူကြွယ်ဟာ အင်မတန် သဒ္ဓါတရားလဲကောင်း၊ ဉာဏ်ပညာလဲကောင်း၊ သဒ္ဓါ(နှင့်) ပညာစွယ်စုံထက်တဲ့ ဒကာပဲ” လို့ အဲဒီလို သာသနာက အသိအမှတ်ပြုရတယ်။ သူ့ကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်တိုင်းရောက်တိုင်းသော အရှင်မြတ်တွေဟာ စိတ္တသူကြွယ်=

၈

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ ပညာကြီးပုံ+သဒ္ဓါတရားကောင်းပုံကို တွေ့ကြုံကြရတော့ မိမိတို့ရောက်တဲ့ နေရာတိုင်း နေရာတိုင်းမှာ စိတ္တသူကြွယ်ရဲ့ ဂုဏ် ကျေးဇူးစကား ပြောကြားကြတယ်။

အဲဒီလိုနေတဲ့နေရာမှာ အစဦးစွာ ကျောင်းတိုက်ကြီးကို အလှူခံတော်မူ၊ ရေစက်ချ ပေးတော်မူတဲ့ အရှင်နာမ မထေရ်ကတော့ သူက ရဟန္တာဖြစ်လို့ ကျောင်းပလိဗောဓ=အာဝါသ ပလိဗောဓအဖြစ် ခံပြီး အာဝါသိကကျောင်းထိုင် ကိုယ်တော်အနေနဲ့ အမြဲတမ်း မနေဘူး။ အဲဒီတော့ မထေရ်မြတ်က သင့်လျော်ရာ သာသနာပြုရမည့် အရပ်ကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားပြီး ကြွသွားတော်မူတယ်။

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး ဦးသုဓမ္မ

ကျောင်းတိုက်ရယ်လို့ ဖြစ်လာယင် ကျောင်းထိုင်ကိုယ်တော်ရှိ ရမယ်။ အဲဒီတော့ ပါဠိလိုက အမ္မာဠကဝန=မြန်မာလိုပြောရရင် “ဝွေးချိုပင်တောကျောင်းတိုက်ကြီး”၊ အဲဒီကျောင်း တိုက်ကြီးမှာ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးက ပုထုဇဉ်ရဟန်း အရှင်သုဓမ္မတဲ့။ အရှင် သုဓမ္မဟာ စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျောင်းဒကာရဲ့ ကျောင်းနှင့်ပတ်သက်တဲ့ ဝေယျာဝစ္စ နဝကမ္မဆိုရင် သူချည်းပဲ ခေါင်းခံပြီး ပြုလုပ်တယ်။ စိတ္တ သူကြွယ်အိမ်က သူ့အား အမြဲတမ်း ဆွမ်းကပ်တယ်။ စိတ္တသူကြွယ် ကလဲ သံဃာကိုဖြစ်စေ၊ ဂိုဏ်းကိုဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဖြစ်စေ ပင့်လိုတယ် ဆိုရင် အရှင်သုဓမ္မနဲ့ တိုင်ပင်ပြီးမှ ပင့်လေ့ရှိတယ်။ (သူ့ရဲ့ကျောင်းထိုင် ကိုယ်တော်ကိုး)။

အဲဒီလိုနေလို့ ရက်+လ+နှစ်ပေါင်း အချိန်တော်တော် ကြာ ညောင်းလာတဲ့အခါ စိတ္တသူကြွယ်ရဲ့ သဒ္ဓါ+ပညာ ဂုဏ်ကျေးဇူး သတင်းစကား ကြားသိရလို့ -

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

- (၁) အရှင်သာရိပုတ္တရာ (၂) အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်
- (၃) အရှင်မဟာကစ္ဆည်း (၄) အရှင်မဟာကောဠိက
- (၅) အရှင်မဟာကပ္ပိန (၆) အရှင်မဟာစုန္ဒ
- (၇) အရှင်အနုရုဒ္ဓါ (၈) အရှင်ရေဝတ
- (၉) အရှင်ဥပါလိ (၁၀) အရှင်အာနန္ဒာ

(၁၁) အရှင်ရာဟုလာ အဲဒီမထေရ်မြတ်ကြီးများလို့ ပါဠိတော်

က ဆိုထားသော်လဲ ပဓာနနည်းအားဖြင့် ဆိုတာဖြစ်တယ်။

အမှန်ကတော့ အဂ္ဂသာဝက မထေရ်မြတ်ကြီးနှစ်ပါး+မဟာသာဝကမထေရ်မြတ်ကြီး ကိုးပါး၊ အားလုံးမထေရ်မြတ်ကြီး ၁၁-ပါး ခေါင်းဆောင်ပြီး တပည့်သံဃာတစ်ထောင်ကျော်တို့ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့ အဗ္ဗာဠကဝနခေါ်တဲ့ “ဌေးချိုပင်တောကျောင်းတိုက်ကြီး” သို့ ကြွချီတော်မူလာကြတယ်။

ဒီ သတင်းစကားကို စိတ္တသေဋ္ဌေး ကြားသိတော့ ကျောင်းတိုက်ကြီးသို့ သွားပြီး သူဆောက်လုပ်တဲ့ ကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ သံဃာတော်တွေ ဝါဝါဝင်းဝင်း ပြည့်နေတာ မြင်ရတော့ အင်မတန် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ပြီး အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်အထံ သွားရောက်ရှိခိုးပြီး-

“ဘန္တေ ထောကံ ဓမ္မကထံ သောတုကာမော+မိ”။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ ထောကံ=အနည်းငယ်။ ဓမ္မကထံ=တရားစကားကို။ သောတု ကာမော=နာကြားခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ အမိ=ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။ ဤကဲ့သို့ အလိုက်သိတတ်စွာ လျှောက်ထားတယ်။ တရားကို မနာချင်၍ မဟုတ်ဘူးနော်။ မထေရ်မြတ်ကြီးတွေ အခွန်ရှည်တဲ့ခရီးကို ခြေကျင်ပင်ပန်းကြီးစွာ လာခဲ့ရလို့ “တပည့်တော်တရား အနည်းငယ် နာကြားလိုပါတယ်ဘုရား” လို့ အလိုက်သိစွာ

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လျှောက်ထားတယ်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကလည်း-

“ဥပါသကာ အဒ္ဓါနေန အာဂတာ+မှာ ကိလန္တရူပါ၊
အပိ စ ထောကံ သုဏာဟိ”။ (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ပ၊ ၃၂၇)

ဥပါသက=ဒါယကာ။ မယံ=ငါတို့သည်။ အဒ္ဓါနေန=ရှည်စွာ
သော ခရီးအခွန်ဖြင့်။ အာဂတာ=လာရကုန်သည်ဖြစ်၍။ ကိလန္တရူပါ
=ပင်ပန်းနွမ်းနယ်ခြင်း သဘောရှိကုန်သည်။ အမှာ=ဖြစ်ကုန်၏။

ဒါယကာစိတ္တ ... ငါတို့သည် ခရီးအခွန်ရှည်ကြီး လာခဲ့ကြ
ရလို့ အားလုံးသံဃာတွေ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်လာကြတယ်။ အပိ စ=
သို့သော်လဲ။ ထောကံ=အနည်းငယ်တော့။ သုဏာဟိ=တရားနာပါ
လော့။ သင် လျှောက်ထားတဲ့အတိုင်း တရားနည်းနည်းနာတာပလို့
ဆိုပြီး အရှင်သာရိပုတ္တရာက စိတ္တသူကြွယ်ရဲ့ စိတ်နေစိတ်ထားကို
ကြည့်ပြီး သပ္ပာယ်ဖြစ်လောက်တဲ့ တရားကို နည်းနည်းပဲ ဟောလိုက်
တယ်။

ဟောလိုက်တဲ့အခါ စိတ္တသူကြွယ်ဟာ တရားနာရင်းပဲ
အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်ရောက်အောင် မဂ်ဖိုလ်နှစ်ဆင့် တက်ရသွားတယ်။
ပဉ္စဝဂ္ဂီ အဝင်အပါ အရှင်မဟာနာမ မထေရ်ထံ တရားနာတုန်းက
သောတာပန် အရိယာ၊ ယခု အရှင်သာရိပုတ္တရာထံ တရားနာရတော့
သကဒါဂါမိမဂ်+ ဖိုလ်၊ အနာဂါမိမဂ်+ဖိုလ်လို့ အရိယမဂ်+ဖိုလ်
သုံးဆင့်ပေါက်ပြီး အနာဂါမိအရိယပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သွားတယ်။ ကာမရာဂ
ဟူသမျှကို အကုန်ပယ်ထားပြီးသား အနာဂါမိအရိယာ ဒါယကာ
တစ်ယောက် ဖြစ်သွားပြီ။

ဖြစ်ပြီးတယ်ဆိုလျှင်ပဲ စိတ္တသေဋ္ဌေးက ဘာလျှောက်သလဲ
ဆိုရင်-

“အဓိဝါသေန္တ မေ ဘန္တေ ထေရာ သွာတနာယ အာဂန္တကဘတ္တံ”။

ဘန္တေ=အရှင်တို့ဘုရား။ ထေရာ=မထေရ်မြတ်ကြီး ဆယ့်တစ်ပါးတို့သည်။ (ဝါ) မထေရ်မြတ်ကြီး ဆယ့်တစ်ပါးအမှူးထား၍ တစ်ထောင်သော ရဟန်းတော် အရှင်မြတ်တို့သည်။ သွာတနာယ=နက်ဖြန်ကောင်းမှု ကုသိုလ်အလို့ငှာ။ မေ=တပည့်တော်၏။ အာဂန္တကဘတ္တံ=ညွှန်သည် အာဂန္တ အရှင်မြတ်တို့အား လှူဒါန်းအပ်သည့် ဆွမ်းကို။ အဓိဝါ သေန္တ=သည်းခံသာယာမှု ပြုကြပါဘုရား။

မထေရ်မြတ်ကြီးများ အမှူးပြုတဲ့ သံဃာတော်တစ်ထောင် နက်ဖြန်ကောင်းမှု ကုသိုလ်အရေးအတွက် တပည့်တော် လှူဒါန်းမည့် အာဂန္တကဆွမ်းကို သာယာလက်ခံ အလှူခံတော် မူကြပါဘုရားလို့ လျှောက်ထားတဲ့အခါ အဂ္ဂသာဝက မထေရ်မြတ်ကြီးနှစ်ပါးအမှူးပြုတဲ့ သံဃာတော်တစ်ထောင်တို့ ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းဖြင့် စိတ္တသေဋ္ဌေး ပင့်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံကျေနပ်တော်မူကြတာကို သေဋ္ဌေးသိတယ်။

သိပြီးတော့မှ မထေရ်မြတ်ကြီးများကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး ဦးညွှတ်ပြီး ကျောင်းထိုင်ကိုယ်တော် ဦးသုဓမ္မထံ သွားပြီး-

“အဓိဝါသေတု မေ ဘန္တေ အယျော သုဓမ္မော သွာတနာယ ဘတ္တံ သဒ္ဓိံ ထေရေဟိ” (ဝိနယ၊ စူဠဝဂ္ဂ၊ ၃၈)

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ အယျော သုဓမ္မော=အရှင်သုဓမ္မသည်။ သွာတနာယ=နက်ဖြန် ကောင်းမှုကုသိုလ် အလို့ငှာ။ ထေရေဟိ=အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါး အမှူးထားတဲ့ မထေရ်မြတ်ကြီးတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ=အတူတကွ။ မေ=တပည့်တော်၏။ ဘတ္တံ=လှူဒါန်းမည့် ဆွမ်းကို။ အဓိဝါသေတု=သည်းခံသာယာတော်မူစေချင်ပါတယ် ဘုရားလို့ လျှောက်ထားပင့်ဖိတ်တယ်။

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကျောင်းနေကျောင်းထိုင် ကိုယ်တော်ဆိုရင် အင်မတန် သတိ ပြုသင့်လှပါတယ်နော်။ ဒကာ+ဒကာမနဲ့ ပတ်သက်လာရင် မိမိကို ကြည်ညိုတဲ့ ဒကာ+ဒကာမများ အခြားကိုယ်တော် တစ်ပါးပါးကို ကြည်ညိုခြင်းကို မခံနိုင် ဝန်တိုခြင်းမျိုးကို “ကုလမစ္ဆရိယ”လို့ ခေါ် တယ်။ ဒီတရားမျိုး အမှတ်တမဲ့ ဖြစ်သွားတတ်တယ်။ ဒီတရားမျိုး မဖြစ်အောင် သတိပြုသင့်လှပါတယ်။ ယခု အရှင်သုဓမ္မမှာလဲ ဒီ- ကုလမစ္ဆရိယတရား ဝင်လာပြီနဲ့တူတယ်။ သူ ဤကဲ့သို့ စဉ်းစား ဆင်ခြင်တယ်။

“ပုဗ္ဗေ ခွာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ ယဒါ သံဃံ ဝါ ဂဏံ ဝါ ပုဂ္ဂလံ ဝါ နိမန္တိ တုကာမော၊ န မံ အနပလောကေတွာ သံဃံ ဝါ ဂဏံ ဝါ ပုဂ္ဂလံ ဝါ နိမန္တေသိ”။

ပုဗ္ဗေ=ရှေးရှေးရက်တွေ+လတွေ+နှစ်တွေတုန်းက(ဆိုယင်)။ ခေါ=စင်စစ်။ အယံ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဤစိတ္တသူကြွယ်သည်။ ယဒါ= အကြင်အခါ၌။ သံဃံ=ဝါ=သံဃာကိုဖြစ်စေ။ ဂဏံ ဝါ=ဂိုဏ်းကိုဖြစ်စေ။ ပုဂ္ဂလံ ဝါ=ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဖြစ်စေ။ နိမန္တိတုကာမော=ပင့်ဖိတ်လို၏။ တဒါ= ထိုသို့ ပင့်ဖိတ်လိုသောအခါ၌။ မံ=ငါ့ကို။ အနပလောကေတွာ= မပန်ကြား မလျှောက်ထား မတိုင်ပင်ဘဲသာဖြင့်။ သံဃံ ဝါ=သံဃာကို လည်းကောင်း။ ဂဏံ ဝါ=ဂိုဏ်းဆိုတဲ့ နှစ်ပါး၊ သုံးပါးကို လည်း ကောင်း။ ပုဂ္ဂလံ ဝါ=ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို လည်းကောင်း။ န နိမန္တေသိ=မပင့်ဖိတ်ခဲ့ဖူးချေ။

လေးပါး+လေးပါးရဲ့အထက်ကို သံဃာလို့ ခေါ်တယ်။ နှစ်ပါး +သုံးပါးကို ဂိုဏ်းလို့ ခေါ်တယ်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကျတော့ ပုဂ္ဂိုလ် လို့ခေါ်တယ်။ စိတ္တသူကြွယ်ဟာ ရှေးတုန်းကဆိုရင် သံဃာကိုဖြစ်စေ။

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

ဂိုဏ်းကိုဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဖြစ်စေ သူပင့်ချင်ယင် ငါ့ကို မပန်ကြားဘဲ ဘယ်တော့မှ မပင့်ခဲ့ဖူးဘူး။

သော ဒါနာ+ယံ မံ အနပလောကေတွာ
ထေရေ ဘိက္ခု နိမန္တေသိ။

သော အယံ=ထိုစိတ္တသူကြွယ်သည်။ ဒါနိ=ဣဒါနိ=ယခုအခါ၌။
မံ=ငါ့ကို။ အနပလော ကေတွာ=မတိုင်ပင် မပန်ကြားဘဲ။ ထေရေ
ဘိက္ခု=မထေရ်ရဟန်းတို့ကို။ နိမန္တေသိ=ပင့်ခဲ့လေပြီ။

ဒုဋ္ဌော + ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ အနပေက္ခော
ဝိရတ္တရူပေါ မယိ။

အယံ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဤစိတ္တသူကြွယ်သည်။ ဒုဋ္ဌော=
ပျက်သွားပြီ။ အနပေက္ခော=ငါ့အပေါ်မှာ ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိတော့ဘူး။
မယိ=ငါ့အပေါ်၌။ ဝိရတ္တရူပေါ=တပ်ခြင်း ကင်းသွားပြီ။

ဒိ စိတ္တသူကြွယ်ဟာ ငါ့အပေါ်မှာ စိတ်ပျက်သွားပြီ။ ငဲ့ကွက်
ခြင်း အလျဉ်းမရှိတော့ဘူး။ ငါ့အပေါ်မှာ ချစ်ခင်တပ်မက်ခြင်း ကင်း
သွားလေပြီ။ အဲဒီလို စဉ်းစားပြီးတော့-

အလံ ဂဟပတိ နာမိဝါသေမိ။

ဂဟပတိ=ဒါယကာ။ အလံ=တော်ပြီ။ နာ+မိဝါသေမိ=သင့်
ဆွမ်းကို ငါသည်းမခံ လက်မခံ မသာယာတော့ဘူး-တဲ့။ အပြတ်ပြော
တယ်။ ဒါဟာ ကုလမစ္ဆရိယစိတ်နဲ့ မိမိအား အဦးမထားသည်ကို
မကျေနပ်လို့ အပြတ်ပြောတာ။ စိတ္တသူကြွယ်က အနာဂါမ်အရိယာ
အလွန်သိမ်မွေ့ နူးညံ့တဲ့စိတ်နဲ့ ဒုတိယမ္ဘိ တစ်ဖန် ရှေးနည်းအတူ ပင့်
လျှောက်ပြန်တယ်။ ဦးသူဓမ္မကလဲ ပုထုဇဉ် ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးပီပီ
ထိုနည်းအတူပဲ ပယ်တယ်။ တတိယမ္ဘိ သုံးကြိမ်မြောက်လဲ ထိုနည်းတူ
ဒကာ(နှင့်)ဆရာ ပင့်ကြ ပယ်ကြတယ်။

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သုံးကြိမ်မြောက် ပင့်ပြီး+ပယ်ပြီးတဲ့အခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တ သူကြွယ်က -

ကိံ မေ ကရိဿသိ အယျော သုဓမ္မော အဓိဝါသေန္တော ဝါ နာဓိဝါသေန္တော ဝါ။

အယျော သုဓမ္မော=အရှင်သုဓမ္မသည်။ အဓိဝါသေန္တော ဝါ= ငါပင့်တဲ့ဆွမ်းကို လက်ခံသာယာသည် ဖြစ်စေ။ နာဓိဝါသေန္တော ဝါ= လက်မခံ မသာယာသည် ဖြစ်စေ။ မေ=ငါ့ အပေါ်မှာ။ ကိံကရိဿသိ= ဘာပြန်နိုင်မှာလဲ။ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ပင့်ဖိတ်လို့ တူးတူးခါးခါးကြီး ပယ် တော့လည်းပဲ ဒကာ(နဲ့) ဆရာမှာ ဆရာဆိုတဲ့ အိုးကရွဲတော့ ဒကာက လည်း စလောင်းပဲ့နဲ့ပဲ “သူ ငါ့ဆွမ်းကို သာယာချင် သာယာ၊ မသာယာ ချင် မသာယာ၊ ဘာလုပ်နိုင်မှာလဲ” ဆိုပြီး စိတ္တသူကြွယ် အိမ်ပြန် သွားတယ်။ (အမျက်ထွက်လို့ မဟုတ်ဘူးနော်)။

အိမ်ရောက်တော့ စိတ္တသူကြွယ် သူ့ခမျာမှာ သံဃာ တစ်ထောင်စာ အိမ်ကရှိတဲ့ တပည့်တွေနဲ့ စားဖွယ်သောက်ဖွယ် ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်တို့ကို မပင်နိုင် မပန်းနိုင်ဘဲ ဝမ်းပန်းတသာ စိမ့်ချက်ပြုတ် နေကြတယ်။ ဦးသုဓမ္မ ကိုယ်တော်ကလည်းပဲ မကျေမချမ်းဖြစ်ပြီး ညဉ့်အခါမှာ စဉ်းစားတယ်။ “နက်ဖြန်မိုးသောက် ရောက်မှရောက် ပစေ၊ အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါး အမှူးပြုတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ထောင်အတွက် ဒီသေဋ္ဌေး ဘာတွေများ ချက်ပြုတ်စိမ့်ထားမလဲ၊ ငါသွားကြည့်မယ်” (တဲ့)။ (သူ ဤကဲ့သို့ စဉ်းစားတယ်။ တကတဲ ဆွမ်းစားပင့်တုန်းက တော့ လက်မခံဘူး။ ကျောင်းဒကာကြီး ပြန်သွားမှ သူ့မှာ ဒေါသက တိုက်တွန်းတော့ ညဉ့်လဲ အိပ်မယ် မထင်ပါဘူး)။

မနက်အစောကြီး ထသွား၊ အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါး အမှူးပြုတဲ့ ရဟန်းတော်များ မကြွလာသေးခင် နံနက်လေးနာရီလောက်မှာ သူ့

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

သပိတ်သင်္ကန်းကို သူယူပြီးတော့ သွားပြီ။ ကျောင်းမှာတော့ အာဂန္တုတွေချည်း ထားပစ်ခဲ့တယ်။ အာဂန္တုတွေကလည်း ငယ်ငယ် ငေါင်းငေါင်း မဟုတ်ဘူးနော်။ အဂ္ဂသာဝကကြီးနှစ်ပါး ခေါင်းဆောင်တဲ့ ရဟန်းတော်ပေါင်း တစ်ထောင်။ ဒေါသများ ကြောက်စရာ ကောင်း တယ်နော်။ အာဂန္တုတွေအတွက် မိမိပြုရမယ့် ဝတ်တွေကို သူအမှတ် မရဘူး။ စိတ်ဆိုးမာန်ဆိုးနဲ့ စိတ္တသူကြွယ်ရဲ့ အိမ်ကို သွားတယ်။

ရောက်တယ်ဆိုလျှင်ပဲ စိတ္တသူကြွယ်က နေရာပေးပြီး “နိသိဒထ ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား၊ ထိုင်တော်မူကြပါ” လို့ ရိုရိုသေသေ လျှောက်ထားတယ်။ အရှင်သုဓမ္မကလဲ “နာ+ဟံ နိသိဒါမိ၊ ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမိ။ အဟံ=ငါသည်။ န နိသိဒါမိ=မထိုင်ဘူး။ ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမိ=ဆွမ်းခံမယ်ကွ” တဲ့။

ဆရာနဲ့ဒကာ ဘယ်လောက်လိုက်သလဲ။ ဒကာကလည်း သိမ်မွေ့လိုက်တာ “ထိုင်တော်မူပါဘုရား” တဲ့။ အဲ-ကျောင်းဘုန်းကြီး ကလည်း “ငါမထိုင်ဘူးကွ၊ ယနေ့ ဆွမ်းခံသွားမှာ” တဲ့။ တကယ့် မတ်တပ်ပဲ ရပ်နေတယ်။ ထိုင်ကို မထိုင်ဘူး။ အဲဒီလို မတ်တပ်ရပ်ရင်း စိတ္တသူကြွယ် သံဃာတစ်ထောင်စာ ပြင်ထားတဲ့ ဆွမ်းခဲဖွယ် ဘောဇဉ် တွေကို ကြည့်ပြီး မခံနိုင်အောင်ပြောပြ၊ ပြောပုံက -

ပဟူတံ ခေါ တေ ဣဒံ ဂဟပတိ ခါဒနိယံ
ဘောဇနိယံ ပဋိယတ္တံ၊ ဧကာ စ ခေါ ဣဓ နတ္ထိ ယဒိဒံ
တိလသံဂုဋ္ဌိကာ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒါယကာ။ တေ=သင်သည်။ ပဟူတံ= များစွာသော။ ဣဒံ ခါဒနိယံ၊ ဤခဲဖွယ်အမျိုးမျိုးကို လည်းကောင်း၊ ဣဒံ ဘောဇနိယံ=ဤစားဖွယ် အမျိုးမျိုးကို လည်းကောင်း။ ပဋိယတ္တံ =စီရင်အပ်ပါပေ၏။ စ ခေါ=ထိုသို့ပင် စီမံထားသော်လဲပဲ။ ယဒိဒံ

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တိလသံဂုဠိကာ=အကြင် နှမ်းပြစ်ဆိုတဲ့ ခဲဖွယ်တစ်မျိုးသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ သာ ကော=ထိုနှမ်းပြစ်ဆိုတဲ့ မုန့်တစ်မျိုးကတော့။ ဣဓ=ဤ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ပွဲထဲ၌။ နတ္ထိ=မရှိပါတကား၊ (ဝါ) မပါပါတကား။

ဒကာတဲ့၊ ခဲဖွယ်အမျိုးမျိုး၊ ဘောဇဉ်အမျိုးမျိုး စီမံထားလိုက် တာ ကောင်းပါပေရဲ့။ သို့သော် ဒီအထဲမှာ “နှမ်းပြစ်မပါတာ ဝုကျ တာပဲ” တဲ့။ အဲဒါဟာ မခံချင်အောင် ဆဲရေး စကားပြောကြားတာ ဖြစ်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ စိတ္တသူကြွယ်ရဲ့ အနွယ်အဆက်မှာ ဟိုတစ်ချိန် အဖိုး+အဖွား၊ အဘိ၊ အဘင်တို့လက်ထက်လောက်ဆီက နှမ်းပြစ်ပြုလုပ်ပြီး ရောင်းစား အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုလုပ်ခဲ့ရဖူး တယ်။ ဒါကြောင့် နှမ်းပျစ်ရောင်းစားရဖူးတဲ့ အမျိုးအနွယ်နဲ့ ကိုင်ပြီး မခံနိုင်အောင် ရိုင်းရိုင်းပြောတာ၊ ဆဲတာဖြစ်တယ်။ ဆဲတယ် ဆိုတာက တကတဲ အမေ+နှစ်မကိုင်ပြီး ရိုင်းရိုင်းတိုင်းထွာတာကိုသာ ဆဲတယ်လို့ ခေါ်တာ မဟုတ်ဘူး။

- ၁။ ဇာတိ=အမျိုးနဲ့ကိုင်ပြီး ဘာမျိုးဟဲ့၊ ညာမျိုးဟဲ့လို့ ပြောတာမျိုး+
- ၂။ နာမ=အမည်နဲ့ကိုင်ပြီး မခံနိုင်အောင် ပြောတာမျိုး+
- ၃။ ဂေါတ္ထ=အနွယ်နဲ့ကိုင်ပြီး မခံနိုင်အောင် ပြောတာမျိုး+
- ၄။ ကမ္မ=အလုပ်အကိုင် အရောင်းအဝယ်နဲ့ကိုင်ပြီး မခံနိုင်အောင် ပြောတာမျိုး-

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆဲရေးခြင်းဆယ်မျိုး ရှိတယ်။ ယခု ဒီ နေရာမှာ ဦးသုဓမ္မ ကျောင်းထိုင်ကိုယ်တော်က စိတ္တသူကြွယ်တို့ရဲ့ အမျိုးအနွယ် အဆက်ကလာတဲ့ “နှမ်းပြစ်ရောင်းစားခဲ့တာ” ကို စောင်းပြီး မခံနိုင် အောင် ပြောတာနော်။ “အေး ကောင်းလိုက်တာဟ ခဲဖွယ်တွေ+ဘောဇဉ်တွေ၊ ဒါပေမယ့်ကွာ နှမ်းပြစ်တစ်ခုတော့ လိုသပ” လို့ ကမ္မ= အလုပ်အကိုင် အရောင်းအဝယ်နဲ့ ကိုင်ပြီး မခံနိုင်အောင်

ပြောဆိုဆဲရေးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စိတ္တသူကြွယ်က ဒေါသ ကိလေသာကို ပယ်ထားပြီးတဲ့ အနာဂါမ်အရိယာဖြစ်တော့ စိတ်မဆိုး အမျက်မထွက်ပါဘူး။ အရှင်သုဓမ္မရဲ့ ဒေါသပဲ ထင်ရှားတယ်။

ကျီး(နှင့်)ကြက် စပ်ကျသောငှက်၏

အောက်ကလိအာ+အာအောက်ကလိဟူ၍ မြည်တွန်ခြင်း

ထိုအခါ စိတ္တသူကြွယ်က ပညာရှိပီပီ ဘာပြောသလဲဆိုရင်-

“ဗဟု မှီ ဝတ ဘန္တေ ရတနေ ဗုဒ္ဓဝစနေ ဝိဇ္ဇမာနေ အယျေန သုဓမ္မေန ယဒေဝ ကိဉ္စိ ဘာသိတံ ယဒိဒံ တိလသံဂုဠိကာတိ”။ (ဝိနယ၊ စူဠဝဂ္ဂ၊ ၃၉)

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ ရတနေ=နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ် တဲ့ အမြတ်ဥစ္စာ ရတနာ ဖြစ်သော။ ဗဟုမှီ=အရေအတွက်အားဖြင့် ဓမ္မက္ခန္ဓာအနေဖြင့်ပြောရင် ရှစ်သောင်းလေးထောင် မြားမြောင်လှစွာ သော။ ဗုဒ္ဓဝစနေ=မြတ်စွာဘုရား ဟောညွှန်ကြားသည့် တရားစကား တော်သည်။ ဝိဇ္ဇမာနေ=အထင်အရှား အများကြီးရှိပါလျက်။ အယျေန သုဓမ္မေန=တပည့်တော်ရဲ့ ကျောင်းထိုင်ကိုယ်တော် အရှင်သုဓမ္မသည်။ ယဒေဝကိဉ္စိ=ပြောစရာ ရှိးရှိးရှားရှား။ ယဒိဒံ တိလသံဂုဠိကာတိ= နှမ်းပြစ်ဆိုတဲ့ အကြင်စကားကို။ ဘာသိတံ=ပြောအပ်ပါဘိ၏။

အရှင်ဘုရား၊ ရတနာလို့ခေါ်နိုင်အောင် နာလိုက်ရင် နှစ်သက် မှုကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့ ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်ဆိုတဲ့ ဘုရားစကား တရားတွေ အများကြီးရှိပါလျက် အရှင်ဘုရားသည် ပြောစရာ ရှိးရှိးရှားရှား “နှမ်းပြစ်”ဆိုတဲ့စကားကို ပြောဆိုဘိတယ်။

ရှေးကဖြစ်ဖူးအကြောင်းထူး

ဘူတပုဗ္ဗံ ဘန္တေ = အရှင်ဘုရား၊ ရှေးက ဖြစ်ဖူးတဲ့ အကြောင်း

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ထူးလေးတစ်ခု တပည့်တော် ပြောပါမယ်။ (ဘာလဲဆိုတော့) ဒက္ခိဏာပထကာ ဝါဏီဇာ ပုရတ္ထိမံ ဇနပဒံ အဂမံသု ဝါဏီဇာယ= ဣန္ဒြိယတောင်ပိုင်းက ကုန်သည်များ ဣန္ဒြိယ အရှေ့ပိုင်းတိုက်နယ်ကို ကုန်ရောင်းဖို့ သွားကြတယ် ကိုယ်တော်။ (အဲဒါ ဘာဖြစ်သလဲဆိုတော့)-တေ တတော ကုက္ကုဒ္ဓိ အာနေသုံ။ တေ=ထိုဣန္ဒြိယ တောင်ပိုင်းသား ကုန်သည်တို့သည်။ တတော=ထိုအရှေ့တိုင်း ဇနပဒံတိုက်နယ်မှ။ ကုက္ကုဒ္ဓိ=ကြက်မတစ်ကောင်ကို။ အာနေသုံ=ဆောင်ယူခဲ့ကြသတဲ့ ဘုရား။ (ဒီတော့ ဘာဖြစ်သလဲဆိုရင်) -

အထ ခေါ သာ ဘန္တေ ကုက္ကုဒ္ဓိ ကာကေန သဒ္ဓိံ သံဝါသံ ကပ္ပေသိ၊ သာ ပေါတကံ ဇနေတိ။

အရှင်ဘုရား။ အဲဒီလို ဆောင်ယူလာလို့ ဣန္ဒြိယတောင်ပိုင်း ရောက်တဲ့အခါကျတော့ အဲဒီ ကြက်မကလေးက ကျိုးဖိုတစ်ကောင် နဲ့သွားပြီး ပေါင်းဖက်ဆက်ဆံမှုပြုတဲ့အခါ အဲဒီ ကြက်မကလေးဟာ သားကလေးတစ်ကောင် ပေါက်ဖွားလာတယ်တဲ့ ကိုယ်တော်။ (အေး၊ ဒါ ဘာဖြစ်သလဲဟ)-

ယါ ခေါ သော ဘန္တေ ကုက္ကုဒ္ဓိ ပေါတကော ကာကဝသံ ဝသိတုကာမော ဟောတိ။

(အရှင်ဘုရား၊ အဲဒီသတ္တဝါကလေးကလေး အမိကကြက်၊ အဖက ကျိုးဆိုတော့ မိမျိုး + ဖမျိုး တစ်ဖက်သတ် စင်စင်ကြယ်ကြယ် မဟုတ်တော့) အဲဒီ မျိုးမသန့်တဲ့ ကြက်ကလေးက သူ့အဖေဘက်လိုက် ပြီး ကျိုးမြည်သလို မြည်ချင်ပြီဆိုရင် - ကာကကုက္ကုဒ္ဓိတိ ဝသတိ= ကာက ကုက္ကုဒ္ဓိဟူ၍ မြည်တယ် ကိုယ်တော်။ ဒါက သူတို့ရဲ့ ဣန္ဒြိယ မှာ ပြောတဲ့ ပါဠိအသံမျိုး၊ မြန်မာဘာသာကျတော့ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် နိဿယ ဆရာတော်ဘုရားများက ကျိုးမြည်တဲ့အသံကို “အာ” လို့

သိမှတ်တယ်။ ကြက်မြည်သံကိုတော့ “အောက်ကလီ”လို့ သိမှတ်
တယ်။ အဲ...စိတ္တသူကြွယ် ဆိုလိုရင်းကို မြန်မာလိုပြောမယ်ဆိုရင်
“အရှင်ဘုရား၊ အဲဒီ ကြက်ကလေးကလေး သူ့အဖေ ကျီးကို အဦးမူပြီး
မြည်ချင်တော့ “အာ+အောက်ကလီ” လို့ မြည်တယ် ကိုယ်တော်”။

ယဒါ ကုက္ကုဒ္ဓိဝဿံ ဝဿိ တုကာမော
ဟောတိ၊ ကုက္ကုဒ္ဓိကာကာတိ ဝဿတိ။

အမိကြက်မရဲ့ တွန်မြည်ခြင်းကို လိုက်ပြီး တွန်မြည်လိုရင်
“အောက်ကလီအာ”လို့ မြည်တယ်ကိုယ်တော်တဲ့။ (အောက်ကလီ၊က
အမိကြက်မဘက်က အသံ၊ အာ၊က အဖေကျီးဘက်က အသံ)။ အဲဒီ
မိမစစ်+ဖမစစ်တဲ့ သတ္တဝါကလေး မြည်လိုတဲ့အခါ အဖေကျီးအသံ
မြည်ချင်တော့ “အာ+အောက်ကလီ”+အမိကြက်မ အသံမြည်ချင်တော့
“အောက်ကလီ+အာ” ဒီလိုမြည်တယ် ကိုယ်တော်လို့ ပြောလိုက်တယ်။
(အဲဒါ ဘာဖြစ်သလဲကွ-လို့ ဆိုတော့)-

ဧဝမေဝ ခေါ ဘန္တေ ဗဟုမှိ ရတနေ ဗုဒ္ဓဝစနေ
ဝိဇ္ဇာမာနေ အယျေန သုဓမ္မေန ယဒေဝ ကိဉ္ဇိ
ဘာသိတံ ယဒိဒံ တိလသံဂုဠိကာတိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ ဧဝမေဝ ခေါ=ဤအတူပင်လျှင်။ (ကိုယ်
တော့်စကားဟာ “အောက်ကလီအာ+အာ အောက်ကလီဆိုတဲ့ မိမစစ်
+ဖမစစ် စကားဖြစ်နေပြီ ကိုယ်တော်၊ ကိုယ်တော်ဟာ ဖဘုရားရဲ့
သားတော်စစ်စစ် စကားပြောသင့်ပါလျက်) ဗဟုမှိ=များစွာသော။
ရတနေ=ရတနာအဝင်အပါဖြစ်သော။ ဗုဒ္ဓဝစနေ=မြတ်စွာဘုရား
စကားတော်သည်။ ဝိဇ္ဇ မာနေ=ရှစ်သောင်းလေးထောင် များမြောက်
ထင်ရှား ရှိပါလျက်သားနဲ့။ အယျေန သုဓမ္မေန=အရှင်သုဓမ္မ ကိုယ်
တော်မြတ်သည်။ ယဒိဒံ တိလသံဂုဠိကာတိ=နှမ်းပြစ်ဆိုတဲ့ ယင်း

၂၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

စကားကိုဖြင့်။ ယဒေဝ ကိဉ္စိ=ပြောစရာ ရှိးရှိုးရှားရှား။ ဘာသိတံ= ပြောအပ်ခဲ့လေပြီ။

ကိုယ်တော်၊ နှမ်းပြစ်လို့ ပြောလိုက်တဲ့စကားဟာ ရဟန်း စကားမဟုတ်၊ လူ့စကားလည်း မဟုတ်၊ မိမစစ်+ဖမစစ်တဲ့ အောက်ကလိအာ+အာ အောက်ကလိ စကားပဲလို့ လျှောက်လိုက်တယ်။

ရှင်သုဓမ္မ စိတ်ဆိုးပြီ

ဤသို့ လျှောက်လိုက်သောအခါ အရှင်သုဓမ္မကိုယ်တော်က စိတ်ဆိုးပြီး-

အက္ကောသသိ မံ တံ ဂဟပတိ၊ ပရိဘာသသိ
မံ တံ ဂဟပတိ၊ ဒေသော တေ ဂဟပတိ အာဝါသော၊
ပက္ကမိဿာမီ။

ဂဟပတိ=သူကြွယ်။ တံ=သင်သည်။ မံ=ငါ့ကို။ အက္ကောသသိ =ဆဲရေး၏။ ဂဟပတိ=သူကြွယ်။ တံ=သင်သည်။ မံ=ငါ့ကို။ ပရိဘာသသိ=ရေရွတ်၏။ ဂဟပတိ=သူကြွယ်။ ဒေသော=ထို “ဌေးချိုပင်” ကျောင်းတိုက်ကြီးသည်။ တေ=သင်၏။ အာဝါသော= ကျောင်းတိုက်ကြီးပေ။ အဟံ=ငါသည်။ ပက္ကမိဿာမိ=အရပ်တစ်ပါး သွားတော့အံ့။

ဟေ့...ဒကာ၊ မင်း ငါ့ကို ဆဲရေးရေရွတ်တယ်။ မင်းရဲ့ ဌေးချိုပင် ကျောင်းတိုက်ကြီးဟာ မင်းရဲ့ကျောင်းတိုက်ကြီးပဲ ဖြစ်ပေ စေတော့။ ငါယခု သွားတော့မယ်။ ဤကဲ့သို့ ရှင်သုဓမ္မကိုယ်တော်က စိတ်ဆိုး စကား ပြောကြားတယ်။

ဒီတော့ စိတ္တသူကြွယ်က ဒေါသကိလေသာကိုပယ်ပြီး သူ့ အနာဂါမ်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော့ စိတ်မဆိုးဘဲ ဘယ်လို ပြန်လျှောက် သလဲဆိုတော့-

နာမဟံ ဘန္တေ အယျံ သုဓမ္မံ အက္ခောသာမိ၊
ပရိဘာသာမိ၊ ဝသတု ဘန္တေ အယျော သုဓမ္မော
မစ္ဆိကာသဏှော။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။ အယျံသုဓမ္မံ
=အရှင်သုဓမ္မကို။ န အက္ခောသာမိ=မဆဲရေးပါဘုရား။ န ပရိဘာသာမိ
=ရေရွတ်တာ မဟုတ်ပါဘုရား။ ဘန္တေ=အရှင်သုဓမ္မဘုရား။ အယျော
သုဓမ္မော=အရှင်သုဓမ္မသည်။ မစ္ဆိကာသဏှော=မစ္ဆိကာသဏှမြို့၌။
ဝသတု=နေတော်မူစေချင်ပါ၏။ ရမဏီယံ အမ္မာဠကဝနံ။
အမ္မာဠကဝနံ=ဌေးချိုပင်တောရ ကျောင်းတိုက်ကြီးသည်။ ရမဏီယံ=
မွေ့လျော်ဖွယ် ရှိလှပါသည်ဘုရား။ အဟံ အယျဿ ဥဿုက္ကံ
ကရိဿာမိ စိဝရပိဏှပါတသေနာသန ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇ
ပရိက္ခာရာနံ။ အဟံ အယျဿ သုဓမ္မဿ = တပည့်တော် အရှင်သုဓမ္မ
အတွက်။ စိဝရ ပိဏှပါတသေနာသန ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာ
ရာနံ=သက်န်း+ဆွမ်း+ကျောင်း+ဆေး ဆိုတဲ့ ပစ္စည်းလေးပါးတို့
အတွက်။ ဥဿုက္ကံ= မပြည့်မဝ မရှိရ ပြည့်စုံအောင် လုံလုံကြီးကုတ်
ကြောင့်ကြံစိုက်ထုတ်ခြင်းကို။ ကရိဿာမိ=ပြုပါရစေဘုရား။

ကျောင်းအာဘာဏ လိမ္မာလိင်္ဂံတာ၊ (အရိယာ သူတော်
ကောင်းကြီးကို သွားပြီး “လိမ္မာလိင်္ဂံတာ” လို့ ပြောရတာတောင်
အားနာစရာ ကောင်းလှပါတယ်)။ “အရှင်ဘုရား၊ မစ္ဆိကာသဏှမြို့မှာ
နေမြဲနေဖော်မူပါ။ ဌေးချိုပင် တောရကျောင်းတိုက်ကြီးဟာ
အင်မတန် မွေ့လျော်ဖွယ် ကောင်းလှပါတယ်။ တပည့်တော် အရှင်
သုဓမ္မအတွက် ပစ္စည်းလေးပါး မပြုငြင်အောင် ကြောင့်ကြံစိုက်ထုတ်
ပြီး ပူဇော်ပါမယ်ဘုရား၊ ဤကဲ့သို့ လျှောက်ထားတယ်၊ မရဘူးနော်။

နောက်ထပ်တစ်ခါ “မင်း ငါ့ကို ဆဲရေးတယ်။ ရေရွတ်တယ်။

၂၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မင်းရဲ့ ဝှေးချိုပင် ကျောင်းတိုက်ကြီးဟာ မင်းရဲ့ ကျောင်းတိုက်ကြီးပဲ ဖြစ်ပစေ၊ ငါသွားတော့မယ်” လို့ အရှင်သုဓမ္မက ပါဠိလို ပြောတဲ့အခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးကလဲပဲ “တပည့်တော် အရှင်သုဓမ္မကို မဆဲရေး၊ မရေရွတ်ပါဘုရား၊ အရှင်သုဓမ္မ ဤမစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှာ နေမြဲနေတော်မူပါ။ ဝှေးချိုပင် ကျောင်းတိုက်ကြီးဟာ အင်မတန် ပျော်စရာ ကောင်းပါတယ်။ တပည့်တော် အရှင်သုဓမ္မအတွက် ပစ္စည်း လေးပါး ပြည့်စုံအောင် စောင့်ရှောက်ပါမယ်။ ဤကဲ့သို့ သုံးကြိမ်သုံးဖန် အပြန်အလှန် ပြောကြားတယ်။ ဘယ်နည်းနှင့်မှ ပြောလို့မရဘူး။ (အဲဒါ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးက ရောင့်တက်တာပဲ၊ ဒကာက ချော့မှန်း သိတော့ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးက ရောင့်တက်တယ်)။

သုံးခါပြောမရတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေးက မေးလိုက်တယ်။

ကဟံ ဘန္တေ အယျော သုဓမ္မော ဂမိဿသိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား၊ အယျော သုဓမ္မော=အရှင်သုဓမ္မသည်။

ကဟံ=အဘယ် အရပ်သို့။ ဂမိဿသိ=ကြွတော်မူမည်လဲဘုရား။ အရှင်သုဓမ္မ၊ အရှင်ဘုရား ဘယ်ကြွမှာလဲ-လို့ မေးလျှောက်တယ်။ အရှင်သုဓမ္မမှာ ဘာရှိတာမှတ်လို့ အားကိုးစရာမရှိဘူး။ သူသွားလျှင် ဘုရားရှင်ထံ သွားရမှာဖြစ်တဲ့အတွက် -

သာဝတ္ထိံ ခေါ အဟံ ဂဟပတိ ဂမိဿာမိ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ။

(ဒကာက တင်းလာတော့ သူက လျော့လာတယ်။) ဂဟပတိ =ကျောင်းဒကာ။ အဟံ=ငါသည်။ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ=ဘုရားဖူးဖို့ရန်။ သာဝတ္ထိံ=သာဝတ္ထိပြည်သို့။ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ=ဘုရားဖူးဖို့ရန်။ ဂမိဿာမိ=သွားပေအံ့။

ကိုယ်တော် ဘယ်သွားမှာလဲလို့မေးတော့ “ဒကာကြီး၊ ငါ

ဘုရားဖူးချင်လို့ သာဝတ္ထိကို သွားမယ်” လို့ တစ်ပိုင်းပျော့ ပြန်ကြား
 လာတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေးကလည်း မလျော့ဘူး။ ကျောင်းဒကာက
 တင်းမြဲတိုင်းတင်းပြီး ရောင့်တက်မှာစိုးလို့ ဘာပြောသလဲဆိုလျှင်-
 တေန ဟိ ဘန္တေ ယဉ္ဇ အတ္တနာ ဘဏိတံ၊ ယဉ္ဇ မယာ
 ဘဏိတံ၊ တံ သဗ္ဗံ ဘဂဝတော အာရောစေဟိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား၊ တေန ဟိ=သို့တပြီးကား။ (ဝါ) သာဝတ္ထိ
 ပြည်သို့ ဘုရားဖူး ကြွမယ်ဆိုလျှင်။ ယဉ္ဇ=အကြင်စကားကိုလဲ။
 အတ္တနာ=မိမိဆိုတဲ့ အရှင်ဘုရားက။ ဘဏိတံ=ပြောဆိုအပ်၏။ ယဉ္ဇ=
 အကြင်စကားကိုလဲ။ မယာ=တပည့်တော်က။ ဘဏိတံ=ပြောဆိုအပ်
 ၏။ တံ သဗ္ဗံ=ထိုအရှင်ဘုရား ပြောတဲ့စကား၊ တပည့်တော်ပြောတဲ့
 စကားအားလုံးကို။ ဘဂဝတော=မြတ်စွာဘုရားအား။ အာရောစေဟိ=
 လျှောက်ထားဖြစ်အောင် လျှောက်ထားပါဘုရား။ အရှင်ဘုရား
 ပြောတဲ့စကား၊ တပည့်တော်ပြောတဲ့စကား အားလုံးကို မြတ်စွာ
 ဘုရားအား လျှောက်ထားပါဘုရား။

အနတ္တရိယံ ခေါ် ပနေ+တံ ဘန္တေ၊ ယံ အယျော သုဓမ္မော
 ပုနဒေဝ မစ္ဆိကာသဏ္ဍံ ပစ္စာဂစ္ဆေယျ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ အယျော သုဓမ္မော=အရှင်သုဓမ္မသည်။
 ပုနဒေဝ=တစ်ဖန်သာလျှင်။ မစ္ဆိကာသဏ္ဍံ=(ဤ) မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သို့။
 ယံ ပစ္စာဂစ္ဆေယျ=အကြင်ပြန်၍ လာရာ၏။ ဧတံ=ဤသို့ အရှင်သုဓမ္မ
 တပည့်တော်တို့နေတဲ့ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သို့ နောက်ထပ်တစ်ဖန်
 ပြန်လာခြင်းဆိုတဲ့ ကိစ္စဟာဖြင့်။ အနတ္တရိယံ ခေါ် ပနေ=မအံ့သြ
 လောက်ပါဘူး ဘုရား။

ကိုယ်တော်ဘုရားထံရောက်ယင် အကုန်လုံးသာ လျှောက်
 ထားပါ။ လျှောက်လို့ရှိရင် ကိုယ်တော်ဟာ တပည့်တော်တို့ရဲ့

မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့ကို တစ်ခေါက်ပြန်လာရမှာ သေချာတယ်။ အဲဒီလို ပြန်လာခြင်းကို တပည့်တော် မအံ့ဩပါဘူး ကိုယ်တော်။

စိတ္တသေဋ္ဌေးက ဒေါသနဲ့ ပြောတာမဟုတ်ဘူးနော်။ ရောင့်တက်မှာစိုးလို့ တင်းတင်းတည်တည် တရားသဘော ပြောတာ။ အရှင် သုဓမ္မ ယူဇနာသုံးဆယ်ဝေးတဲ့ သာဝတ္ထိကို သွားပြီ။ ယူဇနာသုံးဆယ် ခရီးကို ရက်ပေါင်းသုံးဆယ် သွားရတယ်။ တစ်ယူဇနာလျှင် ၁၂-မိုင်၊ ဆယ်ယူဇနာလျှင် မိုင် ၁၂၀၊ ယူဇနာသုံးဆယ်ဆိုတော့ မိုင်ပေါင်း သုံးရာခြောက်ဆယ် ဝေးတယ်။ မန္တလေးက ပဲခူးလောက်အရောက် သာဝတ္ထိသို့ ရက်ပေါင်းသုံးဆယ် ပင်ပန်းကြီးစွာ ခြေကျင်သွားရတယ်။

မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှောက် ရောက်တော့ စိတ္တသေဋ္ဌေး မှာလိုက်တဲ့အတိုင်း သူက စိတ္တသေဋ္ဌေးအား ပြောပုံ၊ စိတ္တသေဋ္ဌေးက သူ့အား ပြန်ကြားလျှောက်ထားပုံ အကြောင်းတွေ (လူအ-ဆိုတော့) မြတ်စွာဘုရားအား အကုန်ဖွင့်လျှောက်တဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားက-
တယာ ဥပါသကော သဒ္ဓေါ ပသန္နော ဟီနေန

ခုံ သိတော။

ဘိက္ခု=ရဟန်း။ တယာ=သင်သည်။ သဒ္ဓေါ=သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံသော။ ပသန္နော=ရတနာသုံးပါးကို ရက်ရက်ရောရော ကြည်ညိုသော။ ဥပါသကော=ဒါယကာကို။ ဟီနေန=ယုတ်ညံ့တဲ့ ဆဲရေးခြင်းဖြင့်။ ခုံသိတော=ဆဲရေးအပ်ခဲ့ပြီ။

ရဟန်း၊ သင်ဟာ သဒ္ဓါတရားနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ရတနာသုံးပါးကို လွန်စွာကြည်ညိုတဲ့ ဒကာကို ယုတ်မာသော ဆဲရေးခြင်းမျိုးဖြင့် ဆဲရေးခဲ့တာ။

အနနုစ္စဝိယံ မောဃပုရိသ၊ အနနုလောဓိကံ
မောဃပုရိသ။

မဂ်ဖိုလ်မရ ကိစ္စမပြီး အချည်းနှီးသော ယောက်ျား၊ သင်ရဲ့ အလုပ်ဟာ ရဟန်းအရေနဲ့ မတော်လိုက်လေ၊ ရဟန်းတို့နှင့် မလျော် လိုက်လေ။ ဤသို့စသည် မြည်တွန်ပြီး ရဟန်းများကို တစ်ခါတည်း အစည်းအဝေးခေါ်ပြီး “ချစ်သားတို့ ကြည့်စမ်း၊ ဒီသုဓမ္မရဟန်းဟာ ဘာမှ အပြစ်မရှိတဲ့ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို ဒီလို ဆဲရေးစကား ပြောသတဲ့”

တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ သံဃော သုဓမ္မဿ ဘိက္ခုနော ပဋိသာရဏိယကမ္မံ ကရောတု “စိတ္တော တေ ဂဟပတိ ခမာပေတဗ္ဗော”တိ။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အို-ချစ်သားတို့၊ တေန ဟိ=သို့ တပြီးကား၊ (ဝါ) ထိုသို့ သုဓမ္မရဟန်းက စိတ္တသူကြွယ်ကို အမျိုးအနွယ် ကို ကိုင်၍ ယုတ်ညံ့သော ဆဲရေးခြင်းဖြင့် ဆဲရေးအပ်ခဲ့ရကား။ သုဓမ္မဿ ဘိက္ခုနော=သုဓမ္မရဟန်းအား။ သံဃော=သံဃာတော် သည်။ ပဋိသာရဏိယကမ္မံ=ပဋိသာရဏိယကံကို။ ကရောတု=ပြုစေ (သံဃာက သုဓမ္မရဟန်းအား ပဋိသာရဏိယကံ ပြုရမည်၊ ဘယ်လို ပြုရမည်လဲ ဆိုရင်)၊ တေ=သင်သည်။ စိတ္တော ဂဟပတိ=စိတ္တသူကြွယ် စိတ္တသေဋ္ဌေးကို။ ခမာပေတဗ္ဗော=သည်းခံစေရမယ်၊ (ဝါ) ကန်တော့ တောင်းပန်စေရမယ်။ ဣတိ=ဤသို့ပြုရမည်။ သံဃာ့အမိန့်ဖြင့် “သင်သည် စိတ္တသူကြွယ်၊ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို သည်းခံစေရမယ်၊ ကန်တော့ရမယ်” ဤကဲ့သို့ အမိန့်ပေးရမည်။ ထိုသို့ အမိန့်ပေးခြင်း သည်ပင် ပဋိသာရဏိယကံ ပြုသည် မည်တယ်။ ထို့နောက်မှ မြတ်စွာ ဘုရားက ပဋိသာရဏိယကံပြုပုံ အကျယ်ကို (ဝိနည်း စူဠဝဂ္ဂပါဠိ၊ နှာ-၃၇ မှစ၍) ဟောတော်မူသည်။

ပဋိသာရဏိယဥတ္တိ စတုတ္ထသံဃကံ ပြုပြီးမှ မြတ်စွာဘုရား က သုဓမ္မရဟန်းကို၊

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဂစ္ဆ စိတ္တံ ဂဟပတိံ ခမာပေဟိ။

ဂစ္ဆ=သွား။ စိတ္တံ ဂဟပတိံ=စိတ္တသူကြွယ်-စိတ္တသေဋ္ဌေးကို။ ခမာပေဟိ=ကန်တော့ခဲ့လော။ “သွား-စိတ္တသေဋ္ဌေးကို ကန်တော့ခဲ့” လို့ ခပ်ငေါက်ငေါက် အမိန့်ရှိတော့ သုဓမ္မရဟန်း တစ်ရက်မျှ မနားရဘဲ ရောက်တဲ့နေ့မှာပဲ ယူဇနာသုံးဆယ် (မိုင်ပေါင်း သုံးရာ့ခြောက်ဆယ်) ခရီးကို တစ်ခါထဲ ပြန်လာရတယ်။

အရှင်သုဓမ္မ ပင်ပန်းကြီးစွာ ယူဇနာသုံးဆယ် (မိုင်ပေါင်း သုံးရာ့ခြောက်ဆယ်) ခရီးကို လာခဲ့၍ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့ ဝှေးချိုပင် တောကျောင်းတိုက်ကြီးသို့ရောက်ပြီး စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျောင်းဒကာကြီး ထံ သွားရောက်၍-

ဂဟပတိ မယုမေဝ သော ဒေါသော၊ ခမာဟိ မေ၊

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ သေဋ္ဌေး။ သော=ထိုဖြစ်သမျှ ဥသည့် အလုံးစုံသည်။ မယုမေဝ=ငါ့၏သာလျှင်။ ဒေါသော=အပြစ်ပါ။ မေ-ငါ့အား။ ခမာဟိ=သည်းခံပါလော့။ ကျောင်းဒကာ၊ အားလုံးဟာ ငါ့ အပြစ်ချည်းပါပဲ။ ငါ့အပေါ်မှာ သည်းခံပါလို့ တောင်းပန်တယ်။

စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

နာ+ဟံ ဘန္တေ ခမာမိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။ န ခမာမိ= သည်းမခံနိုင်ဘူး ဘုရား (တဲ့)။ “ကိုယ်တော်၊ တပည့်တော် သည်းမခံ နိုင်ဘူး ဘုရား” လို့ မျက်နှာတင်းတင်းထားပြီး ပြောတယ်။ နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် သူက တောင်းပန်။ ကျောင်းဒကာက သည်းမခံဘူးဆိုတော့ နောက်တစ်ဖန် သူဆက်ပြီး ဘာလုပ်ရမည်ကို မသိတော့ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ထံ ယူဇနာသုံးဆယ် (မိုင်သုံးရာ့ခြောက်ဆယ်) ခရီးကို ပြန်လာရပြန်တယ်။

ဤနေရာ၌ အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖော်ပြသည်မှာ မြတ်စွာဘုရားက မသိဘူးလား(တဲ့)၊ သိပါတယ်(တဲ့)၊ နာ+သမိတ္တော ဂဟပတိ ခမိဿတိ။ အဿ=ထို သုခမ္ပရဟန်းအား။ စိတ္တော ဂဟပတိ =စိတ္တသေဋ္ဌေးသည်။ န ခမိဿတိ=သည်းခံလိမ့်မည် မဟုတ်ဘူး။

ဒီအချက်ကို မြတ်စွာဘုရားက အစောကြီးက သိပြီးသားပါ။ ဟင်-သိလျှင် ဘာဖြစ်လို့ ဘုရားရှင်က သည်းခံနိုင်ကြောင်း နည်းကောင်းကို မညွှန်ပြဘဲ “သွား၊ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို ယခု သွားကန်တော့ တောင်းပန်လိုက်” လို့ ဘာကြောင့် အမိန့်ရှိရတာလဲ၊ ဤသို့ မေးဖွယ် ရှိ၏။ အဖြေကား -

မာနထဒ္ဓေါ ဒေသ၊

ဒေသ=ဤရဟန်းသည်။ မာနထဒ္ဓေါ=မာနခက်ထန်တဲ့ ရဟန်းတည်း။

တိံသယောဇနံ တာဝ မဂ္ဂံ ဂန္နာ ပစ္စာဂစ္ဆတု။

တိံသယောဇနံ မဂ္ဂံ=ယူဇနာသုံးဆယ် (မိုင်ပေါင်း သုံးရာ ခြောက်ဆယ်) ရှိတဲ့ခရီးကို။ ဂန္နာ=သွား၍။ တာဝ ပစ္စာဂစ္ဆတု= တစ်ဖန် ပြန်လာစေဦး။

ယူဇနာသုံးဆယ် (မိုင်သုံးရာခြောက်ဆယ်) ဝေးတဲ့ခရီးကို သင်သွားပြီး ပြန်လာစေဦး။ ဒါမှ မာန်မာနကျမယ်။ ဤသို့ စဉ်းစား တော်မူမိလို့ လွတ်လိုက်တာ(တဲ့)၊ လွတ်လိုက်တဲ့ အတိုင်းပဲ လာတုန်းက ယူဇနာသုံးဆယ်၊ ဘုရားနှင့်တကွ သံဃာက ပဋိသာရဏိယကံပြုပြီး လွတ်လိုက်လို့ ယူဇနာသုံးဆယ်၊ ယခု ပြန်လာပြန်ပြီ ယူဇနာသုံးဆယ်၊ ဘယ်မှာမှ သူ မနားရဘူး။ သူပန်းပြီ၊ မာန်မာနကျသွားပြီ။ ထိုသို့ မာန်မာနကျသွားပြီးမှ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတော်များကို ခေါ်ဝေါ် စည်းဝေးစေတော်မူတယ်။

၂၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သုဓမ္မရဟန်းအား အဖော်တမန်ရဟန်း ထည့်ပေးခြင်း

ထိုသို့ စည်းဝေးစေတော်မူပြီး-

တေန ဟိ ဘိက္ခုဝေ သံဃော သုဓမ္မဿ ဘိက္ခုနော
အနုဒ္ဓတံ ဒေတု။

ရဟန်းတို့၊ သုဓမ္မရဟန်း မာန်မာန ကျသွားပြီဖြစ်ရကား
သံဃာက သုဓမ္မ ရဟန်းအား အနုဒ္ဓတခေါ်တဲ့ အဖော်တမန် ရဟန်းကို
ထည့်ပေးရမည်။ ထိုသို့ အဖော် တမန်ရဟန်း ထည့်ပေးရာ၌လည်း
ယံ ဝါ တံ ဝါ ဟူးဟူးငြားငြား ကိုယ်တော်တစ်ပါးပါးကို ဖြစ်ကတတ်
ဆန်း ထည့်ပေးရန်မဟုတ်။ စကားအရာ ချေချေငံ ဖြောတတ်တဲ့
ရဟန်းကို သံဃာက ရွေးပြီးမှ ရှေးဦးစွာ တောင်းပန်ပြီးလျှင်-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ယဒိ သံဃဿ
ပတ္တကလ္လံ၊ သံဃော ဣတ္ထန္နာမံ ဘိက္ခု၊ သုဓမ္မဿ
ဘိက္ခုနော အနုဒ္ဓတံ ဒဒေယျ စိတ္တံ ဂဟပတိ
ခမာပေတုံ။ ဒော ဥတ္တိ။

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ သံဃော
ဣတ္ထန္နာမံ ဘိက္ခု၊ သုဓမ္မဿ ဘိက္ခုနော အနုဒ္ဓတံ ဒေတိ
စိတ္တံ ဂဟပတိ ခမာပေတုံ။ ယဿာ+ ယသ္မတော ခမတိ
ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော သုဓမ္မဿ ဘိက္ခုနော
အနုဒ္ဓတဿ ဒါနံ စိတ္တံ ဂဟပတိ ခမာပေတုံ၊
သောတုဏှ+ဿ၊ ယဿ နက္ခမဟိ၊ သော ဘာ သေယျ။

ဒိန္တော သံဃေန ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု
သုဓမ္မဿ ဘိက္ခုနော အနုဒ္ဓတော စိတ္တံ ဂဟပတိ
ခမာပေတုံ၊ ခမတိ သံဃဿ၊ တသ္မာ တုဏှိ၊ ဒေ+
မေတံ ဓာရယာမိ။

ဤကဲ့သို့ ဥတ္တိ ဒုတိယကမ္မဝါစာဖတ်၍ အနုဒ္ဒတခေါ်တဲ့ အဖော်တမန်ဖြစ်သော ရဟန်းကို သမုတ်ရမည်။ (ထို့နောက် ဆက်၍ ဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်ကို [ဝိ၊ ၄၊ ၄၄ မျက်နှာ၌] အချက် ၅ ချက် ဆောင်ရွက်ပုံကို မြတ်စွာဘုရား အကျယ်ဟောပြောတော်မူသည်မှာ)

(၁) ရဟန်းတို့ သုဓမ္မရဟန်းသည် အဖော်ရဟန်းနှင့်အတူ မန္တိကာသဏ္ဍမြို့သို့ သွား၍ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို “ခမ ဂဟပတိ၊ ပသာဒေမိ တံ၊ ကျောင်းဒကာ သည်းခံပါ။ ငါကြည်ပါစေကြောင်း တောင်းပန်ပါ၏”ဟု ဆို၍ တောင်းပန်ရမည်။

(၂) ဤကဲ့သို့ တောင်းပန်စကား ပြောကြားအပ်သည်ဖြစ်၍ စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျေနပ်သည်းခံလျှင် အပြစ်မရှိ ကောင်းမြတ်လှ၏။ အကယ်၍ မကျေနပ်လျှင် အဖော်ရဟန်းက “ခမ ဂဟပတိ ဣမဿ ဘိက္ခုနော၊ ပသာဒေကိ တံ=ကျောင်းဒကာ၊ ဤသုဓမ္မရဟန်း အပေါ်မှာ သည်းခံကျေနပ်ပါ။ သူသည် အသင် ကျောင်းဒကာကို ကြည်ပါစေကြောင်း တောင်းပန်ပါ၏” ဤကဲ့သို့ ပြောဆိုပေးရမည်။

(၃) ဤကဲ့သို့ တောင်းပန်စကား ပြောကြားအပ်သည်ဖြစ်၍ စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျေနပ်သည်းခံလျှင် အပြစ်မရှိ ကောင်းမြတ်လှ၏။ အကယ်၍ မကျေနပ်လျှင် အဖော်ရဟန်းက “ခမ ဂဟပတိ ဣမဿ ဘိက္ခုနော၊ အဟံ တံ ပသာဒေမိ=ကျောင်းဒကာ၊ ဤသုဓမ္မရဟန်း အပေါ်မှာ သည်းခံကျေနပ်ပါ။ ငါသည် အသင်ကျောင်းဒကာကို ကြည်ပါစေကြောင်း တောင်းပန်ပါ၏” ဤကဲ့သို့ ပြောဆိုပေးရမည်။

(၄) ဤကဲ့သို့ တောင်းပန်စကား ပြောကြားအပ်သည်ဖြစ်၍ စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျေနပ်သည်းခံလျှင် အပြစ်မရှိ ကောင်းမြတ်လှ၏။ အကယ်၍ မကျေနပ်လျှင် အဖော်ရဟန်းက “ခမ ဂဟပတိ ဣမဿ ဘိက္ခုနော သံဃဿ ဝစနေန=ကျောင်းဒကာ၊ ဤသုဓမ္မရဟန်း

အပေါ်မှာ သံဃာတော်၏ တောင်းပန်ဖို့ရန် မိန့်ကြားတော်မူချက် စကားအရဖြင့် သည်းခံကျေနပ်ပါ” ဤကဲ့သို့ ပြောဆိုပေးရမည်။

(၅) ဤကဲ့သို့ ပြောကြားချက်အရ စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျေနပ် သည်းခံလျှင် အပြစ်မရှိ ကောင်းမြတ်လှ၏။ အကယ်၍ မကျေနပ်လျှင် အဖော်တမန်ရဟန်းက သုခမ္မရဟန်းကို စိတ္တသေဋ္ဌေး မြင်လောက်၊ ကြားလောက်သော အရပ်သို့ ခေါ်သွားပြီး သင်္ကန်းကို လက်ကန်တော့ ထိုးစေ၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်စေ၊ လက်အုပ်ချီစေပြီး ထို(ဩမသဝါဒ) ပါစိတ်အာပတ်ကို ဒေသနာကြားစေရမည်” ဤကဲ့သို့မိန့်တော်မူလေသည်။

အရှင်သုခမ္မအား ဩဝါဒတရားပေးခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်သုခမ္မမထေရ်အား မာန်မာနကျ လာသည်ကို သိတော်မူပြီး ဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျေနပ်သည်းခံကြောင်း နည်းလမ်းကောင်း ငါးမျိုးနှင့်တကွ အဖော် တမန် ရဟန်းကိုပါ ထည့်ပေးပြီး “ဂစ္ဆ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ဂန္ဓာ ဥပါသကံ ခမာပေဟိ=ချစ်သားသွားလေ၊ ဤအဖော်ရဟန်းနှင့်အတူသွားပြီး စိတ္တသေဋ္ဌေး ဥပါသကာကို ကျေရာကျေကြောင်း တောင်းပန်လေ”ဟု မိန့်တော်မူပြီးနောက်-

“သမဏေန နာမ ‘မယံ’ ဝိဟာရော၊ မယံ နိဝါသဋ္ဌာနံ၊ မယံ ဥပါသကော၊ မယံ ဥပါသိကာ’တိ မာနံ ဝါ ဣဿာ ဝါ ကာတံ န ဝဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ကရောန္တဿ ဟိ ဣစ္ဆာ + မာနာဒယော ကိလေသာ ဝဗုန္တိ။ (ဓမ္မပဒ၊ ဋ္ဌ၊ ပ၊ ၃၂၈)

ချစ်သား သုခမ္မ-ရဟန်းဆိုတာ ငါ၏ကျောင်းတိုက်၊ ငါ၏ နေရာ၊ ငါ၏ဒကာ၊ ငါ၏ဒကာမ ဟူ၍ စွဲယူမှတ်ထင်ခြင်း၊ မနာလို

ဣဿာ ငြူစုခြင်းမျိုးကို အလျဉ်းပင် မပြုသင့်ပေ။ ဤသို့ မပြုသင့်ဘဲ လျက် ပြုမှားသော ရဟန်း၏ အဖို့ရာ လောဘ+မာန်မာနစသော ကိလေသာတို့ တိုးပွားနိုင်ကုန်သည်။” အနုသန္ဓေ ဆက်စပ်၍ တရားဟောတော်မူလိုရကား ...

(၁) အသန္တံ ဘာဝနံ+မိစ္ဆေယျ။ ပုရေက္ခာရဉ္စ ဘိက္ခုသု။
အာဝါသေသု ဣဿရိယံ၊

ပူဇာ ပရကုလေ သု စ။

(၂) မမေဝ ကတ မညန္တု၊ ဂိဟိ ပဗ္ဗဇိတာ ဥဘော။

မမေဝါ+တိဝသာ အဿု၊

ကိစ္စာကိစ္စေသု ကိသ္မိစိ။

ဣတိ ဗာလဿ သင်္ကပေပိ။

ဣစ္ဆာ မာနောစ ဝဗုတိ။ (ဓမ္မပဒ၊ ဂါထာ-၇၃၊ ၇၄)

၁။ (ဘိက္ခု=ချစ်သား သုဓမ္မရဟန်း)။ ယော ဗာလော=အကြင်

မလိမ္မာသော ရဟန်းသည်။ အသန္တံ ဘာဝနံ=မိမိ၌ မရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းကို။ ဣစ္ဆေယျ-တောင့်တလင့်ဆို အလိုရှိငြားအံ့။ ဘိက္ခု သု=သိတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတို့အပေါ်၌။ ပုရေက္ခာရဉ္စ=မိမိကို အမှူးထား ရှေ့သွားပြုခြင်းကိုလည်း။ ဣစ္ဆေယျ=တောင့်တလင့်ဆို အလိုရှိငြားအံ့။ အာဝါသေသု=သံဃိက ကျောင်းတို့၌။ ဣဿရိယံ=မိမိက ပိုင်စိုးပိုင်နင်း ဖြစ်ရှိခြင်းကို။ ဣစ္ဆေယျ=တောင့်တလင့်ဆို အလိုရှိငြားအံ့။ ပရကုလေသု=မိဖဆွေမျိုးမှတစ်ပါး အခြားသော ဒကာ+ဒကာမတို့၌။ ပူဇာ စ=မိမိအားသာ သဒ္ဓါကော်ရော် ပူဇော်ခြင်းကိုလည်း။ ဣစ္ဆေယျ=တောင့်တလင့်ဆို အလိုရှိငြားအံ့။

၂။ ဂိဟိ=လူတို့လည်းကောင်း။ ပဗ္ဗဇိတာ=ရဟန်းတို့

လည်းကောင်း။

၃၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဥဘော=ရဟန်း(နှင့်)လူ နှစ်ဦးသော သူတို့သည်။ မမေဝ= ငါ့ကိုသာလျှင်။ နိဿာယ=အမှီပြု၍။ ကတံ=ပြုအပ်သမျှ ဥသုအလုံးစုံ သော နဝကမ္မတို့ ပြီးနိုင်၏ဟူ၍။ မညန္တ=ထင်မှတ်ကြပါစေကုန် သတည်း။ ကိသ္မိစိ=တစ်စုံတစ်ခုသော ကာလ၌။ ကိစ္စာ ကိစ္စေသု=ကိစ္စ ကြီးငယ် အသွယ်သွယ်တို့သည်။ ဇာတေသု=ဖြစ်ပေါ်ကုန်လတ်သော်။ မမေဝ=ငါ၏သာလျှင်။ အတိဝသာ=အလိုသို့ လိုက်ကုန်သည်။ အသု ဖြစ်စေကုန်သတည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ ဗာလဿ=ပညာမဲ့သော ရဟန်း ၏ (စိတ်သန္တာန်၌)။ သင်္ကပေျေ=အကြံသည် လည်းကောင်း။ ဣစ္ဆာစ= အလိုလောဘသည် လည်းကောင်း၊ မာနော စ=အထင်ကြီးခြင်း မာန သည် လည်းကောင်း။ ဝမုတိ=တစ်နေ့တခြား ကိုးပွားတတ်ပေ၏။

ဤနှစ်ဂါထာတို့ကို ဟောကြားကော်မူသည်။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ များစွာသောသူတို့ သောတာပန်အရိယာ စသည် ဖြစ်ကြကုန်၏။

အရှင်သုဓမ္မ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

အရှင်သုဓမ္မထေရ်သည်လည်း ဤသြဝါဒတရား နာကြားပြီး၊ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီး နေရာမှထ၍ အရိက္ခသေပြုပြီး အဖော်တမန် ရဟန်းနှင့်အတူ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သို့ သွားရောက်၍ (ရှေးဖော်ပြပါ ငါးနည်းတို့အနက်) ပဉ္စမနည်းအတိုင်း စိတ္တသူကြွယ်သေဋ္ဌေး မြင် လောက်ရာအရပ်၌ အာပတ်ကို ဒေသနာကြား ကုစား၍ စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျေနပ်သည်းခံစေလေသည်။

စိတ္တသူကြွယ် သေဋ္ဌေးကလည်း-
ခမာမ+ဟံ ဘန္တေ၊ သုစေ မယံ ဒေါသော အတ္ထိ။
ဓမ္မေ ဓမ္မ။

အရှင်ဘုရား။ တပည့်တော် ကျေပုပ်သည်းခံပါ၏။ တပည့်တော်၏ အပြစ်ရှိလျှင်လဲ အရှင်တို့ သည်းခံတော်မူကြပါ-ဟု ပြန်၍ အတောင်းပန် ကန်တော့ခံပြီးသော် အရှင်သုဓမ္မ မထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား ပေးအပ်သော သြဝါဒဌတည်ကာ ရဟန်းတရား ပွားများ ကြိုးကုတ်အားထုတ်လတ်ရကား နှစ်ရက်သုံးရက် အတွင်းမှာပင် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေသည်။

စိတ္တသေဋ္ဌေး ဘုရားထံဆည်းကပ်ခြင်း

ကထိန်အလှူဒါနအတွက် ဟောကြားအပ်တဲ့ “စိတ္တဂဟပတိ ဝတ္ထုတရား” အမျိုးသား ဥပါသကာတို့ဘက်က ပညာအရာမှာ ချိန်ခွင်ကြီးလို့ မြတ်စွာဘုရား ချီးကျူးအပ်တဲ့ စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ အကြောင်းကို ယမန်နေ့ စာတိုက်တန်းက စပြီးတော့ ဟောခဲ့ပါတယ်။

မနေ့က ဟောခဲ့တာ စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ မစ္ဆိကာသဏ္ဍကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ ကျောင်းထိုင်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တဲ့ အရှင်သုဓမ္မ မထေရ်သူမြတ် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်သည့်တိုင်အောင် ပြီးခဲ့ပါတယ်။ တရားနာပရိသတ်အနေနဲ့ အပြေးအလွှား အကျဉ်းချုပ် နားလည်ထားဖို့ကတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့အကြောင်းကို ပြောရင် သူ့ရဲ့ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး အရှင်သုဓမ္မ မထေရ်ရဲ့ ဝတ္ထုအကြောင်းကလဲ ပါရှိမှ ကျောင်းဒကာရဲ့ သဘောထားကြီးမြတ်ပုံတွေ ပေါ်လွင်မှာဖြစ်လို့ အရှင်သုဓမ္မမထေရ်ရဲ့ အကြောင်းကိုလည်း ဟောပါတယ်။ အဲ...သူတို့ ဆရာ+ဒကာနှစ်ဦး သားအနက် ယမန်နေ့က တရားဟောခဲ့တာ အရှင်သုဓမ္မမထေရ် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်သည့်တိုင်အောင် ဟောပြီးခဲ့ပါပြီ။

စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မဖူးမြင်ရဖူးသေးဘဲ ပဉ္စဝဂ္ဂိ မထေရ်ငါးပါး အပါအဝင် အရှင်နာမမကေရ်ရဲ့ အထံမှာ

တရားနာရလို့ သောတာပန်ဖြစ်တယ်။ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်တယ်ဆိုလျှင်ပဲ သဒ္ဓါတရား လွန်စွာကြီးမားတဲ့အတွက် မိမိပိုင်တဲ့ “ဂွေ့ချိုတောကြီး တစ်ခုလုံး”ကို သံဃာ့အာရမ်အမွှာဋီကာ ကျောင်း တိုက်ကြီး”လို့ မိမိနေရာ မစွဲကာသဏ္ဍမြို့မှာ ဗုဒ္ဓပမုခသံဃာအား လှူလိုက်တယ်။

ကျောင်းတိုက်ကြီး လှူပြီးတဲ့အချိန်ကစပြီး စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ အိမ်ဟာ သံဃာတော်များအတွက် အမြဲတမ်း တံခါးဖွင့်လို့ “မစွဲကာသဏ္ဍမြို့က စိတ္တသေဋ္ဌေး (စိတ္တသူကြွယ်)ဟာ သဒ္ဓါလည်း ကောင်းတယ်။ ပညာလည်းထက်တယ်”လို့ သာသနာမှာ လွန်စွာ ထင်ရှားတဲ့အတွက် မထေရ်ကြီးတွေဆိုလျှင် စိတ္တသေဋ္ဌေး (စိတ္တ သူကြွယ်) ရှိရာ မစွဲကာသဏ္ဍမြို့သို့ မပြတ်မပြတ် ကြွလာတော်မူ ကြတယ်။

တစ်ချိန်မှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်နှင့် အရှင်မဟာ မောဂ္ဂလ္လာန်မထေရ်တို့ ခေါင်းဆောင်တဲ့ အဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ်ကြီး တော်တော်များများ နောက်ပါ သံဃာတော်အားလုံး တစ်ထောင်- တို့ မစွဲကာသဏ္ဍမြို့သို့ ကြွရောက်တော်မူလာကြတဲ့အခါ အရှင် သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်အထံမှာ တရားနာရလို့ စိတ္တသေဋ္ဌေး စိတ္တ သူကြွယ်သည် အနာဂါမ်အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့တယ်။ ထိုသို့ အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်ပြီးတဲ့နောက် လ-လောက်တောင် ကြားသာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရက်လောက်ပဲ ကြာမယ်၊ စိတ္တသေဋ္ဌေး၊ စိတ္တသူကြွယ်ရဲ့ စိတ်ထဲမှာ အကြံပေါ် စဉ်းစားမိလာတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့-

မယာ သတ္တာရံ အဒိသ္မာဝ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တံ၊ အဒိသ္မာ ဧဝ အနာဂါမိ ဖလေ ပတိဋ္ဌိတော၊ သတ္တာရံ မေ ဒဋ္ဌံ ဝဋ္ဌတိ၊ (ဓမ္မပဒ၊ ဋ္ဌ၊ ပ၊ ၃၃၀)

မယာ=ငါသည်။ သတ္တာရံ=မြတ်စွာဘုရားကို။ အဒိသ္မာဝ=မဖူးမြော်ရသေးဘဲလျှင်။ သောတာပတ္တိဖလံ=သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့=ပတ္တိ=ရောက်အပ်ခဲ့လေပြီ။ (အရှင်နာမ မထေရ်ထံ တရားနာရလို့)။ အဒိသ္မာ ဧဝ=မြတ်စွာဘုရားကို မဖူးမြော်ရသေးဘဲလျှင်။ အဟံ=ငါသည်။ အနာဂါမိဖလေ=အနာဂါမိဖိုလ်၌။ ပတိဋ္ဌိတော=တည်ခဲ့လေပြီ။ (အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ထံ တရားနာရလို့)။ မေ=ငါသည်။ သတ္တာရံ=မြတ်စွာဘုရားကို။ ဒဠု=ဖူးမြော်ခြင်းငှာ၊ (ဝါ) ဖူးမြော်မှ။ ဝဇ္ဇတိ=သင့်တော့မည်။

အရိယဘုံ သုံးဆင့်မြောက် ရောက်တော့တောင်မှ မြတ်စွာဘုရားကို မဖူးရသေးဘူး ဆိုတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရူပကာယကို ပသာဒမျက်စိဖြင့် မဖူးရသေးသော်လဲ ဓမ္မာကာယကိုကား ဉာဏမျက်စိနဲ့တော့ နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း မြင်နေပါတယ်။ သို့သော် ပသာဒမျက်စိဖြင့် ရူပကာယကို ဖူးမြော်ပြီး အလှူဒါန ငါ ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် လှူဒါန်းချင်ပါဘိ-လို့ အကြံပေါက်တယ်။

စိတ္တသေဋ္ဌေး ဘုရားဖူးသွားဖို့ စီမံပုံ

စိတ်အကြံပေါက်တဲ့အတိုင်း အင်မတန် ပြေပြစ်ခမ်းနားအောင် စီမံတတ်တယ်။ သူ့ရဲ့ စီမံပုံမှာ-မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှာရှိကြတဲ့ (၁) ရဟန်းယောက်ျား+ (၂) ရဟန်းမိန်းမ+ (၃) ဥပါသကာ+ (၄) ဥပါသိကာဆိုတဲ့ ဘုရားရဲ့ ပရိသတ်လေးပါးအားလုံးကို သတ္တာရံ ဒဠုကာမာ=ဘုရားကို ဖူးမြော်လိုသော သူတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တု=လာကြပါကုန်။ (ဘုရားဖူးချင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကျွန်ုပ်နဲ့အတူတကွ လိုက်ပါစေချင်ပါတယ်(တဲ့)။ ပိဏ္ဏပါတာဒိဟိ=ဆွမ်းပစ္စည်း စသည်တို့ဖြင့်။ နကိလမိဿန္တိ=ပင်ပန်းကြလိမ့်မည် မဟုတ်ကုန်။ အားလုံးအတွက်

ကျွေးမှုမွေးမှု ဧည့်ခံမှု ခရီးသွားလာမှု အားလုံးကို ကျွန်ုပ်တို့က ယူပါတယ်လို့ ပရိသတ်လေးပါးကို ရိုရိုသေသေ ဖိတ်ခေါ်ပြောဆိုတော့ ရဟန်းယောက်ျားပေါင်းငါးရာ၊ ရဟန်းမိန်းမပေါင်းငါးရာ၊ ဥပါသကာပေါင်းငါးရာ၊ ဥပါသိကာပေါင်းငါးရာ အားလုံး (၂၀၀၀) နှစ်ထောင် (နှင့်) မိမိ(စိတ္တသေဋ္ဌေး)ရဲ့ အခြံအရံ ပရိသတ်က (၁၀၀၀) တစ်ထောင်၊ နှစ်ရပ် လူဦးရေ(၃၀၀၀) သုံးထောင် နဲ့ လှည်းအစီး ငါးရာပေါ်မှာ နှမ်းတွေ၊ ဆန်တွေ၊ ထောပတ်တွေ၊ ဆီတွေ၊ တင်လဲတွေ၊ သကာတွေ၊ ပျားရည်တွေကို အပြည့်တင်ပြီး မစ္ဆိကာသဏ္ဍ မြို့မှ ဘုရားသီတင်းသုံးတော်မူရာ သာဝတ္ထိပြည်ဘက်သို့ တစ်နေ့ တစ်နေ့လျှင် တစ်ယူဇနာ တစ်ယူဇနာ ခရီးမှန်မှန် ထွက်ခဲ့တယ်။ (သာဝတ္ထိပြည်နှင့် မစ္ဆိကာသဏ္ဍ မြို့မှာ ခရီးယူဇနာသုံးဆယ် ဝေးကွာတယ်)

နတ်များက ကူညီကြခြင်း

စိတ္တသူကြွယ် ခရီးထွက်တယ်ဆိုရင်ပဲ နတ်များက မနေနိုင်တော့ဘူး။ ရှင်သီဝလိလိုပဲ၊ စိတ္တသူကြွယ် ခရီးထွက်တယ်ဆိုရင်ပဲ “ဪ...စိတ္တသူကြွယ် ပရိသတ်များစွာနဲ့ ခရီးထွက်လာတယ်။ ငါတို့ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ပူဇော်သဏ္ဍာရ အမှုပြုကြမှသင့်လျော်မည်” ဆိုပြီး နတ်တွေက တစ်ယူဇနာ တစ်ယူဇနာကနေပြီး ပကတိ ဧည့်ခံတဲ့ ရပ်ရွာက လူတွေလို ပုံပန်းဖန်ဆင်းကြပြီး မဏ္ဍပ်ကနားထိုး၊ နတ်၌ ဖြစ်တဲ့ စားဖွယ်သောက်ဖွယ်တွေကို ဖန်ဆင်းကြပြီး စိတ္တသူကြွယ်နှင့် တကွ အတူပါလာတဲ့ ပရိသတ်(၃၀၀၀) သုံးထောင်တို့ အစား အသောက် မငြိုမငြင် မပင်မပန်းအောင် ဆီးကြိုပြီး ပြုစုကြတယ်။

တစ်ယူဇနာမှတ် စခန်းတစ်ထောက် တစ်ထောက်ချပြီး သွားခဲ့တာ ဘယ်နေရာမှာမှ စိတ္တသူကြွယ် ယူလာတဲ့ ရိက္ခာထဲက

ချပြီးတော့ ကျွေးရတယ် မရှိသေးဘူး(တဲ့)။ ဤနည်းဖြင့် တစ်နေ့ တစ်ယူဇနာ တစ်နေ့ တစ်ယူဇနာ မှန်မှန်လာလိုက်တာ ရက်ပေါင်း သုံးဆယ်=တစ်လကြာလို့ ဒီနေ့ သာဝတ္ထိပြည်သို့ စိတ္တသူကြွယ်နဲ့တကွ ပရိသတ်သုံးထောင်တို့ ရောက်တော့မည့် မွန်းလွဲနောက်ပိုင်းအချိန်မှာ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်မြတ်က အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်ကို-

အာနန္ဒာ အဇ္ဇ ဝဗုမာနကစ္ဆာယာယ စိတ္တော ဂဟပတိ ပဉ္စဟိ ဥပါသက သတေဟိ ပရိဝုတော အာဂန္တာ မံ ဝန္တိဿတိ။ (လို့ အမိန့်ရှိတယ်)။

အာနန္ဒာ=ချစ်သားအာနန္ဒာ။ အဇ္ဇ=ယနေ့။ ဝဗုမာနကစ္ဆာယာယ = အရိပ်ဖဝါး တိုးပွားသောအချိန်၌။ (ဝါ) အရိပ်ဖဝါးတိုးပွားတဲ့ မွန်းလွဲ၏ နောက်ပိုင်း၌။ (အရိပ် တိုးပွားတယ်ဆိုတာ နေမွန်းလွဲပြီး နောက်ကျလျှင် နေက အနောက်ရောက်လေ အရိပ်က တိုးတိုးလာ တယ်။ အကျဉ်းပြောလျှင် “ဝဗုမာနကစ္ဆာယာယ=မွန်းလွဲပိုင်း၌”ဟု ဆိုလိုသည်။) စိတ္တော ဂဟပတိ=စိတ္တသူကြွယ်သည်။ ပဉ္စဟိ ဥပါသက သတေဟိ=ဥပါသကာ ငါးရာဟိုဖြင့်။ ပရိဝုတော=ခြံရံအပ်လျက်။ အာဂန္တာ=လာလတ်၍။ မံ=ငါဘုရားကို။ ဝန္တိဿတိ=တခမ်းတနား ရှိခိုးလိမ့်မယ်။ ဤကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရားက မိန့်တော်မူသောအခါ အရှင်အာနန္ဒာက-

ကိံ ပန ဘန္တေ တဿ တုမှာကံ ဝန္တနကာလေ ကိဉ္စိ ပါဠိဟာရိယံ ဘဝိဿတိ။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ ကိံ ပန=အသို့နည်း။ (ဟယ်နယ် လဲ)။ တဿ=ထိုစိတ္တသေဋ္ဌေး၏။ တုမှာကံ=အရှင်ဘုရားတို့ကို။ ဝန္တနကာလေ=ရှိခိုးတဲ့အခါ၌။ ကိဉ္စိ=တစ်စုံတစ်ခုသော။ ပါဠိဟာရိယံ =အံ့ဖွယ်ဆိုတဲ့ ပြာဠိဟာသည်။ ဘဝိဿတိ=ဖြစ်ပေလိမ့်မည်လား

၃၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘုရား။

အဲဒီ စိတ္တသေဋ္ဌေး ရှင်တော်ဘုရားတို့ကို လာရောက်ဖူးမြော် ရှိခိုးတဲ့အခါမှာ တစ်စုံတစ်ရာ အံ့ဩဖွယ်=ပြာဠိဟာများ ဖြစ်မည်လား ဘုရား-လို့ မေးလျှောက်တဲ့အခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက- ဘဝိဿတိ အာနန္ဒာ=ဖြစ်လိမ့်မယ် ချစ်သားအာနန္ဒာ(တဲ့)။ ဒီတော့ အရှင်အာနန္ဒာ က=“ကိံ ဘန္တေ=ဘယ်လို အံ့ဩဖွယ်=ပြာဠိဟာဖြစ်မှာလဲဘုရား”လို့ မေးတဲ့အခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက-

တဿ အာဂန္တာ မံ ဝန္တနကာလေ ရာဇမာနေန
အဋ္ဌကရိသမတ္တေ ပဒေသေ ဇဏ္ဍကမတ္တေန သြဓိနာ
ပဉ္စဝဏ္ဏာနံ ဒိဗ္ဗပုပ္ဖိနံ ဃနဝဿံ ဝဿိဿတိ။

အာနန္ဒာ=ချစ်သားအာနန္ဒာ။ တဿ=ထို စိတ္တသေဋ္ဌေး စိတ္တ သူကြွယ်၏။ အာဂန္တာ=လာလတ်၍။ မံ=ငါဘုရားကို။ ဝန္တနကာလေ= ရှိခိုးသောအခါ၌။ ရာဇမာနေန=မင်းတို့၏ အတိုင်းအတာ ပယ်ပမာဏ အားဖြင့်။ အဋ္ဌကရိသမတ္တေ ပဒေသေ=(၈)ရှစ်မင်းပယ်စားမျှ သော အရပ်၌။ ဇဏ္ဍက မတ္တေန သြဓိနာ=ပုဆစ်ဒူးမြုပ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိ သော အပိုင်းအခြားဖြင့် ပဉ္စဝဏ္ဏာနံ ဒိဗ္ဗပုပ္ဖိနံ=အဆင်းငါးပါးရှိသော နတ်ပန်းတို့၏။ ဃနဝဿံ=တခဲနက်သော မိုးသီးတွေ၊ ဝဿိဿတိ= ရွာပေလိမ့်မည်။

မြတ်စွာဘုရားက အရှင်အာနန္ဒာကို မိန့်ကြားတယ်။ ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ အဲဒီစိတ္တသေဋ္ဌေး ငါဘုရားထံမှောက် လာရောက်ရှိခိုးတဲ့ အခါ အဆင်းငါးမျိုးရှိသော နတ်ပန်းများ ရှစ်မင်းပယ်စား (ရှစ်ပယ်) ကျယ်ဝန်းတဲ့အရပ်မှာ ပုဆစ်ဒူးမြုပ်မျှ ရွာချကြလိမ့်မယ်။ ဤသို့ မိန့်ကြားတယ်။

မင်းပယ်တွက်ပုံ

လက်မ(၂၄) နှစ်ဆယ့်လေး၊ ခေါ်ရေးသံတောင်၊
ထိုနောင်လက်မ၊ နှစ်ဆယ်ကသော်၊ ရှစ်ခုကျော်မူ၊ ခေါ်ကြ
မှန်အောင်၊ ဆင်တိုင်းတောင်တည့်။ ထိုနောင်အဆုံး၊
သုံးဆယ့် နှစ်လက်မ၊ ရှိပြန်ကမူ၊ ဌာနလူ့ဘောင်၊ လယ်ဖွဲ့
တောင်တည်း။ ခုနစ်တောင်မှ၊ တစ်တာရ၏။ မှန်လှနည်း
သွယ်၊ တာနှစ်ဆယ်ကို၊ တစ်ကြိုးဆိုလော့၊ ထိုကြိုးလေးခန်း၊
စတုရန်းမူ၊ တာဝန်းရှစ်ဆယ်၊ လယ်တစ်ပယ်တည်း။ (ပယ်နှင့်
စပ်၍ မှတ်ရန် ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ)။ အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်း
ရှင်းပြလိုပါတယ်-

ယနေ့အခေါ် ဆယ့်ရှစ်လက်မကို (ဂိုက်တောင်) ကိုက်
တောင် တစ်တောင်ခေါ်၏။ လက်သမားတောင်ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆို
၏။ အိမ်+ကျောင်းများ ဆောက်လုပ်ရာ၌ ခေါ်ဆို အသုံးပြုသည်။

လက်မနှစ်ဆယ့်လေး၊ ခေါ်ရေးသံတောင် = နှစ်ဆယ့်
လေး လက်မကို သံတောင် တစ်တောင်ဟုခေါ်၏။ ဘုရားပုထိုး တည်
သောအခါ သံတောင်မည်မျှ မြင့်သည်ဟု ခေါ်ဆို အသုံးပြုသည်။

ထိုနောင်လက်မ၊ နှစ်ဆယ်ကသော်၊ ရှစ်ခုကျော်မူ၊
ခေါ်ကြမှန်အောင်၊ ဆင်တိုင်းတောင်တည့် = နှစ်ဆယ့်ရှစ်လက်မ
ကို ဆင်တိုင်းတောင် တစ်တောင်ဟု ခေါ်၏။ ဆင် အရပ်တိုင်းသော
အခါ အသုံးပြုခေါ်ဆိုသည့် အတောင်ဖြစ်သည်။

ထိုနောင်အဆုံး၊ သုံးဆယ့်နှစ်လက်မ၊ ရှိပြန်ကမူ၊
ဌာနလူ့ဘောင်၊ လယ်ဖွဲ့တောင်တည့် = သုံးဆယ့်နှစ်လက်မကို
လယ်ဖွဲ့တောင် တစ်တောင်ဟု ခေါ်၏။ လယ်ယာကို တိုင်းတာသော

အခါ အသုံးပြု ခေါ်ဆို၏။ ယခုပယ်အတိုင်းအတာ၌ ဤလယ်ဖွဲ့
 တောင်ကို ဆိုလိုသည်။ ။ ခုနစ်တောင်မှာ တစ်တာမု၏။ ထို
 လယ်ဖွဲ့တောင် ခုနစ်တောင်ကို တစ်တာခေါ်၏။ ။ မှန်လှနည်း
 သွယ်၊ တာနှစ်ဆယ်ကို၊ တစ်ကြိုးဆိုလော့ = ထိုလယ်ဖွဲ့
 တာပေါင်းနှစ်ဆယ် (လယ်ဖွဲ့တောင်ပေါင်း အပြေ ၁၄၀) ကို
 တစ်ကြိုးဟုခေါ်ဆို၏။ ။ ထိုကြိုးလေး ခန်း၊ စတုရန်းမူ၊ တာဝန်း
 ရှစ်ဆယ်၊ လယ်တစ်ပယ်တည့် = အရှေ့ အနောက်တာနှစ်ဆယ် +
 တောင်၊ မြောက် တာနှစ်ဆယ် လေးထောင့်စပ်စပ် တိုင်းကြည့်လိုက်
 လျှင် တာပေါင်းအဝန်းရှစ်ဆယ်ရှိတဲ့ မြေကို လယ်မြေ(၁)တစ်ပယ်ဟု
 ခေါ်သည်။ “အဋ္ဌကရိသမတ္ထေ ပဒေသေ = ရှစ်မင်းပယ်စားမျှသော
 အရပ်၌”ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် အရှေ့-အနောက် နှစ်ပယ် = တာပေါင်း
 လေးဆယ် + တောင် - မြောက် တာပေါင်းလေးဆယ်၊ လေးထောင့်
 စပ်စပ် တိုင်းကြည့်လိုက်လျှင် တာပေါင်းအဝန်း တစ်ရာ ခြောက်ဆယ်
 ရှိတဲ့မြေကို “ရှစ်မင်းပယ်စားလယ်မြေ”ဟု ဆိုလိုသည်ကို သတိပြု
 ရာ၏။

အေး၊ မင်းကို၏ ပယ်အတိုင်း အရှည်အားဖြင့် ရှစ်ပယ်
 ကျယ်ဝန်းသော မြေအရပ်၌ ဒူးခေါင်းမြုပ်လောက်အောင် အထူရှိတဲ့
 အဆင်းငါးမျိုး နတ်ဝန်းခိုးကြီး ရွာချလိမ့်မည်လို့ မြတ်စွာဘုရားက
 အရှင်အာနန္ဒာအား မိန့်ကြားတော်မူတယ်ဆိုလျှင်ပင် ထိုသတင်း
 တစ်မဟုတ်ချင်း သာဝတ္ထိ ပြည်အတွင်းမှာ သတင်းပျံ့နှံ့သွားခဲ့တယ်။

ထိုအခါ သာဝတ္ထိပြည်မှာ ရှိကြတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်
 တွေ တစ်ယောက်က တစ်ယောက်ကို အချင်းချင်း-

ဧဝံ မဟာပုညော ကိရ စိတ္တော နာမ ဂဟပတိ
 အာဂန္တာ အဇ္ဇ သတ္တာရံ ဝန္တိသတိ။

ဘဝန္တော=အမောင်တို့၊ အမိတို့။ ဧဝံ မဟာပုညော=သို့စဉ်
 ကလောက် ဘုန်းကံကြီးမားလှသော။ စိတ္တော နာမဂဟပတိ=စိတ္တ
 အမည်ရှိသော သေဋ္ဌေးသည်။ အာဂန္တာ=လာရောက်၍။ အဇ္ဇ=ယနေ့။
 သတ္တာရံ=မြတ်စွာဘုရားကို။ ဝနိဿတိကိရ= ရှိခိုးလိမ့်မည်တဲ့။

အမောင်တို့၊ အမိတို့၊ ဟိုမစ္ဆံကာသဏ္ဍမြို့က သို့စဉ်
 ကလောက် ဘုန်းကံကြီးမားတဲ့ စိတ္တသေဋ္ဌေးဆိုတာ လာရောက်ပြီး
 ယနေ့ဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးလိမ့်မည်(တဲ့)+ဧဝရူပံ ကိရ ပါဠိဟာရိယံ
 ဘဝိဿတိ။ ဤသို့ သဘောရှိတဲ့ အံ့ဩဖွယ်ရာ ပြာဠိဟာများလည်း
 ဖြစ်လိမ့်မည် (တဲ့)။ မယမ္ဗိ တံ မဟာပုညံ ဒဠု လဘိဿာမ။ သို့စဉ်
 ဘုန်းကံကြီးတဲ့ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို တို့တစ်တွေ ယနေ့ မြင်ခွင့်ရကြ
 တော့မည်။

ဤကဲ့သို့ အားလုံးပြောဆို တိုင်ပင်ညိညွတ်ကြပြီး သာဝတ္ထိ
 ပြည်မှာ ရှိကြတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ သူတော်စင်အမျိုးသား အမျိုးသမီးတွေ
 ဟာ မိမိတို့တက်နိုင်သမျှ လက်ဆောင်ပစ္စည်း ကိုယ်စီ တချို့က
 စားသောက်ဖွယ်ရာ၊ တချို့က ဝတ်ဖွယ်ရာ၊ ထိုထိုဤဤ စွဲပိုက်ချိပြီး
 ဇေတဝန်ကျောင်း သွားမည့် လမ်းမကြီးမှာ လက်ဝဲ+လက်ယာက
 တန်းစီပြီး စိတ္တသေဋ္ဌေး အလာကို စောင့်ကြိုနေကြတယ်။

စိတ္တသေဋ္ဌေး ရောက်ပြီ

ညနေသုံးနာရီလောက်အချိန်မှာ ဆိုကြပါစို့။ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ
 လှည်းအစီးပေါင်းက ငါးရာ၊ ရဟန်းယောက်ျားငါးရာ၊ ဘိက္ခုနီ
 ရဟန်းမ ငါးရာ၊ ဥပါသကာ ငါးရာ၊ ဥပါသိကာ ငါးရာ၊ သူရဲ့ အဖေအဖေ
 ပရိသတ်ကတစ်ထောင် အားလုံးပေါင်း ပရိသတ်သုံးထောင်နှင့်
 အတူတကွ သာဝတ္ထိ ပြည်အတွင်း လမ်းမက တစ်ဖမ်းငါးနား သိလာ

၄၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တယ်ဆိုလျှင်ပဲ လမ်းဘေးဝဲယာ=နှစ်ဖက်က လက်ဆောင်ကိုယ်စီ ကိုင်ထားတဲ့လူတွေက စိတ္တသေဋ္ဌေးအား လက်ဆောင်ကိုယ်စီ ဆီးပြီး ပေးကြတယ်။

လက်ဆောင်ပေးပြီးလျှင် မိမိတို့အိမ်သို့ ပြန်မသွားကြဘဲ “ယနေ့တော့ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို သေသေချာချာ ကြာကြာကြည့်ချင် တယ်” ဆိုတဲ့ အနေနဲ့ အဲဒီပရိသတ်က ဇေတဝန် ကျောင်းတော်သို့ အလျင် (အယင်) လက်ဦးသွားနှင့်ကြတယ်။ သူတို့ သွားပြီးမှ-

စိတ္တသေဋ္ဌေးက မိမိနှင့်အတူပါ ရဟန်းယောက်ျား သံဃာ ငါးရာတို့ကို “အရှင်မြတ်တို့က အလျင်လက်ဦး ကြွတော်မူကြပါ”ဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားလို့ ရဟန်းငါးရာ ရှေ့မှ တန်းပြီး ကြွတော်မူ ကြတယ်။ ထို့နောက်မှ ထေရီ ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့ကို “အရှင်မတို့ ဆက်ပြီး ကြွတော်မူကြပါ”ဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားလို့ ဘိက္ခုနီ= ရဟန်းငါးရာ ဆက်ပြီး တန်းကြွကြတယ်။ ထို့နောက်မှ စိတ္တသေဋ္ဌေး (မိမိ)နှင့်တကွ ဥပါသကာငါးရာတို့တန်းပြီး လိုက်ပါကြတယ်။ ဥပါသိကာ ဒါယိကာမ ငါးရာတို့ကိုတော့ အမ္မာ=အမိတို့၊ တုမှေ= သင်တို့သည်။ ပစ္စာတော=နောက်မှ။ အာဂစ္ဆထ=အစဉ်လိုက် လိုက်ခဲ့ ကြပါ။ ဤသို့ အစီအစဉ်နဲ့ သူက သွားတာ။

(က) ရှေ့ဆုံးက ရဟန်းငါးရာ+(ခ) ၎င်းနောက် ဘိက္ခုနီမ ငါးရာ+(ဂ) ၎င်းနောက် စိတ္တသေဋ္ဌေးနှင့်တကွ ဥပါသကာငါးရာ+ (ဃ) ၎င်းနောက် ဥပါသိကာ ငါးရာတို့ အစဉ်အတိုင်း မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ အဖူးအမြော် ဝင်ရောက်ရှိခိုးကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတဲ့နေရာမှာ ပရိသတ်ဟာ လွန်စွာစည်းကမ်းသေဝပ်ကြ ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောတဲ့ ဓမ္မသာလာမှာ ဆိုလျှင် ဘုရားရဲ့ ရှေ့တည့်တည့် အလယ်ကောင်က သုံးတောင်ခန့် ပိုကျယ်

ဗုဒ္ဓဝိထိမှာ အားလျက်ရှိပြီး လက်ဝဲ+လက်ယာကမှ အမျိုးသား+ အမျိုးသမီးတွေ'ယံ ဝါ ဘံ ဝါ' ပေါက်လွတ် မနေကြဘဲ လှမ်းကြည့် လိုက်ရင် ကြည်ညိုဖွယ်ရာ စည်းကမ်းသေဝပ်စွာ တန်းလျက်ထိုင်နေ ကြတယ်။

စိတ္တသေဋ္ဌေးက မြတ်စွာဘုရားရှိရာ ဓမ္မသာလာကို ဝင်မယ် ဆိုတော့ ဘုရားထံမှောက် ရောက်နေနှင့်ကြသော ပရိသတ်ကို လှမ်း ကြည့်လိုက်တယ်။ အို ... ကြည့်တိုင်း ကြည့်တိုင်း နေရာတွေဟာ တလှုပ်လှုပ်နေတာပဲတဲ့။ ရောက်နေနှင့်တဲ့ ပရိသတ်ကလည်း ပဲ- ဒေသော ကိရ စိတ္တော ဂဟပတိ=စိတ္တသေဋ္ဌေးဆိုတာ ထိုသူပဲ(တဲ့)လို့ ဆိုပြီး တအံ့တဩ ဝိုင်းပြီး ကြည့်ကြတယ်။

နတ်ပန်းမိုး ဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းချ

စိတ္တသေဋ္ဌေးကလည်း အလယ်ကောင်က ဗုဒ္ဓဝိထိ=ဘုရား ကြွရာလမ်းကို ဦးတည်ပြီး ဥပါသကာငါးရာ ခြံရံလျက် ရှင်တော် ထံမှောက် ရိုသေစွာ ဝင်ရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ခြေဖမိုးတော် အစုံကို အားရပါးရဆုပ်ကိုင် နဖူးနဲ့တိုက်တိုက်ပြီး ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးလေပြီ။ အနာဂါမ်အရိယာကြီး အားပါးတရ ရှိခိုးတဲ့အခိုက်မှာ စောစောက ရှင်တော်ဘုရား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်း အဆင်း ငါးမျိုး နတ်ပန်းမိုး ဖြိုးဖြိုး ရွာသွန်းချတယ်။ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ရဲ့ ပတ်ပတ်လည် ရှစ်မင်းပယ်စား မြေအရပ်မှာ နတ်ပန်းတွေဟာ ပုဆစ်ခူးမြုပ်မျှ အယုရှိတယ်။

စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးမှ သူ့ပါလာတဲ့ လှည်းတွေ၊ သူ့ပါလာတဲ့ ပရိသတ်တွေ အားလုံးကို နေရာချပြီး ရောက်သည့်နေ့ကစပြီး ဘုရား အမှူးရှိတဲ့ သံဃာအား

တစ်လပတ်လုံး မဟာဒါနကြီး ပြုလေသည်။ နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း နတ်တွေ လူတွေက သူ့ထံလာလာပြီး လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတွေ ပေးကြ ဆက်ကြလို့ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှ လှည်းအစီးငါးရာနှင့် ယူဆောင်လာ ခဲ့တဲ့ ရိက္ခာများကို လက်ဖျားနဲ့မှ မတို့ရဘူး။ နတ်လူတို့ပေးဆက်တဲ့ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတွေနဲ့ပဲ နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း ခြိမ်းခြိမ်းသံအောင် မဟာ ဒါနကြီး လှူနေရသည်မှာ တစ်လပြည့်ခဲ့ပြီ။ တစ်လပြည့်တော့ စိတ္တ သေဋ္ဌေးက မြတ်စွာဘုရား ရှင်အထံတော်မှောက်သို့ ဝင်ရောက် ပြီးတော့ လျှောက်ထားတယ်။

ဘန္တေ အဟံ တုမှာကံ ဒါနံ ဒဿာမိတိ အာဂစ္ဆန္တော
မာသံ အန္တရာမဂ္ဂေ အဟောသိ

ဘန္တေ=ဘုန်းတော် ကြီးမြတ်သော မြတ်စွာဘုရား။ တုမှာကံ= အရှင်ဘုရားတို့အား။ ဒါနံ ဒဿာမိတိ=အလှူပေးအံ့ဟူ၍ အာဂစ္ဆန္တော= လာခဲ့သော။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။ အန္တရာမဂ္ဂေ=လမ်းခရီး အကြား ဌ။ မာသံ=တစ်လပတ်လုံး။ အဟောသိ=ဖြစ်ခဲ့ ကြာခဲ့ပါသည် ဘုရား။

တပည့်တော် အရှင်ဘုရားတို့အား အလှူဒါနကြီး လှူမယ်ဆိုပြီး လာခဲ့တာ လမ်းခရီးအကြားမှာ တစ်လကြာခဲ့ပါတယ် ဘုရား။

ဣဓေဝ မေ မာသော ဝိတိဝတ္တော။

ဣဓေဝ=ဤဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်၌သာလျှင်။ မေ= တပည့်တော်၏အဖို့ရာ။ မာသော=တစ်လသည်။ ဝိတိဝတ္တော=လွန်ခဲ့ ပါပြီ ဘုရား။

ဒီဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ကြီးထဲမှာ တပည့်တော် နေ့စဉ် နေ့စဉ် မဟာဒါနကြီးလှူပြီး လာခဲ့တာဟာဖြင့် တစ်လပြည့်မြောက်ခဲ့ ပါပြီ ဘုရား။

မယာ အာဘတံ ပဏ္ဍာကာရံ ကိဉ္စိ ဂဟေတုံ န လဘိ။

မယာ=တပည့်တော်သည်။ အာဘတံ=မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှ ဆောင်ယူအပ်ခဲ့သော။ ကိဉ္စိ ပဏ္ဍာကာရံ-တစိုးတစိသော ရိက္ခာကိုမျှ။ ဂဟေတုံ=လက်ဖြင့်တို့ခြင်းယူခြင်းငှာ။ နလဘိ=တပည့်တော် မရခဲ့ပါ ဘုရား။

လမ်းမှာလဲ တစ်လ+ ယခု ဒီမှာလဲ တစ်လ၊ နှစ်လ ရှိပြီ၊ အဲဒီ နှစ်လမှာ တပည့်တော် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့က ရိက္ခာဖို့လို့ ဆိုပြီး ယူခဲ့တဲ့ လှည်းအစီးငါးရာအပြည့် ရိက္ခာတွေဟာ ဒီအတိုင်းပဲဘုရား၊ လက်ဖျားနဲ့ မတို့ရဘူး။

ဒါဖြင့်လျှင် ဘာတွေနဲ့များ သုံးနေရသလဲဆိုတော့-

တ္ထေကံ ကာလံ ဒေဝမနုဿေဟိ အာဘတ ပဏ္ဍာကာရေနေဝ ဒါနံ အဒါသိ။

တ္ထေကံ ကာလံ = ဤမျှ နှစ်လကြာ ကာလပတ်လုံး။ ဒေဝမနုဿေဟိ=နတ်လူတို့သည်။ အာဘတပဏ္ဍာကာရေနေဝ= ပေးပို့ဆောင်ယူအပ်သည့် လက်ဆောင်ဖြင့်သာလျှင်။ ဒါနံ= အလှူဒါန ကို။ အဒါသိ=ပေးလှူခဲ့ရပါတယ် ဘုရား။

နှစ်လကြာတယ်။ ဒီအချိန်အတွင်းမှာ နတ်တွေ၊ လူတွေက ပို့ကြ ပေးကြတဲ့ လက်ဆောင်နဲ့ပဲ အလှူဒါနကြီး ပေးနေရပါတယ် ဘုရား။

သော အဟံ=ထိုတပည့်တော်သည်။ ဣဓ=ဤဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်ထဲ၌။ သံဝစ္ဆရံ=တစ်နှစ်ပတ်လုံး။ သဓေ ဝသိဿာမိ= အကယ်၍နေရမည်ဆိုလျှင်။ နေဝ မမ ဒေယျ ခမ္မံ ဒါတုံ လဘိဿာမိ။ မမ=တပည့်တော်၏။ ဒေယျခမ္မံ=လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို။ ဒါတုံ=ပေးလှူ ခြင်းငှာ၊ (ဝါ)ပေးလှူရန် အခွင့်ကို။ နေဝ လဘိဿာမိ=ရလိမ့်မည်

၄၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မဟုတ်ကေနိပါဘုရား။

တပည့်တော် ယခု ဇေတဝန်ကျောင်းသို့ ရောက်လာတာ တစ်လရှိသွားပါပြီ၊ နောက်တစ်နှစ် ဆက်ပြီး ဇေတဝန်ကျောင်းမှာ နေလျှင်လဲပဲ တပည့်တော် ယူခဲ့တဲ့ ဒေယျဓမ္မ လှူဖွယ်ဝတ္ထုတွေကို တပည့်တော်လှူရမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ တစ်နှစ်ဆက်နေလျှင်လဲ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း နတ်တွေ၊ လူတွေက လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတွေ ပေးနေတော့ အဲဒီလက်ဆောင်တွေကိုပဲ လှူနေရမှာဘုရား။

အဟံ=တပည့်တော်သည်။ သကဋ္ဌာနိ=လှည်းတို့ကို။ ဩတာ-ရေတွာ=ချ၍။ (လှည်းတွေမှာပါတဲ့ ရိက္ခာလှူဖွယ်ရာတွေကို အကုန်လုံးသွန်ပြီး) ဂန္တု=ပြန်ခြင်းငှာ။ ဣတ္ထမိ=အလိုရှိပါတယ်ဘုရား။ မေ=တပည့်တော်အား။ ပဋိသာမနဋ္ဌာသံ=လှည်းအစီး ငါးရာပါ ပစ္စည်းဥစ္စာ လှူဖွယ်ရာများ သိုမှီးသိမ်းဆည်း ထားရမည့်နေရာကို။ အာရောစာပေထ= ပြောကြားစေတော်မူကြပါ ဘုရား။

တပည့်တော်ရဲ့ လှူဖွယ်ရာရိက္ခာများ ထားရမည့်နေရာကို သာ သံဃာတစ်ပါးပါးက အမိန့်ရှိပါစေတော့ဘုရား။

ဤကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားက အရှင်အာနန္ဒာအား မိန့်ကြားတော်မူသည်မှာ- အာနန္ဒ ဥပါသကဿ ဧကံ ပဒေသံ တုစ္ဆံ ကာရေတွာ ဒေဟိ။

အာနန္ဒ=ချစ်သားအာနန္ဒာ။ ဥပါသကဿ=စိတ္တသူကြွယ် ဥပါသကာအား။ ဧကံ ပဒေသံ=တစ်နေရာကို။ တုစ္ဆံ ကာရေတွာ=အား အောင် ပြုစေ၍။ ဒေဟိ=ပေးလိုက်လော။

ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ထဲမှာ နေရာတစ်ခုခုကို အားအောင် ပြုလုပ်စေပြီး စိတ္တသူကြွယ်အား ပေးလိုက်။ ဤကဲ့သို့ မိန့်တော်မူ

တယ်။ ထိုနေရာကို ကပ္ပိယဘူမိလို့ခေါ်တယ်။ စိတ္တသူကြွယ်ကို အကြောင်းပြုပြီး ကပ္ပိယကို ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့တယ်။ ဒါက ဝိနည်းစကားပါ။

စိတ္တသူဌေးသည် မိမိ၏ လှည်းအစီးငါးရာပေါ်မှာ ပါရှိတဲ့ ဆန်တွေ၊ ဆီတွေ၊ နှမ်းတွေ၊ ကြက်သွန်တွေ၊ ပဲတွေ၊ အဝတ်တွေ အားလုံးကို ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ထဲမှာ အရှင်အာနန္ဒာ အားလပ်အောင် ပြုပေးတဲ့ ကပ္ပိယဘူမိကျောင်းတစ်ခုမှာတင်ပြီး ဘုရားအမှူးရှိတဲ့ သံဃာအား လှူပြီး လှည်းအား အစီးငါးရာဖြင့် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သို့ ပြန်ခဲ့တယ်။

လူနတ်တို့က လက်ဆောင်ပေးကြ

ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်က လှည်းအစီးငါးရာ ထွက်ပေါ့လို့ ဆိုကတည်းက လမ်းခရီးမှ ဆီးကြိုပြီး လူတွေ၊ နတ်တွေက-

အယျ တယာ တုစ္ဆသကဋေဟိ ဂမနကမ္မံ ကတံ။

အယျ=အရှင်စိတ္တသေဋ္ဌေးမင်း။ တယာ=အရှင်သေဋ္ဌေးမင်းသည်။ တုစ္ဆသကဋေဟိ= အချည်းနှီးသော လှည်းတို့ဖြင့် (ပစ္စည်းမပါဗလာ လှည်းတွေဖြင့်)။ ဂမနကမ္မံ=သွားရမည့် ကံကို။ ကတံ=ပြုအပ်ခဲ့လို့လား။

အရှင်စိတ္တသေဋ္ဌေးမင်း...အသင်သေဋ္ဌေးမင်းဟာ ပစ္စည်းမပါဗလာအချည်းနှီး သွားရမည့်ကံကို ပြုခဲ့လို့လား၊ ပြုခဲ့သူ မဟုတ်ပါဘူးဆိုပြီး လမ်းခရီးမှာ လူတွေက ရွှေတွေ၊ ငွေတွေ၊ ကျောက်သံပတ္တမြားတွေ၊ နတ်တွေကလည်း ထို့အတူ ရတနာခုနစ်ပါး လက်ဆောင်တွေ ပေးလိုက်ကြတာ လှည်းအစီးငါးရာ ရတနာအပြည့်တိုက်ပြီး ပြန်ရတယ်။

အဲဒီအကြောင်းကို အရှင်အာနန္ဒဒမ္မက 'တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့်နား'ဆိုသလို သတင်းစကား ကြားသိရတော့ မြတ်စွာဘုရား အား 'ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် လှည်း အစီးငါးရာပါ ရိက္ခာတွေ အကုန်လုံး ဒီဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်မှာ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား လှူပြီး အချည်းနှီး ပစ္စည်းမပါ ဗလာသက်သက်ဖြစ်သော လှည်းအစီး ငါးရာတို့ဖြင့် မိမိ၏နေရာ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သို့ ပြန်တဲ့အခါ လမ်းခရီးအကြားမှာ လူတွေ၊ နတ်တွေက "အရှင်သေဋ္ဌေး မင်း...အရှင်ဟာ ဗလာလှည်းတွေနဲ့ ပြန်ရမယ့် ကံကိုများ ပြုခဲ့လို့လား" ဟု မခံချိမခံသာ ပြောကြားပြီး ရတနာခုနစ်ပါး လက်ဆောင်ပေးကြလို့ လှည်းအစီးငါးရာ ရတနာ အပြည့်ဖြင့် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သို့ ပြန်တဲ့အကြောင်း သတင်းကြားရ ပါတယ် ဘုရား။

ကိံ ပန ဘန္တေ ဧတဿ တုမှာကံ သန္တိကံ
 အာဂစ္ဆန္တဿေဝါ+ယံ ဧဝါရူပေါ သက္ကာရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
 ဥဒါဟု အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တဿပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ ကိံပန=အသို့နည်း။ ဧတဿ=ထို စိတ္တသူကြွယ်၏ အဖို့ရာ။ တုမှာကံ=သန္တိကံ=ရှင်တော်ဘုရားတို့၏ အထံသို့။ အာဂစ္ဆန္တဿေဝ=ယခုလို လာတဲ့အခါမှာသာလျှင်။ ဧဝါရူပေါ =ဤသို့သဘောရှိသော။ အယံ သက္ကာရော=ဤပူဇော်သက္ကာရသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=ဖြစ်သလား။ ဥဒါဟု=သို့မဟုတ်။ အညတ္ထ=တစ်ပါးသော အရပ်၌။ ဂစ္ဆန္တဿာပိ=သွားလျှင်လဲပဲ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=ဖြစ်သလား ဘုရား...။

ဘယ့်နှယ်လဲဘုရား၊ စိတ္တသေဋ္ဌေးအဖို့ရာ ရှင်တော်ဘုရားတို့ အထံကို ယခုလို ဘုရားဖူးလာတဲ့အခါမှာသာ ယခုလို အံ့သြလောက်တဲ့

ဇာတ်ပုဇော်သက္ကာရတွေ ဖြစ်သလား၊ သို့မဟုတ် အခြားအရပ်
စာစ်ပါး သွားတော့လဲ ဖြစ်သလားဘုရားလို့ မြတ်စွာဘုရားကို
အရှင်အာနန္ဒာက မေးလျှောက်တယ်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက-

အာနန္ဒ မမ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တဿာပိ အညတ္တ
ဂစ္ဆန္တဿာပိ ဧတဿ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ။

အာနန္ဒ=ချစ်သား အာနန္ဒာ။ ဧတဿ=ထိုစိတ္တသူကြွယ်၏
အဖို့ရာ။ မမ သန္တိကံ=ငါ ဘုရား၏ အထံသို့။ အာဂစ္ဆန္တဿာပိ=ယခုလို
လာစဉ်လဲပဲ။ လာဘသက္ကာရော=လာဘ်ပုဇော်သက္ကာရသည်။
ဥပ္ပဇ္ဇတိ=ဖြစ်၏။ အညတ္တ ဂစ္ဆန္တဿာပိ=အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားလျှင်
လဲပဲ။ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ=ဒီလိုပဲ လာဘ်ပုဇော်သက္ကာရတွေ ဖြစ်တယ်။
(ဘာကြောင့်လဲ ဘုရားလို့ မေးဖွယ်ရှိ၍) ဧသော ဟိ အာနန္ဒ
ဥပါသကော သဒ္ဓေါ ပသန္နောသမ္ပန္နသီလော။ အာနန္ဒ=ချစ်သား
အာနန္ဒာ။ ဟိ=မှန်၏။ ဧသော ဥပါသကော=ဤ စိတ္တသူကြွယ်ဆိုတဲ့
ဥပါသကာသည်။ သဒ္ဓေါ=ကံ(နှင့်)ကံ၏အကျိုးတို့ကို ယုံကြည်တဲ့
ဩကပ္ပန သဒ္ဓါတရားလည်း ရှိသူဖြစ်၏။ ပသန္နော=တရားသုံးပါးတို့၏
ဂုဏ်ကို ယုံကြည်တဲ့ ပသာဒသဒ္ဓါ တရားလဲ ရှိသူဖြစ်၏။
သမ္ပန္နသီလော= ပြည့်စုံသော သီလလည်း ရှိ၏။ သုံးချက်။

- (က) ကံ(နှင့်)ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်တဲ့=ဩကပ္ပနသဒ္ဓါ+
- (ခ) ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကို သက်ဝင်ယုံကြည်တဲ့ ပသာဒသဒ္ဓါ+
- (ဂ) သီလ နှင့်ပြည့်စုံမှု=သီလသမ္ပါ=ဤသုံးချက်ကို ဆိုလိုသည်။

ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ၊
တတ္ထ တတ္ထ လာဘသက္ကာရော နိဗ္ဗတ္တတိ။

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော=ဤသို့ သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
ယံ ယံ ပဒေသံ=အကြင် အကြင်အရပ်သို့။ ဘဇတိ=ဆိုက်ကပ်သွား
ရောက်၏။ တတ္ထ တတ္ထ=ထိုထို ရောက်လေရာရာ အရပ်ဒေသ၌။
လာဘသက္ကာရော=လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရသည်။ နိဗ္ဗတ္တတိ=ဖြစ်မြဲ
ဓမ္မတာပေ။

ဒီအချက်ကို ဘုန်းကြီးတို့ရဲ့ တရားနာပရိသတ် သူတော်စင်
တွေ အနေနဲ့ အထူးနလုံးသွင်း မှတ်သားရပါမယ်။ မြတ်စွာဘုရားက
“ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ ယခု စိတ္တသူကြွယ်လို သဒ္ဓါ တရားနှင့် ပြည့်စုံသူ၊
ကိုယ်ကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံသူဟာ အကြင်အရပ်သို့ သွားရောက်အံ့၊
ထိုထိုရောက်လေရာရာမှာ လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရတွေဟာ ဖြစ်မြဲ
ဓမ္မတာပေ-

သဒ္ဓေါ သီလေန သမ္ပန္နော၊

ယသော ဘောဂသမပ္ပိတော။

ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ၊

တတ္ထ တတ္ထေဝ ပူဇိတော။ (ဓမ္မပဒဂါထာ၊ ၃၀၃)

အာနန္ဒာ=ချစ်သားအာနန္ဒာ။ သဒ္ဓေါ=သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံ
သော။ သီလေန=ငါး၊ ရှစ်၊ ဆယ်ပါးသီလများနှင့်။ သမ္ပန္နော=ပြည့်စုံ
သော။ ယသော=ကျော်ဇောသတင်းကောင်းခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။
ဘောဂသမပ္ပိတော=စီးပွားဥစ္စာနှင့်ပြည့်စုံသော စိတ္တသူကြွယ်ကဲ့သို့
သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယံ ယံ ပဒေသံ=အကြင် အကြင်သို့သော အရပ်သို့၊
ဘဇတိ=ဆိုက်ကပ်၏။ တတ္ထတတ္ထေဝ=ထိုထို ဆိုက်ကပ်ရာရာ အရပ်
၌သာလျှင်။ သော= ထိုသဒ္ဓါကဲ့လုံ သီလနှင့် ပြည့်စုံသူကို။ ပူဇိတော=
လူနတ်တို့က လေးမြတ်ကော်ရော် ပူဇော်အပ်ပေ၏။

ဓမ္မပဒပါဠိတော် ပကိဏ္ဏကဝဂ်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောထား

ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် စိတ္တသူကြွယ်သာ မဟုတ်ဘူး။ မိမိက သဒ္ဓါတရား စစ်စစ် ထက်ထက်မြက်မြက် ရှိပါစေ၊ သီလ တကယ်စင်ကြယ်ပါစေ။ ရောက်လေရာရာမှာ လူနတ်တို့က ပူဇော်အပ်ပေတယ်လို့ ဟောထား တယ်။ ရှင်အာနန္ဒာ မေးလျှောက်တဲ့ ပြဿနာ ပြေလည်ပြီနော်။

စိတ္တသူကြွယ်၏ အတိတ်ဝတ္ထု

ဧဝံ ဝုတ္တေ အာနန္ဒတ္ထေရော စိတ္တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံပုစ္ဆိ။

ဤသို့ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ဟောအပ်ပြီးသော အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်က စိတ္တသေဋ္ဌေး၏ ရှေးအတိတ်ကံကို မြတ်စွာဘုရား၊ ယခု ပစ္စုပ္ပန်မှာ သူရတာက အကျိုးဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ အကျိုးရကြောင်း ရှေးကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံက အဘယ်ပါနည်းဘုရား' လို့ မေးလျှောက် တဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားက စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ ရှေးကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံ အကြောင်းတရားကို အကျယ်တဝင့် ဟောကြားတော်မူတယ်။ ဟောပုံမှာ -

ချစ်သားအာနန္ဒာ...စိတ္တသေဋ္ဌေးအလောင်း သူတော် ကောင်းသည် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတစ်သိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရဂ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အထံတော်မှာ မဟာဒါနကြီးပြုပြီး ယခု ဘဝမျိုးကို သူ ဆုတောင်းခဲ့တယ်။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားကလဲပဲ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လို့ သူဟာ ဗျာဒိတ်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်နော်။

အဲဒီလို ဗျာဒိတ်ခံပြီး လူ့ရုပ်နတ်ဌာန သုဂတိသံသရာ လည်ခဲ့ ပြီး ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှာ ကဿပမြတ်စွာ သာသနာခေတ်ရောက်တဲ့အခါ ပုထုဇဉ်တို့၏ ဘဝဟူသည်မှာ ဝိနိပါတ ဘေးမကင်းကြသေးသဖြင့် ကံပစ်ချရာ ဘဝသို့ ရောက်ကြရမိ ဓမ္မတာဖြစ်သည် အားလျော်စွာ ဒီလို သူတော်ကောင်းပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်စေကာမူ ကံပစ်ချရာအမျိုးမှာ

၅၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သွားဖြစ်တတ်တဲ့အတိုင်း စိတ္တသူကြွယ်အလောင်း သူတော်ကောင်း သည် မုဆိုးအမျိုးမှာ သွားဖြစ်တယ်။

သူ့အရွယ်ရောက်လို့ မုဆိုးအမှုပြုလုပ်ရာက တစ်နေ့သ၌ မိုးရွာနေတုန်း လေး၊ မြား၊ ဓား၊ လှံတို့ကို စွဲကိုင်ယူဆောင်၍ သားကောင်အရှာ ထွက်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန် မပြုမပြင်အပ်တဲ့ ချပ်ကြား တစ်ခုထဲမှာ မထေရ်မြတ်ကြီးတစ်ပါး မိုးရွာကြီးထဲမှာ ခေါင်းမြီးခြံပြီး ထိုင်နေတယ်။ စိတ္တသေဋ္ဌေးအလောင်း မုဆိုးက အဲဒီမထေရ်မြတ်ကို မြင်လျှင်ပင်-

ဧကော အယျော သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော နိသိန္နော ဘဝိဿတိ၊ ဘတ္ထံ+မဿ အာဟရိဿာမိ။

ဧကော အယျော=အရှင်မြတ်တစ်ပါးသည်။ သမဏ ဓမ္မံ= ရဟန်းတရားကို။ ကရောန္တော=ပြုလုပ်အားထုတ်လျက်။ နိသိန္နော ဘဝိဿတိ=ထိုင်နေတာ ဖြစ်လိမ့်မယ်။ အဿ=ထိုအရှင်မြတ်အတွက်။ ဘတ္ထံ=ဆွမ်းကို။ အဟံ=ငါသည်။ အာဟရိဿာမိ=အိမ်ပြန်ပြီး ယူဆောင်ဦးမှပဲ။

ဩ...အရှင်မြတ်တစ်ပါး ရဟန်းတရား အားထုတ်လိုတဲ့ အတွက် ယခုလို ထိုင်နေတာ ဖြစ်လိမ့်မယ်။ အတော်ပဲ ဒီအရှင်မြတ် အတွက် ငါ အိမ်ပြန်ပြီး ဆွမ်းယူဦးမှပဲ ဆိုပြီး အိမ်ပြန်လာတယ်။

အိမ်ပြန်ရောက်တဲ့အခါ အိမ်က လူတွေကို သူစိမ့်ပုံက 'ဟောဟိုဘက်ခုံလောက် (ဖိုခနောက်) တစ်ခုက ဆွမ်းချက်ကြစမ်း၊ ဟိုဘက် ဖိုခနောက်တစ်ခုမှာ ယမန်နေ့က ငါ တောထဲက ယူဆောင်ခဲ့ တဲ့ အသားဟင်းကို မြန်မြန်ချက်ကြစမ်း၊ ဆွမ်းပြီးမှ ဟင်းချက်နေလျှင် ကြာမည်စိုး၍ ဆွမ်းအိုးကိုရော၊ ဟင်းအိုးကိုပါ ပြိုင်ပြီးတော့ အချက် ခိုင်းတယ်။

အဲဒီလို အချက်ခိုင်းနေတုန်း သူ့အိမ်ရှေ့မှာ ဆွမ်းခံကိုယ်တော် လေးငါးပါး ကြွလာတာကို မြင်တော့ 'ဟာ...ဆွမ်းခံကိုယ်တော်တွေ ကြွလာပါတကား'လို့ ဆိုပြီး မိမိရဲ့ အိမ်ထဲသို့ ပင့်၍ နေရာပေးပြီး ဆွမ်းနှင့် အသားဟင်း ကျက်တယ်ဆိုလျှင်ပင် တောထဲက ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်ကြီးအတွက် ဆွမ်းနှင့် အသားဟင်းတို့ကို အုတ်ထဲထည့်ယူပြီး အိမ်က လူများကို အယျေ ပရိဝိသထ။ အယျေ= အရှင်မြတ်တို့ကို။ ပရိဝိသထ=ပြုစုလုပ်ကျွေးရစ်ကြပါ။ ဤကဲ့သို့ မှာတမ်းပြီး မိမိကိုယ်တိုင်ကမူ တောကြီးမြက်မဲ မိုးရွာထဲမှာ သင်္ကန်း ခေါင်းမြီးခြံ၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်နေတဲ့ ယောဂါဝစရ အရှင်မြတ် ကြီးထံ မိုးရွာကြီးထဲမှာ သူ့ကိုယ်တိုင် သွားတယ်။

တောပန်းများ ခူးယူခဲ့ခြင်း

မိုးရွာကြီးထဲမှာ သူ့သွားရင်းက လမ်းခရီးအကြား တွေ့သမျှ တောပန်းတွေကိုပါ ခူး၍ ဆွမ်းရောပန်းပါ သယ်ဆောင်သွားလို့ ယောဂါဝစရ အရှင်မြတ်ကြီးထံ ရောက်လျှင် စိတ္တသူကြွယ်အလောင်း မုဆိုးသူတော်ကောင်းက-

မယ့် ဘန္တေ သင်္ဂဟံ ကရောထ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ မယ့်=တပည့်တော်အား။ သင်္ဂဟံ ကရောထ= ချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မူကြပါဘုရား။

တပည့်တော် ငမိုက်သား ကံပစ်ချလို့ မုဆိုးဘဝရောက်ရတဲ့ အခါ အရှင်ဘုရားသည် တပည့်တော်ကို ချီးမြှောက်တော်မူပါဘုရားလို့ လျှောက်ပြီး သူယူလာတဲ့ဆွမ်းရယ်၊ သားဟင်းရယ် (တစ်နည်းအား ဖြင့်-ဒံပေါက်ဆွမ်း)ကို ယောဂါဝစရ မထေရ်မြတ်ကြီးရဲ့ သပိတ်ထဲ

၅၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ထည့်ပြီး ဆက်ကပ်တယ်။ ပြီးမှ သူတောထဲက ခူးလာခဲ့တဲ့ ပန်းတွေနဲ့ မထေရ်မြတ်ကြီးအား ပူဇော်တယ်။ ပူဇော်ပြီးမှ သူ ဘာဆုတောင်း သလဲဆိုတော့-

ယထာ မေ အယံ ရသပိဏ္ဍပါတော ပုပ္ဖပူဇာယ သဒ္ဓိံ စိတ္တံ တောသေတီ၊ ဧဝံ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ပဏ္ဍာကာရသဟဿာနိ အာဒါယ အာဂန္နာ မယံ စိတ္တံ တောသေန္တု၊ ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမ ဝဿဉ္စ ဝဿတု။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ အယံ ရသပိဏ္ဍပါတော=ဤအရသာ ရှိတဲ့ ဒံပေါက်ဆွမ်းသည်။ ပုပ္ဖပူဇာယ=ပန်းပူဇော်မှုနှင့်။ သဒ္ဓိံ=တကွ။ မေ=တပည့်တော်၏။ စိတ္တံ=စိတ်ကို။ တောသေတီ ယထာ=နှစ်သိမ့် စေသကဲ့သို့။ ဧဝံ=ဤအတူ။ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ=ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ ဘုံဌာန၌။ ပဏ္ဍာကာရ သဟဿာနိ=လက်ဆောင် ပေါင်း အထောင်တို့ကို။ အာဒါယ=ယူဆောင်၍။ အာဂန္နာ=လူနတ်တို့ လာရောက်ကြပြီးလျှင်။ 'မယံ စိတ္တံ=တပည့်တော်၏စိတ်ကို။ တောသေန္တု=နှစ်သိမ့်ကြပါစေ ဘုရား (ဒါက ဆုတောင်းတစ်ပါး)။ ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမ ဝဿဉ္စ=အဆင်းငါးမျိုး နတ်ပန်းမိုးလဲပဲ။ ဝဿတု= ရွာပါစေ ဘုရား (ဒါက ဆုတောင်း တစ်ပါး)။

ထိုမှဆို လက်အုပ်ချိမိုး ရှိခိုးပြီး 'အရှင်ဘုရား ... ယခု တပည့်တော် လှူဒါန်းရတဲ့ သားဖြမ်း(ဒံပေါက်)ဆွမ်း (နှင့်) တပည့် တော် ပူဇော်ရတဲ့ ပန်းအလှူဒါန ကုသိုလ်ကောင်းမှုဟာ တပည့်တော် ရဲ့ စိတ်ကို နှစ်သိမ့်စေသကဲ့သို့ ထို့အတူ ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ ဘုံဌာန၌ လူတွေ+နတ်တွေက လက်ဆောင်ပေါင်းအထောင် ဆောင် ယူလာကြပြီး တပည့်တော်ရဲ့ စိတ်ကို နှစ်သိမ့်စေကြပါစေ။ အဆင်း

ငါးမျိုး နတ်ပန်းမိုး ဖြိုးဖြိုး ရွာသွန်းပါစေ ဘုရား' လို့ ဆုတောင်း ခဲ့တယ်။

စိတ္တနတ်သားဘဝ(နှင့်) စိတ္တသူကြွယ်ဘဝ

ဤကဲ့သို့ ဆုတောင်းပြီး ထိုမှဆိုးသည် ထိုအချိန်ကစ၍ မှဆိုးအလုပ်=ပါဏာတိပါတ အမှုကို မပြုတော့ဘဲ ဒါန၊ သီလ ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့ကိုသာ အသက်ထက်ဆုံးဖြု၍ ထိုဘဝက စုတေသော် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ရောက်တယ်။ နတ်ပြည်၌ ဖြစ် တယ်ဆိုလျှင်ပဲ သူ့ဆုတောင်းအတိုင်း အဆင်းငါးမျိုး နတ်ပန်းမိုးဟာ ပုဆစ်ဒူးနစ်လုမတတ် ဖြိုးဖြိုးဖြုန်းဖြုန်း အုံးအုံး ရွာသွန်းချတယ်။ အလွန်ဆန်းကြယ်တဲ့ ပန်းမိုးတွေ ရွာသွန်းချလို့ သူ့ကို နတ်ပြည်တုန်း ကလည်း 'စိတ္တနတ်သား' လို့ ခေါ်ကြတယ်။

အဲဒီ နတ်ဘဝက စုတေပြီး လူ့ပြည်မှာ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့၌ သေဋ္ဌေးသား လာဖြစ်လို့ သူ့ကို ဖွားမြင်တဲ့ နေရာမှာလည်းပဲ အဆင်း ငါးမျိုး နတ်ပန်းမိုးတို့ ပုဆစ်ဒူးမြုပ်မျှ ဖြိုးဖြိုးဖြုန်းဖြုန်း အုံးအုံး ရွာသွန်း ချလို့။ သူ့ကို ယခု လူ့ပြည်မှာလည်းပဲ 'စိတ္တသူကြွယ်= စိတ္တသေဋ္ဌေး' လို့ပဲ ခေါ်ကြတယ်။

ဆိုခဲ့ပြီးသော စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ ဘဝနောက်ဆုံး အကြောင်း အရာ အားလုံးကို နိဂုံးအုပ်သောအနေဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာအား မြတ်စွာ ဘုရားက ဤကဲ့သို့ ဟောတော်မူတယ်-

ဣဒါနိပိဿ ဇာတဒိဝသေ စေဝ ဣဓ စ အာဂတဿ ပုပ္ဖဝဿဝဿနဉ္စ ပဏ္ဏာကာရာဘိဟာရော စ သတ္တဟိ ရတနေဟိ သကဋ္ဌပူရဏဉ္စ တဿေဝ ကမ္မဿ နိဿန္တော။ (ဓမ္မပဒ၊ ၅၊ ပ၊ ၃၃၂)

၅၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အာနန္ဒ = ချစ်သားအာနန္ဒာ။ ဣဒါနိပိ = ယခုနောက်ဆုံး ပစ္စိမဘဝ၌လည်း။ အဿ = ထိုစိတ္တသုကြွယ်၏။ ဇာတဒိဝသေစေဝ = ဖွားမြင်တဲ့ နေ့တုန်းကလည်းကောင်း။ ဣဓ = ဤဇေတဝန်ကျောင်းတိုက် အာရပ်သို့။ အာဂတဿ = လာရောက်သော စိတ္တသုကြွယ်၏ အဖို့ရာ။ ပဏ္ဍာကာရာဘိဟာရော စ = လက်ဆောင်ပဏ္ဍာ အထောင်တို့ကို လူနတ်တို့ ပို့ဆောင်ခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ သတ္တဟိရတနေဟိ = ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့်။ သကဋ္ဌပူရဏာဠ = လှည်းအစီးငါးရာ ပြည့်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း။ တဿေဝ ကမ္မဿ = ထိုကဿပမြတ်စွာ သာသနာခေတ်တုန်းက ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်အရှင်မြတ်အား သားပြွမ်း (ဒံပေါက်) ဆွမ်းလှူဒါန်းခဲ့ရသော ကောင်းမှု + အထူးထူးသော တောပန်းတို့ဖြင့် ပူဇော်ခဲ့ရတဲ့ ကောင်းမှု၏။ နိဿန္တော = အကျိုးဆက်ပါပေတည်း။ (အကျိုးရင်းကား အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်ခြင်းပေတည်း။)

စိတ္တသုကြွယ်ရဲ့အဖို့ရာ မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်တဲ့နေ့တုန်းက အဆင်းငါးမျိုး နတ်ပန်းမိုး ပုဆစ်ဒူးမြုပ်မတတ် ရွာသွန်းတာရယ်၊ ဤ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ လာသောအခါ+ကျောင်းတိုက်မှ ပြန်သောအခါများ၌ လက်ဆောင်ပေါင်းအထောင် လူနတ်တို့ ပို့ဆောင်တာရယ်၊ လှည်းအစီးငါးရာ ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် ပြည့်ရခြင်းရယ် = ဤကောင်းကျိုးတွေဟာ ကဿပမြတ်စွာ သာသနာခေတ်တုန်းက ယောဂါဝစရ ရဟန်းအား ဒံပေါက်ဆွမ်း(နှင့်) တောပန်းမျိုးစုံ လှူဒါန်း ပူဇော်ခဲ့တဲ့ ကောင်းမှုရဲ့ အကျိုးဆက်ဖြစ်တယ် လို့ မြတ်စွာဘုရားက ရှင်အာနန္ဒာအား စိတ္တသေဋ္ဌေး စိတ္တသုကြွယ်ရဲ့ ရှေးကုသိုလ်ကံကို စိကာစဉ်ကာ ယခုဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဟောတော်မူကြောင်း အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဤတွင် စိတ္တသုကြွယ်ရဲ့ဝတ္ထု

ပြီးဆုံးပါပြီ။ သူတော်ကောင်းတို့... ဘုန်းကြီး အဓိက ဟောလိုတဲ့ “စိတ္တသံယုတ်” သုတ္တန်သို့ မရောက်သေးဘူး၊ အရောက်သွားလျှင်လဲ ပရိသတ် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်နိုင်တဲ့အတွက် ဒီတရားပွဲမှာ စိတ္တသူကြွယ်ရဲ့ ရှေး ကုသိုလ်ကံအကြောင်းနှင့်စပ်သော ဝတ္ထုပြီးရုံပဲ တရားပွဲ နားကြဉ်းစို့။

(၁) စိတ္တသံယုတ် သံယောဇနသုတ်တရားတော်

စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့အကြောင်းကို ဟောတဲ့နေရာမှာ စိတ္တ သံယုတ်ဆိုတာ သုတ္တန် ပေါင်း ၁၀-သုတ် ရှိပါတယ်။ ဘုန်းကြီးများ ဘက်က ဒကာ+ဒကာမတွေအား အသိဉာဏ်ပေးဖို့ ဝတ္တရားက ပေးချင်သလောက်ပေးလျှင် ဖြစ်တယ်ပေါ့။ သို့သော် ဒီ စိတ္တသံယုတ် တို့လို ပါဠိတော်ကြီးတွေဟာ ဒကာ+ဒကာမများ နာရခဲပါတယ်။ စိတ္တ သေဋ္ဌေးအကြောင်း ဟောပြောတဲ့နေရာမှာ စိတ္တသေဋ္ဌေးနဲ့ ပတ်သက် တဲ့ သုတ္တန်တရားတော်များများ နာရလျှင် ဒကာကြီးတွေ ပိုပြီးတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို အားကျနိုင်ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ သာသနာ တော်မှာ-

(၁) ရဟန်းယောက်ျားဘက်က ချိန်ခွင်ကြီး=အရှင် သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်၊ (၂) ရဟန်းမ ဘက်က ချိန်ခွင်ကြီး=ခေမာထေရီနှင့် ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီ၊ (၃) ဥပါသကာ= ဒါယကာဘက်က ချိန်ခွင်ကြီး=စိတ္တသေဋ္ဌေးနှင့် ဟတ္ထကာဋ္ဌပကသိတင်းသည်၊ (၄) ဥပါသိကာ=ဒါယိကာမ ဘက်က ချိန်ခွင်ကြီး=ခုဒ္ဒတ္တရာနှင့် နန္ဒမာတာ - လို့...။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တပည့်သာဝက ပရိသတ်လေးပါးထဲမှာ

၅၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ချိန်ခွင်ကြီး အစုံအစုံ တစ်လက်စီ ပါရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ ဥပါသကာ=ဒါယကာ သာသနာ့ချိန်ခွင်ကြီး တစ်လက်ရဲ့ ချိန်တစ်ဖက် (ပညာချိန်ခွင်)ဖြစ်တဲ့ စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့အကြောင်းကို ကောင်းကောင်း ကြီး ဒကာကြီးတွေဘက်က အားကျရအောင် ဆိုပြီး “စိတ္တသံယုတ် သုတ္တန်”တွေကို အစဉ်အတိုင်း ဟောဖို့ ဘုန်းကြီး စဉ်းစားထား ပါတယ်။

(၁) ပဌမသုတ်က သံယောဇနသုတ် (တွဲ)၊ အရှင်မဟာ ကဿပ အရှင်အာနန္ဒာတို့က နိဒါန်းတရားဦးစ ပေးပုံက-

ဧကံ သမယံ သမ္ပဟုလာ ထေရာ ဘိက္ခု။
မစ္ဆိကာသဏှော ဝိဟရန္တိ အမ္မာဋကဝနေ။ (သံ၊ ဒု၊ ၄၇၄)

တစ်ချိန်က များစွာသော မထေရ်မြတ်တွေ စိတ္တသေဋ္ဌေးတို့ နေရာ၊ မစ္ဆိကာသဏှမြို့၌ စိတ္တသေဋ္ဌေး ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းထားတဲ့ “ဝွေးချိုပင် တောကျောင်းတိုက်ကြီး” မှာ နေထိုင်သီတင်းသုံးတော်မူ ကြတယ်။

တေန ခေါ ပန သမယေန သမ္ပဟုလာနံ
ထေရာနံ ဘိက္ခုနံ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏှပါတပဋိက္ကန္တာနံ
မဏှလမာဠေ သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အယ +
မန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန=ထိုသို့ များစွာသော မထေရ် ရဟန်းတို့ မစ္ဆိကာသဏှမြို့ ဝွေးချိုပင်တော ကျောင်းတိုက်ကြီး အတွင်း သီတင်းသုံး နေထိုင်ရာအခါ၌။ ပစ္ဆာဘတ္တံ=နေလွဲအခါ၌။ ပိဏှပါတပဋိက္ကန္တာနံ=ဆွမ်းခံရွာမှ ဖဲတော်မူခဲ့ကြကုန်သော။ မဏှလမာဠေ=ညီမူရာ တန်ဆောင်းဝန်း၌။ သန္နိသိန္နာနံ=တညီ

တညွတ် ထိုင်မိကုန်ကြသော။ သန္တိပတိတာ နံ=တညီတညွတ် စည်းဝေးမိကုန်သော။ သမ္မဟုလာနံ ထေရာနံ ဘိက္ခုနံ=များစွာသော မထေရ်ကြီးရဟန်းတော်တို့၏ အဖို့ရာ။ အယံ အန္တရာကထာ= ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံး ကျင့်သုံးရင်းအကြား ဤတရား ဆွေးနွေးသည့် စကားသည်။ ဥဒပါဒိ=ထင်ရှားဖြစ်ခဲ့ပြီ။

များစွာသော မထေရ်မြတ်တွေ ညီမှုရာ တန်ဆောင်းဝန်းမှာ တညီတညွတ် စည်းဝေးကြတဲ့အခါ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံး ကျင့်သုံးတာရဲ့ ကြားကာလတစ်ခု ဆွေးနွေးမှု ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

ဒီနေရာမှာ အဋ္ဌကထာက ဖော်ပြသည်မှာ - ရှေးမထေရ် များသည်(တဲ့) စုဝေးမိရင် မဂ်ဖိုလ်အား ကျေးဇူးမပြုတဲ့ မဂ်ဖိုလ်နဲ့ ဖိလာကန့်လန့်ဖြစ်တဲ့ မင်းစကား+စိုးစကား+အမတ်စကား+ မြို့စကား+ ရွာစကား မဂ်ဖိုလ်အား ကျေးဇူးမပြုတဲ့ (ဘုန်းကြီးတို့ စာပေနယ်မှာ တိရစ္ဆာန်ကထာ - လို့ခေါ်တယ်။) အဲဒီ စကားတွေကို မပြောဘူး၊ မပြောဘဲ တရားကိုပဲ ဆွေးနွေးကြတယ်။ အဲဒီလို ဆွေးနွေးကြတဲ့အတိုင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံး ကျင့်သုံးတဲ့ ကြားထဲက တရားဆွေးနွေးတဲ့ ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်လာတယ်။ ဘယ်လိုဖြစ်လာ သလဲဆိုတော့-

သံယောဇနန္တိ ဝါ အာဝုသော သံယောဇနိယာ ဓမ္မာတိ ဝါ ဣမေ ဓမ္မာ နာနတ္ထာ နာနာဗျဉ္ဇနာ၊ ဥဒါဟု ဧကတ္ထာ ဗျဉ္ဇန မေဝ နာနံ။

အာဝုသော=ငါ့ရှင်ဘုရား ရဟန်းများတို့...။ သံယောဇနန္တိ ဝါ=သံယောဇဉ်ဆိုတဲ့ တရားလည်းကောင်း။ သံယောဇနိယာဓမ္မာတိ ဝါ=နှောင်ဖွဲ့အပ်တဲ့ သံယောဇနိယဆိုတဲ့ တရားတို့လည်းကောင်း။

၆၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဣမေ ဓမ္မာ=ဤသံယောဇနမည်တဲ့ တရား၊ သံယောဇနိယ မည်တဲ့ တရားတို့သည်။ နာနတ္ထာ=ထူးသောအနက်သဘော ရှိကုန်သလော။ နာနာဗျဉ္ဇနာ=ထူးသော သဒ္ဓါရှိကုန်သလော။ ဥဒါဟု=ထိုသို့မဟုတ်။ ဧကတ္ထာ=တူသော အနက်ရှိကုန်လျက်။ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ=သဒ္ဓါ လောက်သာ ထူးသလော...။

မထေရ်မြတ်ကြီးတွေ သံယောဇနဆိုတဲ့ ဒီပါဠိစကား(နှင့်) သံယောဇနိယဆိုတဲ့ ဒီပါဠိစကား=ဒီနှစ်ခုဟာ(တဲ့) သဒ္ဓါတူအနက်တူ လို့ပဲ မှတ်ရမည်လား၊ သို့မဟုတ် သဒ္ဓါလဲကွဲပြား အနက်လဲကွဲပြား တယ်လို့ မှတ်ရမည်လား။ (အဲဒီလို ပြဿနာ ပေါ်တယ်)။

တကြ ဧကစ္စေဟိ ထေရေဟိ ဘိက္ခုဟိ ဧဝံ ဗျာကတံ “သံယောဇနန္တိ ဝါ အာဝုသော သံယောဇနိယာ ဓမ္မာတိ ဝါ ဣမေ ဓမ္မာ နာနတ္ထာဖေဝ နာနာဗျဉ္ဇနာစာ” တိ။ ဧကစ္စေဟိ ထေရေဟိ ဘိက္ခုဟိ ဧဝံ ဗျာကတံ “သံယောဇနန္တိ ဝါ အာဝုသော သံယောဇနိယာ ဓမ္မာတိ ဝါ ဣမေ ဓမ္မာ ဧကတ္ထာ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနန္တိ။

တကြ=ထိုပြဿနာ၌။ ဧကစ္စေဟိ ထေရေဟိ ဘိက္ခုဟိ= အချို့သော မထေရ်ရဟန်းတို့က။ ဧဝံ ဗျာကတံ=ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ သောအတိုင်း ဖြေကြတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့-

အဲဒီပြဿနာမှာ စည်းဝေးမိကြသော မထေရ်ရဟန်းအချို့က ယခုပြောမည့်အတိုင်း ဖြေကြတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့...

“အာဝုသော=ငဲ့ရှင်ဘုရား ရဟန်းများတို့...။ သံယောဇနန္တိ ဝါ=သံယောဇနဆိုတဲ့ တရားအရလည်းကောင်း။ သံဇနိယာ ဓမ္မာတိ

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

ဝါ=သံယောဇနိယ ဓမ္မ-ဆိုတာလည်းကောင်း။ ဣမေ ဓမ္မာ=ဤ သံယောဇန ဓမ္မန္တံ သံယောဇနိယဓမ္မ=နှစ်ပါးတို့သည်။ နာနာ ဣာ စေဝ=အနက်သဘောလည်း ထူးကြကုန်၏။ နာနာဗျဉ္ဇနာ စ=သဒ္ဓါ အားဖြင့်လဲ ထူးကြကုန်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ဗျာကတံ=ဖြေကြားအပ် သည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

တရားတော်ဆိုတာ တဖြည်းဖြည်း နက်နဲတဲ့သဘောရှိပါတယ်။ ယခု မထေရ်မြတ်ကြီးတွေ ဒီပြဿနာအတွက် ပထမအုပ်စု တစ်ဖက်သော မထေရ်ကြီးများက ဘယ်လိုပြောသလဲဆိုတော့ “ငါ့ရှင် တို့... သံယောဇနဆိုတဲ့ စကား(နှင့်) သံယောဇနိယ ဆိုတဲ့စကား ဒီနှစ်ခုဟာ အနက်အဓိပ္ပာယ်သဘောသွားချင်းလဲပဲ ကွဲပြားတယ်။ သဒ္ဓါ ချင်းလဲပဲ ကွဲပြားတယ်” ဟောဒါ ပထမအုပ်စု မထေရ်မြတ်ကြီးအချို့ရဲ့ အဖြေဖြစ်တယ်။ ဒုတိယအုပ်စု မထေရ်မြတ်ကြီးအချို့ကျတော့-

“အာဂုသော=ငါ့ရှင်တို့...။ သံယောဇနန္တိ ဝါ=သံယောဇန ဆိုတာ လည်းကောင်း။ သံယောဇနိယာ ဓမ္မာတိ ဝါ=သံယောဇနိယ ဓမ္မ ဆိုတာတို့ လည်းကောင်း။ ဧကတ္ထာ=တူသော အနက်သဘောရှိ ကုန်၏။ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ=သဒ္ဓါသာလျှင် ကွဲပြား၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ဗျာကတံ= ဖြေကြားအပ်သည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

ပထမအုပ်စုမထေရ်ကြီးတွေက “သံယောဇနဆိုတာရယ်၊ သံယောဇနိယဓမ္မ ဆိုတာရယ် အနက်သဘောလဲ ကွဲတယ်။ သဒ္ဓါလဲ ကွဲတယ်” လို့ ဆိုကြတယ်။ ဒုတိယအုပ်စု မထေရ်ကြီးတွေကတော့ “သံယောဇနဆိုတာ(နှင့်) သံယောဇနိယဓမ္မဆိုတာ အနက်သဘော တစ်ခုတည်းပဲ၊ သဒ္ဓါအနေသာ ကွဲတယ်” လို့ ဆိုကြတယ်။

၆၂

တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တေန ခေါ ပန သမယေန စိတ္တော ဂဟပတိ
မိဂပထကံ အနုပ္ပတ္တော ဟောတိ ဂေနစိဒေဝ
ကရဏိယေန။

တေန ခေါ ပန သမယေန=ထိုသို့ မထေရ်ကြီးများ အယူဝါဒ
ကွဲပြားနေကြသော ထိုအခါ၌။ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဂွေချိုပင်တော
ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ ဒါယကာ စိတ္တယူကြွယ်သည်။ မိဂပထကံ=
မိဂပထမည်သော ရွာငယ်သို့။ ဂေနစိဒေဝ ကရဏိယေန=တစ်စုံ
တစ်ခု ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်။ အနုပ္ပတ္တော=ရောက်နေသည်။ ဟောတိ=
ဖြစ်၏။

မထေရ်မြတ်ကြီးများ ကျောင်းတိုက်အတွင်းမှာ ဝိဝါဒ ကွဲပြား
စကားပြောနေကြတဲ့ အချိန်မှာ ကျောင်းဒါယကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး အဲဒီ
ကျောင်းတိုက်ရဲ့ နောက်ဖေးနားမှာ ရှိနေ တဲ့ “မိဂပထက”မည်တဲ့
သူရဲ့ စားကျေးရွာကလေးသို့ ကိစ္စတစ်ခုနဲ့ ရောက်ရှိနေဆဲ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီရွာကလေးကလည်း ကျောင်းတိုက်နဲ့ နီးကပ်တော့
တစ်ဆင့်စကားတစ်ဆင့် နားအနေနဲ့ စိတ္တသေဋ္ဌေး သတင်းစကား
ကြားသိပုံက-

သမ္ပဟုလာနံ ကိရ ထေရာနံ ဘိက္ခုနံ ပစ္ဆာဘတ္တံ
ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကာန္တာနံ မဏ္ဍလမာဠေ သန္ဓိသိန္နာနံ
သန္ဓိပတိတာနံ အယ+မန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ
“သံယောဇနန္တိ ဝါ အာဂုသော သံယောဇနိယာ
ဓမ္မာတိ ဝါ ဣမေ ဓမ္မာ နာနတ္တာ နာနာဗျဉ္ဇနာ၊ ဥဒါဟု
ဧကတ္တာ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာန” န္တိ။

ဩ ... ငါ ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းထားတဲ့ ဂွေချိုပင် တော
ကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ များစွာသော မထေရ်ကြီး ရဟန်းတို့အဖို့ရာ

ဆွမ်းခံပြန်လာလို့ ညီမူရာတန်ဆောင်းဝန်းထဲမှာ စည်းဝေးကြတဲ့အခါ တရားနုလုံး ကျင့်သုံးမှုရဲ့ ကြားကာလ တရားဆွေးနွေးတဲ့ အနေနဲ့ “ငါ့ရှင်တို့-သံယောဇနဆိုတဲ့စကား+သံယောဇနိယ ဆိုတဲ့စကား အဲဒီနှစ်ပါးသည် သဒ္ဓါလဲကွဲပြား အနက်လဲ ကွဲပြားကြတယ်လား၊ သို့မဟုတ် သဒ္ဓါသာကွဲပြားပြီး အနက်တော့ တူကြသလား” ဤကဲ့သို့ ဆွေးနွေးစကား ဖြစ်ပွားခဲ့တယ်။

တကြ ဧကစ္စေဟိ ထေရေဟိ ဘိက္ခုဟိ ဧဝံဗျာကတံ “သံယောဇနန္တိ ဝါ အာဂုသော သံယောဇနိယာ ဓမ္မာတိ ဝါ ဣမေ ဓမ္မာ နာနတ္ထာ စေဝ နာနာဗျဉ္ဇနာ စာ” တိ။ ဧကစ္စေဟိ ထေရေဟိ ဘိက္ခုဟိ ဧဝံ ဗျာကတံ သံယောဇနန္တိ ဝါသံယောဇနိယာ ဓမ္မာတိ ဝါ ဣမေ ဓမ္မာ ဧကတ္ထာ၊ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနန္တိ။

ထိုသို့ ပြဿနာဖြစ်ကြရာ၌ အချို့တစ်ဖက်သော မထေရ်ကြီး ရဟန်းတို့က “ငါ့ရှင်တို့...သံယောဇန ဆိုတဲ့စကား(နှင့်) သံယောဇနိယ ဆိုတဲ့စကား ဒီနှစ်ခုဟာ အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘော သွားချင်းလဲပဲ ကွဲပြားတယ်၊ သဒ္ဓါချင်းလဲပဲ ကွဲပြားတယ်”လို့ ပထမ အုပ်စု မထေရ်ကြီးများက ဆိုကြသည်(တဲ့)။ ဒုတိယအုပ်စု မထေရ်ကြီး တွေကတော့ “ငါ့ရှင်တို့ ... သံယောဇနဆိုတာနှင့် သံယောဇနိယဓမ္မ ဆိုတာ အနက်သဘော တစ်ခုတည်းပဲ၊ သဒ္ဓါအနေသာ ကွဲတယ်”လို့ ဆိုကြတယ်(တဲ့)။ ဤသတင်းစကားကို စိတ္တသေဋ္ဌေး ကြားရတယ်။

ထိုသို့ ကြားရသောအခါ စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် “ဒီ မိဂပထက ရွာငယ်မှာ ငါပြုလုပ်ရမည့်ကိစ္စက ဘာမှအရေးမကြီးဘူး၊ မထေရ်မြတ် ကြီးတွေ အယူဝါဒ ကွဲလွဲနေတာက ပိုပြီး အရေးကြီးတယ်” ဆိုတဲ့

၆၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သဘောနဲ့ အဲဒီရွာငယ်မှာ ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ရပ်တန့်ထားခဲ့ပြီး မထေရ် မြတ်ကြီး များ သိတင်းသုံးရာ ငွေချို့ပင်တော့ ကျောင်းတိုက်ကြီးသို့ စိတ္တကျောင်းဒကာကြီး အရောက်သွားတယ်။ ရောက်လျှင် မထေရ် မြတ်ကြီးတို့ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွတ်ပြီး အပြစ်ခြောက်ပါး လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေပြီး စိတ္တသူကြွယ်သည် မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ကို လျှောက်ထားတယ်။ လျှောက်ထားပုံက-

သုတံ မေ တံ ဘန္တေ။

အရှင်ဘုရားတို့...တပည့်တော်သည် ဒီသတင်းစကားကို ကြားရပါတယ်၊ ကြားရပုံက-

သမ္မဟုလာနံ ကိရ ယေရာနံ ဘိက္ခုနံ ပစ္စာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာနံ မဏ္ဍလမာဠေ သန္ဓိသိန္နာနံ သန္ဓိပတိတာနံ အယ+မန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ “သံယောဇ နန္ဒိ ဝါ အာဂုသော သံယောဇနိယာ ဓမ္မာတိ ဝါ ဣမေ ဓမ္မာ နာနတ္ထာ နာနာဗျဉ္ဇနာ၊ ဥဒါဟု ဧကတ္ထာ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာန” န္တိ။

စကားချပ်မှတ်ဖွယ် -

“ဆရာတော်နှယ်၊ ငါတို့မသိတဲ့ ပါဠိတွေ သိပ်ရွတ်နေတာပဲ” လို့များတော့ မအောက်မေ့လိုက်ကြနဲ့နော်။

လင်းနို့သားငါးရာ

ပါဠိတော်အသံကို ကြားကြရလျှင် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာ ခေတ်တုန်းက ရဟန်းတော်နှစ်ပါး အဘိဓမ္မာဆွေးနွေးရွတ်ဆိုတဲ့ အသံကို ကြားကြတဲ့ လင်းနို့တို့ရဲ့ အသိထက်တော့ ငါတို့ရဲ့ အသိဟာ သာလွန်တယ်၊ အဲဒီလို နှလုံးသွင်းကြရမယ်။ ကဿပမြတ်စွာ

သာသနာခေတ်တုန်းက လင်းနို့သားငါးရာ လိုဏ်ဂူထဲမှာ မှီတွယ်
နေကြတဲ့အခါ ထိုလိုဏ်ဂူထဲမှာပဲ ရဟန်းတော်နှစ်ပါးတို့ အဘိဓမ္မာ
ဆွေးနွေးရွတ်ဆိုတဲ့ အသံကို ကြားကြရတော့ “ဒီအသံဟာ အဘိဓမ္မာ
တရားတော်ပါတကား” လို့ မသိကြဘဲ “ဒီအသံဟာ မနိပ်စက်မဲ့
ကောင်းသောအသံပဲ” လို့ ဒီလောက်ကလေး သိတဲ့စိတ်နှင့် နားထောင်
ခဲ့လို့ အဲဒီလင်းနို့သားဘဝက စုတေပြီးတဲ့နောက် အပါယ်တံခါးပိတ်ပြီး
ဒီဘုရား သာသနာမှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့်ရဟန်းငါးရာ
လာဖြစ်ပြီး အဘိဓမ္မာ တရားတော်ကို အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်
အထံက ပထမဆုံးလည်း ကြားနာရတယ်။ ပထမဆုံးလည်းပဲ
အရိယာ ဖြစ်ကြတယ်။ (အဋ္ဌသာလိနိ၊ ၁၇၊ ၅) ဒီတော့ ယခု ငါတို့ရဲ့
အသိသည် လင်းနို့သား ငါးရာတို့ရဲ့ အသိဉာဏ်ထက် အပြန်ပြန်
သာလွန်တယ်လို့ အောက်မေ့ ဝမ်းမြောက်ကြပါ။

ဖားနတ်သားအကြောင်း

အေး...တစ်နည်းအားဖြင့် ဖားနတ်သားဝတ္ထု ပြောကြဦး
စို့ရဲ့။ (ဝိမာန၊ ၄၊ ၂၀၁-မှ) မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ် တစ်ချိန်က
စမ္မာပြည် ဂဂ္ဂရာဇေကန်အနီး ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံး နေတော်
မူစဉ် တစ်နေ့သ၌ နံနက်မိုးသောက်ထအချိန် မြတ်စွာဘုရားတို့၏
အလေ့ အကျက်အတိုင်း မဟာကရုဏာသမာပတ်ကို ဝင်စား၍ ထို
သမာပတ်မှထပြီး ချေချွတ်ရမည့် သတ္တဝါတို့ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူ
လတ်သော်...” ယနေ့ ငါဘုရား ညနေချမ်းအချိန် တရားဟောလျှင်
ဖားလေးတစ်ကောင် ငါဘုရား၏ တရားသံ၌ အာရုံနိမိတ်ယူစဉ် သူ
ဘစ်ဖက်သား (နွားကျောင်းသား)၏ နှင်တံဖြင့် အဖိနှိပ်ခံရပြီး သေ
လွန်ပြီးနောက် နတ်ပြည်၌ဖြစ်ရှိကာ နတ်ပရိသတ်အခြံအရံ များစွာဖြင့်

၆၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လူအများ ကြည့်နေစဉ်ပင် လာရောက်ပေလိမ့်မည်။ ထို အစည်းအဝေး တရားပွဲ၌ များစွာသော လူနတ်တို့ သစ္စာလေးပါး တရားကို သိမြင်ကြလိမ့်မည်” ဟု လင်းလင်းထင်ထင် သိမြင်တော်မူလေ၏။

ထိုသို့ သိမြင်တော်မူပြီးနောက် နံနက်အခါ ရဟန်းပေါင်းများစွာ ခြံရံလျက် စမ္မာပြည်အတွင်း ဆွမ်းခံကြွ၍ ရဟန်းတို့ ဆွမ်းအောင် ချီးမြှောက်တော်မူပြီးလျှင် ဆွမ်းကိစ္စပြု ပြီးသောအခါ ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ပြန်ကြွလျက် ရဟန်းတော်များ ဝတ်ပြုပြီး မိမိ မိမိတို့၏ နေ့သန့်ရာအရပ်သို့ ကြွရောက်ကြသောအခါ ဂန္ဓကုဋ်တိုက်တော်ဝင်၍ ဖလသမာပတ် ချမ်းသာဖြင့် နေ့ပိုင်းအချိန်ကို ကုန်လွန်စေပြီးလျှင် ညနေချမ်းအခါ ပရိသတ်လေးပါး စုံညီစည်းဝေး မိကြသော် ဂန္ဓကုဋ် တိုက်တော်မှ ထွက်ကြွတော်မူကာ ရေကန်အနီး ဓမ္မသာလာ=ဓမ္မရုံ၌ ကိန်းစံတော်မူကာ ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ ကျောက်ဖျာအပြင်၌ ခြင်္သေ့မင်း၏ ဟိန်းဟောက်သံကို မကြောက်မရွံ့ ဟိန်းဟောက်သော ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ အင်္ဂါရှစ်ဖော် အသံတော်ဖြင့် ဟောတော်မူနေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ထိုအချိန်မှာ ဖားငယ်တစ်ကောင် ရေကန်မှတက်လာ၍ “ဤအသံကား နှိပ်စက်မည့် အသံမဟုတ်၊ တရားဟောသော အသံဖြစ်ပေသည်” ဤမျှလောက်သာ သညာအသိဖြင့် တရားသံ၌ အာရုံစိုက်ပြီး ပရိသတ်အစွန်း၌ ဝပ်၍နေတယ်။ ထိုအချိန်မှာ နွားကျောင်းသား တစ်ယောက် ထိုနေရာသို့ ရောက်လာပြီး တရားဟောနေသော မြတ်စွာဘုရား(နှင့်) အလွန်ငြိမ်သက်စွာ တရားနာနေသော ပရိသတ်ကို မြင်ရကား ထိုဘုရား ရှင်(နှင့်) တရားနာ ပရိသတ်ကို အာရုံပြုတဲ့ စိတ်ဖြင့် ဒုတ်လှင်ကန်(နွားကန်)ကို မြေ၌ ထောက်၍ အမှတ်တမဲ့

ရပ်တည်လာသော် ဖားသူငယ်ကို အာရုံမပြု မကြည့်ရှုမိဘဲ ဖားငယ်၏ ဦးခေါင်း၌ လှင်ကန်ဖြင့် ထောက်၍ ရပ်တည်လာတယ်။

ဖားကလေးသည် လှင်ကန်ဖြင့် ထောက်ခံရရာ ဓမ္မသညာ မရဏာသန္တဇော ဝိထိကျ၍ ထိုခဏ၌ စုတေကာ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်ဝယ် ၁၂-ယူဇနာကျယ်သော ရွှေဗိမာန်၌ ဖြစ်ပြီး အိပ်သော ယောက်ျား နိုးသောလားသို့ ထိုရွှေဗိမာန်၌ နတ်သမီးများစွာ ခြံရံ အပ်သည့် မိမိကိုယ်ကို မြင်လတ်သော် “အဘယ်ဘုံမှ ငါ ဤဘုံမှာ လာဖြစ်ပါလိမ့်” လို့ ဆင်ခြင်၍ ရှေးဖားဘဝကို မြင်ပြီးလျှင် “ငါသို့စင် ဖားကလေးသော်မှ ဤဘုံ၌ လာဖြစ်ရာ ဤမျှ ကြီးကျယ်သော စည်းစိမ်ကို ရရှိရသည်မှာ အဘယ်သို့သောကံကို ပြုလိုပါလိမ့်” ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစား ကြည့်သောအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားသံ၌ သညာသိမျှဖြင့် အာရုံယူခဲ့သောကံကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း သိမြင်လျှင် သိမြင်ချင်း ရွှေဗိမာန်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရား တံမှောက် လာရောက် ၍ ဗိမာန်မှဆင်းပြီး လူအများ ကြည့်ရှုကြစဉ်ပင် များစွာသော အခြံအရံ ကြီးစွာသော နတ်တန်ခိုးဖြင့် ချဉ်းကပ်ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော် တို့ကို ဦးဖြင့်တိုက်ကာ ရှိခိုးပြီး လက်အုပ်ချီရှိခိုး ရပ်တည်နေတယ်။

ထိုအခါ ထိုဖားနတ်သားကို မြတ်စွာဘုရားသည် သိတော် မူလျက်နှင့်ပင် လူများအပေါင်းအား ကုသိုလ်ကံအကျိုး(နှင့်) ဘုရားရှင် အာနုဘော်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြစေရန် ရည်သန် တော်မူ၍-

- (၁) ကော မေ ဝဒ္ဓတိ ပါဒါနိ၊ ဣဒ္ဓိယာ ယသသာ ဇလံ။
 အဘိက္ကဋ္ဌေန ဝဇ္ဇဏန၊ သဗ္ဗာ သြဘာသယံ ဒိသာ။
 ဤဂါထာဖြင့် မေးတော်မူတယ်။ အဘိက္ကဋ္ဌ+န=အလွန်

၆၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

နှစ်လိုဖွယ်သော။ ဝဏ္ဏေန=အဆင်းဖြင့်။ သဗ္ဗာ ဒိသာ=အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့ကို။ ဩဘာသယံ=ဩဘာသ ယန္တော=တောက်ပ လျက်။ ဣဒ္ဓိယာယ=တန်ခိုးဖြင့် လည်းကောင်း။ ယသသာ=များစွာ သော အခြံအရံဖြင့် လည်းကောင်း။ ဇလံ=ဇလန္တော=နေနှင့် နှိုင်းဆွယ် လ-နှယ်ပုံခင်း ထွန်းလင်းတောက်ပလျက်။ မေ=ငါဘုရား ၏။ ပါဒါနိ=ခြေတော်အစုံ ကြာပဒုံတို့ကို။ ဝန္တတိ=ရှိခိုးလာသူသည်။ ကော=အဘယ်သူနည်း။

ထိုအခါ နတ်သားသည် မိမိ၏ ရှေးဘဝ စသည်တို့ကို ထင်စွာ လျှောက်ထားလိုသည် ဖြစ်၍-

(၂) မဏ္ဍုကော+ဟံ ပုရေ အာသိ၊ ဥဒကေ ဝါရိဂေါစရော။
တဝ ဓမ္မံ သုဏန္တဿ၊ အဝဓိ ဝစ္ဆပါလကော။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား...။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။ ပုရေ=အတိတာနန္တရ ရှေးဘဝတုန်းက။ ဥဒကေ=ရေ၌။ ဝါရိဂေါစရော=ရေ၌ပေါက်ဖွား ရေ၌ပင် ကျက်စားသော။ မဏ္ဍုကော =ဖားသူငယ်သည်။ အာသိ=ဖြစ်ခဲ့ပါပြီဘုရား။ တဝ ဓမ္မံ-ဂဂ္ဂရာ ကန်နား ရှင်ပင်ဟောကြားတဲ့ တရားကို။ သုဏန္တဿ=သညာ အသိအားဖြင့် တရားဟုသိကာ ကြားနာနေစဉ်။ ဝစ္ဆပါလကော= နွားကျောင်းသားသည်။ အဝဓိ=ဒုတ်လှင်ကန် ဖြင့် ထောက်ဖိညှပ်၍ အမှတ်တမဲ့ သတ်ခဲ့ပါလေပြီ။

(၃) မုဟုတ္တံ စိတ္တပသာဒဿ၊ ဣဒ္ဓိ ပဿ ယသဉ္စ မေ။
အာနုဘာဝဉ္စ မေ ပဿ၊ ဝဏ္ဏံ ပဿ ဇုတိဉ္စ မေ။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား...။ မုဟုတ္တံ စိတ္တပသာဒဿ=

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

ရှင်တော်ဟောကြား ထို တရားဝယ် မလျားကာလ တစ်မဟုတ်မျှသာ ဖြစ်ရပါသော သဒ္ဓါရွန်းစို စိတ်ကြည်ညိုမှု အကြောင်းတရား၏။
 ဣဒ္ဓိ=အကျိုးဖြစ်သော နတ်စည်းစိမ်ကို။ ပဿ=ပဿာဟိ=သုံးလူ့ မျက်ဖျော် အစိန္တေယျော်သည် ကြည့်တော်မူပါဘုရား။ မေ=တပည့် တော်၏။ ယသဉ္စ=သင်္ချာများကန် နတ်သား+နတ်သမီး အခြံအရံကို လည်း။ ပဿ=ပဿာဟိ=သုံးလူ့မျက်ဖျော် အစိန္တေယျော်သည် ကြည့် တော်မူပါဘုရား။ မေ=တပည့်တော်၏။ အာနဘာဝဉ္စ=အလိုရှိသမျှ ဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်း တည်းဟူသော နတ်၌ဖြစ်သော အာနဘော်ကို လည်းကောင်း။ မေ=တပည့်တော်၏။ ဝဏ္ဏံ စ=ထိန်ထိန်ပဝင်း ကိုယ်ရေအဆင်းကို လည်းကောင်း။ ဇုတိဉ္စ=တစ်ဆယ့်နှစ် ယူဇနာ တိုင် ဖြန့်နိုင်သော အရောင်အထူးကို လည်းကောင်း။ ပဿ=ပဿာဟိ =သုံးလူ့မျက်ဖျော် အစိန္တေယျော်သည် ကြည့်တော်မူပါဘုရား။

(၄) ယေ စ တေ ဒီဃမဒ္ဓါနံ၊ ဓမ္မံ အသောသံ ဂေါတမ။

ပတ္တာ တေ အစလဋ္ဌာနံ၊ ယတ္ထ ဂန္ဓာ န သောစရေ။

ဂေါတမ=ဂေါတမနွယ်ဖွား ရှင်တော်မြတ်ဘုရား...။ ယေ စ=အမှတ်မထင် အကြင်သူတို့သည်ကား။ ဒီဃမဒ္ဓါနံ=တပည့်တော်လို အချိန်တိုတို မဟုတ်ကြ ကာလရှည်လျားစွာ။ တေ=ရှင်ပင်ဘုရား၏ ဓမ္မံ=မိန့်ဖော်ဟောကြား တရားစကားကို။ အသောသံ=ကြားနာ ကြရကုန်ပြီ။ တေ=ဘုန်းကံဝှန်ဆူ ထိုသူတို့သည်။ ယတ္ထ=အကြင် နိဗ္ဗာန်သို့။ ဂန္ဓာ=ရောက်ကြကုန်သည်ရှိသော်။ န သောစရေ=စိုးရိမ်ခြင်း ကင်းကြကုန်၏။ တံ အစလဋ္ဌာနံ=တိုမတုန်လှုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူ သော အရပ်သာသို့။ ပတ္တာ=အန္တရာယ်မနှောက် ရောက်ရှိကြကုန်ပြီ။

ဤကဲ့သို့ ဖားနတ်သား မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထား

၇၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လေသည်။ ထို့နောက်မှ မြတ်စွာဘုရားသည် ဖားနတ်သား(နှင့်)တကွ ရောက်လာသော ပရိသတ်၏ ဥပနိဿရည်း အားကြီးသော ရှေးကံ အကြောင်းကို ကြည့်တော်မူကာ အကျယ်တဝင့် တရားစကား ဟော ကြားတော်မူလေသည်။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ ဖားနတ်သား သောတာပန်အရိယာဖြစ်ပြီး သတ္တဝါပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် တို့ သစ္စာလေးပါးတရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြလေသည်။ ဖားနတ် သားလည်း မြတ်စွာဘုရားကို သုံးကြိမ်တိုင် ဦးတိုက်ရှိခိုး လက်ျာရစ် လှည့်ပြီး ရဟန်းသံဃာအားလည်း လက်အုပ်ချီ၍ မိမိပရိသတ်နှင့် တကွ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ပြန်သွားလေသည်။

ဤဖားနတ်သားဝတ္ထုမှာ ဖားနတ်သားကလေးက “သူဟာ ရှေးဘဝက ဖားကလေးပါ။ အရှင်တရားကို သညာသိနဲ့ နာကြားနေစဉ် နွားကျောင်းသားကလေးက အမှတ်တမဲ့ သူ့မှာပါလာ တဲ့ ဒုတ်လှင်ကန် (နွားကန်)နဲ့ ထောက်လို့ အသက်ပျောက်ပြီး တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ရောက်ရပါတယ်။ ရှင်တော်ဘုရားရဲ့ တရားကို ကောင်းကောင်း နားလည်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အချိန်ကြာစွာ နာယူမှတ်သားရ၍ အာသဝက္ခယ ဉာဏ်ပေါက် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြ မည်မှန်ပါသည်ဘုရား” လို့ လျှောက်ထားသည့်အတိုင်း မိမိတို့ ယခု တရားနာကြတဲ့ ပရိသတ်အဖို့ “ငါတို့ရဲ့ အသိဟာ ဖားရဲ့အသိထက် အပြန်ပြန်သာ၍ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ကျေးဇူးပြုလိမ့်မည်”လို့ ဝမ်းမြောက်အားရှိကြပါ သူတော်ကောင်း တို့...။

“အရှင်တို့ဘုရား(တဲ့) မထေရ်မြတ်များဟာ ဆွမ်းခံရာက အပြန် ဒီတန်ဆောင်းဝန်းထဲမှာ စည်းဝေးညီမှုတော်မူကြတဲ့အခါ သံယောဇန ဆိုတာရယ်၊ သံယောဇနိယဓမ္မ ဆိုတာရယ် ဒီတရား နှစ်ပါးဟာ အနက်လည်းကွဲ၊ သဒ္ဒါလည်းကွဲသလား၊ သို့မဟုတ်

သဒ္ဓါသာကွဲလို့ အနက်သဘောကတော့ အတူတူပဲလား လို့ ဤကဲ့သို့ ပြဿနာဖြစ်တဲ့ အကြောင်း၊ ယင်းပြဿနာအတွက် ပထမအုပ်စု တစ်ဖက်သော မထေရ်မြတ်များက “အနက်လဲ ကွဲတယ်၊ သဒ္ဓါလဲ ကွဲတယ်”၊ ဒုတိယ အုပ်စု တစ်ဖက်သော မထေရ်မြတ်များက “သဒ္ဓါသာ ကွဲတယ်၊ အနက် သဘောအတူတူပဲ” အဲဒီလို ဖြေကြားတဲ့အကြောင်း တပည့်တော် ကြားသိရပါတယ် ဘုရား...” လို့ လျှောက်ထားတယ်။

ထိုအခါ မထေရ်ကြီးများက ဧဝံ ဂဟပတိ=အိမ်း... ဟုတ်တယ် ဒကာသေဋ္ဌေး... သင်ကြားတဲ့အတိုင်းပဲ၊ ငါတို့ ယခု စည်းဝေးမိနေတဲ့ ကိုယ်တော်တွေထဲမှ တစ်ဖက်သော ပထမအုပ်စု မထေရ်များက သံယောဇန ဆိုတာရယ်၊ သံယောဇနိယဓမ္မ ဆိုတာ ရယ် ဒီနှစ်ခုဟာ သဘောသွားအနက်အရလည်း ကွဲတယ်။ သဒ္ဓါလည်း ကွဲတယ်၊ ဒုတိယအုပ်စု မထေရ်များကတော့ သံယောဇနဆိုတာရယ်၊ သံယောဇနိယဓမ္မ ဆိုတာရယ် ဒီနှစ်ခုဟာ သဒ္ဓါသာ ကွဲတယ်၊ အနက် မကွဲဘူးလို့ ပြောကြယူကြတာ အမှန်ပဲ” လို့ မထေရ်ကြီးများက မိန့်တော်မူကြတယ်။

စိတ္တသူကြွယ်၏ လျှောက်ထားချက်အဖြေ

ထိုအခါ စိတ္တသူကြွယ်=စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

သံယောဇနန္တိ ဝါ ဘန္တေ သံယောဇနိယာ ဓမ္မာတိ ဝါ ဣမေ ဓမ္မာ နာနတ္ထာ စေဝ နာနာဗျဉ္ဇနာ စ။

ဘန္တေ=အရှင်တို့ဘုရား။ သံယောဇနန္တိ ဝါ=သံယောဇဉ် (ဖွဲ့တတ်တဲ့) တရားဆိုတာ လည်းကောင်း။ သံယောဇနိယာ ဓမ္မာတိ ဝါ=ဖွဲ့နှောင်အပ်တဲ့ တရားဆိုတာ လည်းကောင်း။ ဣမေ ဓမ္မာ=ဤ ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့တရား၊ ဖွဲ့နှောင်အပ်တဲ့တရား နှစ်ပါးတို့သည်။

၇၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

နာနာတ္တာ ၈၀၀=အနက်သဘောလဲပဲ ထူးခြားကြပါကုန်၏။
နာနာဗျဉ္ဇနာ ၈=သဒ္ဓါအားဖြင့်လဲ ထူးခြားကြပါကုန်၏ ဘုရား။

လှေနှံနှစ်ဖက်နင်း မဟုတ်ဘူးနော်၊ တကတည်း တိပိဋကဓရ
=ပိဋကသုံးပုံဆောင် အနာဂါမ်ဒါယကာပီပီ “အရှင်တို့ဘုရား...
သံယောဇနဓမ္မ=ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့ တရားဆိုတာနဲ့ သံယောဇနိယဓမ္မ
=ဖွဲ့နှောင်အပ်တဲ့ တရားဆိုတာ သဘာဝချင်း အင်မတန် ကွာခြားပါ
တယ်” လို့ ရဲရဲပြတ်ပြတ် ဆုံးဖြတ်လျှောက်ထားတယ်။

တေန ဟိ ဘန္တေ ဥပမံ ဝေါ ကရိဿာမိ။

ဘန္တေ=အရှင်တို့ဘုရား။ တေန ဟိ=သို့တပြီးကား။ ဝေါ=
အရှင်ဘုရားတို့အား။ ဥပမံ=ဥပမာကို။ ကရိဿာမိ=လျှောက်ထားပါ
ရစေ။ (တပည့်တော် ဥပမာနဲ့ လျှောက်ထားပါမယ်။)

ဥပမာယ+မိဓေ+ကစ္စေ ဝိညူ ပုရိသာ ဘာသိတဿ
အတ္ထံ အာဇာနန္တိ။

ဣဓ=ဤလောက၌။ ဧကစ္စေ=အချို့အချို့ကုန်သော။ ဝိညူ
ပုရိသာ=ပညာရှိတဲ့ အမျိုးကောင်းသား မင်းယောက်ျားတို့သည်။
ဥပမာယ=ဥပမာဖြင့်။ ဘာသိတဿ=ပြောဆိုအပ်တဲ့ စကား၏။
အတ္ထံ=အနက်ကို။ အာဇာနန္တိ=ခွဲခွဲခြမ်းခြမ်း သိမြင်ကြပါကုန်၏။

ဥပမာနဲ့ပြောမှ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်များဟာ ပြောအပ်တဲ့ စကား
တစ်ခုရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကျေကျေနပ်နပ် ခွဲခွဲခြမ်းခြမ်း သိကြ
ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် တပည့်တော် ဥပမာနဲ့ လျှောက်ထားပါရစေ။
ကဲ-ဆက်ပြီး ဘယ်လို လျှောက်သလဲဆိုတော့...

သေယျထာပိ ဘန္တေ ကာဠော ဗလိဗဒ္ဓေါ သြဒါတော
စ ဗလိဗဒ္ဓေါ ဧကေန ဒါမေန ဝါ ယောက္ခေန ဝါ
သံယုတ္တာယ အဿု။

ဘန္တေ=အရှင်တို့ဘုရား...။ သေယျထာပိ=လောက (ဥပမာ ပြောစရာကား။ ကာဠော စ ဗလိဗဒ္ဒေါ=ဝန်ဆောင်နွားနက်ကြီး တစ်ကောင်။ သြဒါတော စ ဗလိဗဒ္ဒေါ=ဝန်ဆောင် နွားဖြူကြီး တစ်ကောင်။ (နွားနှစ်ကောင် ထားပါ။) (ဣမေ=ဤနွားနှစ်ကောင် တို့ကို)။ ဧကေန=တစ်ချောင်းသော။ ဒါမေန ဝါ=တောက်ဖြင့် လည်းကောင်း။ ယောတ္ထေန ဝါ=ကြိုးဖြင့် လည်းကောင်း။ သံယုတ္တာ= ဖွဲ့ယှဉ်အပ်ချည် အပ်ကုန်သည်။ အဿု=ဖြစ်ကြတယ် (ဆိုပါစို့)။

အရှင်တို့ဘုရား...(တဲ့) တပည့်တော် ဥပမာ လျှောက်ပါမယ်၊ တစ်ဖက်က နွားနက်ကြီးတစ်ကောင်၊ တစ်ဖက်က နွားဖြူကြီး တစ်ကောင် (နွားနှစ်ကောင်လို့တောင် သာမည မပြောကြားလိုက် ဘူး၊ ကွဲပြားအောင် ပြောတာ၊ နွားနက်ရယ် နွားဖြူရယ်) အဲဒီ နွားနှစ်ကောင်ကို တောက်တစ်ခုတည်းနဲ့ (တောက်-ဆိုတာ သစ်သားဖြင့် ပြုလုပ်ထားတာ)၊ သို့မဟုတ် ကြိုးတစ်ချောင်းတည်းနဲ့ တွဲထားတယ် ဆိုပါစို့၊ အဲဒီလို တွဲထားတဲ့နေရာမှာ-

ယော နု ခေါ ဧဝံ ဝဒေယျ “ကာဠော ဗလိဗဒ္ဒေါ သြဒါတဿ ဗလိဗဒ္ဒဿ သံယောဇနံ၊ သြဒါတော ဗလိဗဒ္ဒေါ ကာဠဿ ဗလိဗဒ္ဒဿ သံယောဇနံ”န္တိ။

ယော နုခေါ=အမှတ်မထင် အကြင်သူတစ်ဦးတစ်ယောက် သည်။ “ဘော=အို အချင်းတို့...။ ကာဠော ဗလိဗဒ္ဒေါ=နွားနက်ကြီး သည်။ သြဒါတဿ ဗလိဗဒ္ဒဿ=နွားဖြူကြီး၏။ (ဝါ)နွားဖြူကြီးအား။ သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်တတ်တဲ့ဝတ္ထုပါ။ သြဒါတော ဗလိဗဒ္ဒေါ= ဝန်ဆောင်နွားဖြူကြီးသည်။ ကာဠဿ ဗလိဗဒ္ဒဿ=ဝန်ဆောင် နွားနက်ကြီး၏။ (ဝါ) ဝန်ဆောင်နွားနက်ကြီးအား။ ဖွဲ့ချည်တတ်တဲ့ ဝတ္ထုပါ။” ဣတိ=ဤသို့။ ဝဒေယျ=ပြောဆိုငြားအံ့။

၇၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အရှင်ဘုရားတို့...အမှတ်မထင် လူတစ်ယောက်က လာပြီး တော့ “အချင်းတို့ ... နွားနက်ကြီးက နွားဖြူကြီးကို ဖွဲ့ချည် တတ်တယ်၊ နွားဖြူကြီးကလည်းပဲ နွားနက်ကြီးကို ဖွဲ့ချည်တတ်တယ် (သံယောဇန)” အဲဒီလို ပြောခဲ့မယ်ဆိုရင် -

သမ္မာ နှု ခေါ် သော ဝဒမာနော ဝဒေယျ။

သော=ထိုသူသည်။ သမ္မာ=ကောင်းစွာ။ (ဝါ)မဖောက်မပြန်။ ဝဒမာနော=ပြောဆိုသည်ရှိသော်။ (တစ်နည်း) ဝဒမာနော=ပြောဆို သော။ သော=ထိုသူသည်။ သမ္မာ=မဖောက်မပြန် အမှန်အတိုင်း။ ဝဒေယျ=ပြောဆိုသည် မည်ပါသလား ဘုရား။

လူတစ်ယောက်ကလာပြီး “နွားနက်ကြီးသည် နွားဖြူကြီးကို ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့ သံယောဇန၊ နွားဖြူကြီးသည် နွားနက်ကြီးကို ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့ သံယောဇန”၊ ဤကဲ့သို့ ပြောလျှင် ထိုသူသည် အမှန်ကို ပြောတာမည်ရဲ့လား ဘုရား။

ဤသို့ လျှောက်ထားသောအခါ မထေရ်မြတ်ကြီးတို့က ဤ ဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ဖြေကြားတော်မူကြတယ်။ ဖြေကြပုံမှာ-
နော ဟေ+တံ ဂဟပတိ။

ကျောင်းဒကာ...ဤကဲ့သို့ဖြေလျှင် သင့်လျော်သည့် အဖြေ မဟုတ်နိုင်။ (သို့ဖြစ်လျှင် ဘယ်လိုအဖြေမှ သင့်လျော်သည့် အဖြေ ဖြစ်ပါမည်နည်းလို့ မေးလျှောက်တော့ မထေရ်မြတ်ကြီးတို့က)-

ယေန ခေါ တေ ဧကေန ဒါမေန ဝါ ယောတ္ထေန ဝါ သံယုတ္တာ၊ တံ တတ္ထ သံယောဇနံ။

ခေါ=စင်စစ်။ ယေန ဧကေန ဒါမေန ဝါ=အကြင်တစ်ခုတည်း သော တောက်ဖြင့် ဖြစ်စေ။ ယေန ဧကေန ယောတ္ထေန ဝါ=အကြင် တစ်ချောင်းသော ကြိုးဖြင့်ဖြစ်စေ။ သံယုတ္တာ=တွဲဖွဲ့အပ်ကုန်၏။

(ဟိုဘက်တစ်စ+ဒိဘက်တစ်စ၊ ဒိဘက်တစ်စက နွားနက်ကြီးကို ချည်ထား၊ ဟိုဘက်တစ်စက နွားဖြူကြီးကို ချည်ထား၊ အဲဒီလိုချည်တဲ့ ကြိုးရိုတယ်နော်)။ တံ=ထိုနွားနှစ်ကောင်ကို ဖွဲ့ချည်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ ကြိုးသည်။ တတ္ထ=ထိုနွားနှစ်ကောင်ကို ဖွဲ့ချည်ရာ၌။ သံယောဇနံ=သံယောဇနပါပေ။

ကြိုးက ဖွဲ့ချည်ကြောင်း (တစ်နည်း) ဖွဲ့ချည်တတ်တဲ့ သံယောဇန၊ နွားနှစ်ကောင်က ဖွဲ့ချည်အပ်တဲ့ သံယောဇနိယ၊ ဒါက မထေရ်ကြီးများက ပြန်ဖြေတဲ့စကား။ ဒီအတိုင်း အဖြေထွက်အောင် စိတ္တသေဋ္ဌေးကလဲ ဒီဥပမာလျှောက်ပြီး ဒီအမေးကို မေးခြင်း ဖြစ်တယ်။ အဲ သူကြိုက်တဲ့ အဖြေခွန်း ထွက်လာတော့မှ စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

ဧဝ မေဝ ခေါ ဘန္တေ န စက္ခု ရူပါနံ သံယောဇနံ၊ န ရူပါစက္ခုဿ သံယောဇနံ၊ ယဉ္ဇ တတ္ထ တဒုဘယံ ပဋိစ္စဥပ္ပဇုတိ ဆန္ဒရာဂေါ၊ ဟံ တတ္ထ သံယောဇနံ။

ဘန္တေ=အရှင်မထေရ်မြတ်ကြီးစို့ဘုရား...၊ (တစ်ဖက်က နွားနက်ကြီးနှင့်တူတဲ့ မျက်စိအကြည်-စက္ခုဒြါရ+တစ်ဖက်က နွားဖြူကြီးနှင့်တူတဲ့ အဆင်းမျိုးစုံ ရူပါရုံ)။ ဧဝ မေဝ ခေါ=ဤအတူပင်လျှင်။ စက္ခု=မျက်စိတွင်မည် ရုပ်အကြည်သည်။ ရူပါနံ=အဆင်းမျိုးစုံ ရူပါရုံတို့ကို။ န သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်ကြောင်း ဖွဲ့ချည်တတ်သည် မဟုတ်။ ရူပါ=အဆင်းမျိုးစုံ ရူပါရုံတို့ကလည်းပဲ။ စက္ခုဿ=မျက်စိ၏။ (ဝါ) မျက်စိတွင်မည် ရုပ်အကြည်ကို။ န သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်ကြောင်း ဖွဲ့ချည်တတ်သည်မဟုတ်။ (သံယောဇန မဟုတ်ဘူး၊ ဘယ်သူက သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်တတ်တဲ့ တရားလဲဆိုတော့)။ စ=စင်စစ်ဧကန် အမှန်အားဖြင့်။ တတ္ထ=ထိုစက္ခုဒြါရနှင့် ရူပါရုံ မျက်စိအကြည်နှင့် အဆင်းမျိုးစုံ ထိုနှစ်ပါးတို့ ပေါင်းဆိုရာ၌။ ယံ-ယော ဆန္ဒရာဂေါ=

၇၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အကြင်တပ်မက်တတ်တဲ့ ဆန္ဒရာဂ တဏှာလောဘသည်၊ အတ္ထိ= ရှိ၏။ တံ=ထိုတပ်မက်တတ်တဲ့ ဆန္ဒရာဂ တဏှာလောဘသည်။ တတ္ထ=ထိုစက္ခုဒြါရနှင့် ရူပါရုံ မျက်စိ အကြည်နှင့် အဆင်းမျိုးစုံနှစ်ပါးတို့ ပေါင်းဆုံရာ၌။ သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်တတ်တဲ့ သံယောဇဉ်တရား- ဖွဲ့ချည်ကြောင်း သံယောဇဉ်တရားပါ ဘုရား။

ကဲ...ဒီလိုဆိုကြပါစို့၊ “တဏှာလောဘသည် ဖွဲ့ချည်တတ်တဲ့ သံယောဇဉ်။ ဘာကို သူက ဖွဲ့ချည်တတ်သလဲဆိုတော့ စက္ခုကိုလဲ ဖွဲ့ချည်တတ်၊ တပ်မက်တတ်တယ်၊ ရူပါရုံကိုလဲ ဖွဲ့ချည်တတ်၊ တပ်မက် တတ်တယ်။ အတွင်းအာယတန အပြင်အာယတန ဒီလို တစ်တွဲ တစ်တွဲစီ ခြောက်တွဲလာပါတယ်။ (၁)

န သောတံ သဒ္ဓါနံ သံယောဇနံ၊ န သဒ္ဓါ သောတဿ သံယောဇနံ။ ယဉ္ဇ တတ္ထ တဒုဘယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဆန္ဒရာဂေါ၊ တံ တတ္ထ သံယောဇနံ။

ဘန္တေ=အရှင်မဏိမုဒ်မြတ်ကြီးတို့ဘုရား...။ သောတံ= နားဟုတွင်မည် ရုပ်အကြည်သည်။ သဒ္ဓါနံ=အသံမျိုးစုံ သဒ္ဓါရုံတို့ကို။ န သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်ကြောင်း ဖွဲ့ချည်တတ်သည် မဟုတ်။ သဒ္ဓါ= အသံမျိုးစုံ သဒ္ဓါရုံတို့ကလဲပဲ။ သောတဿ=နားဟုတွင်မည် ရုပ် အကြည်၏ (၀) နားဟုတွင်မည် ရုပ်အကြည်ကို။ န သံယောဇနံ= ဖွဲ့ချည်ကြောင်း ဖွဲ့ချည်တတ်သည် မဟုတ်။ စ=စင်စစ် ဧကန်အမှန် အားဖြင့်။ တတ္ထ= သောတဒ္ဓါရနှင့် သဒ္ဓါရုံ=နားအကြည်နှင့် အသံမျိုးစုံ ထိုနှစ်ပါးတို့ ပေါင်းဆုံရာ၌။ ယံ-ယော ဆန္ဒရာဂေါ=အကြင်တပ်မက် တတ်တဲ့ ဆန္ဒရာဂ တဏှာလောဘသည်။ အတ္ထိ=ရှိ၏။ တံ=ထို တပ်မက်တတ်တဲ့ ဆန္ဒရာဂ တဏှာလောဘသည်။ တတ္ထ=သောက ဒြါရနှင့် သဒ္ဓါရုံ နား အကြည်နှင့် အသံမျိုးစုံ ထိုနှစ်ပါးတို့ ပေါင်းဆုံရာ၌။

သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်တတ်တဲ့ သံယောဇဉ်တရား၊ ဖွဲ့ချည်ကြောင်း သံယောဇဉ်တရားပါဘုရား။

မထေရ်မြတ်တို့ဘုရား...နားဟုတွင်မည် ရုပ်အကြည်က အသံမျိုးစုံ သဒ္ဓါရုံတို့ကို ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့ သံယောဇဉ် မဟုတ်ပါဘူး၊ အသံမျိုးစုံ သဒ္ဓါရုံကလဲ နားဟုတွင်မည် ရုပ်အကြည်ကို ဖွဲ့နှောင် တတ်တဲ့ သံယောဇဉ် မဟုတ်ပါဘူးဘုရား၊ အမှန်ကတော့ သောတ ပသာဒ=နားအကြည်(နဲ့) အသံမျိုးစုံ သဒ္ဓါရုံကို တပ်မက်တတ်တဲ့ ဆန္ဒရာဂ=တဏှာလောဘသည်သာ ထိုဒွါရနှင့် အာရုံနှစ်ပါးတို့ကို ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့ သံယောဇနပါဘုရား။ (၂) ထို့အတူ -

န ဃာနံ သံယောဇနံ၊ န ဂန္ဓာ ဃာနဿ သံယောဇနံ၊
ယဉ္ဇ တတ္ထ တဒုဘယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဆန္ဒရာဂေါ၊ တံ
တတ္ထ သံယောဇနံ။

ဘန္တေ=အရှင်မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ဘုရား။ ဃာနံ=နှာခေါင်း တွင်မည် ရုပ်အကြည်သည်။ ဂန္ဓာနံ=ဂန္ဓာရုံတို့ကို။ န သံယောဇနံ= ဖွဲ့ချည်ကြောင်း ဖွဲ့ချည်တတ်သည် မဟုတ်ပါ။ ဂန္ဓာ=အနံ့မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံတို့ကလဲပဲ။ ဃာနဿ=နှာခေါင်းတွင်မည် ရုပ်အကြည်ကို။ န သံယောဇနံ= ဖွဲ့ချည်ကြောင်း ဖွဲ့ချည်ကတ်သည် မဟုတ်ပါ။ စ= စင်စစ်ဧကန် အမှန်အားဖြင့်။ တတ္ထ=ဃာနဒွါရနှင့် ဂန္ဓာရုံ၊ နှာခေါင်း အကြည်နှင့် အနံ့မျိုးစုံ ထိုနှစ်ပါးတို့ ပေါင်းဆုံရာ၌။ တဒုဘယံ= ထိုဒွါရနှင့် အာရုံနှစ်ပါးစုံကို။ ပဋိစ္စ=စွဲ၍။ ယံ=ယော ဆန္ဒ ရာဂေါ= အကြင်တပ်မက်တတ်တဲ့ ဆန္ဒရာဂ တဏှာလောဘသည်။ တတ္ထ= ဃာနဒွါရနှင့် ဂန္ဓာရုံနှာခေါင်းအကြည်နှင့် အနံ့မျိုးစုံ ထိုနှစ်ပါးတို့ ပေါင်းဆုံရာ၌။ သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်တတ်တဲ့ သံယောဇဉ်တရား၊ ဖွဲ့ချည်ကြောင်း သံယောဇဉ်တရားပါ ဘုရား။

၇၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ဘုရား...နှာခေါင်းတွင်မည် ရုပ် အကြည်က အနံ့မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံကို ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့ သံယောဇဉ် မဟုတ် ပါဘူး၊ အနံ့မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံကလဲ နှာခေါင်းတွင်မည် ရုပ်အကြည်ကို ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့ သံယောဇဉ် မဟုတ်ပါဘူးဘုရား။ အမှန်ကတော့ ယာနုပသာဒ=နှာခေါင်းအကြည်(နဲ့) အနံ့မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံတို့ကို စုံမင် တပ်မက်တတ်တဲ့ ဆန္ဒရာဂ၊ တဏှာလောဘသည်သာ ထိုဒွါရနှင့် အာရုံနှစ်ပါးစုံတို့ကို ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့ သံယောဇနပါဘုရား။

(၃) ထို့အတူ -

န ဇိဝှါ ရသာနံ သံယောဇနံ၊ န ရသာ စိဝှါယ သံယောဇနံ၊ ယဉ္ဇ တတ္ထ တဒဘယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဆန္ဒရာဂေါ။ တံ တတ္ထ သံယောဇနံ။

(အနက်သိလောက်ပါပြီ၊ ချုံးကြပါစို့) လျှာအကြည်နဲ့ ရသာရုံ အချင်းချင်း မဖွဲ့မနှောင်တတ်ကြပါဘူး၊ သံယောဇဉ် မဟုတ်ကြပါဘူး၊ အမှန်ကတော့ ယင်းတရား နှစ်ပါးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဆန္ဒရာဂ=တဏှာလောဘကသာလျှင် ယင်းဒွါရ+အာရုံနှစ်ပါးတို့ကို ဖွဲ့နှောင်ပေးတတ်တဲ့ သံယောဇနတရားပါဘုရား(တဲ့)။

(၄)။ ထို့အတူ-

န ကာယော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ သံယောဇနံ၊ န ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ကာယဿ သံယောဇနံ၊ ယဉ္ဇ တတ္ထ တဒဘယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဆန္ဒရာဂေါ။ တံ တတ္ထ သံယောဇနံ။

(အနက်သိလောက်ပါပြီ၊ အဓိပ္ပာယ်အချုပ်ကတော့) ကာယဒွါရ=ကိုယ်အကြည်(နဲ့) အတွေ့မျိုးစုံတို့ ရှိကြရာမှာ ကာယဒွါရ =ကိုယ်အကြည်က အတွေ့မျိုးစုံ=ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို မဖွဲ့မနှောင်ပါ= (ကာယပသာဒက.ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို မတပ်မက်ပါ)၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကလဲ

ကာယဒွါရကို မဖွဲ့မနှောင်ပါ (မတပ်မက်ပါ)၊ ဒိန္နစ်ပါးကို အကြောင်း ပြုပြီး ကာယပဿာဒကို တပ်မက်လိုက်၊ ဟောဒုဘာရုံကို တပ်မက်လိုက်၌ နေတဲ့ တဏှာလောဘကသာ သံယောဇန အစစ်ပါဘုရား(တဲ့)။

(၅)ဆက်ပြီးတော့-

န မနော မဇ္ဈာနံ သံယောဇနံ၊ န ဓမ္မာ မနုဿ သံယောဇနံ၊
ယဉ္ဇ တတ္ထ တဒုဘယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဆန္ဒရာဂေါ၊ တံ
တတ္ထ သံယောဇနံ။

ဘဝေဒ္ဓ=အရှင်မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ဘုရား။ မနော=မနော
တွင်မည် စိတ်အကြည်သည်။ ဓမ္မာနံ=ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံတို့ကို။ န
သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်ကြောင်း၊ ဖွဲ့ချည်တတ်သည် မဟုတ်ပါ။ ဓမ္မာ=
ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံတို့ကလဲ။ မနုဿ=မနောတွင်မည် စိတ်အကြည်
ကို။ န သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်ကြောင်း၊ ဖွဲ့ချည်တတ်သည် မဟုတ်ပါ။
စ=စင်စစ်ကန်အမှန်အားဖြင့်။ တတ္ထ=မနောဒွါရနှင့် ဓမ္မာရုံ=စိတ်
အကြည်(နှင့်) ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ထိုနှစ်ပါးတို့ ပေါင်းဆုံရာ၌။ တဒုဘယံ=
ထိုဒွါရ(နှင့်) အာရုံနှစ်ပါးစုံကို။ ပဋိစ္စ=စွဲ၍။ ယ--ယော ဆန္ဒရာဂေါ=
အကြင်တပ်မက်တတ်တဲ့ ဆန္ဒရာဂ တဏှာလောဘကသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=
ဖြစ်၏။ တတ္ထ= မနောဒွါရ(နှင့်) ဓမ္မာရုံ=စိတ်အကြည်(နှင့်) ရုပ်နာမ်
မျိုးစုံ ထိုနှစ်ပါးတို့ ပေါင်းဆုံရာ၌။ သံယောဇနံ=ဖွဲ့ချည်တတ်တဲ့
သံယောဇဉ်ဘုရား ဖွဲ့ချည် ကြောင်း သံယောဇဉ်ဘုရားပါ ဘုရား။

မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ဘုရား၊ မနောတွင်မည် စိတ်အကြည်က
ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံကို ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့ သံယောဇဉ် မဟုတ်ပါဘူး။
ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံကလဲ မနောတွင်မည် စိတ်အကြည်ကို ဖွဲ့နှောင်
တတ်တဲ့ သံယောဇဉ် မဟုတ်ပါဘူးဘုရား။ အမှန်ကကော့ မနောတွင်
မည် စိတ်အကြည်(နဲ့) ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံတို့ကို ခုံမင်တပ်မက်တတ်

၈၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တဲ့ ဆန္ဒရာဂ=တဏှာလောဘသည်သာ ထိုဒွါရ(နှင့်) အာရုံနှစ်ပါးစုံတို့ကို ဖွဲ့နှောင်တတ်တဲ့=သံယောဇနပါဘုရား။ (၆)

ဤကဲ့သို့ စိတ္တသူကြွယ် စိတ္တသေဋ္ဌေးက ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ လျှောက်ထားလေသည်။ အချုပ်မှာ ဒွါရ+အာရုံ အစုံအစုံရှိကြရာ ဒွါရ(နှင့်) အာရုံတို့က သံယောဇနိယ=ဖွဲ့နှောင်အပ်သောတရား။ ထိုဒွါရ+အာရုံတို့ကို တပ်မက်တတ်သည့် တဏှာလောဘ ၁၂-မျိုးက သံယောဇန=ဖွဲ့နှောင်တတ်သော တရားဟူ၍ ဆိုလိုရင်း အချက်ကို သတိချပ်၍ မှတ်ယူရာ၏။

အမေးအဖြေ ပြီး၏။

မထေရ်ကြီးတို့ ချီးမွမ်းတော်မူကြခြင်း

ထိုသို့ စိတ္တသူကြွယ် အကျယ်ဝိတ္ထာရ ဖြေပြလျှောက်ထားလိုက်သောအခါ မဟာထေရ်ကြီးတို့၏ ဉာဏ်ထဲ၌ သံယောဇနဓမ္မ(နှင့်) သံယောဇနိယဓမ္မ-တို့ ပြတ်ပြတ်သားသား ကွဲကွဲပြားပြား ထင်ရှားသွားတယ်။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်ကြီးတို့က စိတ္တသူကြွယ်အား ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ချီးမွမ်း မိန့်ကြားတော်မူကြတယ်-

လာဘာ တေ ဂဟပတိ၊ သုလဒ္ဓံ တေ ဂဟပတိ၊ ယဿ တေ ဂမ္ဘိရေ ဗုဒ္ဓဝစနေ ပညာစက္ခု ကမတိ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး။ တေ=သင်သည်။ လာဘာ=အရတော်လေစွာ။ ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး။ တေ=သင်သည်။ သုလဒ္ဓံ=လူ့အဖြစ်ကို ကောင်းစွာရအပ်ပါပေစွာ၊ (ဘာကြောင့်လဲဆိုရင်) ယဿ တေ=အကြင်သင်၏။ (အဖို့ရာ)။ ဂမ္ဘိရေ=နက်နဲစွာသော။ ဗုဒ္ဓဝစနေ=ဘုရားစကားတော်၌။ ပညာစက္ခု=ဉာဏ်ပညာမျက်စိသည်။ ကမတိ=ငါတို့ထက် သက်သက်ဝင်ဝင် ရှိပါစွာ။

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး၊ ကျောင်းဒကာရဲ့ အဖို့ရာ အရတော် လိုက်ပါတီ။ ကျောင်းဒကာသည် လူ့အဖြစ်ကို ကောင်းစွာရအပ်ပါတီ။ (ဘာကြောင့်လဲဆိုရင်) ကျောင်းဒကာရဲ့ အဖို့ရာ အလွန်နက်နဲသော ဘုရားစကားတော်၌ ဉာဏ်ပညာမျက်စိဟာ သက်သက်ဝင်ဝင် ရှိပါတီ၏။ ဒီတော့ ကျောင်းဒကာရဲ့ အဖို့ရာ ဒီဘုရားသာသနာတော်ကို အရတော်ပါတီ၏။ လူ့အဖြစ်ကို အရတော်ပါတီ၏။ ဤကဲ့သို့ ကောင်းချီးပေးကြတယ်။

(၁) စိတ္တသံယုတ် သံယောဇနသုတ်ပြီးပါပြီ။

စိတ္တသံယုတ်(၂) ဣသိဒတ္တသုတ်တရား

ဒီသုတ်မှာ ဣသိဒတ္တမထေရ်က အစစ တာဝန်ယူသကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် သုတ်အမည်ကို ဣသိဒတ္တသုတ်ဟူ၍ အမည်တပ် ခြင်း ဖြစ်တယ်။ သုတ္တန်နိဒါန်းကတော့-

ဧကံ သမယံ သမ္ပဟုလာ ဇေရာ ဘိက္ခု။ မစ္ဆိကာသဏ္ဍေ
ဝိဟရန္တိ အဗ္ဗာဠကဝနေ။ (သံ၊ ဒု၊ ၄၇၅)

တစ်ချိန်က များစွာသော မထေရ်ကြီး ရဟန်းတော်တို့ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့ “ဓဋ္ဌေးချုပ်င် တောကျောင်းတိုက်၌” သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူကြဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ထိုအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး မထေရ်ကြီး ရဟန်း တော်တို့ရှိရာ အရပ်သို့ လာရောက်ဝပ်လျှိုး ရှိခိုးဦးညွတ် အပြစ် လွတ်သောနေရာက ထိုင်နေပြီးတော့-

အဓိဝါသေန္တု မေ ဘန္တေ ထေရာ သွာတနာယ ဘတ္တံ။
ဘန္တေ=အရှင်တို့ဘုရား။ သွာတနာယ=နက်ဖြန်ကောင်းမှု ကုသိုလ် အလို့ငှာ။ မေ=တပ၊ တော်၏။ ဘတ္တံ=ဆွမ်းကို။

၈၂ တိပိဋကဓရပေသာဝဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အဓိဝါသေန္တု=သည်းခံသာယာတော်မူကြပါဘုရား-- လို့ ပင့်လျှောက်
တယ်။ မထေရ်မြတ်ကြီးတွေကလည်း ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် မိတ္တ
သေဋ္ဌေး ပင့်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံတော်မူကြတယ်။ ထိုအခါ
ကျောင်းဒကာ မိတ္တသေဋ္ဌေး မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ လက်ခံကြောင်း
ကောင်းစွာသိရှိပြီး မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ကို ရိသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍ မိမိ
အိမ်သို့ ပြန်သွားတယ်။ နတ်ဖြန်ဖို့ ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ်များ စိမ့်
ချက်ပြုတ်နေတယ်။

ထိုည၌လွန်မြောက် နောက်တစ်နေ့ ရောက်တဲ့အခါ ပင့်
လျှောက်ချက်အတိုင်း များစွာသော မထေရ်တို့ မိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ နေအိမ်
သို့ ကြွ၍ ခင်းထားတဲ့နေရာမှာ ထေရ်စဉ်ပါလိုက် သိတင်းသုံး နေထိုင်
တော်မူကြတယ်။ (ထိုမထေရ်မြတ်ကြီးတို့ အထဲမှာ “အရှင်ယေရ”
မည်သော မထေရ်သည် သံဃာ့ယေရ်ကြီး ဖြစ်တော်မူတယ်)။

အထ ခေါ် စိတ္တော ဂဟပတိ ယေန ယေရာ ဘိက္ခု။
တေန + ပသက်မိ၊ ဥပသက်မိတွာ ငထရေ ဘိက္ခု။
အဘိဝါဒေတွာ ကေမန္တံ နိသိဒ္ဓိ။

ထိုအခါ မိတ္တသေဋ္ဌေးသည် မိမိဆွမ်း+ဟင်း စသည် စီမံရင်းက
ပင့်ထားတဲ့ မထေရ်မြတ်ကြီးများ ရောက်လာတော့ မထေရ်မြတ်တို့
ရှိရာသို့ လာရောက် ရိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီး အပြစ်လွတ်တဲ့နေရာက
ထိုင်ပြီး အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာစကား လျှောက်ထားတယ်။ လျှောက်
ထားပုံက-

ဓာတုနာနတ္တံ ဓာတုနာနတ္တန္တိ ဘန္တေ ယေရ ဝုစ္စတိ၊
ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ ဘန္တေ ဓာတုနာနတ္တံ ဝုတ္တံ ဘဂဝဟာ။
ဘန္တေ ယေရ= ယေရအမည်ရှိတော်မူတဲ့ သံဃာ့မထေရ်ကြီး
ဘုရား။ ဓာတုနာနတ္တံ ဓာတုနာနတ္တန္တိ=ဓာတ်အထူးဓာတ်အထူးဟူ၍။
ဝုစ္စတိ=ဘုရားသာသနာဝယ် ဓမ္မဝေါဟာရစကား ပြောကြားအပ်ပါ၏။

စိတ္တ သူကြွယ် (ပညာချိန်ခွင်) တရားတော်

ဘန္တေ ထေရ်=“ထေရ်အမည်ရှိတော်မူတဲ့ သံဃာ့မထေရ်ကြီး ဘုရား။
ကိတ္တာဝတာ=အဘယ်မျှသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့်။ ဓာတုနာနတ္တံ=
ဓာတ်အထူးကို။ ဘဂဝတာ=မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝုတ္တံ=ဟောတော်မူ
အပ်ပါသနည်း။

အရှင်ထေရ် သံဃာ့မထေရ်ကြီးဘုရား(တဲ့) မြတ်စွာဘုရားက
ဓာတ်အထူးထူးကို အဘယ်မျှသော အပိုင်းအခြားဖြင့် ဟောကြား
အပ်ပါသလဲ(တဲ့)။ အဲဒီလို မေးမြန်းလျှောက်ထားတယ်။

ဧဝံ ပုတ္တေ အာယသ္မာ ထေရော တုဏှိ အဟောသိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ=ဤသို့ စိတ္တသေဋ္ဌေးက မေးလျှောက်အပ်သည်
ရှိသော်။ အာယသ္မာ ထေရော=အရှင်ထေရ် အမည်ရတဲ့ သံဃာ့မထေရ်
ကြီးသည်။ တုဏှိ=ဆိတ်ဆိတ်နေသည်။ အဟောသိ=ဖြစ်ပြီ။ သံဃာ့
မထေရ်ကြီးက မသိလို့ အဖြေမပေးဟာလားဆိုတော့ မသိလို့ မဟုတ်
ဘူး။ သိတော့ သိတယ်။ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်များ သိပြီး ပြန်ပြောဖို့ မရဲဘူး။
ဒီနေရာမှာ အဋ္ဌကထာက-

“ဇာနန္ဒေဝပိ အဝိသာရဒတ္တာ”။

အရှင်ထေရ် သံဃာ့မထေရ်ကြီးသည် ဒါလောက်မှ မသိဘူး
လား။ သိပါရဲ့။ သိလျက် ဘာပြုလို့ မဖြေသလဲဆိုတော့) ဇာနန္ဒေဝပိ=
သိပင်သိသော်လည်း။ အဝိသာရဒတ္တာ=မရဲရင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
န ဗျာကာသိ=မဖြေဝံ့။ (မရဲလို့ မဖြေဝံ့တာတဲ့)။

စိတ္တသေဋ္ဌေးကျောင်းဒကာကလဲ နှစ်ကြိမ်မြောက် ရှေးနည်း
တူပဲ မေးတယ်။ နှစ်ကြိမ်မြောက် မေးလျှောက်တော့လဲ အရှင်ထေရ်
သံဃာ့မထေရ်ကြီးက မလှုပ်ဘူး။ (ဆိတ်ဆိတ်ပဲ)။ တတိယအကြိမ်
လျှောက်တော့လဲပဲ ဘာမှမလှုပ်ဘူး။ ကိုင်း...ဒီတော့ ရှေ့ဆက်ပြီး
ကာဖြစ်သလဲဆိုတော့-

၈၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တေန ခေါပန သမယေန အာယသ္မာ ဣသိဒတ္တော
တသ္မိံ ဘိက္ခုသံဃေ သဗ္ဗနဝကော ဟောတိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန=ထိုအခါ၌။ အာယသ္မာ
ဣသိဒတ္တော=အရှင်ဣသိဒတ္တသည်။ တသ္မိံ ဘိက္ခုသံဃေ=ထိုရဟန်း
အပေါင်း၌။ သဗ္ဗနဝကော=အလုံးစုံတို့အောက် အငယ်ဆုံး ကိုယ်တော်
သည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ (အငယ်ဆုံး ကိုယ်တော်ကလေးတဲ့)။

အထ ခေါ အာယသ္မာ ဣသိဒတ္တော အာယသ္မန္တံ
ထေရံ ဧတ+ဒဝေါစ။

ကျောင်းဒကာ(နှင့်) သံဃထေရ်ကြီးတို့ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင်
မေးအပ်ပါလျက် ငုတ်တုတ်ကြီး အရှုံးခံရမည်လို ဖြစ်နေတဲ့အခါ
မခံသာတော့ ဒီအထဲမှာ သံဃနဝက=သံဃနော အငယ်ဆုံး အရှင်
ဣသိဒတ္တ ရဟန်းတော်လေးက အရှင်ထေရ သံဃာ့မဟာထေရ်ကြီးကို
ဤကဲ့သို့ ခွင့်ပန်လျှောက်ထားတယ်။

ဗျာက ရောမ+ဟံ ဘန္တေ ထေရ စိတ္တဿ
ဂဟပတိနော ဧတံ ပဉ္စ။

ဘန္တေ ထေရ=အရှင်ထေရ သံဃာ့မဟာထေရ်ကြီးဘုရား။
အဟံ=တပည့်တော်သည်။ စိတ္တဿ ဂဟပတိနော=ကျောင်းဒါယကာ
စိတ္တသေဋ္ဌေး၏။ ဧတံ ပဉ္စ=ဤယခု မေးလျှောက်တဲ့ ပြဿနာကို။
ဗျာကရောမိ=ဖြေကြားပါရစေဘုရား။

သူ့နေရာကထ၍ သံဃမထေရ်ကြီး အရှင်ထေရ်ရှိရာ၌ ရိုသေ
မြတ်နိုးရှိခိုးပြီးမှ “အရှင်ထေရ သံဃာ့မထေရ်ကြီးဘုရား၊ ယခု ကျောင်း
ဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး မေးလျှောက်တဲ့ ပြဿနာကို တပည့်တော် ဖြေပါရ
စေဘုရား-လို့ အခွင့်တောင်းတယ်။

ထိုအခါ အရှင်ထေရသံဃာ့မထေရ်ကြီးကလဲ-

ဗျာကရောဟိ တံ အာဝုသော ဣသိဒတ္တ စိတ္တဿ
ဂဟပတိနော ဧတံ ပဉ္စံ။

ငါ့ရှင် ဣသိဒတ္တ၊ ငါ့ရှင်သည် စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျောင်းဒကာကြီး
ယခုမေးတဲ့ ဒီပြဿနာကို ငါ့ရှင် လွတ်လွတ်ပဲ ဖြေပါလေ။ ဤကဲ့သို့
အခွင့်ပေးတော့မှ အရှင်ဣသိဒတ္တက စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျောင်းဒကာကြီး
ကို ခိုင်မာအောင် ပြန်မေးတယ် -

ဧဝံ ဟိ တံ ဂဟပတိ ပုစ္ဆသိ “ ဓာတုနာနတ္ထံ
ဓာတုနာနတ္ထန္တိ ဘန္တေ ထေရ ဝုစ္စတိ၊ ကိတ္တာဝတာ န ခေါ
ဘန္တေ ဓာတုနာနတ္ထံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ ” တိ။

ကျောင်းဒကာ သေဋ္ဌေး၊ ကျောင်းဒကာက အရှင်ထေရ
သံဃာ့ထေရ်ကြီးကို “အရှင်ထေရ သံဃာ့ထေရ်ကြီး ဘုရား၊ ဓာတ်
အထူးထူး ဓာတ်အထူးထူး ဟူ၍ ဘုရားသာသနာဝယ် ဓမ္မဝေါဟာရ
စကား ပြောကြားအပ်ပါ၏။ အရှင်ထေရ သံဃာမထေရ်ကြီးဘုရား၊
မြတ်စွာဘုရားက ဓာတ်အထူးထူးကို အဘယ်မျှသော အပိုင်းအခြား
ဖြင့် ဟောကြားအပ်ပါ သလဲဘုရား” လို့ အဲဒီလို ကျောင်းဒကာကြီးက
မေးတယ် မဟုတ်လား။ (ခိုင်မာအောင် ထပ်ချည်တယ်)။

ထိုအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးက-
ဧဝံဘန္တေ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ ဧဝံ=ဟုတ်ပါတယ်ဘုရားလို့ ပြန်ကြား
လျှောက်တော့ အရှင်ဣသိဒတ္တက ဤဆိုလတ္တံ့ သောအတိုင်း
ဖြေကြားတော်မူတယ်။ ဖြေကြားပုံမှာ -

ဣဒံ ခေါ ဂဟပတိ ဓာတုနာနတ္ထံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ၊
စက္ခုဓာတု+ရူပဓာတု+စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ သောတ
ဓာတု+သဒ္ဓဓာတု+သောတဝိညာဏဓာတု၊ ယာနဓာတု+

၈၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တံရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဂန္ဓဓာတု+ ယာနဝိညာဏဓာတု၊ ဇီဝါဓာတု+ရသဓာတု+ ဇီဝါဝိညာဏဓာတု၊ ကာယဓာတု+ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု+ ကာယဝိညာဏဓာတု၊ မနောဓာတု+ဓမ္မဓာတု+မနော ဝိညာဏဓာတု၊ ဧတ္တာဝဟာ ခေါ် ဂဟပတိ ဓာတုနာနတ္တံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ။ (တွဲ)။ အနက်ပေးကြည့်ရအောင်။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာစိတ္တသေဋ္ဌေး။ ဣဒံ ခေါ်=ဤ ဆိုလတ္တံ့သည်ကို။ ဓာတု နာနတ္တံ=ဓာတ်အထူးထူးဟူ၍။ ဘဂဝတာ= မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝုတ္တံ=ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ စက္ခုဓာတု=မျက်စိ တွင်မည် ရုပ်အကြည်ဓာတ်လည်းကောင်း။ ရူပဓာတု=အဆင်း မျိုးစုံ ရူပါရုံဆိုတဲ့ ရူပဓာတ်လည်းကောင်း။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု=စက္ခု(နဲ့) ရူပါရုံနှစ်ပါး တိုက်ဆုံသဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ မြင်မှု=စက္ခုဝိညာဏ ဓာတ် လည်းကောင်း။ သောတဓာတု=နားဟုတွင်မည် ရုပ်အကြည် ဓာတ် လည်း ကောင်း။ သဒ္ဓဓာတု=အသံမျိုးစုံ သဒ္ဓါရုံဆိုတဲ့ သဒ္ဓဓာတ် လည်းကောင်း။ သောတဝိညာဏဓာတု=သောတ(နဲ့) သဒ္ဓါရုံ နှစ်ပါး တိုက်ဆုံသဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ကြားမှု=သောတဝိညာဏဓာတ် လည်းကောင်း။ ယာနဓာတု=နှာခေါင်းတွင်မည် ရုပ်အကြည်ဓာတ် လည်းကောင်း။ ဂန္ဓဓာတု=အနံ့မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံဆိုတဲ့ ဂန္ဓဓာတ် လည်းကောင်း။ ယာန ဝိညာဏဓာတု=ယာန(နဲ့) ဂန္ဓာရုံနှစ်ပါး တိုက်ဆုံသဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ နမ်းရှူမှု=ယာနဝိညာဏဓာတ် လည်းကောင်း။ ဇီဝါဓာတု=လျှာဟုတွင်မည် ရုပ်အကြည်ဓာတ် လည်းကောင်း။ ရသဓာတု=အရသာမျိုးစုံ ရသာရုံဆိုတဲ့ ရသဓာတ် လည်းကောင်း။ ဇီဝါဝိညာဏဓာတု=ဇီဝါ (နဲ့) ရသာရုံ နှစ်ပါး တိုက်ဆိုင်သဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ စားမှု၊ လျက်မှု=ဇီဝါဝိညာဏ ဓာတ်လည်းကောင်း။ ကာယဓာတု=ကိုယ်အကြည်ရုပ် လည်းကောင်း။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု=ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် လည်းကောင်း။ ကာယဝိညာဏဓာတု
 =ကိုယ်(နဲ့) ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံနှစ်ပါး တိုက်ဆိုင်သဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာတဲ့
 တွေ့မှုထိမှု=ကာယဝိညာဏဓာတ် လည်းကောင်း။ မနောဓာတု=
 စိတ်အကြည်ခေါ်တဲ့ မနောဓာတ် လည်းကောင်း။ ဓမ္မဓာတု=ရုပ်နာမ်
 မျိုးစုံ နှောရုံဆိုတဲ့ ဓမ္မဓာတ် လည်းကောင်း။ မနောဝိညာဏဓာတု=
 စိတ်ဟုတွင်မှတ် အတူးသိတတ်တဲ့ မနောဝိညာဏဓာတ် လည်း
 ကောင်း။ ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး။ တ္တောဝတား=ဤမျှဖြင့်
 (ဘယ်လောက်ရှိသလဲ၊ တစ်သယံရှစ်ပါးရှိဟယ်) ဓာတုနာနတ္ထံ=ဓာတ်
 အတူးထူးကို။ ဘဂဝတား=မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝုတ္တံ=ဟောတော်မူ
 အပ်ပေ၏။

စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ တအံ့တဩ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ
 ဆွမ်းမကပ်ရသေးဘူး။ အလွန်နှစ်သက်ပြီးတော့မှ-

အထ ခေါ စိတ္တော ဂဟပတိ အာယသ္မတော ဣသိဒတ္တဿ
 ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ ထေရေ ဘိက္ခု။
 ပဏိတေန ခါဒနိယေန ဘောဇနိယေန သဟတ္ထာ
 သန္တပေသိ သမ္ပဝါရေသိ။

အထ ခေါ စိတ္တော ဂဟပတိ=ထိုအခါ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ။
 အာယသ္မတော ဣသိဒတ္တဿ=အရှင်ဣသိဒတ္တရဲ့။ ဘာသိတံ
 အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ=ပြတ်ပြတ်သားသား ဟောအပ်တဲ့ ဓာတ်
 တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး တရားစကားကို အလွန်နှစ်သက် သာဓုနမော်
 ခေါ်ဆိုပြီး။ ထေရေ ဘိက္ခု=ဆွမ်းစားပင့်ထားတဲ့ မထေရ်ကြီးတို့ကို။
 ပဏိတေန ခါဒနိယေန ဘောဇနိယေန=မွန်မြတ်တဲ့ ခဲဖွယ်စားဖွယ်
 အသွယ်သွယ်ဖြင့်။ သဟတ္ထာ=မိမိလက်ဖြင့်။ သန္တပေသိ=ရောင့်ရဲစေပြီး
 (သာဟတ္ထိကမြောက် ဆက်ကပ်တယ်)။ သမ္ပဝါရေသိ=တန်ပြီလို့ ဆိုရ

၈၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လောက်အောင် ပြုစုလေပြီ။ ။

မထေရ်ကြီးများ ကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်ကြပြီ

အထ ခေါ် ထေရာ ဘိက္ခု ဘုတ္တာဝိနော သြနိတပတ္တ
ပါဏိနော ဥဋ္ဌာယာ+ သနာ ပက္ကမိသု။

အထ ခေါ်=ထိုနောက်။ ထေရာ ဘိက္ခု=မထေရ်ကြီး
ဖြစ်တော်မူကြတဲ့ ရဟန်းတို့သည်။ ဘုတ္တာဝိနော=ဆွမ်းစား၍ ပြီးကုန်
ရကား။ သြနိတပတ္တပါဏိနော=ဆေးကြောအပ်ပြီးသဖြင့် သပိတ်မှ
ဖယ်ရှားအပ်ပြီးသော လက်ရှိကုန်ရကား။ ဥဋ္ဌာယာ+သနာ ပက္ကမိသု=
နေရာမှထ၍ ဖဲသွားကြကုန်ပြီ။

ဆွမ်းကိစ္စပြီးလတ်ရကား “ဂွေချိုပင်တောကျောင်းတိုက်” သို့
ပြန်သွားကြ၍ ကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်လျှင်ပင် -

အထ ခေါ် အာယသ္မာ ထေရော အာယသ္မန္တံ ဣသိဒတ္တံ
ဧတ+ ဒဝေါစ “သာဓု ခေါ် တံ အာဝုသော ဣသိဒတ္တ
ဧသော ပညော ပဋိဘာသိ၊ နေသော ပညေမံ ပဋိဘာသိ။
တေန ဟာ+ ဝုသော ဣသိဒတ္တ ယဒါ အညဒါပိ ဧဝရူပေါ
ပညော အာဂစ္ဆေယျ၊ တညေဝေ+တ္ထပဋိဘာသေယျ”တိ။

အထ ခေါ်=ထိုသို့ ဂွေချိုပင် တောကျောင်းတိုက် ရောက်
ဆိုက်သောအခါ၌။ အာယ သ္မာ ထေရော=အရှင်ထေရ သံဃာ့မထေရ်
ကြီးက။ အာယသ္မန္တံ ဣသိဒတ္တံ=အရှင်ဣသိဒတ္တကို။ ဧတံ ဝစနံ=
ဤသို့သော ချီးမွမ်းစကားကို။ အဝေါစ=ပြောဆိုလတ်ပြီ။ (ပြောပုံ
ကား)- “အာဝုသော ဣသိဒတ္တ=ငါ့ရှင် ဣသိဒတ္တ။ ဧသော ပညော=
ဤပြဿနာ နှင့် ဆိုင်ရာ အဖြေစကားသည်။ တံ ပဋိ=သင်၏ ဉာဏ်၌။
သာဓု ခေါ်=ကောင်းစွာ။ ဘာသိ=ထင်ပါပေ၏။ (သာဓုပါ ငါ့ရှင်

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

ဣသိဒတ္တ၊ ဤစိတ္တသေဋ္ဌေး လျှောက်ထားတဲ့ ပြဿနာရဲ့ အဖြေဟာ ငါ့ရှင်ရဲ့ ဉာဏ်ထဲမှာ လင်းလင်းကြီး ထင်ပါတိ၊ ပေါ်ပါတိ၊ သာဓု သာဓု။ ဒေသော ပညော=ဤပြဿနာအတွက် ဖြေရမည့် အချက်သည်။ မံ ပဋိ=ငါ့ဉာဏ်၌။ န ဘာသိ=မထင်ဘူး။

(ကိုယ်တော် ယခုပြောတဲ့ ဓာတ်တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး တပည့် တော် သိတာပေါ့။ ယခု တရားနာနေတဲ့ ရဟန်းတွေလဲ သိတာပေါ့။ သိပေမယ့်လို့ ဒီလို ဖြေရလိမ့်မယ်လို့ ဖြေပုံကို မသိကြဘူး။ အရှင်ထေရ သံဃာ့ထေရ်ကြီးက ဖြေပုံကို မသိလို့ ဝန်ခံတာ)။

အာဂုသော ဣသိဒတ္တ=ငါ့ရှင် ဣသိဒတ္တ။ တေန ဟိ=သို့တပြီး ကား။ ယဒါ အည ဒါပိ=အမှတ်မထင် အကြင်တစ်ပါးသောအခါ၌ လည်း။ ဧဝရူပေါ ပညော=ဤသို့သဘောရှိတဲ့ ပြဿနာသည်။ အာဂစ္ဆေယျ=သံဃာ့ထံမှောက် ရောက်၍လာငြားအံ့။ တဒါပိ=ထိုအခါ ၌လည်း။ ဧတ္ထ=ဤအမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာ၌။ တညေဝ ပဋိ=သင်၏ ဉာဏ်၌ပင် လျှင်။ ဘာသေယျ=ထိုတရားရဲ့ အဖြေစကား ထင်ပါစေ။

“နောက်နောက် မေးလျှင်လဲ ငါ့ရှင်ပဲ ဖြေပါ”လို့ အရှင်ထေရ သံဃာ့ထေရ်ကြီးက အရှင်ဣသိဒတ္တအား တစ်ခါတည်း အပြီးအပိုင် ခွင့်ပေးထားတယ်။

(ပဌမဣသိဒတ္တသုတ် ပြီးပြီ)

စိတ္တသံယုတ်(၃) ဒုတိယဣသိဒတ္တတရား

စိတ္တသံယုတ်အတွက် (၃) နံပါတ် ဟောရမယ့်သုတ်က ဒုတိယ ဣသိဒတ္တသုတ်တဲ့။ ဒီသုတ်ရဲ့ နိဒါန်းကလဲပဲ ယခင်နည်း အတိုင်းပင် (ချုံးပြီး ပြောကြစို့)-

တစ်ချိန်က များစွာသော မထေရ်ရဟန်းတို့ မစ္ဆိကာသဏ္ဍ

၉၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မြို့မှာ အဗ္ဗာဋကဝန ခေါ်တဲ့ စိတ္တသေဋ္ဌေး ဆောက်လှူတဲ့ “ဌေးချိုပင် တောကျောင်းတိုက်ကြီး” မှာ သီတင်းသုံး နေကြဆဲ။ ထိုအခါ ကျောင်း ဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျောင်းတိုက်သို့ လာပြီး မထေရ်မြတ်ကြီးများကို ဆွမ်းစားပင့်တယ် (အေး...ရှေ့သုတ်အတိုင်းပဲ)။ မထေရ်မြတ်ကြီး များ ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် ပင့်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံ။ စိတ္တသေဋ္ဌေး ထိုအကြောင်းသိပြီး မထေရ်မြတ်ကြီးများကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီး အိမ်ပြန်၊ ဆွမ်းများစိမ့်၊ နောက်တစ်နေ့ နံနက်မိုးသောက် ရောက်တော့ မထေရ်မြတ်ကြီးများ ထေရ်စဉ်ဝါလိုက် စိတ္တသေဋ္ဌေး နေအိမ်သို့ ကြွ ရောက်၍ ခင်းအပ်သော နေရာ၌ ထေရ်စဉ်ဝါလိုက် ထိုင်နေမိကြပြီ။

ရှေ့နေ့ကလိုပဲ။ ဒိန္နဲလဲပဲ စိတ္တသေဋ္ဌေး လာရောက်၍ မထေရ် မြတ်တို့ကို ရှိခိုးပြီး အပြစ်လွတ်တဲ့နေရာက ထိုင်ပြီး (မဖြေဝံပါဘူး ဆိုမှပဲ မေးရမည့် ဝတ္တရားအရ) အရှင်ထေရ် သံဃာ့ထေရ်ကြီးကို မေးတယ်။ မေးပုံမှာ -

ယာ ဣမာ ဘန္တေ ထေရ အနေကဝိဟိတာ ဒိဋ္ဌိယော
လောကော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ (သံ၊ ဒု၊ ၄၇၇)

အရှင်ထေရ် သံဃာ့မထေရ်ကြီး ဘုရား၊ တစ်ပါးမက များလှ
စွာသော မိစ္ဆာအယူတို့ လောက၌ ဖြစ်ရှိကြပါတယ်။ (ဘာတွေလဲ
ဆိုတော့)-

သဿတော လောကောတိ ဝါ=လောကသည် ဘယ်တော့မှ
မပျက်စီးဘူး၊ မြဲတယ်။ အဲဒီလို ယူတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

အသဿတော လောကောတိ ဝါ=လောကသည် မမြဲဘူး၊
ပျက်တယ်။ အဲဒီလို ယူတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

အန္တဝါ လောကောတိ ဝါ=လောကသည် အဆုံးရှိ၏ဟူ၍
ယူတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

အနန္တ ဝါ လောကောတိ ဝါ=လောကသည် အဆုံးမရှိ ဘူးဟူ၍ ယူတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

တံ ဇီဝံ တံ သရိရန္တိ ဝါ=ဇီဝလိပ်ပြာနဲ့ ဒိကိုယ်ဟာ တစ်ခု တည်းပဲလို့ယူတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

အညံ ဇီဝံ အညံ သရိရန္တိ ဝါ=ဇီဝလိပ်ပြာက တခြား၊ ကိုယ်ကြီးက တခြားလို့ လိပ်ပြာနဲ့ ကိုယ် တခြားစိပဲလို့ ယူတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ ဝါ=သတ္တဝါခေါ်တဲ့ လိပ်ပြာသည် သေပြီးသည့်နောက်မှာ ဖြစ်တယ်လို့ ယူတဲ့ သဿတ ဒိဋ္ဌိ။

န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ ဝါ=သတ္တဝါ ခေါ်တဲ့ လိပ်ပြာသည် သေပြီးသည့်နောက်မှာ မဖြစ်ဘူး ပြတ်တယ်လို့ ယူတဲ့ ဥစ္ဆေဒိဋ္ဌိ။ (လက်ဝဲဝါဒရှိလျှင် ဒိဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို လွန်စွာ နှစ်နှစ် သက်သက် ယူတတ်တယ်။ လက်ယာဝါဒရှိလျှင် ရှေ့ဆိုခဲ့တဲ့ သဿတ ဒိဋ္ဌိကို နှစ်နှစ်သက်သက် ယူတတ်တယ်။)

ဟောတိ စ န စ ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ ဝါ=အတ္တ ဇီဝ လိပ်ပြာခေါ်တဲ့ သတ္တဝါဟာ သေပြီးသည့်နောက်မှာ ဖြစ်တာလည်းရှိ၊ မဖြစ်တာလည်းရှိလို့ ယူတဲ့ ဧကစ္စသဿတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

နေဝ ဟောတိ န န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ ဝါ=အတ္တ ဇီဝ လိပ်ပြာခေါ်တဲ့ သတ္တဝါဟာ သေပြီးသည့်နောက်မှာ ဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်၊ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်လို့ ယူတဲ့ အဓရော ဝိက္ခေပခေါ်တဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ (ဤအဓရောဝိက္ခေပမိစ္ဆာအယူရှိ တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သူ့ကို “သတ္တဝါလိပ်ပြာဟာ သေပြီးသည့်နောက် ဖြစ်သလား” လို့ မေးလျှင် ဟင်...ဖြစ်တယ်လို့လဲ ကျွန်ုပ် မပြောဘူးလို့ ဖြေတယ်။ “သတ္တဝါလိပ်ပြာဟာ သေပြီးသည့်နောက် မဖြစ်ဘူးလား” လို့ မေးလျှင်

၉၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လဲ ဟင်...မဖြစ်ဘူးလို့လဲ ကျွန်ုပ်မပြောဘူးလို့ ဖြေတယ်။ ထို့ကြောင့် ထိုသူရဲ့ မိစ္ဆာအယူသည် ဟိုလိုလဲ အဖမ်းမခံ၊ ဒီလိုလဲ အဖမ်းမခံတဲ့ အမရာဝိက္ခေပ ငါးနှင့်တူသောကြောင့် အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ ဟု ခေါ်၏။) ဤဆိုပြီး မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဆယ်မျိုးကို ဒသဝတ္ထုက မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဆယ်ပါးဟု ခေါ်သည်။

ယာနိ စိ+မာနိ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဗြဟ္မဇာလေ ဘဏိတာနိ။

ဗြဟ္မဇာလေ=ဗြဟ္မဇာလသုတ္တန်၌။ ဘဏိ တာနိ=မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်ကုန်သော။ ယာနိ စ ဣမာနိ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတာနိ=အကြင် ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာအယူတို့သည်။ သန္တိ=ရှိကုန်၏။

ဣမာ န ခေါ ဘန္တေ ဒိဋ္ဌိယော ကိသ္မိံ သတိ ဟောန္တိ၊ ကိသ္မိံ အသတိ န ဟောန္တိ။

ဘန္တေ ထေရ=အရှင်ထေရ သံဃာ့ထေရ်ကြီးဘုရား။ ဣမာဒိဋ္ဌိယော။ ဤလျှောက်ထားရာပါ ဒသဝတ္ထုကမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဆယ်ပါး+ဗြဟ္မဇာလသုတ္တန်လာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးတို့သည်။ ကိသ္မိံ သတိ=အဘယ်တရားရှိလျှင်။ ဟောန္တိ=ဖြစ်ကုန်သနည်း။ ကိသ္မိံ အသတိ=အဘယ်တရားမရှိလျှင်။ န ဟောန္တိ=မဖြစ်ကြကုန်သနည်းဘုရား။

ဤကဲ့သို့ ကျောင်းဒကာစိတ္တသေဋ္ဌေးက (သံဃာ့ထေရ်ကြီး ရှိလျက် သံဃနဝက-ကို ကျော်မေးလျှင် မလျော်မလျောက်ပတ်သောကြောင့်) အရှင်ထေရသံဃာ့မဟာထေရ်ကြီးကို မေးလျှောက်သော အခါ ရှေးနည်းအတူပင် အရှင်ထေရသံဃာ့မထေရ်ကြီးက သိလျက် မဖြေဝံ့သဖြင့် ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူ၍ သုံးကြိမ်တိုင်ရောက် စိတ္တသေဋ္ဌေးက မေးလျှောက်ပြီးသောအခါ အရှင်ဣသိဒတ္တ သံဃာငယ်က အရှင်ထေရ သံဃာ့မထေရ်ထံ ခွင့်ပန်၍ စိတ္တသေဋ္ဌေးအား ရှေးနည်းအတူပင် ခိုင်မာအောင်-

“ကျောင်းဒကာ၊ ဒသဝတ္ထုက မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဆယ်ပါး၊ ဗြဟ္မဇာ သုတ္တန်လာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိခြောက် ဆယ့်နှစ်ပါးတို့သည် အဘယ်တရားရှိလျှင် ဖြစ်ကြ၍ အဘယ်တရားမရှိလျှင် မဖြစ်ကြသနည်းဟု မေးလျှောက် သလား” ဤသို့မေး၍ စိတ္တသေဋ္ဌေးက “ဧဝံဘန္တေ=ဟုတ်ပါတယ် ဘုရား” လို့ ဝန်ခံစကား ပြန်လည်လျှောက်ထားတဲ့အခါ အရှင် ဣသိဒတ္တ မထေရ်က-

ယာ ဣမာ ဂဟပတိ အနေကဝိဟိတာ ဒိဋ္ဌိယော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ “သဿတော လောကော” တိ ဝါ။ “အသဿတော လောကော” တိ ဝါ။ “အန္တဝါ လောကော” တိ ဝါ။ “အနန္တ ဝါ လောကော” တိ ဝါ။ “တံ ဇိဝံ တံ သရီရ”န္တိ။ “အညံ ဇိဝံ အညံ သရီရ” န္တိ ဝါ။ “ဟောတိ တတာဂတော ပရံ မရဏာ” တိ ဝါ။ “ဟောတိ စ န စ ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ” တိ ဝါ။ “နေဝ ဟောတိ န န ဟောတိ တထာ ဂတော ပရံ မရဏာ” တိ ဝါ။ ယာနိစိ+မာနိ ဒွါသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဗြဟ္မဇာလေ ဘဏိတာနိ၊ ဣမာ ခေါ ဂဟပတိ ဒိဋ္ဌိယော သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ သတိ ဟောန္တိ၊ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အသတိ န ဟောန္တိ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး။ အနေကဝိဟိတာ= တစ်ပါးမက များလှစွာကုန်သော။ ယာ ဣမာ ဒိဋ္ဌိယော=အကြင်မိစ္ဆာ အယူတို့သည်။ လောကေ-လောက၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ = ဖြစ်ရှိကြကုန်၏။ “သဿတော လောကောတိ ဝါ=လောကသည် မြဲတယ်-ဟု ယူတဲ့ မိစ္ဆာအယူ လည်းကောင်း။ “အသဿတော လောကောတိ ဝါ= လောကသည် မမြဲဘူး ပြတ်တယ်”ဟု ယူတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူ လည်း ကောင်း။ “အန္တဝါ လောကောတိ ဝါ=လောကသည် အဆုံးရှိ၏”ဟု

၉၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ယူတဲ့ မိစ္ဆာအယူ လည်းကောင်း၊ “အနန္တ ဝါ လောကော တိဝါ= လောကသည် အဆုံးမရှိ” ဟု ယူတဲ့ မိစ္ဆာအယူလည်းကောင်း။ “တံ ဇီဝံ တံ သရိရန္တိ ဝါ=ဇီဝလိပ်ပြာ နဲ့ ဒိကိုယ်ဟာ တစ်ခုတည်းပဲ” လို့ ယူတဲ့ မိစ္ဆာအယူ လည်းကောင်း။ အညံ ဇီဝံ အညံ သရိရရန္တိဝါ= ဇီဝလိပ်ပြာတခြား၊ ကိုယ်တခြားယူတဲ့ မိစ္ဆာအယူ လည်းကောင်း။ “ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ ဝါ=သတ္တဝါ ခေါ်တဲ့ လိပ်ပြာ သည် သေပြီးသည့်နောက်မှာ ဖြစ်တယ်” လို့ ယူတဲ့ သဿတဒိဋ္ဌိ လည်းကောင်း။ “န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ ဝါ= သတ္တဝါခေါ်တဲ့ လိပ်ပြာသည် သေပြီးသည့်နောက်မှာ မဖြစ်ဘူး ပြတ်တယ်” လို့ ယူတဲ့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ လည်းကောင်း။ “ဟောတိ စ န စ ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ ဝါ=သတ္တဝါခေါ်တဲ့ လိပ်ပြာ သည် သေပြီးသည့်နောက်မှာ ဖြစ်တာလဲရှိ၊ မဖြစ်တာလဲရှိ” လို့ ယူတဲ့ ဒုက္ခသဿတ ဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း။ “နေဝ ဟောတိ န န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ ဝါ=သတ္တဝါခေါ်တဲ့ လိပ်ပြာသည် သေပြီးသည့်နောက်မှာ ဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်၊ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်လို့ ယူတဲ့ အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ လည်းကောင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ=ဖြစ် ကုန်၏။ (အရင်းပြန်သတ်၊ ဒသဝတ္ထုက မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဆယ်ပါး)။ ဗြဟ္မဇာလေ=ဗြဟ္မဇာလ သုတ္တန်၌။ ဘဏိတာနိ= မြင်းစွာဘုရား ဟောကြားအပ်ကုန်သော။ ယာနိ စ ဣမာနိ ဒွါသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ= အကြင်ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာ အယူတို့သည်။ သန္တိ=ရှိကုန်၏။ ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ။ ဣမာခေါ ဒိဋ္ဌိယော=ဤဒသဝတ္ထု ကမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ+ဗြဟ္မဇာလသုတ်လာ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တို့သည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ယာသတိ=သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ရှိသော်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ယာအသတိ=သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ မဖြစ်ရှိသော်။

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

န ဟောန္တိ=မဖြစ်ကြကုန်။

အချုပ်အားဖြင့် ဣသိဒတ္တသံဃနော ရဟန်းတော်က “ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး ... ဒသဝတ္ထုကမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဆယ်ပါး(နှင့်) ဗြဟ္မဇာလသုတ္တန်လာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးတို့ဟာ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ရှိလျှင် ဖြစ်ကြ၍+သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိမဖြစ်ရှိလျှင် မဖြစ်ကြဘူး” ဤကဲ့သို့ ဖြေလိုက်တဲ့အခါမှာ မေးစရာစကား အစွန်းနှစ်မျိုး ထွက်လာ တယ်။ (၁) သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ+(၂) သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ=ဤနှစ်ပါးတို့တွင် (၁) အခြင်းအရာကို မေးလို၍ -

ကထံ ပန ဘန္တေ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟောတိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဣသိဒတ္တဘုရား။ ကထံ=ဘယ်ပုံဘယ်နည်း လမ်းဖြင့်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်။ ဟောတိပန=ဖြစ်ပါသနည်းဘုရား။ အရှင်ဣသိဒတ္တဘုရား၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဘယ်လို အခြင်းအရာနဲ့ ဖြစ်သလဲ ဘုရားလို့ မေးလျှောက်တော့ အရှင်ဣသိဒတ္တသံဃနော ရဟန်းတော်က

ဣဓ ဂဟပတိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော အရိယာနံ အဒဿာပိ အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ အရိယဓမ္မေ အဝိနိတော၊ သပ္ပုရိသာနံ အဒဿာပိ သပ္ပုရိသဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ သပ္ပုရိသဓမ္မေ အဝိနိတော ဂူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ဂူပဝံ ဝါ အတ္တာနံ၊ အတ္တနိ ဝါ ဂူပံ၊ ဂူပသ္မိ ဝါ အတ္တာနံ၊ ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ (ပ)၊ သညံ။ သင်္ခါရေ။ ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏသ္မိ ဝါ အတ္တာနံ၊ ဧဝံ ခေါ ဂဟပတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟောတိ။ (ဝေဒနာ စသည် နည်းတူ)

ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး၊ ဤလောကမှာ ဗဟုသုတ လုံးဝ မရှိတဲ့ အနုပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်=အရိယာတို့ကို ဉာဏ်မျက်စိနဲ့ မမြင်ဖူး၊

၉၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အရိယာတို့ရဲ့တရား၌ မကျွမ်းကျင်၊ အရိယာတို့ရဲ့ ဝိနည်း၌ မယဉ်ကျေးတဲ့ အန္တဗာလ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်=သူတော်ကောင်းတို့ကို ဉာဏ်မျက်စိနဲ့ မမြင်ဖူး၊ သူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ တရား၌မကျွမ်းကျင်၊ သူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ ဝိနည်း၌ မယဉ်ကျေးတဲ့ အန္တဗာလပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် -

(ဆိုကြပါစို့-တရားနဲ့အလွန်ဝေး၊ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကို ဉာဏ်မျက်စိနဲ့ မမြင်ဖူး၊ အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ တရား၌ မကျွမ်းကျင်၊ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ ဝိနည်း၌ မယဉ်ကျေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဆိုကတည်းက ဒီလူဟာ “နလဗိန်းတုံး”ပဲ၊ ရုပ်ရယ်+နာမ်ရယ် +ခန္ဓာရယ်+အာယတနရယ်+ဓာတ်ရယ်လို့ ဘာမှမသိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ။ အဲဒီအန္တဗာလပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ-အန္တဗာလဖြစ်သောကြောင့် (ဝါ) အရိယာသူတော်ကောင်းတို့နဲ့ မပေါင်းသင်းတဲ့အတွက် အရိယဝိနည်းမှာ မလိမ္မာ၊ မလိမ္မာတော့ အယူတွေ အလွဲလွဲ အချော်ချော် မှားကုန်တယ်။ ဘယ်လိုမှားသလဲဆိုလျှင်-ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊ ရူပသ္မိံဝါ အတ္တာနံ၊ အဲဒီလို ရုပ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ လေးပါးတို့ကို ပြောကုန်ကြတယ်။

စကားချပ်

လူတွေက ဝိညာဏ်+ဇီဝ+အတ္တ+လိပ်ပြာ-လို့ အားကြီးပြောကြတယ်။ ရုပ်ရှင်တွေမှာဆိုရင် လိပ်ပြာကိုများ ပြောရရင် ပိုပြီးပြောကြတယ်။ အဲဒီရုပ်ရှင်က ဒါရိုက်တာတွေ ကို “ကိုရင်တို့ပြောတဲ့ လိပ်ပြာဟာ ဘယ်လိုပုံပန်းလဲ”လို့ မေးလျှင် သူတို့လဲ ဟုတ်တိ+ပတ်တိ ပြောတတ်မယ် မထင်ဘူး။ မြန်မာပြည်က လူတွေရဲ့ လိပ်ပြာဆိုတဲ့ အတ္တဝါဒဟာ မခိုင်မြဲဘူးနော်။

ဒါဟာ ဘုန်းကြီးရဲ့ အပြောမဟုတ်ဘူးနော်၊ ဘုန်းကြီးတို့ ရဟန်း သုံးဝါ၊ လေးဝါ လောက်တုန်းက မန္တလေးရွှေမြို့တော်

အဘယာရာမကျောင်းတိုက်က ကျေးဇူးရှင်အဘယာရာမ ဆရာတော် ဘုရားကြီးထံမှောက်သို့ မကြာမကြာ မောဂ္ဂလ္လာန်သဒ္ဒါကျမ်းကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်က စေလွှတ်လို့ ရောက်ရတဲ့အခါ အဘယာရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက စကားပြောတဲ့အထဲမှာ တစ်ခါက “ဦးပဉ္စင်းရာ၊ တိုမြန်မာပြည်က လူတွေမှာ အတ္တဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဘာမှ အောင်အောင်မြင်မြင် မြဲမြံခိုင်ခိုင် မရှိပါဘူး။ ဘာ့ကြောင့်လဲဆိုရင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တလိပ်ပြာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့စာပေ ဟာ မြန်မာပြည်မှာ ဘယ်သူ့မှာမှမရှိဘဲ” ဤသို့ မိန့်တော်မူပါတယ်။

အင်း...လိပ်ပြာအကြောင်း မေးရင်တော့ဖြင့် ရိုးတီးယားတား ချည်းပဲ။ မြန်မာပြည်မှာ မခိုင်မမာ လိပ်ပြာခွဲတယ်ဆိုတဲ့ အမှတ်တစ်ခု ရှိတယ်။ သားကလေး အသက်ငယ်ငယ်မှာ မိခင် ကွယ်လွန်သွားလျှင် မိခင်ရဲ့လိပ်ပြာက သားငယ်ရဲ့ လိပ်ပြာနှင့် ပူးနေ တွဲနေလို့ “သားရဲ့ လိပ်ပြာနဲ့ အမိရဲ့ လိပ်ပြာခွဲတယ်” ဆိုတဲ့ အလုပ်တစ်ခု ရှိတယ်။ သား ကလေးငယ်ငယ်မှာ မိခင်သေသွားလို့ “လိပ်ပြာခွဲတယ်” ဆိုတာ လုပ် တော့ လိပ်ပြာခွဲတဲ့ အဘွားကြီးများက မိခင်ဖြစ်သူရဲ့ ရုပ်အလောင်း ထည့်ထားသော ခေါင်းပေါ်မှာ ချိန်ခွင်ကိုတင်ပြီး ချိန်ခွင် လက်တစ် ဖက်ကို ဖခင်အတွက်ဆိုပြီး ထုံးမှတ်၍ ကျန်တစ်ဖက်ကိုတော့ အမေ့ ညီမဖြစ်သူ ကြီးတော်=အဒေါ်ရဲ့ဘက်လို့ အားလုံးကို အသိပေးပြီး အမေ့လိပ်ပြာ(နဲ့) သားရဲ့လိပ်ပြာခွဲတဲ့ အခမ်းအနား စပြုဆိုပါစို့။

စလျှင်ပင် လိပ်ပြာခွဲတဲ့ အဘွားကြီးက ပရိသတ်အလယ်မှာ “မိခင်ဖြစ်သူ... ကြီးတော် (အမေ့ညီမ၊ အစ်မ)ထံမှာ ကလေးကို ထားတာကို ကြိုက်သလား၊ ဖခင်ထံမှာ ထားတာကို ကြိုက်သလား၊ ကြိုက်တဲ့ဘက်က ချိန်ခွင်ကို စီးပြပါ”လို့ ပြောတယ်။ ဒါကို လိပ်ပြာ ခွဲတယ်လို့ ခေါ်တယ်။

၉၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အဲဒီ စီးပြပါလို့ ခိုင်းတဲ့ အဘွားကြီးကိုပဲ “လိပ်ပြာဆိုတာ ဘယ်လိုဟာပါလဲ” လို့ မေးကြည့်ပါ။ သူ ကောင်းကောင်း မပြောတတ် ပါဘူး။ အဲဒီအဘွားကြီးက “လုပ်ရိုးထုံးစံရှိလို့ လုပ်ရတာပါ” ဒီလိုပဲ ပြောမယ်။ မသာလောင်း ထည့်ထားတဲ့ ခေါင်းကို လက်နဲ့ပုတ်ပြီး အစီး ခိုင်းသော်လဲပဲ ပင်ကိုယ်က လိပ်ပြာဆိုတာ ရှိမှမရှိတော့ ချိန်ခွင်လက် နှစ်ခု ဟာ ငြိမ်မြဲငြိမ်နေတယ်။

လူတွေကလဲပဲ ဘေးက ဝိုင်းနေတော့ “ကြာလျှင်ဖြင့် ငါ အရှက်ကွဲတော့မှာပဲ” လို့ အောက်မေ့ပြီး လိပ်ပြာခွဲတဲ့ အဘွားကြီးက လူမသိအောင် အဲဒီချိန်ခွင်အပေါ် လေဖြင့် မှုတ်လိုက်တယ်။ အဲဒီချိန်ခွင် လက်ထက်မှာ လေက သွားရိုက်ခတ်တော့ လေခတ်မိတဲ့ဘက်က ချိန်ခွင်လက်က နိမ့်သွားတယ်။ အဲ...ကံဆိုးတဲ့သူတော့ ခံပေရော။ အဖေဘက်က ချိန်ခွင်လက် နိမ့်ကျလျှင် ကလေးရဲ့တာဝန်ကို အဖေက ခံ၊ ကြီးတော်ဘက်က ချိန်ခွင်လက် နိမ့်ကျလျှင် ကလေးရဲ့တာဝန်ကို ကြီးတော်က ခံပေတော့။

အဲဒီမှာ ဘေးကလူတွေက “ဟာ...လိပ်ပြာက အဖေဘက်ကို စီးပြသဟ၊ ကြီးတော်ဘက်ကို စီးပြသဟ၊ အဲဒီလို ပြောတတ်ကြတယ်။ စီးပြတယ်သာ ဆိုကြတယ်။ သူတို့လဲ ဘာမှ မမြင်ကြရဘူး။ သူတို့သာ မမြင်ကြရတာမဟုတ်၊ လိပ်ပြာခွဲပြတဲ့ အဘွားကြီးလဲ ဘာမှ မမြင်ရ ဘူး။ ဒါကြောင့် အဘယာရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက “ဦးပဉ္စင်းရ ...ငါတို့ ရဲ့ မြန်မာပြည်မှာ အတ္တ=လိပ်ပြာဝါဒ ဘာမှ ခိုင်ခိုင်မာမာ မရှိဘူးကွယ်။ မြတ်စွာဘုရား အနတ္တဝါဒကို ဟောတော်မူရတာ အိန္ဒိယ နိုင်ငံအတွက်ကွယ်” လို့ မိန့်တော်မူခဲ့တာ။

မှန်ပါတယ်။ သူတို့အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာကျတော့ လက်လေးလုံး၊ ငါးလုံးလောက် အထူရှိတဲ့ လိပ်ပြာ=အတ္တအကြောင်း ရေးဖွဲ့ထားတဲ့

အလွဲလွဲ အကြောင်းအရာ စာအုပ်ကြီးတွေ ရှိကြတယ်။

အဲ...သူတို့အနေနှင့်က ဒါရုပ်ပဲ၊ ဒါဝေဒနာပဲ၊ ဒါသင်္ခါရပဲ၊ ဒါဝိညာဏ်ပဲလို့ ပရမတ္ထအသိဉာဏ်နဲ့ မသိပဲ ဒါဟာ အတ္တပဲ+ဝိညာဏ်ပဲ +လိပ်ပြာပဲလို့ ရေးသား+ပြောဆိုချက်များကို ပရမတ္ထသစ္စာ အသိဉာဏ်မျက်စိနဲ့ ဆင်ခြင်ကြည့်လျှင်-“(၁) အချို့သော အတ္တဝါဒသမားက ရုပ်ကို အတ္တလို့ ပြောတယ်။ (၂) အချို့က ဝေဒနာကို။ (၃) အချို့က သညာကို။ (၄) အချို့က သင်္ခါရကို။ (၅) အချို့က စိတ်ဝိညာဏ်ကို အတ္တလိပ်ပြာ လို့ ပြောတယ်”လို့ သိရပါတယ်။ အနည်းငယ်မျှ ဖွင့်ပြရပါလျှင်-

(၁) အချို့အတ္တဝါဒသမားက “လိပ်ပြာအတ္တဆိုတာ လွန်စွာ သိမ်မွေ့တဲ့ အဆင်းကလေးပဲ” စသည် ပြောဆိုခဲ့လျှင် “သူက ရူပါရုံ ရုပ်တရားကို အတ္တလိပ်ပြာ”ဟု ထင်နေကြောင်း ဆင်ခြင်သိရှိရပါတယ်။

(၂) အချို့အတ္တဝါဒသမားကျတော့ “ဟိုလူမသိလို့ ပြောတာ၊ အတ္တလိပ်ပြာဆိုတာ ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုး အာရုံအမျိုးမျိုးကို ခံစားတတ်တယ်၊ ခံစားတဲ့ သဘောဗျ”လို့ ပြောတတ်တယ်။ ထိုသို့ ပြောလျှင် “သူကား ဝေဒနာကို အတ္တလိပ်ပြာဟု ထင်နေကြောင်း” ဆင်ခြင် သိရှိရပါတယ်။

(၃) အချို့အတ္တဝါဒသမားများကျတော့ “အတ္တလိပ်ပြာဆိုတာ ထိုထိုရေးရာ လိမ္မာပါးနပ်တဲ့ သဘောမျိုးဗျ”လို့ ပြောတတ်တယ်။ ထိုသို့ပြောလျှင် “သူကား သညာနာမ် တရားကို အတ္တလိပ်ပြာဟု ထင်နေကြောင်း” ဆင်ခြင်သိရှိရပါတယ်။

(၄) အချို့အတ္တဝါဒသမားများကျတော့ “အတ္တလိပ်ပြာဆိုတာ ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုး အမှုအမျိုးမျိုးကို ပြုတတ်၊ ပြောတတ်။

၁၀၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကြိတ်တတ်တဲ့ သဘော”လို့ ပြောတတ်တယ်။ ထိုသို့ပြောလျှင် သူကား စေတနာဆိုတဲ့ သင်္ခါရက္ခန္ဓာနာမ်တရားကို အတ္တထင်နေပါတကား” ဟု စဉ်းစားသိမြင်ရပါတယ်။

(၅) အချို့အတ္တဝါဒသမားများကတော့ “အတ္တလိပ်ပြာဆိုတာ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နှမ်းရှုမှု၊ စားမှု၊ လျက်မှု၊ ထိမှု၊ သိမှုသဘောရှိတယ်” လို့ ပြောတတ်ကြတယ်။ ထိုသို့ ပြောလျှင် “သူကား စိတ်ဆိုတဲ့ ဝိညာဏ က္ခန္ဓာ နာမ်တရားကို အတ္တထင်နေသူပါတကား” ဟု စဉ်းစား သိမြင်ရ ပါတယ်။

ဤဆိုခဲ့ပြီးအတိုင်း အတ္တဝါဒသမား၏ အတ္တစွဲပုံကို သိပြီး ဗုဒ္ဓရှင်တော်က ပရမတ္ထဉာဏ်ဖြင့် သိပြီး ဟောတော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်း သာဝကဖြစ်သော ဣသိဒတ္တသံဃနော အရှင်မြတ်လေးကလဲပဲ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ=လိပ်ပြာဆိုတဲ့ အယူမှားဖြစ်ပုံကို ရူပံ အတ္တတော သမနု ပဿတိ၊ ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊ ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ (စသည်ဖြင့်) ဟောတော်မူခဲ့တယ်။ အနက်ကား-

(၁) ရူပံ=ရုပ်တရားကို။ အတ္တတော=အတ္တလိပ်ပြာဟူ၍။ သမနုပဿတိ=ရူတတ်တယ်။ (ရုပ် ၂၈-ပါးထဲမှ တစ်ပါးကို အတ္တ လိပ်ပြာ-ဟု ယူခြင်း၊ ဥပမာ “ခက်မာမှုသဘောသည် အတ္တလိပ်ပြာပဲ” စသည်ဖြင့် အယူမှားခြင်းဟု ဆိုလိုသည်။ မြတ်စွာဘုရားအလိုတော်က “ခက်မာမှု-စသော ရုပ်ပရမတ္ထသဘောသည် ရုပ်ပရမတ္ထသာ ဖြစ် တယ်၊ အတ္တလိပ်ပြာ မဟုတ်” ဟူ၍ ဆိုလိုသည်။)

(၂) ဝါ=သို့မဟုတ်။ အတ္တာနံ=အတ္တလိပ်ပြာကို။ ရူပဝန္တံ= ရုပ်ရှိ၏-ဟူ၍။ သမနုပဿတိ=ရူတတ်၏။ (ဤဒုတိယအတ္တသမား ပြောလိုတာက “ဟိုလူ မသိလို့ ပြောနေတာ၊ အတ္တလိပ်ပြာဟာ ရုပ်ရှိတယ်။ ပန်းပွင့်မှာ ရနံ့ရှိသလို အတ္တလိပ်ပြာသည် ရုပ်ရှိတယ်”

ဤကဲ့သို့ ပြောတယ်။ ဤဒုတိယလူကား နာမ်တရားကို ပန်းပွင့်
ပမာထား၊ ရုပ်တရားကို အနံ့ရနံ့ပမာထားပြီး အယူမှားသူဖြစ်တယ်။

(၃) ဝါ=သို့မဟုတ်။ အတ္တနိ=အတ္တလိပ်ပြာ၌။ ရူပံ=ရုပ်ကို၊
သမနုပဿတိ=ရှုတတ်၏။ (ဤတတိယအတ္တသမား ပြောလိုတာက
“ဟိုလူတွေ မပြောတတ်လို့ပါ၊ ကြိုတ်ထဲမှာ ကျောက်ကလေး တည်
သလို အတ္တ၌ ရုပ်က တည်တယ်” ဤကဲ့သို့ နာမ်တရားကို ကြိုတ်ပမာ
+ရုပ်တရားကို ကျောက်မျက်ပမာထားပြီး အယူမှားသူဖြစ်တယ်။

(၄) ဝါ=သို့မဟုတ်။ ရူပသ္မိံ=ရုပ်တရား၌။ အတ္တာနံ=အတ္တ
လိပ်ပြာကို။ သမနုပဿတိ=ရှုတတ်၏။ (ဤစတုတ္ထအတ္တသမား
ပြောလိုတာက “ရုပ်၌ အတ္တက-တည်တာ၊ လိပ်ပြာက ရုပ်၌တည်တာ၊
ရုပ်က အတ္တလိပ်ပြာရဲ့ တည်နေရာ” ဤသို့ ပြောကြား အယူမှားခြင်း
ဖြစ်ပါတယ်။)

ဤသို့လျှင် ရုပ်ကို ဦးတည်ပြီး ပြောကြား အယူမှားတဲ့ အတ္တ
လိပ်ပြာဝါဒသည် လေးပါးရှိသကဲ့သို့ ထို့အတူ ဝေဒနာကို ဦးတည်
ပြောကြား အယူမှားတဲ့ အတ္တလိပ်ပြာဝါဒသည်လည်း လေးပါး၊
သညာကို (ပေယျာလ) သင်္ခါရုကို+စိတ်ဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ပြောကြား
အယူမှားတဲ့ အတ္တလိပ်ပြာသည်လည်း လေးပါးစီပင် ရှိသောကြောင့်
အားလုံးပေါင်းလျှင် အတ္တလိပ်ပြာဝါဒ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆယ်ဖြစ်
ကြောင်း အကျယ်ဟောပြုပြီး -

ဧဝံ ခေါ ဂဟပတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟောတိ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး။ ဧဝံ ခေါ=ဤသို့ပင်လျှင်။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ=သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်ပေ၏။ (ဤယခု
ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟောတိ=အတ္တဒိဋ္ဌိနှစ်ဆယ် ဖြစ်တယ်)
လို့ ဟောသောအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျေနပ်အားရ

၁၀၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဝမ်းမြောက်ပြီး ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိ=အတ္တဒိဋ္ဌိ မဖြစ်ပုံကို မေးမြန်းတယ်။

အတ္တဒိဋ္ဌိ မဖြစ်ပုံ အမေး+အဖြေ

ကထံ ပန ဘန္တေ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ န ဟောတိ။

အရှင်ဘုရား၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဘယ်လိုမဖြစ်သလဲ၊ မဖြစ်တာက ဘယ်လို မဖြစ်တာတုန်း။ ဤသို့ မေးလျှောက်သောအခါ အရှင် ဣသိဒ္ဓတ္ထက ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ဖြေကြားတော်မူတယ်။

ဣစ ဂဟပတိ သုတဝါ အရိယသာဝကော
အရိယာနံ ဒဿာဝိ အရိယဓမ္မဿ ကောဝိဒေါ အရိယဓမ္မေ သုဝိနိတော သပ္ပုရိသာနံ ဒဿာဝိ သပ္ပုရိသဓမ္မဿ ကောဝိဒေါ သပ္ပုရိသ ဓမ္မေ သုဝိနိတော န ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ န ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ န အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊ န ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။ န ဝေဒနံ (ပ)၊ န သညံ (ပ)၊ န သင်္ခါရေ (ပ)၊ န ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ န ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ န အတ္တနိ ဝါ ဝိညာဏံ၊ န ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။ ဧဝံ ခေါ ဂဟပတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ န ဟောတိ။ (သံယုတ္တ၊ ဒ၊ ၄၇၉)။

အနက်ကား - ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ။ ဣစ=ဤလောက ၌။ သုတဝါ=အာဂမ၊ အဓိဂမ သုတနှစ်ပါးရှိသော။ အရိယသာဝကော =မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝကဖြစ်သော။ အရိယာနံ ဒဿာဝိ= အရိယာတို့ကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မြင်လေ့ရှိသော။ အရိယ ဓမ္မဿ ကောဝိဒေါ=အရိယာတို့၏ တရားအရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော။ အရိယ ဓမ္မေ သုဝိနိတော=အရိယာတို့၏ တရား၌ ကောင်းစွာ ယဉ်ကျေးပြီးသော။ သပ္ပုရိသာနံ ဒဿာဝိ=ဘုရားအစရှိသော သူတော်

ကောင်းတို့ကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မြင်လေ့ရှိသော။ သပ္ပာရိသဓမ္မဿ
 ကောဝိဒေါ=သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားအရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ
 သော။ သပ္ပာရိသ ဓမ္မေ သုဝိနိတော=သူတော်ကောင်းတို့၏ တရား၌
 ကောင်းစွာ ယဉ်ကျေးပြီးသော ကလျာဏပုထုဇဉ် အရိယာသူတော်စင်
 သည်။ ရူပံ=ရုပ်ကို။ အတ္တတော=အတ္တလိပ်ပြာဟူ၍။ န သမနုပဿတိ
 =အလွဲလွဲ မရှုမြင်။ ရူပဝန္တံ=ရုပ်ရှိသော။ အတ္တာနံ ဝါ=အတ္တလိပ်ပြာ
 ဟူ၍လည်း။ န သမနုပဿတိ=အလွဲလွဲ မရှုမြင်။ အတ္တနိ=အတ္တ
 လိပ်ပြာ၌။ ရူပဝန္တံ ဝါ=ရုပ်ရှိ၏ဟူ၍လည်း။ န သမနုပဿတိ=အလွဲလွဲ
 မရှုမြင်။ ရူပသ္မိံ= ရုပ်တရား၌။ အတ္တာနံ ဝါ=အတ္တလိပ်ပြာရှိ၏+
 တည်နေ၏ ဟူ၍လည်း။ န သမနု ပဿတိ=အလွဲလွဲ မရှုမြင်။ (ရုပ်၌-
 ၄ချက်)။

(၂) ဝေဒနံ=ဝေဒနာကို။ န သမနုပဿတိ=အတ္တလိပ်ပြာဟူ၍
 အလွဲလွဲ မရှုမြင် (ပ)။ (၃) သညံ=သညာကို၊ နသမနုပဿတိ၊ အတ္တ
 ဟု မရှုမြင်၊ (၄) သင်္ခါရေ=ငါးဆယ်သင်္ချာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို။ န
 သမနုပဿတိ=အတ္တလိပ်ပြာ ဟူ၍ အလွဲလွဲမရှုမြင်(ပ)။ (၅)
 ဝိညာဏံ=မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နမ်းရှုမှု၊ စား+လျက်မှု၊ ထိမှု၊ သိမှု=ဤ
 ခြောက်ခုသော စိတ်အစုကို။ အတ္တတော=အတ္တလိပ်ပြာဟူ၍။ န
 သမနုပဿတိ=အလွဲလွဲ မရှုမြင်။ ဝိညာဏဝန္တံ=စိတ်ရှိသော။ အတ္တာနံ
 ဝါ=အတ္တလိပ်ပြာဟူ၍လည်း။ န သမနုပဿတိ=အလွဲလွဲမရှုမြင်။
 အတ္တနိ=အတ္တလိပ်ပြာ၌။ ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ=စိတ်ရှိ၏ဟူ၍လည်း။ န
 သမနုပဿတိ=အလွဲလွဲမရှုမြင်။ ဝိညာဏသ္မိံ=စိတ်၌။ အတ္တာနံ
 ဝါ=အတ္တလိပ်ပြာရှိ၏=တည်နေ၏ ဟူ၍လည်း။ န သမနုပဿတိ=
 အလွဲလွဲ မရှုမြင်။ ဝိညာဏသ္မိံ=စိတ်၌။ အတ္တာနံ ဝါ = အတ္တလိပ်ပြာ
 ရှိ၏=တည်နေ၏ ဟူ၍လည်း။ န သမနုပဿတိ=အလွဲလွဲ မရှုမြင်။

၁၀၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ...။ ဧဝံ ခေါ=ဤသို့ဆိုလျှင်၊ (ဝါ) ဤဆိုအပ်
ပြီးသော အခြင်းအရာဖြင့်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်။ န ဟောတိ=မဖြစ်။

အချုပ်မှတ်ဖွယ် အဓိပ္ပာယ်

အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့ကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မြင်ဖူး+
အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏တရား၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ+အရိယာ
သူတော်ကောင်းတို့၏ တရား၌ ကောင်းစွာ ယဉ်ကျေးပြီးတဲ့
ကလျာဏ ပုထုဇဉ် အရိယာသူတော်စင်တို့သည် ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင်
တစ်ပါးပါး၌မှာမှ လေးပါးစီ လေးပါးစီသော အတ္တဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
တို့ဖြင့် အလွဲလွဲအမှားမှား မရှုဘူး။ ပရမတ္ထသစ္စာ ဉာဏ်အမြင်ဖြင့်
သာလျှင် ဤကား ရုပ်တရား+ဤကား ဝေဒနာ+ ဤကား သညာ+
ဤကားသင်္ခါရ ဤကားစိတ်-ဟူ၍သာလျှင် ရှုမြင်တော်မူကြ၏။
ဤနည်းအားဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မဖြစ်ပေ-ဟူ၍ ဖြေကြားခြင်းဖြစ်၏။

အရှင်ဣသိဒတ္တအရှင်မြတ်ကား ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ
ဖြစ်တော့ မြတ်စွာဘုရား ဟောတာနဲ့ အရှင်မြတ် ဟောတာသည်
တစ်ထပ်တည်းကျတယ်။ သို့ရကား အနာဂါမ်အရိယာဖြစ်သူ ကျောင်း
ဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် အရှင်သူမြတ် ဟောဆိုချက်သည် မြတ်စွာ
ဘုရား ဟောဆိုချက်ဖြင့် တစ်ထပ်တည်း တူမျှနေရကာ လွန်စွာ
လွန်စွာ သာဓုအနုမောဒနာ ပြုလေသည်။

မမြင်ဖူးသောမိတ်ဆွေ ဖြစ်နေခြင်း

တရားပွဲကား ပြီးသွားလေပြီ။ စိတ္တသေဋ္ဌေးအဖို့ရာ မေးဖွယ်
ရာ ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်လာသည်မှာ သေဋ္ဌေး၏အဖို့ရာ အဝန္တီတိုင်းမှာ မမြင်
ဖူးဘဲ အထူးချစ်ခင်နေတဲ့ ဣသိဒတ္တမည်သော သူငယ်ချင်း အမျိုး
ကောင်းသား ရဟန်းပြုသွားတယ်လို့လဲ သတင်းကြားရ၊ ယခု အရှင်

မြတ်ရဲ့ ဘွဲ့ကလည်း အရှင်ဣသိဒတ္တတဲ့၊ “ဤအရှင်သည် ငါရဲ့ မမြင်ဖူး
သောမိတ်ဆွေ ဣသိဒတ္တ အမျိုးကောင်းသားများ ဖြစ်နေမည်လား”
ဟု စဉ်းစားမိသဖြင့် (စိတ္တသေဋ္ဌေးက)-

ကုတော ဘန္တေ အယျော ဣသိဒတ္တော အာဂစ္ဆတိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ အယျော ဣသိဒတ္တော=အရှင်
ဣသိဒတ္တသည်။ ကုတော=အဘယ်အရပ်က။ အာဂစ္ဆတိ=ကြွလာခဲ့
ပါသနည်းဘုရား။ အရှင်ဣသိဒတ္တ... အရှင်ဘုရား ဘယ်အရပ်က
လာခဲ့တာလဲဘုရား...(လို့ မေးတယ်)။

အဝန္တိယာ ခေါ ဂဟပတိ အာဂစ္ဆာမိ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ...။ အဟံ=ငါသည်။ အဝန္တိယာ=
အဝန္တိတိုင်းမှ။ အာဂစ္ဆာမိ=လာခဲ့ပါ၏။ ကျောင်းဒကာ ငါသည်
အဝန္တိတိုင်း က လာခဲ့တယ်လို့ ဖြေတယ်။

ဆက်ပြီးတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

အတ္ထိ ဘန္တေ အဝန္တိယာ ဣသိဒတ္တော နာမ ကုလပုတ္တော
အမှာကံ အဒိဋ္ဌသဟာယော ပဗ္ဗဇိတော၊ ဒိဋ္ဌော သော
အာယသ္မတာ။ (သံ၊ ဒု၊ ၄၇၉)

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ အဝန္တိယာ=အဲဒီအဝန္တိတိုင်း၌။ အမှာကံ
=တပည့်တော်တို့၏။ အဒိဋ္ဌသဟာယော=မမြင်ဖူးသည့် မိတ်ဆွေ
ဖြစ်သော။ ပဗ္ဗဇိတော=ယခုအချိန်မှာတော့ ရဟန်းပြုသွားပြီ-(လို့
သတင်းကြားသိရသော)။ ဣသိဒတ္တော နာမ ကုလပုတ္တော=ဣသိဒတ္တ
မည်သောအမျိုးကောင်းသားသည်။ အတ္ထိ=ရှိပါ၏။ အာယသ္မတာ
အရှင်ဘုရားသည်။ သော=ထိုအမျိုးကောင်းသား ဣသိဒတ္တကို။ ဒိဋ္ဌော
=မြင်အပ်ဖူးပါသလား ဘုရား။

အရှင်ဘုရား၊ အဲဒီ အဝန္တိတိုင်းမှာ တပည့်တော်တို့ရဲ့ မမြင်ဖူး

၁၀၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘဲနဲ့ အလွန်ခင်မင်တဲ့ မိတ်ဆွေ ဣသိဒတ္တခေါ် အမျိုးကောင်းသား တစ်ဦး ရှိတယ်။ သူဟာ ရဟန်းပြုသွားတယ်လို့ ကြားသိရပါတယ်။ သူ့ကို အရှင်ဘုရား တွေ့မြင်ဖူးပါသလား (လို့ မေးတော့-အရှင် ဣသိဒတ္တက)=ဧဝံ ဂဟပတိ=တွေ့မြင်ဖူးတယ် ကျောင်းဒကာ-လို့ (ဖြေတယ်။)။

ထိုအခါ စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

ကဟံ န ခေါ သော ဘန္တေ အာယသ္မာ ဧတရဟိ ဝိဟရတိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ သော အာယသ္မာ=ထိုအရှင်သည်။

ဧတရဟိ=ယခုအခါ။ ကဟံ=အဘယ်အရပ်၌။ ဝိဟရတိ န ခေါ=နေပါ သနည်း ဘုရား။

အဲဒီ တပည့်တော်ရဲ့ မမြင်ဖူးတဲ့ သူငယ်ချင်း အရှင်ဣသိဒတ္တ ဟာ ယခုအခါ ဘယ်မှာနေပါသလဲ ဘုရားလို့ မေးလျှောက်တယ်။

ဧဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ ဣသိဒတ္တော တုဏှိ အဟောသီ။

ဤသို့ မေးလျှောက်အပ်သည်ရှိသော် အရှင်ဣသိဒတ္တ ရဟန္တာ မြတ်သည် စကားမပြော တုဏှိဘောဖြင့် ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူလေ သည်။ (ဒီနေရာမှာ အရှင်ဣသိဒတ္တက ဖြေလျှင် မိမိကိုယ်ကို လက်ညှိုး ထိုးပြဖို့ပင် ဖြစ်သော်လည်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည့်အတွက် လက်ညှိုး ထိုးမပြ (ဣန္ဒြေအပျက်မခံ)ဘဲ တုဏှိဘော=ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူ လိုက်တယ်။)

ထိုအခါ သာသနာမှာ အနာဂါမ် အရိယာဖြစ်သူ စိတ္တသေဋ္ဌေး က လိမ္မာပါးနပ်သူ ဖြစ်ရကား-

အယျော နော ဘန္တေ ဣသိဒတ္တော။

အရှင်ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားပဲ ဣသိဒတ္တရဟန်းတော် မဟုတ် လား။ (ဤကဲ့သို့ မေးလျှောက်သောအခါ အရှင်ဣသိဒတ္တသည်) ဧဝံ

ဂဟပတိ=ဟုတ်ပါတယ် ကျောင်းဒကာ။ (ဟူ၍ ဝန်ခံ ဖြေဆိုတော် မူလေသည်။ ရဟန်းတော်များ အနေနဲ့ အတူယူဖွယ်ပါပေ)။ ။

ကျောင်းထိုင်ရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားခြင်း

ထိုအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးက လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်ပြီး အဘိရမတု ဘန္တေ အယျော ဣသိဒတ္တော၊ မစ္ဆိကာသဏှော ရမဏိယံ အမ္မာဠကဝနံ။ အဟံ အယျဿ ဣသိဒတ္တဿ ဥဿုက္ကံ ကရိဿာမိ စီဝရ+ပိဏ္ဍပါတ+ သေနာသနာ+ ဂိလာနပစ္စယ ဘောသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ (သံ၊ ဒု၊ ၄၇၉)

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ အယျော ဣသိဒတ္တော=အရှင်ဘုရား ဣသိဒတ္တသည်။ မစ္ဆိကာသဏှော=မစ္ဆိကာသဏှမြို့၌။ အဘိရမတု= မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်တော်မူပါ ဘုရား။ အမ္မဠကဝနံ= “ဝွေးချို ပင်တောကျောင်းတိုက်” သည်။ ရမဏိယံ=မွေ့လျော်ဖွယ် ရှိလှပါသည် ဘုရား။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။ အယျဿ ဣသိ ဒတ္တဿ=အရှင် ဣသိဒတ္တအတွက်။ စီဝရ+ပိဏ္ဍပါတ+သေနာသနာ+ဂိလာန ပစ္စယ ဘောသဇ္ဇ ပရိက္ခာရာနံ=သင်္ကန်း+ဆွမ်း+ကျောင်း+ဆေး=ပစ္စည်း လေးပါးတို့အဖို့ရာ။ ဥဿုက္ကံ=လုံ့လကြိုးကုတ် ကြောင့်ကြ စိုက်ထုတ် ခြင်းကို။ ကရိဿာမိ=ပြုပါမည်ဘုရား။ (ဤသို့ လျှောက်ထားသော အခါ အရှင်ဣသိဒတ္တက “ကောင်းပြီ၊ နေပါ့မယ် ကျောင်းဒကာလို့ အမိန့် မရှိဘဲ)-

ကလျာဏံ ဝုစ္စတိ ဂဟပတိ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ။ ကလျာဏံ=ကောင်းသောစကား ကို။ ဝုစ္စတိ=ဆိုအပ်ပါပေ၏။ ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး လျှောက်ထား ချက် စကားသည် ကောင်းမြတ်သောစကား ဖြစ်ပါပေတယ်။ ဤကဲ့သို့ သာ မိန့်ကြားတော်မူတယ်။

၁၀၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ထိုနောက် စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် အရှင်ဣသိဒတ္တ၏ ပြဿနာ ဖြေကြားချက်ကို ဝမ်းမြောက်နုမော် သာဓုခေါ်ပြီး မထေရ်မြတ်တို့ကို ကိုယ်တိုင်ကြပ်မတ် ဆွမ်းကပ်လေသည်။ မထေရ်မြတ်များလဲ ဆွမ်း ကိစ္စပြီး၍ ကျောင်းသို့ ပြန်ကြွရောက်ကြတဲ့အခါ အရှင်ထေရ သံဃာ့ မထေရ်ကြီးက အရှင်ဣသိဒတ္တသံဃနော အရှင်မြတ်ကို ရှေးနည်း အတိုင်းပင် မိန့်ကြားတော်မူတယ်။

မိန့်ကြားပုံမှာ-

သာဓု ခေါ် တံ အာဂုဿော ဣသိဒတ္တ ဧသော ပညော ပဋိဘာသိ၊ နေ+သော ပညောဓံ ပဋိဘာသိ။ တေန ဟာ+ ဝုသော ဣသိဒတ္တ ယဒါအညဒါပိ ဧဝရူပေါ ပညော အာဂစ္ဆေယျ။ တညေဝ+တ္ထ ပဋိဘာသေယျ။

(အနက်ပေးပုံကို ရှေး(၂)နိပါတ် ပဌမ ဣသိဒတ္တသုတ်အတိုင်း သိမှတ်ရာ၏။ ဆိုလိုရင်းမှာ)-ငါ့ရှင်ဣသိဒတ္တ၊ ငါ့ရှင် ဖြေကြားအပ်တဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှစ်ဆယ်ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာဟာ ငါ့ရှင်ရဲ့ ဉာဏ်ထဲမှာ လင်းလင်းကြီး ထင်ပါတိ၊ ငါ့ရှင် ဖြေကြားအပ်တဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆယ်ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကို ငါ သိပင်သိသော်လဲ ဤသို့ ဖြေရ လိမ့်မည်-လို့ ဖြေပုံကို မသိဘူး။ သို့ရကား ငါ့ရှင်ဣသိဒတ္တ၊ နောက်နောင်အခါ ဤပြဿနာမျိုး ပေါ်ပေါက်လာလျှင် ငါ့ရှင်ပဲ ဖြေပါလေ-လို့ အရှင်ထေရ သံဃာမထေရ်ကြီးက အရှင်ဣသိဒတ္တအား ခွင့်ပေးတော်မူတယ်။

ရဟန္တာမြတ်တို့ သံယောဇဉ်ပြတ်ပုံ

အရှင်ဣသိဒတ္တ သံဃနောရဟန္တာ အရှင်မြတ်သည် ယခု ဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း စိတ္တသေဋ္ဌေးက ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး

ပြုလုပ်ရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားသည်ကိုလည်း လက်မခံခြင်း၊ အရှင်ထေရသံဃာ့ထေရ်ကြီးက တာဝန်ပေးအပ်သည်ကိုလည်း (သာဓု ဘန္တေ=ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား-လို့) ဝန်မခံခြင်းတို့ကို “ရက်ရက် စက်စက် ဖြတ်တောက်သွားတယ်” လို့ ပြောချင်လျှင် ပြောကြ၊ သို့မဟုတ် “ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့ရဲ့ သံယောဇဉ်ပြတ်တဲ့ အကျင့်ပဲ” လို့ ချီးမွမ်းလျှင်လဲ ချီးမွမ်းကြတော့၊ စာထဲမှာတော့ ဟောဒီလို မှတ်ချက်ပါတယ် -

အထ ခေါ် အာယသ္မာ ဣသိဒတ္တော သေနာသနံ သံသာမေတွာ ပတ္တ စီဝရ+မာဒါယ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမှာ ပက္ကာမိ၊ ယံ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမှာ ပက္ကာမိ၊ တထာ ပက္ကန္တောဝ အဟောသိ၊ န ပုန ပစ္စာဂစ္ဆိ။ (သံ၊ ဒု၊ ၄၇၉)

အထ ခေါ်=ထိုမှနောက်၌။ အာယသ္မာ ဣသိဒတ္တော=အရှင် ဣသိဒတ္တ သံဃနော ရဟန္တာငယ်သည်။ သေနာသနံ သံသာမေတွာ= ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို သိုမှီးသိမ်းဆည်းပြီ။ (မိမိနောက် ယူသွားတာ မဟုတ်ဘူးနော်၊ မိမိနေတဲ့ ကျောင်းကို ခြမတက် မိုးမစွတ်အောင် အသုံးအဆောင်လေးများကို မိုးလုံ+ခြမတက်တဲ့နေရာမှာ တရိုတသေ သိမ်းထား ခဲ့တယ်။ ဒါဖြင့် အရှင်သူမြတ် ဘာကိုယူသွားသလဲ- စဉိုတော့) ပတ္တစီဝရ+မာဒါယ=သပိတ်တစ်လုံး သင်္ကန်းသုံးထည်ကို သာ ယူဆောင်၍။ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမှာ=မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှ ပက္ကာမိ= အရပ်တစ်ပါး ဖဲသွားခဲ့လေပြီ။

နောက်ဆုံးမှတ်ချက်အနေနဲ့- ယံ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမှာ ပက္ကာမိ၊ တထာ ပက္ကန္တောဝ အဟောသိ၊ န ပုန ပစ္စာဂစ္ဆိ-လို့ မှတ်ချက်ပေး တယ်။ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမှာ=မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှ၊ ယံ ပက္ကာမိ=အကြင် ဖဲသွားခဲ့ပြီ။ တထာ ပက္ကန္တောဝ အဟောသိ=ထိုသို့ အပြီး ဖဲသွားပြီသာ

၁၁၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဖြစ်လေပြီ။ (အေး...အပြီးအပြတ် ဖဲသွားတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။) န ပုန ပစ္စာဂစ္ဆိ=နောက်တစ်ဖန် ပြန်မလာတော့ဘူး (ရဟန္တာအရှင်မြတ် တို့သည် ဘာတစ်ခုကိုမှ ခုံမင်မှု မရှိကြဘူး။)။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်တဲ့ နေရာမှာ သာသနာပြုဖွယ် ကိစ္စတို့ကို ပြု၍ပြီးပြီဆိုလျှင် မိမိရဲ့ သပိတ် သင်္ကန်းကိုယူပြီး ငှက်ကလေးများ မိမိအတောင်ပံဖြင့် ပျံသွား ကြသလို သံယောဇဉ် လောဘနဲ့ “ဒီကျောင်းကို ငါပြန်လာမယ်” ဆိုတဲ့ ခုံမင်မှုမျိုး မရှိတဲ့ အကြောင်းကို ဖော်ပြလို၍ “ယံ မစ္ဆိကာသဏှမှာ ပက္ကာမိ၊ တထာ ပက္ကန္တောဝ အဟောသိ၊ န ပုန ပစ္စာဂစ္ဆိ=မစ္ဆိကာသဏှမြို့မှ ဖဲသွားကတည်းကိုက နောက်တစ်ဖန် ပြန်၍ မလာတော့ဘူး” (ဤကဲ့သို့ မှတ်ချက်ချ၍ သုတ္တန်နိဂုံး အဆုံးသတ်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။)

စိတ္တသံယုတ် (၃) ဒုတိယ ဣသိဒတ္တသုတ် ပြီးပြီ။

စိတ္တသံယုတ် (၄) မဟာကပါဠိဟာရိယသုတ်တရား °
(သံ၊ ဒု၊ ၄၈၀-၁)

ယနေ့ ဟောမည့်သုတ်ကို သုတ်အမည် “မဟာက ပါဠိဟာရိယ သုတ်” လို့ ခေါ်တယ်။ မြန်မာလိုပြောရင်တော့ “အရှင်မဟာကရဟန္တာရဲ့ တန်ခိုးပြာဠိဟာနှင့် စပ်သောသုတ်” ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီသုတ်ကို အရှင်အာနန္ဒာ၊ အရှင်မဟာကဿပတို့က ဤကဲ့သို့ သုတ္တန်နိဒါန်း ပျိုးပေးလိုက်ပါတယ်။

ဧကံ သမယံ သမ္ပဟုလာ ထေရာ ဘိက္ခု။ မစ္ဆိကာသဏှော ဝိဟရန္တိ အဗ္ဗာဠကဝနေ။

တစ်ချိန်က များစွာသော မထေရ် ရဟန်းတော်တွေဟာ စိတ္တ သေဋ္ဌေးတို့ နေထိုင်ရာ မစ္ဆိကာသဏှမြို့မှ “ဂွေချိုပင်တော” လို့ နဂို အမည်ရင်းရှိတဲ့ ကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ သီတင်းသုံး နေတော်မူကြပါ

တယ်။ စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ သင်္ဘောဂွေးချိုပင် ဥယျာဉ်ကြီးမှာ ကျောင်းတိုက် တည်ပြီး လှူထားပုံ၊ အဲဒီကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ သံဃာ့မထေရ်ကြီးတွေ တော်တော်များများ သီတင်းသုံး နေတော်မူကြတဲ့ပုံကို အာရုံယူထားကြပါ။ ထိုအချိန်မှာ မိမိတို့ဉာဏ်ထဲ၌ ကျောင်းဒကာကြီး စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျောင်းတိုက်သို့လာပြီး ဆည်းကပ်ပုံကို အာရုံပြုနိုင်ရန် သံဂီတိကာရက မထေရ်မြတ်တို့က စကားဆက်စပ်ပေးတယ်။

ပေးပုံမှာ -

အထ ခေါ စိတ္တော ဂဟပတိ ယေန ထေရာ ဘိက္ခု။ တေန +ပသင်္ကမိ ဥပသင်္ကမိတွာ ထေရေ ဘိက္ခု အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသိဒိ၊ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ စိတ္တော ဂဟပတိ ထေရေ ဘိက္ခု ဧတ+ဒဝေါစ။

(သံ၊ ဒု၊ ၄၈၀) (ပါဠိအနက်ပေးခဲ့ပြီ၊ ဆိုလိုသည်မှာ-)

ထိုသို့ မထေရ်မြတ်များ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့ ဂွေးချိုပင် တောကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြတဲ့အချိန်မှာ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး မထေရ်မြတ်များ သီတင်းသုံးရာ ဂွေးချိုပင် တောကျောင်းတိုက်သို့ လာရောက်ပြီး မထေရ်တို့ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွှတ် အပြစ်လွတ်တဲ့နေရာက ထိုင်ပြီး စိတ္တသေဋ္ဌေးဆိုတဲ့ ကျောင်းဒကာကြီးက မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ကို ဤကဲ့သို့ ပင့်လျှောက်စကား ပြောကြားတယ်။ (ပြောကြားပုံက-)

အဓိဝါသေန္တု မေ ဘန္တေ ထေရာ သွာတနာယ ဂေါကုလေ ဘတ္တံ။

ဘန္တေ=အရှင်တို့ဘုရား။ ထေရာ=မထေရ်မြတ်တို့သည်။ သွာတနာယ=နက်မြန်ကောင်းမှုကုသိုလ်အလို့ငှာ။ မေ=တပည့်တော်၏။ ဂေါကုလေ=နွားခြံ၌။ ဘတ္တံ=ဆွမ်းကို။ အဓိဝါသေန္တု=သည်းခံ

၁၁၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သာယာတော်မူကြပါဘုရား။

အရှင်မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ဘုရား။ နက်ဖြန်ကောင်းမှု ကုသိုလ်ရေးအတွက် တပည့်တော်ရဲ့ နွားခြံမှာ ဆွမ်းအလှူခံကြွတော် မူကြပါဘုရားလို့ ပင့်လျှောက်တယ်။ မထေရ်မြတ်တို့ကလဲ-

အဓိဝါသေသံ ခေါ် ထေရာ ဘိက္ခု တုဏှိဘာဝေန။

မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ကလဲ ဆိတ်ဆိတ်နေကြ၍ စိတ္တသေဋ္ဌေး ပင့်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံတော်မူကြတယ်။

အထ ခေါ် စိတ္တော ဂဟပတိ ထေရာနံ ဘိက္ခုနံ အဓိဝါသနံ ဝိဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာ+သနာ ထေရေ ဘိက္ခု အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ (အနက် ရှေးက ပေးခဲ့ပြီ)။

ထိုအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ လက်ခံကြောင်း ကောင်းစွာ သိရှိပြီး မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ကို ရိုသေ မြတ်နိုး ရှိခိုးပြီး (မိမိ၏ နွားခြံအိမ်သို့)ပြန် ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ်များ စီမံ (ထောပတ်နှင့်ရောသော နို့ဃနာဆွမ်းစီမံ)တယ်။ နောက်တစ်နေ့ နံနက် မိုးသောက်ရောက်တော့ မထေရ်မြတ်ကြီးများ စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ နွားခြံသို့ကြွရောက်၍ ခင်းအပ်သောနေရာ၌ ထေရ်စဉ်ဝါလိုက် ထိုင်နေ မိကြပြီ။

အထ ခေါ် စိတ္တော ဂဟပတိ ထေရေ ဘိက္ခု ပဏီတေန သပ္ပိပါယာသေန သဟတ္တာ သန္တပေသိ သမ္ပဝါရေသိ။

အထ ခေါ်=ထိုသို့ မထေရ်မြတ်ကြီးများ စုံစုံညီညီ ထိုင်နေမိ သောအခါ၌။ စိတ္တော ဂဟပတိ=စိတ္တသေဋ္ဌေးသည်။ ထေရေဘိက္ခု= မထေရ်ကြီးရဟန်းတော်တို့ကို။ ပဏီတေန=မွန်မြတ်သော။ သပ္ပိပါယာ သေန=(ပယသာ နိဗ္ဗတ္တော ပါယာသော။ ပါတဗ္ဗော အသိ တဗ္ဗောတိ

ဝါ ပါယာသော) သောက်လို့လဲရ၊ စားလို့လဲရတဲ့ ထောပတ်နှင့် ရောသော နို့ဃနာဆွမ်း(မပျစ်မကျဲ)ဖြင့်။ သဟတ္တာ=မိမိလက်ဖြင့်။ သန္တပေသိ=ရောင့်ရဲစေပြီ။ သမ္ပဝါရေသိ=လက်ကာ၍ တားမြစ်သည့် တိုင်အောင် ပြုစုခဲ့လေပြီ။ (စိတ္တသေဋ္ဌေးကိုယ်တိုင် သာဟတ္တိက သက္ကစ္စမြောက် မထေရ်မြတ်ကြီးများကို အလွန်မွန်မြတ်တဲ့ သောက်လို့ လဲရ၊ စားလို့လဲရတဲ့ ထောပတ် နို့ဃနာဆွမ်း မပျစ်မကျဲဖြင့် ပြုစု ကျွေးမွေးခဲ့လေပြီ။

အထ ခေါ် ထေရာ ဘိက္ခု။ ဘုတ္တဝိနော သြနိတပတ္တ ပါဏိနော ဥဋ္ဌာယာ+ သနာ ပက္ကမိံသု။

ထို့နောက် မထေရ်မြတ်ကြီးများ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး နေရာမှ ထ၍ ကျောင်းသို့ ပြန်ကြတယ်။ အထူးမှတ်ရန်ကား...

စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ တပည့်များကလဲ သံဃာတော်တွေကို နို့ဃနာဆွမ်းကပ်တဲ့ အချိန်မှာပဲ တစ်ပြိုင်နက် မိမိတို့ရဲ့ဆရာ စိတ္တ သေဋ္ဌေးကို ရွှေခွက်ကြီးများနဲ့ နို့ဃနာဆွမ်း ထည့်ပြီး ကျွေးကြတယ်။ သံဃာတော်တွေ နို့ဃနာဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေးလဲ နို့ဃနာဆွမ်း စားပြီးလေပြီ။ သံဃာတော်များ နို့ဃနာဆွမ်း ဘုဉ်းပေး ပြီးလို့ ကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်ကြွဖို့ စီမံကြတဲ့အခါမှာ-

စိတ္တောပိ ခေါ် ဂဟပတိ “သေသကံ ဝိဿဇ္ဇေထာ” တိ ဝတော ထေရေ ဘိက္ခု။ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓိ။

စိတ္တောပိ ခေါ် ဂဟပတိ=စိတ္တသေဋ္ဌေးလဲပဲ။ “သေသကံ ဝိဿဇ္ဇေထာ” တိ=တပည့်တို့၊ “ကျန်တဲ့စားဖွယ်၊ သောက်ဖွယ်များကို စွန့်ကြဲပေးကမ်းလှူဒါန်း+သုံးဆောင်လိုက်ကြတော့” လို့။ ဝတော= ပြောဆိုမှာကြားပြီးလျှင်။ ထေရေ ဘိက္ခု။=မထေရ်ကြီး ရဟန်းတော် တို့ကို။ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော=နောက်မှ နောက်မှ။ အနုဗန္ဓိ=

အစဉ်တစိုက် လိုက်ခဲ့လေပြီ။

စိတ္တသေဋ္ဌေးအဖို့ရာ ဆွမ်းကျွေးပွဲက အိမ်မှာဆိုလျှင် သေဋ္ဌေးကတော်ကြီးက ကျန်တဲ့ စားသောက်ဖွယ်များကို သင့်လျော်သလို စီမံရစ်နိုင်တယ်။ ယခုတော့ ဒိန္နဲယုနာ ဆွမ်းကျွေးပွဲက သူ့ရဲ့နွားခြံထဲမှာ ကျင်းပတာဆိုတော့ သေဋ္ဌေးကတော်ကြီးကလဲ ငါရှိပုံ မပေါ်ဘူး။ ဒီတော့ သေဋ္ဌေးရဲ့ စိတ်ထဲမှာ “ဩ...ငါ့တပည့်တွေဟာ ငါဘာမှ မပြောလျှင် ကျန်တဲ့ ဒိန္နဲယုနာဆွမ်းတွေကို စီမံဝံ့ကြမှာ မဟုတ်ဘူး။ အချည်းနှီး အလဟဿ ပျက်စီးကုန်လိမ့်မယ်။ ဒီတော့ သူတို့ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ စီမံဝံ့အောင် ငါပြောမှပဲ-ဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ “အချင်းတို့၊ ဒိန္နဲယုနာဆွမ်းကျန်များကို စွန့်ကြဲပေးကမ်းလှူဒါန်း စားသုံးပစ်လိုက်ကြ” အဲဒီလို ပြောဆိုပြီး သူ့ကိုယ်တိုင်ကတော့ မထေရ်ကြီးများရဲ့နောက်က ဖဝါခြေထပ် ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပြီးဟောလာတယ်။ (နွားခြံနဲ့ ကျောင်းတိုက်ကလဲ တော်တော်ဝေးပုံရပါတယ်။ ကျောင်းတိုက်သို့ပြန်အလာလမ်းမှာ ဖြစ်ပုံက)-

တေန ခေါ ပန သမယေန ဥဏှံ ဟောတိ ကုထိတံ။

တေန ခေါ ပန သမယေန=ထိုအချိန်၌။ ဥဏှံ=ပူပြင်းသည်။

ကုထိတံ=ကျိုက်ကျိုက်ဆူသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

အပေါ်ကလဲ နေက ကျက်ကျက်ပူတယ်။ အောက်ကလဲ သဲမြေ ဆိုတော့ အပေါ်ကပူ အောက်ကပူသနဲ့ အပူနှစ်ခု ရိုက်ပြီး ကျိုက်ကျိုက်ဆူ နေသတဲ့။

တေ စ ထေရာ ဘိက္ခု ပဝေလိယမာနေန မညေကာယေန ဂစ္ဆန္တိ ယထာ တံ ဘောဇနံ ဘုတ္တဝိနော။

ဘောဇနံ ဘုတ္တဝိနော=ထမင်းစားပြီးစသူတို့သည်။ ဂစ္ဆန္တိ

ယထာ=ဒယီးဒယိုင် တုန်တုန်ခိုက်ခိုက် သွားကြကုန်သကဲ့သို့။ တေ

စ ထေရာ ဘိက္ခု=ထိုမထေရ်ကြီး ရဟန်းတို့လဲပဲ။ ပဝေလိယမာနေန ကာယေန မညေ=တွန့်ဆုတ် ယိမ်းယိုင်သော ကိုယ်ဖြင့်ကဲ့သို့။ ဂစ္ဆန္တိ= သွားနေတော်မူကြကုန်၏။ (ထမင်းအစားပြီးစလူ တုန်တုန်ယင်ယင် သွားနေသလို မထေရ်ကြီးရဟန်းတို့လဲ အထက်ပူ+အောက်ပူထဲမှာ ရဟန်းတို့ကုန်နေနဲ့ တည်ငြိမ်စွာ မသွားနိုင်ဘဲ ရှေ့တိုးနောက်ဆုတ် တုန်တုန်ယင်ယင် ပင်ပန်းကြီးစွာ သွားနေကြရတယ်။ (အထူးမှာ တော့) -

တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ မဟကော တသ္မိ ဘိက္ခုသံဃေ သဗ္ဗနဝကော ဟောတိ။

တေန ခေါ ပန သမ ယေန=ထိုသို့ မထေရ်များ ပင်ပန်းစွာ သွားနေရသောအခါ၌။ တသ္မိဘိက္ခုသံဃေ=ထိုရဟန်းသံဃာ၌။ အာယသ္မာ မဟကော=အရှင်မဟာကရဟန္တာသည်၊ သဗ္ဗနဝကော= အလုံးစုံတို့အောက် အငယ်ဆုံး ရဟန္တာသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

အဲဒီ သံဃာတွေထဲမှာ အရှင်မဟာကရဟန္တာသည် အားလုံး အောက် အသက်အငယ်ဆုံး ရဟန္တာဖြစ်တယ်။

အရှင်ထေရသံဃာ့မထေရ်ကြီးထံ အရှင်မဟာကရဟန္တာ ခွင့်ပန်လျှောက်ထားခြင်း

အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟကော အာယသ္မန္တံ ထေရံ ဧတ+ဒဝေါစ “သာဓု ခွ+ဿ ဘန္တေ ထေရ သိတကော စ ဝါတော ဝါယေယျ၊ အဗ္ဘသမ္ပိလာပေါ စ အဿ၊ ဒေဝေါ စ ဧက+မေကံ ဖုသာယေယျာ”တိ။

အထ ခေါ=ထိုအခါ၌။ အာယသ္မာ မဟကော=အရှင်မဟာက ရဟန္တာမထေရ်ငယ်သည်။ အာယသ္မန္တံ ထေရ်=အရှင်ထေရသံဃာ့

၁၁၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မထေရ်ကြီးကို။ ဧတံ ဝစနံ=ဤသို့ ခွင့်ပန်စကားကို။ အဝေါစ=
လျှောက်ထားလေပြီ။ (လျှောက်ထားပုံမှာ)-

“ဘန္တေ ထေရ=အရှင်ထေရမည်သော သံဃာ့မထေရ်ကြီး
ဘုရား။ သီတကော စ ဝါတော ဝါယေယျ=လေအေးကလဲ တိုက်ခတ်
ပါမူကား။ အဗ္ဘသမ္ပိလာပေါ စ အဿ=တိမ်တိုက်ကလဲ မိုးအုံ့ရုံအုံ့နေပါ
မူကား။ ဒေဝေါ စ ဧက+မေကံ ဖုဿာယေယျ=မိုးကလဲ အသဲ
ကြီးမဟုတ် တစ်ပေါက်တစ်ပေါက် သွားကောင်းရုံ ရွာသွန်းပါမူကား။
သာဓု ခေါ အဿ=ကောင်းသည်ဖြစ်မည် မဟုတ်ပါလားဘုရား”
ဣတိ=ဤသို့ ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထားလေပြီ။ (အရှင်မဟာက၏
ခွင့်ပန်လျှောက်ထားချက်)။

သာဓု ခွ+ဿ အာဝုသော မဟာက ယံ သီတကော စ
ဝါတော ဝါယေယျ။ အဗ္ဘသမ္ပိလာပေါ စ အဿ။ ဒေဝေါ စ
ဧက+မေကံ ဖုဿာယေယျ။

အာဝုသော မဟာက=ငါ့ရှင်မဟာက။ ယံ သီတကော စ ဝါ
တော ဝါယေယျ=ယင်း လေအေးကလဲ တိုက်ခတ်ပါမူလည်းကောင်း။
ယံ အဗ္ဘသမ္ပိလာပေါ စ အဿ=ယင်းတိမ်တိုက်ကလဲ မိုးအုံ့ရုံ အုံ့ပေး
နေပါမူလည်းကောင်း။ ယံ ဒေဝေါ စ ဧက+မေကံ ဖုဿာယေယျ= ယင်း
ကဲ့သို့ မိုးကလဲ အသဲကြီးမဟုတ် တစ်ပေါက်တစ်ပေါက် တဖြောက်
ဖြောက်သာ ရွာသွန်းမူလည်းကောင်း။ သာဓု ခေါ အဿ=ကောင်း
သည် ဧကန်မှန်ပါပေ၏။ (အမှန်ကောင်းတာပေါ့ ငါ့ရှင်၊ အရှင်ထေရ
မထေရ်ကြီး၏ ခွင့်ပြုချက်)။

အရှင်မဟာက သီတင်းငယ်က- “အရှင်ထေရဘုရား၊ ယခု
အနေမှာ လေအေးကလဲတိုက်၊ တိမ်တိုက်ကလဲ မိုးအုံ့ရုံအုံ့၊ မိုးကလဲ
တစ်ပေါက်ချင်း တစ်ပေါက်ချင်း သွားကောင်းရုံရွာလျှင် ကောင်းမည်

မဟုတ်လားဘုရား”လို့ ခွင့်ပန်တဲ့သဘော လျှောက်ထားသောအခါ အရှင်ထေရ် သံဃာ့မထေရ်ကြီးက “တကယ်ကောင်းတာပေါ့ ငါ့ရှင်” ဤကဲ့သို့ ခွင့်ပြုတဲ့သဘော မိန့်ဆိုတော်မူတယ်။)

အရှင်မဟာက တန်ခိုး စီမံခြင်း

အထ ခေါ် အာယသ္မာ မဟာကော တထာရူပံ ဣဒ္ဓါဘိ သီခါရံ အဘိသင်္ခါရိ ယထာ သီတကော စ ဝါတော ဝါယံ၊ အပ္ပသမ္ပိလာပေါ စ အာသိ၊ ဒေဝေါ စ ဧက+ မေကံ ဖုသိ။ အထ ခေါ်=ထိုနောက်အခါ။ အာယသ္မာ မဟာကော=အရှင် မဟာကရဟန္တာမထေရ်သည်။ ယထာ=အကြင်အခြင်းဖြင့် ဖန်ဆင်းအပ် သည်ရှိသော်။ သီတကော စ ဝါတော ဝါယံ =လေအေးကလေးလဲ တဖြည်းဖြည်း တိုက်ခတ်၏။ အပ္ပသမ္ပိလာ ပေါ စ အာသိ=တိမ်ကလဲ မိုးအုံ့ရုံ အုံ့နေ၏။ ဒေဝေါ စ ဧက မေကံ ဖုသိ=မိုးကလဲ တစ်ပေါက် တစ်ပေါက်ချင်း ရွာအောင်။ တထာ ရူပံ ဣဒ္ဓါဘိသင်္ခါရံ=ထိုသို့ သဘော ရှိသော တန်ခိုးအစီအရင်ကို။ အဘိသင်္ခါရိ=စီရင်ဖန်ဆင်းလေပြီ။

ထို့နောက် အရှင်မဟာကရဟန္တာမထေရ်သည် လေအေး ကလေး ဖြည်းဖြည်း တိုက်ခတ်အောင်၊ တိမ်ကလဲ မိုးအုံ့ရုံအုံ့အောင်၊ မိုးကလဲ တစ်ပေါက်တစ်ပေါက်သာ ရွာအောင် တန်ခိုးဖန်ဆင်းလိုက်ပြီ။

ခက်ဆစ်မှတ်ဖွယ်

ဤအရာဝယ် တန်ခိုးရုပ် ဖန်ဆင်းခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပြဆိုပေးဦးအံ့။

ဆောင်ပုဒ် ။ ။ ပါဒကဗျာန်၊ အဓိဋ္ဌာန်နှင့်၊ တစ်ဖန် ပါဒက၊ စတုတ္ထ၊ ကျတုံ အဘိညာ။ ။

တန်ခိုးရုပ်ဖန်ဆင်းလိုသော ဣဒ္ဓိရှင်သူမြတ်သည်-

၁၁၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

(၁) ရှေးဦးစွာ အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြေခံဖြစ်သော ရူပါဝစရစတုတ္ထ ဈာန်ကို ဣဒ္ဓိရုပ်နှင့် အဆင်ပြေသော ကသိုဏ်းအာရုံကို အာရုံပြု၍ ဝင်စားရသည်။ ထိုပါဒကဈာနဝိထိကို အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြေခံ ပါဒကဈာန ဝိထိ -ဟု ခေါ်သည်။

(၂) ထိုသို့ အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြေခံ ပါဒကဈာန်တို့ ဝင်စားပြီး ထိုဈာန်မှ ထပြီးနောက် မိမိအလိုရှိရာ “သတံ ဟောမိ၊ သဟဿံ ဟောမိ” စသည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်ရသည်။ (ဣဒ္ဓိရုပ်ပေါင်း တစ်ရာ တစ်ထောင် ဖြစ်ပါစေ-စသည်ဖြင့် မိမိအလိုရှိရာကို ကာမာဝစရ ဇောဝိထိတို့ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်ရသည်။ ၁--အမှတ်ပါ ပါဒကဈာန်ကို မဝင်စားဘဲ အဓိဋ္ဌာန် ပြုရုံပြုသော်လည်း မအောင်မြင်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ၁--အမှတ်ပြု ပါဒက ဈာန်ကို ဝင်စားရခြင်းဖြစ်လေသည်။)

(၃) တဖန်ပါဒက - အဓိဋ္ဌာန်ပြီးသည့်နောက်မှ တစ်ဖန် အဘိညာဏ်၏ အခြေခံပါဒက စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားရပြန်သည်။ (ဤပါဒက စတုတ္ထဈာန်ကား အဘိညာဏ်၏ အခြေခံ=ပါဒကဈာန် ဖြစ်သည်။)

(၄) စတုတ္ထ၊ ကျတုံအဘိညာ-စတုတ္ထမြောက်ကျမှ ရူပါဝစရ ကြိယာ/ရူပါဝစရ ကုသိုလ် စတုတ္ထဈာန်ဇော တစ်ကြိမ်သာကျသော အဘိညာဏ်ဝိထိ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဤအဘိညာဏ်ဇော တစ်ကြိမ် ဖြစ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဣဒ္ဓိရုပ်များ ဖြစ်ပွားလာလေသည်။ (ဤကား အဘိညာဏ်ဝိထိ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ အကျဉ်းတည်း)။

ဤယခု အရှင်မဟာကမထေရ်မြတ် ဖန်ဆင်းသော ဣဒ္ဓိရုပ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ရန်မှာ-

(၁) မထေရ်မြတ်သည် ရှေးဦးစွာ အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြေခံပါဒက ဖြစ်သော ရူပါဝစရ ကြိယာ စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားတဲ့အခါ (၁)

လေအေး တိုက်ရန်အတွက် ဝါယောကသိုဏ်းကို အာရုံပြုပြီး ဝင်စားရတယ်။ မထေရ်မြတ်က တိက္ခပညပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ “ဘွင်၊ ဘွင်၊ ဘဝံဂစလန၊ ဘဝဂံပစ္စေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ ရူပါဝစရကြိယာ စတုတ္ထဈာန်ဇော အကြိမ်များစွာ ဘွင်၊ ဘွင်-လို့ စိတ်အစဉ် ဝိထိဖြစ်တယ်။ (၁) ထိုနောက် ဘဝင်ကျ၍ ဈာန်မှထပြီး “သီတကော ဝါတော ဝါယတု=လေအေးကလေး တိုက်ခတ်ပါစေ” ဟု စိတ်က ဆောက်တည်သောအခါ မထေရ်၏ ဟဒယနှလုံးအိမ်၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော၊ ဇော၊ ဇော၊ ဇော၊ ဇော၊ ဇော။ ဇော-ဤကဲ့သို့ အဓိဋ္ဌာန်ဝိထိများ အကြိမ်ကြိမ် ဖြစ်ပါသည်။

(၂) မိုးတိမ်ညိုရန်အတွက် နိလကသိုဏ်းကို အာရုံပြုပြီး ရူပါဝစရကြိယာ စတုတ္ထဈာန်ကို အခြေခံ ဝင်စားရတယ်။ ထိုအခါ ရှေးနည်းအတူ အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြေခံ ဈာန်ဇော အကြိမ်များစွာ စောပြီး ဘဝင်ကျပြီးနောက် (၂) “အဗ္ဘသမ္ပိလာပေါ ဟောတု=တိမ်တိုက် ညိုရုံညိုပါစေ” ဟု စိတ်ထဲက ဆောက်တည်တယ်။ ထိုအခါ မထေရ်ရဲ့ ဟဒယနှလုံးအိမ် မှာ ရှေးနည်းအတူ ကာမဇောဝါရ မနောဒွါရဝိထိများ အကြိမ်ကြိမ် ဖြစ်ကြပါတယ်။

(၃) သွားကောင်းရုံ မိုးတစ်ပေါက်တစ်ပေါက် ရွာရန်အတွက် အာပေါကသိုဏ်းကို အာရုံပြုပြီး ရူပါဝစရကြိယာ စတုတ္ထဈာန်ကို အခြေခံ ဝင်စားတယ်။ ထိုအခါ ရှေးနည်းအတူ အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြေခံ ဈာန်ဇော အကြိမ်များစွာ စောပြီး ကျပြီး ဘဝင်ကျပြီးနောက် (၃) “ဒေဝေါ ဧက+မေကံ ဖုသတု=သွားကောင်းရုံ မိုးတစ်ပေါက်တစ်ပေါက် ရွာပါစေ” ဟု စိတ်ထဲက ဆောက်တည်တဲ့အခါ မထေရ်ရဲ့ နှလုံးအိမ် ‘ဟဒယဝတ္ထုပေါ်မှာ အဓိဋ္ဌာန် ကာမဇောဝါရ မနောဒွါရဝိထိတို့ အကြိမ်ကြိမ် ဖြစ်ကြတယ်။

၁၂၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

(၂) တဖန် ပါဒက(နှင့်) အဘိညာဏ်ဝိထိ-မထေရ်မြတ်သည် ထိုကဲ့သို့ ပါဒက ဈာန်ဝင်စားခြင်း (နှင့်) အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း ၃-တွဲ ပြည့်စုံပြီး သည့်နောက်မှာမှ (၁) အဘိညာဏ်ရဲ့ အခြေခံပါဒကဈာန်ကို ဝင်စားရာ မှာလည်း ရှေးနည်းအတူပင် လေအေးတိုက်ရန် ဝါယောကသိုဏ်းကို အာရုံ ပြု၍တစ်ကြိမ်(။) မိုးတိမ်ညိုရန် နီလကသိုဏ်းကို အာရုံပြု၍ တစ်ကြိမ် (။) မိုးတစ်ပေါက်တစ်ပေါက် ရွာစေရန် အာပေါကသိုဏ်းကို အာရုံပြု၍ တစ်ကြိမ်=ဤသို့ အဘိညာဏ်၏ အခြေခံ ပါဒကဈာန် ၃-မျိုး ဝင်စားပြီးနောက်မှ ထိုအတူပင် အဘိညာဏ်ဝိထိမှာလည်း ၃-မျိုးကို အသီးသီး အာရုံပြု၍ ၃မျိုးပင်ဖြစ်ရှိပြီး (ပ)အဘိညာဏ်ဝိထိ ၌ အဘိညာဏ်ဇော တစ်ကြိမ်စောပြီး တစ်ပြိုင်နက်ပင် လေပြည် လေညင်း တိုက်ခတ်၍ (ဒ) အဘိညာဏ်ဝိထိ၌ အဘိညာဏ်ဇော တစ်ကြိမ်စောပြီး တစ်ပြိုင်နက်ပင် မိုးတိမ်ညိုများတက်ပြီး (တ) အဘိညာဏ်ဝိထိ၌ အဘိညာဏ်ဇော တစ်ကြိမ်စောပြီး တစ်ပြိုင်နက် ပင် မိုးရေတစ်ပေါက်တစ်ပေါက် ရွာချလေသည်။ ။ (နက်နဲသည်၊ ဆင်ခြင်ဆွေးနွေးကြပါလေ)။

ခက်ဆစ်မှတ်ချက် ပြီး၏။

စိတ္တသေဋ္ဌေး ကြည်ညိုဝမ်းမြောက်ခြင်း

ရှေးဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း အရှင်မဟာက ရဟန္တာမထေရ် အငယ် တန်ခိုးပြာဋိဟာ ဖန်ဆင်းချက်အရ လေညင်းကလေးတိုက်၊ တိမ်တိုက်ကမိုး၊ မိုးက တစ်ပေါက်တစ်ပေါက် တဖြောက်ဖြောက်ကျလို့ သံဃာတော်များ ချမ်းသာစွာ ကြွရောက်ကြရသည်ကို မျက်မြင် ကိုယ်တွေ့ကြုံရသောအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး၏ စိတ်ထဲမှာ-

အထ ခေါ် စိတ္တဿ ဂဟပတိနော ဧတ+ဒဟောသိ “ယော ခေါ ဣမသ္မိံ ဘိက္ခု သံဃေ သဗ္ဗနဝကော ဘိက္ခု၊ တဿာ+ယံ ဧဝရူပေါ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေါ” တိ။

အထခေါ=အရှင်မဟာက၏ တန်ခိုးကို မြင်ကြရာ ထိုအခါ၌။

စိတ္တဿ ဂဟပတိနော=စိတ္တသေဋ္ဌေး၏။ ဧတံ=ဧသော ပရိပိတက္ကော =ဤသို့သော အကြံသည်။ အဟောသိ=ဖြစ်ပြီ။ (ဖြစ်ပုံမှာ)-ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသံဃေ=ဤရဟန်းအပေါင်း၌။ ယော ခေါ ဘိက္ခု=အကြင် မဟာက-ဆိုတဲ့ ရဟန်းသည်။ သဗ္ဗနဝကော=အလုံးစုံတို့အောက် သီတင်းအငယ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသည်။ အယံ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေါ=ဤယခု ငါတို့မြင်ရတဲ့ တန်ခိုးအာနုဘော်သည်။ တဿ=ထိုသီတင်းအငယ်ဆုံး အရှင်မဟာက၏။ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေါ=တန်ခိုးအာနုဘော်ပါတကား။ ဣတိ=ဤသို့သော အကြံသည်။ အဟောသိ=ဖြစ်ပြီ။

ဩ...ယခု တန်ခိုးအာနုဘော်ဟာ ဤရဟန်းသံဃာထဲမှာ သီတင်းအငယ်ဆုံး အရှင်မဟာက ကိုယ်တော်ငယ်ကလေးရဲ့ တန်ခိုး အာနုဘော်ပါတကား-လို့ အောက်မေ့ကြည်ညိုပြီး စိတ္တသေဋ္ဌေး သံဃာနောက်က တစ်ပါတည်း လိုက်လာတယ်။

ဤသို့ လာခဲ့ကြလို့ ကျောင်းတိုက်အဝ ရောက်တော့ အရှင် မဟာက-က အရှင်ထေရ သံဃာ့မထေရ်ကြီးကို-

အလ+မေတ္တာဝတာ ဘန္တေ ထေရ။

ဘန္တေ ထေရ=အရှင်ထေရ သံဃာ့မထေရ်ကြီးဘုရား...။

ဧတ္တာဝတာ=ဤမျှဖြင့်၊ (ဝါ) ဤမျှလောက်ဆိုလျှင်။ အလံ= တော်လောက်ပြီလား ဘုရား။

ဤကဲ့သို့ အရှင်မဟာက-က မေးလျှောက်တဲ့အခါ အရှင်ထေရ သံဃာ့မထေရ်ကြီး က -အလ+မေတ္တာဝတာ အာဂုသော မဟာက။

၁၂၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကတ+မေတ္တာဝတာ အာဝုသော မဟာက၊ ပူဇိတ+ မေတ္တာ ဝတာ အာဝုသော မဟာက-

ငါ့ရှင်မဟာက...ဤမျှလောက်ဆိုလျှင် တော်လောက်ပါပြီ။ ငါ့ရှင်မဟာက...ဤမျှလောက်ဆိုလျှင် မိမိပြုရမည့်ကိစ္စကို ပြုအပ် ပြီးပါပြီ။ ငါ့ရှင်မဟာက...ဤမျှလောက်ဆိုလျှင် သံဃာတော်အား ပူဇော်အပ်ပါပြီ။ (ဤကဲ့သို့ မထေရ်ကြီးကလည်း ကျေနပ်တဲ့စကား သုံးခွန်း မိန့်ကြားတော်မူတယ်။)

အထ ခေါ် ထေရာ ဘိက္ခု ယထာဝိဟာရံ အဂမံသု၊ အာယသ္မာပိ မဟကော သကံ ဝိဟာရံ အဂမာသိ=(ထိုနောက် မထေရ် ကြီး ရဟန်းတော်များသည် အကြင်အကြင် မိမိတို့ ဝါစဉ်အလိုက် သီတင်းသုံးရာ ကျောင်းသို့ ကြွသွားတော်မူကြတယ်။ အရှင်မဟာက- လဲ မိမိဝါစဉ်အလျောက် ရောက်တဲ့ကျောင်းသို့ ကြွရောက်တော်မူ လေပြီ။

အထ ခေါ် စိတ္တော ဂဟပတိ ယေနာ+ယသ္မာ မဟကော၊ တေန+ပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ မဟကံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ၊ ဧကမန္တံ နိသီန္နော ခေါ စိတ္တော ဂဟပတိ အာယသ္မန္တံ မဟကံ ဧတ+ဒဝေါစ။

အရှင်မဟာက သီတင်းသုံးရာကျောင်းသို့ ကြွရောက်ပြီးလျှင် တောက်လျှောက်ပဲ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးလဲ အရှင်မဟာက- ထံ သွားရောက်ဝပ်လျှိုး ရှိခိုးဦးညွတ် အပြစ်လွတ်ရာက ထိုင်ပြီး ဤ ရှင်မဟာက ရဟန္တာကို ဤသို့ တန်ခိုးပြဖို့ရန် တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားတယ်။ လျှောက်ပုံမှာ-

သာဓု မေ ဘန္တေ အယျော မဟကော ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မံ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ ဒဿေတု။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ အယျော မဟာကော=အရှင်မဟာက
-သည်။ မေ=တပည့်တော်သည်။ မေ=တပည့်တော်အား။ ဥတ္တရိ-
မနုဿဓမ္မံ=လူတို့၏ ကုသိုလ်ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးထက် လွန်မြတ်
သော။ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ=တန်ခိုးပြာဠိဟာကို။ ဒသေတု=ပြတော်မူ
စေချင်ပါသည်ဘုရား။

အရှင်ဘုရား...အရှင် မဟာကရဟန္တာ အရှင်မြတ်သည်
တပည့်တော် ကျောင်းဒကာအား ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မမျိုးဖြစ်တဲ့ တန်ခိုး
ပြာဠိဟာကို ပြတော်မူစေချင်ပါသည် ဘုရား။ ဤကဲ့သို့ တောင်းပန်
လျှောက်ထားတယ်။

(ဤ၌ အထူးမှတ်ဖွယ်ကို ပြဆိုဦးအံ့။) တရားနာပရိသတ်
အနေနဲ့ မြတ်စွာဘုရား အဘိဓမ္မာတရား ဟောခါနီး အရှင်
ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇ ထေရ် စန္ဒကူးသပိတ်ကို ယူပြစဉ်က ရဟန်းများ
တန်ခိုးပြာဠိဟာမပြရ-ဟု သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ထားတယ် မဟုတ်လား။
ဒီတော့ ယခု လမ်း တစ်လျှောက်လုံး အရှင်မဟာက တန်ခိုးပြခဲ့တာ
ရယ်၊ ယခု စိတ္တသေဋ္ဌေးက တန်ခိုးပြဖို့ လျှောက်ထားနေခြင်းတို့ဟာ
အာပတ်သင့်နိုင်တဲ့ အမှုကို ပြုလုပ်ခြင်း+ပြုလုပ်ရန် တောင်းပန်
နေခြင်း ဖြစ်မနေဘူးလား-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား...တန်ခိုးပြခြင်းသည် (၁) အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိ=တန်ခိုး
ရှင်၏ မူလရုပ်မပျောက်ဘဲ တန်ခိုးပြခြင်းမျိုး၊ (၂) ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ=တန်ခိုး
ရှင်၏ မူလရုပ်ကို ပျောက်၍ စကြာမင်းရုပ်+ခြင်္သေ့မင်းရုပ် စသည်
ဖန်ဆင်း၍ တန်ခိုးပြခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာ- (၁-အမှတ်) အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိ
တန်ခိုးပြခြင်းမျိုးကို ပြကောင်းသည်။ ယခု အရှင်မဟာကပြခဲ့တဲ့ တန်ခိုး၊
ပြအံ့ဆဲသော တန်ခိုးမှာ (၁-အမှတ်ပြ) တန်ခိုးပြာဠိဟာမျိုး ဖြစ်၍
ပြကောင်းသည်။ အပြစ်မရှိဟူ၍ မှတ်ယူရပါမည်။ ဤကား အထူး

မှတ်ဖွယ်တည်း)။ ။

ထိုသို့ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး တောင်းပန် လျှောက်ထား
သောအခါ အရှင်မဟာက ရဟန္တာသူမြတ်သည်-

တေန ဟိ တံ ဂဟပတိ အာလိန္ဒေ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ပညပေတွာ
တိဏကလာပံ ဩကာသေဟိ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ...။ တေန ဟိ=သို့တပြီးကား။ (ဝါ)
ထိုသို့ တန်ခိုးပြာဠိဟာ ပြစေချင်သပဆိုလျှင်။ တံ=သင်သည်။
အာလိန္ဒေ=ကျောင်း၏ တံခါးပေါက် ကျောင်းအဝင်ဝ (ခွေးအိပ်)၌။
ဥတ္တရာသင်္ဂံ=အပေါ်ရုံစုလျား(တဘက်)ကို။ ပညပေတွာ=အောက်မှ
ခင်း၍။ တိဏကလာပံ=ထို့အထက်က မြက်ခြောက်ထုံး=မြက်စည်း
ကို။ ဩကာသေဟိ=ဖြန့်ခင်းလိုက်ပါ။

ကျောင်းဒကာ ... တန်ခိုးပြာဠိဟာ ပြစေလိုလျှင် ဟောဒီ
အပေါက်ဝ အဝင်နား(ခွေးအိပ်မှာ) ကျောင်းဒကာရဲ့ အပေါ်ရုံစုလျား
(တဘက်)ကို ခင်းပြီး ထို့အထက်ကမှ မြက်ခြောက်စည်းတစ်ခုကို
ဖြန့်ခင်းလိုက်ပါ။ ဤသို့မိန့်တော်မူတယ်။

ကျောင်းဒကာစိတ္တသေဋ္ဌေးကလဲ ဧဝံဘန္တေ=ကောင်းပါပြီ
အရှင်ဘုရား...လို့ အရှင်မဟာကရဲ့ မိန့်ကြားချက်ကို အဲဒီတံခါးပေါက်
အဝင်ဝ (ခွေးအိပ်)မှာ မိမိရဲ့ အပေါ်ရုံစုလျား (တဘက်)ကို ဖြန့်ခင်း
လိုက်တယ်။ စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ လုပ်ဆောင်ဖွယ်ကိစ္စ ပြီးလျှင်ပင်-

အထ ခေါ အာယသွာ မဟကော ဝိဟာရံ
ပဝိသိတွာ သူစိဃဠိကံ ဒတွာ တထာရူပံ ဣဒ္ဓါဘိသင်္ခါရံ
အဘိသင်္ခါရံ၊ ယထာ တာလစ္စိဂ္ဂလေန စ အဂ္ဂဋ္ဌန္တရိကာယ
စ အစ္စိ နိက္ခမိတွာ တိဏာနိ ဈာပေသိ၊ ဥတ္တရာသင်္ဂံ
နဈာပေသိ။

အထ ခေါ=ထိုအခါ၌။ အာယသ္မာ မဟာကော=အရှင်မဟာက
 ရဟန္တာသည်။ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ=ကျောင်း-ထဲကို ဝင်၍။
 သူစိယဋီကံ ဒတွာ=တံခါးပိတ် + မင်းတုပ်များ ချပြီးသကာလ။ ယထာ
 =အကြင်သို့ တန်ခိုးပြာဋီဟာ ဖန်ဆင်းလတ်သော်။ တာလစ္ဆိဂ္ဂလေန
 စ=သော့ပေါက်က လည်းကောင်း။ အဂ္ဂဋ္ဌန္တရိကာယ စ=တံခါးရွက်
 ကြားမှ လည်းကောင်း။ အစ္စ္စိ=မီးလျှံသည်။ နိက္ခမိတွာ=ထွက်၍။
 တိဏာနိ=မြက်တို့ကို။ ဈာပေသိ=အကျမ်းလောင်၏။ ဥတ္တရာသံဂံ=
 အပေါ်ရုံစုလျား(တဘက်)ကို။ န ဈာပေသိ=မလောင်။ တထာဂ္ဂပံ=
 ထိုသို့သဘောရှိသော။ ဣဒ္ဓါဘိသင်္ခါရံ=တန်ခိုးအစီအရင်ကို။
 အဘိသင်္ခါရိ=စီရင်တော်မူလေပြီ။

အရှင်မဟာက ရဟန္တာမြတ် ကျောင်းထဲဝင်ပြီး အခြေခံ
 ပါဒက တေဇောကသိဏ ကြိယာစတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စား
 တော်မူတယ်။ ၎င်းနောက်မှ ကျောင်းထဲကနေပြီး (ဘရီးလင်း
 ခေါ် မီးမြှိုက်တဲ့ လျှပ်စစ်စက်နှင့် ထိုးလိုက်သကဲ့သို့)
 သော့ပေါက်(နှင့်) တံခါးကြားက မီးတွေ တဟူးဟူး ထွက်ပြီး
 အပေါ်ယံက မြက်ကိုသာ လောင်ပါစေ၊ စုလျားတဘက်ကို
 မလောင်ပါစေနဲ့လို့ အဲဒီလို ကာမာဝစရမဟာကြိယာဇော
 ကျတဲ့ အဓိဋ္ဌာန်ဝီထိ ဖြစ်တယ်။ အဓိဋ္ဌာန်ပြီးမှ တဖန်
 အဘိညာဏ်ရဲ့ အခြေခံပါဒက ရူပါဝစရ ကြိယာ စတုတ္ထဈာန်
 ကို ဝင်စားတော်မူတယ်။ ထိုဈာန်မှ ထပြီးနောက်
 စတုတ္ထဈာန်မြောက်မှာ အဘိညာဏ် ဝီထိကျလို့ အဘိညာဏ်
 တစ်ကြိမ် စောလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အရှင်မြတ်
 အဓိဋ္ဌာန်တော်မူတဲ့အတိုင်း သော့ပေါက် (နှင့်) တံခါးကြား
 က မီးလျှံတွေ တဟူးဟူးထွက်ပြီး အပေါ်ယံက မြက်စည်းကို

၁၂၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သာ မီးလောင်ပြာကျသွားတယ်။ အောက်ခံ ခင်းထားတဲ့ စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ အပေါ်ရုံ စုလျား(တဘက်)ကို မီးမလောင်ဘဲ ငြိမ်းသွားတယ်။ ထို့နောက်မှ -

အထ ခေါ စိတ္တော ဂဟပတိ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ပပေါဋ္ဌေတွာ သံဝိဂ္ဂေါ လောမဟဋ္ဌ ဇာတော ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။

အထခေါ=ထိုသို့ ဣဒ္ဓိကိစ္စ ပြီးသောအခါ၌။ စိတ္တောဂဟပတိ= ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးသည်။ ဥတ္တရာသင်္ဂံ=အပေါ်ရုံစုလျား (တဘက်)ကို။ ပပေါဋ္ဌေတွာ=ခါ၍။ သံဝိဂ္ဂေါ=ထိတ်လန့်လျက်။ လောမဟဋ္ဌဇာတော=မွေးညင်းရွှင်ပျ ကြက်သီးတဖျန်းဖျန်း ထလျက်။ ဧကမန္တံ=သင့်လျောက်ပတ်ရာ အရပ်၌။ အဋ္ဌာသိ=ရပ်တည်လေပြီ။

စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ သူကြည့်နေတုန်း အပေါ်ယံက မြက်စည်း သာ မီးကျွမ်းပြီး အောက်က စုလျားတဘက် မီးမလောင်တာကိုမြင်၊ တဘက်ကို ကောက်ယူပြီး ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်၊ ကြက်သီးတွေ တဖျန်းဖျန်းထပြီး အပြစ်လွတ်ရာအရပ်မှာ လက်အုပ်ချီပြီး မားမား မတ်မတ် ရပ်တည်နေတယ်။

ဒီအခါမှာ အရှင်မဟာက ရဟန္တာသူမြတ်က ကျောင်းထဲက ထွက်ပြီး ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို အလ+မေတ္တာဝတာ ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ...ဤမျှလောက်ဆိုလျှင် တော်လောက်ပြီ လားလို့ မေးတဲ့အခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးကလဲ-

အလမေတ္တာဝတာ ဘန္တေ မဟာက၊ ကတမေတ္တာဝတာ ဘန္တေ မဟာက၊ ပူဇိတမေတ္တာဝတာ ဘန္တေ မဟာက၊

အရှင်မဟာကဘုရား...ဤမျှဆိုလျှင် တော်လောက်ပါပြီ ဘုရား။ ဤမျှဆိုလျှင် အရှင်ကိစ္စ ပြုပြီးပါပြီဘုရား။

အဘိရမတု ဘန္တေ အယျော မဟကော မစ္ဆိကာ သဏ္ဍေ၊
ရမဏီယံ အမ္မာဋက ဝနံ၊ အဟံ အယျဿ မဟကဿ
ဥဿုက္ကံ ကရိဿာမိ စီဝရ+ပိဏ္ဍပါတ+ သေနာသန+
ဂိလာနပစ္စယ ဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။

အရှင်ဘုရား၊ အရှင်မဟကသည် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှာ
မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်တော် မူစေချင်ပါတယ်။ ဝှေးချိုပင်
တောကျောင်းတိုက်သည် ဆိတ်ငြိမ်တင့်တယ် မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိပါသည်
ဘုရား။ တပည့်တော်သည် အရှင်မဟကအတွက် သင်္ကန်း+ဆွမ်း+
ကျောင်း+ဆေး=ပစ္စည်းလေးပါးတို့ မပြုပြင်ရအောင် ကြောင့်ကြစိုက်
ပါမည် ဘုရား... ဤကဲ့သို့ လျှောက်ထားတယ်။

ထိုအခါ အရှင်မဟကရဟန္တာမြတ်ကလဲပဲ-
ကလျာဏံ ဝုစ္စတိ ဂဟပတိ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ သေဋ္ဌေး...။ ကလျာဏံ=ကောင်း
သော စကားကို။ ဝုစ္စတိ=ဆိုအပ်ပါပေ၏။

ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး လျှောက်ထားချက် စကားသည်
ကောင်းမြတ်သောစကား ဖြစ်ပါပေတယ်။ ဤကဲ့သို့သာ မိန့်ကြား
တော်မူတယ်။

အရှင်မဟက ရဟန္တာမြတ် စိတ္တသေဋ္ဌေး၏ ကျောင်းထိုင်ဖို့ရန်
ပင့်လျှောက်ချက် ကို “ကျောင်းဒကာရဲ့ လျှောက်ထားတဲ့စကားဟာ
ကောင်းတဲ့စကား ဖြစ်သားပဲလို့သာ မိန့်ကြားပြီး အမ္မာဋကကျောင်း၌
ငါနေမည်”ဟု ဝန်ခံစကား မပြောကြားခြင်းသည် “ရဟန္တာ အရှင်
မြတ်တို့ရဲ့ သံယောဇဉ် ကင်းပြတ်တဲ့ အကျင့်မြတ်ပဲ”လို့ ချီးမွမ်း
ကြည်ညိုကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့နောက် အရှင်မဟက ရဟန္တာသူမြတ်သည် ကျောင်း

၁၂၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အိပ်ရာ နေရာများကို သိုမှီးသိမ်းဆည်းပြီး သပိတ်တစ်လုံး သင်္ကန်း သုံးထည်မျှသာ ယူတော်မူ၍ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှ အရပ်တစ်ပါး ဖဲကြွ တော်မူတယ်။ ထိုသို့ ဖဲသွားတော်မူပြီး နောက်တဖန် ပြန်၍ မလာ တော့ပါပေ။

စိတ္တသံယုတ်(၄) မဟကပါဠိဟာရိယသုတ် ပြီးပါပြီ။

စိတ္တသံယုတ်(၅) ပဌမကာမဘူသုတ်
(သံ၊ ဒု၊ ၄၈၁)

ယခုပြောမယ့် ပဌမကာမဘူသုတ်လဲပဲ ကျောင်းဒကာ စိတ္တ သေဋ္ဌေးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောအပ်တဲ့ သုတ္တန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စိတ္တ သေဋ္ဌေးဟာ သာသနာတော်နှင့် မည်မျှရင်းနှီးတယ်၊ သာသနာတော် မှာ မည်မျှကျွမ်းကျင်တယ်-ဆိုတာ ဒီသုတ္တန်တွေကို ကြားနာရမှ ပိုပြီး သိတယ်။ ယခုဟောမည့် ပဌမကာမဘူသုတ်ကို အရှင်အာနန္ဒာ + အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်ကြီးတို့က ဤဆိုလတ္တံ့ အတိုင်း သုတ္တန်နိဒါန်း ပျိုးပေးကြပါတယ်။

ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ ကာမဘူ မစ္ဆိကာသဏ္ဍေ ဝိဟရတိ
အဗ္ဗဋ္ဌကဝနေ (တွဲ)။

တစ်ချိန်က အရှင်ကာမဘူ-ဆိုတဲ့ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်တစ်ပါး မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့ ဝှေးချိုပင်တောကျောင်းတိုက်ကြီး၌ သီတင်းသုံး နေ တော်မူတဲ့အခိုက် ဖြစ်တယ်။

အထ ခေါ် စိတ္တော ဂဟပတိ ယေနာယသ္မာ ကာမဘူ၊
တေနုပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ ကာမဘူ
အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ (သရုပ်ပေါ်အောင်
ဆက်ပေးတဲ့စကား)။

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

ယင်းသို့ အရှင်ကာမဘူရဟန္တာမထေရ်မြတ် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့
ဂွေချိုပင်တောကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူတဲ့အခါ တစ်နေ့
သ၌ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး အရှင်ကာမဘူရိရာ ကျောင်းတိုက်သို့
လာပြီး အရှင်ကာမဘူရဟန္တာမထေရ်မြတ်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍
အပြစ်ခြောက်ပါးလွတ်တဲ့ နေရာက ထိုင်တယ်။

အပြစ်လွတ်တဲ့နေရာက ထိုင်နေပြီးတယ်ဆိုလျှင်ပဲ အရှင်
ကာမဘူရဟန္တာမထေရ်မြတ်က ကျောင်းဒကာစိတ္တသေဋ္ဌေးကို
ဤကဲ့သို့ မေးတော်မူတယ်။

ဝုတ္တ+မိဒံ ဂဟပတိ ဘဂဝတော-

နေလင်္ဂီ သေတပစ္စာဒေါ၊ ကောရော ဝတ္တတိ ရထော။
အနီဃံ ပဿ အာယန္တံ၊ ဆိန္နသောတံ အဗန္ဓနံ။ ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး ...။ ဘဂဝတော=မြတ်စွာ
ဘုရားသည်။ ဣဒံ=ဤတရားစကားကို။ ဝုတ္တံ=ဟောတော်မူအပ်ပြီ။
ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး ... ယခုပြောမည့် တရားစကားကို
ဟောကြားတော်မူခဲ့တယ်။ ဟောကြားတော်မူပုံက - “နေလင်္ဂီ
သေတပစ္စာဒေါ၊ ဝ၊ အဗန္ဓနံ(တဲ့)။ (ဂါထာအနက် နောက်၌ ထင်ရှား
ပါလိမ့်မည်)။

ဣမဿ န ခေါ ဂဟပတိ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ကထံ
ပိတ္တာရေန အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး...။ (ဘဂဝတော=မြတ်စွာ
ဘုရားသည်)။ သံခိတ္တေန=အကျဉ်းအားဖြင့်။ ဘာသိတဿ=
ဟောကြားအပ်သော။ ဣမဿ=ဤတရားစကား၏။ ပိတ္တာရေန=
အကျယ်အားဖြင့်။ အတ္ထော=အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ကထံ န ခေါ=
အဘယ်သို့လျှင်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော=မှတ်ရမည်နည်း။

၁၃၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကျောင်းဒကာ...မြတ်စွာဘုရား အကျဉ်းဟောအပ်တဲ့ အဲဒီ ဂါထာရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဘယ်လို သိရမှတ်ရမည်လဲလို့ မေးတော် မူတယ်။ (စိတ္တသေဋ္ဌေး ဉာဏ်ပညာ ကြီးတဲ့အကြောင်း ဒီသုတ္တန်ဖြင့် လည်း ထင်ရှားနိုင်ပါတယ်။

ဤခါ စိတ္တသေဋ္ဌေးက ပြန်ပြီး မေးလျှောက်တယ်။

ကံ နှင့် ခေါ် ဧတံ ဘန္တေ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ဧတံ=ဤယခု အရှင်ဘုရား ရွတ်ဆို အပ်တဲ့ တရားဂါထာကို။ ဘဂဝတာ=မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဘာသိတံ ကံ နှင့် ခေါ်=ဟောအပ်ပါသလား ဘုရား။

အရှင်ဘုရား...ယခု အရှင်ဘုရား ရွတ်ဆိုပြတဲ့ တရားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်ပါ သလားဘုရား...လို့ မေးလျှောက် တဲ့အခါ အရှင်ကမဘူ ရဟန္တာမထေရ်က “ဧဝံ ဂဟပတိ=အေး ကျောင်းဒကာ အဲဒီတရားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်တယ်” ဤကဲ့သို့ ပြန်လည်မိန့်ကြားတယ်။

မှတ်ဖွယ် အမှာစကား

ဤ၌ အထူးမှတ်ရန်မှာ...ဤတရားဂါထာကို ရှေးက စိတ္တ သေဋ္ဌေး မကြားနာဖူးဘူး။ ဒီတော့ ဒီတရားဂါထာရဲ့ အခြေအမြစ်ကို လိုက်ရှာတဲ့အခါ ခုဒ္ဒကနိကာယ် ပဌမအုပ် ဥဒါန်းပါဠိတော် (နာ၊ ၁၇) အပရ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယသုတ်မှာ တွေ့ရှိရပါတယ်။ ဒီတော့ ယခု ပဌမ ကာမဘူသုတ်ကို ခေတ္တရပ်ပြီး ထိုဂါထာရဲ့ ဝတ္ထုရင်း အပရလကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယသုတ်ကို အကျဉ်းချုပ် နာယူမှတ်သား ကြပါဦးစို့။

ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။

တစ်ချိန်က မြတ်စွာဘုရား သာဝတ္ထိပြည်မွန် ဇေတဝန်
ကျောင်း၌ ကိန်းအောင်း မွေ့လျော်နေတော်မူဆဲ ဖြစ်တယ်။

တေန ခေါ် ပန သမယေန အာယသ္မာ
လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယော သမ္ပဟုလာနံ ဘိက္ခုနံ ပိဋ္ဌိတော
ပိဋ္ဌိတော ယေန ဘဂဝါ။ တေန+ပသင်္ကမိ။

ထိုအခါမှာ အသီတိသာဝကကြီးများထဲမှာ တစ်ပါးအပါအဝင်
ဖြစ်တဲ့ အရှင်လကုဏ္ဍက ရဟန္တာ မထေရ်မြတ်သည် များစွာသော
ရဟန်းတော်တို့ရဲ့နောက် တော်တော်ဝေးတဲ့နေရာက တစ်ပါးတည်း
မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးရာ ဇေတဝန်ကျောင်းသို့ လာရောက်တယ်။

အထူးမှတ်ဖွယ်ကား ... အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယသည်
တော်တော်ပဲ ပုကွတယ်။ အမည်ရင်းက ဦးဘဒ္ဒိယ၊ အရပ်က
တော်တော်ကို ပုကွလို့ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယလို့ အမည်တပ်ကြ
တယ်။

အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယသည် မြောက်မြားစွာသော
ရဟန်းတို့ရဲ့နောက် တော်တော်ဝေးဝေးက တစ်ပါးတည်း
လိုက်လာတယ်။ မထေရ်မြတ်ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာရဲ့
တရားကိုနာရ နှလုံးသွင်းရလို့ ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးသားပါ။
ထိုရဟန္တာ အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယသည် များစွာသော
ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ သာဝတ္ထိပြည်ရဲ့ အပြင်ဘက်မှာ
ရှိတဲ့ ရွာငယ်တစ်ခုမှာ ဆွမ်းခံသွားတယ်။ ဆွမ်းခံပြန်တော့
များစွာသော ရဟန်းတို့က ရှေ့က သွားပြီး မထေရ်မြတ်က
နောက်ခပ်လှမ်းလှမ်းက လိုက်ပါလာတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ
ဆိုလျှင် အရှင်မြတ်က အရပ်ပုကွလို့ ဖြစ်တယ်။ အရပ်
အမောင်း ပုကွတာနဲ့ ဘာဆိုင်သလဲလို့ မေးရန် ရှိတယ်။

အဖြေကား...

ထိုရဟန်းများအထဲမှ အချို့အချို့သော အလဇ္ဇီ ဆဗ္ဗဂ္ဂိ ရဟန်းတို့လို ခပ်နောက်နောက် ပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့က အရှင် လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယနဲ့ နိးကပ်လျှင် အရှင်မြတ်က ပုပုကွကွ ကလေးဆိုတော့ ဆံပင်ဆွဲလိုက်၊ ဦးခေါင်းကို ကိုင်တွန်းလိုက်၊ နားရွက်ကို ကိုင်ဆွဲယမ်းလိုက်၊ နှာခေါင်းကို ကိုင်လှုပ်လိုက် ဤသို့ စသည်ဖြင့် နိုင်လိုမင်းထက် ကစားကြ လိမ့်မယ်။ အဲဒီလို မထေမဲ့မြင် ပြုလုပ်ကြလျှင် ထို အလဇ္ဇီ ပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့အဖို့လဲပဲ ရဟန္တာအား မထေမဲ့မြင် ပြုလုပ်တဲ့ အတွက် ကြီးလေးသော အကုသိုလ်အပြစ် သင့်နိုင်သည့် အပြင် ကိုယ်တော်မြတ် အဖို့ရာလဲပဲ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည့် အတိုင်း တရားနုလုံးသွင်းခွင့် ရနိုင်မည်မဟုတ်သဖြင့် အလဇ္ဇီရဟန်းတို့လဲ အပြစ်ကင်း၊ မိမိလည်း တရားနုလုံး သွင်းနိုင်ရန် ရဟန်းတို့ရဲ့ နောက် ခပ်လှမ်းလှမ်းက ကြွရောက် လိုက်ပါတော်မူတယ်။ ဤကား အထူးမှတ်ဖွယ်တည်း။ ။

ထိုသို့ အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ(နှင့်) ရဟန်းတော်များ ဆွမ်းခံပြီး ပြန်ကြွလာပုံကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ ရဟန်းတို့အား တရားဟောရန် ဓမ္မာရုံအတွင်း ဗုဒ္ဓါသနဓမ္မပလ္လင် ပေါ်ကနေပြီး လင်းလင်းထင်ထင် မြင်တော်မူတယ်။ ဒီအကြောင်းကို ပါဠိတော်မှာ -

အဒ္ဓသာ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယံ
ဒူရတောဝ သမ္မဟုလာနံ ဘိက္ခုနံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော
အာဂစ္ဆန္တံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏံ ဒုဒ္ဓသိကံ ဩကောဠိမကံ ယေဘုယျေန
ဘိက္ခုနံ ပရိဘူတရူပံ။ (ဤကဲ့သို့ သံဂီတိကာရက မထေရ်

တို့က အနုသန္ဓေစကား ဆက်ပေးတော်မူကြတယ်။
အနက်ကား...

ဘဂဝါ=မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဒုဗ္ဗဏ္ဍံ=ရုပ်အဆင်းမလှရှာသော။ ဒုဒ္ဓသိကံ=အကြည့်ရခက်သော (ကြည့်လို့ကလဲ ဘယ်လိုမှ အဆင်မပြေသော)။ သြကောဋီမကံ=ပုဂ္ဂသော။ ယေဘုယျန=အရိယာတို့နှင့် ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့ကို ထား၍ များသောအားဖြင့်။ ဘိက္ခုနံ=ဆဗ္ဗဂ္ဂိတို့လို အလဇ္ဈိရဟန်းတို့က။ ပရိဘူတရူပံ=နားရွက်ဆွဲ၊ နှာခေါင်းဆွဲ စသည်ဖြင့် ကစားလွမ်းမိုးအပ်သော သဘောရှိသော။ အာယသ္မန္တံလ ကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယံ=အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယကို။ သမ္မဟုလာနံ ဘိက္ခုနံ= များစွာသော ရဟန်းတို့၏ ပိဋိတော ပိဋိတော =နောက်မှနောက်မှ (ဝါ) နောက်ခပ်လှမ်းလှမ်းက။ အာဂစ္ဆန္တံ=လာနေသည်ကို။ ဒုရတောဝ= အဝေးမှပင်။ အဒ္ဓသ=မြင်တော်မူပြီ။

ခပ်လှမ်းလှမ်းကတည်းက မြတ်စွာဘုရားက ရုပ်က ဆိုးရှာ+ ကြည့်လို့က အဆင်မပြေ+ အရပ်ကလဲပု+ အလဇ္ဈိပုထုဇဉ်ရဟန်းများ အဖို့ရာ နားရွက်ဆွဲ၊ နှာခေါင်းဆွဲ၊ ဦးခေါင်း ကိုင်လှုပ်စသည်အမျိုးမျိုး ကျီစယ်ကစား လွမ်းမိုးခံရမည့် အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ ရဟန်းများစွာတို့ရဲ့နောက်ခပ်လှမ်းလှမ်းက လိုက်ပါလာတာကို အဝေးမှပင် မြင်တော်မူပြီးနောက် ကိုယ်တော်တို့မျက်မှောက်၌ ရှိနေသော ရဟန်းတို့ကို မိန့်တော်မူသည်မှာ-

ပဿထ နော တုမေ ဘိက္ခဝေ ဧကံ ဘိက္ခံ၊ ဒုရတောဝ
သမ္မဟုလာနံ ဘိက္ခုနံ ပိဋိကော အာဂစ္ဆန္တံ ဒုဗ္ဗဏ္ဍံ ဒုဒ္ဓသိကံ
သြကောဋီမကံ ယေဘုယျေန ဘိက္ခုနံ ပရိဘူတရူပံ။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အို-ချစ်သားတို့။ (ဒုရတောဝ- ပိုအံ့ထင်သည်)။ ဒုဗ္ဗဏ္ဍံ=အဆင်းမလှသော။ ဒုဒ္ဓသိကံ=အကြည့်ရခက်

၁၃၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သော။ သြကောဋီမကံ=ပုကွသော။ ယေဘုယျေန=အရိယာနှင့်
ကလျာဏ ပုထုဇဉ်တို့ကိုထား များသောအားဖြင့်။ ဘိက္ခုနံ=အလဇ္ဇီ
ပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့က။ ပရိဘူတရူပံ=လွမ်းမိုးကျိစယ် ကစားအပ်သော
သဘောရှိသော။ သမ္မဟုလာနံ ဘိက္ခုနံ=များစွာသော ရဟန်းတို့၏။
ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော=နောက်မှ နောက်မှ၊ (ဝါ) နောက်ခပ်လွမ်းလွမ်း
က။ အာဂစ္ဆန္တံ=တည်ငြိမ်သော သမာဓိဖြင့် လာနေသော။ ဧတံ ဘိက္ခု=
ထိုရဟန်းကို။ ပဿထ နော-ပဿထ န=မြင်ကြရဲ့လား။ (ဤကဲ့သို့
မေးတော်မူတယ်။ ရဟန်းတို့ကလဲ မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်မူတော့
လွမ်းကြည့်ကြ+မြင်ကြ-လို့) ဧဝံ ဘန္တေ=မြင်ပါတယ် မြတ်စွာဘုရား
... လို့ လျှောက်ထားကြတယ်။

ဘုရားချီးမွမ်း ဥဒါန်းကျူးရင့်ခြင်း

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက-

ဧသော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု မဟိဒ္ဓိကော
မဟာနုဘာဝေါ၊ န စ သာ သမာပတ္တိ သုလဘရူပါ၊ ယာ
တေန ဘိက္ခုနာ အသမာပန္နပုဗ္ဗာ၊ ယဿ စ+တ္ထာယ
ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ၊
တ+ဒနတ္တရံ မြဟ္မစရိယ ပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ သယံ
အဘိညာ သစ္စိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ (ဤသို့
ချီးမွမ်းတော်မူတယ်။ အနက်ကား) -

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့...။ ဧသော
ဘိက္ခု=ထိုရဟန်းသည်။ မဟိဒ္ဓိကော=ကြီးသောတန်ခိုးရှိ၏။
မဟာနုဘာဝေါ=ကြီးမြတ်သော အာနုဘော်ရှိ၏။ ယာ=အကြင်ဈာန
သမာပတ်၊ ဖလသမာပတ်၊ နိရောဓသမာပတ်ကို။ တေန ဘိက္ခုနာ=

ထိုရဟန်းသည်။ အသမာပန္နပုဗ္ဗာ=မဝင်စားစဖူး။ သာသမာပတ္တိ စ= ထို ဈာနသမာပတ် ဖလသမာပတ် နိရောသမာပတ်သည်လည်း။ န သုလဘာဂ္ဂပါ=ရလွယ်သော သဘောမရှိ၊ (ဝါ) ရလွယ်သည်မဟုတ်။

မြတ်စွာဘုရား ဤစကားကို မိန့်ကြားတော်မူခြင်းမှာ ဥပမာအားဖြင့် အဆိပ်ပြင်းထန်တဲ့ မြွေကုန်းကို အဆိပ်ပြင်း ထန်မှန်း မသိတဲ့ ကလေးများ သွားကိုင်ပြီး လှုပ်ကြ ခါကြ ရမ်းကြသလို အရှင်မြတ်ရဲ့ တန်ခိုး၊ အရှင်မြတ်ရဲ့ အာနုဘော် ကို မသိကြတဲ့ ကုလေးနှင့် တူကြတဲ့ ဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းတို့လို အလုဇ္ဇိပုထုဇဉ် ရဟန်းအချို့တို့က နားရွက်ကိုင်ဆွဲရမ်းလိုက်၊ ဦးခေါင်းကလေး ကိုင်လှုပ်လိုက်၊ နှာခေါင်းကလေးကိုင်ပြီး ဟိုရမ်းလိုက်+ဒီရမ်းလိုက် တွန်းလိုက်၊ ဆုတ်လိုက် ပြုလုပ် ကြတဲ့အတွက် အကုသိုလ်တွေ များကုန်ကြတော့မယ်။ ဒီတော့ ဒီရဟန်းရဲ့ တန်ခိုးအာနုဘော် ဂုဏ်ရည်ကို ငါဘုရား ဟောမှ နောက်နောင်အခါ မထေမဲ့မြင်မှု+မရှိသေမှု မပြုကြ မှာဖြစ်တယ်။ မပြုကြမှ အကုသိုလ် မဖြစ်ကြမယ်။ ဒါကြောင့် ရဟန်းတွေကို (ဒီအထဲမှာ ဆဗ္ဗဂ္ဂီကိုယ်တော်တွေလဲ ပါတယ်နော်) “မြင်ကြ ရဲ့လား ချစ်သားတို့... ဟောဟိုမှာ လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယရဟန်း ရဟန်းများစွာနောက် ခပ် လှမ်းလှမ်းက တည်ငြိမ်စွာ လိုက်ပါလာတာကို မြင်ကြရဲ့ လား” လို့ မေးတော်မူရာ “မြင်ပါတယ် မြတ်စွာဘုရား...” လို့ လျှောက်ထားကြတဲ့အခါ နောက် ဒီအရှင်မြတ်အပေါ်မှာ မထေမဲ့မြင်မှု မပြုဝံ့ကြအောင် ချစ်သား တို့... လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယရဟန်းကို နှယ်နှယ်မမှတ်ကြနဲ့၊ တန်ခိုး=ဣဒ္ဓိပါဒ် အလွန်ကြီးတယ်။ အာနုဘာဝခေါ် သူ သုံးဆောင်အပ်တဲ့

၁၃၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဓမ္မရသဟာ အလွန်ကြီးတယ်။ သူ မဝင်စားဖူးတဲ့ ဈာန သမာပတ်၊ ဖလသမာပတ်၊ သူမဝင်စားဖူးတဲ့ နိရောဓ သမာပတ်ကယ်လို့ မရှိ၊ သူဝင်စားဖူးတာချည်းပဲ(တဲ့)။ ဤ စကားရပ်ဖြင့် မဟိဒ္ဓိကအရ တန်ခိုးကြီးပုံကို ပြတော်မူတယ်။

(ယဿ စ+တ္ထာယ ကုလပုတ္တာ=စသော စကားနှစ်ဝါကျဖြင့် မဟာနုဘာဝ ဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြသည်။ အနက်ကား)-ဘိက္ခဝေ=ရဟန်း တော်များ အိုချစ်သားတို့...။ စ=သည်သာမကသေး။ ယဿ အတ္ထာယ=အကြင်အရဟတ္တဖိုလ် အကျိုးငှာ။ ကုလ ပုတ္တာ=ဇာတိ+ အာစာရ ကုလပုတ္တခေါ်ငြား အမျိုးကောင်းသားတို့သည်။ သမ္မဒေဝ= ကောင်းစွာသာလျှင်။ အဂါရသ္မာ=အိမ်ရာတည်ထောင် လူတို့ဘောင်မှ။ အနဂါရိယံ=အိမ်ရာမထောင် ရဟန်းဘောင်သို့။ ပဗ္ဗဇန္တိ=ကပ်ရောက် ကြကုန်၏။ အနုတ္တရံ=အတူမရှိ လွန်မြတ်သော။ ဗြဟ္မစရိယ ပရိယောသာနံ=သာသန +မဂ္ဂ=ဗြဟ္မစရိယနှစ်ပါး၏ အဆုံးဖြစ်သော။ တံ=ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကို။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ=မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်လျှင်။ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ=ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပ် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုရ၍။ ဥပံသမ္ပဒ္ဓ= (အရဟတ္တဖလသမာပတ် ဝင်စားတဲ့ အခါ ထိုအရဟတ္တဖိုလ်နှင့်) ပြည့်စုံ၍။ ဝိဟရတိ=နေနိုင်၏။

အေး...သာသနာတော်မှာ ဇာတိကုလပုတ္တ+ အာစာရ ကုလပုတ္တဆိုတဲ့ အမျိုးကောင်းသား နှစ်မျိုးတို့ဟာ အရဟတ္တဖိုလ်ကို မြော်ကိုးပြီး ရဟန်းပြုတယ်။ (မိမျိုး ဖမျိုး ကိုက အမျိုးကောင်းသူကို ဇာတိကုလပုတ္တလို့ ခေါ်တယ်။ မိဖက အမျိုးကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည်ဖြစ်စေ မိမိ ကိုယ်နှိုက်က အကျင့်ကောင်း သူကို အာစာရ ကုလပုတ္တလို့ ခေါ်တယ်)။ အေး...သာသနာတည်းဟူသော ဗြဟ္မစရိယ

(နဲ့) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယရဲ့ အဆုံးသာသနာပုဂံတိုင်ဆိုတဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ကို အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယရဟန်းတော် မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုပြီး နေ့စဉ်နေ့စဉ် အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်တဲ့သူ ဖြစ်ပေတယ်။ (ယခု စာနှစ်ဝါကျဖြင့် မထေရ်၏ မဟာနုဘာဝ ဖြစ်ပုံကို ဟောတော်မူတယ်။)

ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူခြင်း

ဤကဲ့သို့ ဟောကြားတော် မူလိုက်သောအခါ အရှင် လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယရဟန္တာရဲ့ အကြောင်းကို ဆဗ္ဗဂ္ဂိအစရှိသော ရဟန်း များသိပြီး နောက်မှာ မြတ်စွာဘုရားက ဝမ်းမြောက်တော်မူလှလို့ အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယကို အကြောင်းပြုပြီး ကိုယ်တော်ဘာသာ ကိုယ်တော် ဥဒါန်း ကျူးတော်မူတယ်။ ဥဒါန်းကျူးတယ်ဆိုတာ တရား နာပုဂ္ဂိုလ်ကို မငဲ့ဘဲ မိမိဝမ်းထဲမှာ အလွန်နှစ်သက်လွန်းလို့ ပီတိတွေ ဟာ တဖြည်းဖြည်း ဂယက်ရိုက်လာပြီး ရင်ထဲ ဝမ်းထဲမှာ မဆုံလို့ ပီတိအဟုန်ကြောင့် လျှံထွက်လာတဲ့စကား။ (၅ပိဿာရှိတဲ့ ပုံးထဲက ဆီ ကို ၄-ပိဿာဆုံတဲ့ ပုံးထဲမှာ လောင်းထည့်လျှင် ၄-ပိဿာမှ ပိုလျှံတဲ့ဆီတွေ အန်ထွက် လျှံထွက်သလို) မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရင်ထဲ နှလုံးထဲမှာ ဟို-အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယရဲ့ မဟိဒ္ဓိက မဟာနုဘာဝ ဖြစ်ပုံကို အာရုံပြုပြီး ဝမ်းမြောက်တော်မူလွန်းလို့ ပီတိအဟုန်က ဝမ်းထဲမှာပြည့်ပြီး ဤဆိုလတဲ့သောအတိုင်း ဥဒါန်းတရားဂါထာ လျှံပြီးထွက်လာတယ်။

နေလင်္ဂေါ သေတပစ္စာဒေါ၊ ဧကာရော ဝတ္တတိ ရထော။
အနိယံ ပဿ အာယန္တံ၊ ဆိန္နသောတံ အဗန္ဓနံ။ ။

၁၃၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

(ဒီဂါထာဟာ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အားမှ မြတ်စွာဘုရား တရားဟော
တာ မဟုတ်လို့ ဘယ်သူ့ကိုမှ အာလုပ်ခေါ်စရာ မလိုဘူး။
ကိုယ်တော့်ဘာသာ ဝမ်းမြောက်လွန်းလို့ ရွတ်တဲ့ ဂါထာ(တဲ့)။
နေလင်္ဂေ=အပြစ်ကင်းစင်သည့် အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း ရှိပေထ
သော။ သေတ ပစ္စာဒေါ=ဖြူဖွေးသန့်ရှင်းတဲ့ အခင်းလည်း ရှိပါပေထ
သော။ ဧကာရော=အထောက်အကန်တွေက မရှုပ်၊ အထောက်အကန်
တစ်ခုတည်းသာ ရှိပါပေထသော။ ရထော=အံ့ဖွယ်သော ရထားကြီး
သည်။ ဝတ္တတိ=တငြိမ်ငြိမ် တအိမ်အိမ် လိမ့်၍လိမ့်၍ လာပေ၏။
အနိဗ္ဗံ=တုန်လှုပ်ချောက်ချားခြင်း အလျဉ်းမရှိသော။ ဆိန္ဒသောတံ=
ဝင်ရိုးဆီ+ထမ်းပိုးဆီ+ဘီး (ဘိန်း)ဆီ-အစရှိသည့် ညစ်ပေတတ်သည့်
ထိုထို ဆီအစေးမှ ကင်းဝေးပေထသော။ အဗန္ဓနံ=ဘယ်လို အနှောင်
အဖွဲ့ အချည်အတုပ်မှ လုံးဝမရှိသော။ တံ ရထံ=ထိုထူးဆန်းသော
ရထားကြီးကို။ ပဿ ပဿာဟိ=စေ့စေ့ငုငု ကြည့်ရှုစမ်းပါလော။
(ကိုယ်တော့်ကို-ကိုယ်တော် ပြန်တိုက်တွန်းတာ။ အဓိပ္ပာယ်က
တော့)-

တုန်လှုပ်ချောက်ချားခြင်း အလျဉ်းမရှိတဲ့ ငါဘုရားထံသို့ ရှေးရှု
လာရောက်၍နေတဲ့ ဝင်ရိုးဆီ+ဘီးဆီ+ထမ်းပိုးဆီ ညစ်ပေတဲ့
ဆီတစ်မျိုးမှ မပါရှိတဲ့ ဟိုပကတိရထားမှာတော့ ရထားသံနဲ့ ဝင်ရိုးဖွဲ့
ပေးရတဲ့ အနှောင်အဖွဲ့က တစ်မျိုး၊ ရထားသံနဲ့ ထမ်းပိုး ဖွဲ့ပေးရတဲ့
အနှောင်အဖွဲ့ ကတစ်မျိုး၊ ရထားသံနဲ့ ရထားအိမ်ဖွဲ့ပေးရတဲ့
အနှောင်အဖွဲ့က တစ်မျိုး၊ အနှောင်အဖွဲ့တွေ အမျိုးမျိုး ပါရှိတယ်။
ယခု ငါဘုရားထံမှောက် ဦးတည်ပြီး လာရောက်နေတဲ့ (အရှင်
လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယ-ဆိုတဲ့) ရထားကြီး ကတော့ လုံးဝအနှောင်အဖွဲ့
မရှိတဲ့ ရထား ကြီး ဖြစ်တယ်။ စေ့စေ့ငုငု ကြည့်ရှုစမ်းပါလော။ (အဲဒါ

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

ရဟန်းတွေကို အကြည့်ခိုင်းတာ မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ်တော့်ကို ကိုယ်တော် တိုက်တွန်းတဲ့ ဂါထာ။ ။(ဤတွင် ဥဒါန်းပါဠိ တော်လာ အပရ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယသုတ် မှတ်ဖွယ်အမှာစကား ညှပ်ပြီးပါပြီ။)

(ကာမဘူသုတ် အဆက်)

အဲဒီဂါထာကို ယခုစိတ္တသံယုတ် ကာမဘူသုတ်ကျတော့ “အရှင်ကာမဘူ” ရဟန္တာ မထေရ်က ကျောင်းဒကာ “စိတ္တသေဋ္ဌေး” ကို မေးတာ။

ကျောင်းဒကာ...(တဲ့)

နေလင်္ဂီ သေတပစ္စာဒေါ၊ ဧကာရော ဝတ္တတိ ရထော။
အနိယံ ပဿ အာယန္တံ၊ ဆိန္ဒုသောတံ အဗန္ဓနံ။ ။

အဲဒီတရားဂါထာကို မြတ်စွာဘုရား အကျဉ်းဟောထားတယ်။ ထိုသည့်ဂါထာရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်အကျယ်ကို ဘယ်လိုမှတ်ရမှာလဲ ကျောင်းဒကာ...(တဲ့)။ အဲဒီတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေးက ပြန်ပြီး-

ကိံ န ခေါ ဧတံ ဘန္တေ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ဧတံ=ဤတရားဂါထာကို။
ဘဂဝတာ=မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဘာသိတံ ကိံ န ခေါ=ဟောတော်မူ အပ်ပါသလားဘုရား။ အရှင်ဘုရား... ဒီတရားဂါထာကို မြတ်စွာ ဘုရား ဟောကြားအပ်ပါသလားဘုရားလို့ မေးတော့-အရှင်ကာမဘူ မထေရ်က “ဧဝံ ဂဟပတိ=ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ...။

ဧဝံ=အိမ်... မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်ပေတယ်”

ထိုအခါ စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

တေန ဟိ ဘန္တေ မုဟုတ္တံ အာဂမေဟိ ယာဝ+ဿ အတ္တံ ပေက္ခာမိ။

၁၄၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ တေနဟိ=သို့တပြီးကား။ (ဝါ) ဘုရားဟောပါဠိ တရားဂါထာ ဖြစ်ခဲ့ပါလျှင်။ အဟံ=တပည့်တော် သည်။ ယာဝ=အကြင်မျှလောက်။ အဿ=ထိုဘုရားစကား၏။ အတ္ထံ=အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ပေက္ခာမိ=စူးစမ်းဆင်ခြင်ပါဦးအံ့။ တာဝ= ထိုမျှလောက်။ မုဟုတ္တံ=ကပ်စလော့လောက်။ အာဂမေဟိ=ဆိုင်းတွ ငုံ့လင့်တော်မူပါ ဘုရား။

အရှင်ဘုရား...ဘုရားဟောပါဠိ တရားဂါထာ ဖြစ်ခဲ့ပါလျှင် တပည့်တော် ခဏ ဒိတရားဂါထာရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဆင်ခြင် ကြည့်ရှုပါရစေဦး။ ခဏတစ်မုဟုတ်လောက် ဆိုင်းဟော်မူပါ...လို့ ဆိုပြီး စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ အဲဒီတရားဂါထာရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို တစ်ပုဒ်စီ တစ်ပုဒ်စီ စဉ်းစားတယ်။ ပဋိသန္တိဒါပတ္တ အနာဂါမ် အရိယာ ဆိုတော့ ပရိသတ်ကိုလဲ အောင်အောင်မြင်မြင် လေ့လာထားသူဖြစ်လို့ သူဉာဏ်ထဲမှာ ဒိဂါထာရဲ့ တစ်ပုဒ်စီ တစ်ပုဒ်စီကို ဆိုလိုရင်း အနက် အဓိပ္ပာယ်တွေသိပြီး ပြန်၍လျှောက်ထား ဖြေကြားသည်ကို အရှင် အာနန္ဒာမထေရ်က စကားစပ်ပေးပုံက-

အထ ခေါ စိတ္တော ဂဟပတိ မုဟုတ္တံ တုဏှိ ဟုတွာ အာယသ္မန္တိ ကာမဘုံ ဧတ+ဒဝေါစ။ (တွဲ)။

အထ ခေါ=ထို့နောက်မှ။ စိတ္တော ဂဟပတိ=စိတ္တသေဋ္ဌေး သည်။ မုဟုတ္တံ တုဏှိ ဟုတွာ=တစ်မုဟုတ်လောက် ဆိတ်ဆိတ်နေ စဉ်းစားပြီး။ အာယသ္မန္တိ ကာမဘုံ=အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်ကို။ ဧတံ ဝစနံ=ဤအဖြေစကားကို။ အဝေါစ=လျှောက်ထားပြီ။ (လျှောက်ထားပုံကား)-

နေလင်္ဂန္တိ ခေါ ဘန္တေ သီလာန+မေတံ အဓိဝစနံ။
ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...၊ နေလင်္ဂန္တိ ဧတံ=အပြစ်ကင်းစင်တဲ့

အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း ဟူသော ဤအမည်သည်။ သိလာနံ=ပါတိမောက္ခ
သံဝရသီလ+ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ+အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ+ပစ္စယသန္နိသီတ
သီလ=ဤသီလလေးပါးတို့၏။ အဓိဝစနံ အမည်ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

အရှင်ဘုရား...၊ ဒီရထားကြီးမှာ အပြစ်ကင်းတဲ့ အင်္ဂါ
အစိတ်အပိုင်းဆိုတာ ပါတိမောက္ခသံဝရ+ဣန္ဒြိယသံဝရ+
အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ+ပစ္စယသန္နိသီတဆိုတဲ့ ဒီသီလလေးပါးကို ဆိုတာပါ
ဘုရား။

သေတပစ္စာဒေါတိ ခေါ ဧတံ=ဖြူဖွေးသန့်စင်တဲ့ ရထားခင်းနှိုး
ဟူသော ဤအမည်သည်။ ဝိမုတ္တိယာ=အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော
ဝိမုတ္တိ၏။ အဓိဝစနံ=အမည်ပါ ဘုရား။ (ရိုးရိုးရထားအခင်းမဟုတ်ဘူး၊
အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော ရထားအခင်းကြီးလို့ ဆိုပါတယ်ဘုရား)။

ဧကာရော=အကန့်အထောက်တွေ မရှုပ် အကန့်အထောက်
တစ်ခုတည်းသာပါတဲ့ ရထားဆိုတော့ ပကတိရိုးရိုးရထား မဟုတ်ဘူး။

ဧကာရောတိ ခေါ ဘန္တေ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ဧကာရောတိ ခေါ=တစ်ခုတည်း
သော အထောက်အကန့် ဆိုသော။ ဧတံ=ဤအမည်သည်။ သတိယာ
=သတိ၏။ အဓိဝစနံ=အမည်ပါဘုရား။ (ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ
ဖြစ်တဲ့ သတိကို အကန့်အထောက်လို့ ဟောတာပါ ဘုရား)

ဝတ္တတိတိ ခေါ ဘန္တေ အဘိက္ကမပဋိက္ကမဿေ+တံ
အဓိဝစနံ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ဝတ္တတိတိ ခေါ=တငြိမ့်ငြိမ့်
တအိမ့်အိမ့် လိမ့်၍လိမ့်၍ လာနေ၏ဟူသော။ ဧတံ=ဤစကားသည်။
အဘိက္ကမ ပဋိက္ကမဿ=ရှေ့သို့တက်ခြင်း နောက်သို့ဆုတ်ခြင်း၏။
အဓိဝစနံ=အမည်ပါ ဘုရား။ (ထင်ရှားပါပြီ)။

ရထောတိ ခေါ ဘန္တေ ဣမဿေတံ စာတုမဟာ
ဘူတိကဿ ကာယဿ အဓိဝစနံ မာတာပေတ္တိက
သမ္ဘဝဿ သြဒနကုမ္မာသူ + ပစယဿ အနိစ္စု+ ဣဒန
ပရိမဒ္ဒန ဘောဒန ဝိဒ္ဓံသနဓမ္မဿ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ရထောတိ ခေါ ဧတံ=အံ့ဖွယ်
ထူးဆန်းတဲ့ ရထားကြီးဆိုသော ဤအမည်သည်။ စာတုမဟာ
ဘူတိကဿ=ပထဝီ+အာပေါ+တေဇော+ဝါယောဆိုတဲ့ မဟာ
ဘုတ်ကြီးလေးပါးတို့ဖြင့် ပြီးသော။ (ဝါ) မဟာဘုတ်ကြီးလေးပါးတို့
အုပ်စိုး၍နေသော။ သြဒန ကုမ္မာသူ+ပစယဿ=ထမင်း+မုယောမုန့်
တို့ကို စား၍ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားခြင်း သဘောရှိသော။ အနိစ္စု+
ဣဒန ပရိမဒ္ဒနဘောဒန ဝိဒ္ဓံသနဓမ္မဿ=မမြဲတဲ့ အနိစ္စသဘော၊
အဆစ်အချိုး ပြေပြစ်အောင် နှိပ်နယ်ပေးရခြင်း=ပရိမဒ္ဒနသဘော၊
မည်သို့ပင် ပြုစုစေကာမူ ကွဲပျက်ခြင်း=ဘောဒနသဘော၊ ဖရိဖရဲပြိုကွဲ
ခြင်း=ဝိဒ္ဓံသနသဘော ရှိသော။ ဣမဿ ကာယဿ=ဤစတုဇကိုယ်
ခန္ဓာ၏။ အဓိဝစံ=အမည်ပါဘုရား။ အရှင်ဘုရား...ရထားကြီးဆိုတာ
ပထဝီ+အာပေါ+တေဇော+ဝါယောဆိုတဲ့ မဟာဘုတ်ကြီးလေးပါးတို့
အုပ်စိုးနေတဲ့ ဒီကိုယ်ကြီးရဲ့ အမည်ပါဘုရား...လို့ စိတ္တသေဋ္ဌေး ဖြေဆို
ချက်ဂါထာ ထက်ဝက်ပြီးသွားပြီ၊ ဂါထာနောက် ထက်ဝက်ဆက်ပြီး
ဖြေတယ်။ ဖြေပုံကား...

ရာဂေါ ခေါ ဘန္တေ နိယော၊ ဒေါသော နိယော၊ မောဟော
နိယော၊ တေ ခိဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ပဟိနာ
ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံ ကတာ
အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ၊ တသ္မာ၊ ခိဏာသဝေါ ဘိက္ခု
“အနိယော”တိ ဝုစ္စတိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ရာဂေါ=ရာဂသည်။ နိယော=တုန်လှုပ်ချောက်ချားတဲ့ တရားပါ ဘုရား။ ဒေါသော=ဒေါသသည်။ နိယော=တုန်လှုပ်ချောက်ချားတဲ့ တရားပါ ဘုရား။ ခိဏာသဝဿဘိက္ခုနော=အာသဝေါကုန်ခန်းတဲ့ ရဟန္တာဖြစ်သော ရဟန်းသည်။ (ဝါ) ရဟန်း၏အဖို့ရာ။ ပဟိနာ=အမြစ်မကျန် ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ ဥစ္ဆိန္ဒမူလာ=အမြစ်ပြတ် ဖြတ်အပ်ကုန်ပြီ။ တာလာဝတ္ထုကတာ=ထန်းပင်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ကုန်ပြီ။ အနဘာဝံ ကတာ=နောက်တဖန် မဖြစ်အောင် ပြုအပ်ကုန်ပြီ။ အာယတိံ အနုပ္ပါဒေမ္မာ=နောက်အခါ၌ ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိကြကုန်။ တသ္မာ=ထို့ကြောင့်။ ခိဏာသဝေါ=ဘိက္ခု=ရဟန္တာဖြစ်သော ရဟန်းကို။ “အဗန္ဓ နော”တိ=အနှောင်အဖွဲ့ မရှိသော ရထားကြီးဟူ၍။ ဝုစ္စတိ=ဆိုအပ်ပါတယ်ဘုရား။ (အဓိပ္ပာယ် ပေါ်လွင်ပါတယ်)။ ။

ကျောင်းဒကာ=စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် မိမိ၏စကားကို ဆက်၍ နိဂုံးအုပ်သောအားဖြင့်- ဣတိခေါ ဘန္တေ ယံ တံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ- “နေလဂေါ သေတပစ္စာဒေါ၊ ဧကာရော ဝတ္တတိ ရထော။ အနိယံ ပဿ အာယန္တံ၊ ဆိန္နသောတံ အဗန္ဓနန္တိ။

ဣမဿ ခေါ ဘန္တေ ဘဂဝတာ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဧဝံ ဝိတ္တာရေန အတ္တံ အာဇာနာမိ (လို့ ပြန်ကြားလျှောက်ထားတယ်၊ အနက်သမ္ပန်သော်ကား)-ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ ဣတိခေါ=ဤဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း။ ဘဂဝတာ=မြတ်စွာဘုရားသည်။

နေလဂေါ သေတပစ္စာဒေါ၊ (ပ) ဆိန္နသောတံ အဗန္ဓနန္တိ= နေလဂေါ သေတပစ္စာဒေါ၊ (ပ) ဆိန္နသောတံ အဗန္ဓနန္တိ-ဟူသော။ ယံ တံ=အကြင်တရားစကားကို။ ဝုတ္တံ=အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောကြားအပ်လေပြီ။ ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ဘဂဝတာ=မြတ်စွာ

၁၄၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘုရားသည်။ သံခိတ္တေန=အကျဉ်းအားဖြင့်။ ဘာသိတဿ=ဟောကြားတော်မူအပ်သော။ ဣမဿ=ဤတရားစကား၏။ ဝိတ္တာ ရေန=အကျယ်အားဖြင့်။ အတ္ထံ=အနက်ကို။ ဝေံ=ဤသို့။ အာဇာနာမိ=တပည့်တော် စဉ်းစားပိုင်းခြား၍ သိပါသည်ဘုရား။

ဥပါသကာ ဒါယကာတို့ဘက်က ပညာချိန်ခွင်ကြီးပီပီ ဘုရားရှင်ရဲ့ အလိုတော်ကျ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖြေကြားခဲ့ပြီ၊ အနက်သမ္ပန်ရအောင်-

နေလင်္ဂါ=အပြစ်ကင်းစင်တဲ့ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းဆိုတဲ့ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ+ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ+အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ သီလ+ပစ္စယသန္နိသမိတသီလ-တည်းဟူသော သီလလေးအင် စင်ကြယ်သော အင်္ဂါရှိပါပေထသော။ သေတပစ္စာဒေါ=အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော ကိလေသာ အညစ်အကြေး ကင်းစင်ဝေးသား ဖြူဖွေးသော ရထားခင်းနှိုးလည်း ရှိပေထသော။ ဧကာ+ရော=အထောက်အကန်တွေ ရှုပ်ရှက်ရှက်ရှက်မရှိ သတိတည်းဟူသော အထောက်အကန်တစ်ခုသာ ရှိပေထသော။ ရထော=ကြည်ညိုဖွယ်များပြားရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် တည်းဟူသော ရထားကြီးသည်။ ဝတ္တတိ=တငြိမ့်ငြိမ့်တအိမ့်အိမ့် လိမ့်၍လိမ့်၍ လာနေ၏။ အနိဗံ=လောဘ+ဒေါသ+မောဟစပင်း တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသော။ အာယန္တံ=ဣန္ဒြေရစ္စာလာရောက်နေသော။ ဆိန္နသောတံ=ဝင်ရိုးဆီ+ဘီးဆီနှင့်တူသည့် တဏှာခြောက်ပါးတည်းဟူသော အညစ်အကြေးတွေကို အပြီးအပြတ် ဖြတ်တောက် အပ်ပြီးထသော။ အဗန္ဓနံ= လောဘ+ ဒေါသ+မောဟ အစရှိသည့် သံယောဇဉ်ဆယ်မျိုး အဖွဲ့ကြီးတို့ တစိုးတစိ ရှိတော်မူထသော။ ရထံ=အံ့ဖွယ်ဘနန်း အလွန်ထူးဆန်းတဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် တည်းဟူသော ရထားကြီးကို။ ပဿ=ပဿာဟိ=စေ့စေ့ငုငု ကြည့်ရှု

စမ်းပါလော။

စိတ္တသေဋ္ဌေးက “အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ”လို့ မပြောရုံ တမယ်ပဲ။ ကျန်တာတွေက ဘုရားအလိုတော်ကျ ဖြေကြားလျှောက်ထားတဲ့အခါ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်မြတ် လွန်စွာနှစ်သက်လွန်းလို့- လာဘာ တေ ဂဟပတိ၊ သုလဒ္ဓံ တေ ဂဟပတိ၊ ယဿ တေ ဂမ္ဘိရေ ဗုဒ္ဓဝစနေ ပညာစက္ခု ကမတိ၊ (ဤကဲ့သို့ ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူတယ်၊ အနက်ကား)=ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ သေဋ္ဌေး...။ ယဿ တေ=အကြင်သင်၏ (အဖို့ရာ)။ ဂမ္ဘိရေ=နက်နဲစွာသော။ ဗုဒ္ဓဝစနေ=ဘုရားစကားတော် တည်းဟူသော ပိဋကတ်တော်၌။ ပညာစက္ခု=ပညာမျက်စိသည်။ ကမတိ=သက်သက်ဝင်ဝင် သိမြင်ပါပေ၏။ တသ္မာ=သို့ရကား။ ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ သေဋ္ဌေး...။ တေ=သင်သည်။ လာဘာ=အရတော်လေစွာ။ ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ သေဋ္ဌေး...။ တေ=သင်သည်။ သုလဒ္ဓံ=လူ့ အဖြစ်ကို ကောင်းစွာ ရအပ်ပါပေစွာ။ (ဤကဲ့သို့ ချီးမွမ်းတော်မူတယ်)။ ။

စိတ္တသံယုတ်(၅) ပဌမကာမဘူသုတ္တန်တရား
ပြီးပါပြီ

စိတ္တသံယုတ်(၆) ဒုတိယကာမဘူသုတ် တရားတော်

စိတ္တသံယုတ်မှာ သုတ္တန်ပေါင်း ဆယ်သုတ်ရှိတဲ့အနက် ငါးသုတ် ဟောလို့ ပြီးခဲ့ပါပြီ။ ယနေ့ ခြောက်ခုမြောက်ဖြစ်တဲ့ ဒုတိယကာမဘူသုတ်ကို ဟောဖို့ အလှည့်အကြိမ် ရောက်ခဲ့ပါပြီ။

စိတ္တသံယုတ်ကို ကြည်ညိုကြည့်ရတာဟာဖြင့် ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး(နှင့်) ကျောင်းနေ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်တို့ ဒကာက မေးလိုက်+ဆရာကဖြေလိုက်၊ ဟင် တစ်ခါ ဆရာက မေးလိုက်+

၁၄၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဒကာက ဖြေလိုက် ဒီပုံမျိုးပဲ သုတ္တန်တွေကို ကြည့်ရတာ ပေါ်နေပါတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ ငါးခုမြောက်=ပဌမ ကာမဘူသုတ္တန်တုန်းက ကျောင်းနေ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်က မေးပြီး ကျောင်းဒကာက ဖြေဆိုခဲ့၍ ဤယခု ခြောက်ခုမြောက် ဒုတိယကာမ ဘူသုတ္တန်ကျတော့ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးက မေး၍ ကျောင်းနေ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်က ဖြေဆိုသည်ကို တွေ့မြင်ကြားသိ ကြည်ညိုကြရမည် ဖြစ်ပါတယ်။ ဤဒုတိယ ကာမဘူသုတ္တန်ကျတော့ ကျောင်းဒကာကြီးက “ကိုင်း... အရှင်တစ်ကြိမ်က တပည့်တော် ကို အရှင်မြတ်က-မေးခဲ့ပြီ၊ ဒီတစ်ကြိမ်မှာတော့ တပည့်တော်က-မေးပါရစေ” လို့ ဆိုသလို စိတ္တသေဋ္ဌေးက-မေးပြီး အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်က ဖြေဆိုတာကို တွေ့မြင်နာကြား ကြည်ညိုရမည် ဖြစ်ပါပေတယ်။ ထိုအကြောင်းကို သံဂါယနာတင် မထေရ်မြတ်တို့က တရားဦးကို ဤကဲ့သို့ စပေးလိုက်တယ်။

ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ ကာမဘူ မစ္ဆိကာသဏ္ဍော ဝိဟရတိ
အဗ္ဗာဠက ဝနေ။

တစ်ချိန်က အရှင်ကာမဘူရဟန္တာ မထေရ်မြတ် မစ္ဆိကာသဏ္ဍော မြို့ (စိတ္တသေဋ္ဌေး လှူဒါန်းထားတဲ့) “ဝေဗျူပင်တောရ ကျောင်းတိုက်ကြီး၌” သီတင်းသုံးနေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အထ ခေါ စိတ္တော ယေနာ+ယသ္မာ ကာမဘူ၊
တေန+ပသင်္ကမိ၊ ဥပ သင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ ကာမဘူ
အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသိဒိ။

ထိုအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး အရှင်ကာမဘူ မထေရ် ရှိရာ ဝေဗျူပင်တောရ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ဝပ်လျှိုး ရှိခိုး ဦးညွတ် အပြစ်လွတ်တဲ့နေရာက ထိုင်နေတယ်။

ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ စိတ္တော ဂဟပတိ အာယသ္မန္တံ
ကာမဘုံ ဧက+ဒဝေါစ။

အဲဒီလို အပြစ်လွတ်တဲ့နေရာက ထိုင်ပြီး ကျောင်းဒကာစိတ္တ
သေဋ္ဌေးဟာ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ကို ဤဆိုလတ္တံ့သော
ပြဿနာ(၁၁)ဆယ့်တစ်ရပ်ကို အစဉ်အတိုင်း မေးပါတော့တယ်။

* * *

(အထူးမှတ်ဖွယ် အဓိပ္ပာယ်)

ဤ၌ အဘယ့်ကြောင့် စိတ္တသေဋ္ဌေးက ဒီပြဿနာ(၁၁) ဆယ့်
တစ်ရပ်ကို မေးလျှောက်ရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေမှာ စိတ္တ
သေဋ္ဌေးသည် သူ့ကိုယ်တိုင်က “နိရောဓသမာပတ်” လို့ ခေါ်တဲ့
သမာပတ်ကို ဝင်စားသူဖြစ်ပါတယ်။ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာ မထေရ်
မြတ်ကိုလည်း နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ယုံကြည်
တယ်။ ယုံကြည်သောကြောင့် သူ့နယ်မှာ သူမေးခြင်းပဲလို့ မှတ်ယူရ
ပါမည်။

ဒီတော့ ပုထုဇဉ် သူ+ငါတို့ရဲ့ အနေနဲ့ မကြားဖူးသလို ဖြစ်တဲ့
နိရောဓသမာပတ် အကြောင်းကို မှတ်သားကြရအောင်။ ပုထုဇဉ် သူငါ
တို့ရဲ့အလိုနဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့ရဲ့အလိုဟာ တစ်ခါတလေ အရှေ့
နှင့်အနောက်၊ အဖြူနှင့်အမည်း ကွာခြားသလို ကွာခြားတတ်တယ်။
ယခု နိရောဓ သမာပတ်နဲ့စပ်ပြီး ပြောရလို့ရှိရင် -

(က) ပုထုဇဉ်တို့အလိုက မိမိမှာရှိနေတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကို တိုး၍
တိုး၍သာလျှင် ဖြစ်ပွားစေချင်တယ်။ ဥပမာ မိမိကိုယ်ကို ပေါင်ချိန်တဲ့
ကိရိယာ “ကတ္တာ” မှာ ချိန်လိုက်လို့ ပေါင် (၁၁၀) တစ်ရာ့တစ်ဆယ်
ရှိတယ် ဆိုပါစို့။ နောက်ဆယ့်ငါးရက်လောက်မှာ ဒုတိယအကြိမ်
ချိန်ကြည့်လို့ ပေါင်(၁၀၅)တစ်ရာ့ငါးပေါင် ရှိနေတယ်ဆိုလျှင်

စိတ်မချမ်းသာတတ်ဘူး။ ဘာ့ကြောင့်လဲ ရုပ်ခန္ဓာ လျော့သွားလို့ပဲ ဖြေရလိမ့်မယ်၊ ဒါက ပုထုဇဉ်အလို။

(ခ) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့အဖို့ (အထူးသဖြင့်) စိတ္တသေဋ္ဌေး တို့လို အနာဂါမ်အရိယာ၊ အရှင်ကာမဘူတို့လို ရဟန္တာ-အဲဒီ အရိယာ သူမြတ်တွေအဖို့ကျတော့ ခန္ဓာငါးပါးတရားကို ထမ်းထားဆောင်ထား ရခြင်းကို ပိဿာငါးဆယ် လေးလံတဲ့ ဝန်ထုပ်ကြီးကို အပြီးအဆုံး မချရသေးမီ လမ်းအကြားမှာ အခွင့်ရသလောက် တတ်နိုင်သလောက် ဝန်ထုပ် အစိတ်အဝက်ကို ပစ်ချရလျှင် ပစ်ချသလောက် သက်သာ သလို အနာဂါမ်+ရဟန္တာ=အရိယာသူမြတ်များအဖို့ ခန္ဓာငါးပါး ရှိနေ ခြင်းသည် အလွန်အချိန်လေးတဲ့ ဝန်ထုပ်ကြီးငါးထုပ် ထမ်းဆောင်ထား ရသကဲ့သို့ အလွန်ဝန်လေးလှရာ ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိဆိုတဲ့ (ပရိနိဗ္ဗာန် ဓာတ်အား ကျေးဇူးပြုမည့်) စုတိသို့ မရောက်သေးမီ ကြားကာလဝယ် (ဝါ-မသေသေးမီ ကြားကာလဝယ်) ဒီခန္ဓာဝန်ကြီးကို အချိန်ပိုင်းနဲ့ ချတော်မူကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ခန္ဓာဝန်ထုပ်ကို အခြေအနေ ပေးသလောက် မသေခင် ချကြည့်တဲ့ သမာပတ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီ နိရောဓသမာပတ်ကို ကာမဘုံ(နှင့်) ရူပဘုံတို့မှ အနာဂါမ်နှင့် ရဟန္တာပင် ဖြစ်လင့်ကစား သမာပတ် ရှစ်ပါးတို့ကို မရ လျှင် မဝင်စားနိုင်ဘူး။ ကာမဘုံ ရူပဘုံသား ပုထုဇဉ်+သောတာပန်+ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်များ(နှင့်) အရူပဘုံသား ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးပင် ဤနိရောဓသမာပတ်ကို မဝင်စားကြနိုင်ကြဘူး။

ဤကဲ့သို့ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်(နှင့်) မဝင်စားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် သိပြီးမှ နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားနိုင်သည့် ကာမဘုံသား၊ ရူပဘုံသား=သမာပတ် ရှစ်ပါးရကြတဲ့ အနာဂါမ် ရဟန္တာများတွင်လဲပဲ ကာမဘုံသား

(အထူးသဖြင့် လူ့ဘုံသား) အနာဂါမ်နှင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့လဲ မိမိတို့ တစ်ရက် စားထားတဲ့ ကဗဠိကာရအာဟာရက (၇)ခုနစ်ရက်သာ ခန္ဓာကိုယ်ကို မျှတစေနိုင်သောကြောင့် ခုနစ်ရက်သာလျှင် ဝင်စားနိုင်ကြတယ်။ ထို့ထက်ပို၍ မဝင်စားနိုင်ကြဘူး။

ဒီတော့ လူ့ပြည်လူသား ဈာန်ရတဲ့ အနာဂါမ်+ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် တစ်ပါး ဒီနိရောဓာမာပတ်ကို ဝင်စားတော့မယ်ဆိုတော့ ရှေးဦးစွာ ရူပါဝစရ ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားရတယ်။ (ဝင်စားတယ်ဆိုတာ မိမိ၏ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ပေါ်မှာ ဈာန်စိတ်တွေ အစဉ်မပြတ် ဆက်၍ဆက်၍ ဖြစ်နေသည်ကို “ဈာန်ဝင်စားတယ်” လို့ ခေါ်တယ်)။ အဲ... ရူပါဝစရ ပဌမ ဈာန်စိတ်တွေ မိမိ၏ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ အစဉ်မပြတ် ဆက်၍ဆက်၍ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်၍ အနာဂါမ် အရိယာမှာ ရူပါဝစရ ကုသိုလ် ပဌမဈာန်ဇောတွေ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရူပါဝစရကြိယာ ပဌမဈာန်ဇောတွေ အဆက်မပြတ် ဖြစ်၍ဖြစ်၍ နေလေသည်။ ၎င်းကိုပင် ရူပါဝစရ ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားသည်ဟုခေါ်သည်။

ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားပြီး ထိုဈာန်မှထ (ဈာန်မှထတယ်ဆိုတာ ထိုင်ရာက ထတာမျိုး မဟုတ်ဘူး၊ ဈာန်စိတ်တွေ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်နေရာက ထိုဈာန်စိတ်အဖြစ် ရပ်ပြီး ဘဝင်စိတ်တွေအဖြစ် ပြောင်းလဲပြီး ဖြစ်သွားတာကို “ဈာန်မှ ထတယ်” လို့ ခေါ်တယ်)။ အဲဒီလို ဈာန်မှထပြီး ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားနေတုန်းက ဖြစ်ပျက်ခဲ့တဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ+ဒုက္ခ+အနတ္တဟု ဝိပဿနာ ရှုရတယ်။ ဈာန်ဝင်စားတာက သမထ၊ အနိစ္စ+ဒုက္ခ+ အနတ္တလို့ ရှုတာက ဝိပဿနာ။

အဲဒီလို ရူပါဝစရ ပဌမဈာန်အတွက် သမထ(နှင့်) ဝိပဿနာ အစုံ ဖွဲ့ပြီး ရှုပြီးတော့မှ ဒုတိယဈာန်ကိုဝင်စား၊ ထိုဈာန်မှထ၊ ထိုဈာန်

၁၅၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဝင်စားစဉ် အတွင်းမှာဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာ ရှုရသည်။

ဤနည်းအတိုင်း ဒုတိယဈာန်မှာ သမထ+ဝိပဿနာအစုံ အားထုတ်ပြီး တတိယဈာန်အတွက် သမထ+ဝိပဿနာအစုံ အား ထုတ်၊ ပြီးတော့ ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန် အတွက်လည်း သမထ+ ဝိပဿနာအစုံ အားထုတ်ရသည်။

ရူပါဝစရဈာန်အတွက် သမထ ဝိပဿနာအစုံ အားထုတ်ပြီး အာကာသာ နဉ္ဇာယတနဈာန်၊ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်၊ အာကိဉ္ဇ ညာယံတနဈာန်တို့အတွက်လည်း သမထ(နှင့်)ဝိပဿနာ ဤနည်း အတူ အစဉ်အတိုင်း အားထုတ်ပြီးတော့ (နေဝသညာ နာသညာ ယတန ဈာန်ကို မဝင်စားမီ) “ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါး”ကို ပြုလုပ်ရတယ်။ ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါး” မှာ -

- (က) နာနာဘဏ္ဍအဝိကောပန=မိမိကိုယ်မှ ကင်းကွာ နေသော မိမိပိုင်သက်န်း စသော ပရိက္ခရာတို့ကို ရန်သူမျိုးငါးပါးတို့ မဖျက်ဆီးနိုင်ကြပါစေနှင့်လို့ အဓိဋ္ဌာန်ရတယ်။
- (ခ) သတ္တုပက္ကောသနအဓိဋ္ဌာန် = “အကယ်၍များ ငါ သမာပတ်ဝင်စားနေခိုက် မြတ်စွာဘုရားက အလိုတော် ရှိ၍ တမန်ရဟန်းစေလွှတ်ပြီး ခေါ်ခိုင်းလျှင် ထိုတမန် ရဟန်း ငါ့အထံမှာ လာပြီးတော့ “ငါ့ရှင်ကို မြတ်စွာ ဘုရားက ခေါ်တယ်”လို့ မပြောခင်မှာပင် သမာပတ်မှ ထနှင့်ရ လိုပါ၏” ဟူ၍ အဓိဋ္ဌာန် ရတယ်။
- (ဂ) သံဃပဋိမာနနအဓိဋ္ဌာန်= “ငါ သမာပတ်ဝင်စားနေသော အချိန်၌ သံဃာတော်က သံဃာ့ကိစ္စတစ်ခုခု ပြုရန်ရှိ၍

ငါ့ကို တမန်ရဟန်းလွှတ်ပြီး ခေါ်လျှင် ထို တမန်ရဟန်း ငါ့အထံသို့ မရောက်ခင် ကြိုတင်၍ သမာပတ်မှ ထန့်ငဲ့ရ ပါလို၏” ဟူ၍ အဓိဋ္ဌာန်ရတယ်။

(ဃ)အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒလို့ခေါ်တဲ့ ဆောက်တည်ချက်၊ အဓိပ္ပာယ် ကတော့ လူ့ပြည်လူသား သမာပတ်ဝင်စားမည့် အနာဂါမ်+ရဟန္တာ ဈာန်ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် “ဪ... ငါတို့ လူသားအနေဖြင့် ခုနစ်ရက်သာ နိရောဓ သမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်တယ်။ ထို့ထက်ပို၍ မဝင်စား နိုင်ဘူး။ ဒီတော့ ခုနစ်ရက်ထက် ကျော်လွန်အောင် ငါ့ရဲ့ အာယုသင်္ခါရခေါ်သော ဇီဝိတသန္တတိ အစဉ်ဆက်နိုင် မည်လော၊ မဆက်နိုင်မည်လော”ဟု ဆင်ခြင်ရသည်။ ခုနစ်ရက် ထက်ပိုလွန်၍ ဇီဝိတသန္တတိ အာယုသင်္ခါရ ဆက်နိုင်မှ “ငါသည် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စိတ်မဖြစ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပေအံ့” ဤကဲ့သို့ စိတ်ထားရတယ်။

ထိုသို့ စိတ်ကို ဆောက်တည်ထားပြီးမှ စတုတ္ထ အရူပါဝစရ ဈာန် ဖြစ်သော နေဝသညာ နာသညာယတနဈာန်ကို ဝင်စားရတယ်။ ထိုအခါ ထိုအနာဂါမ်+ရဟန္တာဈာန်ရ အရှင်မြတ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဘဝဂံစလန+ ဘဝဂုံပစ္ဆေဒ+မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း+ပရိကံ+ဥပစာ+ အနုလုံ+ဂေါတြဘူ ဆိုတဲ့ ဥပစာရသမာဓိ ဇောစိတ်တွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဂေါတြဘူမှ အခြားမဲ့၌ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ နေဝသညာနာသညာ ယတန ကုသိုလ်ဈာန်ဇော ၂ ကြိမ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ ၎င်းကြိယာ ဈာန်ဇော ၂ ကြိမ်ဖြစ်တယ်။ ထိုသို့ ဈာန်ဇော ၂ ကြိမ်ဖြစ်၍ ချုပ်ပြီးသောအခါ ထိုအရှင်မြတ်ရဲ့ စိတ်အစဉ် အဖြစ်ရပ်သွားတယ်။ ထိုသို့ စိတ်အစဉ် မဖြစ်သော ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို “နိရောဓသမာပတ်

၁၅၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဝင်စားနေတယ်”လို့ ခေါ်ဆိုတယ်။

စိတ်မဖြစ်တော့ စေတသိက်လဲ မဖြစ်တော့ဘူး။ ရုပ်လေးမျိုး တို့အနက် စိတ္တဇရုပ်လဲ မဖြစ်တော့ဘူး။ ထိုနိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ အနာဂါမ်+ရဟန္တာအရှင်သူမြတ်ရဲ့ ခန္ဓာအစဉ်မှာ ကမ္မဇရုပ်+ဥတုဇရုပ်+ အာဟာရဇရုပ်ဆိုတဲ့ ရုပ်သန္တတိ ၃-မျိုးသာ ဖြစ်ရှိနေလေတော့သည်။ ရုပ်+ဝေဒနာ+သညာ+သင်္ခါရ+ဝိညာဏ် တည်းဟူသော ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို တစ်ပါးတစ်ပါးလျှင် တစ်ပိဿာစီ အချိန်စီးသော ဝန်ထုပ်ကြီး ၅-ထုပ်အနေနဲ့ အာရုံယူထားကြပါ။ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေခိုက်မှာ ဝေဒနာကွန္ဓာဝန် တစ်ပိဿာ+ သညာကွန္ဓာဝန် တစ်ပိဿာ+သင်္ခါရကွန္ဓာဝန် တစ်ပိဿာ+ဝိညာဏ ကွန္ဓာဝန် တစ်ပိဿာ (နှင့်) စိတ္တဇရူပ ကွန္ဓာဝန်(၂၅) အစိတ်သား= ပေါင်းသော် ၅-ပိဿာ ခန္ဓာဝန်ကြီးမှ ၄-ပိဿာအစိတ်သား ခန္ဓာဝန်ကြီး ပေါ့သွားတယ်။ (၇၅) ခုနစ်ဆယ့်ငါးကျပ်သား ခန္ဓာဝန် သာ ကျန်တော့ အလွန်ချမ်းသာသပေ။ မသိတဲ့လူက ကြည့်လျှင် သေနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လို့ပဲ ထင်မှတ်ရတယ်။ မဟုတ်ဘူးနော်။ နောက်ပိုင်း ကျတော့ သေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ ထူးခြားပုံကို စိတ္တသေဋ္ဌေး ကိုယ်တိုင်က မေးမြန်းလျှောက်ထားလို့ နားလည်ရပါလိမ့်မယ်။

ထိုသို့ နိရောဓသမာပတ်ကို ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် လျောင်း လျက်သား ဝင်စားလျှင် လျောင်းလျက်သား ကွယ်လွန်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ တူတယ်။ ထိုင်လျက်သား၊ ရပ်လျက်သား ဝင်စားလျှင် ထိုင်လျက်+ ရပ်လျက် ကွယ်လွန်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ တူနေတယ်။ ထိုနိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရော၊ ထိုအရှင်၏ ကျောင်းအိပ်ရာ နေရာ စသည်တို့ကိုရော ထိုအရှင်ပိုင်တဲ့ အပ်ချည်မျှင်ကလေးစက စပြီး

မည်သည့်ဝတ္ထုကိုမျှ ရေးမီး+မင်း+ခိုးသူ+အမွေခံဆိုး ဘယ်ရန်သူမျိုးမှ တစိုးတစိ အန္တရာယ် မပြုနိုင်ကြဘူး။

ထိုအရှင်မြတ် သမာပတ်ဝင်စားတဲ့ ခုနစ်ရက်အချိန်လဲ စေ့ ရောက်ရော စိတ်+စေတသိက်+စိတ္တဇရုပ်တို့ အဖြစ်ရပ်ရာက အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အနာဂါမ်ဖိုလ်ဇော တစ်ကြိမ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရဟတ္တ ဖိုလ် ဇောတစ်ကြိမ် ကျပြီးတဲ့နောက် ဘဝင်စိတ်တွေ ဆက်၍ဆက်၍ ဖြစ်လေတော့၏။ စိတ်+စေတသိက်+စိတ္တဇရုပ်တို့လဲ ဆက်၍ ဖြစ် လေတော့၏။ ယင်းကိုပင် နိရောဓသမာပတ်မှ ထတယ်လို့ ခေါ်တယ်။

ဤကား သာသနာတော်မှာ နိရောဓသမာပတ်ဆိုတာ ဤသို့ သဘောရှိပါတကားလို့ ကြိုတင်သိနှင့်ရန် ဖော်ပြအပ်သော “အထူး မှတ်ဖွယ်အဓိပ္ပာယ်” ဖြစ်တယ်။ ။

ယခု စိတ္တသေဋ္ဌေးကျောင်းဒကာက ကျောင်းနေ အရှင် ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်ကို မေးတော့မယ်။

ကတိ န ခေါ် ဘန္တေ သင်္ခါရာ။ (သံ၊ ဒု၊ ၄၈၃)

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ သင်္ခါရာ=သင်္ခါရတို့သည်။ ကတိ န ခေါ်=အဘယ်မျှတို့ပါနည်း ဘုရား။ အရှင်ဘုရား...သင်္ခါရ ဘယ်နှစ်မျိုး ရှိပါသလဲဘုရားလို့ မေးလိုက်တယ်။

ဤ “သင်္ခါရ ဘယ်နှစ်မျိုးရှိသလဲ” ဆိုတဲ့ အမေးရဲ့ အဖြေမှာ မေးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ အလိုကို မသိလျှင် လွဲမှားသွားနိုင်တယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုလျှင် ဖြေသင့်တာက ဥပမာပုံ-ပညာဘိသင်္ခါရ=ကာမကုသိုလ် စေတနာ (နှင့်) ရူပကုသိုလ်စေတနာ အပညာဘိသင်္ခါရ=အကုသိုလ် စေတနာ။ အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရ=အရူပကုသိုလ်စေတနာ။ ဒီအနေနှင့် ဖြေလျှင် “ကျောင်းဒကာ...သင်္ခါရသုံးပါး ရှိတယ်။ သုံးပါးမှာ ပညာ ဘိသင်္ခါရ+အပညာဘိသင်္ခါရ+အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရတို့ ဖြစ်တယ်” လို့

၁၅၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဖြေရလိမ့်မည်။

နောက်တစ်နည်းက “ကျောင်းဒကာ...၊ သင်္ခါရသုံးပါး ရှိတယ်။ သုံးပါးမှာ ကာယ သင်္ခါရ+ဝစီသင်္ခါရ+စိတ္တသင်္ခါရတို့ ဖြစ်တယ်” လို့လဲ ဖြေနိုင်တယ်။ အဖြေနှစ်ရပ်လုံးပင် မှားတယ်လို့ မဆိုရ၊ အမှန်ချည်းပင်။

သို့သော် စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က နိရောဓသမာပတ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပြဿနာကို ဦးတည်ပြီး ချိတက်မလို့ မေးတာ အစပျိုး တာ ဖြစ်လေတော့ အဲဒီသေဋ္ဌေးရဲ့ အလိုကို မသိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုလျှင် အဖြေ လွဲသွားနိုင်တယ်။ ယခုတော့ အရှင်ကာမဘူရဟန္တာမထေရ်က “သေဋ္ဌေးကား ငါ့ကို နိရောဓသမာပတ် မေးမလို့ စကားအစပျိုးတာပဲ” လို့ သိတော်မူတယ်။ ထို့ကြောင့်-

တယော ခေါ ဂဟပတိ သင်္ခါရာ ကာယသင်္ခါရော+ ဝစီသင်္ခါရော+ စိတ္တ သင်္ခါရော။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး...။ သင်္ခါရ=သင်္ခါရ တို့သည်။ ကာယသင်္ခါရော=ကာယသင်္ခါရလည်းကောင်း။ ဝစီသင်္ခါရော=ဝစီသင်္ခါရ လည်းကောင်း။ စိတ္တသင်္ခါရော=စိတ္တသင်္ခါရ လည်းကောင်း။ ဣတိ=ဤသို့။ တယော ခေါ=သုံးပါးတို့ ရှိကုန်၏။ (ကျောင်းဒကာ... သင်္ခါရ ကား (၁) ကာယသင်္ခါရ (၂) ဝစီသင်္ခါရ (၃) စိတ္တသင်္ခါရလို့ ၃-မျိုး ရှိတယ်။ (၁-အဖြေပြီး၏။) ။(စိတ္တ သေဋ္ဌေးက ဝမ်းမြောက်လွန်းလို့) “သာဓုဘန္တေ=အရှင်ဘုရား... သာဓုပါ၊ သာဓုပါ” လို့ ကောင်းချီးပေးပြီး ၂-နံပါတ်ပုစ္ဆာကို ဆက်၍ လျှောက်ထား မေးမြန်းတယ်။ ထိုအကြောင်းကို သံဂါယနာတင် မထေရ်မြတ်တို့က သာဓု ဘန္တေတိ ခေါ စိတ္တော ဂဟပတိ အာယသ္မတော ကာမဘူဿ ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမော ဒိတွာ

အာယသ္မန္တံ ကာမဘုံ ဥတ္တရိ ပဉ္စံ အပုစ္ဆိ ဤသို့ အနုသန္ဓေ စကား ဆက်ပေးတယ်။ အနက်ကား-

ဘန္ဓေ=အရှင်ဘုရား...။ သာဓု=ကောင်းပါပြီ။ (သူတို့ပြော တာကတော့ သာဓုဘန္ဓေ=ဤတွင်ပဲ)။ ဣတိ ခေါ=ဤသို့လျှင်။ စိတ္တော ဂဟပတိ=စိတ္တသေဋ္ဌေးသည်။ အာယ သွတော ကာမဘူဿ အရှင် ကာမဘူမထေရ်၏။ ဘာသိတံ=အဖြေစကားကို။ အဘိနန္ဒိတွာ= နှစ်သက်၍။ အနုမောဒိတွာ=ဝမ်းမြောက်ပြီးတော့။ အာယသ္မန္တံ ကာမဘုံ=အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်ကို။ ဥတ္တရိ=အထက်ဖြစ် သော။ ပဉ္စံ=ပြဿနာကို။ အပုစ္ဆိ=မေးမြန်းလေပြီ။ မေးပုံကား-

ကတမော ပန ဘန္ဓေ ကာယသင်္ခါရော၊ ကတမော
ဝစီသင်္ခါရော၊ ကတမော စိတ္တသင်္ခါရော။
ဟောဒါ ဒုတိယအမေး။

ဘန္ဓေ=အရှင်ဘုရား...။ ကာယသင်္ခါရော=ကာယသင်္ခါရ ဟူသည်။ ကတမော ပန=အဘယ်တရားပါနည်းဘုရား။ ဝစီသင်္ခါရော =ဝစီသင်္ခါရဟူသည်။ ကတမော=အဘယ်တရားပါနည်း။ စိတ္တ သင်္ခါရော=စိတ္တသင်္ခါရဟူသည်။ ကတမော=အဘယ်တရားပါနည်း ဘုရား။

အရှင်ကာမဘူမထေရ်က “ကျောင်းဒကာ... ကာယသင်္ခါရ+ ဝစီသင်္ခါရ+စိတ္တသင်္ခါရ လို့ သင်္ခါရသုံးပါးရှိတယ်” အဲဒီလို ပဌမပုစ္ဆာကို ဖြေလိုက်တော့ ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေးက “အရှင်ဘုရား၊ အဘယ် တရားကို ကာယသင်္ခါရ+အဘယ်တရားကို ဝစီသင်္ခါရ+ အဘယ် တရားကို စိတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ပါသလဲဘုရား” အဲဒီလို ဒုတိယအမေးကို မေးတယ်။

ထိုအခါ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်က-

၁၅၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အဿာသ ပဿာသာ ခေါ် ဂဟပတိ ကာယသင်္ခါရော၊
ဝိတက္က ဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော၊ သညာ စ ဝေဒနာ စ
စိတ္တသင်္ခါရော။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး...အဿာသ ပဿာသာ=
ထွက်လေဝင်လေ ဤနှစ်ထွေတို့သည်။ ခေါ်=စင်စစ်။ ကာယသင်္ခါရော
=ကာယသင်္ခါရမည်၏။ ဝိတက္က ဝိစာရာ=ဝိတက်ဝိစာရတို့သည်။
ဝစီသင်္ခါရော=ဝစီသင်္ခါရမည်၏။ သညာစ=သညာစေတသိက်သည်
လည်းကောင်း။ ဝေဒနာ စ=ဝေဒနာစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။
စိတ္တသင်္ခါရော=စိတ္တသင်္ခါရ မည်၏။

ကျောင်းဒကာ...ထွက်လေ+ဝင်လေ=အဿာသ+ပဿာသ
အာနာပါန=ဒိနှစ်ပါးကို ကာယသင်္ခါရခေါ်တယ်။ ဝိတက်စေတသိက်
(နှင့်) ဝိစာရစေတသိက်=ဒိနှစ်ပါးကို ဝစီသင်္ခါရ ခေါ်တယ်။ သညာ
စေတသိက်(နှင့်) ဝေဒနာစေတသိက်=ဒိနှစ်ပါးကိုတော့ စိတ္တသင်္ခါရ
ခေါ်တယ်။ (၂-အဖြေပြီး၏။)

ဒုတိယအမေး+အဖြေ ပြီးပြန်တော့ ကျောင်းဒကာ = စိတ္တ
သေဋ္ဌေးက ရှေးနည်းအတူပင် သာဓု ဘန္တေ=သာဓုပါ အရှင်ဘုရား...။
ဤကဲ့သို့ ကောင်းချီးပေးပြီး တတိယမြောက် ပြဿနာကို ရှေးနည်း
အတူပင် မေးမြန်းပြန်တယ်။ မေးပြန်ပုံမှာ -

ကသ္မာ ပန ဘန္တေ အဿာသပဿာသာ ကာယသင်္ခါရော၊
ကသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော၊ ကသ္မာ သညာ စ
ဝေဒနာ စ စိတ္တသင်္ခါရော။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ကသ္မာ ပန=အဘယ့်ကြောင့်။
အဿာသပဿာသာ=ထွက်လေ+ဝင်လေ ဤနှစ်ထွေတို့သည်။
ကာယသင်္ခါရော=ကာယသင်္ခါရ မည်ပါသနည်း ဘုရား။ ကသ္မာ=

အဘယ့်ကြောင့်။ ဝိတက္က ဝိစာရာ=ဝိတက်စေတသိက်+ဝိစာရ
 စေတသိက် နှစ်ပါးတို့သည်။ ဝစီသင်္ခါရော=ဝစီသင်္ခါရ မည်ပါသနည်း
 ဘုရား။ ကသ္မာ=အဘယ့်ကြောင့်။ သညာ စ=သညာစေတသိက်
 လည်းကောင်း။ ဝေဒနာ စ=ဝေဒနာ စေတသိက်သည် လည်းကောင်း။
 စိတ္တသင်္ခါ ရော=စိတ္တ သင်္ခါရ မည်ပါသနည်းဘုရား။ (ဤကဲ့သို့
 မေးတယ်။) -

ဤ တတိယအမေး၏ အဖြေသုံးချက်တို့ကို တစ်ချက်စီ ဉာဏ်
 သန့်အောင် ဖြေဆို ရှင်းလင်းဖော်ပြပါမည်။ ရှေးဦးစွာ “အရှင်ဘုရား
 ...၊ ထွက်လေ+ဝင်လေ ဤနှစ်ထွေတို့ ကို အဘယ့်ကြောင့် ကာယ
 သင်္ခါရဟု ခေါ်သနည်း” ဟူသော ဤ ပဌမအမေး၏ အဖြေကို
 အရှင်ကာမဘူ ထေရ်မြတ်က-

အဿာသပဿာသာ ခေါ ဂဟပတိ ကာယိကာ ဧတေဓမ္မာ
 ကာယပဋိဗဒ္ဓါ၊ တသ္မာ အဿသပဿာသာ
 ကာယသင်္ခါရော။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ သေဋ္ဌေး...။ ခေါ=စင်စစ်။
 အဿာသ+ပဿာသာ=ထွက်လေ+ဝင်လေ ဤနှစ်ထွေတို့သည်။
 ကာယိကာ=ကရဇခေါ်ဆို ဤကိုယ်ကို မှီ၍ဖြစ် ကုန်၏။ ဧတေဓမ္မာ=
 ဤထွက်လေ+ ဝင်လေ တရားနှစ်ပါးတို့သည်။ ကာယပဋိဗဒ္ဓါ=ကရဇ
 ခေါ်ဆို ဤကိုယ်နှင့် ဆက်စပ်ကုန်၏။ တသ္မာ=ထို့ကြောင့်။ အဿာသ
 +ပဿာသာ=ထွက်လေ+ဝင်လေ ဤနှစ်ထွေတို့သည်။ ကာယ
 သင်္ခါရော=ကာယသင်္ခါရ မည်၏။

မဟာသမုဒြာသည် အစဉ်သဖြင့် နက်ရှိုင်းသွားသလို တရား
 သဘောများလဲ တစ်ခုထက်တစ်ခု နက်နဲနက်နဲ၍ သွားနေတယ်။
 ကျောင်းဒကာ...ထွက်သက်+ဝင်သက်ဆိုတဲ့ ဒီတရားနှစ်ပါးဟာ

၁၅၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကရဇခေါ်သော ဤကိုယ်ကာယကို မှီပြီး ဖြစ်ရတယ်။ ကရဇခေါ်ဆို ဒီ ကိုယ်ရှိမှ ထွက်သက်+ဝင်သက်ဆိုတာ ဖြစ်နိုင်ကြတယ်။ ထွက်လေ+ဝင်လေ(နှင့်) ဤကရဇကိုယ်တို့သည် အကျိုးအကြောင်း တော်စပ်ကြသည်။ ကရဇကိုယ်ရှိမှ ထွက်လေ+ဝင်လေတို့ ဖြစ်နိုင်ကြသောကြောင့် ကရဇကိုယ်က အကြောင်းတရား=ပြုပြင်တတ်တဲ့တရား၊ ထွက်လေ+ဝင်လေက အကျိုးတရား=ပြုပြင်အပ်တဲ့တရားဖြစ်လို့ ပါဠိလို ဝိပြိုဟ်ဆိုလျှင် ကာယေန သင်္ခရိယတိတိ ကာယသင်္ခါရော=ကာယသင်္ခါရ မည်၏။ ကရဇခေါ်သော ဤကိုယ်ဖြင့် ပြုပြင်အပ်သော တရားဖြစ်လို့ ထွက်လေ+ဝင်လေနှစ်ပါးတို့ကို ကာယသင်္ခါရခေါ်၏” ဟု ဆိုလိုတယ်။ (က)ပိုင်း ပြီး၏။

(ခ) ပိုင်း... (ခ)ပိုင်းအမေးက-

“ကသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော။

အဘယ့်ကြောင့် ဝိတက်နှင့် ဝိစာရတို့ကို ဝစီ သင်္ခါရဟု ခေါ်ဆို ရသနည်း” ဟူသော အမေးကို ဖြေဆိုပုံက-

“ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပဟပတိ ဝိတက္ကေတွာ ဝိစာရေတွာ ပစ္ဆာဝါစံ ဘိန္ဒတိ၊ တသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး...။ ခေါ=စင်စစ်။ ပုဗ္ဗေဝ=နှုတ်သံမထွက် မမြွက်ဆိုခင် ရှေးဦးကပင်လျှင်။ ဝိတက္ကေတွာ=ကြံစည်ပြီးမှ။ ဝိစာရေတွာ=စိစစ်ပြီးမှ။ ပစ္ဆာ=နောက် ကာလ၌။ ဝါစံ=နှုတ်သံကို။ ဘိန္ဒတိ=မြွက်ဆို၏။ တသ္မာ=ထို့ကြောင့်။ ဝိတက္ကဝိစာရာ=ဝိတက်+ဝိစာရနှစ်ပါးတို့သည်။ ဝစီသင်္ခါရော=ဝစီသင်္ခါရမည်၏။

ကျောင်းဒကာ...နှုတ်က မြွက်ဆိုတဲ့ အသံကို ဝစီလို့ပါဠိလို ခေါ်ဝေါ်တယ်။ အဲဒီ ဝစီလို့ခေါ်တဲ့ နှုတ်မြွက်သံဟာ ဝိတက်+ဝိစာရနဲ့ ဘယ်လို ဆက်စပ်သလဲဆိုလျှင် ရှေးဦးစွာ ဝိတက်+ဝိစာရတို့နဲ့ ကြံစည်

စဉ်းစားပြီးမှ နှုတ်က မြွက်ဆိုတဲ့အသံ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ ဒုစရိုက်မှုကို ကြံစည်+စဉ်းစားပြီး ထွက်လာတဲ့ အသံသည် မကောင်းတဲ့ ဒုစရိုက် သံဘဲ ထွက်လာတယ်။ ဝိတက်+ဝိစာရတို့နဲ့ ကောင်းမှု=သုစရိုက်ကို ကြံစည်+စဉ်းစားပြီး ထွက်လာသည့်အသံသည် ကောင်းတဲ့ သုစရိုက် သံဘဲ ထွက်လာတယ်။ ဝိတက်+ဝိစာရက အကြောင်း၊ နှုတ်သံက အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် သင်္ခရောတီတိ သင်္ခါရော၊ ဝစိယာ သင်္ခါရော ဝစိသင်္ခါရော=ပြုပြင်ပေးတတ်သောကြောင့် ဝိတက်နှင့် ဝိစာရတို့ကို ဝစိသင်္ခါရလို့ ခေါ်တယ်ဟု ဖြေဆိုတယ်။ (ခ)ပိုင်း ပြီး၏။

(ဂ) ပိုင်း... (ဂ)ပိုင်းအမေးက

“ကသွာ သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တသင်္ခါရော။

အဘယ့်ကြောင့် သညာနှင့် ဝေဒနာတို့ကို စိတ္တသင်္ခါရဟု ခေါ်ဆို ရသနည်း”ဟု အမေးကို ဖြေဆိုပုံက -

“သညာ စ ဝေဒနာ စ စေတသိကာ ဧတေ ဓမ္မာ စိတ္တပုဋိဗဒ္ဓါ။ တသွာ သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တသင်္ခါရော။

ကျောင်းဒကာ...သညာရယ်+စေတနာရယ်=ဒီတရားတို့သည် စိတ်ကိုမှီ၍ ဖြစ်ကြရတယ်။ စိတ်နှင့်စပ်၍ ဖြစ်ကြရတယ်။ စိတ်မဖြစ် လျှင် သညာ+ဝေဒနာတို့ မဖြစ်နိုင်ကြဘူး။ ဒါ့ကြောင့် စိတ်က ပြုပြင် တတ်တဲ့အကြောင်း၊ သညာ+ဝေဒနာတို့က ပြုပြင်အပ်တဲ့ အကျိုး ဖြစ်လို့ သင်္ခရိယတီတိ သင်္ခါရော၊ စိတ္တေန သင်္ခါရော၊ စိတ္တသင်္ခါရောလို့ ဝိပြိုဟ်ပြုပြီး ပြုပြင်အပ်သောကြောင့် သင်္ခါရမည်၍ သညာနှင့် ဝေဒနာ တို့သည် စိတ်က ပြုပြင်ပေးအပ်သော တရားဖြစ်၍ စိတ္တသင်္ခါရ မည်ကြတယ်လို့ ဖြေတော်မူတယ်။

၃-နံပါတ် အမေး+အဖြေ ပြီး၏။

(ဂ)ပိုင်း ပြီး၏။

၁၆၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

(၄) စတုတ္ထ အမေးအဖြေ

(တတိယ အမေးအဖြေ ပြီးပြန်တော့ ကျောင်းဒကာ စိတ္တ သေဋ္ဌေးက ရှေးနည်းအတူပင်) သာဓု ဘန္တေ=သာဓုပါဘုရား။ ဤကဲ့သို့ ကောင်းချီးပေးပြီး စတုတ္ထမြောက် ပြဿနာကို ရှေးနည်း အတူပင် ဆက်၍ မေးမြန်းပြန်တယ်။ မေးပုံမှာ-

ကထံ ပန ဘန္တေ သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိ ဟောတိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိ =သညာ+ဝေဒနာတို့ ချုပ်ရာဆိုတဲ့ နိရောဓသို့ ရောက်ခြင်းသည်။ ကထံ ပန ဟောတိ=အဘယ်သို့လျှင် ဖြစ်ပါသနည်းဘုရား (တဲ့)။

(ဟို...“နိရောဓသမာပတ်”ဆိုတာက အဖျားကို ဆွတ်ပြီး ပြောတဲ့စကား ဖြစ်တယ်။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ နယ်ပယ်မှာတော့ “သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ်” လို့ ခေါ်တယ်။) သညာ+ ဝေဒနာတို့ ချုပ်ရာဆိုတဲ့ နိရောဓကို ဘယ်လိုဝင်စားသလဲဘုရားလို့ မေးတဲ့အခါ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်မြတ် ဖြေပုံမှာ-

န ခေါ ဂဟပတိ သညာ ဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ဘိက္ခု နော ဧဝံ ဟောတိ ‘အဟံ သညာ ဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇိဿ’န္တိ ဝါ၊ ‘အဟံ သညာ ဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇာမိ’တိ ဝါ၊ ‘အဟံ သညာ ဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇော’တိ ဝါ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး...။ သညာ ဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ဘိက္ခုနော=သညာ+ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်မှု၊ မဖြစ်မှုသို့ ဆိုက်ရောက်သော အနာဂါမ်+ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ရဟန်း၏ သန္တာန်၌။ အဟံ သညာ ဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇိဿန္တိ ဝါ=

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော် ၁၆၁

ငါသည် သညာဝေဒနာတို့ချုပ်ရာ=နိရောဓသို့ ရောက်ပေလတ်အံ့ ဟူ၍ လည်းကောင်း။ အဟံ သညာ ဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇာ မိတိ ဝါ=ငါသည် သညာဝေဒနာတို့ချုပ်ရာ၊ နိရောဓသို့ ရောက်နေဆဲဟူ၍ လည်းကောင်း။ အဟံ သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇော တိဝါ= ငါသည် သညာဝေဒနာတို့ချုပ်ရာ နိရောဓသို့ ရောက်နေပြီ ဟူ၍လည်း ကောင်း။ ဧဝံ ခေါ်=ဤသို့သော အကြံသည်။ န ဟောတိ=မဖြစ်ပေ။

(နိရောဓ = ချုပ်ခြင်းဟူသည် (၁) ခဏနိရောဓ+(၂) အနုပ္ပါဒ နိရောဓဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် (၁) ခန္ဓာငါးပါးတရားတို့၏ ဆိုင်ရာ ဥပါဒ်ခဏ၊ ဌီခဏ၊ ဘင်ခဏဟူ၍ သုံးမျိုးရှိရာ ထိုခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ် တရားတို့ကို ချုပ်ပျက်ရာ=ဘင်ခဏသို့ ရောက်သည်ကို ခဏ နိရောဓ=ဘင်ခဏသို့ ရောက်ခြင်း ချုပ်ခြင်းဟူ၍ ခေါ်သည်။ (၂) မီးမဖြစ်ခြင်းကို မီးငြိမ်းခြင်းဟု ခေါ်ဆိုသကဲ့သို့ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ် တရားတို့ (ပစ္စိမစိတ် ခေါ်သော) ပရိနိဗ္ဗာန စုတိစိတ်၏ အခြားမဲ့၌ ဘဝသုံးပါးတို့တွင် ဘယ်ဘဝနှိုက်မှာမှ ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ အသစ် တစ်ဖန် မဖြစ်ခြင်းကို အနုပ္ပါဒ်နိရောဓ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အနုပါဒါ ပရိနိဗ္ဗာန် စံသည်ဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်သည်)

ဤယခု နိရောဓသမာပတ်အရာ၌ နိရောဓဟူသည်မှာ စိတ်+ စေတသိက်+စိတ္တဇရုပ်တို့၏ မဖြစ်ခြင်း=အနုပ္ပါဒ်ကို ခေါ်သည်။ သို့ရကား နိရောဓသို့ ရောက်နေဆဲ အနာဂါမ်+ရဟန္တာအရိယာ သူမြတ်တို့ သန္တာန် မှာ “ငါသည် နိရောဓသို့ ရောက်လတ်အံ့ဟူသော စိတ်၊ နိရောဓသို့ ရောက်နေဆဲ ဟူသောစိတ်၊ နိရောဓသို့ ရောက်နေပြီ ဟူသော စိတ်တို့ လုံးဝ မဖြစ်ဟု ဆိုလိုသည်။

(ထိုသို့ စိတ်+စေတသိက်+စိတ္တဇရုပ်တို့ လုံးဝမဖြစ်ခြင်းမှာ

၁၆၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေရန်)

အထ ခွ+ဿ ပုဗ္ဗေဝ တထာ စိတ္တံ ဘာဝိတံ ဟောတိ၊ ယံ
တံ တထာတ္တာယ ဥပနေတိ။

အထ ခေါ=စင်စစ်သော်ကား။ အဿ=ထို အနာဂါမ်+ရိဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဗ္ဗေဝ=သမာပတ် မဝင်စားမီ ရှေးအဖို့ကပင်လျှင်၊ (ဝါ)
အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒဆိုတဲ့ ပုဗ္ဗကိစ္စပြု ခဲ့စဉ်ကပင်လျှင်။ တထာ=ထိုသို့သော
အခြင်းအရာဖြင့်။ စိတ္တံ=စိတ်ကို။ ဘာဝိတံ=ပွားများအပ်ပြီးသည်။
ဟောတိ=ဖြစ်၏။ ယံ=အကြင်ဆောက်တည်ပွားများအပ်တဲ့ စိတ်
သည်။ (ဝါ)စိတ်က။ တံ=ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ တထာတ္တာယ=ထိုဆောက်
တည်တဲ့အတိုင်း ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စိတ်+စေတသိက်+စိတ္တဇရုပ်တို့
မဖြစ်ရန် အလိုငှာ။ ဥပနေတိ။ ကပ်၍ဆောင်၏။ (ဤသို့ ဟောသည်။)

(သမာပတ်မဝင်စားမီ ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါးပြုလုပ်ရာ အဒ္ဓါန
ပရိစ္ဆေဒ ပုဗ္ဗကိစ္စကို ပြုစဉ်က ငါသည် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စိတ်မရှိသူ
ဖြစ်ပေအံ့ ဤကဲ့သို့ စိတ်ကိုပွားများ ဆောက်တည်ခဲ့တဲ့အတွက်
ခုနစ်ရက်လုံးလုံး စိတ်+စေတသိက်+စိတ္တဇရုပ်တွေ လုံးဝမဖြစ်တော့ဘဲ
မသိတဲ့လူက ကြည့်လျှင်ဖြင့် သေနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လို ထင်ယူရအောင်
ဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။)

၄-နံပါတ် အမေးအဖြေပြီး၏။

(၅) ပဉ္စမအမေးအဖြေ

(စတုတ္ထ အမေးအဖြေ ပြီးသောအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တ
သေဋ္ဌေးက ရှေးနည်း အတူပင် သာဓု ဘန္တေ=သာဓုပါအရှင်ဘုရား။
ဤကဲ့သို့ ကောင်းချီးပေးပြီး ပဉ္စမမြောက် ပြဿနာကို ရှေးနည်း
အတူပင် ဆက်၍ မေးမြန်းပြန်တယ်။ မေးပုံမှာ) -

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော် ၁၆၃

သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ပန ဘန္တေ ဘိက္ခုနော ကတမေ ဓမ္မာ ပဌမံ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ယဒိ ဝါ ကာယသင်္ခါရော ယဒိ ဝါ ဝစီသင်္ခါရော ယဒိ ဝါ စိတ္တသင်္ခါရော။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ပန=ထိုမှတစ်ပါး။ သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ=သညာဝေဒနာတရားတို့ မဖြစ်ခြင်း အနုပ္ပါဒနိရောဓ သမာပတ်သို့။ သမာပဇ္ဇန္တဿ ဘိက္ခုနော=ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏/ ရဟန်း၏ သန္တာန်၌။ ကတမေ ဓမ္မာ=အဘယ်တရားတို့သည်။ ပဌမံ= ရှေးဦးစွာ။ နိရုဇ္ဈန္တိ=ချုပ်ကြသနည်းဘုရား။ ယဒိ ဝါ ကာယသင်္ခါရော= ကာယသင်္ခါရ ခေါ်ရတဲ့ အသာသပသာသ၊ ဝပီသင်္ခါရခေါ်တဲ့ ဝိတက်+ဝိစာရတို့က ပဌမချုပ်သလား ဘုရား။ ယဒိ ဝါ စိတ္တသင်္ခါရော =စိတ္တသင်္ခါရ ခေါ်တဲ့ သညာ+ဝေဒနာတို့ကပဲ ပဌမချုပ် သလား ဘုရား။ (ဤကဲ့သို့ မေးတယ်)။

(ထိုအခါ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်က)-

သညာ ဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ခေါ ဂဟပတိ ဘိက္ခုနော ဝစီသင်္ခါရော ပဌမံ နိရုဇ္ဈတိ၊ တကော ကာယသင်္ခါရော၊ တတော စိတ္တ သင်္ခါရော။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ...။ ခေါ=စင်စစ်။ သညာ ဝေဒယိတ နိရောဓံ=သညာ+ ဝေဒနာတို့ ချုပ်မှုဆိုတဲ့ နိရောဓသို့။ သမာပဇ္ဇန္တဿ=ရောက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ (ဝါ) နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဝစီသင်္ခါရော=ဝစီသင်္ခါရသည်။ ပဌမံ=ရှေးဦး စွာ။ နိရုဇ္ဈတိ=ချုပ်၏။ တတော=ထို့နောက်မှ၊ ကာယသင်္ခါရော= ကာယသင်္ခါရသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ=ချုပ်၏။ တတော=ထို့နောက်မှ။ စိတ္တသင်္ခါရော=စိတ္တသင်္ခါရသည်။ နိရုဇ္ဈတိ=ချုပ်၏။

၁၆၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဟော...သူတို့ ဆရာနှင့် ဒကာအဖို့ အမေးနဲ့အဖြေကိုလေ
ကျေနပ်သွားကြတယ်။ ဘုရားကြောင့်လဲဆိုလျှင် စိတ္တသေဋ္ဌေးကလဲပဲ
ဒီ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားပြီး ဝင်စားလေ့ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရှင်
ကာမဘူမထေရ်ကလဲ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားပြီး ဝင်စားလေ့
ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတော့ မေးသူ+ဖြေသူ နှစ်ဦးလုံးပင် နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက်
သဘောကျပြီး မေး+ဖြေကြတာ ဖြစ်တယ်။ “ကျောင်းဒကာ...
နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပဌမဝစီသင်္ခါရ ချုပ်တယ်။
၎င်းနောက် ကာယသင်္ခါရ ချုပ်တယ်။ ၎င်းနောက် စိတ္တသင်္ခါရ ချုပ်
တယ်” တဲ့။

ဘယ်လိုလဲဆိုလျှင် စောစောက ပြောခဲ့တယ်။ နိရောဓ
သမာပတ် ဝင်စားလိုလျှင် ပဌမ ရူပါဝစရ ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားရတယ်။
ထိုဈာန်က ထပြီးတော့မှ ထိုဈာန်ဝင်စားခိုက်၌ ဖြစ်ကြသည့် ရုပ်နာမ်
တရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုရတယ်။ အဲဒီအချိန်တုန်းက ဝိတက်+ဝိစာရ
ခေါ် ဝစီသင်္ခါရ မချုပ်သေးဘူး။ ပဌမဈာန်အတွက် သမထ+ဝိပဿနာ
အစုံပြုလုပ်ပြီး ဒုတိယဈာန်ကိုလဲ ဝင်စားရော စတုတ္ထနည်း ဒုတိယ
ဈာန်ကို ဝင်စားတာဖြစ်လို့ ထိုအချိန်ကစပြီး ဝိတက်+ဝိစာရခေါ်
ဝစီသင်္ခါရ ချုပ်သွားတယ်။ ဒါကြောင့် “နိရောဓ သမာပတ်ဝင်စားတဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပဌမဝစီသင်္ခါရ ချုပ်တယ်” လို့ မထေရ်က ဖြေတော်မူတာ။

တတိယဈာန်ကျမှ ထွက်လေ +ဝင်လေခေါ်တဲ့ ကာယသင်္ခါရ
က ချုပ်တယ်။ ဒါကြောင့် အရှင်ကာမဘူမထေရ်မြတ်က “ရှေးဦးစွာ
ဝစီသင်္ခါရ ချုပ်တယ်။ ၎င်းနောက် ကာယသင်္ခါရ ချုပ်တယ်။ စိတ္တသင်္ခါရ
ခေါ်တဲ့ ဝေဒနာ+သညာကတော့ စောစောက ပြောတဲ့အတိုင်း နေဝ
သညာနာ သညာယတန ဈာန်စောနှစ်ကြိမ် စောသည့်တိုင်အောင်
သညာ+ဝေဒနာပါလျက် ရှိပြီး အဲဒီ ဈာန်ဇောနှစ်ကြိမ် စောပြီးမှ

သညာ+ဝေဒနာဆိုတဲ့ စိတ္တသင်္ခါရက နောက်ဆုံးမှ ချုပ်တယ်”လို့
ဖြေကြားတော်မူဟယ်။

(၅) နံပါတ် အမေးအဖြေ ပြီး၏။

(၆) ဆဋ္ဌမ အမေးအဖြေ

ပဉ္စမ အမေးအဖြေပြီးသောအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး
က ရှေးနည်းအတူပင် သာဓု ဘန္တေ=သာဓုပါအရင်ဘုရား...ဤကဲ့သို့
ကောင်းချီးပေးပြီး ဆဋ္ဌမခြောက်ခုမြောက် ပြဿနာကို တစ်ဖန်
ဆက်၍ မေးမြန်းပြန်တယ်။ မေးပုံမှာ-

ယွာ+ယံ ဘန္တေ မတော ကာလင်္ဂတော၊ ယောစာ+ယံ
ဘိက္ခု သညာ ဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပန္နော၊ ဣမေသံ
ကိံ နာနာကရဏံ။

ဘန္တေ=ချုပ်ဘုရား...။ ယွာ+ယံ-ယော အယံ=အကြင်သူ
သည်။ မတော=အသက်ကို စွန့်ချွေ သေ၍ သွား၏။ ကာလင်္ဂတော=
ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၏ အဆုံးကာလကို ပြုခဲ့ပေ၏။ ယော စာ+ယံ ဘိက္ခု=
အကြင်ရဟန်းသည်ကား။ သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ=သညာနှင့်
ဝေဒနာ နှစ်ပါးတို့ မဖြစ်မှု=ချုပ်မှုတည်းဟူသော နိရောဓသမာပတ်ကို၊
သမာပန္နော=ဝင်စား၏။ ဣမေသံ=ဤနိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသူ၊
စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်သူ=ဤနှစ်ဦးတို့၏။ နာနာကရဏံ=ကွဲပြား
ခြားနားပုံကား။ ကိံ= ဘယ်လိုပါနည်းဘုရား။

(နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ ရဟန်းကို မြင်ရလျှင်
မသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ သေနေတဲ့ သာမန်ရဟန်းလို့ ထင်မှတ်ရတယ်။
ဒါကြောင့် ကျောင်းဒကာစိတ္တသေဋ္ဌေးက “စုတိပြတ်ကြွေ စင်းစင်းသေ
နေတဲ့ သာမန်လူ့အလောင်းကောင်နဲ့ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့

၁၆၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ရဟန်း” လို့ မေးလျှောက်တော့ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်ရဲ့ ဖြေဆိုပုံကို သာမန်လူ့ အလောင်း သမာပတ်ဝင်စားနေသူ ရဟန်းနိဂုံး သုံးပိုင်းခွဲ၍ ဖော်ပြပါမည်။

(က) ယွာ+ယံ ဂဟပတိ မတော ကာလင်္ကံတော၊ တဿကာယ သင်္ခါရော နိရုဒ္ဓေါ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓေါ။ ဝစီသင်္ခါရော နိရုဒ္ဓေါ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓေါ။ စိတ္တသင်္ခါရော နိရုဒ္ဓေါ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓေါ။ အာယု ပရိက္ခိဏော၊ ဥသ္မာ ဝုပသန္တာ၊ ဣန္ဒြိယာနိ ဝိပရိဘိန္နာနိ။ ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာကြီး...။ ယွာ+ယံ-ယော အယံ= အကြင်သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မတော ကာလင်္ကံတော=စုတိပြတ်ကြွေ သေ၍နေ၏။ တဿ=ထိုသေသော သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။ ကာယသင်္ခါရော=ထွက်လေ+ဝင်လေဆိုတဲ့ ကာယသင်္ခါရသည်။ နိရုဒ္ဓေါ=ချုပ်၍နေ၏။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓေါ=ငြိမ်း၍နေ၏။ ဝစီ သင်္ခါရော=ဝစီ သင်္ခါရခေါ်တဲ့ ဝိတက်+ဝိစာရနှစ်ပါးသည်။ နိရုဒ္ဓေါ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓေါ= ချုပ်၍ ငြိမ်း၍နေပေ၏။ စိတ္တသင်္ခါရော=စိတ္တသင်္ခါရ ခေါ်တဲ့ သညာ+ ဝေဒနာနှစ်ပါးသည် နိရုဒ္ဓေါ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓေါ=ချုပ်၍ ငြိမ်း၍နေပေ၏။ အာယု=ဇိဝိတိန္ဒြေသည်။ ပရိက္ခိဏော=ကုန်၍နေ၏။ ဥသ္မာ=ကိုယ်ငွေ သည်။ ဝုပသန္တာ=ငြိမ်း၍နေ၏။ ဣန္ဒြိယာနိ=မျက်စိ+နား+နှာ+လျှာ+ ကိုယ်ဆိုတဲ့ ဣန္ဒြေတို့သည်။ ဝိပရိဘိန္နာနိ=ဖောက်ပြန်ပျက်စီး၍ နေကုန်၏။

(သေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်လို့ အကဲခတ်နိုင်အောင် ဖော်ပြပုံက-)

ကျောင်းဒကာ...သာမန်လူသေဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ကာယသင်္ခါရခေါ်တဲ့ ထွက်လေ+ဝင်လေ နှစ်ပါးလဲ မဖြစ်ဘူး။ (အသက်မရှူဘူး) ချုပ်ငြိမ်းနေတယ်။ ဝစီသင်္ခါရ ခေါ်တဲ့ ထွေထွေ ရာရာ ကြံစည်မှု=ဝိတက်/အာရုံ၌ တစ်ရစ်ဝဲဝဲဖြစ်မှု ဝိစာရတို့လဲဝဲ

ချုပ်ငြိမ်းနေတယ်။ အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားမှု=ဝေဒနာအာရုံကို မှတ်သားမှု=သညာခေါ်တဲ့ စိတ္တသင်္ခါရလဲ ချုပ်ငြိမ်းနေတယ်။ အဲဒီ သေတဲ့လူမှာ အသက်ဆိုတဲ့ ရုပ်ဇီဝိတ+နာမ်ဇီဝိတ နှစ်ပါးတို့လဲ ကုန် နေတယ်။ မဖြစ်ဘူး။ ဒီပုဂ္ဂိုလ် သေတာ ဟုတ်တယ်။ မဟုတ်ဘူး။ စမ်းသပ်ကြည့်လျှင် ဥသွာခေါ်တဲ့ ကိုယ်ငွေ့ကို စမ်းသပ်ကြည့်လိုက်ပါ။ မသေသေးလျှင် ကိုယ်ငွေ့ဟာ နွေးနေတယ်။ သေပြီဆိုလျှင်တော့ တစ်ကိုယ်လုံး ရေခဲတုံးကြီးလို တစ်ခါထဲ အေးစက်နေတော့တယ်။

ကာယသင်္ခါရ+ဝစီသင်္ခါရ+စိတ္တသင်္ခါရတို့နှင့်စပ်၍ မှတ်ရတာ က သာမန်လူတို့ အနေနဲ့ နားလည်ဖို့ မလွယ်ဘူး။ လူများများ နားလည်လွယ်တဲ့ ယခုခြောက်ခုမြောက် အချက်က-ဣန္ဒြိယာန် ဝိပရိဘိန္နာန်=မျက်စိ+နား+နှာ+လျှာ+ကိုယ်တို့ ဖောက်ပြန် ပျက်စီး၍ နေကုန်၏ (ကဲ့)။ သေတဲ့လူမှာ မျက်လုံးက နိရောဓသမာပတ် ဝင်စား နေတဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ မျက်လုံးနှင့်မတူဘူး။ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ မျက်လုံးကျတော့ ပကတိ အိပ်ပျော် နေသူရဲ့ မျက်လုံးလို ဖွင့်ကြည့်လျှင် ကြည်လင်နေတယ်။ သေသော လူရဲ့ မျက်လုံးကျတော့ မကြည်တော့ဘူး။ ညှိပုပ်ပုပ်ဖြစ်သွားတယ်။ နှာခေါင်းကလဲ အတွင်းက ပသာဒပျက်စီးတော့ အပြင်ဘက်က အသံချဲ့စက်ဟွန်းကြီးနဲ့ တူတဲ့ နားရွက်ကပါ ညှိပုပ်ပုပ် ဖြစ်သွားတယ်။ သောတကလဲ အတွင်းက ပသာဒ အကြည်ရုပ် ပျက်တော့ သမ္ဘာရ နှာခေါင်းဖြစ်တဲ့ ဆိပ်ခွာသဏ္ဍာန် အပြင်အရပ်ပါ ညှိးသွားတယ်။ သေချာစွာကြည့်ပါ။ သမ္ဘာရဇိဝှာ+ သမ္ဘာရကာယတို့ကလဲပဲ ပသာဒ ဇိဝှာ+ပသာဒကာယကို ချုပ်ကြတဲ့အတွက် ကြည်ကြည်လင်လင် မရှိကြတော့ဘဲ တစ်နေ့တခြား ဖောက်ပြန် ကုန်ကြတယ်။ သုံးရက် လောက်ဆိုလျှင် မြင်မကောင်း ရှုမကောင်း ဖူးဖူး ယောင်ယောင်

၁၆၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကာယကလဲ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးသွားတယ်။

(ခ) နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတဲ့ အနာဂါမ်+ရဟန္တာ အရိယာကျတော့-

ယော စ ခွာ+ယံ ဂဟပတိ ဘိက္ခု သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပန္နော၊ တဿပိ ကာယသင်္ခါရော နိရဒ္ဓေါ ပဋိပဿဒ္ဓေါ။ ဝစီ သင်္ခါရော နိရဒ္ဓေါ ပဋိပဿဒ္ဓေါ။ စိတ္တသင်္ခါရော နိရဒ္ဓေါ ပဋိပဿဒ္ဓေါ။ အာယု အပရိက္ခိဏော၊ ဥသ္မာ အဂ္ဂပသန္တာ၊ ဣန္ဒြိယာနိ ဝိပဿန္နာနိ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာကြီး...။ ယော စ ခွာ+ယံ ဘိက္ခု= အကြင်ဈာန်ရ အနာဂါမ် ရဟန္တာရဟန်းသည်။ သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ=သညာ+ဝေဒနာတို့ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်ကို။ သမာပန္နော=ဝင်စား၍ နေ၏။ တဿပိ=ထိုဈာန်ရ အနာဂါမ် + ရဟန္တာ၌လည်း။ ကာယ သင်္ခါရော=ထွက်သက်ဝင်သက်=ကာယ သင်္ခါရသည်။ နိရဒ္ဓေါ ပဋိပဿ ဒ္ဓေါ=ချုပ်၍ငြိမ်း၍ နေ၏။ ဝစီသင်္ခါရော နိရဒ္ဓေါ ပဋိပဿဒ္ဓေါ=ဝစီသင်္ခါရ ချုပ်ငြိမ်းနေ၏။ စိတ္တသင်္ခါရော နိရဒ္ဓေါ ပဋိပဿဒ္ဓေါ=စိတ္တသင်္ခါရ ချုပ်ငြိမ်းနေ၏။ အာယု=ဇိဝိတိမြေသည်။ အပရိက္ခိဏော=မကုန်ဘူး။ ဥသ္မာ=ကိုယ်ငွေ့တေဇောသည်။ အဂ္ဂပ သန္တာ=မငြိမ်းမစဲ ရှိမြဲရှိ၍ နေ၏။ ဣန္ဒြိယာနိ=မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ် ဣန္ဒြေတို့သည်။ ဝိပဿန္နာနိ= ကြည်လင်ကုန်၏။

ရိုးရိုးသေတဲ့လူနဲ့ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားတဲ့ ဈာန်ရ အနာဂါမ်+ရဟန္တာ ရဟန်းတော်မြတ်တို့မှာ ကာယသင်္ခါရ+ဝစီသင်္ခါရ+ စိတ္တသင်္ခါရ=သုံးမျိုးတို့ မဖြစ်တာ=ချုပ်တာချင်း အတူတူပင် မဖြစ်ဘဲ ချုပ်ငြိမ်းနေကြတယ်။ ဒီရှေ့သုံးချက် တူကြတယ်။ နောက်သုံးချက်ကျ တော့ မတူဘူး။ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့

ဇီဝိတိန္ဒြေခေါ်တဲ့ အသက်မကုန်ဘူး။ အသက်ဆိုတာ မျက်စိနဲ့ကြည့်လို့ မြင်ရတာမှ မဟုတ်ပဲ။ ထင်ရှားတဲ့ အဖြေတစ်မျိုး ဆက်ပါဦးဆိုတော့ ဥသ္မာ အဝူပသန္တာ=ကိုယ်ငွေ့က မငြိမ်းဘဲ ရှိမြဲရှိနေတယ်။ မလှုပ်လို့ သာ သေနေသူလို့ ထင်ရတယ်။ ကိုယ်ငွေ့ကို စမ်းသပ်ကြည့်လျှင် ကိုယ်ငွေ့က နွေးလျက် ယနေ့ စမ်းလျှင်လဲ နွေးလျက်၊ နက်ဖြန် စမ်းလျှင်လဲ နွေးလျက်၊ ခုနစ်ရက် ဆက်စမ်းလျှင်လဲ နွေးနေတယ်။ ဤနည်းဖြင့်လဲပဲ “ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ”လို့ သိရတယ်။ ထို့ပြင် နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့ မျက်စိကလဲ ပကတိ ထက်ပိုပြီး ကြည်လင်တယ်။ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်ဆိုတဲ့ ဒိဏ္ဍန္တေတွေက လဲပဲ နဂိုရ်ပကတိထက်ပင် ပိုပြီး ကြည်လင်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင်-

နဂိုရ်ပကတိ နိရောဓသမာပတ် မဝင်စားတဲ့အချိန်မှာတော့ မျက်စိကလဲ အလုပ်လုပ်လိုက်ရတာ တစ်နေ့လုံး မောလို့ပန်းလို့။ နားကလဲ တစ်နေ့လုံး အလုပ်လုပ်ရတယ်။ မကြားချင်လဲ ကြားရ၊ နားရတယ် မရှိဘူး။ နှာခေါင်းကလဲ တစ်နေ့လုံး၊ လျှာကလဲ တစ်နေ့လုံး၊ ကိုယ်ကလဲ တစ်နေ့လုံး၊ အချိန်ရှိသမျှ ရှုရ+စားရ+တွေ့ထိရ နားရတယ်ကို မရှိကြဘူး။ အင်မတန် ပင်ပန်းနွမ်းနယ် ညှိုးချုံးကြရတယ်။ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့ အဲဒီ မျက်စိ+နား+နှာ+လျှာ+ကိုယ်ဆိုတဲ့ ဣန္ဒြေတွေကို အလုပ်မပေးဘဲ အငြိမ်းစား ပေးထားလို့ ပိုပြီး ကြည်လင်တယ်။

(ဂ) ယွာ+ယံ ဂဟပတိ မတော ကာလင်္ဂတော၊ ယောစာ+ယံ ဘိက္ခု သညာဝေဒ ယိတ နိရောဓံ သမာပန္နော၊ ဣဒံ နေသံ နာနာကရဏံ။

၁၇၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာကြီး...။ ယှာ+ယံ-ယော အယံ= အကြင်ပကတိ သာမန်လူသည်။ မတော ကာလင်္ဂတော=စုတိ ပြတ်ကြွေ သေလွန်၏။ ယော စ အယံ ဘိက္ခု= အကြင်ဈာန်ရ အနာဂါမ်+ရဟန္တာ ရဟန်းသည်ကား။ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ= သညာ+ဝေဒနာတို့ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်ကို။ သမာပန္နော= ဝင်စား၏။ ဣဒံ=ဤသည်ကား။ နေသံ=ထိုသေသောသူ+နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားသော သူနှစ်ဦးတို့၏။ နာနာကရဏံ=ထူးခြားချက် ပါတည်း။

၆-နံပါတ် အမေးအဖြေ ပြီး၏။

(၇) သတ္တမအမေးအဖြေ

ဆဋ္ဌမအမေးအဖြေပြီးသောအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌး ရှေးနည်းအတူပင် သာဓု ဘန္တေ=သာဓုပါအရှင်ဘုရား။ ဤကဲ့သို့ ကောင်းချီးပေးပြီး သတ္တမ=ခုနစ်ခုမြောက် ပြဿနာကို တစ်ဖန် ဆက်၍ မေးလျှောက်ပြန်တယ်။ မေးပုံမှာ-

ကထံ ပန ဘန္တေ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ။

ပန=ဆက်၍မေးပါရစေ။ ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ သညာ ဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ္တိယာ=သညာ+ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်မှ။ ဝုဋ္ဌာနံ=ထခြင်းသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်ပါသနည်း။

အရှင်ဘုရား ... ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းဖြင့် (တစ်နည်း) အဘယ့်ကြောင့် သညာ+ဝေဒနာတို့ရဲ့ ချုပ်ရာ နိရောဓ သမာပတ်မှ ထမူ ဖြစ်ပါသလဲ။ ဤကဲ့သို့ မေးလျှောက်တယ်။

ထိုအခါ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်က-

န ခေါ် ဂဟပတိ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ
ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ဘိက္ခုနော ဧဝံ ဟောတိ။ “အဟံ သညာ
ဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟိဿန္တိ ဝါ၊ အဟံ
သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟာမိတိ ဝါ၊
အဟံ သညာ ဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ
ဝုဋ္ဌိတောတိဝါ”။ အထ ခွ+ဿ ပုဗ္ဗေဝ တထာ စိတ္တံ
ဘာဝိတံ ဟောတိ၊ ယံ တံ တထာတ္တာယ ဥပနေတိ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး...။ ခေါ=စင်စစ်။ သညာ
ဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ဘိက္ခုနော=သညာ
ဝေဒနာတို့ မဖြစ်ခြင်း=ချုပ်ခြင်းဆိုတဲ့ နိရောဓ သမာပတ်မှ ထသော
ရဟန်း၏ သန္တာန်၌။ (ခုနစ်ရက် စိတ်+စေတသိက်+ စိတ္တဇရုပ်တို့
မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်နေရာက အဓိဋ္ဌာန်ချက်အတိုင်း အနာဂါမ်
ပုဂ္ဂိုလ်အား အနာဂါမ်ဖိုလ်ဇော တစ်ကြိမ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား
အရဟတ္တဖိုလ်ဇော တစ်ကြိမ်ဖြစ်လာသည်ကို “နိရောဓ သမာပတ်မှထ
တယ်” လို့ ခေါ်ဆိုရတယ်။ အဲဒီထသော ရဟန်းရဲ့ သန္တာန်မှာတဲ့။)။
“အဟံ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟိဿန္တိ ဝါ=ငါ
သညာ ဝေဒနာတို့၏ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်မှ ထလတ္တံ့ဟူ၍ လည်း
ကောင်း။ အဟံ သညာဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟာမိတိ
ဝါ=ငါသညာ ဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ်မှ ထနေဆဲဟူ၍ လည်း
ကောင်း။ အဟံ သညာဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတောတိ
ဝါ=ငါ သညာ+ ဝေဒနာတို့၏ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်မှ ထပြီးပြီဟူ၍
လည်းကောင်း။ ဧဝံ=ဤသို့သော စိတ်အကြံသည်။ န ဟောတိ=မဖြစ်။

အထ ခေါ=စင်စစ်သော်ကား။ အဿ=ထို နိရောဓသမာပတ်
မှ ထသော အနာဂါမ်+ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။ ပုဗ္ဗေဝ=ရှေးဦးက

၁၇၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ပင်လျှင် (ဘယ်တုန်းကလဲဆိုလျှင် ပုဗ္ဗကိစ္စ ၄-ပါးတို့အနက် စတုတ္ထ အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒ ပုဗ္ဗကိစ္စတုန်းက)။ တထာ=ထိုသို့သော အခြင်းအရာ ဖြင့်။ စိတ္တံ=စိတ်ကို။ ဘာဝိတံ=ပွားများအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ယံ-ယသ္မာ=အကြင်သို့ ပွားများအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်။ တံ=ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ တထာတ္တာယ=ထိုနိရောဓသမာပတ်မှ ထရန်အလို့ ငှာ။ ဥပနေတိ=ကပ်၍ဆောင်၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား စိတ်+စေတသိက် စိတ္တဇရုပ်တို့ ခုနစ်ရက်ကြာ မဖြစ်ဘဲနေတာကို “နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတယ်” လို့ ခေါ်တယ်။ ခုနစ်ရက်စေ့၍ အနာဂါမိဖိုလ်ဇော၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဇော တစ်ကြိမ်စီ အနာဂါမိ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သန္တာန်မှာဖြစ်သည်ကို “နိရောဓသမာပတ်မှ ထတယ်” လို့ ခေါ်တယ်။ (ဤ၌အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်တို့က နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုသည်ကို သတိထားရပါ မည်။) ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး... နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့ အနာဂါမိ ရဟန္တာရဟန်းရဲ့ အဖို့ရာ သမာပတ်မှ ထခါနီးအချိန်မှာ “ငါသည် နိရောဓ သမာပတ်မှ ထတော့မည်။ ထပေလတ်အံ့လို့လဲပဲ (အနာဂတ်) စိတ်အကြံမဖြစ်ဘူး။ အနာဂါမိ အရဟတ္တဖိုလ်တို့ ဥပါဒ် လာတဲ့ သမာပတ်မှ ထဆဲအချိန်မှာလဲပဲ “ငါသည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထနေဆဲ” လို့လဲပဲ (ပစ္စုပ္ပန်)စိတ်အကြံ မဖြစ်ဘူး။ အနာဂါမိဖိုလ် အရဟတ္တဖိုလ်တို့ ချုပ်စ ဘဝင်ကျဆဲ နိရောဓ သမာပတ်မှ ထပြီး အချိန်မှာလဲပဲ” “ငါသည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထပြီးပြီ” လို့လဲပဲ စိတ်အကြံ မဖြစ်ဘူး။

ကျောင်းဒကာ...အဘယ့်ကြောင့် နိရောဓသမာပတ်မှ ထမှု ဆိုတဲ့ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်တို့ အနာဂါမိ၊ ရဟန္တာ ရဟန်းတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်ရသလဲဆိုတော့ နိရောဓ သမာပတ်သို့ မရောက်ခင်

ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါးတို့ကိုပြုလုပ်စဉ် အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒဆိုတဲ့ စတုတ္ထပုဗ္ဗကိစ္စ ပြုလုပ်ခဲ့စဉ်က “ငါသည် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စိတ်မရှိသူ=နိရောဓသို့ ရောက်သူဖြစ်ပေအံ့” ဤကဲ့သို့ ဆောက်တည်ခဲ့ အဓိဋ္ဌာန်ခဲ့ သော ကြောင့် ခုနစ်ရက်ရောက်သောအခါ ဖိုလ်ဇော တစ်ကြိမ်စီ ဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ နိရောဓသမာပတ်မှ ထခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဤကဲ့သို့ ဆောက်တည် ခဲ့ အဓိဋ္ဌာန်ခဲ့သောကြောင့် ခုနစ်ရက် ရောက်သောအခါ ဖိုလ်ဇော တစ်ကြိမ်စီ ဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ နိရောဓသမာပတ်မှ ထခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဤကဲ့သို့ မေးဖြေ လိုရင်း ဖြစ်တယ်။

၇--နံပါတ် အမေးအဖြေ ပြီး၏။

(၈) အဋ္ဌမအမေးအဖြေ

သတ္တမ အမေးအဖြေ ပြီးသောအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တ သေဋ္ဌေးက ရှေးနည်းအတူပင် သာဓု ဘန္တေ=သာဓုပါအရှင်ဘုရား။ ဤကဲ့သို့ ကောင်းချီးပေးပြီး အဋ္ဌမ=ရှစ်ခုမြောက်ပြဿနာကို တစ်ဖန် ဆက်၍ မေးလျှောက်ပြန်တယ်။ မေးပုံမှာ=

သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ပနဘန္တေ ဘိက္ခုနော ကတမေ ဓမ္မာ ပဌမံ ဥပ္ပဇန္တိ၊ ယဒိ ဝါ ကာယသင်္ခါရော၊ ယဒိ ဝါ ဝစီသင်္ခါ ရော၊ ယဒိ ဝါ စိတ္တသင်္ခါရော။ (အနက်သိသာပြီ)။

အဓိပ္ပာယ်မှာ အရှင်ဘုရား...။ နိရောဓသမာပတ်မှ ထဆဲ ဖြစ်သော အနာဂါမ်+ရဟန္တာ အရိယာရဟန်းရဲ့ သန္တာန်မှာ သင်္ခါရ သုံးမျိုးတို့အနက် အဘယ်သင်္ခါရတွေက အစဆုံး ဖြစ်ကြသလဲ၊ ကာယ သင်္ခါရကပဲ အစဆုံး ဖြစ်ပါသလား။ ဝစီသင်္ခါရကပဲ အစဆုံးဖြစ်ပါ သလား။ စိတ္တသင်္ခါရကပဲ အစဆုံး ဖြစ်ပါသလားဘုရား။ (ဒါက

၁၇၄ ငါ့ပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

စာပေသံ)။ နိရောဓသမာပတ်မှ ထတယ်လို့ခေါ်တဲ့ အနာဂါမိဖိုလ်စိတ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် ဖြစ်နေဆဲ အနာဂါမ်+ရဟန္တာ အရိယာ ရဟန်းရဲ့ သန္တာန်မှာ ထွက်လေ+ဝင်လေကပဲ အစဆုံး ဖြစ်သလား၊ ဝိတက်+ဝိစာရကပဲ အစဆုံး ဖြစ်သလား၊ ဤကဲ့သို့ မေးမြန်းခြင်း ဖြစ်တယ်။

ထိုအခါ အရှင်ကာမဘူ ရဟန္တာမထေရ်က ဤသို့ဖြေတယ်- သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ဂဟပတိ ဘိက္ခုနော စိတ္တသင်္ခါရော သင်္ခါရော ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တတော ကာယသင်္ခါရော၊ တတော ဝစီ သင်္ခါရော။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ...။ သညာ ဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ္တိယာ= သညာ+ဝေဒနာတို့ ချုပ်ခြင်းချုပ်ရာ နိရောဓ သမာပတ်မှ။ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ=ထဆဲဖြစ်သော။ ဘိက္ခုနော=အနာဂါမ်+ ရဟန္တာအရိယာရဟန်း၏ အဖို့ရာ။ (ဝါ) အနာဂါမ်+ရဟန္တာ အရိယာ ရဟန်း၏ သန္တာန်၌။ ပဌမံ=ရှေးဦးစွာ။ စိတ္တသင်္ခါရော=စိတ္တသင်္ခါရ ခေါ်တဲ့ သညာ+ဝေဒနာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=ဖြစ်၏။ တတော=ထို့နောက် မှ။ ကာယသင်္ခါရော=ကာယသင်္ခါရခေါ်တဲ့ ထွက်လေ+ဝင်လေ နှစ်ပါး သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=ဖြစ်၏။

ကျောင်းဒကာ...နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့ အဲဒီအနာဂါမ်+ ရဟန္တာဈာန်ရ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ စိတ္တသင်္ခါရခေါ်တဲ့ သညာ(နှင့်) ဝေဒနာ ဒီနှစ်ပါးတို့ ပဌမဖြစ်တယ်။ ၎င်းနောက်မှ ထွက်လေ+ဝင်လေခေါ်တဲ့ ကာယသင်္ခါရဖြစ်တယ်။ ၎င်းနောက်မှ ဝိတက်+ဝိစာရခေါ်တဲ့ ဝစီသင်္ခါရဖြစ်တယ်။

အနာဂါမ်အရိယာအား အနာဂါမိဖိုလ် တစ်ကြိမ်+ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်အား အရဟတ္တဖိုလ် ဇောတစ်ကြိမ် ဖြစ်သည်ကို “နိရောဓ

စိတ္တ သူကြွယ်(ပညာချိန်ခွင်)တရားတော်

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ခေါ=စင်စစ်။ ယာဝတာ=အကြင်မျှ
 လောက်ဖြင့်၊ (ဝါ) အကြင်မျှလောက် (၁၃)တစ်ဆယ့်သုံးပါးအတိုင်း
 အရှည်ရှိကုန်သော။ အနိမိတ္တာစေတော ဝိမုတ္တိယော=အနိမိတ္တအမည်
 ရတဲ့ စေတောဝိမုတ္တိ တရားတို့သည်။ သန္တိ=ရှိကုန်၏။ တာသံ=ထို
 အနိမိတ္တ အမည်ရသည့် စေတောဝိမုတ္တိတရား (၁၃)တစ်ဆယ့်သုံးပါး
 တို့တွင်။ အကုပ္ပာစေတောဝိမုတ္တိ=အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော
 စေတောဝိမုတ္တိ တရားကို။ အဂ္ဂ-အဂ္ဂါ=အမြတ်ဆုံးဟူ၍။ အက္ခယတိ
 = ဆိုအပ်၏။ ခေါ ပန=စင်စစ်။ သာ အကုပ္ပာ စေတောဝိမုတ္တိ=ထို
 အမြတ်ဆုံး အနိမိတ္တ စေတောဝိမုတ္တိ အမည်ရတဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်
 သမာဓိသည်။ ရာဂေန=ရာဂမှ။ သုညာ=ဆိတ်သုဉ်း၏။ ဒေါသေနေ=
 ဒေါသမှ။ သုညာ=ဆိတ်သုဉ်း၏။ မောဟေန=မောဟမှ။ သုညာ=
 ဆိတ်သုဉ်း၏။

သုံးခုမြောက် အနိမိတ္တစေတောဝိမုတ္တိ အရာ၌ ရာဂ+ဒေါသ+
 မောဟတရားသုံးပါးတို့သည် သတ္တဝါတို့ကို “ဤသူကား ပုထုဇဉ်၊ ဤ
 သူကား အရိယာ” ဟူ၍ ခွဲခြားသိရှိရန် အမှတ်နိမိတ် ပြုပေးတတ်သည့်
 တရားများ ဖြစ်ကြလေသည်။ လောကဥပမာအားဖြင့် အရှေ့ဘက်
 အိမ်က နွားဖြူလေး(နှင့်) အနောက်ဘက်အိမ်က နွားဖြူလေး အသွေး
 ရောင် အရွယ်အားဖြင့် တူညီနေလျှင် အမှတ်အသားနိမိတ် တံဆိပ်ခပ်
 နှိပ်မပေးသမျှ “ဤနွားဖြူလေးကား အရှေ့ဘက်အိမ်က နွားဖြူ
 ကလေးတည်း။ ဤနွားဖြူကလေးကား အနောက်ဘက်အိမ်က
 နွားဖြူကလေးတည်း” ဟူ၍ ခွဲခြားခြား မသိနိုင်ကုန်လေရာ။ ခွဲခြား
 ခြားခြား သိနိုင်ရန်အတွက် အနောက်ဘက်အိမ်က နွားဖြူကလေးကို
 တံကျင်သုံးချောင်းရာ တံဆိပ်အမှတ် ခပ်ပေးလိုက်မှ “ဤနွားဖြူ
 ကလေးကား အရှေ့ဘက်အိမ်က နွားဖြူကလေးတည်း။ ဤနွားဖြူ

ကလေးကား အနောက်ဘက်အိမ်မှ နွားဖြူကလေးတည်း”ဟု ခွဲခွဲ
 ခြားခြား သိနိုင်ရာသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် (နှင့်) အရိယာ
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း အသွေးအရောင် ပုံပန်းသဏ္ဍာန်က တူနေသော
 ကြောင့် လောဘ+ဒေါသ+မောဟတရားတို့ မဖြစ်သေးသမျှ “သူကား
 ပုထုဇဉ်၊ သူကား အရိယာ” ဟူ၍ ခွဲခြား မသိနိုင်ရာ။ သို့ရကား လောဘ
 +ဒေါသ+မောဟတို့သည် ပုထုဇဉ်ဟူ၍ သိအောင် အမှတ်နိမိတ်
 ပြုပေးတတ်သောကြောင့် နိမိတ္တကရဏတရား တို့ မည်ကုန်၏။ နိမိတ္တ
 ကရဏမည်သော ထိုရာဂ+ဒေါသ+မောဟတို့ကို အမြစ်ပြတ်ပယ်ပြီး
 ဖြစ်သောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိကို အနိမိတ္တ စေတောဝိမုတ္တိ
 တရားတို့အနက် အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသည် ဘုရား... ဤကဲ့သို့
 လျှောက်ထားလိုရင်း ဖြစ်သည်။

ဤ၌ အနိမိတ္တစေတော ဝိမုတ္တိတရား တစ်ဆယ့်သုံးပါးတို့
 ဟူသည်မှာ ဝိပဿနာ ဉာဏ်၊ အရူပဈာန်လေးပါး၊ မဂ်လေးပါး ဖိုလ်
 လေးပါး ဤ(၁၃) တစ်ဆယ့်သုံးပါးတို့တည်း။ ထိုတွင် ဝိပဿနာပညာ
 သည် နိစ္စနိမိတ်+သုခနိမိတ်+အတ္တနိမိတ်တို့ကို ခွာဆိတ်စေတတ်သော
 ကြောင့် အနိမိတ္တမည်၏။ အရူပဈာန်လေးပါးတို့သည် ရူပနိမိတ် မရှိ
 သောကြောင့် အနိမိတ္တ မည်ကုန်၏။ မဂ်လေးပါး+ဖိုလ်လေးပါးတို့
 သည် နိမိတ္တကရဏ ကိလေသာတို့ မရှိသောကြောင့် အနိမိတ္တမည်
 ကုန်၏။ (နိဗ္ဗာန်သည် လောဘ+ဒေါသ+မောဟ တည်းဟူသော
 နိမိတ္တကရဏ တရားတို့ မရှိသောကြောင့် အနိမိတ္တသော်ကား မည်၏။
 စေတောဝိမုတ္တိကား မမည်ပေ)။ အနိမိတ္တစေတောဝိမုတ္တိတရား
 တစ်ဆယ့်သုံးပါးတို့အနက် အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိသည် အသာဆုံး
 အမြတ်ဆုံးသော အနိမိတ္တစေတော ဝိမုတ္တိဖြစ်သည်။ ထိုအရဟတ္တဖိုလ်
 သမာဓိသည် ရာဂ+ဒေါသ+မောဟ တည်းဟူသော နိမိတ္တကရဏတရား

တို့မှ ဆိတ်သုဉ်းသောကြောင့် သုညတစေတောဝိမုတ္တိလည်း မည်၏။

(နိဂုံး) ယခု ပြဆိုအပ်ပြီးနည်းအတိုင်း အပ္ပမာဏစေတောဝိမုတ္တိ၊ အာကိဉ္ဇညစေတောဝိမုတ္တိ၊ အနိမိတ္တစေတောဝိမုတ္တိ၊ သုညတစေတောဝိမုတ္တိ=(စောစောက အရှင်ဘုရား မေးခဲ့တဲ့) စေတောဝိမုတ္တိတရား လေးပါးတို့သည် အသံသဒ္ဓါကွဲ၍ တရားကိုယ်အားဖြင့်မူ အရဟတ္တဖိုလ် တရားတစ်ခုတည်းပဲ (ဤကဲ့သို့ ဆိုရပါသည် ဘုရား...လို့)

အယံ ခေါ် ဘန္တေ ပရိယာယော၊ ယံ ပရိယာယံ အာဂမ္မဏ္ဏမေ ဓမ္မာ ဧကတ္တာ၊ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ယံ ပရိယာယံ=အကြင်အကြောင်းကို။ အာဂမ္မ=အစွဲပြု၍။ ဏ္ဏမေ ဓမ္မာ=ဤစေတောဝိမုတ္တိတရားတို့သည်။ ဧကတ္တာ=အနက်သဘော အရကောက် တူကြကုန်၏။ ဗျဉ္ဇနမေဝ=သဒ္ဓါက သာလျှင်။ နာနံ=ထူးခြား၏။ အယံ ခေါ်=ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည် ကား။ ပရိယာယော=အကြောင်းပါတည်းဘုရား။

ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား “စေတောဝိမုတ္တိလေးပါးဟူသည်မှာ အသံ=သဒ္ဓါသာကွဲပြီး အရကောက် အနက်တရားသားမှာ တစ်ခုတည်းသာ” ဟု ပြောဆိုနိုင်ကြောင်း ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

အရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိကိုပင် ပမာဏပြုတတ်သည့် လောဘ+ဒေါသ+မောဟတို့မှ ဆိတ်သုဉ်းသောကြောင့် အပ္ပမာဏစေတောဝိမုတ္တိ ဟူ၍လည်း ခေါ်တယ်။ ဆိတ်သုဉ်းသောကြောင့်ပင် သုညတစေတောဝိမုတ္တိဟူ၍လည်း ခေါ်တယ်။ ထိုကဲ့သို့ ရာဂ+ဒေါသ+မောဟတို့မှ ဆိတ်သုဉ်းကတည်းကိုက ရာဂတည်းဟူသော ကိဉ္ဇနတရား၊ ဒေါသတည်းဟူသော ကိဉ္ဇနတရား၊ မောဟတည်းဟူသော ကိဉ္ဇနတရားတို့ မရှိကြသောကြောင့် အာကိဉ္ဇည စေတောဝိမုတ္တိ ဟူ၍လည်း

၂၀၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ခေါ်တယ်။ ရာဂတည်းဟူသော နိမိတ္တကရဏတရား၊ ဒေါသတည်းဟူသော နိမိတ္တကရဏတရား၊ မောဟတည်းဟူသော နိမိတ္တကရဏတရားတို့ မရှိကြသောကြောင့် အနိမိတ္တစေတောဝိမုတ္တိ ဟူ၍လည်း ခေါ်တယ်ဆိုတော့ အနက် အရကောက် တရားလုံး တစ်ခုတည်းကို အကြောင်း အမျိုးမျိုးပြပြီး အမည်သဒ္ဒါ အမျိုးမျိုး ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်ဘုရားလို့ စိတ္တသေဋ္ဌေးက ပြန်လည် ဖြေကြား လျှောက်ထားလေသည်။ ထိုအခါ အရှင်ဂေါဒတ္တမထေရ်က-

လာဘာ တေ ဂဟပတိ၊ သုလဒ္ဓံ တေ ဂဟပတိ။

ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ သေဋ္ဌေး ...။ တေ=သင်သည်။ လာဘာ=ကုသိုလ်တရားတို့ကို ရအပ်ပါကုန်စွာ။ (ဒကာကြီး... ဒကာကြီးဟာ အပြစ်မရှိတဲ့ ကုသိုလ်တရားတို့ကို များစွာရအပ်ပေကုန်စွာ)။ ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး...။ တေ=သင်သည်။ သုလဒ္ဓံ= လူ့အဖြစ်ကို ကောင်းစွာ ရအပ်ပါပေစွာ။ (ဒကာကြီး...လူ့အဖြစ်ကို ရတာ သိပ်အရတော်တာပဲ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုလျှင်)

ယဿ တေ ဂမ္ဘိရေ ဗုဒ္ဓဝစနေ ပညာစက္ခု ကမတိ။

ယဿ တေ=အကြင် သင်ကျောင်းဒကာ၏ (အဖို့ရာ)။ ဂမ္ဘိရေ=နက်နဲစွာသော။ ဗုဒ္ဓဝစနေ=ဘုရား၏ စကားတည်းဟူသော တရားတော်၌။ ပညာစက္ခု=ထိုးထိုးထွင်းထွင်း သိမြင်တတ်တဲ့ ဉာဏ်ပညာမျက်စိသည်။ ကမတိ=သက်ဝင်၍ တည်ပါပေ၏။

ဒကာကြီး...ဒကာကြီး၏ အဖို့ရာ လွန်စွာနက်နဲလှတဲ့ ဘုရားစကား တရားတော်ပေါ်မှာ ဉာဏ်ပညာမျက်စိ သက်ဝင်၍ တည်ပါဘိ၏။ ဒကာကြီးသည် လူ့ဘဝကို အရတော် လိုက်ပါဘိသည်။ ဤကဲ့သို့ ချီးမွမ်းတော်မူလေသည်။

စိတ္တသံယုတ်(၇)ဂေါဒတ္တသုတ္တန်တရား ပြီးပါပြီ။

စိတ္တသံယုတ် (၈) နိဂဏ္ဏနာဠပုတ္တသုတ် တရားတော်

စိတ္တသံယုတ်မှာ သုတ်ပေါင်း ၁၀-သုတ်ရှိတဲ့ အနက်က (၇) ခုနစ်သုတ် ပြီးခဲ့ပါပြီ။ ယနေ့ ၈-ခုမြောက်ဖြစ်တဲ့ နိဂဏ္ဏနာဠပုတ္တသုတ် လို့ခေါ်တဲ့ နာဠပုတ္တတက္ကတွန်း ဆရာကြီးနဲ့ စိတ္တသေဋ္ဌေးတို့ ပြောဆို ကြတဲ့ တရားကို နာကြားရပါမည်။ ဒီနိဂဏ္ဏနာဠပုတ္တသုတ်ကို မ တည် သော်လဲ ဒီသုတ်က တစ်နွယ်ငင်ပြီး ဟိုဒသကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိ တော်မှာလာတဲ့ “မဟာပဉ္စ” ခေါ်တဲ့ သုတ္တန်ကိုလဲ ဟောဖို့နာဖို့ အခြေ အနေက ဖန်တီးလာပါတယ်။ ယခု နိဂဏ္ဏနာဠပုတ္တသုတ်ကပဲ စပြီး တရားဟောကြ+နာကြရအောင် -

ဒီသုတ်ကျတော့ အခြားအခြားသော သုတ္တန်များလို “ဧကံ သမယံ” စသည် မပါတော့ပဲ -

တေန ခေါ ပန သမယေန နိဂဏ္ဏော နာဠပုတ္တော
မစ္ဆိကာသဏ္ဍံ အနုပုတ္တော ဟောတိ မဟတိယာ
နိဂဏ္ဏပရိသာယ သဒ္ဓိ။

ဒီသုတ္တန် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်မည့် ထိုအချိန်မှာ နာဠပုတ္တလို့ ခေါ်တဲ့ အဝတ်မလွမ်း တက္ကတွန်း ဆရာကြီးသည် အဝတ်မလွမ်းတဲ့ များစွာသော တက္ကတွန်းပရိသတ် အခြံအရံနှင့်တကွ မစ္ဆိကာသဏ္ဍ မြို့သို့ ရောက်ရှိလာတယ်။

နာဠပုတ္တတက္ကတွန်းဆရာကြီး တည်းခိုတဲ့ နေရာကား အာရာမ် အဆောက်အဦမျိုး ဟုတ်ပုံမရ၊ သူတပည့် တက္ကတွန်း ဒကာ တစ်ဦးဦးရဲ့ ခြံတစ်ခုခုထဲမှာ ရောက်ရှိလာတဲ့ သဘောပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လွန်စွာစက်ဆုပ်ဖွယ်၊ လွန်စွာရွံရှာဖွယ်ကောင်းတဲ့ ကျက်သရေမရှိသော ဒီဂိုဏ်းဆရာကြီးတွေမျိုး မြန်မာပြည်မှာ မတွေ့ ရပါဘူး။ မြန်မာပြည် က ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေဟာ အင်မတန် ကံကောင်းပါ

တယ်။ မှန်းကြည့်လိုက်ကြပေါ့။ ယခု မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သို့ ရောက်လာ တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တိတ္ထိဆရာကြီး ခြောက်ဦးမှာ အဝင်အပါဖြစ်တဲ့ နာဠပုတ္တဆရာကြီး၊ သူ့ပုံပန်းကို မှန်းကြည့်ရင် အဝတ်မလွမ်း မိမွေး တိုင်းနေတဲ့ တက္ကတွန်းကြီးတဲ့။ သူ့ပရိသတ်ကလဲ သူ့လိုပဲ အဝတ် မလွမ်းတဲ့ တက္ကတွန်း ပရိသတ်ပဲ။ သူတို့ဆရာတပည့်ဟေ့ စိတ္တ သေဋ္ဌေးတို့နေတဲ့ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သို့ ရောက်လာကြတယ်။

အသော+သိ ခေါ် စိတ္တော ဂဟပတိ “နိဂဏ္ဍော ကိရ နာဠပုတ္တော မစ္ဆိကာ သဏ္ဍံ အနုပ္ပဟော မဟတိယာ နိဂဏ္ဍပရိသာယ သဒ္ဓိ” န္တိ။

ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် “နာဠပုတ္တအမည်ရတဲ့ အဝတ်မလွမ်း တက္ကတွန်း ဆရာကြီး ငါတို့ရဲ့ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့သို့ များစွာသော တက္ကတွန်းပရိသတ် အခြံအရံနှင့်တကွ မစ္ဆိကာသဏ္ဍ မြို့သို့ ရောက်လာပြီတဲ့” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရလေပြီ။

စိတ္တသေဋ္ဌေး နာဠပုတ္တတက္ကတွန်းထံသွား၍ဆွေးနွေးခြင်း

အထ ခေါ် စိတ္တော ဂဟပတိ သမ္ပဟုလေဟိ ဥပါသကေဟိ သဒ္ဓိံ ယေန နိဂဏ္ဍော နာဠပုတ္တော၊ တေန+ပသင်္ကမိ။ ဥပသင်္ကမိတွာ နိဂဏ္ဍေန နာဠပုတ္တေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ၊ သမ္မောဒနိယံ ကထံ သာရဏိယံ ဝိတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ၊ ဧကမန္တံ နိသိန္တံ ခေါ် စိတ္တံ ဂဟပတိ နိဂဏ္ဍော နာဠပုတ္တော ဧတ+ဒဝေါစ “သဒ္ဓဟသိ တံ ဂဟပတိ သမဏဿ ဂေါတမဿ အတ္ထိ အဝိတက္ကော အဝိ စာရော သမာမိ၊ အတ္ထိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ နိရောဓော” တိ။ အထ ခေါ်=ထိုသို့ သတင်းစကား ကြားသိပြီးသည်မှ နောက်

ကာလ၌။ စိတ္တော ဂဟပတိ=ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးသည်။
 သမ္မဟုလေဟိ=များစွာကုန်သော။ ဥပါသကေ ဟိ=ရတနာသုံးရပ်
 ဆည်းကပ်ကြသူ ဒါယကာ ဥပါသကာတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ=အတူတကွ။
 ယေန=အကြင်အရပ်၌။ နိဂဏ္ဏော နာဠပုတ္တော=နာဠပုတ္တအမည်ရှိတဲ့
 အဝတ်မလွမ်း တက္ကတွန်းဆရာကြီးရှိ၏။ တေန=ထိုနာဠပုတ္တ ဆရာ
 ကြီး တည်းခိုရာ အရပ်သို့။ ဥပသင်္ကမိ=သွားရောက်လေပြီ။

စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အနာဂါမ် အရိယာ
 တစ်ယောက်ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် နာပုတ္တ တက္ကတွန်းထံသို့
 သွားရသလဲဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား (၁) သာသနာပြင်ပ အယူ
 ရှိကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေအပေါ်မှာ စွပ်စွဲချက် တစ်ခု
 ရှိတယ်။ ၎င်းမှာ-

သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝကာ ထဒ္ဓခဒိရ
 ခါဏုကဏ္ဍကသဒိသာ။

သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝကာ=ရဟန်းဂေါတမ၏
 တပည့် သာဝကတို့သည်။ ထဒ္ဓခဒိရခါဏုကဏ္ဍကသဒိသာ=
 ကြမ်းတမ်းတဲ့ ရှားငုတ်တိုကြီးနှင့် တူကြကုန်၏။ ရဟန်းဂေါတမရဲ့
 တပည့်တွေဟာ အလွန်ကြမ်းတမ်းတဲ့ ရှားငုတ်တိုကြီးနဲ့ တူကြတယ်။

ကေနစိ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္တရမ္ဗိ န ကရောန္တိ။

ကေန စိ=ဘယ်သူနှင့်မှ။ သဒ္ဓိံ=အတူတကွ။ ပဋိသန္တရမ္ဗိ=
 စကား အစေ့အစပ် ပြောဆိုမှုကိုလည်း။ န ကရောန္တိ=မပြုကြကုန်။
 သူတို့ဟာ ဘယ်သူနှင့်မှ လူ့လောက စကားအစေ့အစပ် မပြောကြား
 ကြဘူး။ ဤကဲ့သို့ သာသနာပြင်ပ အယူရှိတဲ့သူတွေက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်
 သူတော်စင်တို့အပေါ်မှာ အပြစ်တင် စွပ်စွဲစကား ပြောကြားကြတယ်။
 ထိုစွပ်စွဲတဲ့ ဥပဝါဒဘေးမှ လွတ်မြောက်အောင် လည်းကောင်း။ (၂)

၂၀၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အကယ်၍ နာဠပုတ္တ တက္ကတွန်းဆရာကြီးက သာသနာတော်ပေါ်မှာ တစ်စုံတစ်ရာ အစွန်းအငြိစကား ထိပါးပြောဆိုလာလျှင် သူ့အပေါ်မှာ ဝါဒတင်ရန် လည်းကောင်း၊ ဤရည်ရွယ်ချက် နှစ်ပါးဖြင့် ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် မိမိတည်ဆောက်တဲ့ ငွေချုပ်ငွေကျောင်းတိုက်သို့ သွားသောအခါ တစ်ဦးတည်းလည်း သွားစေကာမူ ယခု နာဠပုတ္တ တက္ကတွန်း ဆရာကြီးထံ သွားသောအခါ သူတော်ကောင်း ဥပါသကာ တွေ ခြံရံပြီးတော့ သွားတယ်။

ဥပသင်္ကမိတွာ=သွားရောက်ပြီးတော့။ နိဂဏ္ဍောန နာဠပုတ္တောန သဒ္ဓိ=နာဠပုတ္တ တက္ကတွန်းဆရာကြီးနှင့်အတူတကွ။ သမ္မောဒိ= ဝမ်းမြောက်စကား ပြောကြားပြီး။ သမ္မောဒနိယံ=ဝမ်းမြောက် ဖွယ်သော။ သာရဏီယံ=အသက်ထက်ဆုံး အောက်မေ့ထိုက်သော။ ကထံ=စကားကို ပြောကြားခြင်းကို။ ဝိတိသာရေတွာ=ပြီးဆုံးကုန်လွန် စေ၍။ ဧကမန္တံ နိသိဒိ=အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလေပြီ။

သွားရောက်ပြီးတော့ နာဠပုတ္တ တက္ကတွန်းဆရာကြီးနဲ့ “ဆရာ ကြီး...ယခု မစ္ဆိ ကာသဏ္ဍမြို့သို့ ရောက်လာတဲ့အခါ ဥတုဒဏ် ခံနိုင်ပါရဲ့လား၊ ဣရိယပထ မျှတပါရဲ့လား။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝမ်းမြောက်စကား ပြောကြားပြီး ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး အပြစ်ခြောက်ပါး လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေသည်။ “ရှိခိုး၍လို့ မပါဘူးနော်” သတိပြုကြပါ။

ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ် စိတ္တံ ဂဟပတိ=အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေပြီးသော စိတ္တသေဋ္ဌေးကို။ နိဂဏ္ဍော နာဠပုတ္တော=နာဠ၏ သား အဝတ်မလွမ်းတဲ့ တက္ကတွန်းသည်။ ဂဟပတိ=စိတ္တသေဋ္ဌေး...။ တွံ=သင်သည်။ သမဏဿ ဂေါတမဿ=ရဟန်းကြီး ဂေါတမ၏ (အပေါ်၌)။ အဝိတက္ကော=ဝိတက်မရှိသော။ အဝိစာရော=ဝိစာရမရှိ

သော။ သမာဓိ=သမာဓိသည်။ အတ္ထိ=ရှိပေ၏။ နိရောဓော=ချုပ်ခြင်း
သည်။ အတ္ထိ=ငါဘုရား၌ ရှိ၏။ ဣတိ=ဤသို့ ပြောကြားချက်ကို။
သဒ္ဒဟသိ=ယုံကြည်ပါသလော။

စိတ္တသေဋ္ဌေး...သင်ဟာ။ ရဟန်းဂေါတမပြောတဲ့ “ဝိတက်
ဝိစာရမပါတဲ့ သမာဓိ ငါ့မှာရှိတယ်” ဆိုတဲ့ စကား၊ “ဝိတက်+ဝိစာရ
တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာရှိတယ်” ဆိုတဲ့စကားများကို ယုံသလား။ ဤကဲ့သို့
မေးတယ်။ ထိုအခါ စိတ္တသေဋ္ဌေး ကျောင်းဒကာက-

န ခွာ+ဟံ ဧတ္ထ ဘန္တေ ဘဂဝတော သဒ္ဓါယ ဂစ္ဆာမိ “အတ္ထိ
အဝိတက္ကော အဝိစာရော သမာဓိ၊ အတ္ထိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ
နိရောဓော” တိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။ ဧတ္ထ=
ဤယခုပြောတဲ့ ပြဿနာ စကားရပ်၌။ ဘဂဝတော သဒ္ဓါယ=ကိုယ်က
မသိဘဲ မြတ်စွာဘုရားအား တစ်ဖက်သတ် ယုံကြည်ချက်ဖြင့်။
အဝိတက္ကော အဝိစာရော သမာဓိ=အဝိတက္က အဝိစာရ သမာဓိသည်။
အတ္ထိ=ရှိ၏ဟူ၍။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ=ဝိတက်ဝိစာရတို့၏။ (ဝါ) ဝိတက်
ဝိစာရတို့ကို။ နိရောဓော=ချုပ်ငြိမ်းစေခြင်းသည်။ အတ္ထိ=ရှိ၏ ဟူ၍။
န ဂစ္ဆာမိ=သိသည် မဟုတ်ပါ။

အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်ဟာ အဝိတက္ကအဝိစာရသမာဓိ
=ဝိတက်ဝိစာရမပါတဲ့ စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်း ရှိတယ်ဆိုတဲ့စကား၊
ဝိတက်ဝိစာရတို့ရဲ့ ချုပ်ခြင်းရှိတယ်ဆိုတဲ့ စကား၊ အဲဒီစကားကို
မြတ်စွာဘုရားအား ယုံကြည်ချက်၊ သဒ္ဓါတရားသက်သက်ဖြင့် သိတာ
မဟုတ်ပါဘူး...(တဲ့)၊ စိတ္တသူကြွယ်ရဲ့ စကားမဆုံးသေးခင်ကပဲ
နိဂဏ္ဌနာဠပုတ္တ တိတ္ထိဆရာကြီးက ဉာဏ်မဲ့တဲ့သူပီပီ “ငါ့အကြိုက်
တွေ့ပြီ” ဆိုတဲ့အနေနဲ့ သူရဲ့ နေပုံပြောဆိုပုံတို့ကို သံဂါယနာတင်

၂၀၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မထေရ်တို့က ဤဆို လတ္တံ့သောအတိုင်း သရုပ်ဖော်ပြထားပါတယ်။
ဧဝံ ဝုတ္တေ နိဂဏ္ဍော နာဋပုတ္တော ဥလ္လောကေတွာ ဧတ+
ဒဝေါစ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ=ဤသို့ စိတ္တသေဋ္ဌေးက လေးနက်သော စကား
ပြောကြားအပ်သည် ရှိသော်။ နိဂဏ္ဍော နာဋပုတ္တော=နာဋပုတ္တ
အမည်ရတဲ့ အဝတ်မလွမ်း တက္ကတွန်းဆရာကြီးသည်။ ဥလ္လောကေတွာ
=ခေါင်းထောင်/ခါးကော့ သူ့ပရိသတ်ကို သူကြည့်ပြီး သကာလ။
ဧတံ=ဤစကားကို။ အဝေါစ=ပြောဆိုခဲ့လေပြီ (တဲ့)။ နာဋပုတ္တ
တက္ကတွန်း ဆရာကြီးက ငါနိုင်ပြီ ဆိုတဲ့သဘော။ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ
ဘုရားကို မယုံကြည်ဘူးဆိုတဲ့ အမှတ်နဲ့ အလွန်သဘောကျပြီး
ခေါင်းထောင်/ ခါးကော့ သူ့ပရိသတ်ကို သူကြည့်ပြီး ဤကဲ့သို့
ပြောတယ်။

ဣမံ ဘဝန္တော ပဿန္တူ။

ဘဝန္တော=အရှင်တို့...။ ဣမံ=ဤစိတ္တသေဋ္ဌေးကို။ ပဿန္တူ=
ရှုကြစမ်းပါ။

အရှင်တို့ ... ဒီ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို ကြည့်ကြစမ်းပါ။

ယာဝ ဥဇုကော စာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ။

အယံစိတ္တောဂဟပတိ=ဤစိတ္တသေဋ္ဌေးသည်။ ယာဝအတိဝိယ
=အလွန်လျှင်။ ဥဇုကော စ=ရိုးသားဖြောင့်မတ်လဲ ဖြောင့်မတ်လှပါပေ
၏။ (ဒီ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ သိပ်ရိုးသားဖြောင့်မတ်တဲ့ လူပဲ)။

ယာဝ အသဋ္ဌော စာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ။

ဤစိတ္တသေဋ္ဌေးသည် အလွန်ကို မကောက်ကျစ် မစဉ်းလဲတဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်လဲ မှန်ပါပေတယ်။

ယာဝ အမာယာဝိ စာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ။

ဤဝိတ္တသေဋ္ဌေးသည် အလွန်ကို လိမ်လည်လှည့်ပတ်ခြင်းကင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပါပေ။

အရှင်တို့ ဤဝိတ္တသေဋ္ဌေးကို ကြည့်ကြစမ်းပါ။ သူဟာ သိပ်ရိုးသား ဖြောင့်မတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ။ အမှန်အတိုင်း ပြောရှာတယ်။ အင်မတန် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲခြင်း ကင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ အင်မတန် လိမ်လည် လှည့်ဖြားခြင်းကင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပါပေ။

ဝါတံ ဝါ သော ဇာလေန ဗာဓေတဗ္ဗံ မညေယျ။ ယောဝိတက္ကဝိစာ ရေ နိရောဓေတဗ္ဗံ မညေယျ။ သကမုဋ္ဌိနာ ဝါ သော ဂင်္ဂါယ သောတံ အာဝါရေတဗ္ဗံ မညေယျ။ ယောဝိတက္ကဝိစာရေ နိရောဓေတဗ္ဗံ မညေယျ။

ယော=(ရဟန်းဂေါတမသာမဟုတ်) အမှတ်မထင် အကြင်သူသည်။ ဝိတက္က ဝိစာရေ=ဝိတက်+ဝိစာရတရားတို့ကို။ နိရောဓေတဗ္ဗံ=ချုပ်ငြိမ်းစေအပ်၏ ဟူ၍။ မညေယျ=အောက်မေ့မှတ်ထင်ငြားအံ့။ သော=ထိုဝိတက်+ဝိစာရတရားတို့ကို ချုပ်ငြိမ်းစေအပ်တယ်လို့ အောက်မေ့မှတ်ထင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါတံ ဝါ=တိုက်နေတဲ့လေကိုလည်း။ ဇာလေန =ဇာကွန်ရက်ဖြင့်။ ဗာဓေ တဗ္ဗံ=ဖောက်ထွက်၍ မသွားအောင် ဟန့်တားထိုက်တယ်ဟု။ မညေယျ=အောက်မေ့မှတ်ထင်လေရာ၏။ သော=ထိုသူသည်။ သက မုဋ္ဌိနာ ဝါ=မိမိလက်ဆုတ်ဖြင့်လည်း။ ဂင်္ဂါယ သောတံ=ဂင်္ဂါ မြစ်ထဲက ရေကို။ အာဝါရေ တဗ္ဗံ=တားမြစ်အပ်၏ဟူ၍။ (ဝါ)တားမြစ်လျှင် ရစကောင်း၏ ဟူ၍။ မညေယျ=အောက်မေ့မှတ်ထင်လေရာ၏။ (ငါပိုင်ပြီဟဲ့+ငါနိုင်ပြီဟဲ့ဆိုတဲ့ အနေနဲ့ ခိုင်ခိုင်ကြီး ပြောလိုက်တဲ့စကား ဖြစ်ပါတယ်။)

“ဝိတက်+ဝိစာရတို့ကို ချုပ်ငြိမ်းစေအပ်တဲ့တရားပဲ” လို့ အဲဒီလို အောက်မေ့တဲ့သူဟာ ရိုင်းရိုင်းပြောရင် သူက အရူးပဲလို့ ဆိုလိုတယ်။

၂၁၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

(ဘယ်လိုလဲ) “ဝိတက်+ဝိစာရတို့ကို ချုပ်ငြိမ်းစေအပ်တဲ့ တရားပဲလို့ အောက်မေ့လျှင် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်သည် တိုက်ခတ်လာတဲ့လေကို ဟိုဘက် ထွက်မသွားအောက် ဇာကွန်ရက်ဖြင့်ခံပြီး တားမြစ်လို့ ရစကောင်း တယ်လို့ အောက်မေ့ရလိမ့်မယ်။ (ပါဠိလို ပြောနေလို့နော်၊ မြန်မာလို ပိပိသသပြောလျှင်)-

“ဝိတက်+ဝိစာရတို့ကို ချုပ်ငြိမ်းစေလို့ ရတယ်” လို့ ယူဆလျှင် “လေကို ဇာကွန်ရက်နဲ့ ထိကာလို့ ရတယ်” လို့ ယူရလိမ့်မယ်။ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ “ဝိတက်+ဝိစာရတို့ကို ချုပ်ငြိမ်းစေလို့ ရတယ်” လို့ ယူဆ လျှင် “မိမိလက်ဆုပ်ဖြင့် ဂင်္ဂါမြစ်ထဲက ရေအယဉ်ကို စီးမသွားအောင် တားလို့ရတယ်” လို့ ယူရလိမ့်မယ်။ ယူနိုင်ရဲ့လား (တဲ့)။ နိဂဏ္ဌဆရာ ကြီး ပြောလိုရင်းက “ဂင်္ဂါမြစ်ရေကို လက်သီးဆုပ်နဲ့ တားလို့မရသလို ဝိတက်+ဝိစာရတို့ကိုလဲ ချုပ်အောင် ပြုလုပ်၍ မရဘူး။ တိုက်နေတဲ့ လေကို ဇာကွန်ရက် ဖြင့် ဟိုဘက် ထွက်မသွားအောင် ကာလို့မရသလို ဝိတက်+ဝိစာရတို့ကိုလဲ ချုပ်အောင်ပြုလုပ်၍ မရဘူး” လို့ သူက အခိုင်အမာ ယူထားတာ။

ယခု စိတ္တသေဋ္ဌေးက “တပည့်တော်ကိုယ်တိုင် မသိဘဲနဲ့ ဘုရားကို ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရား သက်သက်ဖြင့် “ဝိတက်+ဝိစာရ မယှဉ်တဲ့ သမာဓိ ရှိတယ်ဆိုတဲ့စကား၊ ဝိတက်+ဝိစာရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်း ခြင်းသည် ရှိ၏ဆိုတဲ့ စကား လက်ခံတာ သိတာမဟုတ်ပါဘူး” ဆိုတဲ့ စကား တစ်ခြမ်းကို သူကြားရုံနဲ့ သူ့ဟာသူ အောင်ပြီဆိုပြီးတော့ တကတည်း ခေါင်းထောင် ခါးကော့ပြီး သူ့ပရိသတ်ကို ယခုပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း ပြောတယ်။

သူဒီလို ပြောအောင်လည်း စိတ္တသေဋ္ဌေးက ဣန္ဒြေမပျက်ဘဲ ဘာပြောသလဲဆိုလျှင်-

တံ ကိ မညသိ ဘန္တေ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ တံ=ထိုတပည့်တော်မေးမည့် စကားကို။ ကိ မညသိ= အရှင်ဘုရား ဘယ်လိုများ သဘောကျသလဲ။

အရှင်ဘုရား...ယခု တပည့်တော်မေးမည့် စကားကို အရှင် ဘုရား ဘယ်လိုသဘောကျသလဲ၊ သဘောကျတဲ့အတိုင်း ဖြေဆိုနိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ ဖြေတော်မူပါ။

ကတမံ န ခေါ ပဏိတတရံ ဉာဏံ ဝါ သဒ္ဓါ ဝါ။

ဉာဏံဝါ=ဉာဏ်ကသော်လည်းကောင်း။ သဒ္ဓါ ဝါ=သဒ္ဓါတရား က သော်လည်းကောင်း။ ကတမံ=အဘယ်တရားက။ ပဏိတတရံ= အထူးသဖြင့် မွန်မြတ်သည်။ ဟောတိ န ခေါ=ဖြစ်ပါသနည်းဘုရား။ (ဉာဏ်နှင့်သဒ္ဓါ ဒီနှစ်ခုမှာ အဘယ်တရားက အထူးသဖြင့် မြတ်ပါ သနည်း ဘုရားလို့ မေးတယ်။)

ထိုအခါ နာဠပုတ္တ တက္ကတွန်းဆရာကြီးက-

သဒ္ဓါယ ခေါ ဂဟပတိ ဉာဏံယေဝ ပဏိတတရံ။

သဒ္ဓါယ=ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရားထက်။ ဉာဏံယေဝ=ဉာဏ် ပညာကသာလျှင်။ ခေါ=စင်စစ်။ ပဏိတတရံ=အထူးသဖြင့် မြတ်လှ ပေ၏။ သေဋ္ဌေး ... သဒ္ဓါထက် ပညာက မြတ်ပေတယ်၊ ဤကဲ့သို့ ဖြေတဲ့အခါ -

ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

အဟံ ခေါ ဘန္တေ ယာဝဒေဝ အာကင်္ခါမိ(စသည်)

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။ ယာဝဒေဝ=အလိုရှိသလောက်။ ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ=ဝတ္ထုကာမတို့မှ ဆိတ်၍သာလျှင်။ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ=အကုသိုလ် တရားတို့မှ ဆိတ်၍သာလျှင်။ သဝိတက္ကံ=ဝိတက်လည်းပါရှိသော။ သဝိစာရံ=

၂၁၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဝိစာရလည်းပါရှိသော။ ဝိဝေကဇံ=ဝိဝေကကြောင့် ဖြစ်သော။
ပီတိသုခံ=ပီတိသုခ ယှဉ်ဘက်ပါ သော။ ပဌမံ ဈာနံ=ပဌမဈာန်ကို။
ဥပသမ္ပန္ဒ=ပြည့်စုံစေ၍။ ဝိဟရာမိ=နေနိုင်ပါသည် ဘုရား။

တိုတိုပြောရလျှင် အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်ဟာ ဝိတက်+
ဝိစာရနှင့်တကွဖြစ်တဲ့ ရူပါဝစရ ပဌမဈာန်ကို အလိုရှိသလောက်
ဝင်စားနေနိုင်တဲ့ အရိယာတစ်ယောက် ဖြစ်တယ်။

အဟံ ခေါ ဘန္တေ ယာဝဒေဝ အာကင်္ခါမိ=အရှင်ဘုရား ...
တပည့်တော်သည် အလိုရှိသလောက်။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ=
မိမိသန္တာန်မှာ ဝိတက်+ဝိစာရများ ငြိမ်းပြီးတော့။ အဇ္ဈတ္တံသမ္ပသာဒနံ=
မိမိသန္တာန်၌ အလွန်ကြည်လင်ခြင်း သဘောရှိသော။ စေတသော
ဧကော ဒိဘာဝံ=စိတ်၏ တစ်ခုတည်းဖြစ်၍။ ပီတိသုခံ=ပီတိသုခနှင့်
ယှဉ်သော။ ဒုတိယံဈာနံ=ဒုတိယဈာန်ကို။ ဥပသမ္ပန္ဒ=ပြည့်စုံစေ၍။
ဝိဟရာမိ=နေနိုင်ပါသည် ဘုရား။

အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်လေ အလိုရှိသရွေ့ ဝိတက်
ဝိစာရမပါတဲ့ ဒုတိယဈာန်ကို တပည့်တော်ကိုယ်တိုင် ဝင်စားနိုင်တယ်။
(ဘာကိုဆိုလိုသလဲဆိုလျှင် အဝိတက္က အဝိစာရ=ဝိတက်ဝိစာရမပါတဲ့
ဈာန် သမာပတ်ရှိတယ်ဆိုတာ သူတစ်ပါးကိုပုံ ယုံလို့ပြောတာ မဟုတ်
ဘူး။ တပည့်တော်ကိုယ်တိုင် အဝိတက္ကအဝိစာရဈာန်ကို ဝင်စားထား
လို့ ပြောတာ ဤကဲ့သို့ ပြောလိုရင်းဖြစ်တယ်။) စိတ္တသေဋ္ဌေးက
ဆက်ပြီးတော့-

အဟံ ခေါ ဘန္တေ ယာဝဒေဝ အာကင်္ခါမိ=အရှင်ဘုရား၊
တပည့်တော် အလိုရှိသလောက်။ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော
စ ဝိဟရာမိ သတော သမ္ပဇာနော=တပည့်တော်၏ သန္တာန်မှာ
နှစ်သက်ခြင်း=ပီတိကင်းပြီး ထိုထိုတရားတို့၌ သတိ+သမ္ပဇေ လက်

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၁၃

မလွတ်ဘဲ လျစ်လျူရှု၍လဲ နေနိုင်တယ်။ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခာသော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ=ယင်းသို့ လျစ်လျူရှု နေနိုင် သောကြောင့် တတိယဈာန် ဝင်စားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရိယာသူမြတ် တို့က ဥပေက္ခာနှင့် ပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်+သတိရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ချမ်းသာစွာ နေလေ့ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ချီးမွမ်းစကား ပြောကြားကြတယ်။ တတိယ ဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ= တတိယဈာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေနိုင် ပါတယ် ဘုရား။ (စတုတ္ထနည်း တတိယဈာန်မှာ သုခနှင့် ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ နှစ်ပါးရှိသောကြောင့် ဝိတက်+ဝိစာရရော ပီတိရော ပြုတ်သည်ကို သတိပြုရပါမည်)။

ဤမျှသာ မဟုတ်သေး။ အဟံ ခေါ် ဘန္တေ ယာဝဒေဝအာကခီမိ =အရှင်ဘုရား... တပည့်တော် အလိုရှိသလောက်။ သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ=သုခကိုလဲပယ်ပြီး+ဒုက္ခကိုလဲ ပယ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း။ ပုဗ္ဗေဝ=ရှေးကပင်လျှင်။ သော မနဿ ဒေါမနဿာနံ=သောမနဿဝေဒနာ+ဒေါမနဿဝေဒနာတို့၏။ အတ္ထင်္ဂမာ=ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ အဒုက္ခမသုခံ=မသက်မသာ ခံစားမှု လည်းမဟုတ်+သက်သက်သာသာ ခံစားမှုလည်းမဟုတ် အလယ် အလတ် မဇ္ဈတ္တ ခံစားမှုဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဥပေက္ခာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ=ဥပေက္ခာနှင့်ယှဉ်သော သတိ၏ (ဝါ)-သတိ ကြောင့် စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော။ စတုတ္ထံ ဈာနံ=စတုတ္ထဈာန်ကို။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ=ပြည့်စုံစေ၍။ ဝိဟရာမိ=နေနိုင်၏။

တပည့်တော်...တဲ့ အလိုရှိသလောက် ဝိတက်လဲ မပါဘူး+ ဝိစာရလဲ မပါဘူး+သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿတို့ဆိုတာ အစောကြီးက ပယ်ပြီးသား+အလွန်ကို သိမ်မွေ့တဲ့ ဥပေက္ခာ(နှင့်) ဧကဂ္ဂတာ=ဈာန်အင်္ဂါ နှစ်ပါးသာရှိတဲ့ စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားနိုင်တယ်

၂၁၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကိုယ်တော်...။ ဝင်စားတဲ့ အကြိမ်ပေါင်းလဲ များလှပါပြီ-

သော ခွာ+ဟံ ဘန္တေ ဧဝံ ဇာနန္တော ဧဝံ ပဿန္တော ကဿ
အညဿ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ သဒ္ဓါယ
ဂမိဿာမိ “အတ္ထိ အဝိတက္ကော အဝိစာရော သမာဓိံ အတ္ထိ
ဝိတက္ကဝိစာရာနံ နိရောဓော” တိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ ဧဝံ ဇာနန္တော=ဤကဲ့သို့ ကိုယ်တိုင်
သိသော။ ဧဝံ ပဿန္တော=ဤသို့ ကိုယ်တိုင်မြင်သော။ သော ခေါ
အဟံ=ထိုတပည့်တော်သည်။ (ဝါ) ထိုတပည့်တော်က။ “အဝိတက္ကော
အဝိစာရော သမာဓိံ=ဝိတက်+ဝိစာရ မပါရှိတဲ့ ရူပါဝစရ ဒုတိယဈာန်+
တတိယဈာန်+စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသည်။ အတ္ထိ=ရှိ၏။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ
=ဝိတက်+ဝိစာရတို့၏။ နိရောဓော=ချုပ်ရာသည်။ အတ္ထိ=ရှိ၏” ဣတိ
=ဤအကြောင်းကို။ အညဿ=တစ်ပါးသော။ သမဏဿ=ဝါ=ရဟန်း
အား လည်းကောင်း။ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ=ပုဏ္ဏားအား လည်းကောင်း။
သဒ္ဓါယ ပညာမပါ သဒ္ဓါသက်သက်ဖြင့်။ ဂမိဿာမိ=သို့ကလို ယုံကြည်
သိမြင်ပါအံ့နည်း။ နဂမိဿာမိ ဧဝံ=သို့ကလိုပုံ၍ မယုံနိုင်သည်သာ။

“အဝိတက္ကအဝိစာရ သမာဓိဆိုတာ ရှိတယ်။ ဝိတက်ဝိစာရ
တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဆိုတာ ရှိတယ်” ဆိုတဲ့ စကားကို အဘယ်သမဏ+
ဗြာဟ္မဏကို ယုံကြည်၍ သိရမှာလဲ။ ဘယ်သူ့ကိုမှ ပုံ၊ ယုံလို့သိတာ
မဟုတ်ဘူးနော် ကိုယ်တော်...။ ကိုယ်တော် စောစောက ချီးမွမ်းခဲ့တဲ့
သဒ္ဓါနဲ့ ပညာနှစ်ပါးတွင် ကိုယ်တိုင်သိတဲ့ပညာနှင့် အဝိတက္ကအဝိစာရ
ဘို့ရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ရှိတယ်ဆိုတာကိုလဲပဲ ကိုယ်တိုင် ရူပါဝစရ
ဒုတိယဈာန်+တတိယဈာန်+စတုတ္ထဈာန်တို့ကို အလိုရှိသလောက်
ဝင်စားခဲ့လို့ သိတာကိုယ်တော်လို့ ပြောလိုက်တော့ -

နာဠုပုတ္တဆရာကြီး စိတ္တသေဋ္ဌေးနဲ့ မေးလွဲပြီ၊ မေးလွဲတော့

နာဠပုတ္တဆရာကြီး မိမိရဲ့ ပရိသတ်ဘက်လှည့်ပြီး ဘာပြောသလဲ ဆိုတော့-

ဣမံ ဘောန္တော ပဿန္တု=အရှင်တို့...ဒီစိတ္တသေဋ္ဌေးကို ကြည့်ကြစမ်းပါ။ ယာဝ အနုဇုကော ဝတာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ။ အယံ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဤစိတ္တသေဋ္ဌေးသည်။ ယာဝ အနုဇုကော ဝတာ=အလွန်အလွန် မဖြောင့်မမတ် မရိုးသားတဲ့လူလည်း ဖြစ်ပါပေ၏။ (စောစောတုန်းတော့ သိပ်ရိုးသားဖြောင့်မတ်တဲ့လူ)။ ယာဝ သဋ္ဌော စာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ။ အယံ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဤစိတ္တ သေဋ္ဌေးသည်။ ယာဝ=အလွန်လျှင်။ သဋ္ဌော စ=ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲ တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လည်း မှန်ပါပေ၏။ ယာဝ မာယာဝိ စာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ။ ယာဝ=အတိ ဝိယ=အလွန်လျှင်။ အယံ စိတ္တော ဂဟပတိ= ဤစိတ္တသေဋ္ဌေးသည်။ မာယာဝိ စ=လှည့်ပတ်ခြင်း ပေါများသူလဲ ဖြစ်ပေ၏။ (ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=ပြောဆိုပြီ)။

သူ့အလိုမကျတော့ “စိတ္တသူဋ္ဌေးဟာ လူညာကြီးလူကောက် ကြီးဟ၊ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ အင်မတန် စဉ်းလဲတဲ့ လူစဉ်းလဲကြီးဟ၊ တကတည်း သိပ်လိမ်တဲ့လူဟ” လို့ သူ့ရဲ့ ပရိသတ်ဘက်လှည့်ပြီးတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေး အပေါ် ကဲ့ရဲ့စကား အပြစ်ကင်စကား ပြောကြားတယ်။ (စိတ္တသေဋ္ဌေးအဖို့ ဣန္ဒြေမပျက်ပါဘူး)။

ဒီတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေးက ဘာပြောသလဲဆိုလျှင်-

ဣဒါနေဝ ခေါ တေ မယံ ဘန္တေ ဘာသိတံ ဧဝံ အာဇာနာမ။

အရှင်ဘုရား ... ယခုပင် မကြာသေးခင်က အရှင်ဘုရားပြော တဲ့ စကားကို တပည့်တော်တို့ မှတ်သားကြရပါတယ်။ (ဘယ်လိုတုန်း ဆိုတော့)-

၂၁၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဣမံ ဘဝန္တော ပဿန္တု=အရှင်တို့...ဤ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို ကြည့်ကြစမ်းပါ။ ယာဝ ဥဇုကော စာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဤစိတ္တ သေဋ္ဌေးဟာ သိပ်ရိုးသားဖြောင့်မတ်တာပဲ။ ယာဝ အသဋ္ဌောစာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဤ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ သိပ်ပြီးတော့ မစဉ်းလဲတဲ့လူ လူကောင်းကြီးဟဲ့။ ယာဝ အမာယာဝိ စာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဤ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ အလွန်ကို မာယာကင်းတဲ့လူပဲ” လို့ အရှင်ဘုရားပြောတဲ့စကား တပည့်တော်ရဲ့ နားထဲက မထွက်သေးဘူး။

ဣဒါနေဝ စ ပန မယံ ဘန္တေ ဘာသိတံ ဧဝံ အာဇာနာမ။

ဣဒါနေဝ စ ပန=ယခုအခါမှာတော့။ ဘန္တေ=အရှင် ဘုရား...။ မယံ=တပည့်တော်တို့သည်။ (တေ=အရှင်ဘုရား၏) ဧဝံ= ဤသို့။ ဘာသိတံ=ပြောဆိုအပ်တဲ့စကားကို။ အာဇာနာမ=သိရပါကုန် ၏။ (ဘယ်လို ပြောသလဲဆိုတော့)- “ဣဒံ ဘဝန္တော ပဿန္တု=အရှင် တို့...ဒီ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို ကြည့်ကြစမ်းပါ။ ယာဝ အနုဇုကော စာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဒီစိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ သိပ်မရိုးတဲ့ သိပ် မဖြောင့်တဲ့လူ၊ လူကောက်ကြီးပဲ။ ယာဝ သဋ္ဌောစာ+ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဒီစိတ္တ သေဋ္ဌေးဟာ သိပ်ပြီးကောက်ကျစ်စဉ်းလဲတဲ့လူ၊ ယာဝ မာယာဝိ စာ+ ယံ စိတ္တော ဂဟပတိ=ဒီ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ သိပ်ပြီး မာယာများတဲ့ လူပဲ” လို့ ကိုယ်တော် ယခုပြောတာကိုလဲ ယခု ကြားရ။ “ခု ဆီထမင်း၊ ခု စာလေးကြော်+ ခုဖြူ ခုမဲ” ကိုယ်တော် ပြောတယ်။

သစေ တေ ဘန္တေ ပုရိမံ သစ္စံ၊ ပစ္ဆိမံ တေ မိစ္ဆာ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ တေ=အရှင်ဘုရား၏။ ပုရိမံ=ရှေ့ စကားသည်။ သစေ သစ္စံ=အကယ်၍ မှန်အံ့။ တေ=အရှင်ဘုရား၏။ ပစ္ဆိမံ=နောက်စကားသည်။ မိစ္ဆာ=မှားရလိမ့်မည်။

သစေ ပန တေ ဘန္တေ ပုရိမံ မိစ္ဆာ၊ ပစ္ဆိမံ တေ သစ္စံ။

အရှင်ဘုရား...အကယ်၍ အရှင်ဘုရားရဲ့ ရှေ့စကားက မှားလျှင် အရှင်ဘုရားရဲ့ နောက်စကားက မှန်ရပေလိမ့်မယ်။ ဒီတော့ အရှင်ဘုရားရဲ့ စကားကိုက ရှေ့နောက် မညီတာ။ “အကယ်၍ ရှေ့စကားမှန်လျှင် နောက်စကား အမှားမုသာဝါဒပဲ။ အကယ်၍ နောက်စကားမှန်လျှင် ရှေ့စကားဟာ အမှားမုသာဝါဒပဲ”လို့ ပြောလိုက်ခြင်း=ဝါဒတင်လိုက်ခြင်း ဖြစ်တယ်။

စိတ္တသေဋ္ဌေး ပြဿနာဆယ်ချက် တင်ပြခြင်း

ထိုကဲ့သို့ ဝါဒတင်ပြီးနောက် စိတ္တသေဋ္ဌေးက နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တ ဆရာကြီးအား ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ပြဿနာဆယ်ချက်ကို တင်ပြ လေသည်။

ဣမေ ခေါ ပန တေ ဘန္တေ ဒသ သဟဓမ္မိကာ ပဉ္စာ အာဂစ္ဆန္တိ။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား...။ တေ=အရှင်ဘုရား၏(အပေါ်၌)၊ (ဝါ) အရှင်ဘုရား ဒီလိုဆိုလျှင်။ သဟဓမ္မိကာ=အကြောင်းနှင့်တကွ ကုန်သော။ ဒသ=ဆယ်ပါးကုန်သော။ ဣမေ ခေါ ပနပဉ္စာ=ဤ ပြဿနာတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တိ=လာရောက်ကုန်၏။

သဘာဝနိရုတ္တိ အရိယပဉ္စာ ပြောတဲ့စကား၊ အရပ်စကား မဟုတ်ဘူး။ ဘာပြောသလဲဆိုလျှင်- “နာဋပုတ္တဆရာကြီး(တဲ့)။ ယခု အကျွန်ုပ် ပြဿနာ မေးမယ်။ ဒီပြဿနာဟာ အကြောင်းအကျိုး လုံလုံ လောက်လောက် ပြဿနာ၊ တရားအပြင်ဘက်က ပြဿနာ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီ ပြဿနာဆယ်ချက် အရှင်ဘုရားထံကို ဦးတည်ပြီး လာရောက်နေတယ်။ ခုမေးတော့မယ်။

ယဒါ နေသံ အတ္ထံ အာဇာနေယျာသိ၊ အထ မံ ပဋိဟရေယျာသိ သဒ္ဓိံ နိဂဏ္ဌပရိသာယ။

၂၁၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ယဒါ=အကြင်အခါ၌။ နေသံ ပဉ္စာနံ=ထိုပြဿနာဆယ်ချက်တို့၏။ အတ္ထိ=အနက်အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကို။ အာဇာနေယျာသိ=အရှင်ဘုရား သိပြားအံ့။ အထ=ထိုအခါ၌။ နိဂဏ္ဏ ပရိသာယ=အဝတ်မလွမ်းတဲ့ တက္ကတွန်း ပရိသတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ=အတူတကွ။ မံ= တပည့်တော်ထံသို့။ ပဋိ ဟရေယျာသိ=တဖန်အဖြေစကား ဆောင်ယူလာခဲ့ပါဘုရား...။

အရှင်ဘုရား...ယခုမေးမည့် ပြဿနာရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ် အဖြေမှန်ကို သိတဲ့အခါ အရှင်ဘုရား တစ်ပါးတည်း မလာခဲ့ပါနဲ့၊ တစ်ပါးတည်းလာတော့ “ငါတစ်ပါးတည်းဖြစ်လို့ အရှုံးပေးရတယ်။ သက်သေမရှိဘူး ပြောနိုင်တယ်။ ကိုယ့်ဆရာရှုံးတယ်ဆိုတာ ကိုယ့်တပည့် သက်သေလဲ ရှိဖို့လိုတယ်။ ဒီတော့ ကိုယ်တော် ဒီပြဿနာတွေရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိတဲ့အခါ ကိုယ်တော့်တပည့် ပရိသတ်နှင့် တကွ တပည့်တော်ထံ ပြန်ပြီးပြောပြပါ။ မေးပြီး ကိုယ်တော်၊ ဘယ်လိုလဲ။

ဧကော ပဉ္စော ဧကော ဥဒ္ဒေသော ဧကံ ဝေယျာကရဏံ
ဧကော ပဉ္စော=သိလိုသော အကြောင်းအရာ တစ်ခုသော ပြဿနာသည်။ အတ္ထိ=ရှိ၏။ ဧကော ဥဒ္ဒေသော=သိလိုသော ပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍ အကျဉ်းမေးမြန်းအပ်သည့် တစ်ခုသော အမေးပြဿနာသည်။ အတ္ထိ=ရှိ၏။ ဧကံ ဝေယျာကရဏံ=တစ်ပုစ္ဆာရဲ့ အဖြေသည်။ အတ္ထိ=ရှိ၏။ (ဖြေနိုင်ရဲ့လား ကိုယ်တော်...)

ဒွေ ပဉ္စာ ဒွေ ဥဒ္ဒေသာ ဒွေ ဝေယျာကရဏာနိ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာလမ်းကြောင်း နှစ်ခု ရှိတယ်။ ဖြေနိုင်ရဲ့လား။ အဲဒီ ပြဿနာလမ်းကြောင်းနှစ်ခုကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် မေးတဲ့စကားရှိတယ်။ ကိုယ်တော် ဖြေနိုင်ရဲ့လား။ အဲဒီတရားနှစ်မျိုးဆိုတာ ဟောတာပဲလို့ ဖြေရမည့်အဖြေ တရားနှစ်ပါးတို့

ရှိတယ်။ အဲဒါ ကိုယ်တော် သိရဲ့လား။ (လေးလေးနက်နက် မေးတာ နော်။)

တယော ပဉ္စာ တယော ဥဒ္ဒေသာ ဒွေ ဝေယျာကရဏာနိ။
ပဉ္စာသုံးပါး+ဥဒ္ဒေသသုံးပါး+ဖြေကြားတဲ့ ဝေယျာကရဏ်း
သုံးပါး ဆိုတာကို ကိုယ်တော် သိရဲ့လား။ (တစ်ကိုမှ မသိဘဲ၊
ဘယ်နှယ်လုပ်ပြီး သုံးကို သူသိမည်လဲ။ စိတ္တသေဋ္ဌေးကတော့ မလျော့
တော့ဘူး၊ ဆက်ပြီး မေးပြီ။)

စတ္တာရော ပဉ္စာ စတ္တရော ဥဒ္ဒေသာ စတ္တာရိ
ဝေယျာကရဏာနိ။

ပဉ္စာလေးပါး+ပြဿနာလေးပါး+ဥဒ္ဒေသလေးပါး+ဝေယျာကရဏ်း
ခေါ်တဲ့ အဖြေလေးပါး ရှိကြတယ်။ ကိုယ်တော်ဖြေနိုင်ရဲ့လား။

ပဉ္စ ပဉ္စာ ပဉ္စ ဥဒ္ဒေသာ ပဉ္စ ဝေယျာကရဏာနိ။

ပြဿနာငါးချက်+ဥဒ္ဒေသငါးချက်+ဝေယျာကရဏ်း ငါးချက်
တို့ ရှိကြတယ်။ ကိုယ်တော်ဖြေနိုင်ရဲ့လား၊ ဖြေစမ်းပါ။

ဆ ပဉ္စာ ဆ ဥဒ္ဒေသာ ဆ ဝေယျာကရဏာနိ။

ပြဿနာ ခြောက်ချက် + ဥဒ္ဒေသ ခြောက်ချက် + ဝေယျာ
ကရဏ်း=အဖြေခြောက်တို့ ရှိကြတယ်။ ကိုယ်တော် အဲဒါ ဖြေနိုင်ရဲ့
လား၊ ဘာမှ မလုပ်တော့ဘူး။

သတ္တ ပဉ္စာ သတ္တ ဥဒ္ဒေသာ သတ္တ ဝေယျာကရဏာနိ။

ပဉ္စာခုနစ်ပါး ဥဒ္ဒေသခုနစ်ပါး ဝေယျာကရဏ်း ခုနစ်ပါးဆိုတာ
ရှိတယ်။ ဘာလဲ ကိုယ်တော် သိရဲ့လား၊ ဖြေစမ်းပါ။

အဋ္ဌ ပဉ္စာ အဋ္ဌ ဥဒ္ဒေသာ အဋ္ဌ ဝေယျာကရဏာနိ။

ပဉ္စာရှစ်ပါး ဥဒ္ဒေသ ရှစ်ပါး ဝေယျာကရဏ်းရှစ်ပါး ဆိုတာ
ရှိတယ်။ ဘာလဲ ကိုယ်တော် သိရဲ့လား၊ ဖြေစမ်းပါ။

၂၂၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

နဝ ပညာ နဝ ဥဒ္ဓေသာ နဝ ဝေယျာကရဏာနိ။

ပညာကိုးပါး ဥဒ္ဓေသကိုးပါး ဝေယျာကရဏ်း အဖြေကိုးပါးဆို တာ ရှိတယ်။ အဲဒါ ဘယ်ဟာလဲ ကိုယ်တော်သိရဲ့လား၊ ဖြေစမ်းပါ။

- ဒသ ပညာ ဒသ ဝေယျာကရဏာနိ။

(သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာကို ပညာ=ပြဿနာလို့ ခေါ်တယ်။ ပြဿနာဆယ်ပါး တရားအစုရှိတယ်။) ဒသ ဥဒ္ဓေသာ=အဲဒီ ပြဿနာ ဆယ်ချက်ကို အကျဉ်းချုပ် နှုတ်မြှက်ပြီးတော့ မေးပုံရှိတယ်။ အဲဒါ ကိုယ်တော် မေးတတ်ရဲ့လား။ ဒသ ဝေယျာကရဏာနိ=အဲဒီ မေးလိုက် တဲ့ အမေးပုစ္ဆာပြဿနာရဲ့ အဖြေ=ဝေယျာကရဏ်း တရားဆယ်ပါးရှိ တယ်။ အဲဒါ ကိုယ်တော် သိရဲ့လား၊ ဖြေနိုင်ရဲ့လား။

ဤသို့ မေးသောအခါ နိဂဏ္ဏ နာဠပုတ္တဆရာကြီး ဘာမှပြန် မပြောနိုင်၊ မဖြေနိုင်တော့ဘဲ နှုတ်ပိတ်၍ နေတော့ စိတ္တ သေဋ္ဌေးက “ပြဿနာဆယ်ချက်ရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အကျယ်သိတဲ့ အခါ ကိုယ်တော့်ပရိသတ်နှင့်တကွ တပည့်တော်ထံ လာခဲ့ပါ”လို့ ပြောပြီး ရှိသော်မှ မခိုးတော့ဘဲ နေရာက ထပြန်သွားတယ်။ ဤတွင် သုတ္တန် ပြီးဆုံးပြီ။

နိဂုံးဆုတောင်း

ဤသို့လျှင် နိဂဏ္ဏနာဠပုတ္တသုတ္တန် တရားဒေသနာတော်မြတ် ကို နာကြားရခြင်း ဓမ္မဿဝနကောင်းမှု ကုသိုလ်စေတနာ သရဏဂုံ သီလ ဆောက်တည်ရခြင်း သီလမယ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံစေတနာ၊ နှစ်စဉ် နှစ်စဉ် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာမြတ်သုံးပါးတို့အား ပူဇော်ပွဲ ကျင်းပပူဇော်ရသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံစေတနာ ဤသို့ ပေါင်းအပ် များမြတ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံ အရပ်ရပ်တို့ကြောင့် ဤစိတ္တသေဋ္ဌေးတို့ မျက်မှောက် ပြုအပ်သော သန္တိလက္ခဏာ+

အစ္စတိရသ+အနိမိတ္တ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ရှိသော အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာန် ပရမတ်ကို မပင်မပန်း ချမ်းသာလွယ်ကူသော အကျင့်ပဋိပတ်၊ လျင် မြန်သော ဝိပဿနာအသိဉာဏ်၊ ရည်သန်အပ်သော မဂ်ဉာဏ်လေးရပ် တို့ဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ကိုယ်စီကိုယ်င တို့တစ်တွေ မျက်မှောက် ပြုကြရသည့်ကိုယ် ဖြစ်ပါစေသတည်း။

သာဓု သာဓု သာဓု။

(၈) နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တသုတ် ပြီးပါပြီ။

ပဌမ မဟာပဉ္စာသုတ် (အံ၊ ၃၊ ၂၉၅)

ဤအရာ၌ နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တ ဆရာကြီးကို စိတ္တသေဋ္ဌေးမေးတဲ့ ပြဿနာဆယ်ပါး တရားအချက်တို့မှာ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ဒသကနိပါတ် (၃)မဟာဝဂ္ဂ (၇)ပဌမ မဟာပဉ္စာသုတ်၌လာသော တရားအချက်များ ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့ အထူးလေ့လာ နာယူမှတ်သား ရမည့် သုတ္တန်ဖြစ်၍ ထိုသုတ္တန်ကို နိဒါန်းမှစ၍ ဖော်ပြပါဦးအံ့ -

ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။

တစ်ချိန်က မြတ်စွာဘုရား သာဝတ္ထိပြည်ရဲ့ ဇေတဝန်ကျောင်း တိုက်မှာ ကိန်းအောင်းမွေ့လျော် နေတော်မူတဲ့အခိုက် ဖြစ်ပါတယ်။

အထ ခေါ သမ္ပဟုလာ ဘိက္ခု။ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစိဝရ+မာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။

ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း ကိန်းအောင်းမွေ့လျော် နေတော်မူတဲ့အခိုက် မြောက်မြားစွာသော ရဟန်းတော်တို့ နံနက်အခါ သင်္ကန်းများ ပြင်ဝတ်ဆင်ပြီး သပိတ် သင်္ကန်း (အပိုသင်္ကန်း) ကိုယူပြီး သာဝတ္ထိပြည်အတွင်း ဆွမ်းခံကြွ ဝင်တော်မူတယ်။

အထ ခေါ် တေသံ ဘိက္ခုနံ ဧတ+ဒဟောသိ “အတိပုဂေါ ခေါ် တာဝ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ၊ ယံ နူန မယံ ယေန အညတိတ္ထိယာနံ ပရိဗ္ဗာ ဇကာနံ အာရောမော၊ တေနပသင်္ဂမေယျမာ” တိ။

အချိန်ကို ကြည့်လိုက်တော့ နည်းနည်းစောသေးတယ်။ စော တော့ ရဟန်းတော်တွေရဲ့ စိတ်ထဲမှာ ဘယ်လိုအကြံဖြစ်သလဲ ဆိုတော့ “ဩ...သာဝတ္ထိပြည်ထဲမှာ ဆွမ်းခံလှည့်ဖို့ အချိန် နည်းနည်းစောသေး တယ်။ တို့တစ်တွေ သာသနာပြင်ပ ဗာဟိရအယူရှိကြတဲ့ ပရိဗိုဇ်တွေရဲ့ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရလျှင် ကောင်းမှာပဲ” ဤကဲ့သို့ အကြံဖြစ်ကြ တယ်။

အထ ခေါ် တေ ဘိက္ခု ယေန အညတိတ္ထိယာနံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ အာရာမော၊ တေန + ပသင်္ဂမိံသု၊ ဥပသင်္ဂမိတွာ တေဟိ အညတိတ္ထိယေဟိ ပရိဗ္ဗာဇကေဟိ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံသု၊ သမ္မောဒနိယံ ကထံ သာရဏိယံ ဝိတိသာရေတွာ ဇကမန္တံ နိသိဒိံသု။

အဲဒီလို အကြံဖြစ်ပြီးတဲ့အခါ ထိုအရှင်မြတ်တို့သည် သာသနာ ပြင်ပ အယူရှိကြတဲ့ ပရိဗိုဇ်တို့ရဲ့ အာရာမ်ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက် ကြပြီး ပရိဗိုဇ်တို့နဲ့ တွေ့တယ်ဆိုရင်ပဲ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ နှုတ်ခွန်း ဆက်စကား ပြောကြားပြီး အပြစ်လွတ်ရာ၌ ထိုင်နေကြတယ်။

ဇကမန္တံ နိသိဇန္တံ ခေါ် တေ ဘိက္ခု ဇက အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ တေ၊ ဒဝေါစုံ။

အပြစ်လွတ်ရာ၌ ထိုင်နေကြတဲ့ ထိုရဟန်းတို့ကို သာသနာ ပြင်ပ အယူရှိကြတဲ့ ထိုပရိဗိုဇ်တို့က ဤကဲ့သို့ (သာသနာနဲ့) ပခုံးချင်း ယှဉ်ပြိုင်တဲ့စကား ပြောကြားကြတယ်။ ပြောကြားပုံက-

သမဏော အာဂုသော ဂေါတမော သာဝကာနံ ဧဝံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ “ဧထ တုမေ ဘိက္ခဝေ သဗ္ဗံ ဓမ္မံ အဘိဇာနာထ၊ သဗ္ဗံ ဓမ္မံ အဘိညာယ ဝိဟရထာ” တိ။

ငါ့ရှင်တို့...ငါ့ရှင်တို့ရဲ့ဆရာ ရဟန်းကြီး ဂေါတမက မိမိရဲ့ တပည့် သာဝကရဟန်းတို့အား ယခုပြောမည့်အတိုင်း တရားဟော တယ်။ ဟောပုံက-

“ပရိသတ်လေးပါး ချစ်သား+ချစ်သမီးတို့...လာကြ၊ အားလုံးသော တရားကိုသိအောင် ကြိုးကုတ်အားထုတ်ကြ၊ အားလုံး တရားတွေ ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိအောင် အားထုတ်ပြီးနေကြ” လို့ ဒီလိုပဲ ဟောတယ်။

ဤ၌ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရည်ရွယ်ချက် အလေးအနက် ရှိတယ်။ ၎င်းမှာ “သတ္တဝါတွေဟာ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ၊ သတ္တဝါပဲ၊ ငါပဲ၊ သူတစ်ပါးပဲ၊ ယောက်ျားပဲ၊ မိန်းမပဲ အဲဒီလို အထင်လွဲပြီး ဒီအတိုင်း စွဲလမ်းနေကြ တယ်။ ပရမတ္ထ ဉာဏ်အမြင်နဲ့ကြည့်လျှင် ပုဂ္ဂိုလ်+သတ္တဝါ+ငါ+ သူတစ်ပါး+ယောက်ျား+မိန်းမလို့ မရှိဘူး။ ရုပ်နှင့်နာမ် နှစ်ပါးသာ ရှိတယ်။ ပရမတ္ထတရားကိုမြင်မှ အရိယမဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်နိုင်တယ်။ အဲဒီ အလေးအနက် ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ “ချစ်သား+ချစ်သမီးတို့... လာကြ၊ အားလုံးသောတရားကို သိအောင် အားထုတ်ပြီးနေကြ” ဤကဲ့သို့ ဘုရားဟောတော်မူတာ အမှန်ပဲ။ ပရိဗိုဇ်တို့ရဲ့ စကား မဆုံးသေးပါ။

မယမ္ပိ ခေါ အာဂုသော သာဝကာနံ ဧဝံ ဓမ္မံ ဒေသေမ “ဧထ တုမေ အာဂုသော သဗ္ဗံ ဓမ္မံ အဘိဇာနာထ၊ သဗ္ဗံ ဓမ္မံ အဘိညာယ ဝိဟရထာ” တိ။

ငါ့ရှင်တို့ . . . ငါတို့လဲပဲ တပည့်သာဝကတို့အား ယခု

ပြောမည့်အတိုင်း တရားဟောကြတယ်။ ဟောပုံက -

ငါ့ရှင်တို့...လာကြ၊ အားလုံးသော တရားကိုသိအောင် အားထုတ်ကြ၊ အားလုံးတရားတွေကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိအောင် အားထုတ်ပြီး နေကြ” လို့ ဒီလိုပဲ ဟောကြတယ်။

ဣဓ နော အာဝုသော ကော ဝိသေသော ကော အဓိပ္ပယာသော ကိံ နာနာ ကရဏံ သမဏဿ ဝါ ဂေါတမဿ အမှာကံ ဝါ ယဒိဒိ ဓမ္မဒေသနာယ ဝါ ဓမ္မဒေသနံ၊ အနုသာသနိယာ ဝါ အနုသာသနိန္ဒိ။

ငါ့ရှင်တို့...။ ငါ့ရှင်တို့ရဲ့ဆရာ ရဟန်းဂေါတမကလဲ ဒီအတိုင်း ဟောတယ်။ ငါတို့ကလည်း ဒီအတိုင်းဟောတယ်။ အဲဒီလို ဟောကြားတဲ့ နေရာမှာ ရဟန်းကြီး ဂေါတမရဲ့ တရားဒေသနာနဲ့ ငါတို့ရဲ့ တရားဒေသနာ ရဟန်းကြီး ဂေါတမရဲ့ အဆုံးအမနဲ့ ငါတို့ရဲ့ အဆုံးအမ ဘာများ ထူးကြလို့လဲ။ ဘယ်သူက ပိုလို့လဲ၊ ထူးတာ ကွဲတာ ပြောကြစမ်းပါလို့ ပြောကြတယ်။

ထိုအခါ နားထောင်နေတဲ့ ရဟန်းတို့က ပရိမိဇ်တို့ ပြောတဲ့ စကားကို “ဒီလိုဆိုလျှင် ဟုတ်သားပဲ” လို့ လက်လဲ မခံကြဘူး။ “အေး...တို့ ဘုရားက ဒီလိုမဟောဘူး” လို့ ဆန့်ကျင်ဘက် စကားကို လဲ မပြောကြားကြပဲ-

ဘဂဝတော သန္တိကေ ဧတဿ ဘာသိတဿ အတ္ထံ အာဇာနိဿာမ။

မြတ်စွာဘုရား အလံတော်ကျမှ ဒီစကားရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိကြရတော့မည်။ ဤကဲ့သို့ နှလုံးသွင်းပြီး ပြန်လာကြတယ်။

ပြန်လာကြပြီး သာဝတ္ထိပြည်တွင်း ဆွမ်းခံသွားကြ၍ ဆွမ်းကိစ္စပြီးတဲ့အခါ ဆွမ်းခံရာမှ ဖဲပြီးတော့ ဘုရားရှိရာသို့ တောက်လျှောက်

သွားကြပြီး နံနက်တုန်းက မိမိတို့ရဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေကို -

ဣဒ မယံ ဘန္တေ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရ+
မာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိမှာ။

(အစရှိသည်ဖြင့်) “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်တို့ ယနေ့ နံနက် သာဝတ္ထိပြည်တွင်း ဆွမ်းခံဝင်ကြပါတယ်။ အဲဒီလို ဝင်ကြတဲ့အခါ လမ်းခရီးအကြား တပည့်တော်တို့မှာ ဤကဲ့သို့ စိတ်အကြံ ဖြစ်ပါတယ် ဘုရား။ (ဖြစ်ပုံက) ဩ...သာဝတ္ထိပြည်တွင်း ဆွမ်းခံဖို့ အလွန်စော သေးတယ်။ ဒီတော့ တို့တစ်တွေ ပရိမိုဇ်တို့ရဲ့ အာရာမံသို့ သွားကြရ လျှင် ကောင်းမှာပဲဆိုပြီး တပည့်တော်တို့ ပရိမိုဇ်တွေရဲ့ အာရာမံကို သွားကြတော့ သူတို့က ဤသို့ဤသို့ ပြောကြပါတယ်ဘုရား။ ရှင်တော် ဘုရားရဲ့ တရားဒေသနာနဲ့ သူတို့ရဲ့ တရားဒေသနာ၊ ရှင်တော်ဘုရားရဲ့ အဆုံးအမနဲ့ သူတို့ရဲ့ အဆုံးအမ ဘာထူးလို့လဲ” လို့ ပြောကြပါတယ် ဘုရား။ (ဤကဲ့သို့ ပြန်ကြား လျှောက်ထားကြပါတယ်)။

ပြဿနာဆယ်ချက် ဟောတော်မူခြင်း

ဧဝံ ဝါဒိနော ဘိက္ခဝေ အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗဇကော
ဧဝ+မဿု ဝစနိယာ။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတို့...အဲဒီလိုပြောတဲ့ သာသနာပြင်ပ အယူရှိကြတဲ့ ပရိမိုဇ်တို့ကို ချစ်သားတို့က ဤသို့ ပြန်ပြီး မေးကြရမည်။ မေးပုံမှာ-

၁။ ဧကော အာဂုသော ပဉ္စော၊ ဧကော ဥဒ္ဓေသော၊ ဧကံ
ဝေယျာကရဏံ

ငါ့ရှင်တို့...သိလိုတဲ့ တစ်ခုသော အကြောင်းအရာ ပြဿနာ ရှိတယ်။ ယင်းသိလိုတဲ့ ပြဿနာတစ်ခုခုကို အကျဉ်းချုပ် မေးပုံရှိတယ်။

၂၂၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အဲဒီတရားရဲ့ အကျဉ်းချုပ် အဖြေရှိတယ်။ (သိကြရဲ့လား၊ အဲဒီလိုလဲ မေးကြ)။

၂။ ဒွေ ပဉ္စာ၊ ဒွေ ဥဒ္ဒေသာ၊ ဒွေ ဝေယျာကရဏာနိ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ တရားနှစ်ပါး ရှိတယ်။ အဲဒီသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ တရားနှစ်ပါးကို အကျဉ်းချုပ် မေးပုံရှိတယ်။ အဲဒီ တရားစကားရဲ့ အကျဉ်းချုပ် အဖြေရှိတယ်။ (သိကြရဲ့လား၊ အဲဒီလို မေးကြ)။

၃။ တယော ပဉ္စာ၊ တယော ဥဒ္ဒေသာ၊ တိဏီ ဝေယျာကရဏာနိ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ သုံးပါးတို့ ရှိကြတယ်။ အဲဒီ သိလို တဲ့ အကြောင်းအရာ တရားသုံးပါးတို့ကို အကျဉ်းချုပ် မေးပုံရှိတယ်။ အဲဒီ တရားစကားရဲ့ အကျဉ်းချုပ် အဖြေရှိတယ်။ (သိကြရဲ့လား၊ အဲဒီလို မေးကြ)။

(ပေယျာလ)-၄+၅+၆+၇+၈++၉+၁၀၊ ဒသ ပဉ္စာ၊ ဒသ ဥဒ္ဒေသာ၊ ဒသ ဝေယျာ ကရဏာနိ။

သိလိုတဲ့အရာ တရားဆယ်ပါးတို့ ရှိကြတယ်။ အဲဒီသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ တရားဆယ်ပါးတို့ကို အကျဉ်းချုပ်မေးပုံရှိတယ်။ အဲဒီ တရားစကားရဲ့ အကျဉ်းချုပ် အဖြေရှိတယ်။ (သိကြရဲ့လား၊ အဲဒီလိုလဲ မေးကြ)။

ဧဝံ ပုဋ္ဌာ ဘိက္ခဝေ အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဧကာ န စေဝ သမ္မာယိဿန္တိ၊ ဥတ္တရိ စ ဝိဃာတံ အာပဇ္ဇိဿန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု၊ ယထာ တံ ဘိက္ခဝေ အဝိသယသ္မိ။

ရဟန်းတို့...အဲဒီလိုမေးတဲ့ သာသနာပြင်ပ အယူရှိကြတဲ့ ပရိဗိုဇ် တွေဟာ အပြည့်အစုံလဲ ဖြေနိုင်ကြလိမ့်မည် မဟုတ်သည့်ပြင်

ကိုယ်စိတ် ပင်ပန်းခြင်းသို့ ရောက်ကြပေလိမ့်မည်။ အဘယ်ကြောင့်ဟူ
မူ ရဟန်းတို့... ဒီပြဿနာ ဆယ်ချက်တို့ဟာ ပရိမိုဇ်တို့ ကျက်စားရာ
တရားမျိုး မဟုတ်သောကြောင့် (ဖြစ်ပေသည်)။

နာ+ဟံ တံ ဘိက္ခဝေ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ
သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ
သဒေဝမနုဿာယ၊ ယော ဣမေသံ ပဉ္စာနံ ဝေယျာကရ
ဏေန စိတ္တံ အာရာဓေယျ အညတြတထာ ဂတေန ဝါ
တထာဂတသာဝကေန ဝါ။ ဣတော ဝါ ပန သုတွာ။

ရဟန်းတို့...အဲဒီပြဿနာတို့ရဲ့ အဖြေကို ကျေကျေနပ်နပ်
ပြောကြားနိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ငါဘုရား၊ ငါဘုရားရဲ့ တပည့်သာဝက၊
ဒီသာသနာမှ တစ်စုံတစ်ရာ ဒီအဖြေကို ကြားနာသွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အဲဒီ
ပုဂ္ဂိုလ်သုံးမျိုးကို ဖယ်ထား၍ လူမှာ၊ နတ်မှာ၊ ဗြဟ္မာမှာ ဒီပြဿနာ
ဆယ်မျိုးကို အဖြေကို အပြည့်အစုံ ဘယ်လူ၊ ဘယ်နတ်၊ ဗြဟ္မာမှ
မဖြေဆိုနိုင်ဘူး။ (ဒီအမေး+အဖြေ အကျယ်ကို ယခုအခါ ငါဘုရား
ဟောကြားဖော်ပြမယ်) -

၁။ ဧကော ပဉ္စော ဧကော ဥဒ္ဒေသော ဧကံ
ဝေယျာကရဏန္တိ ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ၊ ကိဇ္ဇေ+တံ
ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာတစ်ခု ရှိတယ်ဆိုတဲ့
စကား၊ ယင်းသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာတစ်ခုကို အကျဉ်း
ချုပ် ညွှန်ပြမှု ဆိုတဲ့စကား၊ တစ်ခုသောအဖြေ ဝေယျာကရဏ်း တစ်ခု
ရှိတယ်ဆိုတဲ့ စကား၊ အဲဒါကို သိရဲ့လားလို့ မေးလျှင် အဲဒီအမေးရဲ့
အဖြေအကျယ်က ဟောဒီလို(တဲ့)။ ဘယ်လိုလဲ-

၂၂၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဧကဓမ္မေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနော သမ္မာ
ဝိရဇ္ဇမာနော သမ္မာဝိမုစ္စမာနော သမ္မာ ပရိယန္တ ဒဿာဝိ
သမ္ပဒတ္တံ အဘိသမေစ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခဿန္တကရော
ဟောတိ။

ရဟန်းတို့...ယောဂီ (ယောဂါဝါစရ) ရဟန်းသည် တစ်ခု
သော တရားအချက်၌ ပြီးငွေ့တွဲ=နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ရင့်သန်အောင် တပ်ခြင်း
ကြင်းတွဲ= ဝိရာဂဉာဏ် ရင့်သန်အောင် လွတ်မြောက်လိုတွဲ=မုစ္စိတု
ကမျတာဉာဏ် ရင့်သန်အောင် ဒီတရားတွေရဲ့ အပိုင်းအခြားကို
သိအောင် ကြိုးကုတ်အားထုတ်လျှင် မဖောက်မပြတ် မှန်ကန်တဲ့ သစ္စာ
လေးပါးကို မဂ်ဉာဏ် လေးပါးဖြင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား
သိပြီးလျှင် မျက်မှောက် ဘဝ=ပစ္စုပ္ပန်၌ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ အဆုံးကိုပြုတဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လေတော့သည်။ (စကားအခြေခံသာ ရှိသေးသည်။ ကြား
ညပ် အမှာစကား ဖော်ပြလိုသည်မှာ) -

ယခု ဖော်ပြခဲ့သည်မှာ ပရိယတ္တိစာစကား=ရဟန်းစကား
ဖြစ်၍ အရပ်ထဲက ဒကာ ကြီး+ဒကာမကြီးတွေ နားလည်အောင်
ပြောရလျှင် “အကြင်တရားတစ်ပါးကို (၁) ဉာတပရိညာ၊ (၂) တီရဏ
ပရိညာ (၃) ပဟာနပရိညာ ဤပရိညာသုံးပါးဖြင့် ပိုင်နိုင်စွာသိလျှင်
သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ လွတ်၏။ အဲဒီ သိရမည့် တရားတစ်ပါးက အဘယ်
တရားလဲ” ဤကဲ့သို့ မေးလိုရင်း (တွဲ)။

ကတမသ္မိံ ဧကဓမ္မေ=အဘယ်မည်သော တရားတစ်ပါးလဲ
(ဆိုတော့) (အဖြေက) သဗ္ဗေသတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ=အားလုံး
သော သတ္တဝါတွေဟာ အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ကြတာမဟုတ်။ ဆိုင်ရာ
အကြောင်း တရားလျှင် အခြေခံ ရှိကြတယ်။ (အဲဒီအချက်ကို နှစ်နှစ်
ကာကာ သိရမှာ (တွဲ)။

အဘယ့်ကြောင့် ဒီစကားကို ပြောရသနည်းဆိုလျှင်-

(က) အဓိစ္စသမုပ္ပါဒ်-ဆိုတဲ့ မိစ္ဆာအယူဝါဒ ရှိတယ်။ အဲဒီ အဓိစ္စသမုပ္ပါဒ် မိစ္ဆာအယူရှိတဲ့လူက “လူတွေ၊ နတ်တွေ၊ ဗြဟ္မာတွေဟာ ဘာကြောင့်ဖြစ်သလဲ” လို့ မေးလျှင် ဘယ်အကြောင်းကိုမှ စွဲပြီး ဖြစ်သလဲ” လို့ မေးလျှင် ဘယ်အကြောင်းကိုမှ စွဲပြီးဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး။ သူဖြစ် ချင်သလို ဖြစ်ကြတာ” ဤကဲ့သို့ အလွဲလွဲ အချော်ချော် ပြောတယ်။

(ခ) ဣဿရနိဗ္ဗာနဆိုတဲ့ မိစ္ဆာအယူဝါဒလဲ ရှိတယ်။ အဲဒီ ဣဿရနိဗ္ဗာန မိစ္ဆာအယူဝါဒရှိတဲ့ လူကကျတော့ “လူတွေ၊ နတ်တွေ၊ ဗြဟ္မာတွေ (သတ္တဝါတွေ)ဟာ ဘာကြောင့်ဖြစ်သလဲ” လို့ မေးလျှင် “သတ္တဝါတွေကို မဟေသရနတ်မင်းက ဖန်ဆင်းပေးတယ်။ မဟေသရ နတ်မင်းကြောင့် သတ္တဝါတွေ ဖြစ်တယ်” လို့ အလွဲလွဲအချော်ချော် ပြောတယ်။

အဲဒီအကြောင်းတွေ အလွဲလွဲ အယူမှားတွေ ရှိနေလို့ မြတ်စွာ ဘုရားက “အားလုံးသော သတ္တဝါတို့ရဲ့ အကြောင်းမှန်ကား အာဟာရ လေးပါး ပစ္စယသမုပ္ပါဒ်က” အကြောင်းတရားများပဲ-

- (က) ကဗဠိကာရအာဟာရဆိုတဲ့ ဆွမ်း၊ ခဲဖွယ်၊ ဝဲဘာဇဉ်း+
- (ခ) ဖဿာဟာရဆိုတဲ့ ဖဿခြောက်ပါး(အတွေ့၊ ခြောက်ပါး)+
- (ဂ) မနောသဉ္ဇေတနာဟာရဆိုတဲ့ ကုသိုလ်+အကုသိုလ် စေတနာ+
- (ဃ) ဝိညာဏာဟာရဆိုတဲ့ စိတ်ဝိညာဏ်+(အဲဒီ ၄ ပါးနှင့်)
- (င) အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်တဲ့ ရူပ+အရူပဈာန်တွေ+

ဒီတရားတွေသာလျှင် အခြေခံအကြောင်းရင်း ရှိတယ်” လို့ ပိုင်ပိုင် နိုင်နိုင် သိဖို့လိုတယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့် “အာဟာရလေးပါးကို ဝိပဿနာဉာဏ်

၂၃၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဆယ်ပါးဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိလျှင် မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် သံသရာဝဋ် ဒုက္ခအဆုံးသို့ ရောက်တယ်” (ဤသို့ ဆိုလို၏။)

၂။ ဒွေ ပဉ္စာ ဒွေ ဥဒ္ဒေသာ ဒွေ ဝေယျာကရဏာနိတိ ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ၊ ကိဉ္ဇေ+တံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာနှစ်ခုတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့ စကား)+ယင်းသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာနှစ်ခုတို့ကို အကျဉ်းချုပ် ညွှန်ပြမှု=ဥဒ္ဒေသ နှစ်ပါးတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့စကား)+ အဖြေ=ဝေယျာကရဏ်နှစ်ပါးတို့ ရှိကြတယ်(ဆိုတဲ့စကား) ရှိတယ်။ အဘယ်ကို ရည်ရွယ် ပြီး ဤစကားကို ငါဘုရားဟောကြားအပ်သလဲ- လို့ မေးလျှင် အဲဒီအမေးရဲ့ အဖြေအကျယ်က ဟောဒီလိုတဲ့၊ ဘယ်လိုလဲ ဆိုလျှင်-

ဒွိသု ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေသု ဘိက္ခု၊ သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနော သမ္မာ ဝိရဇ္ဈမာနော သမ္မာ ဝိမုစ္စမာနော သမ္မာပရိယန္တဒဿဝိ သမ္မဒတ္တံ အဘိသမေစ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခဿန္တကရော ဟောတိ။

ရဟန်းတို့...ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည် နှစ်ပါးသော တရား တို့၌ ငြီးငွေ့တဲ့=နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် ရင့်သန်အောင် တပ်ခြင်းကင်းတဲ့=ဝိရာဂ ဉာဏ်ရင့်သန်အောင် လွတ်မြောက်လိုတဲ့=မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ် ရင့်သန်အောင် ဒီတရားတွေရဲ့ အပိုင်းအခြားကို သိအောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်လျှင် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တဲ့ သစ္စာလေးပါး တရားကို မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိပြီးလျှင် မျက်မှောက်ဘဝ=ပစ္စုပ္ပန်၌ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ အဆုံးကိုပြုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ကတမေသု ဒွိသု=အဘယ်မည်သော တရားနှစ်ပါးတို့၌လဲ

(ဆိုတော့) (အဖြေက) - နာမေ စ ရူမေစ=ထိုထိုအာရုံ၌ ညွတ်တတ်
 တဲ့ စိတ်+စေတသိက်ခေါ်တဲ့ နာမ်တရား+အချမ်းအပူ အစရှိတဲ့
 ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ခုတစ်မျိုး
 ခုတစ်မျိုး ဖြစ်တတ်တဲ့ ရုပ်တရား=ဒီတရားနှစ်ပါးကို နှစ်နှစ်ကာကာ
 သိရမှာ ဖြစ်တယ်။ (တစ်နည်းဆိုရလျှင်) “နာမ်ရုပ်တရား နှစ်ပါးတို့ကို
 ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဆယ်ဆင့်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိရမယ်။ ပိုင်းပိုင်း
 ခြားခြားသိလျှင် မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် သံသရာဝဋ် ဒုက္ခအဆုံးသို့
 ရောက်တယ်” (ဤသို့ ဆိုလို၏)။

၃။ တယော ပဉ္စာ တယော ဥဒ္ဒေသ တိဏိ
 ဝေယျာကရဏာနိတိ ဣတိ ခေါ ပနေ+တံ ဝုတ္တံ၊
 ကိဇ္ဇေ+တံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာသုံးခုတို့ ရှိကြတယ်
 (ဆိုတဲ့ စကား)+ယင်းသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာ သုံးခုတို့ကို
 အကျဉ်းချုပ် ညွှန်ပြမှု=ဥဒ္ဒေသ သုံးပါးတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့စကား)+
 အဖြေ=ဝေယျာကရဏ်းသုံးပါးတို့ ရှိကြတယ်(ဆိုတဲ့စကား) ရှိတယ်။
 အဘယ်ကို ရည်ရွယ်ပြီး ဤစကားကို ငါဘုရား ဟောကြားအပ်သလဲ-
 လို့ မေးလျှင် အဲဒီအမေးရဲ့ အဖြေအကျယ်က ဟောဒိလိုတဲ့၊ ဘယ်လိုလဲ
 ဆိုလျှင် -

တိသု ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေသု ဘိက္ခု သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနော သမ္မာ
 ဝိရဇ္ဇမာနော သမ္မာ ဝိမုစ္စမာနော သမ္မာ ပရိယန္တဒဿာဝိ
 သမ္မဒတ္တံ အဘိသမေစ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခဿန္တကရော
 ဟောတိ။

ရဟန်းတို့...။ ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည် သုံးပါးသော တရား
 တို့၌ ငြီးငွေ့တဲ့=နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ရင့်သန်အောင် တပ်ခြင်းကင်းတဲ့=ဝိရာဂ

ဉာဏ် ရင့်သန်အောင် လွတ်မြောက်လိုတဲ့=မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ် ရင့်သန်အောင် ဒီတရားတွေရဲ့ အပိုင်းအခြားကို သိအောင် ကြိုးကုတ် အားထုတ်လျှင် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တဲ့ သစ္စာလေးပါးတရားကို မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိပြီးလျှင် မျက်မှောက်ဘဝ=ပစ္စုပ္ပန် သံသရာဝဋ် ဒုက္ခအဆုံးကို ပြုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ကတမေသု တိသု=အဘယ်မည်သော တရားသုံးပါးတို့၌လဲ (ဆိုတော့)(အဖြေက) တိသု ဝေဒနာသု=သက်သက်သာသာ ခံစားမှု ဆိုတဲ့ သုခဝေဒနာ၊ မသက်မသာ ခံစားမှုဆိုတဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ (သက်သာသည်လည်းမဟုတ်၊ မသက်သာသည်လည်း မဟုတ်) အလယ်အလတ် ခံစားမှုဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာဝေဒနာ=ဒီတရားသုံးပါးတို့ကို နစ်နစ်ကာကာ သိရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ (တစ်နည်းဆိုရလျှင်) - “သုခ ဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ဒီတရားသုံးပါးတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ဆင့်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိရမယ်။ ပိုင်းပိုင်း ခြားခြားသိလျှင် မျက်မှောက်ဘဝမှာ ပင် သံသရာဝဋ် ဒုက္ခအဆုံးသို့ ရောက်တယ်” (ဤသို့ ဆိုလို၏။)

၄။ စတ္တာရော ပဉာ စတ္တာရော ဥဒ္ဓေသာ စတ္တာရိ ဝေယျာကရဏာနိတိ ဣတိ ခေါ ပနေ+တံ ဝုတ္တံ၊ ကိဉ္ဇေ+တံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာလေးခုတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့ စကား)+ယင်းသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာလေးခုတို့ကို အကျဉ်းချုပ် ညွှန်ပြမှု=ဥဒ္ဓေသလေးပါးတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့စကား)+ အဖြေ=ဝေယျာကရဏ်းလေးပါးတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့စကား) ရှိတယ်။ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်ပြီး ဤစကားကို ငါဘုရားဟောကြား

အပ်သလဲ-လို့ မေးလျှင် အဲဒီအမေးရဲ့ အဖြေအကျယ်က ဟောဒီလိုတဲ့၊ ဘယ်လိုလဲဆိုလျှင် -

စတူသု ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေသု ဘိက္ခု သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနောသမ္မာ
ဝိရဇ္ဇမာနော သမ္မာ ဝိမုစ္စမာနော သမ္မာ ပရိယန္တ ဒဿာဝီ
သမ္မဒတ္တံ အဘိသမေစ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေဒုက္ခဿန္တကရော
ဟောတိ။

ရဟန်းတို့...ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည် လေးပါးသော တရား
တို့၌ ပြီးငွေ့တဲ့=နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ရင့်သန်အောင် တပ်ခြင်းကင်းတဲ့=ဝိရာဂ
ဉာဏ် ရင့်သန်အောင် လွတ်မြောက်လိုတဲ့=မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ်
ရင့်သန်အောင် ဒီတရားလေးမျိုးတို့ရဲ့ အပိုင်းအခြားကို သိအောင်
ကြိုးကုတ်အားထုတ်လျှင် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တဲ့ သစ္စာလေးပါး
တရားကို မဂ်ဉာဏ် လေးပါးဖြင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား
သိပြီးလျှင် မျက်မှောက်ဘဝ=ပစ္စုပ္ပန်၌ သံသရာ ဝဋ်ဒုက္ခအဆုံးကို
ပြုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ကတမေသု စတူသု=အဘယ်မည်သော တရားလေးပါးတို့
၌လဲ (ဆိုတော့) (အဖြေက) စတူသု အာဟာရေသု=ဆွမ်းခဲဖွယ်
ဘောဇဉ်ဆိုတဲ့ ကဗဠိကာရ အာဟာရ၊ အတွေ့အထိ ခြောက်ပါးဆိုတဲ့
ဖဿာဟာရ၊ ကုသိုလ် စေတနာ+အကုသိုလ် စေတနာဆိုတဲ့
မနောသဉ္ဇေ တနာဟာရ စိတ်ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ ဝိညာဏာဟာရ ဒီ
အာဟာရလေးပါး တို့အနက် နစ်နစ်ကာကာ သိရမှာဖြစ်တယ်။
(တစ်နည်းဆိုရလျှင်)-“ကဗဠိကာရ အာဟာရ ဖဿာဟာရ
မနောသဉ္ဇေတနာဟာရ ဝိညာဏာဟာရ ဒီတရားလေးပါး တို့ကို
ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ဆင့်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိရမယ်။ ပိုင်းပိုင်း
ခြားခြားသိလျှင် မျက်မှောက် ဘဝမှာပင် သံသရာဝဋ် ဒုက္ခအဆုံးသို့

ရောက်တယ်” (ဤသို့ဆိုလို၏။)

၅။ ပဉ္စ ပဉ္စ ပဉ္စ ဥဒ္ဒေသာ ပဉ္စ ဝေယျာကရဏာနိတိ ဣတိ ခေါ ပနေ+တံ ဝုတ္တံ၊ ကိဇ္ဇေ+တံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာငါးခုတို့ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့ စကား)+ယင်းသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာငါးခုတို့ကို အကျဉ်းချုပ် ညွှန်ပြမှု=ဥဒ္ဒေသငါးပါးတို့ ရှိကြတယ်။ (ဆိုတဲ့စကား)+အဖြေ= ဝေယျာကရဏ်းငါးပါးတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့စကား) ရှိတယ်။ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်ပြီး ဤစကားကို ငါဘုရား ဟောကြားအပ်သလဲ-လို့ မေးလျှင် အဲဒီအမေးရဲ့ အဖြေအကျယ်က ဟောဒီလိုတဲ့ ဘယ်လိုလဲဆိုလျှင်

ပဉ္စသု ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေသု ဘိက္ခု သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနော သမ္မာ ဝိရဇ္ဇမာနော သမ္မာ ဝိမုစ္စမာနော သမ္မာ ပရိယန္တဒဿာဝိ သမ္မဒတ္တံ အဘိသမေစ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခဿန္တကရော ဟောတိ။

ရဟန်းတို့...ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည် ငါးပါးသော တရားတို့၌ ငြီးငွေ့တဲ့=နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ရင့်သန်အောင် တပ်ခြင်းကင်းတဲ့=ဝိရာဂဉာဏ်ရင့်သန်အောင် လွတ်မြောက်လိုတဲ့ ပုစ္ဆိတုကမျတာ ဉာဏ်ရင့်သန်အောင် ဒီတရားငါးမျိုးတို့ရဲ့ အပိုင်းအခြားကို သိအောင် ကြိုးကုတ်အားထုတ်လျှင် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တဲ့ သစ္စာလေးပါး တရားကို မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိပြီးလျှင် မျက်မှောက်ဘဝ=ပစ္စုပ္ပန်၌ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ အဆုံးကို ပြုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ကတမေသု ပဉ္စသု=အဘယ်မည်သော တရားငါးပါးတို့၌လဲ (ဆိုတော့) (အဖြေ က) - ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု=ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ လောကီခန္ဓာငါးပါးတို့ကို နစ်နစ်ကာကာ

သိရမှာ ဖြစ်တယ်။ (တစ်နည်းဆိုလျှင်)- “လောကီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဆယ်ဆင့်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိရမယ်။ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိလျှင် မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် သံသရာဝဋ် ဒုက္ခ အဆုံးသို့ ရောက်တယ်” (ဤသို့ ဆိုလို၏။)

(ဤ၌ ခန္ဓာကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ်အကျယ်ကို နောက်၌ ဖော်ပြပါဦးမည်။)

၆။ ဆ ပဉ္စာ ဆ ဥဒ္ဒေသာ ဆ ဝေယျာကရဏာနိတိ ဣတိ ခေါ ပနေ+တံ ဝုတ္တံ၊ ကိဇ္ဇေ+တံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာခြောက်ခုတို့ ရှိကြတယ်။ (ဆိုတဲ့စကား) + ယင်းသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာခြောက်ခု တို့ကို အကျဉ်းချုပ် ညွှန်ပြမှု= ဥဒ္ဒေသ ခြောက်ပါးတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့ စကား+) အဖြေ=ဝေယျာကရဏ်း ခြောက်ပါးတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့ စကား) ရှိတယ်။ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်ပြီး စကားကို ငါဘုရား ဟောကြားအပ်သလဲ-လို့ မေးလျှင် အဲဒီအမေးရဲ့ အဖြေအကျယ်က ဟောဒီလိုတဲ့၊ ဘယ်လိုလဲဆိုလျှင်-

ဆသု ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေသု ဘိက္ခု သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနော သမ္မာ ဝိရဇ္ဇမာနော သမ္မာ ဝိမုစ္စမာနော သမ္မာ ပရိယန္တ ဒဿာဝိ သမ္မဒတ္တံ အဘိသမေစ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခဿန္တကရော ဟောတိ။

ရဟန်းတို့...ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည် ခြောက်ပါးသော တရားတို့၌ ငြီးငွေ့တဲ့=နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ရင့်သန်အောင် တပ်ခြင်းကင်းတဲ့= ဝိရာဂဉာဏ်ရင့်သန်အောင် လွတ်မြောက်လိုတဲ့=မုစ္စိတုကမျဟာဉာဏ် ရင့်သန်အောင် ဒီတရားခြောက်မျိုးတို့ရဲ့ အပိုင်းအခြားကို သိအောင် ကြိုးကုတ်အားထုတ်လျှင် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တဲ့ သစ္စာလေးပါး

၂၃၆ တိပိဋကရေဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တရားကို မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိပြီးလျှင် မျက်မှောက်ဘဝ=ပစ္စုပ္ပန်၌ သံသရာ ဝဋ်ဒုက္ခအဆုံးကိုပြုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ကတမေသု ဆသု=အဘယ်မည်သော တရားခြောက်ပါးတို့၌ လဲ (ဆိုစကား) (အဖြေက)-ဆသု အဇ္ဈတ္တိကေသု အာယတနေသု= အတွင်းအာယတန ခြောက်ပါးလို့ ခေါ်တဲ့ မျက်စိရယ်၊ နားရယ်၊ နှာရယ်၊ လျှာရယ်၊ ကိုယ်ရယ်၊ စိတ်ရယ်ဆိုတဲ့ အတွင်းအာယတန ခြောက်ပါးတို့ကို နစ်နစ်ကာကာ သိရမှာဖြစ်တယ်။ (တစ်နည်းဆိုလျှင်) အတွင်းအာယတနခြောက်ပါးတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ဆင့်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိရမယ်။ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိလျှင် မျက်မှောက်ဘဝ မှာပင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ အဆုံးသို့ ရောက်တယ်” (ဤသို့ ဆိုလို၏။)

၇။ သတ္တ ပဉာ သတ္တ ဥဒ္ဓေသာ သတ္တ ဝေယျာကရဏာနိတိ ဣတိ ခေါ ပနေ+တံ ဝုတ္တံ၊ ကိဇ္ဈေ+တံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာ ခုနစ်ခုတို့ ရှိကြတယ်။ (ဆိုတဲ့စကား)+ ယင်းသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာ ခုနစ်ခုတို့ကို အကျဉ်းချုပ် ညွှန်ပြမှု=ဥဒ္ဓေသ ခုနစ်ပါးတို့ ရှိကြတယ်(ဆိုတဲ့စကား)+ အဖြေ=ဝေယျာကရဏ်းခုနစ်ပါးတို့ ရှိကြတယ်(ဆိုတဲ့စကား) ရှိတယ်။ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်ပြီး ဤစကားကို ငါဘုရားဟောကြားအပ်သလဲ- လို့ မေးလျှင် (အဲဒီ အမေးရဲ့ အဖြေအကျယ်က ဟောဒီလိုတဲ့၊ ဘယ်လိုလဲ ဆိုလျှင်)-

သတ္တသု ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေသု ဘိက္ခု၊ သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနော သမ္မာ ဝိရဇ္ဇမာနော သမ္မာ ဝိမုစ္စမာနော သမ္မာ ပရိယန္တ ဒဿာဝိ သမ္မဒတ္တံ အဘိသမေစစ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခဿန္တကရော ဟောတိ။

ရဟန်းတို့...ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည် ခုနစ်ပါးသော တရားတို့၌ ငြီးငွေ့တုံး=နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် ရင့်သန်အောင် တပ်ခြင်းကင်းတုံး=ဝိရာဂဉာဏ် ရင့်သန်အောင် လွတ်မြောက်လိုတုံး= မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ် ရင့်သန်အောင် ဒီတရားခုနစ်ပါးတို့ရဲ့ အပိုင်းအခြားကို သိအောင် ကြိုးကုတ်အားထုတ်လျှင် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တဲ့ သစ္စာလေးပါးတရားကို မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိပြီးလျှင် မျက်မှောက်ဘဝ=ပစ္စုပ္ပန်၌ သံသရာ ဝဋ်ဒုက္ခအဆုံးကို ပြုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ကတမေသု သတ္တသု=အဘယ်မည်သော တရားခုနစ်ပါးတို့၌ လဲ (ဆိုတော့) (အဖြေက)-သတ္တသု ဝိညာဏဋ္ဌိတိသု=ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ခုနစ်ပါးလို့ ခေါ်တဲ့-

- (၁) နာနတ္တကာယ နာနတ္တသညိသတ္တဝါ+
- (၂) နာနတ္တကာယ ဧကတ္တသညိသတ္တဝါ+
- (၃) ဧကတ္တကာယ နာနတ္တသညိသတ္တဝါ+
- (၄) ဧကတ္တကာယ ဧကတ္တသညိသတ္တဝါ+

(၅+၆+၇) ဧကတ္တသညိသတ္တဝါ ၃-မျိုး ဤဝိညာဏဋ္ဌိတိ ခုနစ်ပါးတို့၌ နစ်နစ်ကာကာ သိရမှာဖြစ်တယ်။ (ဤဝိညာဏဋ္ဌိတိ ခုနစ်ပါး အဓိပ္ပာယ်ကို ဆက်၍ ဖော်ပြပါမည်။ တစ်နည်းဆိုလျှင်-) ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ခုနစ်ပါးတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ဆင့်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိရမယ်။ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိလျှင် မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ အဆုံးသို့ ရောက်တယ်" (ဤသို့ ဆိုလို၏။)

ဝိညာဏဋ္ဌိတိရုနစ်ပါးအကြောင်း

(၁) နာနတ္တကာယ နာနတ္တသညီသတ္တဝါ=လူ+အချို့သော နတ်+ အချို့သော ဝိနိပါတိ အသူရကာယ် သတ္တဝါများကို ခေါ်သည်။

(၁) လူများ စကြဝဠာအနန္တ၌ ရှိသမျှသော လူတို့သည် အဆင်း+ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် စသည်အားဖြင့် ထပ်မျှတူသော လူ-ဟူ၍ မရှိကြ၊ အမြွှာပူးမွေးကြသော လူတို့ပင်သော်လည်း ကြည့်ပုံရူပုံ ပြောဆိုပုံ သွားပုံ ရပ်ပုံ စသည်ချင်း မတူကြပါချေ။ ထို့ကြောင့် လူများကို နာနတ္တကာယ=ရုပ် ကိုယ်ကာယချင်း ကွဲပြားကြသော သတ္တဝါများဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ ထို လူသားတို့၏ ပဋိသန္ဓေ စိတ်ဝိညာဏ်မှာလည်း တချို့တိဟိတ်၊ တချို့ ဒွိစိတ် တချို့ ကုသလဝိပါက် အဟိတ်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်း ကွဲပြား ကြသော သတ္တဝါများဟု ခေါ်ဆိုရသည်။

(ခ) အချို့သော နတ်=စကြဝဠာ၌ ရှိသမျှသော ကာမာဝစရ နတ်ဘုံခြောက်ထပ် နတ်တို့သည်လည်း အချို့မှာ အညိုရောင်၊ အချို့မှာ အဝါရောင်စသည် ကိုယ်ရောင်အဆင်း ရှိကြ၍ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဝိညာဏ်မှာ တချို့ဒွိဟိတ်၊ တချို့တိဟိတ်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေတည် နေကြသောကြောင့် နာနတ္တကာယ+နာနတ္တသညီ=ရုပ်ကိုယ်ချင်း+ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဝိညာဏ်ချင်း ကွဲပြားကြသော သတ္တဝါများဟု ခေါ်ဆိုရသည်။

(ဂ) အချို့သော ဝိနိပါတိက အသူရကာယ် သတ္တဝါများ ဟူသည်မှာ -(ငရဲ+တိရစ္ဆာန်+ပြိတ္တာ+အသူရကာယ်) အပါယ်ဘုံမှ အလွတ်ဖြစ်ကြသော ဥတ္တရမာတာဘိလူးမ၊ ပိယင်္ဂရမာတာ၊ ဖုဿမိတ္တာ၊ ဓမ္မဂုတ္တာ အစရှိသည့် အခြားသော ဝေမာနိက (နေ့စံ+ ညည့်ခံ) ပြိတ္တာများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤဝေမာနိက ပြိတ္တာတို့မှာ အဝါ+ အဖြူ+အမည်းစသော အဆင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အဆူ+အကြို +အရပ်တို+ရှည်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာအမျိုးမျိုး ရှိကြ

သည်။ ပဋိသန္ဓေ စိတ်ဝိညာဏ်မှာလည်း လူသားတို့ကဲ့သို့ တချို့ ခွဲစိတ်၊ တချို့ တိဟိတ်၊ တချို့ အဟိတ်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ တည်နေကြ သောကြောင့် နာနတ္တကာယ+နာနတ္တသညီ=ရုပ်ကိုယ်ချင်း+ပဋိသန္ဓေ စိတ်ဝိညာဏ်ချင်း ကွဲပြားကြသော သတ္တဝါများဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ (အထူးမှာ)-ဝိနိပါတိက အသူရာတို့ကား နတ်များကဲ့သို့ တန်ခိုးမကြီး ကြ၊ ဆင်းရဲသား လူများကဲ့သို့ တန်ခိုးနည်းပါး အဝတ်+အစားရှားပြီး ဆင်းရဲနွမ်းပါးကြသည်။ တချို့ လဆုတ်ပကွဉ် ဆင်းရဲ+လဆန်းပကွဉ် ချမ်းသာကြသည်။ သို့ရကား ချမ်းသာသုခမှ ဖရိဖရဲ ကြိသောကြောင့် ဝိနိပါတိက အသူရာ မည်ကြလေသည်။ ထိုဝိနိပါတိက အသူရာတို့တွင် ပိယင်္ဂ ရမာတု အသူရာ စသည်တို့ကဲ့သို့ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ တည်သူ တို့သည် သစ္စာလေးပါးသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်နိုင်ကြသည်။ (ဤကား အထူးမှတ်ရန်တည်း)။

(၂) နာနတ္တကာယ ဧကတ္တသညီ သတ္တဝါ=ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတာ၊ မဟာဗြဟ္မာတည်းဟူသော ရူပါဝစရ ပဌမဘုံသုံးဘုံ သား ဗြဟ္မာများကိုလည်းကောင်း၊ ငရဲ+တိရစ္ဆာန်+ပြိတ္တံ အသူရကာယ် အပါယ်ဘုံသားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ရုပ်ကိုယ်ကာ ချင်း မတူကြဘဲ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဝိညာဏ်ချင်း တူကြသောကြောင့် နာနတ္တကာယ ဧကတ္တသညီ သတ္တဝါများ ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ ရှင်းလင်းချက်

ပဌမဈာန်ဘုံသား ဗြဟ္မာများတွင် ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဗြဟ္မာများ မှာ အားနည်းသော ပဌမဈာန်ကုသိုလ်၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတ ဗြဟ္မာ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ပဌမဈာန်ကုသိုလ်၊ မဟာဗြဟ္မာတို့မှာ အမြတ်ဆုံးသော ပဌမဈာန်ကုသိုလ်ကြောင့် အသီးသီးဖြစ်ကြပြီးလျှင် အသက်တမ်းမှာလည်း ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဗြဟ္မာတို့မှာ အန္တရကပ်

၂၄၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

နှစ်ဆယ့်တစ်ကပ်၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတ ဗြဟ္မာတို့မှာ အန္တရကပ် သုံးဆယ့်
နှစ်ကပ်၊ မဟာဗြဟ္မာတို့မှာ အန္တရကပ် ခြောက်ဆယ့်လေးကပ် တည်း
ဟူသော အသင်္ချေယျ ကပ်တစ်ကပ် အသက်ရှည်ကြကုန်၏။
အထူးအားဖြင့်-

ဤနာနတ္တကာယ ဧကတ္တသညိ သတ္တဝါစာရင်းဝယ် ပါဠိ
တော်၌ အပါယ်လေးဘုံ မပါရှိသော်လည်း (က) ငရဲဘုံသားတို့မှာ
တချို့ဂါဝတ် မှ၊ တချို့ ဂါဝတ်ဝင်္ကံမှ၊ တချို့ တစ်ယူဇနာမှ ရှိကြသည်။
(ဒေဝဒတ်၏ ပြိတ္တာဘဝ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ယူဇနာ ၁၀၀ ရှိသည်။) (ခ)
တိရစ္ဆာန်တို့မှာ တချို့ငယ်၍ တချို့ကြီး၊ အဆင်းအမျိုးမျိုး ရှိကြသည်။
(ဂ) ပြိတ္တာဘုံသားတို့မှာလည်း တချို့အတောင် ခြောက်ဆယ်မှ၊
တချို့အတောင် ရှစ်ဆယ်မှ ရှိ၍ တချို့အဆင်းလှ+တချို့ အဆင်း
မလှ ဖြစ်ကြသည်။ (ဃ) အသူရကာယ် ဘုံသားတို့မှာလည်း ပြိတ္တာတို့
နည်းတူ ခန္ဓာကိုယ် ရှိကြပြီး အထူးအားဖြင့် ဒိဃပိဋကခေါ်သော
ပြိတ္တာတို့မှာ ခန္ဓာကိုယ် ပမာဏ ယူဇနာခြောက်ဆယ်ခန့်တို့လည်း
ရှိကြသည်။ ပဋိသန္ဓေ စိတ်သညာမူကား အပါယ်ဘုံသား အားလုံး
တို့ပင် အဟိတ် အကုသလ ဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တိရဏ စိတ်ဖြင့်ချည်း
ပဋိသန္ဓေ တည်နေကြသည်။ သို့ရကား အပါယ်လေးဘုံသားတို့လဲ
(ရုပ်ကိုယ်ကာယချင်း မတူဘဲ ပဋိသန္ဓေ စိတ်ဝိညာဏ်ချင်း တူကြ
သောကြောင့်) နာနတ္တကာယ ဧကတ္တသညိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၌
ထည့်သွင်းရမည်ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အထူး ဖော်ပြအပ်သည်။

(၃) ဧကတ္တကာယ နာနတ္တသညိ သတ္တဝါဟူသည်မှာ
ပရိတ္တာဘာ၊ အပ္ပမာဏာဘာ၊ အာဘဿရာတည်းဟူသော ရူပါဝစရ
ဒုတိယဈာန် သုံးဘုံသား ဗြဟ္မာများကို (ရုပ်ကိုယ်ချင်းတူ၍ ပဋိသန္ဓေ
စိတ်ဝိညာဏ်ချင်း မတူကြသောကြောင့်) ဧကတ္တကာယ ဧကတ္တသညိ

သတ္တဝါများဟု ခေါ်ဆို ရသည်။

ရှင်းလင်းချက်-

ဒုတိယဈာန်ဘုံသား ဗြဟ္မာများတွင် ပရိတ္တာဘာဘုံသား ဗြဟ္မာများမှာ အားနည်းသော ရူပါဝစရ ဒုတိယဈာန် ကုသိုလ်ကံ၊ အားနည်းသော ရူပါဝစရ တတိယဈာန်ကုသိုလ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးကြောင့် ဖြစ်ပြီးလျှင် အသက်တမ်းမှာ မဟာကပ်နှစ်ကပ် အသက်ရှည်ကြကုန်၏။ အပ္ပမာဏာဘုံသား ဗြဟ္မာများမှာ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ရူပါဝစရ ဒုတိယဈာန် ကုသိုလ်ကံ၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ရူပါဝစရ တတိယဈာန်ကုသိုလ်ကံတို့တွင် တစ်ပါးပါးကြောင့် ဖြစ်ပြီးလျှင် အသက်တမ်းမှာ မဟာကပ်လေးကပ် အသက်ရှည်ကြကုန်၏။ အာဘဿရာဘုံသား ဗြဟ္မာများမှာ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ရူပါဝစရ ဒုတိယကုသိုလ်ကံ၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ရူပါဝစရ တတိယဈာန်ကုသိုလ်ကံတို့တွင် တစ်ပါးပါးကြောင့် ဖြစ်ပြီးလျှင် အသက်တမ်းမှာ မဟာကပ် ရှစ်ကပ် အသက်ရှည်ကြကုန်၏။ (ပါဠိတော်၌ ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် ဘာဘဿရဗြဟ္မာဘုံကို ဟောတော်မူသည်။ ဒုတိယဈာန် သုံးဘုံလုံးကို ယူရမည်။) ထို ဒုတိယဈာန်သုံးဘုံလုံးရှိ ဗြဟ္မာတို့မှာ ကိုယ်ကာယပုံပန်းချင်း တူကြ၍ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဝိညာဏ်ကသာ တချို့မှာ ဒုတိယဈာန်ဝိပါက်စိတ်၊ တချို့မှာ တတိယဈာန်ဝိပါက်စိတ် ဤသို့ ကွဲပြားကြသောကြောင့် ဧကတ္တာကာယ နာနတ္တသညီ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ မည်ကြကုန်၏။ ။

(၄) ဧကတ္တကာယဧကတ္တသညီ သတ္တဝါမှာ ပရိတ္တသုဘာ၊ အပ္ပမာဏသုဘာ၊ သုဘကိဏှာ တည်းဟူသော ရူပါဝစရ တတိယဈာန်ဘုံ သုံးဘုံသား ဗြဟ္မာများကို (ရုပ်ကိုယ်ကာယချင်းလဲတူ+ ပဋိသန္ဓေ စိတ်ဝိညာဏ်ချင်းလဲ တူကြသောကြောင့်) ဧကတ္တ

၂၄၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကာယဧကတ္တသည် သတ္တဝါများဟု ခေါ်ဆိုရသည်။

ရှင်းလင်းချက် -

ဤတတိယဈာန်ဘုံသား ဗြဟ္မာများကား ကိုယ်ရောင်ပြတ်၍ ပြတ်၍မကျဘဲ တစ်ခဲနက်ကိုယ်ရောင် တည်ရှိနေကြသည်။ အကြောင်း ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန် ကုသိုလ်ကံကို ပရိတ္တ+မဇ္ဈိမ+အပ္ပမာဏအား သုံးမျိုးပြား၍ ဖြစ်ကြရသည်။ အသက်တမ်းမှာလဲ ဘာဝနာသုံးပါး ပွားစဉ်အတိုင်း မဟာကပ် တစ်ဆယ့်ခြောက်ကပ်+သုံးဆယ့်နှစ်ကပ်+ ခြောက်ဆယ့်လေးကပ် အသီးအသီး အသက်ရှည်ကြသည်။ (အထူး မှတ်ရန်မှာ) = ဝေဟပျိုလ်ဘုံသား ဗြဟ္မာများသည် ဤ စတုတ္ထ (ဧကတ္တကာယဧကတ္တသည်) ဝိညာဏဋ္ဌိတိဋ္ဌိ ပါဝင်၍ အသညသတ် ဗြဟ္မာတို့မှာမူ စိတ်ဝိညာဏ် မရှိကြသောကြောင့် ဤဝိညာဏ ဋ္ဌိတိ အရာ၌ မပါဝင်ကြသည်ကို မှတ်ရာ၏။ ။

(၅+၆+၇) ဧကတ္တသည် သတ္တဝါသုံးမျိုးအနက် (၅)အရကား “အနန္တော အာကာသော+အနန္တော အာကာသော” ဟု ထပ်တလဲလဲ ပွား၍ ရောက်အပ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံသား ဗြဟ္မာကြီး များတည်း။ (၆) အရကား “အနန္တံ ဝိညာဏံ+အနန္တံ ဝိညာဏံ” ဟု ထပ်တလဲလဲ ပွား၍ ရောက်အပ်သော ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံသား ဗြဟ္မာကြီးများတည်း။ (၇)အရကား “နတ္ထိ ကိဉ္စိ+နတ္ထိ ကိဉ္စိ” ဟု ထပ်တလဲလဲ ပွား၍ ရောက်အပ်သော အာကိဉ္စညာယ တနဘုံသား ဗြဟ္မာကြီးများတည်း။

(ဝိညာဏဋ္ဌိတိခုနစ်ပါး မှတ်ဖွယ်ပြီး၏။)

(ဂ) အဋ္ဌ ပညာ အဋ္ဌ ဥဒ္ဓေသာ အဋ္ဌ ဝေယျာ ကရဏာနီတိ ဣတိ ခေါ် ပနေ+တံ ဝုတ္တံ၊ ကိဉ္ဇေ+တံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

သိလိုတဲ့အကြောင်းအရာ ပြဿနာရှစ်ခုတို့ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့ စကား)+ယင်းသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာရှစ်ခုတို့ကို အကျဉ်းချုပ် ညွှန်ပြမှု=ဥဒ္ဓေသရှစ်ပါးတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့စကား)+ အဖြေ=ဝေယျာကရုဏ်း ရှစ်ပါးတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့စကား) ရှိတယ်။ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်ပြီး ဤစကားကို ငါဘုရား ဟောကြားအပ်သလဲ- လို့ မေးလျှင် (အဲဒီအမေးရဲ့ အဖြေအကျယ်က ဟောဒီလိုတဲ့၊ ဘယ်လိုလဲဆိုလျှင်)-

ကတမေသု အဋ္ဌသု=အဘယ်တရား ရှစ်ပါးတို့၌လဲ(ဆိုတော့) (အဖြေက) အဋ္ဌသု လောကဓမ္မေသု=လောကဓံတရား ရှစ်ပါးဆိုတဲ့ လာဘ၊ အလာဘ၊ ယဿ၊ အယဿ၊ နိန္ဒာ၊ ပသံသာ၊ သုခ၊ ဒုက္ခ ဤရှစ်ပါးတို့ကို နှစ်နှစ်ကာကာ သိရမှာဖြစ်တယ်၊ တစ်နည်းဆိုလျှင် လောကဓံ ရှစ်ပါးတို့ကို ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဆယ်ဆင့်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိရမယ်။ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိလျှင် မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ အဆုံးသို့ ရောက်တယ်” (ဤသို့ ဆိုလို၏။)

(အနည်းငယ် ထင်ရှားစေဦးအံ့)- လာဘဟူသည် မိမိရအပ်သော သက်ရှိ+သက်မဲ့ ခန္ဓာငါးပါးတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် စဉ်းစားပြီး-

“လာဘော အနိစ္စော ဒုက္ခော အနတ္တာ၊ နေ+တံ မမ၊ နေ+သော+ဟ+မသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ”

ဤကဲ့သို့ ရှုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကျန်သော လောကဓံတရားတို့ကိုလည်း ထိုအတူပင် ပရမတ္ထအရကောက် တရားသားကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် စဉ်းစားပြီး ဝိပဿနာ ရှုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၉။ နဝ ပဉ္စာ နဝ ဥဒ္ဓေသာ နဝ ဝေယျာကရုဏာနီတိ ဣတိ ခေါ ပနေ+တံ ဝုတ္တံ၊ ကိဉ္ဇေ+တံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

သိလိုတဲ့အကြောင်းအရာ ပြဿနာကိုးခုတို့ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့ စကား+ယင်းသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာကိုးခုတို့ကို အကျဉ်း နှုတ် ညွှန်ပြမှု=ဥဒ္ဒေသ ကိုးခုတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့စကား) + အဖြေ ဝေယျာကရုဏ်းကိုးခုတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့စကား) ရှိတယ်။ အဘယ် ကို ရည်ရွယ်ပြီး ဤစကားကို ငါဘုရား ဟောကြားအပ်သလဲ-လို့ မေးလျှင် (အဲဒီအမေးရဲ့ အဖြေအကျယ်က ဟောဒီလိုတဲ့ ဘယ်လိုလဲ ဆိုလျှင်) -

နဝသု ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေသု ဘိက္ခု သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနော သမ္မာ ဝိရဇ္ဇမာနော သမ္မာ ဝိမုစ္စမာနော သမ္မာ ပရိယန္တဒဿာဝိ သမ္မဒတ္တံ အဘိသမေစ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခဿန္တကရော ဟောတိ။

ရဟန်းတို့ . . .ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည် ကိုးပါးသော တရား တို့၌ ပြီးငွေ့တဲ့=နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် ရင့်သန်အောင်၊ တပ်ခြင်းကင်းတဲ့=ဝိရာဂ ဉာဏ် ရင့်သန်အောင်၊ လွတ်မြောက်လိုတဲ့= မုစ္စိတုကမျှတာ ဉာဏ် ရင့်သန်အောင်၊ ဒီတရားကိုးမျိုးတို့ရဲ့ အပိုင်းအခြားကို သိအောင် ကြိုးကုတ်အားထုတ်လျှင် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တဲ့ သစ္စာလေးပါး တရားကို မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိပြီးလျှင် မျက်မှောက်ဘဝ=ပစ္စုပ္ပန်၌ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ အဆုံးကို ပြုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ကတမေသု နဝသု=အဘယ်တရား ကိုးပါးတို့၌လဲ (ဆိုတော့) (အဖြေက) နဝသု သတ္တဝါသေသု=“သတ္တဝါသဘုံကိုးဝ”လို့ ခေါ်ဆို ရတဲ့ (၁) နာနတ္တကာယနာနတ္တ သညိသတ္တဝါသ-ဖြစ်တဲ့ လူ့ဘုံ+ နတ်ပြည်နှင့် ဝိနိပါတိကာအသူရာဘုံ၊ (၂) နာနတ္တကာယ ဧကတ္တသညိ သတ္တဝါသဖြစ်တဲ့ ရူပပထမဈာန်သုံးဘုံနှင့် အပါယ်လေးဘုံ၊ (၃)

ဧကတ္တကာယ နာနတ္တသညီ သတ္တာဝါသဖြစ်တဲ့ ရူပဒုတိယဈာန်သုံးဘုံ၊
 (၄) ဧကတ္တကာယ ဇာကတ္တသညီ သတ္တာဝါသဖြစ်တဲ့ ရူပါဝစရ
 တတိယဈာန်သုံးဘုံနှင့် ဝေဟပွိုလ်ဗြဟ္မာ့ဘုံ၊ (၅) ဧကတ္တကာယ
 သတ္တာဝါသဖြစ်တဲ့ အသညသတ်ဘုံ၊ (၆+၇+၈+၉) ဧကတ္တသညီ
 သတ္တာဝါသ လေးမျိုးဖြစ်တဲ့ အရူပါဝစရ ဗြဟ္မာဘုံလေးဘုံ=ဤကိုးပါး
 တို့ကို နစ်နစ်ကာကာ သိရမှာ ဖြစ်တယ်။ (တစ်နည်းဆိုလျှင်)-
 သတ္တဝါသ ဘုံကိုးဝမှာရှိတဲ့ ရုပ်တရား နာမ်တရား ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို
 ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဆယ်ဆင့်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိရမယ်။ ပိုင်းပိုင်း
 ခြားခြားသိလျှင် မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ အဆုံးသို့
 ရောက်တယ်” (ဤသို့ ဆိုလို၏)။

၁၀။ ဒသ ပဉ္စာ ဒသ ဥဒ္ဒေသာ ဒသ ဝေယျာကရဏာ နိတိ
 ဣတိ ခေါ ပနေ+ တံ ဝုတ္တံ၊ ကိဇ္ဇေ+တံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

သိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာဆယ်ခုတို့ ရှိကြတယ်
 (ဆိုတဲ့စကား) + ယင်းသိလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ ပြဿနာ ဆယ်ခု
 တို့ကို အကျဉ်းချုပ် ညွှန်ပြမှု=ဥဒ္ဒေသ ဆယ်ခုတို့ ရှိကြတယ် (ဆိုတဲ့
 စကား)+ အဖြေဝေယျာကရဏ်း ဆယ်ခုတို့ရှိကြတယ်(ဆိုတဲ့စကား)
 ရှိတယ်။ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်ပြီး ဤစကားကို ငါဘုရား ဟောကြား
 အပ်သလဲ-လို့ မေးလျှင် (အဲဒီ အမေးရဲ့ အဖြေအကျယ်က ဟောဒီ
 လိုတဲ့ ဘယ်လိုလဲဆိုလျှင်) -

ဒသသု ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေသု ဘိက္ခု သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနော သမ္မာ
 ဝိရဇ္ဇမာနော သမ္မာ ဝိမုစ္စမာနော သမ္မာ ပရိယန္တဒဿာဝီ
 သမ္မဒတ္ထံ အဘိသမေစ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခဿန္တကရော
 ဟောတိ။

ရဟန်းတို့...ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည် ဆယ်ပါးသော

၂၄၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တရားတို့၌ ပြီးငွေ့တဲ့= နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် ရင့်သန်အောင် တပ်ခြင်းကင်းတဲ့ ဝိရာဂဉာဏ် ရင့်သန်အောင် လွတ်မြောက်လိုတဲ့ မုစ္စိတုကမ္ပတာဉာဏ် ရင့်သန်အောင် ဒီတရားဆယ်မျိုးတို့ရဲ့ အပိုင်းအခြားကိုသိအောင် ကြိုးကုတ်အားထုတ်လျှင် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တဲ့ သစ္စာလေးပါး တရားကို မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိပြီးလျှင် မျက်မှောက်ဘဝ=ပစ္စက္ခ၌ သံသရာဝဋ် ဒုက္ခအဆုံးကို ပြုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ကတမေသု ဒသသု=အဘယ်တရား ဆယ်ပါးတို့၌လဲ (ဆို တော့) (အဖြေက) ဒသသု အကုသလေသု ကမ္မပထေသု=အကုသိုလ် ကမ္မပထ တရားဆယ်ပါးဆိုတဲ့ ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါန၊ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ (ကာယကံသုံးပါး)၊ မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏဝါစာ၊ ဖရသဝါစာ၊ သမ္ပပ္ပလာပ (ဝစီကံလေးပါး)၊ အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ (မနောကံ သုံးပါး)=ဤ အကုသိုလ် ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးတို့ကို နစ်နစ် ကာကာ သိရမှာ ဖြစ်တယ်။ (တစ်နည်းဆိုလျှင်) - ဤအကုသိုလ် ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ဆင့်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်း ခြားခြား သိရမယ်။ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိလျှင် မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခအဆုံးသို့ ရောက်တယ်” (ဤသို့ ဆိုလို၏)။ (ဤတွင် ပဌမဒသပဉ္စာသုတ် ပြီး၏)။ ။

ဤသုတ္တန်လာ ပြဿနာ ဆယ်ချက်ကို စိတ္တသေဋ္ဌေးက နိဂဏ္ဏနာဋပုတ္တတက္ကဒွန်းကို မေးရာ လုံးဝမဖြေနိုင်သဖြင့် စိတ္တသေဋ္ဌေး က “အဲဒီပြဿနာ ၁၀ ချက်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖြေကြားနိုင်လျှင် ကြွခဲ့ပါ။ လှလှကြီးကိုးကွယ်ပါသည်” ဟု ဆိုပြီး ရှိမခိုးဘဲ နေရာမှထ၍ ပြန်သွားလေသည်။ နာဋပုတ္တလဲ ငြိန်မလာပါ။ ။

နိဂဏ္ဏနာဋပုတ္တသုတ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ပြီး၏။

စိတ္တသံယုတ်(၉) အစေလကဿပသုတ် တရားတော်

စိတ္တသံယုတ်မှ သုတ္တန်ပေါင်း ၁၀-သုတ်ရှိတဲ့အနက် (၈)ရှစ် သုတ် ဟောပြီးခဲ့ပြီ။ ယနေ့ (၉)ကိုးခုမြောက်ဖြစ်တဲ့ အစေလကဿပ သုတ်ကို ဟောဖို့ အလှည့်အကြိမ် ရောက်ရှိခဲ့ပါပြီ။ သုတ္တန်ကို စကြပါစို့။

တေန ခေါ ပန သမယေန အစေလော ကဿပေါ မစ္ဆိကာသဏ္ဍံ အနုပ္ပတ္တော ဟောတိ စိတ္တဿ ဂဟပတိနော ပုရာဏဂိဟိသဟာယော။

ဤသုတ္တန် ဖြစ်ပေါ်လာမည့်အချိန်မှာ မစ္ဆိကာသဏ္ဍန်ဂုံးနေ စိတ္တသေဋ္ဌေး၏ ရှေးလူဖြစ်စဉ်အခါ အလွန်ရင်းနှီးသူ သူငယ်ချင်းဖြစ်တဲ့ အဝတ်မလွမ်း “ကဿပ” ခေါ်တဲ့ တက္ကဒွန်းဟာ သူ့သူငယ်ချင်း စိတ္တ သေဋ္ဌေးရှိရာ မစ္ဆိကာသဏ္ဍန်ဂုံးကို ရောက်ရှိလာတယ်။

ဣန္ဒြိယမှာ အယူဖောက်ပြန်တဲ့ လူတွေက အဝတ်မဝတ်တာ သည်ပင် အင်မတန် ကောင်းတဲ့ အကျင့်လို့ ထင်မှတ်ကြတယ်။ ခေါင်း ရိတ်ပြန်လျှင်လည်း ဆံပင်ကို ထန်းစေ့မှုတ်နဲ့ မွေးညှပ်နဲ့ ညှပ်ပြီး ဆွဲနုတ်ကြတယ်။ အဲဒီလို ဆင်းရဲအောင် ပြုကျင့်ခြင်းကိုပင် သူတို့ အဖို့ရာ “ပဗ္ဗဇ္ဇ=ရဟန်းအကျင့်” လို့ အယူဖောက်ပြား မှားရှာကြတယ်။

အစေလကဿပတက္ကဒွန်း မစ္ဆိကာသဋ္ဌန်ဂုံးသို့ ရောက်တယ် လို့ သတင်းကြားတော့ စိတ္တသေဋ္ဌေး အစေလကဿပထံ သွားပြီး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ နှုတ်ခွန်းဆက် စကားပြောကြား၍ အပြစ်လွတ် ရာက ထိုင်နေပြီး -

ကိဝစီရံ ပဗ္ဗဇိတဿ ဘန္တေ ကဿပ။

အရှင်ကဿပ...အရှင်ဘုရား ရဟန်းဖြစ်တာ မည်မျှကြာပြီ လဲ (လို့ မေးတယ်)။

အစေလကဿပက -

၂၄၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တိသမတ္တာနိ ခေါ် မေ ဂဟပတိ ဝဿာနိ ပဗ္ဗဇိတဿ။

ဒါယကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး ... ငါ့အဖို့ရာ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်မျှ ရှိခဲ့ပြီ (ဤကဲ့သို့ ဖြေတယ်)။

တစ်ဖန် စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

ဣမေဟိ ပန တေ ဘန္တေ တိသမတ္တေဟိ ဝဿေဟိ ပဗ္ဗဇိတဿ အတ္ထိ ကောစိ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မော အလမရိယ ဉာဏဒဿနဝိသေသော အဓိဂတော ဖာသုဝိဟာရော။

အရှင်ဘုရား...ဤ နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်မျှ ကြာအောင် ရဟန်းပြုခဲ့သော အရှင်ဘုရား၏ အဖို့ရာ ချမ်းသာစွာ နေနိုင်ကြောင်း လူတို့၏ ကုသိုလ်တရားထက် သာလွန်တဲ့ အရိယာမဂ်ဉာဏ်အထူးကို ရအပ်တာများ ရှိပါသလား (ဟု မေးလျှောက်လေသည်)။

ထိုအခါ အစေလကဿပက-

ဣမေဟိ ခေါ် မေ ဂဟပတိ တိသမတ္တေဟိ ဝဿေဟိ ပဗ္ဗဇိတဿ နတ္ထိ ကောစိ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မော၊ အလမရိယ ဉာဏဒဿနဝိသေသော အဓိဂတော ဖာသုဝိဟာရော အညတြ နဂ္ဂေယျာ စ မုဏ္ဍေယျာ စ ပါဝဠနိပ္ပောဋ္ဌနာယ စ။

ဒါယကာစိတ္တသေဋ္ဌေး...ဤနှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်မျှ ကြာအောင် ရဟန်းပြုခဲ့ရသော ငါ့အဖို့ရာ အဝတ်မဝတ်ခြင်း၊ ဆံချတဲ့အခါမှာ မွေးညှပ်+ထန်းစေ့မှုတ်တို့ဖြင့် ညှပ်၍ ဆင်းရဲစွာ ဆံချခြင်း၊ အဝတ်မပါ မြေမှာထိုင်ရ၍ ကိုယ်၌ လိမ်းကပ်နေသည့် မြူမှုန်ဖုန်ကို ခါခြင်းကလွဲ၍ ချမ်းသာစွာ နေနိုင်ကြောင်း လူတို့၏ ကုသိုလ်တရားထက် သာလွန်တဲ့ အရိယာမဂ်ဉာဏ် အထူးကို ရအပ်တာများ တစိုးတစိမျှ မရှိပါချေ။ (ဤကဲ့သို့ ဖြေဆိုသည်)။

ဤ၌ မှတ်ဖွယ်ကို ပြဦးအံ့ -

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာက “သာသနာဟူသော စကား၊ ပဗ္ဗဇိတ = ရဟန်းပြုသည် ဆိုသောစကား” ဤသို့စသော ဝေါဟာရစကားတွေကို သာသနာပြင်ပ အယူရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အလွန်နှစ်သက်ကြတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒကို မနှစ်သက် လက်မခံမယူကြသော်လဲ သာသနာဆိုတဲ့ ဝေါဟာရ+ပဗ္ဗဇိတ=ရဟန်းပြုခြင်းဆိုတဲ့ ဝေါဟာရတို့ကို အခြားအယူဝါဒသမားတို့က နှစ်သက်စွာ ခေါ်ဆိုသုံးစွဲကြသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာက အဘိဓမ္မာလို ဆိုလိုက်တော့ လူ့ပြည်လောက လူတွေကလဲပဲ အဘိဓမ္မာတဲ့+ရုပ်အဘိဓမ္မာတဲ့+နာမ်အဘိဓမ္မာတဲ့+နိုင်ငံရေးအဘိဓမ္မာတဲ့၊ တစ်မိုးလုံး ဖျောက်ဆိပ်ကျနေတာပဲ။ ဘုန်းကြီး တွဲရဲ့ရှုတ်ချတာ၊မဟုတ်ပါဘူး။ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်ရဲ့ တရားတွေဟာ တရားကိုယ်=တရားသားကို မဆိုထားနဲ့ အမည်နာမကိုတောင်မှ အယူဝါဒမတူသော ပုဂ္ဂိုလ်များ နှစ်သက်ကြသည်ကို ပြောလိုပါတယ်။ ယခုလဲ အစေလကဿပ-“နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်ကြာအောင် ရဟန်းပြုခဲ့ရသော ငွါအဖို့ရာ” လို့ သူ့ကိုယ်သူ “ပဗ္ဗဇိတ=ရဟန်းပြုခဲ့သည်” ဟု ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

သာသနာက ရဟန်းများအဖို့ သစ်ပင်ရင်း စသည်မြေ၌ ထိုင်သောအခါ နေရာထိုင်+(နေရာထိုင်မရှိက) သစ်ရွက်များကို ခင်း၍ ထိုင်ရ သည်။ အစေလကဿပအဖို့ရာ မြေ၌သာ ထိုင်ရသောကြောင့် “တင်ပါး၌ ကပ်သည့် ဖုန်မြူမှုတို့ကို ခါထုတ်ရခြင်း ဒုက္ခ” ပိုသည်။ (ဤကား မှတ်ဖွယ်)။

သူငယ်ချင်းနှစ်ဦး တရားဆွေးနွေးခန်း

ဤကဲ့သို့ အစေလကဿပ တက္ကဒွန်းက မိမိ၏ အဖြစ်သနစ်ကို ပြန်လည်ဖြေကြား ပြောဆိုလတ်သောအခါ-

စိတ္တသေဋ္ဌေးက -

အစ္စရိယံ ဝတ ဘော၊ အဗ္ဗုတံ ဝတ ဘော ဓမ္မဿ သွာက္ခာတတာ၊ ယတြ ဟိ နာမ တိသမတ္တေဟိ ဝဿေဟိ ပဗ္ဗဇိတဿ န ကောစိ ဥတ္တရိမနုဿ ဓမ္မော အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသော အဓိဂတော အဘဝိဿ ဖာသုဝိဟာရော အညတြ နဂ္ဂေယျာ စ မုဏ္ဍေယျာ စ ပါဝဠနိပ္ပေါဋ္ဌနာယ စ။

နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်မျှ ကြာအောင် ရဟန်းပြုခဲ့ရပါလျက် အဝတ်မဝတ်ရခြင်း၊ ဆံချတဲ့အခါမှာ မွေးညှပ်+ထန်းစေ့မှုတ်တို့ဖြင့် ညှပ်၍ ဆင်းရဲစွာ ဆံချရခြင်း၊ အဝတ်မပါ မြေမှာ ထိုင်ရ၍ ကိုယ်၌ လိမ်းကပ်နေသည့် မြူမှုန်ဖုန်ကို ခါရခြင်းကလွဲ၍ ချမ်းသာစွာ နေနိုင်ကြောင်း၊ လူတို့၏ ကုသိုလ်တရားထက် သာလွန်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ် အထူးကို ရအပ်တာများ တစိုးတစီမျှ မရှိတာကြောင့် (မရှိတုံရကား)- အို-အရှင်ကဿပတို့ရဲ့ တရားကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်ပုံက လက်ဖျစ်တီး အံ့ချိုး ထိုက်ပါပေစွာ။ အို...မဖြစ်စဖူး အထူးဖြစ်ပါပေစွာ- (ဤကဲ့သို့ ချီးမွမ်းသည့် အယောင်ဖြင့် ကဲ့ရဲ့စကား ပြောကြားသောအခါ)-

ကဿပတက္ကဒ္ဒနန်းက-

တုယံ ပန ဂဟပတိ ကိဝစိရံ ဥပါသကတ္တံ ဥပဂတဿ။
ဒါယကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး...သင့်အဖို့ရာ သရဏဂုံခံ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဥပါသကာအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခဲ့သည်မှာ မည်မျှကာလကြာပြီလဲ။

ဤသို့ မေးသဖြင့် စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

မယုမ္ပိ ခေါ ဘန္တေ တိသမတ္တာနိ ဝဿာနိ ဥပါသကတ္တံ ဥပဂတဿ။

အရှင်ကဿပ...တပည့်တော်အဖို့ရာ သရဏဂုံခံ၍ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင် ဥပါသကာ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခဲ့သည်မှာလဲ နှစ်ပေါင်း
သုံးဆယ်တို့မျှ ရှိခဲ့ပါပြီဘုရား ... (ဤသို့ ဖြေကြားလေသည်)။
ထိုအခါ-

ကဿပတက္ကဒ္ဒန္တနန်းက -

ဣမေဟိ ပန တေ ဂဟပတိ တိသမတ္တေဟိ ဝဿေဟိ
အတ္ထိ ကောစိ ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မော
အလမရိယဉာဏဒဿန ဝိသေသော အဓိဂတော
ဖာသုဝိဟာ ရော။

ဒါယကာစိတ္တသေဋ္ဌေး...သင့်အဖို့ရာ သရဏဂုံခံ၍ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင် ဥပါသကာ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခဲ့သည်မှာလဲ နှစ်ပေါင်း
သုံးဆယ်တို့ မျှကြာ ကာလအတွင်းမှာ ချမ်းသာစွာ နေနိုင်ကြောင်း
လူတို့၏ ကုသိုလ်တရားထက် သာလွန်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ် အထူးကို
ရအပ်သည်များ တစိုးတစိ ရှိပါသလား (ဟု မေးမြန်းလေသည်)။

ထို အခါ စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

ဂိဟိနောပိ သိယာ ဘန္တေ။

အရှင်ကဿပ...တရားသဖြင့် ဆုံးမရာ ဤဓမ္မဝိနယ
သာသနာတော်မှာ လူဝတ်ကြောင်အဖို့ရာလဲပဲ အရိယမဂ်ဉာဏ်အထူး
ကို ရအပ်သည်များလဲ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ (ဟု စကားပလ္လင် ခံပြီးလျှင်)-

အဟံ ဟိ ဘန္တေ ယာဝဒေဝ အာကင်္ခါမိ၊ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ
ဝိဝိစ္စ အကုသ လေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ
ဝိဝေကဇံ ပီတိ သုခံ ပဋ္ဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။
(အစရှိသည်ဖြင့်)

အရှင်ကဿပဘုရား ... တပည့်တော် အလိုရှိသလောက်

၂၅၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ရှုပါဝစရ ပဌမဈာန်ကိုလဲ ဝင်စားနိုင်ပါတယ်။ (ပ) ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်ကိုလဲ အလိုရှိသလောက် ဝင်စားပြီး နေနိုင်ပါတယ်။

သစေ ခေါ် ပနာ+ဟံ ဘန္တေ ဘဂဝတော ပဌမတရုံ ကာလံ ကရေယျံ။

အရှင်ကဿပဘုရား...အကယ်၍များ တပည့်တော်သည် မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အလျှင်(အရင်)လက်ဦး စုတ်ပြတ်ကြွေ သေလွန်ခဲ့ပါလျှင် အနတ္တရိယံ ခေါ် ပနော+ဟံ ယံ မံ ဘဂဝါ ဧဝံ ဗျာကရေယျာ “နတ္ထိ တံ သံယောဇနံ၊ ယေန သံယောဇနေန သံယုတ္တော စိတ္တော ဂဟပတိ ပုန ဣမံ လောကံ အာဂစ္ဆေယျာ”တိ။

တပည့်တော်ကို မြတ်စွာဘုရားက “အောက်ကာမဘုံကို ဆွဲဆောင်တတ်တဲ့ ဩရုဗ္ဗာဂိယ သံယောဇဉ်ငါးပါးရဲ့ ဆွဲဆောင်ချက်ကြောင့် စိတ္တသေဋ္ဌေး နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဤကာမဘုံသို့ ပြန်လာဖို့ရန် ဆွဲဆောင်မည့် ထိုဩရုဗ္ဗာဂိယ သံယောဇဉ်လုံးဝမရှိချေ” ဟု မိန့်ကြားတော်မူလျှင် ထိုစကားသည် အံ့ဖွယ်မဟုတ်ပါ ဘုရား။

တပည့်တော်က ဘုရားရဲ့အလျှင် (အယင်) သေလို့ မြတ်စွာဘုရားကများ “စိတ္တသေဋ္ဌေးမှာ ဤကာမဘုံသို့ ပြန်လာရမည့် သံယောဇဉ် လုံးဝမရှိ”ဟု မိန့်ခဲ့သော် ထိုစကားသည် တပည့်တော်အဖို့ အဆန်း မဟုတ်ပါဘူး ဘုရား။ တပည့်တော် သိပြီးသားပါဘုရား... ဤသို့ ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။

အစေလကဿပ တရားကျပြီ

ထိုသို့ စိတ္တသေဋ္ဌေးက မိမိအနာဂါမ် အရိယာဖြစ်ကြောင်း ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်စကား ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောကြားလိုက်သောအခါ အစေလကဿပက -

အတ္တရိယံ ဝတ ဘော၊ အပ္ပတံ ဝတ ဘော၊ ယတြ ဟိ နာမ ဂိဟိံ ဩဒါတ ဝသနော ဧဝရူပံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော အလမရိယဉာဏဒဿန ဝိသေသံ အဓိဂမိဿတိ ဖာသုဝိဟာရံ။

ငါ့သူငယ်ချင်း စိတ္တသေဋ္ဌေးတို့ရဲ့ ဓမ္မဝိနယသာသနာမှာ လူဝတ်ကြောင်များကပင် ပကတိ လူတို့ကျင့်တဲ့ တရားထက် သာလွန် မြင့်မြတ်တဲ့ ချမ်းသာစွာ နေနိုင်ကြောင်း အရိယမဂ်ဉာဏ် အထူးကို ရရှိကြသည် ဖြစ်ပါပေ၏။ အိုး...သူငယ်ချင်းတို့ရဲ့ သာသနာမှာ ဓမ္မဝိနယတရား ဟောကြားထားပုံကား လက်ဖျစ်တီး၍ အံ့ချိုးထိုက်ပါ ပေစွာ။ အိုး ... မဖြစ်စဖူး အထူးဖြစ်ပါပေစွာ။ (ဤကဲ့သို့ ချီးမွမ်း ပြီးလျှင်) -

လဘေယျာ+ဟံ ဂဟပတိ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ပဗ္ဗဇုံ၊
လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒံ။

ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး...ငါသည် တရားသဖြင့် ဆုံးမရာ ဤ ဘုရားသာသနာ၌ ရှင်သာမဏေအဖြစ်ကို ရပါရစေ၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရပါရစေ (ရအောင်ဆောင်ရွက်ပေးပါ)။ (ဤကဲ့သို့ တောင်းပန်ရှာလေ သည်)။

အထူးမှတ်ရန်

ဤ၌ စိတ္တသေဋ္ဌေးက “မိမိမှာ ဤလူပြည်သို့ ပြန်လာရမည့် သံယောဇဉ် လုံးဝမရှိ” ဟု ပြောခြင်းမှာ မိမိက အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်သောကြောင့် ဩရုက္ခာဂိယ သံယောဇဉ်ငါးပါး မရှိသည်ကို ပြော ခြင်း ဖြစ်သည်။ သံယောဇဉ်ဆယ်ပါးတို့တွင်-

- (၁) သက္ကာယဒိဋ္ဌိသံယောဇဉ်
- (၂) ဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇဉ်

၂၅၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

(၃) သီလဗ္ဗတပရာမာသသံယောဇဉ်

(၄) ကာမစ္ဆန္ဒသံယောဇဉ်

(၅) ဗျာပါဒသံယောဇဉ်

ဤသံယောဇဉ်ငါးပါးတို့မှာ အောက်ကာမဘုံသို့ ဆွဲဆောင်
တတ်သောကြောင့် ဩရန္တာဂိယ သံယောဇဉ်မည်ကြောင်းနှင့်-

(က) ရူပရာဂ

(ခ) အရူပရာဂ

(ဂ) မာန

(ဃ) ဥဒ္ဒစ္စ

(င) အဝိဇ္ဇာ

ဤသံယောဇဉ်ငါးပါးတို့မှာ အထက်ဗြဟ္မာဘုံသို့ ဆွဲဆောင်
တတ်သောကြောင့် ဥဒ္ဒစ္စာ ဂိယသံယောဇဉ်မည်ကြောင်းနဝကနိပါတ်
အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် (အံ၊ ၃၊ ၂၅၂)၌ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်။

အရှင်ကဿပ ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

ထို့နောက် စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် ငယ်သူငယ်ချင်း အစေလ
ကဿပကို မိမိတည်ဆောက် လှူဒါန်းထားသော “ဝွေးချိုပင်တောရ
ကျောင်းတိုက်” သို့ ပင့်ဆောင်သွားပြီး မထေရ်ကြီးများ ရှိရာသို့ သွား၍
မထေရ်ကြီးတို့ကို -

အယံ ဘန္ဓေ အစေလော ကဿပေါ အမှာကံ
ပုရာဏဂိဟိသဟာယော၊ ဣမံ ထေရာ ပဗ္ဗာဇေန္တု
ဥပသမ္မာဒေန္တု။

အရှင်ဘုရား...ဤအစေလကဿပ တက္ကဒ္ဒန်းသည် တပည့်
တော်တို့ရဲ့ ရှေးလူ့ဘဝတုန်းက ရင်းနှီးသော သူငယ်ချင်း ဖြစ်ပါတယ်
ဘုရား၊ မထေရ်မြတ်တို့သည် ဤ အစေလကဿပကို ရှင်+ရဟန်း
ပြုပေးတော်မူကြပါ။

အဟ+မဿ ဥဿုက္ကံ ကရိဿာမိ စိဝရ ပိဏ္ဍပါတ
သေနာသန ဂိလာနပစ္စယ ဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။

တပည့်တော် သူ့ရဲ့ သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး=ပစ္စည်း
လေးပါးတို့အတွက် ကြောင့်ကြစိုက် (တာဝန်ယူ) ပါမယ်” (ဤကဲ့သို့
တောင်းပန်လျှောက်ထားလေသည်။)

အလတ္တ ခေါ အစေလော ကဿပေါ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ
ပဗ္ဗန္တံ၊ အလတ္တ ဥပသမ္ပဒံ။

တက္ကဒွန်းသည် ဤဓမ္မဝိနယ သာသနာတော်၌ ရှင်အဖြစ်၊
ရဟန်းအဖြစ်ကို ရလေပြီ။

ဤ၌ သာသနာပြင်ပ အယူရှိကြသူတို့ ဤဘုရားသာသနာ၌
ရဟန်းပြုလိုလျှင် (၄)လ ကြာအောင် တိတ္ထိယပရိဝါသ်နေပြီးမှ ရဟန်း
ပြုပေးရသည်။ သဒ္ဓါတရားကြီးမားသူ တိတ္ထိကိုသာ တိတ္ထိယပရိဝါသ်
(၄)လ မနေစေဘဲ ရဟန်းပြုပေးရသည့် ဝိနည်းဥပဒေ ရှိသော်လည်း
ပါဠိတော် အသွားကို ကြည့်ရှုရသည်မှာ သဒ္ဓါတရားကြီးသူ ဖြစ်သော
ကြောင့် တိတ္ထိယပရိဝါသ် မနေစေဘဲ မထေရ်ကြီးတို့က ရှင်+ရဟန်း
ပြုပေးတော်မူ လိုက်ကြသည့် သဘောရှိသည်ဟု အကဲခပ်၍ ရပါ
သည်။ ဆင်ခြင်ကြည်ညိုတော်မူကြပါ။

အစိရူပသမ္ပန္နော စ ပနာ+ယသ္မာ ကဿပေါ ဧကော၊
ဂူပကဋ္ဌော၊ အပ္ပ မတ္တော၊ အာတာပီ၊ ပဟိတတ္တော၊
ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ
သမ္ပဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗန္တိ၊ တဒနုတ္တရံ
ဗြဟ္မစရိယ ပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ
သစ္စိ ကတွာ ဥပသမ္ပန္တ ဝိဟာသိ။

ဆက်၍ အထူးပြုလိုသည်မှာ-အရှင်ကဿပသည် ရဟန်း

၂၅၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဖြစ်ပြီး မကြာမီမှာပင် (၁) တစ်ကိုယ်ရေး=ကောစာရိ+(၂) ဆိတ်ငြိမ်ရာ သို့ ကပ်ပြီး +(၃) အပူမာဒ သတိတရား လက်ကိုင်ထားလျက်+(၄) သမ္မပွန်ဓာန် လုံ့လဝိရိယ ထက်သန်စွာ ဖြစ်၍လျက် +(၅) ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံသို့ စိတ်ကို အမြဲပို့လွှတ်၍ (ဤအင်္ဂါ ၅-ရပ်တို့ဖြင့်) ဟောင်းအလုပ် ကို အားထုတ် နေထိုင်လေသော် မကြာမီမှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး (အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်ကို ဝင်စား၍) နေတော်မူလေပြီ။

ခိဏာ ဇာတိ၊ ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ကတံ ကရဏိယံ၊ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ အပ္ပညာသိ။

အရဟတ္တမဂ္ဂဝိထိ ဖြစ်ပြီးသည့်အခြားမဲ့၌ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာ ဝိထိ၊ ဖလပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ၊ နိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ၊ ပဟိန ကိလေသပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ တည်းဟူသော “မူလ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ ၄-မျိုး” တို့ ဖြစ်ကြပြီးနောက် အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ် ကို ဝင်စား တော်မူမြဲ ဖြစ်သည်။

အဲဒီလို အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ် ဝင်စားပြီးတဲ့နောက် “ပရမ္မရပစ္စဝေက္ခဏာ” ခေါ်တဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိများ ဖြစ်ပြီး ခိဏာ ဇာတိ=ဩ... ငါ့ဖို့ရာ ပဋိသန္ဓေတည်နေရခြင်း=ဇာတိဒုက္ခ ကုန်ပါပေါ့ တကား။ ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ=အရိယမဂ်တည်းဟူသော မြတ်သော အကျင့်ကို အပြီးအဆုံး ကျင့်သုံးအပ်ပြီးပါပေါ့တကား။ ကတံ ကရဏိယံ=ငါပြုရမည့် မဂ်ကိစ္စ ၁၆-ပါးကို ငါကား ပြုအပ်ပြီးပါပေါ့ တကား။ နာ+ပရံ ဣတ္ထတ္တာယ=ဤ(မဂ်ကိစ္စအတွက်) အခြားတစ်ပါး ပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိတော့ပါတကား၊ ဤကဲ့သို့ “ပရမ္မရပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်” ဖြင့် သိတော်မူလေပြီ။ အညတရော စ ပနာ+ယသ္မာ ကဿပေါ အရဟတံ အဟောသိ=အရှင်ကဿပသည် ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့

တွင် တစ်ပါးအပါအဝင် ဖြစ်တော်မူလေပြီ။

မှတ်ဖွယ်

ဤ၌ (၁) သီလက္ခန္ဓကျေးဇူး=သီလဂုဏ်+(၂) သမာဓိက္ခန္ဓကျေးဇူး=သမာဓိဂုဏ်+ (၃) ပညာက္ခန္ဓကျေးဇူး=ပညာဂုဏ်+ (၄) ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓကျေးဇူး=တဒင်္ဂ+ဝိက္ခမ္ဘန+သမုစ္ဆေဒ+ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ+ နိဿရဏဝိမုတ္တိတည်းဟူသော ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓ ကျေးဇူးဂုဏ်+(၅) ဝိမုတ္တိ ဉာဏဒဿနကျေးဇူး=ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် တစ်ဆယ့်ကိုးပါးတို့ကို မှတ်ရာ၏။ ထိုကျေးဇူးဂုဏ်ငါးပါးတို့အထက် ယခု “ခိဏာ ဇာတိ၊ ဝုသိတံဗြဟ္မစရိယံ၊ နာပရံက္ကတ္တာယ” ဟူ၍ သိသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ကား ဝိမုတ္တိဉာဏ ဒဿန ကျေးဇူးအဝင်အပါ “သိခါပတ္တ ပရမ္မရပစ္စ ဝေက္ခဏာ” ဉာဏ်ပညာ ဖြစ်ကြောင်း အထူးမှတ်ယူရာ၏။

ဤ တွင် ၍

(၉) အစေလကဿပသုတ် ပြီးပါပြီ

* * *

(၁၀) ဂိလာနဒဿနသုတ်

ဘုန်းကြီး သာသနာ့ ချိန်ခွင်ကြီးများ ဖြစ်ကြတဲ့ ရဟန်း ယောက်ျားချိန်ခွင်ကြီး၊ ရဟန်းမိန်းမ ချိန်ခွင်ကြီး၊ ဥပါသကာချိန်ခွင်ကြီး တို့ကို ဟောခဲ့ရာမှာ ယနေ့ဆိုလျှင် ဥပါသကာပညာ ချိန်ခွင်ကြီးဖြစ်တဲ့ “စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့အကြောင်း” (ဥပါသကာဒကာကြီးများ ပညာဘက်က အတုယူ စံတင်ရမည့်ဝတ္ထု)ကို ဟောလို့ ယနေ့ပြီးပါတော့မယ်။ ဘုန်းကြီး သွားရမည့် “တရားဟောဓမ္မခရီး” က ဥပါသကာ ဒကာကြီး တွေဘက် ချိန်ခွင်ကြီး နှစ်လက်ပြီးလျှင် အမျိုးသမီး=ဥပါသိကာ ဒါယိကာမကြီး တွေဘက်က ချိန်ခွင်ကြီးနှစ်လက်ဖြစ်တဲ့ “ခုဇ္ဇုတ္တရာနဲ့ နန္ဒမာတာ” တို့ရဲ့ အကြောင်းကိုလဲ ဟောရဦးမယ်။ ပြီးပြန်တော့လဲ

၂၅၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တရားနာပရိသတ်တို့ရဲ့ တောင်းပန်တောင့်တချက်အရ “ဝိဓုရဇာတ်”
ကို ဟောရဦးမယ်။ ဒီတော့ မိမိသွားရမည့် ဓမ္မခရီးက ရှည်လျားတော့
ခပ်လှမ်းလှမ်း ရောက်သလောက် သွားရပါမယ်။ ယနေ့ စိတ္တသံယုတ်
ရဲ့ နောက်ဆုံးဆယ်ခု မြောက်သုတ်ဖြစ်တဲ့ “ဂိလာန ဒဿနသုတ်”
ကို သံဂါယနာတင် မထေရ်မြတ်တို့က တရားဦး စပေးလိုက်ပုံက-
တေန ခေါ ပန သမယေန စိတ္တော ဂဟပတိ အာဗာဓိကော
ဟောတိ ဒုက္ခိတော ဗာဠဂိလာနော။

ယခု သုတ္တန်ဖြစ်ပေါ်မည့် အချိန်မှာ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ (တဲ့)
အနာရောဂါစွဲကပ်လို့ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ပြီး အပြင်းအထန် မမာမကျန်း
ဖြစ်နေတယ်။

အထ ခေါ သမ္ပဟုလာ အာရာမဒေဝတာ ဝနဒေဝတာ
ရုက္ခဒေဝတာ ဩသဓိ တိဏ ဝနပ္ပတိသု အဓိဝတ္တာ သင်္ဂမ္မ
သမာဂမ္မ စိတ္တံ ဂဟပတိ ဧတဒဒေါစုံ “ပဏိဓေဟိ
ဂဟပတိ ‘အနာဂတမဒ္ဒါနံ ရာဇာ အဿံ စက္ကဝတ္တိ’တိ”။

ထိုအခါမှာ အာရာမ်စောင့်နတ်များ+တောစောင့်နတ်များ+
သစ်ပင်စောင့်နတ်များ+ဆေးပင် မြက်ပင် တောစိုးသစ်ပင်တို့၌ စိုးအုပ်
နေထိုင်ကြသော နတ်များ တစုတဝေး ရောက်ရှိလာကြပြီး ကျောင်း
ဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေးကို ဤသို့ ပြောကြတယ်။ (ပြောကြပုံမှာ)

“ကျောင်းဒကာ စိတ္တသေဋ္ဌေး... ‘ငါသည် နောက်ဘဝမှာ
(ဒုတိယဘဝမှာ) စကြဝတေးမင်း ဖြစ်ရပါလို၏’ လို့ ဆုတောင်းပါ”
(ဤကဲ့သို့ ပြောကြတယ်)။

(မှတ်ဖွယ်)

ဤ၌ အထူးမှတ်ဖွယ်ကား-စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် အနာဂါမ်
အရိယာ ဖြစ်သည့်အတွက် ရှေးကသေဋ္ဌေး ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း

ဤလူ့ဘဝ သို့ နောက်ထပ် ပဋိသန္ဓေ ကပ်ရောက်နေမည် မဟုတ်၊ ဤယခု “ဂိလာန ဒဿနသုတ်”၌ စိတ္တသေဋ္ဌေး ဘယ်ဘုံသို့ ဒုတိယ ရောက်သွားသည်ဟု တိုက်ရိုက်မလာသော်လည်း သူနှင့်တွဲဖက် ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည် အဝိဟာဘုံသို့ ရောက်ရှိကြောင်း အာဠဝကသံယုတ်၌ တိုက်ရိုက်လာ သည်ကို ထောက်၍ စိတ္တသေဋ္ဌေး လဲ ဒုတိယဘဝမှာ-အနာဂါမိနော ပန သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပ္ပဇန္တိ - သင်္ဂဟကျမ်း အဆိုအတိုင်း အနည်းဆုံး သုဒ္ဓါဝါသ အဝိဟာဘုံသို့ ရောက်နိုင်သည်ကို သတိပြု မှတ်ယူရပါမည်။

ဧဝံ ဝုတ္တေ စိတ္တော ဂဟပတိ တာ အာရာမဒေဝတာ
 ဝနဒေဝတာ ရုက္ခဒေဝတာ ဩသဓိ တိဏ ဝနပ္ပတိသု
 အဓိဝတ္တာ ဒေဝတာ ဧတ+ဒဝေါစ “တမ္ပိ အနိစ္စံ၊ တမ္ပိ
 အဒ္ဓုဝံ၊ တမ္ပိ ပဟာယ ဂမနီယ”န္တိ။

ဤသို့ စိတ္တသေဋ္ဌေးအား နတ်များက နောက်(ဒုတိယ)ဘဝ မှာ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်ဖို့ရန် တောင့်တခိုင်းသောအခါ စိတ္တသေဋ္ဌေး ၈ “အဲဒီ စကြဝတေးမင်းရဲ့ စည်းစိမ်ဟာလဲပဲ မမြဲတဲ့သဘော၊ မခိုင်မာ တဲ့သဘော၊ စွန့်ပြီးသွားရမည့် သဘောပါပဲ၊ မခိုင်မာတဲ့ သဘောပါဘဲ၊ စွန့်ပြီးသွားရမည့်သဘောပါပဲ” အဲဒီလို ပြန်လည်ဖြေကြား ပြောဆိုတယ်။

ဆွေမျိုးများ အထင်မှားကြသဖြင့် စိတ္တသေဋ္ဌေး
 တရားဟောပြသခြင်း

စိတ္တသေဋ္ဌေး သေရမည့် ညောင်စောင်းမှာ လျှောင်းစက်ရင်း ဤကဲ့သို့ နတ်တို့ကို “အဲဒီစကြဝတေးမင်းရဲ့ စည်းစိမ်ဟာလဲပဲ မမြဲတဲ့ သဘော၊ မခိုင်မာတဲ့သဘော၊ စွန့်ပြီးသွားရမည့်သဘောပါပဲ”လို့ တရားသဘောကို ပြောလိုက်သောအခါ သူ့ဘေးနားမှာ ရှိနေကြတဲ့

၂၆၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဆွေမျိုးတွေ သူနာပြု တွေက “ကယောင်ကတမ်း” ပြောတယ်လို့ အထင်လွဲပြီး -

သတိ အယျပုတ္တ ဥပဋ္ဌပေဟိ၊ မာ ဝိပုလပီ။

အရှင့်သား...သတိထားပါ။ ကယောင်ကတမ်း မပြောပါနဲ့။

(ဤကဲ့သို့ ပြောကြတဲ့အခါမှာ)-

စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

ကိန္နာ+ဟံ+ဝဒါမိ၊ ယံ မံ တုမေ ဧဝံ ဝဒေထ “သတိ အယျပုတ္တ ဥပဋ္ဌပေဟိ၊ မာ ဝိပုလပီ” တိ။

ငါ့ကို အသင်ဆွေမျိုးတို့က “အရှင့်သား...သတိထားပါ။ ကယောင်ကတမ်း မပြောပါနဲ့” လို့ သတိပေးစကား ပြောကြားရန် ငါ ဘယ်လိုပြောလို့လဲ၊ (ဤကဲ့သို့ ပြန်၍ မေးလေသည်)။ ။

ထိုအခါ ဆွေမျိုးများက-

ဧဝံ ခေါ တံ အယျပုတ္တ ဝဒေသိ “တမ္ပိ အနိစ္စံ၊ တမ္ပိ အဒ္ဓုရံ၊ တမ္ပိ ပဟာယ ဂမနိယ” န္တိ။

အရှင့်သား...အရှင့်သားက “အဲဒီ စကြဝတေးမင်းရဲ့ စည်းစိမ်ဟာလဲ မမြဲတဲ့ သဘော၊ မခိုင်မာတဲ့သဘော၊ စွန့်ပြီးသွားရ မည့် သဘောပါပဲ” လို့ ဤကဲ့သို့ ကယောင်ကတမ်း ပြောသကဲ့သို့-ဟု ပြောကြပါတယ်။ ထိုအခါ စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

တထာ ဟိ ပန မံ အာရာမဒေဝတာ ဝနဒေဝတာ ရုက္ခ ဒေဝတာ ဩသမိ တိဏ ဝနပ္ပတိသု အဓိဝတ္တာ ဒေဝတာ ဧဝ+မာဟံသု “ပဏိဓေဟိ ဂဟပတိ ‘အနာဂတမဒ္ဓါနံ ရာဇာ အသံ စက္ကဝတ္တိ’ တိ”။

ဆွေမျိုးများတို့...ငါ့ကို အာရာမံစောင့်နတ်တွေ၊ တောစောင့် နတ်တွေ၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်တွေ၊ ဆေးပင်+မြက်ပင်+တောစိုးသစ်ပင်

တို့၌ စောင့်ကြတဲ့နတ်တွေက “ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး နောက် (ဒုတိယ)ဘဝမှာ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်ရပါလိ၏” ဟူ၍ ဆုတောင်းပါ= စိတ်ကို ဆောက်တည်ပါ” လို့ တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားကြတယ်။

တာ+ဟံ ဧဝံ ဝဒါမိ “တမ္ပိ အနိစ္စံ၊ တမ္ပိ အဒ္ဓုဝံ၊ တမ္ပိ ပဟာယ ဂမနိယ” န္တိ။

ထိုနတ်တို့ကို “အဲဒီ စကြဝတေးမင်းရဲ့ စည်းစိမ်ဟာလဲပဲ မမြဲတဲ့ သဘောပါပဲ။ မခိုင်မာတဲ့ သဘောပါပဲ။ စွန့်ပြီးသွားရမည့် သဘောပါပဲ” လို့ ငါပြန်ပြီး ပြောကြားတာပါ။

ထိုအခါ ဆွေမျိုးများက-

ကိံ ပန တာ အယျုပ္ပတ္တ အာရာမဒေဝတာ ဝနဒေဝတာ ရုက္ခဒေဝတာ သြသမိ တိဏ ဝနပ္ပတီသု အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ အတ္ထဝသံ သမ္ဗဿမာနာ ဧဝ+မာဟံသု “ပဏိဓေဟိ ဂဟပတိ ‘အနာဂတမဒ္ဓါနံ ရာဇာ အဿံ စက္ကဝတ္ထိ’တိ”။

အရှင့်သား၊ ဘယ်လိုအကြောင်းကို မြင်ကြလို့ အဲဒီ အာရာမ စောင့်နတ်တွေ၊ တောစောင့်နတ်တွေ၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်တွေ၊ ဆေးပင်+မြက်ပင်+တောစိုးသစ်ပင်တို့၌ စောင့်ကြတဲ့ နတ်တွေက “ကျောင်း ဒကာ... နောက်ဘဝမှာ ငါ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်ရပါလိ၏” ဟူ၍ ဆုတောင်းပါ=စိတ်ကို ဆောက်တည်ပါလို့ တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားကြတာလဲလို့ မေးကြတဲ့အခါမှာ-

စိတ္တသေဋ္ဌေးက-

တာသံ ခေါ အာရာမဒေဝတာနံ ဝနဒေဝတာနံ ရုက္ခဒေဝတာနံ သြသမိ တိဏ ဝနပ္ပတီသု အဓိဝတ္ထာနံ ဒေဝတာနံ ဧဝံ ဟောတိ။

၂၆၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဆွေမျိုးများတို့...အာရာမ်စောင့်နတ်၊ တောစောင့်နတ်၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်၊ ဆေးပင်+မြက်ပင်+တောစိုးသစ်ပင်တို့ကို စိုးအုပ် နေကြတဲ့ နတ်တို့အဖို့ရာ ဤကဲ့သို့ အကြံ ဖြစ်ကြတယ်။ ဘယ်လို ဖြစ်သလဲဆိုတော့ -

“အယံ ခေါ် စိတ္တော ဂဟပတိ သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော၊ သစေ ပဏိ ဒဟိဿတိ ‘အနာဂတမဒ္ဒါနံ ရာဇာ အဿံ စက္ကဝတ္ထိ’တိ။

ဩ...ဤစိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ ကိုယ်ကျင့်သီလကောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်+ကောင်းသော တရားရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ဖြစ်တယ်။ အကယ်၍ ဤစိတ္တသေဋ္ဌေးက ‘နောက် (ဒုတိယ)ဘဝမှာ စကြဝတေး မင်း ဖြစ်ရပါလိ၏။’ ဟူ၍ ဆုတောင်းလျှင်-

“တဿ ခေါ် အယံ ဣဇ္ဈိဿတိ သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ၊ ဓမ္မိကော ဓမ္မိကံ ဖလံ အနုပဿတိ”တိ။

“သီလရှိသော ထိုသေဋ္ဌေး၏ စိတ်တောင့်တချက်သည် သီလ စင်ကြယ်သောကြောင့်ပင် ပြည့်စုံကြပေလိမ့်မည်။ တရားရှိသောသူ သည် တရားသောအကျိုးကို မပြတ်မြင်နေရပေ၏။” ဤကဲ့သို့ နတ်တို့ အဖို့ အကြံဖြစ်ကြတယ်။

ဣမံ ခေါ် တာ အာရာမဒေဝတာ ဝနဒေဝတာ ရုက္ခဒေဝတာ ဩသဓိ ဟိဏ ဝနပုတီသု အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ အတ္ထဝသံ သမ္ပဿမာနာ ဧဝ+မာဟံသု “ပဏိဓေဟိ ဂဟပတိ ‘အနာဂတမဒ္ဒါနံ ရာဇာ အဿံ စက္ကဝတ္ထိ’တိ”။ တာ+ဟံ ဧဝံ ဝဒါမိ “တမ္ပိ အနိစ္စံ၊ တမ္ပိ အဒ္ဓုဝံ၊ တမ္ပိ ပဟာယ ဂမနိယ”န္တိ။

(ထိုသို့ အကြံဖြစ်ပြီး) ထိုအာရာမ်စောင့်နတ်များ၊ တောစောင့်
 နတ်များ၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်များ၊ ဆေးပင်+မြက်ပင်+တောစိုး
 သစ်ပင်တို့၌ စိုးအုပ်နေထိုင်ကြတဲ့ နတ်များဟာ ဤဆိုခဲ့တဲ့ အကြောင်း
 ကိုမြင်ကြပြီး “ကျောင်းဒကာသေဋ္ဌေး... ‘ငါသည် နောက် (ဒုတိယ)
 ဘဝမှာ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်ရပါလို့၏’ဟု ဆုတောင်းပါ” ဤသို့
 တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ထို့ကြောင့် ငါ ထိုနတ်
 များကို “အဲဒီ စကြဝတေးမင်းရဲ့ စည်းစိမ်လဲပဲ မမြဲတဲ့သဘောပါပဲ” လို့
 ပြန်ပြီး ပြောကြားတာပါ။ ကယောင်ကတမ်း ပြောခြင်း မဟုတ်ပါဘူး။

ဆွေမျိုးများ သတိတရားရ တောင်းပန်ကြ၍
 စိတ္တသေဋ္ဌေး သြဝါဒပေးခြင်း

ဤကဲ့သို့ စိတ္တသေဋ္ဌေး ဖြေရှင်းတဲ့စကား အကျယ်တဝင့် ပြော
 ကြားသောအခါ သေဋ္ဌေးရဲ့ ဆွေမျိုးများ အမြင်မှန် ရကြပြီး-
 တေန ဟိ အယျပုတ္တ အမေပိ သြဝဒါဟိ။
 အရှင်သား... သို့တပြီးကား အကျွန်ုပ်တို့ကိုလဲ သြဝါဒတရား
 စကား ဟောကြားပေးပါ။ ဤသို့ တောင်းပန်ကြသဖြင့် စိတ္တသေဋ္ဌေးက
 တသ္မာ ဟိ ဝေါ ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ။
 သို့ဖြစ်လျှင် သင်တို့သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် (ဟုဆိုပြီး)-
 “ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နုတတာ ဘဝိဿာမ။
 အစရှိသည်ဖြင့် သြဝါဒ ၄-ချက် အလေးအနက်ပေး
 ဟောကြားပါသည်။

၁၀-ဂိလာန ဒဿနသုတ်

ဤ၌ စိတ္တသေဋ္ဌေး ဆွေမျိုးများအား သြဝါဒပေးသောအခန်း
 (ဟရားလေးချက်မှာ) ကြည်ညိုဖွယ် အလွန်ကောင်းသည့်ပြင်

၂၆၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လက်တွေ့ကျင့်သုံးရမည့် တရားတို့ဖြစ်သဖြင့် (၁) ကြည်ညိုရန်အတွက် ပါဠိနှင့် မြန်မာပြန်တွဲ၍လည်းကောင်း၊ (၂) လက်တွေ့ကျင့်သုံး နှလုံး သွင်းရန် မြန်မာစကားပြေကိုလည်းကောင်း၊ (က-၁) (က-၂)စသည် အမှတ်ပြု၍ ရေးသားပါမည်။ ကြည်ညိုမှတ်သား၍ ပွားများကြပါလေ။

ဘုရားဂုဏ်တော် ၉-ပါး

(က-၁) (၁) ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ။=

သောဘဂဝါ=ထိုရွှေဘုန်းသခင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ် သည်။ ဣတိပိ=ဤသို့ လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့၏ ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်ကြောင်းဖြစ်သော သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိ ဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့်လည်း။ အရဟံ=အရဟံဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာပြည်တိုင် ပြန်လှိုင်ထင်ရှား ကျော်ကြားတော်မူပါပေ၏...။ (ကြည်ညိုရန်)

(က-၂) လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ပူဇာဝိသေသ ခံထိုက်လှ သည့် သီလ+သမာဓိ+ဝိမုတ္တိ+ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံ တော်မူသောကြောင့် အရဟံ+အရဟံ-ဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာပြည်တိုင် ပြန်လှိုင်ကျော်စောတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရား ... မြတ်စွာဘုရား... =သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ...။ (နှလုံးသွင်းရန်)

(၂)၊ (က-၁) ဣတိပိ သော ဘဂဝါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ =သော ဘဂဝါ=ထိုရွှေဘုန်းတော်သခင် ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ် သည်။ ဣတိပိ=ဤသို့ မဖောက်မပြန် ပင်ထွက်ဉာဏ်ဖြင့် ဧညျဗံ ငါးပါး ထိုတရားကို ပိုင်းခြားထင်ထင် အကြွင်းမဲ့ သိမြင်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ=ဟူသော

ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌမြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြန်လှိုင်ထင်ရှား
ကျော်ကြားတော်မူပါပေ၏။ (ကြည်ညိုရန်)

(က-၁)။ မဖောက်မပြန် ပင်ထွက်ဉာဏ်ဖြင့် ဂေယျဓံငါးပါး ထို
တရားကို ပိုင်းခြားကုန်စင် သိမြင်တော်မူသောကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ
ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ မြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြန်လှိုင်ကျော်စောတော်
မူသော မြတ်စွာဘုရား...=သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ...။
(နှလုံးသွင်းရန်)

(၃)။ ။(က-၁) ဣတိပိ သော ဘဂဝါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော။
=သောဘဂဝါ=ထိုရွှေဘုန်းတော်သခင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်
မြတ်သည်။ ဣတိပိ=ဤသို့လျှင် သုံးပါးရှစ်ဖြာ ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာတည့်စရဏ
အပြား တစ်ဆယ့်ငါးတို့နှင့် ထူးခြားလောက်လုံ ပြည့်စုံတော်မူသော
အကြောင်းကြောင့်လည်း။ ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နော= ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န
ဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ မြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြန်လှိုင် ထင်ရှား
ကျော်ကြားတော်မူပါပေ၏။ (ကြည်ညိုရန်)

(က-၁)။ စရဏအပြား တစ်ဆယ့်ငါးတည့် သုံးပါး+ရှစ်ဖြာ
ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာနှင့် ကောင်းစွာလောက်လုံ ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့်
ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌမြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြန်လှိုင်
ကျော်စောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား... မြတ်စွာဘုရား...=သော
ဘဂဝါ ဣတိပိ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော။ (နှလုံးသွင်းရန်)

(၄)။ ။(က-၁) ဣတိပိ သော ဘဂဝါ သုဂတော=သော
ဘဂဝါ=ထို ရွှေဘုန်းတော်သခင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည်။
ဣတိပိ=ဤသို့လျှင် မှန်လဲမှန်+သူလဲနာလို+အကျိုးလဲရှိတဲ့စကား
သူပင် မနာလိုသော်လဲပဲ မှန်၍ အကျိုးရှိတဲ့စကား=ဤစကားနှစ်မျိုး
ကိုသာ မိန့်ကြားတော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ သုဂတော=

သုဂတ-ဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြည့်လှိုင်ထင်ရှား ကျော်ကြားတော်မူပါပေ၏။ (ကြည်ညိုရန်)

(က-၁)။ အမှန်နှစ်ပါး တရားစကားကို မိန့်ကြားတော်မူသော ကြောင့် သုဂတဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြန်လှိုင် ကျော်စောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား... မြတ်စွာဘုရား သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သုဂတော...။ (နှလုံးသွင်းရန်)

(၅)။ ၁(က-၁) ဣတိပိ သော ဘဂဝါ လောကဝိဒူ=သော ဘဂဝါ=ထို ရွှေဘုန်းတော်သခင် ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်သည်။ ဣတိပိ=ဤသို့လျှင် သတ္တလောက+သင်္ခါရလောက+ဩကာသ လောကတည်းဟူသော လောကသုံးပါးကို ပိုင်းခြားထင်ထင် အကြွင်း မဲ့ သိမြင်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ လောကဝိဒူ= လောကဝိဒူဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြန်လှိုင်ထင်ရှား ကျော်ကြားတော်မူပါပေ၏။ (ကြည်ညိုရန်)

(က-၁)။ လောကသုံးပါး သဘောတရားကို ပိုင်းခြားသိမြင် တော်မူသောကြောင့် လောကဝိဒူဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြန်လှိုင်ကျော်စောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား... မြတ်စွာဘုရား ... သော ဘဂဝါ ဣတိပိ လောကဝိဒူ။ (နှလုံးသွင်းရန်)

(၆)။ ၁(က-၁) ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အနုတ္တရော ပုရိသ ဒမ္မသာရထိ။ =သော ဘဂဝါ=ထို ရွှေဘုန်းတော်သခင် ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်သည်။ ဣတိပိ=ဤသို့လျှင် မယဉ်ကျေးသော လူနတ် ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့၏ ယဉ်ကျေးအောင်ပြု ဆုံးမမှုဝယ် အတုမရှိ လွန်မြတ်ဘိသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ အနုတ္တရောပုရိသ ဒမ္မသာရထိ=အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ-ဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီး

ဖြင့် အကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြည့်လှိုင်ထင်ရှား ကျော်ကြားတော်မူပါပေ၏။ (ကြည်ညိုရန်)

(က-၂) မယဉ်ကျေးသော သတ္တဝါတို့ကို ယဉ်ကျေးအောင်ပြုဆုံးမမှုဝယ် အတုမရှိ လွန်မြတ်တော်မူသောကြောင့် အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြန်လှိုင်ကျော်စောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား...မြတ်စွာဘုရား သောဘဂဝါ ဣတိပိ အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ။ (နှလုံးသွင်းရန်)

(၇)။ ၊ (က-၂) ဣတိပိ သော ဘဂဝါ သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ။= သောဘဂဝါ= ထိုရွှေဘုန်းတော်သခင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည်။ ဣတိပိ=ဤသို့လျှင် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါများသောင်းတိုက်သားတို့ကို တရားညွှန်ပြ ဆိုဆုံးမတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း။ သတ္တာဒေဝ မနုဿာနံ=သတ္တာဒေဝ မနုဿာနံ ဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြည့်လှိုင်ထင်ရှား ကျော်ကြားတော်မူပါပေ၏။ (ကြည်ညိုရန်)

(က-၂) လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါများအား တရားညွှန်ပြဆိုဆုံးမတော်မူသောကြောင့် သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင် ပြန်လှိုင်ကျော်စောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား... မြတ်စွာဘုရား...သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ။ (နှလုံးသွင်းရန်)

(၈)။ ၊ (က-၁) ဣတိပိ သော ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓေါ။=သောဘဂဝါ= ထိုရွှေဘုန်းတော်သခင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည်။ ဣတိပိ=ဤသို့လျှင် သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြားထင်ထင် ကိုယ်တော်တိုင် သိမြင်၍ ဝေနေယျတို့အားလည်း သိစေတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ ဗုဒ္ဓေါ=ဗုဒ္ဓ-ဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ

၂၆၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မြဟ္မာပြည်တိုင် ပြည့်လှိုင်ထင်ရှား ကျော်ကြားတော်မူပါပေ၏။
(ကြည်ညိုရန်)

(က-၁) သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကို ပိုင်းခြားထင်ထင် ကိုယ်တော်တိုင်သိမြင်၍ ဝေနေယျတို့အားလည်း ဟောကြားသိစေ တော်မူသောကြောင့် ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ မြဟ္မာပြည်တိုင် ပြန်လှိုင်ကျော်စောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား... မြတ်စွာဘုရား... သော ဘဂဝါ ဣတိပိ ဗုဒ္ဓေါ။ (နှလုံးသွင်းရန်)

(၉)၊ ၁(က-၁) ဣတိပိ သော ဘဂဝါ ဘဂဝါ။=သော ဘဂဝါ=ထို ရွှေဘုန်းတော်သခင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည်။ ဣတိပိ=ဤသို့လျှင် ဣဿရိယ၊ ဓမ္မ၊ သိရိ၊ ကာမ၊ ပယတ္တ တည်းဟူသော ဘုန်းတော်ခြောက်စုံ ကျေးဇူးဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူ သော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ ဘဂဝါ=ဘဂဝါဟူသော ဂုဏ်တော် ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌမြဟ္မာပြည်တိုင် ပြည့်လှိုင်ထင်ရှား ကျော်ကြားတော် မူပါပေ၏။ (ကြည်ညိုရန်)

(က-၁) ဘုန်းတော်ခြောက်စုံ ကျေးဇူးဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံ တော်မူသောကြောင့် ဘဂဝါ ဂုဏ်တော်ကြီးဖြင့် အကနိဋ္ဌ မြဟ္မာပြည် တိုင် ပြန်လှိုင်ကျော်စောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား... မြတ်စွာ ဘုရား... သော ဘဂဝါ ဣတိပိ ဘဂဝါ။ (နှလုံးသွင်းရန်)

နိဂုံး

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အသင်္ချေယျ အပ္ပမေယျဂုဏ်တော်တွေထဲက ဒီဂုဏ်တော် ၉ ပါးတို့ ကို စိတ္တသေဋ္ဌေး သူ့ဆွေ+သူ့မျိုးများ နှလုံးသွင်း ပွားများကြရန်။

ဣတိ=ဤသို့၊ ဗုဒ္ဓေ=သဗ္ဗညု၊ ဗုဒ္ဓအမည်ရတဲ့ လောကထွတ် ထား မြတ်ဘုရား၌။ အဝေစ္စပ္ပသာ ဒေန=သက်ဝင်၍ ကြည်ညိုတဲ့

သဒ္ဓါတရားနှင့် (သိကြားမင်းက နားကင်းနဲ့လာပြီး ဖျက်သော်လဲ ငါသည် ဒီ ယုံကြည်ချက်+ ဒီအသိဉာဏ်+ဒီအမြင်မှန်တို့ဖြင့် ဘယ်နည်းနဲ့မှ မဖျက်ဘူးလို့ ဘုရားနှင့် ပတ်သက်၍ ယုံကြည်ချက် သဒ္ဓါတရားနှင့်) သမန္နာဂတာ= ပြည့်စုံကုန်သည်။ ဘဝိဿာမ=ငါတို့တတွေ ဖြစ်ကြပေကုန်လတ်အံ့ (ဟူ၍)။ (ဤပဌမ သြဝါဒကို စိတ္တသေဋ္ဌေး ဆွေမျိုးများအား ပေးအပ်ခဲ့လေသည်)။

ပဌမသြဝါဒ ပြီး၏။

(ခ) ဒုတိယသြဝါဒအခန်း

ဓမ္မေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတာ ဘဝိဿာမ
'သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္နိဋ္ဌိကော
အကာလိကော ဧဟိပဿိကော သြပ နေယျိကော ပစ္စတ္တံ
ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ'တိ။

တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါး

(၁)၊ ၁(ခ-၁) သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော။= ဘဂဝတာ= ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးသခင် ဘုရားရှင်သည်။ ဓမ္မော= နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားကောင်းကို။ သွာက္ခာတော=အစဉ် သီလကောင်းခြင်း၊ အလယ်၌ သမာဓိကောင်းခြင်း၊ အဆုံး၌ ပညာ ကောင်းခြင်းတည်းဟူသော ကောင်းခြင်းသုံးပုံ ကျေးဇူးဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံထင်ရှား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါပေ၏။ (ကြည်ညိုရန်)

(ခ-၂)၊ ဘဂျဝန္တ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် စ+လယ်+အဆုံး=သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံထင်ရှား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါပေစွာ တကား...=သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော။ (နှလုံးသွင်းရန်)

(၂)၊ ၁(ခ-၁) သန္နိဋ္ဌိကော ဘဂဝတော ဓမ္မော။=

၂၇၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘဂဝတော=ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးသခင် ဘုရားရှင်၏။ ဓမ္မော=
ကောင်းစွာဟောကြား မြတ်တရားသည်။ သန္နိဋ္ဌိကော=မျက်မှောက်
ဘဝ ကောင်းကျိုး ရထိုက်ပါပေစွာ။ (ကြည်ညိုရန်)

(ခ-၂) မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား လောကုတ္တရာတရား
ကိုးပါးသည် မျက်မှောက်မျက်မှောက်ကာလ ဤဘဝ၌ပင် ဝဋ်ဒုက္ခ
ဘေး ကင်းငြိမ်းအေးအောင် ရွက်ဆောင်နိုင်လှပါစွာတကား...=
သန္နိဋ္ဌိကော ဘဂဝတော ဓမ္မော...။ (နှလုံးသွင်းရန်)

(၃)၊ (ခ-၂) မြတ်စွာဟောကြား မဂ်လေးပါးသည် အခြားမဲ့
ကာလ စိတ္တက္ခဏဝယ် ဖလလေးပါး အကျိုးတရားကို ဖြစ်ပွားစေ
တတ်ပါစွာတကား။ အကာလိကော ဘဂဝတော ဓမ္မော။
(နှလုံးသွင်းရန်)

(၄)၊ (ခ-၂) ဧဟိပဿိကော ဘဂဝတော ဓမ္မော။
=ဘဂဝတော=ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးသခင် ဘုရားရှင်၏။ ဓမ္မော=မိန့်
မြက်ဟောကြား လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည်။ ဧဟိပဿိကော=
အမှန်လည်းရှိ စင်ကြယ်ဘိ၍ ဧဟိ+ပဿ=လာကြည့်ပဟု နှုတ်က
မြက်ဖော်ဖိတ်ခေါ်ခြင်းငှာ ထိုက်တန်ပါပေစွာ။ (ကြည်ညိုရန်)

(ခ-၂) မြတ်စွာဟောကြား လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည်
ထင်ရှားလည်းရှိ စင်ကြယ်ဘိ၍ ဧဟိ+ပဿ=လာကြည့်ကြဟု နှုတ်က
မြက်ဖော် ခေါ်ဆိုဖို့ရန် ထိုက်တန်ပါပေစွာတကား။ ဧဟိ ပဿိကော
ဘဂဝတော ဓမ္မော။ (နှလုံးသွင်းရန်)

(၅)၊ (ခ-၂) ဩပနေယျိကော ဘဂဝတော ဓမ္မော။
=ဘဂဝတော=ဘုန်းတော် ခြောက်ပါးသခင် ဘုရားရှင်၏။ ဓမ္မော=မဂ်
ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ကိုးတန်ဟောဖော် လောကုတ္တရာ တရားတော်သည်။
ဩပနေယျိကော=မရရအောင်၊ မရောက်ရောက်အောင် မိမိစိတ်၌

ကပ်၍ ဆောင်ထိုက်၊ မိမိစိတ်ဖြင့် ကပ်၍ ဆောင်ထိုက်ပါပေစွာ။
(ကြည်ညိုရန်)

(ခ-၁) မြတ်စွာဟောကြား လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည်။
ဦးဖျား+အဝတ်မီး သင့်လတ်လည်း ငြိမ်းသတ်မပြု လျစ်လျူရှု၍ မိမိ
စိတ်၌ မရ-ရအောင် မိမိစိတ်ဖြင့် မရောက် ရောက်အောင် ကပ်၍
ဆောင်ထိုက်ပါပေစွာတကား။ သြပနေယျိုကော ဘဂဝတော ဓမ္မော။
(နှလုံးသွင်းရန်)

(၆)။ (ခ-၁) ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညုဟိ ဘဂဝတော
ဓမ္မော။ ဘဂဝတော=ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးသခင် ဘုရားရှင်၏။
ဓမ္မော=မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ကိုးတန်ထင်ဖော် တရားတော်ကို။ ဝိညုဟိ=
ညွဋ်တည။ ဝိပဉ္စိတည။ နေယျ-ဟူဘိ ပညာရှိတို့သည်။ ပစ္စတ္တံ=
အသီးအသီး ကိုယ်စီကိုယ်င အဇ္ဈတ္တ၌။ ဝေဒိတဗ္ဗော=သုံးဆောင်ပါအပ်
ခံစားအပ်ပါပေ၏။ (ကြည်ညိုရန်)

(ခ-၁) မြတ်စွာဟောကြား လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည်
ဉာဏ်အား နှိုင်းညှိ ညွဋ်တည။ ဝိပဉ္စိတည။ နေယျ-ဟူဘိ ပညာရှိတို့
မိမိတို့သန္တာန်ဝယ် ဝေဖန်သုံးသပ် ခံစားအပ်ပါပေစွာတကား။ ပစ္စတ္တံ
ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညုဟိ ဘဂဝတော ဓမ္မော။ (နှလုံးသွင်းရန်)

ဤကဲ့သို့ တရားတော်ရဲ့ ဂုဏ်တော်ခြောက်ပါးကိုလဲပဲ မတုန်
မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံအောင် နေကြမည်
လို့ နှလုံးသွင်းကြ။ ဤကား စိတ္တသေဋ္ဌေး ဆွေမျိုးတို့အား ပေးအပ်
သည့် ဒုတိယသြဝါဒတည်း။ ။

ဒုတိယသြဝါဒပြီး၏။

(ဂ) တတိယဩဝါဒအခန်း
သံဃာဂုဏ်တော် ၉-ပါး

(၁)၊ (ဂ-၁) သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော။
=ဘဂဝတော=မြတ်စွာဘုရား၏။ သာဝကသံဃော=ကလျာဏပုထုဇဉ် သီလဝန် ပညဝန် အရှင်မွန် အရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ အရိယာရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာတော်မြတ်အပေါင်းသည်။ သုပ္ပဋိပန္နော=အဓိသီလ+အဓိစိတ္တ+အဓိပညာ=သိက္ခာသုံးရပ် လွန်ကောင်းမြတ်သော ပဋိပတ်ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေစွာ။ သုပ္ပဋိပန္နော ဝတဘဂဝတော သာဝက သံဃော။

အမှာစကား

ဤမှစ၍ (၁) ကြည်ညိုရန်၊ (၂) နှလုံးသွင်းရန်-ဟု မခွဲခြားတော့ဘဲ တစ်ခေါက်တည်းဖြင့်ပင် ကြည်ညိုခြင်း+နှလုံးသွင်းခြင်းတို့ကို ပြုကြပါကုန်စို့။

(၂)။ (ဂ) ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော။
=ဘဂဝတော= မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကသံဃော=ကလျာဏပုထုဇဉ် သီလဝန် ပညဝန် အရှင်မွန် အရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ အရိယာရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာတော်မြတ် အပေါင်းသည်။ ဥဇုပ္ပဋိပန္နော=အဓိသီလ+အဓိစိတ္တ+အဓိပညာ=သိက္ခာသုံးရပ် လွန်မြှောင့်မတ်သော ပဋိပတ်ဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပါပေစွာ။ ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဝတဘဂဝတော သာဝက သံဃော။

(၃)၊ (ဂ) ဣယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော။
=ဘဂဝတော=မြတ်စွာဘုရား၏။ သာဝကသံဃော=ကလျာဏပုထုဇဉ် သီလဝန် ပညဝန် အရှင်မွန် အရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ အရိယာရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာတော်မြတ် အပေါင်းသည်။ ဣယပ္ပဋိ

ပန္နော=နိဗ္ဗာန်အလိုတူ ကျင့်ကြံခြင်းတည်းဟူသော ပဋိပတ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပါပေစွာ။ ဉာယပုဋိပန္နော ဝတ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော။

(၄)၊ (၆) သာမိစိပုဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော။ =ဘဂဝတော=မြတ်စွာဘုရား၏။ သာဝကသံဃော=ကလျာဏ ပုထုဇဉ် သီလဝန် ပညဝန် အရှင်မွန် အရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ အရိယာ ရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာတော်မြတ် အပေါင်းသည်။ သာမိစိပုဋိ ပန္နော=လူတိုင်း၊ နတ်တိုင်း၊ ဗြဟ္မာတိုင်းတို့ ညွတ်ကိုင်းပျပ်ဝပ် ရိုသေအပ်သော ပဋိပတ်ဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပါပေစွာ။ သာမိစိပုဋိပန္နော ဝတ ဘဂဝတော သာဝက သံဃော။

ဤဂုဏ်လေးပါးတို့ကား အကြောင်းဂုဏ်လေးပါးတို့တည်း။ ထိုအကြောင်းဂုဏ်လေးပါးတို့ကြောင့် (အညာ၌ မိုးရွာလျှင် မြစ်ထဲ၌ ရေတိုးခြင်းအကျိုး ဖြစ်စေသကဲ့သို့) ထို သံဃာဂုဏ်တော်မှာ ဆိုလတ္တံ့ သော အာဟုနေယျ-စသော အကျိုးဂုဏ်ငါးပါးတို့ အလိုလို ပြီးပြည့် စုံလေသည်။ (မှတ်ရန်)

ယဒိဒံ=ယာနိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ=အကြင် ယောက်ျားမြတ်အစုံတို့သည်။ ယဒိဒံ=ယေ ဣမေ အဋ္ဌ ပုရိသ ပုဂ္ဂလာ= အကြင်တစ်ယောက်စီ တစ်ယောက်စီ ရေတွက်က ရှစ်ယောက်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည်။ သန္တိ=ရှိပါကုန်၏။ (အဓိပ္ပာယ် ထင်ရှား ပါ၏။)

(၅)၊ (၆) ဒေ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော အာဟုနေယျော။ =ဘဂဝတော=မြတ်စွာဘုရား၏။ ဒေ=ဒေသော သာဝက သံဃော=ဤလေးစုံရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာတော်သည်။ အာဟုနေယျော=အဝေးမှ ယူဆောင်၍ လှူဒါန်းအပ်သော အလှူဝတ်

၂၇၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကို ခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တန်စွာသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့် ပြည့်စုံတော်
မူပါပေစွာ။ အာဟုနေယျော (ဝတ) ဘဂဝတော သာဝကသံဃော။

(၆)၊ ၂(ဂ) ဒေသ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော
ပါဟုနေယျော။ =ဘဂဝတော=မြတ်စွာဘုရား၏။ ဒေသ=ဒေသော
သာဝကသံဃော=ဤ လေးစုံရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာတော်သည်။
ပါဟုနေယျော=ဧည့်သည် အလိုငှာ စီမံအပ်သည့် လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့ကို
ခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တန်စွာသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါ
ပေစွာ။ ပါဟုနေယျော (ဝတ) ဘဂဝတော သာဝကသံဃော။

(၇)၊ ၂(ဂ) ဒေသ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော
ဒက္ခိဏေယျော။ = ဘဂဝတော = မြတ်စွာဘုရား၏။ ဒေသ = ဒေသော
သာဝကသံဃော=ဤလေးစုံရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာတော်သည်။
ဒက္ခိဏေယျော=ကံကံ၏ အကျိုးကို နစ်နစ်ကာကာ ယုံကြည်၍
လှူဒါန်းအပ်သည့် မြတ်သောအလှူကိုလည်း ခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တန်
စွာသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေစွာ။ ဒက္ခိဏေယျော
(ဝတ) ဘဂဝတော သာဝကသံဃော။

(၈)၊ ၂(ဂ) ဒေသ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော
အဇ္ဈလိကရဏိယော။ =ဘဂဝတော =မြတ် စွာဘုရား၏။
ဒေသ=ဒေသော သာဝကသံဃော=ဤလေးစုံရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာ
တော်သည်။ အဇ္ဈလိကရဏိယော လူနတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ကို
လက်အုပ်ချိမိုး ရှိခိုးခြင်းအမှုကို ပြုထိုက်သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့်
ပြည့်စုံတော်မူပါပေစွာ။ အဇ္ဈလိ ကရဏိယော (ဝတ) ဘဂဝတော
သာဝကသံဃော။

(၉)၊ ၂(ဂ) ဒေသ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော အနုတ္တရံ
ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ =ဘဂဝတော =မြတ်စွာဘုရား၏။ ဒေသ=

ဧသော သာဝကသံဃော=ဤလေးစုံရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာတော် သည်။ လောကဿ=လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ အပေါင်း၏။ အနတ္တရံ= အတုမရှိ လွန်မြတ်ဘိသော။ ပုညက္ခေတ္တံ=ကောင်းမှုမျိုးကို စိုက်ပျိုး ကြံချရာ လယ်ယာမြေနှစ် ပုညခေတ်လျှင် စင်စစ် ဖြစ်တော်မူပါပေစွာ။ အနတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ(ဝတ) ဘဂဝတော သာဝက သံဃော။

ဣတိ=ဤသို့။ သံဃေ=အရိယာရှစ်ဖော် သံဃာတော်၌။ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန=မလှုပ်မတုန် သက်ဝင်ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားနှင့်။ သမန္နာဂတာ=ပြည့်စုံကုန်သည်။ ဘဝိဿာမ=ငါတို့တစ်တွေ ဖြစ်ကုန် ပေအံ့” ဤကဲ့သို့ သံဃာ့ဂုဏ် ကိုးပါးကိုလည်းပဲ မလှုပ်မတုန် သက်ဝင် ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံအောင် နေကြမည်လို့ နှလုံးသွင်းကြ ပါကုန်။ ဤကား စိတ္တသေဋ္ဌေး ချောမျိုးတို့အား ပေးအပ်သည့် တတိယ သြဝါဒတည်း။

တတိယသြဝါဒပြီး၏။

(ဃ) စတုတ္ထသြဝါဒအခန်း
အပ္ပဋိဝိဘတ္တဘောဂီ

“ယံ ခေါ ပန ကိဉ္စိ ကုလေ ဒေယျဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ အပ္ပဋိ
ဝိဘတ္တံ ဘဝိဿတိ သီလဝန္တေဟိ ကလျာဏဓမ္မေဟိ”တိ
ဒဝံ ဟိ ဝေါ သိက္ခိတဗ္ဗံ။

ကုလေ=မိမိတို့၏အိမ်၌။ ယံ ကိဉ္စိ ဒေယျဓမ္မံ=အမှတ်မထင် အကြင်တစ်စုံတစ်ခုသော လှူသင့်လှူထိုက်သော ဝတ္ထုသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ တံ သဗ္ဗံ=ထိုအိမ်မှာရှိတဲ့ လှူသင့်လှူထိုက်သည့် ဝတ္ထုမှန်သမျှ ကို။ သီလဝန္တေ ဟိ=သီလရှိကုန်သော။ ကလျာဏ ဓမ္မေဟိ=ကောင်း

၂၇၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သောအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံကုန်သော။ (သမဏ ဗြာဟ္မဏေဟိ= ကိလေသာ ခပ်သိမ်းကို ငြိမ်းစေတတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ် (မကောင်းမှု ကို အပပြုတတ်တဲ့ သူတော်သူမြတ်တို့နှင့် ထည့်ပါ။) အပုဋိဝိဘတ္တံ= “ဤရွှေကိုလှူ၊ ဤရွှေကိုထား” မခွဲခြားအပ်သည်။ ဘဝိဿတိ= ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ (ဝါ) ဖြစ်စိမ့်မည်တဲ့။ ဣတိ ဧဝံ ဟိ=ဤသို့လျှင်။ ဝေါ=အသင်ဆွေမျိုးတို့သည်။ သိက္ခိ တဗ္ဗံ=ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြရမည်။ ဤကား စတုတ္ထ သြဝါဒတည်း။

ဤစတုတ္ထသြဝါဒ၌ ဆိုလိုတာက မိမိမှာရှိတဲ့ စီးပွားဥစ္စာကို ဤရွှေသာ ငါလှူမယ်၊ ဤရွှေကို ငါသိမ်းထားမယ်၊ ဤကဲ့သို့ မခွဲခြမ်း ပါနှင့်။ အကြောင်းညီညွတ်သလို လှူမည်ဟဲ့လို့ လှူဖို့ကိုသာ ဦးတည် စိတ်ထားပါ။ လှူရမှာကလဲ ဒုဿိလပုဂ္ဂိုလ်တွေအား လှူဖို့ မဆိုလိုပါ ဘူး။ “ငါ့မှာ ရလာလျှင် အရိယာသူမြတ်တို့အား လှူဖို့ပဲ” ဤကဲ့သို့ စိတ်ထဲမှာ စွဲမြဲထားပါ။ ဤကဲ့သို့ ဆုံးမလိုရင်း ဖြစ်ပါတယ်။ စတုတ္ထ သြဝါဒပြီး၏။

တရားနိဂုံး

အထ ခေါ စိတ္တော ဂဟပတိ မိတ္တာမဇ္ဈေ ဉာတိသာလောဟိ
တေ ဗုဒ္ဓေ စ ဓမ္မေ စ သံဃေ စ စာဂေ စ သမာဒပေတွာ
ကာလ+မကာသိ။

ထိုနောက် စိတ္တသေဋ္ဌေးသည် မိတ်ဆွေ+အတူနေပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ဆွေမျိုးသားချင်းများကို ဘုရားရတနာ (တစ်နည်း ဗုဒ္ဓသရဏဂုံ)၊ တရားရတနာ (တစ်နည်း ဓမ္မသရဏဂုံ)၊ သံဃာရတနာ (တစ်နည်း သံဃသရဏဂုံ)၊ စွန့်ကြဲပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်း စာဂုဏ်တို့၌ စိတ်ကို ဆောက်တည်စေပြီး စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ခဲ့လေပြီ။ (သေလွန်ပြီး နောက် သုဒ္ဓါဝါသဘုံသို့ ရောက်သည်ဟုသာ မှတ်ယူရပါမည်။)

စိတ္တသေဋ္ဌေးရဲ့ ကြည်ညိုဖွယ်ရာ အကြောင်းအရာကို “စိတ္တသံယုတ်” ဆယ်သုတ် တို့ကို အချုပ်စဉ်းစားကြည့်လျှင် လေးနက်သော တရားဘက်ဆိုင်ရာ ပြဿနာတို့ကို သူက မေးလိုက် မထေရ်ကြီးတို့က ဖြေလိုက်၊ မထေရ်ကြီးတို့က မေးလိုက် သူက ဖြေလိုက်၊ အဲဒီသဘောတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို သာသနာမှာ ဝင်ပြီးတော့ တရားဟောကောင်းတဲ့နေရာမှာ ဒကာဘက်မှ အခြားလူ မရှိပါဘူး။ စိတ္တသေဋ္ဌေးဟာ တရားဟော အလွန်ကောင်းတဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ့်တော်တပည့် ဘိက္ခု+ ဘိက္ခုနီ+ဥပါသကာ+ဥပါသိကာ= ဆိုတဲ့ ပရိသတ်လေးပါးအား ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး အပ်နှင်းတဲ့ (ဘွဲ့နှင်းသဘင်ကြီး ဆိုကြပါစို့) နှုတ်တော်မြက်၍ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ချီးကျူးတော်မူတဲ့အခါမှာ-

ဧတဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ
ဓမ္မကထိကာနံ ယဒိဒံ စိတ္တော ဂဟပတိ။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ ယဒိဒံ စိတ္တော ဂဟပတိ=အကြင်စိတ္တသေဋ္ဌေးသည်။ အတ္ထိ=ရှိ၏။ ဓမ္မကထိကာနံ=တရားဟော ကောင်းကြကုန်သော။ မမ သာဝကာနံ=ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဖြစ်ကြကုန်သော။ ဥပါသကာနံ=ဒါယကာတို့အနက်။ ဧတံ-ဧသော=ဤ စိတ္တသေဋ္ဌေးသည်။ အဂုံ-အဂ္ဂေါ=အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးပါပေ။

ဤကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရားက စိတ္တသေဋ္ဌေးကို တရားဟောကောင်းတဲ့ အရာမှာ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ချီးကျူးတော်မူပါတယ်။

ဤတွင် ဥပါသကာ=ဒကာဘက်က စံယူစရာ “ပညာချိန်ခွင်ကြီး” ဖြစ်သော စိတ္တသေဋ္ဌေး၏အကြောင်း ပြီးစီးပြည့်စုံပါပြီ။ ။

သာဓု သာဓု သာဓု။

၂၇၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

**(ဂ) ဥပါသကာ=ဒါယကာ သာသနာ့ချိန်ခွင်ကြီး
ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည် (သမာဓိချိန်ခွင်)
တရားတော်**

အာဠာဝကသုတ် (သုတ္တနိပါတ၊ ပါ-၃၀၆၊ ၄-၂၂)

ဥပါသကာ ဒါယကာတို့ဘက်က သမာဓိနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စံနမူနာယူရမည့် သမာဓိ ချိန်ခွင်ကြီးဆိုတာက “ဟတ္ထကာ အာဠာဝက” ခေါ်တဲ့ မင်းသား ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နွယ်ငင် တစ်စင်ပါ ဆိုသလို ထိုမင်းသားအကြောင်းကို ဖော်ပြရလျှင် ခုဒ္ဒကနိကာယသုတ္တနိပါတ ကျမ်းလာ အာဠာဝကသုတ္တန်က စရပါမယ်။ အဲဒီအာဠာဝကသုတ္တန်ကို အရှင်မဟာကဿပ၊ အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်တို့က နိဒါန်းပျိုးပေး လိုက်ကြ တာက -

ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အာဠာဝိယံ ဝိဟရတိ အာဠာဝကဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ (တဲ့)။

တစ်ချိန်က မြတ်စွာဘုရား အာဠာဝိပြည်၏အနီးမှာ အာဠာဝက နတ်ဘီလူးရဲ့ ဘုံဗိမာန်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူတယ်။ (မိမိတို့ အာရုံပြုထားကြရမှာက-အာဠာဝိပြည်ရဲ့အနီး ညောင်ပင်ကြီးမှာ အာဠာဝက နတ်ဘီလူး စစ်သူကြီးရဲ့ ဘုံဗိမာန်အတွင်းမှာ ရတနာ အမျိုးမျိုး ခြယ်စီထားတဲ့ ဒိဗ္ဗပလ္လင်ပေါ်မှာ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံး ထိုင်နေတော်မူတဲ့ပုံကို အာရုံယူထားကြရမည် ဖြစ်ပါတယ်။

အကြောင်းအရာ အကျယ်ကား-

အများသိနေတဲ့ သာဝတ္ထိပြည် ယူဇနာပေါင်း (၃၀)သုံးဆယ် (မိုင်ပေါင်း-၃၆၀)ဝေးတဲ့ အရပ်မှာ “အာဠာဝိ” မည်တဲ့ မင်းနေပြည်ကြီး မှာ အာဠာဝိမင်းကြီး စိုးအုပ်နေထိုင်တယ်။ အာဠာဝိမင်းကြီးသည်-

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၇၉

(၁) စောရပဋိဗာဟန=တိုင်းပြည်အတွင်း ထကြွသောင်းကျန်းတတ်တဲ့ လူဆိုးသူဆိုး သူပုန် ရန်ဘေးကို တွန်းလှန်ရန်၊

(၂) ပဋိရာဇနိသေနေ=ပြည်ထောင်ချင်းမင်းတို့ မိမိရဲ့ နိုင်ငံအတွင်း ထိပါးလာမှုကို ဟန့်တားရန်၊

(၃) ဗျာယာမကရဏ=မိမိရဲ့ ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်မှုပြုရန် အဲဒီရည်သန်ချက် သုံးခုနှင့် ခုနစ်ရက်တစ်ကြိမ် ခုနစ်ရက်တစ်ကြိမ် တောလိုက် (စစ်သည်ဗိုလ်ပါနှင့်) ထွက်လေ့ရှိတယ်။ ထိုအလေ့အထအတိုင်း အာဠဝိမင်းကြီး စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့နှင့် တောလိုက်ထွက်ခဲ့ရာ တောထဲရောက်တော့ မင်းကြီးက-

ယဿ ပဿေန မိဂေါ ပလာယတိ၊

တဿေဝ သော ဘာရော။

ဘဏေ=အချင်းတို့။ ယဿ=အကြင်သူ၏။ ပဿေန=နံပါးအနီးအပါးဖြင့်။ မိဂေါ=သားကောင်သည်။ ပလာယတိ=ပြေးသွားငြားအံ့။ တဿေဝ=ထိုဘ၀၏သာလျှင်။ သော=ထိုသားကောင်သည်။ ဘာရော=တာဝန်ဖြစ်ပစေ။ (ဤသို့ တာဝန်ချ၍ တောလိုက်ကြတယ်)။ ။

“ရွှေသမင် မင်းကြီးတာကထွက်”

ထိုသို့တောလိုက်ကြတဲ့အခါ “ဧဏိမိဂ” လို့ ခေါ်တဲ့ ရွှေရောင်အဆင်း ဂါဝင်းသော အမွှေးအရောင်ရှိတဲ့ သားကောင်ကိုတွေ့၍ ဝိုင်းပြီး တောခြောက်ကြတဲ့အခါ မင်းကြီးရဲ့တာက ရွှေသမင် လွတ်ထွက်သွားတယ်။ ထိုအချိန်မှာ မင်းကြီးရဲ့အရွယ်ကလည်း အသက်လေးဆယ်လောက်အရွယ်မှာပဲ ရှိပါလိမ့်ဦးမယ်။ မင်းကြီးသည် လေလောက် လျင်မြန်တဲ့ အဟုန်ဖြင့် လေးကိုကိုင်စွဲပြီး အပြေးလိုက်ခဲ့တယ်။

၂၈၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဧဏီဆိုတဲ့ သားကောင်မျိုးကလည်း သုံးယူနေပဲ တစ်ဟုန်ထိုး ပြေးနိုင်တယ်။ သုံးယူနေရာ ပြေးပြီးရင် တစ်ခါထဲ ရေထဲမှာ ရပ်နေသလိုပဲ မပြေးနိုင်တော့ဘဲ တဟဲဟဲမောပြီး ရပ်နေတယ်။ မင်းကြီးသည် သမင်သားကို မလိုချင် မစားချင်သော်လဲပဲ “မင်းကြီးသည် သားကောင်ကိုရအောင် မဖမ်းနိုင်ပေဘူး”လို့ မှူးမတ်များ ကဲ့ရဲ့မည့်ဘေးက လွတ် ချင်လို့ သမင်ကို တွေ့တဲ့နေရာမှာ နှစ်ပိုင်းပိုင်းပြီး ဦးနှင့်ပဲ့ ဝန်နှစ်မျိုး ပြုထမ်းပြီး ပြန်လာခဲ့တယ်။

မှူးမတ်ပရိသတ်ကလဲ “ဟာ-ရှင်ဘုရင်တော့ တို့နဲ့ကွဲသားပြီ၊ ပြန်လာရင် တိုင်းပြည်ကို ပြန်လာရမှာပဲ”လို့ တိုင်ပင်ကြပြီး တိုင်းပြည်မှ တစ်ဂါဝုတ် (သုံးမိုင်)လောက် မရှိတရှိမြို့ပြင်ဘက်မှာ သစ်ခက်တဲနန်း (ယာယိနန်း)များ ထိုးပြီး စောင့်နေကြတယ်။

မင်းကြီး အာဠဝကနန်းသို့ ရောက်ရှိခြင်း

မင်းကြီးသည် တစ်ယောက်တည်းလာခဲ့၍ မြို့မှ တစ်ဂါဝုတ်လောက်ဝေးတဲ့ ပညောင်ပင်ကြီးရောက်တော့ သုံးယူနေရာခရီးကို တစ်ဟုန်ထိုး လိုက်ခဲ့ရတဲ့အတွက် ပင်ပန်းလွန်းလို့ ထမ်းလာခဲ့တဲ့ သမင်နှစ်ပိုင်းနှင့်တကွ ပညောင်ပင်ရဲ့ အရိပ်ကို ဝင်ပြီးတော့လဲ နားလိုက်ကရော အာဠဝက ဘီလူးက ကိုယ်ထင်ပြုပြီး “အသင်လူသား-သင်သည် ငါ့ရဲ့အစာ ဖြစ်ပြီ”လို့ ဆိုပြီး တစ်ခါတည်း လက်ကို ဆွဲကိုင်တော့တာပါပဲ။

မှန်ပါတယ်။ ဝေဿဝဏ်နတ်ဘီလူးမင်းကြီးက “နေမွန်းတည့် အချိန်ကို ပညောင်ပင်ရိပ်ကျရာ အရပ်သို့ ရောက်လာတဲ့လူကို စားလော့” ဟု သူ့အား အပိုင်စား ပေးခဲ့တဲ့အတွက် ပညောင်ပင်ရိပ်အောက် ရောက်လာတဲ့ မင်းကြီးအား အာဠဝကဘီလူးက “အသင်

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၈၁

လူသား- သင် ငါ့ရဲ့အစာဖြစ်ပြီ”လို့ ဆိုပြီး လက်ကိုဆွဲကိုင်လေသည်။
ထိုသို့ လက်ကို ဆွဲကိုင်ပြီးနောက် မင်းကြီး(နှင့်) အာဠာဝကဘီလူးတို့
အပြန်အလှန် ပြောဆိုကြပုံမှာ-

မင်းကြီး။ ။မူ့ မံ=အသင်ဘီလူး၊ ငါ့ကို လွှတ်လိုက်ပါ။ အဟံ
တေ ဒီဝသေ မနုဿဉ္စ ထာလီပါကဉ္စ ပေသေဿာမိ=ငါသည်
သင့်အတွက် နေ့စဉ်နေ့စဉ် လူတစ်ယောက်နဲ့ ချက်ပြီး ထမင်းတစ်အိုး
တစ်အိုး အပို့လွှတ်ပါမယ်။

အာဠာဝကဘီလူး။ ။ တံ့ ရာဇူပဘောဂေန ပမတ္ထော
သမ္ပုဿသိ၊ အဟံ ပန ဘဝနံ အနုပဂတဉ္စ အနနုညာတဉ္စ ခါဒိတုံ
န လဘာမိ၊ သွာ+ဟံ ဘဝန္တိမ္ပိ ဇိယေယျံ။

အသင်မင်းကြီးဟာ တိုင်းတော်ပြည်တော် ရောက်လို့ မင်း
စည်းစိမ်ကို ခံစားသုံးဆောင်ရလျှင် ကျွန်ုပ်ကို မေ့နေမှာပါ။ (အမှတ်
ရမှာ မဟုတ်ပါဘူး)။ ငါတမူကား ငါ့ရဲ့ဘုံဗိမာန် (ဒီပညောင်ပင်ကြီး)
အောက် မရောက်တဲ့လူ=အဲဒီလူကိုလဲ ငါမစားနိုင်ဘူး။ ဝေဿဝဏ်
နတ်မင်းကြီး ခွင့်မပြုတဲ့လူ=(တစ်ဦးတစ်ယောက်က စားပါလို့
ခွင့်မပြုတဲ့လူ) အဲဒီ လူကိုလဲ ငါမစားနိုင်ဘူး=စားခွင့်မရဘူး၊ အကယ်၍
သင်မင်းကြီးကို လွှတ်လိုက်လျှင် အရှင်မင်းကြီးကိုလဲ ငါမစားရ၊ အရှင်
မင်းကြီးက မေ့နေလို့ မပို့လျှင်လဲပဲ မစားရ၊ ဒီတော့ နှစ်ဖက်ရှုံးရှုံး
နေမှာပဲ၊ (ဤကဲ့သို့ အာဠာဝကဘီလူးက ပြောတယ်)။

ထိုအခါ အာဠာဝကမင်းကြီးက-

ယံ ဒီဝသံ န ပေသေမိ၊ တံ ဒီဝသံ မံ ဂဟေတွာ ခါဒါဟိ=
ငါ ရဲရဲကြီး ဝန်ခံပါတယ်။ မပို့နိုင်တဲ့နေ့မှာ ငါ့ကို ဖမ်းပြီး
စားလော့။ (ဒါ ခွင့်ပြုလိုက်တာပဲ၊ အဲဒီလိုဆိုတော့ အာဠာဝကဘီလူးက
စားနိုင်ခွင့်ရှိ သွားတယ်။) ထိုအခါ အာဠာဝကဘီလူးက “ကောင်းပြီ၊

၂၈၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တကားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အသင်မင်းကြီးရဲ့ ကတိအတိုင်း တည်ပါစေ" ဆိုပြီး မင်းကြီးကို လွှတ်လိုက်တယ်။ အာဠဝကဘီလူးရဲ့ ပညောင်ပင်ကမြို့နှင့် သုံးမိုင်လောက်မှာ တည်ရှိတယ်။

မင်းကြီး ပြည်တော်ဝင်ခန်း

အာဠဝမင်းကြီးက ပညောင်ပင်က ထွက်ခဲ့လို့ ပြည်ဘက်လာတဲ့အခါ ပြည်ရဲ့အနီး သစ်ခက်တဲနန်းမှာ စောင့်နေကြတဲ့ စစ်သည်ဗိုလ်ပါ မှူးမတ်များနဲ့တွေ့လို့ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့က မင်းကြီးကို မြင်လျှင်ပင် -

ကိံ မဟာရာဇ အယသမတ္တဘယာ ဧဝံ ကိလန္တော+သိ။-

အရှင်မင်းကြီးနယ်နော်၊ "ရွှေသမင်ကို မိအောင် မဖမ်းနိုင်ဘူးလို့ အများကဲ့ရဲ့မှာလောက်များ ကြောက်ပြီး ဘာပြုလို့ ဒီလောက် အပင်ပန်းခံရတာလဲ" ဤကဲ့သို့ အားလုံးက ပြောကြတဲ့အခါ မင်းကြီးအဖို့ရာ စိတ်ထဲမှာ မချမ်းသာလွန်းလို့ ဘာမှစကားတို့ မပေးဘဲ ပရိသတ်ခြံရံ၍ ရွှေနန်းတော်သို့ ဝင်ခဲ့တယ်။

ပရိသတ်ခြံရံ၍ ရွှေနန်းတော် ရောက်တဲ့အခါကျတော့မှ နဂရဂုတ္တိကခေါ်တဲ့ မြို့ဝန်မင်းကို ခေါ်ပြီး တိတ်တဆိတ် နှစ်ဦးကြား "မြို့ဝန်ရေ ငါတော့ အာဠဝကဘီလူးထံမှာ ဟောဒီလို ဝန်ခံခဲ့ရပြီ" ဆိုတော့ မြို့ဝန်မင်းက -

ကိံ ဒေဝ ကာလပရိစ္ဆေဒေါ ကတော။-

ဒေဝ=အရှင်မင်းကြီး။ ကာလပရိစ္ဆေဒေါ=အချိန်ပိုင်းကို။ ကတော ကိံ=ပြုအပ်ခဲ့သလား။ =ဘယ်နှစ်ရက် ပို့ပါမယ်။ (သို့မဟုတ်) ဘယ်နှစ်လပို့ပါမယ်၊ အဲဒီလို အချိန်အခါ အပိုင်းအခြားကို အရှင်မင်းကြီး ပြုခဲ့သလား=ပြောခဲ့သလားလို့ မေးတယ်။

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၈၃

မင်းကြီးက န ကတော ဘဏေ။ ဘဏေ=အချင်းမြို့ဝန်
မင်း။ န ကတော=အချိန်အပိုင်းအခြားကို ငါ မပြုအပ်ခဲ့ပေ။ ဘယ်
ဒါတွေ ငါ အမှတ်ရမည်လဲ၊ ငါ့အသက်ဘေး ကင်းဝေးမှ ကင်းဝေးစေ
တော့ဆိုပြီး ငါလည်းပဲ အဲဒီအပိုင်းအခြားကို မစဉ်းစားမိပါဘူးကွယ်လို့
ဆိုတော့ မြို့ဝန်မင်းက-

ဒုဋ္ဌ တယာ ကတံ ဒေဝ။

ဒေဝ=အရှင်မင်းကြီး။ တယာ=သင်ကြီးသည်။ ဒုဋ္ဌ=
မကောင်းသည်ကို။ ကတံ=ပြုအပ်ခဲ့လေပြီ။ =အရှင်မင်းကြီး ပြုလုပ်ခဲ့
ပုံက မကောင်းဘူး၊ တကယ်ဆို ဘယ်နှစ်ရက် ပို့မယ်၊ ဒီလို ဝန်ခံခဲ့ဖို့
ကောင်းတယ်။

အမနုဿာ ဟိ ပရိစ္ဆိန္န မတ္တမေဝ လဘန္တိ။

ဟိ=မှန်၏။ အမနုဿာ=ဘီလူးတို့သည်။ ပရိစ္ဆိန္န မတ္တ မေဝ=
ပိုင်းခြားအပ်သလောက်သာလျှင်။ လဘန္တိ=ရပိုင်ခွင့် ရှိကုန်၏။ အရှင်
မင်းကြီးက “ငါ လူတစ်ကျိပ်ပို့မယ်” ဆိုလျှင် လူတစ်ကျိပ်ပဲ သူတို့
ရပိုင်ခွင့် စားပိုင်ခွင့် ရှိတယ်။ ယခုတော့ အရှင်မင်းကြီးက ရက်လည်း
မပိုင်း၊ လူလည်း မပိုင်း၊ ဘယ်အပိုင်းမှ မပြုခဲ့ဘူးဆိုတော့ အရှင်
မင်းကြီးရဲ့ ပြုလုပ်ပုံဟာ မကောင်းဘူး။

အပရိစ္ဆိန္နေ ပန=အပိုင်းအခြား မပြုအပ်သော်ကား။
ဇနပဒဿ=တိုက်နယ်၏။ အာဗာဓေ=ပင်ပန်းနွမ်းနယ်ခြင်းသည်။
ဘဝိဿတိ=ဖြစ်တော့မှာပဲ ဘုရား။ လူအပေါင်းအားလုံး ဒုက္ခရောက်
ကုန်တော့မှာပဲ။

ဟောတု ဒေဝ ကိဉ္ဇာပိ ဧဝ+မကာသိ။

ဒေဝ=အရှင်မင်းကြီး။ ဧဝံ=ဤသို့။ ကိဉ္ဇာပိ အကာသိ=
အကယ်၍ကား ပြုမှားခဲ့လေဦးတော့။ ဟောတု=ရှိပါစေ။

၂၈၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အပွေ့သူက္ကော တံ ရဇ္ဇသုခံ အနုဘောတိ။

တံ=အသင်မင်းကြီးသည်။ အပွေ့သူက္ကော=ကြောင့်ကြမဲ့။
ရဇ္ဇသုခံ=မင်းစည်းစိမ်ကို။ အနုဘောဟိ=ခံစားတော်မူပါလော။ အဟံ=
အကျွန်ုပ်သည်။ ဧတ္ထ=ဤကိစ္စ၌။ ကာတဗ္ဗံ=ပြုရမည့်အမှုကို။
ကရိဿာမိ=ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ပါမည်ဘုရား။ (အရှင်မင်းကြီး
မင်းစည်းစိမ်ကိုသာ စိတ်ချမ်းသာစွာ ခံစားသုံးဆောင်၍ နေပါ။
ကျွန်တော်မျိုး လုပ်ဆောင်ဖွယ် အမှုတို့ကို လုပ်ဆောင်ပါမယ်လို့
နှစ်သိမ့်စေတယ်။)

မြို့ဝန်မင်း စီမံပုံ

နှစ်သိမ့်စေပြီး မြို့ဝန်မင်းက မိမိအိမ်မှာ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း
ထမင်းချက်ပြီး အုပ်နှင့်ထည့်ပြီး ထောင်အဝသွားပြီး အကွပ်မျက်
(အသတ်)ခံရမယ့် ရာဇဝတ်သားတွေ ကြားလောက်အောင် ထောင်ဝ
ကနေပြီး -

ယော ဇီဝိတတ္ထိကော ဟောတိ၊ သော နိက္ခမတု။

ယော=အကြင်သူသည်။ ဇီဝိတတ္ထိကော=အသက်ရှင်လို
သည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ သော=ထိုသူသည်။ နိက္ခမတု=ထွက်ခဲ့လော။
(ဆိုတော့) ထောင်ထဲက အသတ်ခံရမည့် ထောင်သားများ သူ့ထက်ငါ
အလှအယက် ထွက်လာကြတဲ့အခါ “များများမလိုချင်ဘူး၊ တစ်
ယောက်ထဲ လွှတ်နိုင်မှာ” ဆိုပြီး အဲဒီ အသတ်ခံရမယ့် ရာဇဝတ်သားကို
သူ့အိမ်ခေါ်လာပြီး ထမင်းဝအောင်ကျွေး၊ ရေမိုးအချိုးခိုင်း ထမင်း
အုပ်ကို လက်ထဲအပ်ပြီး-

ဣမံ ထာလိပါကံ ယက္ခဿဒေဟိ။

ဣမံ ထာလိပါကံ=ဤထမင်းကျက်အိုးကို။ ယက္ခဿ=
အာဠာဝကဘိလူးအား။ ဒေဟိ=အမောင် သွားပေးလော့ ဆိုပြီး တစ်

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၈၅

ယောက်တည်း လွှတ်လိုက်ရင် မသေချာမှာ စိုးပြီး မင်းချင်းယောက်ျားများ အဖော်ထည့်ပြီးတော့ လွှတ်လိုက်တယ်။ ထိုလူ အာဠာဝကဘီလူး၏ ညောင်ပင်ကြီးအောက် ဝင်မိသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အာဠာဝကဘီလူးသည် ထိုသူနှင့်တကွ ထမင်းအုပ်ကို ကျွတ်ကျွတ်ဝါးစားလေတော့၏။

ယက္ခာနုဘာဝေန ကိရ မနုဿာနံ ကေသာဒိနိ ဥပါဒါယ သကလ သရီရံ နဝနိတပိဏ္ဍော ဝိယ ဟောတိ။

ယက္ခာနုဘာဝေန=ဘီလူးတို့၏ အာနုဘော်ကြောင့်။ မနုဿာနံ=လူတို့၏။ ကေသာဒိနိ=ဆံပင် စသည်တို့ကို။ ဥပါဒါယ=အစပြု၍။ သကလသရီရံ=တစ်ကိုယ်လုံးသည်။ နဝနိတပိဏ္ဍော ဝိယ=ဆီဥခဲကဲ့သို့။ ဟောတိ ကိရ=ဖြစ်သတည်း။

ဘီလူးများက လူသားကို စားကြတဲ့အခါ သူတို့ရဲ့ အာနုဘော်ကြောင့် လူသားတစ်ကိုယ်လုံးဟာ ဘယ်အနားဖြင့် အရိုးတွေမို့လို့ မာနေလို့ စားမဖြစ်ဘူး၊ မဝါးနိုင်ဘူးလို့ မရှိဘူး။ တစ်ကိုယ်လုံး ဆီဥခဲကြီးလိုပဲတဲ့။ လူသာမန်က လူ့အနေနဲ့ကြည့်ရင် ဆံပင်ဟာ ရွံစရာပေမယ့် ဘီလူး အဖို့ရာမှာတော့ သူတို့ အာနုဘော်ကြောင့် ဆံပင်ကအစ ခြေသည်းလက်သည်းကျအောင် တစ်ကိုယ်လုံးဟာ ဆီဥခဲကြီးလိုပါတဲ့။

လိုက်ပါ ပို့ဆောင်တဲ့လူတွေ၊ မင်းချင်းယောက်ျားတွေက ထိုအခြင်းအရာကို မြင်ကြရတော့ မိမိတို့နှင့် နီးစပ်ရာလူများကို “အေး... ကိုရင်တို့၊ မခိုးကြ၊ မဝှက်ကြ၊ မတိုက်ခိုက်ကြလေနဲ့၊ ခိုးဝှက်တိုက်ခိုက်ကြလျှင် -

ရာဇာ စောရေ ဂဟေတွာ ယက္ခဿ ဒေတိ။

ရာဇာ=ပြည့်ရှင်မင်းကြီးသည်။ စောရေ=ခိုးဝှက် တိုက်ခိုက်

၂၈၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လုယက်တဲ့ လူဆိုးသူခိုးတို့ကို။ ဂဟေတွာ=ဖမ်းယူ၍။ ယက္ခဿ=အာဠဝကာဘီလူးအား။ ဒေဟိ=ပေး၏။

အဲဒီလို တိုးတိုးတိတ်တိတ် ပြောရာက တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့် နားကြားကြတော့ တိုင်းပြည်တစ်ခုလုံး ခိုးဝှက်တိုက်ခိုက်တဲ့ လူတစ်ယောက်မျှ မပေါ်တော့ဘူး။

အေး.. ရှေးက လူဆိုးအဟောင်းတွေလည်း ထောင်ထဲမှာ ကုန်၊ နောက်ထပ်လူဆိုး အသစ်တွေလည်း မပေါ်လာတော့ ထောင်ထဲမှာ လူဆိုးသူခိုးရယ်လို့ မရှိတော့ဘူး(တဲ့)။ ထိုအခါ မြို့ဝန်မင်းက ဒီ အကြောင်းကို လျှောက်ထားတော့ မင်းကြီးက အကြံပေးတယ်။ အေး.. မြို့ဝန်၊ ငါ အကြံပေးမယ်၊ လမ်းဆုံလမ်းခွမှာ ငွေထုပ်များ ပစ်ထား၊ ကောက်ယူတဲ့ လူကို “မင်းဘဏ္ဍာစိုး ခိုးတဲ့လူ”လို့ ဆိုပြီး ဖမ်းလေ၊ ဤနည်းဖြင့် လူဆိုးသူခိုး ရအောင် ရှာတာပေါ့ ဆိုတော့ မြို့ဝန်မင်းလည်း-

အပွေဝ နာမ ကောစိ လောဘေန ဂဏှေယျ။

ကောစိ=တစ်စုံတစ်ယောက်သော သူသည်။ လောဘေန=လိုချင်သဖြင့်။ အပွေဝ နာမ ဂဏှေယျ=ကောက်ယူမှု ကောက်ယူလေရာ၏။ အဲဒီ ကောက်ယူတဲ့လူကို သူခိုးဆိုပြီး ဖမ်းတာပေါ့(လို့) အကြံပေးတဲ့အတိုင်း မြို့ဝန်မင်း ဆောင်ရွက်တဲ့အခါ နောက်ပိုင်းကျတော့ ရှေးနည်းအတူပင် -

တံ ပါဒေနပိ န ကောစိ ဆုပိ။

တံ=ထိုဥစ္စာကို။ ပါဒေနပိ=ခြေဖြင့်လည်း။ ကောစိ=တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူသည်။ န ဆုပိ=တို့ရုံမျှပင် မတို့ဝံ့တော့ချေ။ ဤ အကြောင်းကို မြို့ဝန်မင်းက မင်းကြီးအား လျှောက်ထားတဲ့အခါ-

မင်းကြီးက မျူးမတ်တွေနဲ့ တိုင်ပင်တယ်။ တိုင်ပင်တဲ့အခါ

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၈၇

မျိုးမတ်တို့က-

ကုလပဋိပါဋိယာ ဧက+မေကံ ဇိဏ္ဏကံ ပေသေမ။ သော
ပကတိယာပိ မစ္စုမုခေ ဝတ္တတိ။

ကုလပဋိပါဋိယာ=အိမ်စဉ်အတိုင်း။ ဧက+မေကံ=တစ်အိမ်
လျှင် တစ်ယောက်ကျ။ ဇိဏ္ဏကံ=လူအိုကြီးများကို။ ပေသေမ=ပို့ကြ
တာပ။ သော=ထိုလူအိုကြီးသည်။ ပကတိယာပိ=သူ့နဂို ပကတိ
သဘောအားဖြင့်လည်း။ မစ္စုမုခေ=သေမင်း၏ ခံတွင်းဝ၌။ ဝတ္တတိ=
ဖြစ်နေရောက်နေတာပါ။ (သေမင်းရဲ့ ခံတွင်းဝ ရောက်နေတာဖြစ်
တော့ မထူးပါဘူး)။ အဲဒီ လူအိုကြီးတွေကို တစ်နေ့လျှင် တစ်ယောက်
ကျ ပို့ကြတာပလို့ ပြောကြတော့ -

အာဠာမင်းကြီးက-

အမှာကံ ပိတရံ အမှာကံ ပိတာမဟံ ပေသေတိဟိ မနုဿာ
ခေါဘံ ကရိဿန္တိ၊ မာ ဝေါ ဧတံ ရုစိ။

ဘဏေ=အချင်းတို့။ မနုဿာ=တိုင်းသားပြည်သူ ဗိုလ်လူတို့
က။ အမှာကံ ပိတရံ=ငါတို့၏ဖခင်ကို။ အမှာကံ ပိတာမဟံ=ငါတို့ရဲ့
အဘိုးကို။ ပေသေတိ=ဘီလူးစာကျွေး ပို့သပေ၏။ ဣတိ=ဤသို့။
ခေါဘံ=တိုင်းပြည် ချောက်ခြားမှုကို။ ကရိဿန္တိ=ပြုကြလိမ့်မယ်။
ဝေါ=သင်တို့သည်။ ဧတံ=ဤလူအိုကြီးများကို တစ်နေ့တစ်ယောက်
ပို့ဆက်မှုကို။ မာရုစိ=မနှစ်သက်ပါနဲ့။ (ဒါကိုတော့ သဘောမတူကြပါ
နဲ့လို့ မင်းကြီးက ကန့်ကွက်တဲ့အခါ)

မျိုးမတ်တို့က တစ်မျိုးပြန်ပြီး အကြံပေးကြတယ်၊ အကြံပေးပုံမှာ-
တေန ဟိ ဒေဝ ဒါရကံ ပေသေမ ဥတ္တာနသေယျကံ၊
တထာပိဿဟိ 'မာတာ မေ+ ပိတာ မေ' တိ သိနေဟော
နတ္ထိ။

၂၈၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဒေဝ = အရှင်မင်းကြီး။ တေန ဟိ = သို့ပြီးတကား။ ဥတ္တာန သေယျကံ=ပက်လက်အိပ်ကာမျှဖြစ်သော။ ဒါရကံ=ကလေးသူငယ်ကို။ ပေသေမ=ပို့ကြကုန်အံ့။ (ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့)။ ဟိ=မှန်၏။ (ဝါ) ကလေးကို ပို့သင့်တဲ့ အကြောင်းကား။ တထာဝိဓဿ=ထိုသို့ သဘောရှိတဲ့ ပုခက်တွင်း ပက်လက်အိပ်နေတဲ့ ကလေးသူငယ်၏ (အဖို့ရာ) ‘မေ=ငါ၏။ မာတာတိ=အမိဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မေ=ငါ၏။ ပိတာ=အဖဟူ၍ လည်းကောင်း’ ဣတိ+ ဤသို့။ သိနေဟော=ချစ်ခင်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ=မရှိပါဘူးဘုရား။ (ပုခက်တွင်း ပက်လက်အိပ်တဲ့ ကလေးကျတော့ အဖေမှန်း + အမေမှန်း မသိသေးဘူး၊ ဒို့ပြင်လည်း နည်းလမ်း မရှိတော့ဘူး ဆိုတော့ မင်းကြီးက ခွင့်ပြုရတယ်။

ခွင့်ပြုတဲ့ အချိန်ကစပြီး ပုခက်တွင်းက ကလေးတွေ တစ်နေ့ တစ်ယောက် ထမင်းအုပ်တစ်အုပ်နဲ့ ဘီလူးအစာ သွားသွားကျွေးကြ ရတယ်။ ကလေးတွေကို ဘီလူးစာ ကျွေးတယ် ဆိုတဲ့သတင်းလည်း ကြားရော၊ သားသည်မိခင်တွေ ဟို.. ကိုယ်ဝန်ရှိတဲ့ မိခင်တွေ အကုန်လုံး တိုင်းတစ်ပါးကို ထွက်ပြေးကုန်ကြတယ်။ အာဠဝိပြည် နန်းတော်ရဲ့ ပြင်ဘက်မှာ ကလေးတွေ မရှိတော့ဘူး။ ထောင်သားတွေ ကို ဘီလူးစာကျွေး၊ ကလေးတွေကို ဘီလူးစာကျွေးပြီး လာခဲ့တာ (၁၂-နှစ်)=ဆယ့်နှစ်နှစ် ကြာခဲ့တယ်။

အာဠဝကမင်းသား အလှည့်ကျရောက်လာခြင်း

အဲဒီ ၁၂-နှစ်ကြာ ထောင်သားတွေ ကလေးတွေကို ဘီလူးအစာ ကျွေးလာလို့ နောက်ဆုံး ဝဋ်ကျွတ်မဲ့နေ့ ရောက်ပြီ။ တစ်ပြည်လုံး မြို့တွင်းမှာ ကလေးရယ်လို့ မရှိတော့ဘဲ နန်းတွင်းမှာ အာဠဝကမင်းသားကလေး တစ်ယောက်သာ ကျန်တော့တယ်။

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၈၉

ထိုအခါ မှူးမတ်များက မင်းကြီးအား ဘယ်လိုလျှောက်သလဲဆိုတော့
နတ္ထိ ဒေဝ နဂရေ ဒါရကော ဌပေတွာ အန္တေပုရေ တဝ
ပုတ္တံ အာဠာဝက ကုမာရံ။

ဒေဝ=သမ္ဗုတိနတ် အရှင်မင်းမြတ်။ အန္တေ ပုရေ=ရွှေ
နန်းတော်အတွင်း၌။ တဝ=အရှင်မင်းကြီး၏။ ပုတ္တံ=သားတော်ဖြစ်
သော။ အာဠာဝက ကုမာရံ=အာဠာဝကမင်းသားကို။ ဌပေတွာ=ချန်လှုပ်
ထား၍။ နဂရေ=မြို့ထဲမှာတော့။ ဒါရကော=ကလေးသည်။
နတ္ထိ=တစ်ယောက်မှ မရှိတော့ဘူး။

အရှင်မင်းကြီး၊ ရွှေနန်းတော်ထဲက အရှင်မင်းကြီးရဲ့သား
အာဠာဝက မင်းသားကို ချန်ထား၍ (ဝါ-အာဠာဝကမင်းသားမှတစ်ပါး)
မြို့ထဲမှာဖြင့် ကလေးတစ်ယောက်မှ မရှိတော့ဘူး။ ကလေးဆိုလို့
အရှင်မင်းကြီးရဲ့ သားတော် အာဠာဝကမင်းသားလေး တစ်ယောက်ပဲ
ရှိတော့တယ် -

ဤကဲ့သို့ လျှောက်ထားတဲ့အခါ မင်းကြီးက ဘာပြန်ပြော
သလဲ ဆိုတော့ ယထာ မမ ပိယော ပုတ္တော၊ ဧဝံ သဗ္ဗလောကဿ။
မမ=ငါသည်။ ပုတ္တော=သားတော် အာဠာဝကမင်းသားကို။
ပိယောယထာ=ချစ်အပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ=ဤအတူ။ သဗ္ဗလောကဿ
=အလုံးစုံသော လူအပေါင်းသည်။ ပုတ္တော=မိမိ မိမိသားကို။ ပိယော
=ချစ်အပ်ပေ၏။

ဩ... ငါ့သားကို ငါချစ်သလို တိုင်းသူပြည်သားတွေလည်းပဲ
မိမိသားကို ချစ်ကြတာပဲ။ “တိုင်းသူပြည်သားရဲ့သားကိုတော့ သေစေ၊
မိမိသားကိုတော့ လွတ်စေ” ဒီအချက်သည် မသင့်လျော်မတော်ဘူး။

အတ္တနာ ပန ပိယတရံ နတ္ထိ။ လောကေ=လောက၌။
အတ္တနာ ပန ပိယတရံ နတ္ထိ။ လောကေ=လောက၌။ အတ္တနာ=

၂၉၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မိမိထက်။ ပိယတရံ=အထူးသဖြင့် ချစ်အပ်သော ဝတ္ထုသည်။ နတ္ထိ=မရှိဘူး။

ဂစ္ဆထ တမ္ဗိ ဒတွာ မမ ဇီဝိတံ=ငါ့ရဲ့သား အာဠဝက မင်းသားကိုလည်းပဲ။ ဒတွာ=ဘီလူးအားပေး၍။ မမ ဇီဝိတံ=ငါ့ရဲ့ အသက်ကို။ ရက္ခထ=စောင့်ကြကုန်လော။ (ဤကဲ့သို့ အမိန့်ပေး တယ်)။

ထိုအချိန်၌ အာဠဝကမင်းသားကလေးကို မယ်တော် မိဖုရားကြီးသည် မိမိ၏သားကို နံ့သာရေမိုး ချိုးစေပြီးလျှင် တန်ဆာ ဆင်ကာ ဘွဲ့ဖြူအဝတ်နှင့် ထွေးထားမှုပြုကာ မိမိရင်ခွင်ထက်၌ သိပ်၍ ထိုင်နေဆဲ ဖြစ်လေသည်။ မင်းချင်းယောက်ျားများသည် မင်းကြီး၏ အမိန့်အာဏာဖြင့် ထို (မိဖုရားကြီး သားတော်ကို ရင်ခွင်၌ သိပ်၍ထိုင်နေရာ) အရပ်သို့ သွားရောက်ကြပြီးလျှင် မိဖုရားကြီးနှင့် တကွ မောင်းမအပေါင်း တစ်သောင်းခြောက်ထောင်တို့ ငိုကြွေး မြည်တမ်းကြစဉ်ပင် အထိန်းတော်ကြီးနှင့်တကွ ထိုအာဠဝကမင်းသား လေးကို ယူဆောင်ကြ၍ “နက်ဖန်ခါ ဤမင်းသားကလေးသည် ဘီလူးအစာ ဖြစ်ရပေတော့မည်” ဟု ပြောဆို ဖဲသွားကြလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် အာဠဝိပြည်သို့ ကြွတော်မူခြင်း

ထိုနေ့၌ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နံနက်မိုးသောက် ထသော အခါ စောစောထတော်မူ၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်အတွင်း ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်ဝယ် မဟာကရုဏာ သမာပတ်ကို ဝင်စားတော် မူပြီးနောက် တစ်ဖန် အာသယာနုသယဉာဏ်၊ ဣန္ဒြိယပရော ပရိယတ္တိ ဉာဏ် တည်းဟူသော ဗုဒ္ဓစက္ခုတော်အစုံဖြင့် ကျွတ်ထိုက်သည့် နတ်လူ မြဟွာ သတ္တဝါလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော်-

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၉၁

- (၁) အာဠာဝကမင်းသားကလေး၏ အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရရောက်ကြောင်း ရှေးကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို လည်းကောင်း၊
- (၂) အာဠာဝကဘီလူး၏ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရရောက်ကြောင်း ရှေးကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို လည်းကောင်း၊
- (၃) တရားဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ သတ္တဝါအပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့၏ သစ္စာလေးပါးတရားကို သိမြင်မှု=ဓမ္မစက္ခုကို ရရောက်ကြောင်း ရှေးကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို လည်းကောင်း-

ဤအကြောင်းထူး သုံးရပ်ကို မြင်တော်မူလတ်ရကား ထိုည၌ ကုန်ကင်း မိုးလင်းသောအခါ နံနက်ခင်း၌ ပြုလုပ်ဖွယ်ရာ ဗုဒ္ဓကိစ္စကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်တော်မူပြီးနောက် နေမွန်းလွဲအခါ ပြုလုပ်ရမည့် ဗုဒ္ဓကိစ္စ မပြီးဆုံးသေးမီပင် လက္ခယနေ့ နေဝင်ချိန်၌ ကိုယ်တော်မြတ် တစ်ပါးတည်းသာ သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူကာ ခြေလျှင် ကြွချီတော်မူခြင်းဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်မှ ယူဇနာသုံးဆယ်တို့တိုင်တိုင် ကြွတော်မူ၍ အာဠာဝကဘီလူး၏ ဘုံဗိမာန် အာရာမ်အတွင်းသို့ ဝင်တော်မူတယ်။

ဤ၌ ယူဇနာသုံးဆယ်ဆိုသည်မှာ မိုင်ပေါင်း(၃၆၀) သုံးရာ ခြောက်ဆယ်ဖြစ်၍ ထိုခရီးကို တစ်မွန်းလွဲတည်းနှင့် ခြေလျှင် ကြွတယ်ဆိုတော့ စက်နာရီအနေဖြင့် ကြည့်လျှင် မွန်းတည့် ၁၂ နာရီအချိန်ကစပြီး ကြွခြင်းဖြစ်လို့ (၆)နာရီလောက်နဲ့ ယူဇနာ သုံးဆယ်=မိုင်ပေါင်း သုံးရာခြောက်ဆယ်ခရီး ရောက်သွားတာ သာမန် အသိနဲ့ကြည့်ရင် ယုံနိုင်ဖွယ် မရှိသလို ထင်ရတယ်။ သို့သော် မြတ်စွာ ဘုရားရဲ့ ပကတိကာယဗလ အားတော်ကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရမယ်။

၂၉၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဆင်ခြင်ကြည့်လျှင် ကာဠာဝကဆင်၊ ဂင်္ဂေယျဆင်၊ ပဏ္ဍရဆင်၊ တမ္မဆင်၊ ပိင်္ဂလ ဆင်၊ ဂန္ဓဆင်၊ မင်္ဂလဆင်၊ ဟေမဆင်၊ ဥပေါသထဆင်၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်လို့ ဆယ်ဆ ဆယ်ဆ အားတက်သွားတဲ့ ဆင်ဆယ်မျိုး ရှိကြတယ်။ အဲဒီ ဆင်ဆယ်မျိုးမှာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ပကတိ ကာယဗလ အားတော်ဟာ ဆဒ္ဒန်ဆင်ဆယ်စီးရဲ့အား ရှိတယ်။ မဇ္ဈိမပုရိသ (အားအလယ်အလတ်ရှိတဲ့) ယောက်ျားပေါင်း ကုဋေ တစ်သောင်းအားနှင့် ဘုရားအလောင်း တစ်ဦးတည်းရဲ့အားဟာ ညီမျှတယ်။ အဲဒီလို မဇ္ဈိမ ပုရိသ ကုဋေတစ်သောင်းအား ကြွားကြွား ကုန်အောင် ကိုယ်တော်ထီး ရွက်ဆောင်နိုင်တဲ့ ဒီအင်အားမျိုးကို “နာရာ ယနကာယဗလအား” လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီအားနဲ့ဆိုတော့ လေလောက်မြန်တယ်၊ စဉ်းစား ကြည့်စမ်းပါ။ “၆ နာရီလောက်နဲ့ ယူဇနာသုံးဆယ်=မိုင်ပေါင်း သုံးရာ ခြောက်ဆယ်ဆိုတာ တစ်နာရီလျှင် မိုင်ပေါင်းခြောက်ဆယ်/ခုနစ်ဆယ် တိုက်ခတ်တဲ့ လေအားမျိုးနဲ့ ပကတိ ခြေလျင်ကြွတာ”။ နေလည်း ဝင်ရော။ အာဠဝကဘီလူးရဲ့ ဘုံဗိမာန်သို့ ရောက်တော်မူတယ်။

မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂဒြာ

ဤ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ပညောင်ပင်၏အနီးဝယ် လူသာမန်တို့ မမြင်နိုင်တဲ့ အာဠဝကဘီလူး၏ဗိမာန်၌ နေတော်မူ သလော၊ သို့မဟုတ် ပညောင်ပင်ရင်း၌ နေတော်မူသလော၊ အဘယ်၌ နေတော်မူသနည်းဟုမူ အဖြေကား ဘီလူး၏ဗိမာန်အတွင်း ပလ္လင် ထက်၌ နေတော်မူ၏။ ထင်ရှားစေဦးအံ့၊ ဘီလူးတို့သည် မိမိတို့၏ ဘုံဗိမာန်ကို မြင်ကြသကဲ့သို့ ထို့အတူ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း မြင်တော်မူ၏။ သို့ရကား မြတ်ဘုရားရှင်သည် အာဠဝကဘီလူး၏ ဗိမာန်ရှိရာသို့ ကြွတော်မူပြီးလျှင် ဗိမာန်တံခါးဝ၌ ရပ်တည်တော်မူ

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၉၃

လေ၏။

ထိုအချိန်၌ အာဠာဝကဘီလူးကား ဟိမဝန္တာတောင်ဝယ် ဘီလူးတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ သွားရောက်နေသောကြောင့် အာဠာဝကဘီလူး၏ တံခါးစောင့်ဖြစ်သော “ဂဒြဘ”မည်သော ဘီလူးသည် ဘုရားထံ မှောက် သွားရောက်ရှိခိုးပြီး မြတ်စွာဘုရားနှင့် စကားအချီအချ ပြောဆိုကြသည်မှာ-

ဂဒြဘ။ ။ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ ဘုန်းတော်သခင် ရှင်ပင်ဘုရားသည် နေဝင်သောအခါမှ ကြွလာတော်မူပါသလော။

ဗုဒ္ဓ။ ။ အိမ်း... ဂဒြဘ၊ ငါဘုရားသည် နေဝင်သောအခါမှပဲ ကြွလာပေသည်။ အကယ်၍ သင့်အဖို့ရာ ဝန်မလေးလျှင် ငါ ဘုရားသည် အာဠာဝကဘီလူး၏ ဗိမာန်၌ ယနေ့ တစ်ညဉ့်မျှ နေလိုသည်။

ဂဒြဘ။ ။ ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်သော မြတ်စွာဘုရား၊ အကျွန်ုပ် အဖို့ရာ ဝန်မလေးပါ။ သို့သော် ထိုအာဠာဝကဘီလူးသည် ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းလှဘိ၏။ မိဘတို့အားသော်မှ ရှိခိုးမှု စသည်ကို မပြုပါချေ။ သို့ရကား ဘုန်းတော်သခင် ရှင်တော်ဘုရားသည် ဤအာဠာဝကဘီလူး၏ ဗိမာန်၌ နေထိုင်ခြင်းကို နှစ်သက်တော်မမူပါလင့်ဘုရား။

ဗုဒ္ဓ။ ။ ဇာနာမိ ဂဒြဘ တဿ ကက္ခဠတံ၊ န ကောစိ မမ+အန္တရာယော ဘဝိဿတိ၊ သစေ တေ အဂရ၊ ဝိဟရေယျမေ+ကရတ္ထိံ။ =ဂဒြဘ=ဒကာ ဂဒြဘ။ တဿ=ထိုအာဠာဝက ဘီလူး၏။ ကက္ခဠတံ=ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်ကို။ ဇာနာမိ=ငါဘုရား သိပါ၏။ မမ=ငါဘုရား၏ (အဖို့ရာ)။ ကောစိ=တစ်စုံတစ်ခုမျှသော။ အန္တရာယော=အန္တရာယ်သည်။ န ဘဝိဿတိ=ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်

၂၉၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ပါ။ သစေ တေ အဂရ=သင့်အဖို့ရာ ဝန်မလေးပါမူ။ ဧကရတ္တိ= တစ်ညဉ့်မျှ။ ဝိဟရေယျာမ=ငါတို့ နေလိုကုန်၏။

ဂဒြဘရယ်.. အေး.. အာဠဝက၏ ကြမ်းခက်မှုကို ငါဘုရား သိပါတယ်။ ၎်မှာ တစ်စုံတစ်ရာ အန္တရာယ်ဖြစ်မည် မဟုတ်ပါဘူး ကွယ်။ မင်း ဝန်မလေးရင် ငါ တစ်ညဉ့်လောက် နေချင်သကွယ်၊ (ဤကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်မူသောအခါ-)

ဒုတိယအကြိမ် ဂဒြဘ နတ်ဘီလူး လျှောက်ထားပြန်သည်မှာ ဂဒြဘ ။ ။ အဂ္ဂိတတ္ထကပါလသဒိသော ဘန္တေ အာဠဝကော၊ ‘မာတာ ပီတရော’ ‘တိ ဝါ’ သမဏဗြဟ္မဏာ’ ‘တိ ဝါ’ ‘ဓမ္မော’ တိ ဝါ န ဇာနာတိ၊ ဣဓာ+ ဂတာနံ စိတ္တက္ခေပမ္ပိ ကရောတိ၊ ဟဒယမ္ပိ ဖာလေတိ၊ ပါဒေပိ ဂဟေတွာ ပရ သမုဒ္ဒေ ဝါ ပရစက္ကဝါဠေ ဝါ ခိပတိ။

မြတ်စွာဘုရား၊ အာဠဝကဘီလူးသည် မီးအိုးကင်းကြီး မီးဖုတ် ထားတာနဲ့ တူပါတယ်ဘုရား။ မိဘရယ်လို့လည်း သူ မသိဘူး၊ ရဟန်း ပုဏ္ဏားရယ်လို့လည်း သူ မသိဘူး။ ဒါ တရားရယ်လို့လည်း သူ မသိပါဘူး၊ သူလုပ်တတ်တာက ဒီဗိမာန်သို့ ရောက်လာတဲ့ လူလူ ရှင်ရှင် မည်သူမဆို စိတ်ပျံ့လွင့်သွားအောင် သူ လုပ်တတ်တယ်၊ နှလုံးကို ခွဲပစ်တတ်တယ်၊ ခြေကကိုင်ပြီး သမုဒ္ဒရာတစ်ဖက် သို့မဟုတ် စကြဝဠာတောင်တစ်ဖက်သို့ ပစ်တတ်ပါတယ်ဘုရား။

ဗုဒ္ဓ။ ။ ဇာနာမိ ဂဒြဘ=ဒါတွေ သိပါတယ် ဂဒြဘရယ်၊ သစေတေ အဂရ၊ ဝိဟရေယျာမေ+ကရတ္တိ။ =သင့်မှာ ဝန်မလေး ဘူးပဆိုရင် ငါ ဘုရား တစ်ညဉ့်တာ နေလိုတယ်။

တတိယအကြိမ် ဂဒြဘ နတ်ဘီလူး လျှောက်ထားသည်မှာ- ဂဒြဘနှင့် ဗုဒ္ဓတို့ ဤ ဒုတိယအကြိမ် နည်းတူပြောကြပြီးလျှင်

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၉၅

စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ရောက်သောအခါ-

ဂဒြဘ။ ။ န မေ ဘန္တေ ဂရ၊ အပိ စ ခေါ သော ယက္ခော
အတ္တနော အနာရောစေတွာ အနုဇာနန္တံ မံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ။
အာရောစေမိ ဘန္တေ တဿ။

မြတ်စွာဘုရား၊ တပည့်တော်၏ (အဖို့ရာ) ဝန်မလေးပါ။
အထူးစကား တပည့်တော် လျှောက်ထားလိုတာကတော့ ထို
အာဠာဝကဘီလူးသည် မိမိအား မပန်ကြားဘဲ နေခွင့်ပြုရကောင်းလား
လို့ ဆိုပြီး တပည့်တော်ကို သတ်ပါလိမ့်မည်။ သို့အတွက် သူ့အား
ပြောကြားပါရစေဦး မြတ်ဘုရားလို့ လျှောက်ထားတဲ့အခါ-

ဗုဒ္ဓ။ ။ ယထာသုခံ ဂဒြဘ အာရောစေဟိ။ ဂဒြဘ၊ သင်
အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာသလို သွားပြီးပြောလေဟု ခွင့်ပြုတော်မူတယ်။

အာဠာဝကဗိမာန် ရတနာပလ္လင်၌

မြတ်စွာဘုရားတရား ဟောတော်မူခြင်း

ဂဒြဘ နတ်ဘီလူး ဘီလူးအစည်းအဝေးသို့ ထွက်သွားသော်
မြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်ကြောင့် အာဠာဝကဗိမာန်တံခါးကြီး
အလိုလိုပွင့်လာတဲ့အခါ ဘုရားရဲ့ အသရေဖြင့် ဗိမာန်တွင်းသို့ ကြွတော်
မူပြီး အာဠာဝကဘီလူး မင်္ဂလာပွဲများ ကျင်းပတဲ့အခါမှာ ထိုင်တဲ့ ဒီဗ္ဗ
ရတနာပလ္လင်ပေါ်မှာ ဘုရားကိုယ်တော်မြတ် ကြွ၍ ထိုင်တော်မူတယ်။
ထိုင်တော်မူပြီး ရွှေရောင်အဆင်း ဝါဝင်းသော ပီတရောင်ခြည်တော်ကို
လွှတ်တော်မူတယ်။ ထိုရောင်ခြည်တော်ကို ဖူးမြော်ကြရ၍ အာဠာဝက
ဘီလူးရဲ့ မောင်းမမိသံ ယက္ခိန်များ အကုန်ထွက်ပြီး မြတ်ဘုရားအား
ရိသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍ ထိုင်ကြတဲ့အခါ မြတ်ဘုရား တရားဟောတော်မူ
သည်မှာ-

၂၉၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ပုဗ္ဗေ တုမေ ဒါနံ ဒတွာ သလံ သမာဒိယိတွာ ပူဇနေယျံ
ပူဇေတွာ ဣမံ သမ္ပတ္တိံ ပတ္တော၊ ဣဒါနိပိ တထေဝ
ကရောထ၊ မာ အညမည် ဣဿာ မစ္ဆရိယာဘိဘူတာ
ဝိဟရထ။

ယက္ခိနိ ဒါယိကာမတို့၊ သင်တို့သည် ရှေးအခါက အလှူဒါန
ပေးလှူခဲ့ကြ၍ သိလကို ဆောက်တည်ခဲ့ကြ၍ ပူဇော်ထိုက်သူကို
ပူဇော်ခဲ့ကြ၍ ဤနတ်စည်းစိမ်ကို ရောက်ရှိခံစံ ကြရကုန်ပြီ။ ယခုအခါ
၌လည်း ထိုရှေးအတူသာလျှင် ပြုကြလော့။ တစ်ယောက်က
တစ်ယောက်ကို မနာလိုခြင်း=ဣဿာတရား၊ ဝန်တို့၊ စေးနဲ့ နှမ္ပော
ခြင်း=မစ္ဆရိယတရားတို့ လွမ်းမိုးနှိပ်စက်ကြကာ မနေကြကုန်လင့်။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ထိုဘိလူးမတို့အား ပကိဏ္ဍက
ဓမ္မကထာ ဒေသနာတရားကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဘိလူးမများ
လည်း မြတ်ဘုရား၏ ချိုမြိန်လှစွာသော တရားသံကို ကြားနာကြရ၍
သာဓုကောင်းချီး အထောင်ပေးကြပြီး ဘုရားရှင်ကို ခြံရံလျက်
ထိုင်နေမြဲ ထိုင်နေကြတယ်။

အာဠဝကနှင့် ဂဒြဘတို့ အပြန်အလှန် ပြောကြဆိုကြပုံ

ဂဒြဘ နတ်ဘိလူး အစည်းအဝေးသို့ သွားရောက်၍ သူ့ဆရာ
အာဠဝကဘိလူးနှင့် တွေ့သောအခါ နောက်နားက ကပ်ပြီး-

ဂဒြဘ။ ။ ယဂ္ဂေ မာရိသ ဇာနေယျာသိ၊ ဝိမာနေ တေ
ဘဂဝါ နိသိန္ဒော။

မာရိသ=ဆင်းရဲကင်းသော အရှင်အာဠဝက နတ်မင်း။
ယဂ္ဂေ=အကျွန်ုပ် တိုက်တွန်းပါ၏။ ဇာနေယျာသိ=ဆင်ခြင်စဉ်းစား
သတိထားတော်မူ။ တေ=အရှင်၏။ ဝိမာနေ=ဘုံမိမာန်၌။ ဘဂဝါ=

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၂၉၇

မြတ်စွာဘုရားသည်။ နိဗ္ဗာန်သို့=ထိုင်နေပြီ။

ဒုက္ခကင်းရှင်း အို-အရှင် အာဠာကဘိလူးမင်း၊ အကျွန်ုပ် တိုက်တွန်းပါ၏။ ဆင်ခြင်စဉ်းစား သတိထားတော်မူပါ။ အရှင်၏ ဗိမာန်၌ မြတ်စွာဘုရားသခင် ကြွရောက်ထိုင်နေတော်မူပါတယ်ဟု ရိုသေစွာ ပြောကြားတယ်။

ထိုအခါ အာဠာကဘိလူးက ပုရိသမာန်ဖြင့် ရှက်နိုးရကား- အာဠာက။ ။ တုဏှိ ဟောတိ=မင်း တိတ်တိတ်နေစမ်း၊ ဂန္ဓာ ကတ္တဗ္ဗံ ကရိဿာမိ=ယခုပင် ပြန်သွားပြီး ငါလုပ်သင့်သည်ကို ပြုလုပ်မည်ဟု ဂဒြဘာ ဘိလူးအား တိုးတိုးတိတ်တိတ် အမှတ်သညာ လက်ကာ၍ ပြတယ်။

ဤ၌ အာဠာကဘိလူးကား အယောနိသော မနသိကာရ= မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းခြင်း ပြင်းထန်လှသဖြင့် သူ့ဗိမာန်အတွင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်၍နေတော်မူသည်ကိုပင် ဘိလူးမာန်တက်ကာ ရှက်နိုးလှသောကြောင့် “ဤ နတ်ဘိလူး ပရိသတ်အလယ်၌ တစ်ဦး တစ်ယောက်မျှ ထိုအကြောင်းကို မကြားပါစေလင့်”ဟု အောက်မေ့ ကာ အသံကျယ်ကျယ် မပြောရန် တားမြစ်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

သာတာဂိရနှင့် ဟေမဝတ (အရိယာ) သူငယ်ချင်း
နတ်ဘိလူးမင်းနှစ်ဦးတို့အကြောင်း

ထိုအချိန်ဝယ် သာတာဂိရ နတ်ဘိလူးနှင့် ဟေမဝတ နတ် ဘိလူး မင်းသူငယ်ချင်း (အရိယာနတ်) နှစ်ဦးတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ကို ဇေတဝန်ကျောင်း၌ပင် ရှိခိုးကြပြီးနောက် “ယက္ခသမာဂမံ ဂမိဿာမ=ငါတို့သည် နတ်ဘိလူးတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ သွားကြ မည်”ဟု တိုင်ပင်ကြကာ အခြံအရံ နတ်ဘိလူးတို့နှင့်တကွ အထူးထူး

၂၉၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သော ယာဉ်တို့ကို စီးကြကာ ကောင်းကင်ခရီးက သွားကြတယ်။

အထူးအားဖြင့် ကောင်းကင်၌ နတ်ဘိလူးတို့အတွက် နေရာ တကာမှာ လမ်းခရီးက ရှိသည်မဟုတ် (ဗိမာန်တွေက အပြည့်ရှိနေ သည်)။ ထိုအာကာသဋ္ဌဗိမာန်တို့ကို ရှောင်ရှားပြီး လမ်းခရီးဖြစ်သင့် သော အရပ်ဖြင့်သာ သွားရာလမ်းခရီး ဖြစ်ရှိလေသည်။

အာဠဝကဘိလူး၏ ဗိမာန်သည်ကား မြေပြင်၌ တည်၏။ ကောင်းစွာ လုံခြုံအောင် တံတိုင်းဖြင့် ဝန်းရံအပ်၏။ တံခါး+ပြအိုး+ တံခါးမုခ်များကို နေရာတကျ ကောင်းစွာတပ်ဆင် စီရင်၍ ထားအပ် ပေ၏။ ဗိမာန်၏ အထက်၌ ကြေးဖြူရာ ကွန်ရက်ဖြင့် ဖုံးအုပ်၍ ထား အပ်သော သေတ္တာနှင့်တူပေ၏။ အမြင့်အစောက်အားဖြင့် သုံးယူဇနာ ရှိလေသည်။ ထို အာဠဝက ဗိမာန်၏အထက်၌ နတ်ဘိလူးတို့ သွားရာ ကောင်းကင်လမ်းခရီး ဖြစ်၍နေ၏။

သာတာဂိရ နတ်ဘိလူးမင်းနှင့် ဟေမဝတ နတ်ဘိလူးမင်း သူငယ်ချင်း (အရိယာနတ်) နှစ်ဦးတို့သည် ကောင်းကင်လမ်းခရီးဖြင့် ဘုရားဖူးရန် လာကြလေရာ ထို (အာဠဝကဗိမာန်၏ အထက် ကောင်းကင်လမ်းခရီး) အရပ်သို့ ရောက်ကြလေလျှင် ရှေ့သို့ တိုး မသွားနိုင် ဖြစ်နေကြလေသည်။

အထူးမှတ်ရန်မှာ။ ။ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့ နေထိုင်ရာအရပ် ၏ အထက်အဖို့ ဘဝဂ်တိုင်အောင် တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ဖြတ်သန်းကျော်လွှား၍ မသွားနိုင်ကြချေ။

သို့ရကား ထိုသူငယ်ချင်း (အရိယာနတ်မင်း) နှစ်ဦးတို့သည် “ဤသို့ မသွားနိုင်ဘဲ ရှိရခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်း ရှိသနည်း” ဤသို့ ဆင်ခြင်ကြလေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင် အာဠဝကဗိမာန် အတွင်း သီတင်းသုံး နေတော်မူသည်ကို မြင်ကြရ၍ ကောင်းကင်၌

ပစ်အပ်သော ခဲပမာ မြေပြင်သို့ ဆင်းသက်ကြပြီး ဘုရားကို ရှိခိုးကာ တရားနာကြ ပြီးနောက် လက်ျာရစ်လှည့်ကြကာ-

ယက္ခသမာဂမံ ဂစ္ဆာမ ဘဂဝါ။

ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ အကျွန်ုပ်တို့သည် နတ်ဘီလူး အစည်းအဝေးသို့ သွားကြပါဦးမည်ဘုရားဟု ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထားကြပြီးသော် ရတနာသုံးပါး၏ ကျေးဇူးဂုဏ်တို့ကို ချီးမွမ်း ပြောဆိုကြလျက် နတ်ဘီလူးများ စည်းဝေးရာ ဟိမဝန္တာသို့ သွားကြတယ်။

အာဠဝကဘီလူးသည် ထိုသူငယ်ချင်း (အရိယာနတ်မင်း) နှစ်ဦးကို မြင်လေလျှင် “ဣဓ နိသီဒထ။ ဤနေရာ၌ ထိုင်တော်မူကြ” ဟု ဖိတ်မန်စကား ပြောကြားကာ နေရာဖယ်၍ ပေးလေသည်။

အာဠဝကဘီလူး ဒေါသအမျက်ပြင်းစွာထွက်ခြင်း

ထိုသူငယ်ချင်း (အရိယာနတ်မင်း)နှစ်ဦးတို့သည်-

လာဘာ တေ အာဠဝက၊ ယဿ တေ ဘဝနေ ဘဂဝါ
ဝိဟရတိ၊ ဂစ္ဆာ+ ဝုသော ဘဂဝန္တံ ပယိရပါသဿ။

အမောင် အာဠဝက၊ အမောင်၏ ဘုံဗိမာန်၌ မြတ်စွာဘုရား ရှင် ကြွရောက်နေထိုင်တော်မူ၏။ သို့ရကား အမောင်သည် အရတော်လေစွ၊ အမောင်အာဠဝက သွားပါလေ၊ မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်းကပ်ပါလော့” ဟု အာဠဝကဘီလူးအား ပြောကြား သိစေကြတယ်။

(သဒ္ဓါတရား မရှိသူ၏အဖို့ရာ သဒ္ဓါနှင့်စပ်သော တရားစကားသည် နားကြားပြင်း ကပ်ဖွယ်သာ ဖြစ်၍နေ၏။ ဗဟုသုတ မရှိသူ ၏ အဖို့ရာ ဗဟုသုတနှင့်စပ်သော တရားစကားသည် နားကြားပြင်း ကပ်ဖွယ်ရာသာဖြစ်၍ နေ၏။ စေးနှဲဝန်တို့

၃၀၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မပေးလိုသော သူ၏အဖို့ရာ စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းမှု စာဂ
နှင့်စပ်သော တရားစကားသည် နားကြားပြင်း ကပ်ဖွယ်သာ
ဖြစ်၍နေ၏။ ပညာမရှိသူ အဖို့ရာ ပညာနှင့်စပ်သော တရား
စကားသည် နားကြားပြင်း ကပ်ဖွယ်သာ ဖြစ်၍နေ၏။)

သို့ရကား ထိုသူငယ်ချင်း (အရိယာနတ်မင်း) နှစ်ဦးတို့
ပြောဆိုအပ်သည့် သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ဖွယ်ရာ မြတ်စွာဘုရား၏
အကြောင်းအရာနှင့် စပ်သော စကားရပ်များသည် သဒ္ဓါတရား မရှိသူ
အာဠဝကဘိလူး၏ အဖို့မှာမူ နားကြားပြင်း ကပ်ဖွယ်ရာသာ ဖြစ်၍
နေရကား ထိုနတ်မင်းတို့အထံမှ မြတ်စွာဘုရားအား ချီးမွမ်းပြောဆို
အပ်သောစကားကို ကြားရလေလျှင် သဒ္ဓါတရားမရှိသူ အာဠဝက
ဘိလူးသည် မီးပုံထဲ ပစ်ချအပ်သော ဆားခဲကဲ့သို့ အတွင်း၌ ဒေါသ
အမျက် ချောင်းချောင်းထွက်သဖြင့် တဖျစ်ဖျစ်မြည်သော စိတ်နှလုံး
ရှိလျက် -

ကော သော ဘဂဝါ နာမ၊ ယော မမ ဘဝနံ ပဝိဠော။
ငါ့မိမိအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်သည့် မြတ်စွာဘုရားရှင်
ဆိုသောသူသည် ဘယ်လိုလူစားမျိုးနည်း"ဟု အမျက်ထွက်စကား
ပြောကြားလေသည်။ ထိုအခါ နတ်မင်းနှစ်ဦးတို့က-

န တံ အာဂုသော ဇာနာသိ ဘဂဝန္တံ အမှာကံ သတ္ထာရံ၊
ယော တုသိတ ဘဝနေ ဌိတော ပဉ္စ မဟာဝိလောကနာနိ
ပိလောကေတွာ။

အမောင် အာဠဝက၊ အမောင်သည် ငါတို့၏ဆရာ မြတ်စွာ
ဘုရားကို မသိဘူးလော (အလွန်ထင်ရှား မြင့်မြတ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဆူ
ဖြစ်တော်မူပါသည်။) ယင်း ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား အလောင်း
တော်သည် တုသိတာနတ်ပြည်၌ တည်နေစဉ်ကပင် ကြည့်ခြင်း ကြီး

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိနိဒ္ဒင်)တရားတော် ၃၀၁

ငါးပါးတို့ကို ကြည့်တော်မူ၍ ဤသို့အစရှိသော နည်းဖြင့် ဓမ္မစကြာ
တရား ဟောကြားတော်မူသော အကြောင်းအရာတိုင်အောင်
ပြောကြားကြသည်မှာ “ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် လှူပြည်သို့
မဆင်းခင် တုသိတာနတ်ပြည်ဝယ် တည်နေရင်းကပင် ကြည့်ခြင်း
ကြီးငါးပါးတို့ကို ကြည့်၍ သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော နိမိတ်ကြီးများ
ဖြစ်ပေါ်စေလျက် လည်းကောင်း၊ မယ်တော်မာယာ ဝမ်းတိုက်ကြာ၌
ပဋိသန္ဓေ တည်နေ၍ ကိုးလလွန်မြောက် ဆယ်လရောက်၍
ဖွားမြောက်တဲ့အခါမှာလည်း သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော နိမိတ်ကြီးများ
ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်စေလျက် လည်းကောင်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် အံ့ဩဖွယ်
တို့ကို ခကြဝဠာတိုက်တစ်သောင်းမှာ ရှိကြတဲ့ နတ်တိုင်း ဗြဟ္မာတိုင်း
သိကြတယ်။ အရွယ်တော် နှစ်ဆယ့်ကိုး (၂၉)နှစ်မှာ တောထွက်တော်
မူ၊ ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်နှစ်ကြာ ကျင့်တော်မူ၊ ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်
ကိုလည်းပဲ စကြာဝဠာ တိုက်တစ်သောင်းမှာရှိကြတဲ့ နတ်တိုင်း ဗြဟ္မာ
တိုင်း သိကြတယ်၊ ဘုရားဖြစ်ပြီး ဣသိပတန မိဂဒါဝန်တောမှာ
ဓမ္မစကြာ တရားဦးဟောလို့ မဟာပထဝီ မြေကြီး သွက်သွက်ခါ
တုန်လှုပ်ခဲ့တာကိုလည်းပဲ စကြာဝဠာတိုက်တစ်သောင်းက နတ်တွေ
ဗြဟ္မာတွေ အားလုံးသိကြပါလျက်-

ဣမာနိပိ တံ အာဝုသော အစ္ဆရိယာနိ နာ+ ဒွသ။

အမောင်အာဠာဝက သင်သည် ဤပုဗ္ဗနိမိတ်ကြီးတို့ကိုလည်း
မမြင်လိုက်ဘူးလော-ဟု ငါတို့မေးသောအခါ အမောင်က မြင်ပါလျက်
အမျက်ဒေါသ အလိုသို့လိုက်ပြီး “နဒ္ဒသံ=ငါမမြင်ဘူး”ဟု ကွယ်ဝှက်
စကား ပြောကြားခဲ့တယ်။

အာဝုတော အာဠာဝက ပဿေယျာသိ ဝါ တံ နဝါ။

ကော တယာ အတ္ထော ပဿတာ ဝါ အပဿတာ ဝါ=

အမောင်အာဠဝက အမောင်မြင်သည်ဖြစ်စေ၊ မမြင်သည် ဖြစ်စေ၊ မြင်သော အမောင်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ မမြင်သော အမောင် ဖြစ် လည်းကောင်း၊ အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ အမောင်သည် ငါတို့ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားအား အဘယ်အမှုကို ပြုနိုင်ချိမ့်မည်နည်း။

အမောင်က ငါတို့မြတ်စွာဘုရားကို ထောက်ဆလျှင် (က) လည်ဘို့ တလှုပ်လှုပ်ရှိသော ဥသဘန္ဓားလားကြီး၏အနီး၌ ယနေ့ မွေးသစ်စ နွားသူငယ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (ခ) နှာမောင်း+သို့ဖျား+ နားတည်း ဟူသော သုံးဋ္ဌာနမှ မုန်ယိုစီးကျ ဆင်ပြောင်ကြီး၏အနီး၌ ယနေ့ဖွားသစ်စ ဆင်ငယ်ကလေးကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (ဂ) အရောင် တောက်ပ ဖားဖားကျသည့် လည်မင်ဆံဖြင့် တင့်တယ်မောက်လုံး ကျောက်ပုခုံးရှိသော ကေသရာခြင်္သေ့မင်းအနီး၌ ကျက်သရေယွင်းယို မြေခွေးအိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (ဃ) ယူဇနာ (၁၅၀) တစ်ရာ့ငါးဆယ် ဖြိုးကြွယ်သောကိုယ်ရှိသည့် ဂဠုန်မင်းအနီး၌ အတောင်ကျိုးပျက် ကျိုးကန်းငှက်ကဲ့သို့ လည်းကောင်း ထင်ချေ၏။ “သွားလော့- သင်ပြုဖွယ်ရှိသည်ကို ပြုလော့” ဟု ပြောဆိုကြလေသော် -

အာဠဝကဘိလူးသည် အမျက်ခြောင်းခြောင်းထွက်ကာ မိမိ နေရာမှထသွား၍ ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ ကျောက်ဖျာအပြင်၌ လက်ဝဲခြေဖြင့် ကြို့ကြို့ရပ်တည်ကာ “သင်တို့ ဆရာဘုရားကပင် တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးသလော၊ ငါကပင် တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီး သလော (မည်သူက တန်ခိုးအာနုဘော် ကြီးမြတ်သည်ကို) ယခုပင် ကြည့်ကြလော့” ဟု ကြိုးဝါးလျက် လက်ျာဘက်ခြေဖြင့် ယူဇနာ ခြောက်ဆယ် ပမာဏရှိသော ကေလာသ တောင်ထွတ်ကို ဆောင့်၍ နင်းလေ၏။ ထိုအခါ ပန်းပဲဖိုအတွင်း၌ မီးပြင်းတိုက်အပ်သော သံတွေခဲသည် ပေပေါ်တင်၍ တူဖြင့်ထုခတ် အပ်သည်ရှိသော် သံလွှာ

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်နှင့်)တရားတော် ၃၀၃

မီးပွားတို့ တဖွားဖွား အလွှာလိုက်ကာ၍ ထွက်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင်
ကေလာသ တောင်ထွတ်သည်လည်း ကျောက်လွှာ ကျောက်ချပ်တို့
အထပ်လိုက်ကာ၍ ထွက်လေ၏။

အာဠာကဘိလူးသည် ကေလာသတောင်ထွတ်ပေါ်၌
ရပ်တည်လျက် “အဟံ အာဠာကော= အာဠာကဆိုတာ ငါပဲကွ”ဟု
အသံကျယ်စွာ ကြွေးကြော်အော်ဟစ်လေ၏။ ထိုအသံသည် ဇမ္ဗူဒိပ်
တစ်ကျွန်းလုံးကို ပျံ့နှံ့လွှမ်းမိုး၍ သွားလေသည်။

အသံကြွေးလေးမျိုး

(၁) ဝိဓုရဇာတ်၌ ပုဏ္ဏကဘိလူးစစ်သူကြီး ဓနုဇယကောရဗျ
မင်းကို ကြွေအန်ကစားရာ၌ အောင်နိုင်၍ လက်ပန်းပေါက်ခတ်ပြီး
(လက်ခမောင်းခတ်) “အဟံ ဇိနိ=ငါနိုင်ပြီ” ဟု ဟစ်အော်ကြွေးကြော်
သောအသံ၊

(၂) သိကြားမင်းသည် ကဿပမြတ်စွာသာသနာ ဆုတ်ယုတ်
သောအခါ၌ ဝိသင်္ကြံနတ်သားကို ခွေးနက်ကြီးယောင်ဆောင်စေ၍-
အဟံ ပါပဘိက္ခုစ ပါပဘိက္ခုနိယောစ ဥပါသကေ စ
ဥပါသိကာယော စ သဗ္ဗေဝ အဓမ္မဝါဒိနော ခါဒါမိ=
ငါသည် ယုတ်မာသော ရဟန်းတို့ကို လည်းကောင်း၊ ယုတ်မာ
သော ရဟန်းမတို့ကို လည်းကောင်း၊ ယုတ်မာသော ဥပါသကာတို့ကို
လည်းကောင်း၊ ယုတ်မာသော ဥပါသကာမ တို့ကိုလည်းကောင်း
အဓမ္မဝါဒိပုဂ္ဂိုလ် အလုံးစုံတို့ကို ခဲစားအံ့” ဟူ၍ ဟစ်အော်ကြွေးကြော်
စေသော အသံ၊

(၃) ကုသဇေတံ၌ ပဘာဝတီမင်းသမီးကို ရလိုကြသောကြောင့်
ခုနစ်ပြည်ထောင်မင်းများ မြို့ကိုဝန်းရံပိတ်ဆို့လတ်သောအခါ

ပဘာဝတီ မင်းသမီးကို ကိုယ်တော်နှင့်အတူတကွ ဆင်ကျောက်ကုန်း ထက်၌ တင်ဆောင်၍ မြို့မှထွက်ပြီးလျှင် “အဟံ သီဟဿရ ကုသမဟာရာဇာ=ခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ ရဲတင်းသော အသံရှိသည့် သီဟဿရ ကုသမင်းမြတ် ဟူသည်မှာ ငါပင်တည်း”ဟု အလောင်းတော် ကုသမင်း၏ ဟစ်အော်ကြွေးကြော်သောအသံ၊

(၄) ယခုရေးသားဖော်ပြနေဆဲဖြစ်သည့် ကေလာသတောင် ထွတ်၌ ရပ်တည်ကာ “အဟံ အာဠာဝကော၊ အာဠာဝကဘီလူး စစ်သူကြီး၏ ကြုံးဝါးဟစ်အော် ကြွေးကြော်သော အသံ၊

ဤသို့လျှင် ဇမ္ဗူဒိပ် တစ်ကျွန်းလုံးအနှံ့ ကြားသိရသော အသံကြီးတို့သည် လေးမျိုးရှိကုန်၏။ မှန်၏။ ထိုအသံကြီး လေးမျိုး တို့ဖြင့် ကြွေးကြော်သောအခါများ၌ ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံး၌ ရှိသမျှသော မြို့များရွာများ၏ တံခါးဝတိုင်း တံခါးဝတိုင်း၌ ရပ်တည်ကာ ကြွေးကြော်ဟစ်အော်သကဲ့သို့ လူတိုင်း လူတိုင်း ထင်မှတ်ကြရလေသည်။

အာဠာဝဘီလူး၏ တန်ခိုးအာနုဘော်ကြောင့် ယူဇနာ သုံးထောင် အပြန်ကျယ်သော ဟိမဝန္တာတောင်သည်လည်း တဖိမ့်ဖိမ့် တုန်လှုပ်လေ၏။

ထို့နောက် အာဠာဝကဘီလူးသည် (မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၂၈၇ ဒေဝပုတ္တမာရ်ကို အောင်မြင်ခန်း၌ ဖော်ပြအပ်ခဲ့သည့် အတိုင်း) လက်နက်ကြီး ကိုးမျိုးတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို နှောင့်ယှက် တိုက်ခိုက်လေတော့သည်။ (ယင်း ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၂၈၇ ကို ပြန်ကြည့်ပါလေ။)

ထိုသို့ လက်နက်ကြီး ကိုးမျိုးတို့ဖြင့် နှောင့်ယှက်တိုက်ခိုက်ပါ သော်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို အရပ်တစ်ပါးသို့ ထွက်ခွာသွား

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၀၅

စေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ရကား လက်နက်အမျိုးမျိုး ဆွဲကိုင်ထားသော ရုပ်အဆင်း အမျိုးမျိုးရှိသည့် ဘုတ်ပြိတ္တာအပေါင်းတို့ဖြင့် သောင်း ပြောင်း ရောယှက်သည့် ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော စစ်တပ်ကြီးဖြင့် မိမိကိုယ်တိုင်ကွပ်ကဲဦးစီးကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်သို့ ရှေးရှုတပ်ချီ စစ်တက်၍ လာလေ၏။

ထိုဘုတ်ပြိတ္တာ အပေါင်းတို့သည် ဖောက်ပြန်မှု အမျိုးမျိုး ခြောက်လှန့်မှု အမျိုးမျိုးတို့ကို ပြုလုပ်ကြကာ “ဂဏှထ မာရေထ= ဖမ်းကြလော့၊ သတ်ကြလော့”ဟု ကြွေးကြော်လျက် မြတ်စွာဘုရားရှင် ၏ အထက်ကောင်းကင်က လွှမ်းမိုး၍ လာကြသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း ထိုဘုတ်ပြိတ္တာ အပေါင်းတို့သည် လောလောပူသော သံတွေခဲသို့ ယင်ကောင် မကပ်ဝံ့သကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရား အနီးသို့ကား မကပ်ဝံ့ကြပဲ ရှိကြကုန်၏။ ဤသို့ပင် မကပ်ဝံ့ပဲ ရှိကြသော်လည်း မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူခါနီး ကာလဝယ် ဝသဝတ္တိ မာရ်နတ်သည် မာရ်စစ်တပ်ကြီးနှင့် ရောက်ရှိပြီး မကြာမြင့်မီပင် စစ်ရှုံး၍ တပ်ဆုတ် ညကဲ့သို့ အချိန်ကာလပိုင်း အနည်းငယ်မျှဖြင့် တပ်ဆုတ်မှုကို မပြုကြပဲ ညဉ့်ထက်ဝက်ကြာ နှောင့်ယှက်မှု ပြုကြလေ ကုန်သည်။

ဘွဲ့ဖြူလက်နက်ဖြင့် နောက်ဆုံးပစ်ခတ်ခြင်း

ဤသို့လျှင် အာဠာဝကဘီလူးသည် ညဉ့်ထက်ဝက်ကြာ ကာလ ပတ်လုံး ကြောက်မက်ဖွယ် အာရုံအမျိုးမျိုးကို ပြသဖြင့်လည်း မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို တုန်လှုပ်စေရန် မတတ်နိုင်ရကား -

ယံနုနာ ဟံ ကေနစိ အဇေယျံ ဒုဿာဝုဓံ မုဇ္ဈေယျံ= ငါသည် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မအောင်နိုင်သည်

၃၀၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘွဲ့ဖြူ လက်နက်ပုဆိုး လက်နက်ကို ပစ်လွှတ်ရမှု ကောင်းလေစွာ ဟု ကြံစည်မိ လေ၏။

လက်နက်ကြီးလေးမျိုး

လောက၌ အကြီးမြတ်ဆုံး လက်နက်ကြီး လေးမျိုးတို့ ရှိကြ သည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- (၁) သိကြားမင်း၏ ဝဇီရစိန် (ဝရဇိန်) လက်နက်၊
- (၂) ဝေဿဝဏ်နတ်မင်း၏ သံတင်းပုတ်လက်နက်၊
- (၃) ယမမင်း၏ မျက်စောင်းလက်နက်၊
- (၄) အာဠဝကဘီလူး၏ ဘွဲ့ဖြူနတ်ပုဆိုး လက်နက်တို့ဖြစ်ကြ

သည်။ ချဲ့ဦးအံ့-

(၁) အကယ်၍ သိကြားမင်းသည် အမျက်ထွက်၍ ဝဇီရစိန် လက်နက်ကို မြင့်မိုရ်တောင်ထိပ်၌ ပစ်လွှတ်လိုက်လျှင် ယူဇနာပေါင်း (၁၆၈၀၀၀) တစ်သိန်းခြောက်သောင်း ရှစ်ထောင် အစောက်ရှိသော မြင့်မိုရ်တောင်မင်းကို တိုးလျှိုးပေါက် ဖောက်ထွင်း၍ အောက်အဖို့ဖြင့် ထွက်သွားလေရာ၏။

(၂) ဝေဿဝဏ်နတ်မင်းကြီး၏ (ပုထုဇဉ်ဖြစ်စဉ်) ရှေးယခင် အခါက အမျက်ထွက်၍ ပစ်လွှတ်အပ်သော သံတင်းပုတ်လက်နက် သည် ယက္ခနတ် ထောင်ပေါင်းများစွာတို့၏ ဦးခေါင်းကို တောင်း လောင်းပြတ် ကြွေကျစေလျက် တစ်ဖန်ဝေဿဝဏ်နတ်မင်း၏ ဟတ္ထပါသ်အတွင်းသို့ ပြန်လာကာ မူလနေရာ၌ ရပ်တည်လေသည်။

(၃) ငရဲသနင်း ယမမင်း အမျက်ထွက်၍ မျက်စောင်း တစ်ချက်ထိုး၍ ကြည့်လိုက်လျှင် ကုမ္ဘာ့ထောင်ပေါင်းများစွာတို့သည် လောလောပူသော သံအိုးကင်း၌ထည့်အပ်သော နမ်းစေ့တို့ကဲ့သို့ တဖျစ်ဖျစ် မြည်ကုန်လျက် ပျက်စီးကြရကုန်၏။

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၀၇

(၄) အာဠာကသီလူးသည် အကယ်၍ အမျက်ထွက်ကာ ကောင်းကင်သို့ ဘွဲ့ဖြူနတ် ပုဆိုးလက်နက်ကို ပစ်လွှတ်လိုက်လျှင် ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာ မိုးခေါင်လေရာ၏။ အကယ်၍ မြေပေါ်၌ ပစ်ချလိုက်လျှင် အလုံးစုံသော မြက်ပင်သစ်ပင် စသည်တို့ တစ်ခါတည်း ခြောက်သွေ့ သွားပြီးလျှင် ဆယ့်နှစ်နှစ်အတွင်း၌ တစ်ဖန်ပြန်၍ မပေါက်နိုင်ကုန်ရာ။ အကယ်၍ သမုဒ္ဒရာ၌ ပစ်လွှတ်လိုက်လျှင် လောလောပူသော အိုးကင်း၌ ရေပေါက်ကဲ့သို့ အလုံးစုံသော သမုဒ္ဒရာရေသည် ခြောက်ခန်း သွားလေရာ၏။ အကယ်၍ မြင့်မိုရ်တောင်နှင့်တူသော တောင်၌မူလည်း ပစ်လွှတ်လိုက်လျှင် အပိုင်းအပိုင်းဖြစ်ကာ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီးလေရာ၏။ (ဤကား လက်နက်ကြီးလေးမျိုး အကြောင်းတည်း။)

အာဠာကသီလူးသည် ဤသို့ကြံစည်ပြီးနောက် ထိုမျှလောက်သော အာနုဘော် ကြီးလှသည့် အပေါ်ရုံစုလျားတစ်ဘက် ဘွဲ့ဖြူနတ်ပုဆိုး လက်နက်ကို ချွတ်ပြီးလျှင် ငါပစ်လွှတ်တော့မည်ဟု ကိုင်လျက် ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအချိန်၌ များသောအားဖြင့် စကြာဝဠာတိုက်တစ်သောင်း၌ နေကြသော နတ်အပေါင်းတို့သည်-

အဇ္ဇ ဘဂဝါ အာဠာကံ ဒမေဿတိ၊ တတ္ထ ဓမ္မံ သောဿာမ=

ယနေ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အာဠာကသီလူးကြမ်းကို ဆုံးမတော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုဆုံးမရာနေရာ၌ ငါတို့သည် တရားနာကြကုန်အံ့"ဟု ကြံစည်ကြကာ လျင်မြန်စွာ စည်းဝေးကြလေကုန်၏။ တရားနာလိုသည့် နတ်တို့သည်လည်း စည်းဝေးရောက်လာကြကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ကောင်းကင်တစ်ခုလုံးသည် နတ်တို့ဖြင့် ပြည့်လျက်နေလေ

၃၀၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တော့၏။

ထိုအခါ အာဠာဝကဘိလူးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အနီးအပါးဝယ် အထက်အထက် တက်ကာတက်ကာ လှည့်ပတ်သွားလာပြီးလျှင် အပေါ်ရံစုလျားတစ်ဘက် ဘွဲ့ဖြူနတ်ပုဆိုး လက်နက်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ရှိရာသို့ ပစ်လွှတ်လိုက်သော ဘွဲ့ဖြူနတ်ပုဆိုးလက်နက်သည် မိုးကြိုးစက်ဝန်းကဲ့သို့ ကောင်းကင်၌ ကြောက်မက်ဖွယ်သော အသံကိုပြုလျက် အခိုးခြောင်းခြောင်းထလျက် အလျှံတပြောင်ပြောင် တောက်လောင်ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်အနီးသို့ ရောက်ရှိလေလျှင် ဘိလူး၏ မာန်စွယ်ကျိုးစိမ့်သောငှာ ခြေသုတ်ပုဆိုးဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ကျရောက်လေသည်။

အာဠာဝကသည် ထိုအခြင်းအရာကို မြင်၍ ဦးချိုကျိုးသော နွားလားဥသဘကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ အစွယ်ကို နုတ်အပ်ပြီးသော မြွေဆိုးမြွေဟောက်ကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ တန်ခိုးကင်းပ ပုရိသမာန်ယစ်ခြင်း အလျင်းမရှိဘဲ မာနတံခွန် ပြုတ်ကျကာ -

ဒုဿာဝုဓမ္မိ သမဏံ နာဘိဘောသိ၊ ကိံ န ခေါ ကာရဏံ=

ဘွဲ့ဖြူနတ်ပုဆိုး လက်နက်သည်လည်း ရဟန်းဂေါတမကို မလွှမ်းမိုး မနှိပ်စက်နိုင်၊ အကြောင်းကား အသို့နည်း” ဟု စဉ်းစားလတ်သည်တွင်-

ဣဒံ ကာရဏံ မေတ္တာဝိဟာရယုတ္တော သမဏော၊ ဟန္တုနံ ရောသေတွာ မေတ္တာယ ဝိယောဇေမိ=

ရဟန်းဂေါတမသည် မေတ္တာဖြင့်နေခြင်းနှင့် ယှဉ်သူဖြစ်၏။ ဤသည်ပင် အကြောင်းရင်း ဖြစ်သည်၊ ယခုပင် ငါသည် ထိုရဟန်းကြီးဂေါတမကို ချုပ်ချယ်စကား ပြောကြားပြီးလျှင် မေတ္တာနှင့်ကင်းကွာအောင် ပြုလုပ်ပေအံ့” ဟု ကြံစည်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရား ကြား

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၀၉

လောက်ရာ အရပ်သို့ ချဉ်းကပ်၍-

ကသွာ မယာ အနနညာတော မမ ဘဝနံ ပဝိသိတွာ ဃရ
သာမိကော ဝိယ ဣတ္ထာဂါရဿ မဇ္ဈေ နိသိန္ဒော+ သိ=
အို- အရှင်ဂေါတမ၊ အဘယ်ကြောင့် ကျွန်ုပ်အခွင့်ပြုချက်
မရရှိဘဲ ကျွန်ုပ်၏ ဘုံဗိမာန် အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ အိမ်ရှင်
ယောက်ျားကဲ့သို့ မောင်းမမိသံပေါင်း၏ အလယ်၌ ထိုင်နေဘိ
သနည်း။

နန အယုတ္တ+ မေတံ သမဏဿ ယဒိဒံ အဒိန္နပရိဘောဂေါ
ဣတ္ထိသံသဂ္ဂေါစ=

အရှင်မပေးအပ်သော သူ့ပစ္စည်းကို သုံးဆောင်ခြင်းသည်
လည်း ကောင်း၊ မိန်းမတို့နှင့် ရောထွေးယှက်တင် ထိုင်နေခြင်းသည်
လည်းကောင်း ရဟန်းဖြစ်သူအား မသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။

တသွာ ယဒိ တံ သမဏဓမ္မေ ဌိတော၊ နိက္ခမ သမဏ=
သို့ရကား သင်ရဟန်းဂေါတမသည် အကယ်၍ ရဟန်းတရား
၌ တည်သူဖြစ်လျှင် “အို ရဟန်းဂေါတမ၊ ယခုပင် ကျွန်ုပ်၏ ဘုံဗိမာန်မှ
ထွက်ပါလော့” ဟု ပြောကြားလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်-

ယဿ ထဒ္ဓေါ ပဋိထဒ္ဓဘာဝေန ဝိနေတုံ န သက္ကာ=
ကြမ်းတမ်းသောသူကို အကြမ်းတုံ့မှုသဖြင့် ဆုံးမရန်မတတ်နိုင်။
သော ဟိ ပဋိ ထဒ္ဓဘာဝေ ကရိယမာနေ သေယျထာပိ
စဏ္ဍဿ ကုက္ကု ရဿ နာသာယ ပိတ္တံ ဘိန္ဒေယျ။
သောဘိယျောသော မတ္တာယ စဏ္ဍတရော အဿ၊ ဧဝံ
ထဒ္ဓတရော ဟောတိ=

မှန်၏။ ခွေးကြမ်းခွေးဆိုး၏ နှာခေါင်း၌ ဝံသည်းခြေကို ခွဲ၍

၃၁၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ထည့်ပေးလျှင် တိုး၍သာ ကြမ်းတမ်းဆိုးသွမ်းသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကြမ်းတမ်းဆိုးသွမ်းသောသူသည် အကြမ်းတုံ့မှု အပ်သည်ရှိသော် တိုး၍သာ ကြမ်းတမ်းဆိုးသွမ်းလာ၏။

မုဒုနာ ပန သော သက္ကာ ဝိနေတုံ=

“စင်စစ်သော်ကား ကြမ်းတမ်းသောသူကို နူးညံ့သော အစီအရင်ဖြင့်သာ ဆုံးမခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏”

ဟူသော ဤဓမ္မသဘာဝအချက်ကို ပိုင်းခြားသိမြင်တော်မူကာ “အာမာ+ဝုသော=ကောင်းပြီအာဠဝက” ဟု အလွန်ချစ်ဖွယ်သော စကားဖြင့် အာဠဝက၏စကားကို လက်ခံတော်မူကာ ဗိမာန်ပြင်ဘက်သို့ ထွက်ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အာဠဝကဘိလူးသည် -

သုဝစော ဝတာ+ယံ သမဏော ဧကဝစနေနေဝ နိက္ခန္ဓော၊
ဧဝံ နာမ နိက္ခမေတုံ သုခံ သမဏံ အကာရဏေနေ ဝါ+ဟံ
သကလရတ္တိံ ယုဒ္ဓေန အပ္ပယျာ သိံ =

ဤရဟန်းဂေါတမသည် ပြောဆို၍ အလွန်လွယ်ကူသူ ဖြစ်ပါပေစွ၊ တစ်ခွန်းတည်းဖြင့်ပင် ထွက်ရှာလေသည်၊ ဤသို့ ထွက်စေဖို့ရန် အလွန်လွယ်ကူသော ရဟန်းဂေါတမကို ငါသည် အကြောင်းမဲ့ တစ်ညဉ့်လုံး စစ်ထိုးခဲ့မိလေပြီ” နူးညံ့သော စိတ်ရှိသူ ဖြစ်လာပြီးလျှင် တဖန်-

ဣဒါနိပိ န သက္ကာ ဇာနိတုံ၊ ကိံ န ခေါ သုဝစတာယ
နိက္ခန္ဓော၊ ဥဒါဟု ကောဓေန၊ ဟန္တ နံ ဝိမံသာမိ=

ယခုလည်း ဧကန်ဧက မသိနိုင်သေး၊ ပြောဆို၍ လွယ်ကူသူ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း ထွက်လေသလော၊ သို့မဟုတ် အမျက်ထွက် စိတ်ဆိုး၍တည်း ထွက်လေသလော၊ ယခုအခါ ငါ့သူ့ကို စုံစမ်းဦးအံ့” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် “ပဝိသ သမဏ=အို ရဟန်း ဂေါတမ ဝင်လိုက်ဦး” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၁၁

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အာဠာဝက၏ စိတ်သန္တာန်၌ “သုဝစော=ပြောဆို၍ အလွန်လွယ်ကူသော ရဟန်းကြီးပါပေ” ဟု နူးညံ့သော စိတ်ထားဖြင့် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်မှု ပြုစိမ့်သောငှာ “သာဓာ+ဝုသော=ကောင်းပါပြီဒကာ အာဠာဝကဘီလူး” ဟု တဖန် ချစ်ဖွယ် စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ ဗိမာန်တွင်းသို့ ဝင်ကြွတော်မူပြန်၏။

အာဠာဝကဘီလူးသည် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ပြောဆို၍ လွယ်ကူသောသူ ဟုတ်မဟုတ်ကို စုံစမ်းလိုသည်ဖြစ်၍ နှစ်ကြိမ် မြောက် လည်းကောင်း၊ သုံးကြိမ်မြောက် လည်းကောင်း “ထွက်လိုက် ဦး+ဝင်လိုက်ဦး” ဟု ပြောဆိုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း အာဠာဝက၏စိတ် နူးညံ့သည်ထက် နူးညံ့လာအောင် သုပြောတိုင်းပင် လိုက်နာ ပြုကျင့်တော်မူလေသည်။ (မဟာကရုဏာတော်ကား ကြီးမြတ်တော်မူပါပေစွ)။

အကယ်၍ ဘီလူးဆိုတိုင်း မပြုလုပ်လျှင် ပင်ကိုယ်က ကြမ်းတမ်းသော ဘီလူး၏စိတ်သည် တိုး၍တိုး၍ ကြမ်းတမ်းလာကာ တရားဒေသနာ၏တည်ရာ မဖြစ်နိုင်လေရာ၊ ထို့ကြောင့် လောက ဥပမာအားဖြင့် ငိုကြွေးမြည်တမ်း ဆိုးသွမ်းနေသော သားငယ်ဆိုး ကလေးကို သူ့အလိုရှိရာ ပေး၍လည်းကောင်း၊ သူ့အကြိုက်လိုက်နာ ပြုကျင့်၍ လည်းကောင်း၊ လိမ္မာအောင် စောင့်ရှောက် ချီးမြှောက် သကဲ့သို့ ထို့အတူ (လောကသုံးပါး ၏ မိခင်ကြီးဖြစ်တော်မူသော) မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဒေါသကိလေသာ တည်းဟူသော ငိုကြွေးခြင်း ဖြင့် ငိုကြွေးမြည်တမ်း၍နေသာ အာဠာဝကဘီလူး (သားဆိုးသားကြမ်း ကလေး)ကို လိမ္မာအောင် စောင့်ရှောက် ချီးမြှောက်တော်မူလိုရကား ထိုဘီလူးပြောဆိုသမျှကို လိုက်နာပြုလုပ်တော်မူလေသည်။

ဥပမာ တစ်နည်းသော်ကား အထိန်းတော်သည် နို့ရည်

၃၁၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မစို့သော ကလေးဆိုးကို တစုံတခုပေး၍ သွေးဆောင်ဖြားယောင်းပြီး လျှင် နို့ချိုအေးကို တိုက်ကျွေးသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် လောကသုံးပါး၏ အထိန်းတော်ကြီး ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် အာဠဝက ဘီလူး(ကလေးဆိုး)ကို လောကုတ္တရာ တရားတော်တည်းဟူသော နို့ချိုအေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူခြင်းငှာ ထိုအာဠဝကဘီလူး (ကလေးဆိုး)၏ တောင့်တအပ်သောအချက်ကို လိုက်နာပြုကျင့်တော်မူခြင်း ဖြင့် သွေးဆောင်ဖြားယောင်းတော်မူ လိုသည်ဖြစ်၍ ဤသို့ သူပြော သမျှကို လိုက်နာပြုကျင့်တော်မူလေသည်။

ဥပမာ တစ်နည်းသော်ကား ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် ဖလ်ဘူးအတွင်း၌ စတုမရအပြည့် ထည့်လိုသည်ရှိသော် ထိုဖလ်ဘူး၏ အတွင်းကို စင်ကြယ်အောင် သုတ်သင်ဆေးကြောသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘီလူး၏ စိတ်တည်းဟူသော ဖလ်ဘူးအတွင်း ၌ လောကုတ္တရာတရားတည်းဟူသော စတုမရအပြည့် ထည့်တော်မူ လိုသည်ဖြစ်၍ ထိုဘီလူး၏ စိတ်တည်းဟူသော ဖလ်ဘူးအတွင်း အမျက်ကောဓ တည်းဟူသော အညစ်အကြေးကို စင်ကြယ်အောင် သုတ်သင် ဆေးကြောတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ သုံးကြိမ်တိုင်အောင်ပင် ဘီလူးပြောဆိုတိုင်း ဗိမာန်မှ ထွက်ခြင်း၊ ဗိမာန်အတွင်းသို့ ဝင်ခြင်းအမှု ကို လိုက်နာပြုကျင့်တော်မူလေသည်။ (ကြောက်၍ လိုက်နာပြုကျင့် ခြင်းမဟုတ်)။

ဘီလူး၏ ယုတ်ညံ့သောစိတ်အကြံ

ထို့နောက် အာဠဝကဘီလူးသည် -
သုဝဇော ဝတာ+ ယံ သမဏော ဧကဝစနေနေဝ နိက္ခန္တော၊
ဧဝံ နာမ နိက္ခမေတုံ သုခံ သမဏံ အကာရဏေနော၊+
ဟံ သကလရတ္ထိံ ယုဒ္ဓေန အဗ္ဗယျာသိံ =

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၁၃

ဤရဟန်းကြီးကား တကယ်ပင် ပြောဆို၍ လွယ်ကူသူ ဖြစ်ပေ၏။ “ထွက်လော့” ဟု ဆိုလျှင် တစ်ခွန်းတည်းနှင့် ထွက်၏။ “ဝင်လော့” ဟု ဆိုလျှင် တစ်ခွန်းတည်းနှင့် ဝင်၏။ ငါသည် ရဟန်းကြီး ကို ဤနည်းဖြင့် (ဤသို့ အထွက်ခိုင်း+အဝင်ခိုင်းသဖြင့်) တစ်ည၌လုံး ပင်ပန်းနွမ်းနယ်စေပြီးမှ ခြေတို့ကို ဆွဲကိုင်၍ ဂင်္ဂါမြစ်တစ်ဘက်ကမ်းသို့ ပစ်လွှင့်လိုက်ရမူ ကောင်းလေစွ-ဟု ယုတ်မာသော စိတ်အကြံအစည် ကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် လေးကြိမ်မြောက် “နိက္ခမ သမဏ=အို ရဟန်းကြီး ထွက်လိုက်ဦး” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အာဠာဝကဘီလူး၏ ယုတ်မာ သော စိတ်အကြံအစည်ကို သိတော်မူ၍လည်းကောင်း၊ ဤ ဆိုလတ္တံ့ သောအတိုင်း (ကိုယ်တော်မြတ်က) မိန့်ကြားတော်မူလိုက်လျှင် တစ်ဆင့်တက်ကာ အာဠာဝကဘီလူး ပြုဖွယ်ကို ရှာကြံလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ရှာကြံသည်ရှိသော် ပြဿနာမေးခြင်းသည် တရားဟောဘို့ရန် အလွန် ကောင်းသည့် အကြောင်းကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပေလိမ့်မည်ဟု သိတော်မူ၍ လည်းကောင်း၊ “ဒကာဘီလူး... သင့်စိတ်သန္တာန်ဝယ် ထိုကဲ့သို့ မကောင်းကြံသောကြောင့် ငါဘုရားရှင်သည် ဗိမာန်မှ မထွက်တော့အံ့။ သင်ပြုဖွယ် ကိစ္စရှိသမျှကို ပြုလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အထူးမှတ်ဖွယ်

ထိုအခါ အာဠာဝကဘီလူးသည် ဘုရားနှင့်မတွေ့မီ ရှေးအခါက လည်း ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် လာကြသောအခါ “ဤဗိမာန်သည် ရွှေဗိမာန်လော၊ သို့မဟုတ် ငွေဗိမာန်လော + ပတ္တမြားဗိမာန်တို့တွင် တစ်ခုခု ပင်ဖြစ်သလော၊ ယခုပင်လျှင် ထိုဗိမာန်ကို ကြည့်ကုန်အံ့” ဟု ဤကဲ့သို့ ကြံစည်ကြကာ မိမိ၏ဗိမာန်သို့ လာရောက်ကြသော အဘိညာဉ်တန်ခိုးရှင် ရသေ့ပရိပိုဇ်များကို ပြဿနာ မေးမြန်း၍ မဖြေ

ဆိုနိုင်ကြသည်ရှိသော် စိတ်ပြန့်လွင့် ရူးသွပ်သွားအောင် ပြုခြင်း၊ နှလုံးသားကို ဖောက်ခွဲခြင်း၊ ခြေတို့၌ကိုင်၍ ဂင်္ဂါမြစ်တစ်ဖက်သို့ ပစ်လွှင့်ခြင်းဖြင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခဲ့၏။ အဘယ်သို့ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် သနည်းဟူမူ-

အဖြေကာ... ဘိလူးတို့သည် (၁) ကြောက်မက်ဖွယ် အဆင်းကို ပြဿသဖြင့်လည်းကောင်း၊ (၂) ဟဒယဝတ္ထု=နှလုံးအိမ်ကို ဆုပ်ချေသဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဤသို့လျှင် နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် စိတ်ပြန့်လွင့် ရူးသွပ်သွားအောင် ပြုလုပ်ကြကုန်၏။ အာဠဝကဘိလူးသည်ကား ဤနှစ်ပါးတွင် ကန်ခိုးအဘိညာဉ် ဣဒ္ဓိရှင်ဖြစ်ကြသည့် ရသေ့ပရိမိုဇ်တို့သည် ကြောက်မက်ဖွယ်သော အဆင်းကို ပြဿဖြင့် ထိတ်လန့် ကြမည် မဟုတ်ဟု သိရှိသောကြောင့် (၁)မှတ် ပဌမနည်းကို အသုံးမပြုဘဲ မိမိ၏နတ်တန်ခိုးအစွမ်းဖြင့် သိမ်မွေ့သော အတ္တဘောကို ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် ထိုရသေ့ပရိမိုဇ် (ဣဒ္ဓိရှင်)တို့၏ ကိုယ်တွင်းသို့ ဝင်၍ ဟဒယဝတ္ထု- နှလုံးသားကို ဆုပ်ချေလေသည်။ ထိုအခါ ထိုဣဒ္ဓိရှင်တို့၏ စိတ်အစဉ်သည် ကောင်းစွာ မတည်တံ့နိုင်၊ ထိုစိတ်အစဉ်ကောင်းစွာ မတည်တံ့နိုင်သည်ရှိသော် စိတ်ပြန့်လွင့် ရူးသွပ်ကြ လေကုန်၏။ ဤသို့ စိတ်ပြန့်လွင့် ရူးသွပ်ကြသော ထိုဣဒ္ဓိရှင် ရသေ့ပရိမိုဇ်တို့၏ နှလုံးသားကိုလည်း ဖောက်ခွဲ၏။ “ဤသို့ ပြဿနာကို မဖြေဆိုနိုင်သော ပရိမိုဇ်တို့သည် ငါ၏ ဗိမာန်သို့ နောက်တဖန် မလာကြကုန်လင့်” ဟု ပြောဆိုကာ ထိုဣဒ္ဓိရှင် ရသေ့ပရိမိုဇ်တို့ကို ခြေနှစ်ဖက်တို့၌ သော်လည်း ဆွဲကိုင်ကာ ဂင်္ဂါမြစ် တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ပစ်လွှတ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် သူ့အကြံကို သိတော်မူသောကြောင့် သူ့အလိုချည်းပဲ လိုက်နေယင် ပြဿနာမေးဖို့ တရားဟောဖို့ အခွင့်ရတော့မှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီတော့ ငါနည်းလမ်း တစ်မျိုးပြောင်းပြီးတော့

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၁၅

သူ့ပြဿနာ မေးဖို့ရာ စိတ်ပေါ်အောင် လုပ်ဦးမှပဲလို့ ဘုရား ကိုယ်
တော်မြတ် အဲဒီလို စဉ်းစားပြီးတော့-

န ခွာဟံ တံ အာဂုသော နိက္ခမိဿာမိ၊ ယံ တေ ကရဏီယံ၊
တံ ကရောဟိ။

အာဂုသော=ဒကာ အာဠာဝက၊ တံ-တသွာ=ထိုသို့ သင်ရဲ့စိတ်
အကြံ မူမမှန်သောကြောင့်ပင်လျှင်၊ အဟံ=ငါဘုရားသည်၊ န ခေါ
နိက္ခမိဿာမိ=မထွက်တော့ဘူး မင်းစိတ်အကြံ မူမမှန်ဘူးကွာ၊ အဲဒီ
အတွက်ကြောင့် ငါမထွက်ဘူးဟာ၊ တေ=သင်သည်၊ ယံ=အကြင်အမှု
ကို၊ ကရဏီယံ=ပြုလို၏။ တံ=ထို သင်ပြုလိုတဲ့ အမှုကို၊ ကရောဟိ=
ပြုလော့၊ မင်းလုပ်ချင်တာ လုပ်တော့ ငါ မထွက်ဘူး။

ဒကာဘိလူး၊ သင့်စိတ်သန္တာန်ဝယ် ထိုကဲ့သို့ မကောင်းကြံ
သောကြောင့် ငါဘုရားသည် ဗိမာန်မှ မထွက်တော့အံ့၊ သင်ပြုဖွယ်
ကိစ္စရှိသမျှကို ပြုလော့ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အဲဒီတော့မှ အာဠာဝကဘိလူးက ရှေးက မိမိမေးခဲ့ဘူးသော
ပြဿနာတို့ကို သတိရကာ “ငါသည် ဤရဟန်းကြီး ဂေါတမကို
ယခုအခါ ဤသို့မေး၍ မဖြေနိုင်သောအခါ စိတ်ပြန်လွင့် ရူးသွပ်အောင်
ပြုလုပ်၍ နှလုံးသားကို ဖောက်ခွဲပြီး ခြေနှစ်ဘက်တို့ကို ဆွဲကိုင်ကာ
ဂင်္ဂါမြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ပစ်လွှတ်ခြင်းအမှုကို ပြုလုပ်ညှဉ်းဆဲရမှု
ကောင်းလေစွ” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင်-

ပဉ္စံ တံ သမဏ ပုစ္ဆိဿာမိ။

သမဏ=ရဟန်း၊ တံ=သင့်ကို၊ ပဉ္စံ=ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆိဿာမိ=
မေးပေအံ့။

သစေ မေ န ဗျာကရိဿသိ။

တွံ=သင်သည်၊ မေ=ငါ့အား၊ သစေ န ဗျာကရိဿသိ=

၃၁၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အကယ်၍ မဖြေကြားနိုင်ငြားအံ့။

စိတ္တံ ဝါ တေ ခိပိဿာမိ။

တေ=သင်၏၊ စိတ္တံ ဝါ= စိတ်ကိုမူသော်လည်းပဲ၊ ခိပိဿာမိ= ပြန့်လွင့်အောင် လုပ်လိုက်မယ်။

ဟဒယံ ဝါ တေ ဖာလေဿာမိ။

ဝါ=သို့မဟုတ်၊ တေ=သင်၏၊ ဟဒယံ=နှလုံးသားကို၊ ဖာလေဿာမိ=ဖောက်ခွဲလိုက်မယ်။

ပါဒေသု ဝါ ဂဟေတွာ ပါရဂင်္ဂါယ ခိပိဿာမိ။

ဝါ=သို့မဟုတ်၊ ပါဒေသု=ခြေနှစ်ဖက်တို့၌၊ ဂဟေတွာ=ဆွဲယူ၍၊ ပါရဂင်္ဂါယ=ဂင်္ဂါမြစ်တစ်ဖက်၌၊ ခိပိဿာမိ=လွင့်ပစ်လိုက်မယ်။

သူပြောတာက- ရဟန်းတဲ့၊ မင်းလုပ်ချင်တာလုပ် ဆိုလို့ရှိယင် ငါသင့်ကို ပြဿနာ မေးမယ်၊ ငါမေးတဲ့ ပြဿနာကို သင်မဖြေနိုင်ယင် ဖြင့် သင့်စိတ်ကို ပြန့်လွင့်အောင် ရူးသွပ်သွားအောင် လုပ်မယ်၊ ဒါမှ မဟုတ် သင့်နှလုံးသားကိုလည်း ခွဲလိုက်မယ်၊ ဒါမှမဟုတ်၊ သင့်ခြေနှစ်ချောင်းကို ကိုင်ပြီးတော့ ဂင်္ဂါမြစ်ရဲ့ ဟိုဖက်ကမ်းကိုသော်လဲ ငါ ပစ်လိုက်မယ်လို့ ရိုင်းပြော ပြောကြားတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုဘိလူး၏ စကားကို ကြားတော်မူလေလျှင်-

- (က) မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့အား စွန့်လှူအပ်သော လာဘ်လာဘ၊
- (ခ) မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ အသက်၊
- (ဂ) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်
- (ဃ) ကိုယ်တော်ရောင်

ဤလေးမျိုးတို့အတွက် တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ အန္တရာယ် မပြုနိုင်သောကြောင့် လောက၌ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်နှင့်မျှ

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၁၇

မဆက်ဆံသော အာနုဘော်ကို ပြတော်မူလိုသည် ဖြစ်၍-

န ခွာဟံ တံ အာဂုသော ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ
သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မ ဣယာ ပဇာယ
သဒေဝမနုဿာယ၊ ယော မေ စိတ္တံ ဝါ ခိပေယျ၊ ဟဒယံ
ဝါ ဖာလေယျ၊ ပါဒေသု ဝါ ဂဟေတွာ ပါရဂင်္ဂါယ ခိပေယျ။

အာဂုသော=ဒကာ အာဠာဝက။ ယော=အမှတ်မထင် အကြင်
သူသည်။ မေ=ငါ၏။ စိတ္တံ=စိတ်ကို။ ခိပေယျ=ပြန်လွင့်စေနိုင်ရာ၏။
ဝါ=သို့မဟုတ်။ ဟဒယံ=နှလုံးကို။ ဖာလေယျ=ဖောက်ခွဲနိုင်လေရာ၏။
ဝါ=သို့မဟုတ်။ ပါဒေသု=ခြေနှစ်ဖက်တို့၌။ ဂဟေတွာ=ကိုင်၍။ ပါရ
ဂင်္ဂါယ=ဂင်္ဂါမြစ်တစ်ဖက်ကမ်း၌။ ခိပေယျ=ပစ်နိုင်လေရာ၏။
သဒေဝကေ=ကာမာဝစရ နတ်ပြည်ငါးထပ်နှင့် တကွသော။
သမာရကေ=ဝသဝတ္တိနတ်ပြည်နှင့်တကွသော။ သဗြဟ္မကေ=ဗြဟ္မာ
ပြည် နှစ်ဆယ်နှင့် တကွသော။ လောကေ=ဩကာသလောက၌
လည်းကောင်း။ သဿမဏ ဗြာဟ္မဣယာ=ရဟန်း ပုဏ္ဏားနှင့်တကွ
သော။ သဒေဝမနုဿာယ=သမုတိနတ် တည်းဟူသော မင်းကြွင်းတဲ့
လူနှင့် တကွသော။ ပဇာယ= သတ္တဝါလောက၌လည်းကောင်း။ တံ
တာဒိသံ ပုဂ္ဂလံ=ထိုသို့ ငါဘုရားရဲ့ စိတ်ကို ပျံ့လွင့်သွားအောင် ပြုလုပ်
နိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ငါဘုရားရဲ့နှလုံးသား ခွဲနိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ငါဘုရားကို ခြေ
နှစ်ချောင်းကိုင်ပြီး ဂင်္ဂါမြစ်တစ်ဖက်ကမ်း ပစ်လွှင့်နိုင်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။
န ခေါ ပဿာမိ=မမြင်ရိုးဧကန် ငါဘုရား မှန်၏။

အာဠာဝကတဲ့၊ မင်း ဒီလိုပြောပေမယ့် ငါ့စိတ်ကို ပျံ့လွင့်အောင်
ပြုလုပ်နိုင်မယ့်၊ ငါ့နှလုံးသားကို ဖောက်ခွဲနိုင်မယ့်၊ ငါ့ကို ခြေက ကိုင်ပြီး
ဂင်္ဂါမြစ်တစ်ဖက် ပစ်လွှင့်နိုင်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်ဟာကွာ လူ့ပြည် နတ်ပြည်
ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ တစ်ယောက်မှ မရှိဘူးဟ။ ငါဘုရား သဗ္ဗညုတဉာဏ်ထဲ

၃၁၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကြည့်တယ်။ တစ်ယောက်မှ မတွေ့ဘူး။

ဤကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရားသည် အာဠဝကဘိလူး၏ ညှင်းပန်းလိုသောစိတ်ကို တားမြစ်တော်မူပြီးလျှင် ပြဿနာမေးခြင်း၌ အားထုတ်မှုကို ဖြစ်စေလိုရကား သဗ္ဗညုပဝါရဏာ=သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားတို့ရဲ့ ဖိတ်ကြားတဲ့နည်းနဲ့-

အပိ စ တံ အာဝုသော ပုစ္ဆ ယဒါကင်္ခံသိ

အာဝုသော=ဒါယကာ၊ အပိစ=စင်စစ်သော်ကား။ တံ=သင်သည်။ ယံ=အကြင်အရာကို။ အာကင်္ခံသိ=မေးလျှောက်လို၏။ တံ=ထိုသင် မေးလျှောက်လိုတဲ့ အရာကို။ ပုစ္ဆ ပုစ္ဆဟိ=မေးလော့။

ဒကာဘိလူး၊ ထိုသို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ သင် မေးလိုရာ ပြဿနာကို မေးလော့။ သင်၏ ပြဿနာကို အကျန်မထား ငါဘုရား ဖြေကြားအံ့ဟု သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏ ဖိတ်ကြားခြင်းဖြင့် ဖိတ်ကြားတော်မူ၏။

သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ ဖိတ်ကြားခြင်း၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဖိတ်ကြားခြင်းဟူ၍ ဖိတ်ကြားခြင်းနှစ်မျိုးရှိလေသည်။ ထိုတွင် သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့သည် “သင်အလိုရှိရာ မေးလော့၊ သင်၏ပြဿနာကို အကျန်မထား ငါဖြေကြားအံ့”ဟု ရဲရဲတောက် ဖိတ်ကြားတော်မူကြသည်။ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များက “မေးပါ ဒကာ” သင်၏ အမေးကို ကြားနာပြီး ငါသိလျှင် ဖြေပါမည်ဟု လျှော့လျှော့သာ ဖိတ်ကြားလေ့ရှိသည်။

ဘုရားကလည်း ခွင့်ပေးရော အာဠဝကမေးပြီ ဂါထာနဲ့-
ကိံ သူဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ၊
ကိံ သု သုစိဏ္ဍံ သုဓ+ မာဝဟာတိ၊
ကိံ သု ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာနံ၊
ကထံ ဇိဝိံ ဇိဝိတ+ မာဟု သေဋ္ဌံ၊
ဒိပြဿနာတွေ သူဘယ်က ရလာသလဲဆိုတော့ သူ့မိဘဆီက

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၁၉

ရတာပ။ သူ့မိဘက ကဿပမြတ်စွာဘုရား သာသနာတုန်းက ပြဿနာ ရှစ်ချက်ကို အဖြေနဲ့တကွ ဂါထာတွေရှိတယ်။ အဖြေနဲ့တကွ ဂါထာတွေ ရှိတယ်ဆိုလို့ ရှစ်ဂါထာ မဟုတ်ပါဘူး။ တစ်ဂါထာလျှင် အမေးလေးခု ပါတယ်။ အဲဒီ အမေးလေးခုရဲ့ အဖြေကလည်းပဲ တစ်ဂါထာလျှင် လေးဖြေ တစ်ခါတည်းဖြေ။ ကဲ- အမေးရှစ်ချက် နှစ်ဂါထာ+အဖြေရှစ်ချက် နှစ်ဂါထာ=အားလုံး လေးဂါထာ။ အမေးနဲ့ အဖြေနဲ့အစကရှိ။ သူ့မိဘက ငယ်ငယ်က အာဠာဝကကို ဒီအမေးဂါထာ အဖြေဂါထာတွေနဲ့ သင်ပေးထားတယ်။ သို့သော် သူက လူမိုက် လူကြမ်းဆိုတော့ တော်တော်ကြာတော့ အဖြေဂါထာတွေ ပျောက် ကုန်တယ်။ ပျောက်တော့ဟာ ကြာရင် အမေးဂါထာပါ ပျောက်ရချေရဲ့ ဆိုပြီးတော့ ရွှေပြားမှာ ဟသံပဒါးနဲ့ ရေးတယ်။

အာဠာဝက မာန်ကျသွားပြီ။ ဗိမာန်ထဲဝင်ပြီး ဗိမာန်ထဲဝင်ပြီး တော့ ဘုရားရှေ့မှာ ဘီလူးထိုင်ပါ ပုံပန်းမှန်းသာ ကြည့်လိုက်။

ဘဂဝါ=မြတ်စွာဘုရား၊ ဣဓ- ဤလောက၌၊ ပုရိသဿ= ယောက်ျား၏။ သေဠှံ=အချီးမွမ်းအပ်ဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော။ ဝိတ္တံ= ဥစ္စာကား။ ကိံသု=အဘယ်ပါနည်း။

မြတ်စွာဘုရား ဤလောက၌ ယောက်ျား၏ အမြတ်ဆုံးဥစ္စာ ကား ဘယ်ဟာလဲ။ တစ်ခု။

ကိံ သု=အဘယ်တရားသည်။ ဝါ=အဘယ်တရားကို။ သုစိဏ္ဍံ =နေ့ရှည်ရက်ဆက် ကောင်းစွာ လေ့ကျက်အပ်သည်ရှိသော်။ သုခံ= လူနတ် နိဗ္ဗာန်သုံးတန်သော ချမ်းသာကို။ အာဝဟာတိ=ရွက်ဆောင် နိုင်သနည်း။

နေ့ရှည်ရက်ဆက် ကောင်းစွာလေ့ကျက်လျှင် လူနတ် နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာသုံးပါးကို အောင်နိုင်တဲ့တရားသည် ဘယ်တရားလဲ၊ ဒါက

၃၂၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တစ်ခု။

ရသာနံ=အရသာတကာတို့တွင်။ သာဒုတရံ=အထူးသဖြင့်
ချိုမြိန် ကောင်းမြတ်တဲ့ အရသာကား။ ကိံ သု=အဘယ်ပါနည်း။

အရသာတွေထဲမှာ အချိုမြိန်ဆုံးဆိုတဲ့ အရသာဟာ ဘယ်
ဟာလဲ၊ ဒါက တစ်ခု။

ကထံ ဇီဝိံ ဇီဝိတံ=အဘယ်သို့ အသက်ရှည်သောသူ၏
အသက်မွေးခြင်းကို။ သေဋ္ဌံ=အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်မြတ်၏ဟူ၍။
အာဟု=ဘုရားအစ များလှဘိတောင်း အရိယာသူတော်ကောင်းတို့
ငြိမ့်ငြောင်းသံချို မိန့်ဆိုတော်မူကြပါကုန်သနည်း။

ဘယ်လို အသက်မွေးခြင်းကို အဘယ်တရားဖြင့် အသက်ရှည်
သောသူ၏ အသက်မွေးခြင်းကို လောကမှာဖြင့် အမြတ်ဆုံးသော
အသက်မွေးခြင်းပဲလို့ ဘုရားအစရှိသော အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့
မိန့်ဆိုကြသလဲ။ ဒါက တစ်ချက်။ ပြဿနာ လေးချက် မေးပါတယ်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ကဿပမြတ်စွာဘုရား
ဖြေကြားတော်မူသော နည်းအတိုင်းပင် ဖြေကြားတော်မူလိုသည်
ဖြစ်၍ အဖြေဂါထာကို ဤသို့ ဟောကြားတော်မူ၏။

သဒ္ဓိံ ဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ၊
ဓမ္မော သုစိဏ္ဍော သုခ+မာဝဟာတိ။
သစ္စံ ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာနံ၊
ပညာဇီဝိံ ဇီဝိတံ+မာဟု သေဋ္ဌံ။

အာဂုတော=အာဠဝက နာမမည်ထူး အို ဒကာဘီလူး။ ဣဓ=
ဤလောက၌။ ပုရိသဿ ယောက်ျား မိန်းမဟူသမျှ၏။ သေဋ္ဌံ=ချီးမွမ်း
အပ် အမြတ်ဆုံးသော ဝိတ္တံ=ဥစ္စာကား=သဒ္ဓါ=လောကီ လောကုတ္တရာ
နှစ်ဖြာအပြား သဒ္ဓါတရားပင်တည်း။

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၂၁

လောကမှာ အမျိုးကောင်းသား မင်းယောက်ျား၊ အမျိုးကောင်းသမီး မင်းမိန်းမတို့၏ အမြတ်ဆုံးသော ဥစ္စာဟာ သဒ္ဓါတရားတဲ။ ဟာ စိန်တို့ ရွှေတို့ ငွေတို့ရတယ် ဆိုတာကိုက သဒ္ဓါတရားရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှ စိန်ရွှေငွေဆိုတဲ့ လောကရတနာတွေက ရဖြစ်တာ။ သဒ္ဓါတရားမရှိရင် ဘယ်နှယ်လုပ်ပြီးတော့ ဒါနကောင်းမှု ပြုမလဲ၊ ဘယ်တော့မှ မပြုဘူး၊ မပြုရင် အဲဒီလူ ဘယ်တော့မှ စိန်ရွှေငွေ မရဘူး၊ အဲဒါကြောင့် လောကမှာ အမြတ်ဆုံးသော ဥစ္စာဆိုတာ၊ အာဠာဝကတဲ၊ သဒ္ဓါတရား။

ဤသဒ္ဓါတရား တည်းဟူသော ဥစ္စာသည် လူနတ် နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော စည်းစိမ်၏ အကြောင်းဖြစ်သည်။ သူတစ်ပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံသော ရတနာမျိုး၊ ဥစ္စာမျိုးဖြစ်သည့်အပြင် လောကီဥစ္စာ ရတနာမျိုးဖြစ်သည့် ရွှေ၊ ငွေ စသည်တို့ကိုခြင်း၏ အကြောင်းရင်းလည်းဖြစ်၏။ မှန်၏။ သဒ္ဓါတရား ရှိသောသူသာလျှင် ဒါနအစရှိသော ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်၍ လောကီဥစ္စာ ရတနာတို့ကို ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသဒ္ဓါတရားမရှိသူ၏ ဥစ္စာသည် အကျိုးမဲ့ဖြစ်ဖို့ရန်သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသဒ္ဓါတရားတည်းဟူသော ဥစ္စာကို “ချီးမွမ်းအပ်အမြတ်ဆုံးဥစ္စာ”ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတာနော်။

သုစိဏ္ဍော= နေ့ရှည်ရက်ဆက် လေ့ကျက်အပ်သော။ ဓမ္မော= သုစရိုက်ဆယ်ပါး ကောင်းမှုတရားသည်။ ဝါ=ဒါန သီလ ဘာဝနာ သုံးဖြာအပြား ကောင်းမှုတရားသည်။ သုခံ=လူနတ် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ သုံးတန်ကို။ အာဝဟာတိ=ကျေးဇူးမြားမြောင် ရွက်ဆောင်နိုင်ပေ၏။

ကုသိုလ် ကမ္မပထတရားဆယ်ပါး၊ တစ်နည်း ဒါန သီလ ဘာဝနာ တရားသုံးပါးတို့သည် နေ့ရှည်ရက်ဆက် လေ့ကျက်ပွားများ အပ်သည်ရှိသော် လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို

၃၂၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ရွက်ဆောင်နိုင်၏။

ရသာနံ=သာယာအပ်တောင်း အရသာပေါင်းတို့တွင်၊ သစ္စံ= ပရမတ္ထသစ္စာ မည်သာထင်ရှား နိဗ္ဗာန်တရားတည်း။ ဝါ=မဟုတ် စကား ရှောင်ရှားပယ်ခွာ ဝိရတိ သစ္စာနှင့်တကွ အမှန်စကား ပြောကြားမြွက်ဆိုခြင်း တည်းဟူသော ဝစီမင်္ဂလာ သစ္စာစကားသည်။ ဟဝေ=စင်စစ်ဧကန် အမှန်အားဖြင့်။ သာဒုတရံ=လွန်ကဲထူးချွန် သာလွန်လှစွာ သတ္တဝါတို့ သာယာအပ်တောင်း အရသာကောင်း မည်ပေ၏။

ပရမတ္ထသစ္စာဆိုတာ နိဗ္ဗာန်ကိုခေါ်တယ်၊ ဝိရတိသစ္စာဆိုတာ က သမ္မာဝါစာဝိရတိကို ခေါ်တယ်၊ ဝစီသစ္စာဆိုတာက အဲဒီ သမ္မာဝါစာကို အကြောင်းပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ မှန်သောစကားကို ဖော်ပြတဲ့ နှုတ်သံကို ခေါ်တယ်၊ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထသစ္စာ၊ ဝိရတိသစ္စာ၊ ဝစီသစ္စာ ဤသုံးမျိုးသော အရသာသည် အရသာတကာတို့တွင် အမြတ်ဆုံး အရသာမည်၏တဲ့။ သစ္စာအရသာထက် ချိုမြိန်တဲ့ အရသာ ဟာဖြင့် လောကမှာ မရှိဘူး။

ပညာဇီဝိံ ဇီဝိတံ=ပညာဖြင့် အသက်ရှင်သောသူ၏ အသက် မွေးမှုကို။ သေဋ္ဌံ=အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်မြတ်လှ၏ ဟူ၍။ အာဟု= ဘုရားအစ များလှဘိတောင်း အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ ငြိမ့်ငြောင်း သံချို မိန့်ဆိုတော်မူကြလေကုန်ပြီ။

လောကီမျက်စိ ဓမ္မမျက်စိဖြင့် နှစ်ဖက်မြင်သူ ဝတ်ကြောင် သည် အိမ်မှုကိစ္စကို အားထုတ်ခြင်း၊ သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်း၊ လှူဒါန်းပေးကမ်းခြင်း၊ သီလဆောက်တည်ခြင်း၊ ဥပုသ်ကျင့်သုံးခြင်း အစရှိသော လူ့ကျင့်ဝတ်များကို ပညာဖြင့်သာ ပြီးစေ၍ အသက်ရှင် လေသည်။ ထိုသို့ ပညာဖြင့် အသက်ရှင်သောသူ၏ အသက်ရှည်ခြင်း

မျိုးကိုသာ ချီးမွမ်းအပ် မြတ်၏ဟူ၍ ဘုရားအစရှိသော အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့ မိန့်ဆိုတော်မူကြလေသည်။

ပြဿနာလေးချက်ကို သူက ဂါထာနဲ့မေးတော့ ဘုရားက လည်း လေးချက်လုံးကို တစ်ဂါထာနဲ့ပဲ ဖြေတော်မူတယ်။

အာဠာက စဉ်းစားတယ်။ သူငယ်ငယ်တုန်းက ဒီအဖြေတွေ ရတယ်၊ သို့သော် သူက လူမိုက်လူကြမ်းဆိုတော့ ဒီအဖြေဂါထာတွေ ပျောက်ကုန်ရော၊ အခု အမေးဂါထာလေးမှ အနိုင်နိုင်ကျန်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားထံက အဖြေစကားနာကြားရတော့ သူ အလွန်ဝမ်းသာ သွားတယ်။ ဒါနဲ့ ကျန်တဲ့ ပြဿနာရေးကို ဆက်ပြီးတော့ မေးပြန် တယ်။

ကထံ သု တရတိ ဩဃံ၊

ကထံ သု တရတိ အဏ္ဍဝံ။

ကထံ သု ဒုက္ခ+မစ္စေတိ၊

ကထံ သု ပရိသုဇ္ဈတိ။

ဘဂဝါ=ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ ဩဃံ=ဩဃ လေးခန်း ရေပြင်ကြမ်းကို။ ကထံသု=ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း အဘယ် နည်းလမ်းဖြင့်။ ဝါ=အဘယ်တရားဖြင့်၊ တရတိ=ဟိုဘက်ကမ်းရောက် ကူးမြောက်နိုင်ပါသနည်း ဘုရား။

မထူးပါဘူး၊ ယဉ်ကျေးလိုက်ကြပါစို့ ဟုတ်လား။ အခု ပြဿနာမေးလို့ တစ်ဂါထာလောက် နာရပြီဆိုတော့ စိတ်နှလုံး ယဉ်ကျေးလာပြီ၊ ဘဂဝါဂုဏ်ရှင် မြတ်စွာဘုရားတဲ့၊ ကာမောဃဒိဋ္ဌောဃ ဆိုတဲ့ ဩဃလေးခန်း ရေပြင်ကြမ်းကို ဘယ်လိုတရားနဲ့ နိဗ္ဗူသာဝုမ်း ဟိုဘက် ကမ်းရောက် ကူးမြောက်နိုင်ပါသတုန်း ဘုရား။

အဏ္ဍဝံ=ဘဝသံသရာ သမုဒ္ဒရာကို။ ကထံ သု=ဘယ်ပုံ

၃၂၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်၊ ဝါ - အဘယ်တရားဖြင့်၊ တရတိ= ဟိုဘက်ကမ်းရောက် ကူးမြောက်နိုင်ပါသနည်း ဘုရား။

ဒုက္ခံ= ဆင်းရဲသော ဒုက္ခကို။ ကထံ သု=ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်၊ ဝါ=အဘယ်တရားဖြင့်။ အစ္စ္စေတိ=လွန်မြောက် နိုင်ပါသနည်း ဘုရား။

ကထံ သု=ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်။ ပရိသုဇ္ဈတိ =ခပ်သိမ်းသော ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်နိုင်ပါသနည်း ဘုရားလို့ မြတ်စွာဘုရားက မေးတယ်။

ဒိတော့ မြတ်စွာဘုရားက ကဿပမြတ်စွာဘုရား ဖြေကြား တုန်းက အတိုင်းပဲ ဖြေတော်မူတယ်။

သဒ္ဓါယ တရတိ ဩယံ၊
အပ္ပမာဒေန အဏ္ဍဝံ။
ဝိရိယေန ဒုက္ခံ+မစ္စေတိ၊
ပညာယ ပရိသုဇ္ဈတိ။

အာဠဝက=ဒါယကာ အာဠဝက။ သဒ္ဓါယ=ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါ တရားဖြင့်။ ဩယံ=ဩဃလေးခန်း ရှေ့ပြင်ကြမ်းကို။ တရတိ=ကူးသန်း ထုတ်ချောက်မှာကမ်းသို့ ရောက်နိုင်၏။

အပ္ပမာဒေန=ကုသိုလ်ဆယ်သင်း မမေ့လျော့ခြင်းဖြင့်။ အဏ္ဍဝံ =သံသရာတည်းဟူသော သမုဒ္ဒရာကို။ တရတိ=နိဗ္ဗုဿာဝှမ်း ဟို ဘက်ကမ်းရောက် ကူးမြောက်နိုင်ပေ၏။

ဝိရိယေန=ကာယိက စေတသိက ဝိရိယနှစ်ပါးဖြင့်။ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခကို။ အစ္စ္စေတိ=လွန်မြောက်နိုင်၏။

ပညာယ=ပညာတရားဖြင့်။ ပရိသုဇ္ဈတိ=ကိလေသာခပ်သိမ်း မှ စင်ကြယ်နိုင်ပေ၏။

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်နှင့်)တရားတော် ၃၂၅

အဲဒါလို မြတ်စွာဘုရားက ပြဿနာလေးချက်ရဲ့ အဖြေဂါထာကို ဟောလိုက်တယ်။

အဲဒါလို မြတ်စွာဘုရားက ပြဿနာလေးချက်ရဲ့ အဖြေဂါထာကို ဟောလိုက်တဲ့ နေရာမှာ။ သဒ္ဓါတရားဖြင့် ဩဃလေးခန်း ရေပြင်ကြမ်းကို ကူးသန်းနိုင်တယ်ဆိုရင် သံသရာလည်းပဲ ပါပြီးသားဖြစ်ပေါ့။ ဘာပြုလို့- အပ္ပမာဒနဲ့ အဏ္ဏဝသမုဒ္ဒရာကို ကူးတယ်လို့ တစ်မျိုးဖြေနေရတာတုန်း။ ဒီပြဿနာကိုက ရည်ရွယ်ချက်ရှိတယ်။ ပဋ္ဌမပြဿနာက သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရည်ရွယ်မေးတာ၊ ဒုတိယပြဿနာက သကဒါဂါမိမဂ်ကို ရည်ရွယ် မေးတာ။ တတိယပြဿနာက အနာဂါမိမဂ်ကို ရည်ရွယ် မေးတာ၊ စတုတ္ထပြဿနာက အရဟတ္တမဂ်ကို ရည်ရွယ်မေးတာ။ အဲဒီတော့ ဩဃလေးပါး- ကာမောဃ ဘဝေါဃ ဒိဋ္ဌောဃ အဝိဇ္ဇောဃ၊ သဒ္ဓါတရား ထက်သန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှ တရားအလုပ် အားထုတ်တော့ ဒိဋ္ဌောဃကို လွန်မြောက်ပြီးတော့ သောတာပန် ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရား က သဒ္ဓါယ တရတိ ဩဃံလို့ ဟောတာ အဲဒါလို ဒိဋ္ဌောဃ လွန်မြောက်လို့ သောတာပန် ဖြစ်သွားပြီဆိုရင် အဲဒီသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပ္ပမာဒ တရားလက်ကိုင်ထားပြီး တစ်ဖန် ပွားများလာတဲ့အခါကျတော့ သကဒါဂါမိမဂ်ဖိုလ်ကို ရောက်သွားတယ်။ သကဒါဂါမိမဂ်ဖိုလ်ကို ရောက်တော့ အို သောတာပန် ဘဝတုန်းက သံသရာ ကာမဘဝ၊ တစ်နည်း။ သတ္တကုတ္တုပရမဆိုရင် ခုနစ်ဘဝ သံသရာရေပြင်ကျယ် ရှိတယ်။ သကဒါဂါမိ ကျတော့ တစ်ဘဝတည်းပဲ ကျန်တော့တယ်။ ဒီလူ့ပြည်ကို တစ်ကြိမ်သာ လာနိုင်တော့တယ်။ အဲဒါကြောင့် အပ္ပမာဒနအဏ္ဏဝံဖြင့် ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ဟာ သကဒါဂါမိမဂ်ဖိုလ်ကို ဟောတာ-

သကဒါဂါမိ အရိယဖြစ်လာပြီဆိုမှဖြင့် ကာယိကစေတသိက

၃၂၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဝီရိ နှစ်ပါးနဲ့ ကြိုးစားတော့ ကာမောယလို့ခေါ်တဲ့ ဒုက္ခရဲ့အကြောင်းကို လွတ်မြောက်ပြီး အနာဂါမိမဂ်သို့ရောက်တယ်။ ဒါကို ဝီရိယေန ဒုက္ခ+မစွေတိလို့ ဟောတယ်။

အဲဒီ အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ် ရောက်ပြီးပြီဆိုတော့ အနာဂါမိ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ဖန်ထပ်ပြီးတော့ ဝိပဿနာပညာတရား ပွားများလို့ ရှိယင် အဝိဇ္ဇာပြုတ်၍ ကိလေသာခပ်သိမ်း အကုန်လုံး စင်ကြယ်တယ်တဲ့။ အဲဒါကြောင့် ဒီအဖြေဂါထာက အရိယမဂ်လေးပါး ကို ဦးတည်ပြီးတော့ ဖြေထားတဲ့ ဂါထာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို အရိယာမဂ်လေးပါးမယ် နောက်ဆုံး အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ် အထွတ်တပ်ပြီးတော့ ဖြေတဲ့ဂါထာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ ဂါထာအဖြေ လည်းဆုံးရော-

ဣမာယစ အရဟတ္တ နိက္ခဋေန ကထိတာယ ဂါထာယ
ပရိယောသာနေ ယက္ခော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။

အရဟတ္တနိက္ခဋေန=အရဟတ္တဖိုလ် အထွတ်တပ်သဖြင့်။
ကထိတာယ=ဟောဆိုအပ်သော။ ဣမာယ ဂါထာယ= ဤဂါထာ၏။
ပရိယောသာနေ=အဆုံး၌။ ယက္ခော=အာဠဝကဘိလူးသည်။ သောတာ
ပတ္တိဖလေ=သောတာပတ္တိဖိုလ်၌။ ပတိဋ္ဌာသိ=တည်လေပြီလို့ -

မြတ်စွာဘုရားက- သဒ္ဓါယ တရတိ ဩဃံဆိုတဲ့ ဟောဒီပိုဒ်မှာ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်သို့ရောက်အောင် သဒ္ဓါတရား အရင်းခံပြီး ကျင့်ကြံ ပုံတွေကိုလည်း ဟောပြတယ်။ ပြီးတော့မှ အပ္ပမာဒေန အဏ္ဏဝံကျတော့ ပမာဒတရား အရင်းခံပြီးတော့ သကဒါဂါမိမဂ် ဖိုလ်ရောက်အောင် ဟောဒီလို ကျင့်ရတယ် ဒါလည်းပြောပြတယ်။ ဝီရိယေန ဒုက္ခ+မစွေတိ။ တတိယပိုဒ် အဓိပ္ပာယ် ပကိဏ္ဏကဒေသနာ ပြောပြတဲ့ ဟောပြတဲ့အခါကျတော့ ဝီရိယ အရင်းခံပြီးတော့ အနာဂါမိ

မဂ်ဖိုလ်ရောက်အောင် ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ပုံတွေ အကုန်
 ဟောပြတယ်။ ပညာယ ပရိသုဇ္ဈတိစတုတ္ထပိုဒ်ပညာကို အရင်းခံပြီး
 တော့ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက်အောင် ကျင့်ပုံတွေ မြတ်စွာ
 ဘုရား အကုန်ဟောပြတယ်။ မြတ်စွာဘုရား ဟောလိုက်တာကတော့
 အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက်အောင် ပဋိပတ်တွေ ကုန်အောင်
 ဟောတာ၊ ဒါပေမယ့်လို့ အာဠာကရဲ့ဉာဏ် အာဠာကရဲ့ ပါရမီက
 သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်လောက် ခံတွင်းက ရှိတာတဲ့၊ အေး မြတ်စွာ
 ဘုရားက ကိုယ်တော်ရဲ့ ဉာဏ်အားနဲ့ အလွန်ကြီးစွာသော ဓမ္မထမင်း
 လုတ်ကြီးကို အာဠာက ဉာဏ်ပညာတည်းဟူသော ခံတွင်းထဲ
 ခွံလိုက်တာ လေးပုံတစ်ပုံပဲ ဝင်တယ်။ သောတာပန်ပဲဖြစ်တယ်။ အဲ
 သောတာပန်လည်း ဖြစ်ပြီးရော အာဠာကက ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်တွေ
 တက်လာတယ်။

ကထံ သု လဘတေ ပညံ၊ ကထံ သု ဝိန္ဒတေ ဓနံ။
 ကထံ သု ကိတ္တိံ ပပွေတိ၊ ကထံ သု မိတ္တာနိ ဂန္တတိ။
 အသ္မာ လောကာ ပရံလောကံ၊ ကထံ ပေစ္စ န သောစတိ။
 ဒါ သူ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးမှ အရိယာဉာဏ် ပေါ်ပြီးတော့
 မေးတာ။

ဘဂဝါ=ဘုန်းတော်နေဝန်း ထွန်းပတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။
 ပညာရနိုင်တဲ့ အကျင့်ပဋိပတ် ဟုတ်လား၊ ဘယ်တရားလဲ။
 ပညာရကြောင်း တရားမေးတယ်။

ကထံ သု=ဘယ်ပုံ ဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းဖြင့် ဘယ်သို့
 သော အကျင့်ဖြင့်။ ဓနံ=ဥစ္စာကို။ ဝိန္ဒတေ=ရနိုင်ပါသနည်း ဘုရား။
 လောကဓမ္မ သူတော်ကောင်းဥစ္စာ လောကီရတနာဥစ္စာကို
 ဘယ်လိုအကျင့်မျိုးနဲ့ ရနိုင်သလဲ။

၃၂၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကထံ သု=ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်။ ကိတ္တိ= ကျော်ဇောခြင်းသို့။ ပပွေတိ=ရောက်သနည်း။

ကထံ=ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်။ မိတ္တာနိ= အဆွေခင်ပွန်းတို့ကို။ ဂန္ထတိ=ပြုနိုင်သနည်း။ ဖွဲ့နိုင်သနည်း။

အသ္မာ လောကာ=ပစ္စုပ္ပန်လောကမှ။ ပရံ လောကံ=တမလွန် လောကသို့။ ပေစ္စ=ပြောင်းရွှေ့၍သွားရသည်ရှိသော်။ ကထံ=အဘယ် သို့လျှင်။ နသောစတိ=မစိုးရိမ် မပူဆွေးရသနည်း။ ဒိပစ္စုပ္ပန်မှာ တမလွန် ပြောင်းသွားရင် ဘယ်တရားများပါမှ မစိုးရိမ် မပူဆွေးရ သလဲ။ ပြဿနာ ငါးချက် မေးတယ်။

မေး။ ။ ပညာကို ရစေနိုင်တဲ့ တရား ဘယ်တရားလဲ။

ဥစ္စာကို ရစေနိုင်တဲ့ တရား ဘယ်တရားလဲ။

ကျေးဇူးသတင်း ကျော်ဇောခြင်းကို ရစေနိုင်တဲ့ တရား ဘယ်တရားလဲ။

အဆွေခင်ပွန်းကို ရစေနိုင်တဲ့ တရား ဘယ်တရားလဲ။

တမလွန်လောက၌ မစိုးရိမ် မပူဆွေးရတဲ့ တရား ဘယ်တရား လဲ။ မြတ်စွာဘုရားကို ပြဿနာ ငါးချက်မေးတယ်။ ဘုရားက အစဉ်တိုင်း ဖြေတယ်။

သဒ္ဒဟာနော အရဟတံ၊ ဓမ္မံ နိဗ္ဗာန ပတ္တိယာ။

သုဿူသံ လဘတေ ပညံ၊ အပ္ပမတ္တော ဝိစက္ခဏော။

ဒါ- တစ်။ ပညာရဖို့ရန် အကြောင်းကို ပြောပြတယ်။

အာဠဝက=ဒါယကာ အာဠဝက။ (ပညာရကြောင်းတရား လေ) အရဟတံ=ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်ကြတဲ့ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာသာဝကတို့၏။ ဓမ္မံ=ပုဗ္ဗဘာဝ အကျင့်ပဋိပတ် ရှေးရှေးက ကျင့်သုံးကြတဲ့ ပုဗ္ဗစရိယ ယခုနောက်ဆုံး ဘဝမှာ ကျင့်သုံး

ကြတဲ့ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မကို။ သဒ္ဓဟာနော=ယုံကြည်သည်ဖြစ်၍။

အေး- အာဠာက၊ ပညာလိုချင်ရင် ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာ သူတော်မြတ်တို့ရဲ့ ပုဗ္ဗစရိယတရားတွေ ရှေးက ကျင့်စဉ်တွေ ယခု နောက်ဆုံးဘဝမှာ ကျင့်တဲ့ ဗောဓိ ပက္ခိယတရားတွေ အဲဒီတရား တွေကို ယုံကြည်ရတယ်။ ယုံကြည်တဲ့အခါ သဒ္ဓါတရား ရှိရတယ်။ အဲဒီသဒ္ဓါတရား မရှိရင် ပညာကို မရနိုင်ဘူးနော်။ ဒီဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာ သူတော်မြတ်တို့ရဲ့ အတိတ်ကျင့်တဲ့ ကျင့်စဉ် အခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ မှာ ကျင့်စဉ် ဗောဓိပက္ခိယ=သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္မပ္ပဓာန်၊ ဣဒ္ဓိပါဒိ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင်တွေကို ကျင့်တယ်။ အဲဒီတရားတွေကို ယုံကြည်ရတယ် ယုံကြည်ချက် ဒါ- တစ်။

သဒ္ဓဟာနော= ယုံကြည်သည်ဖြစ်၍။ (ယုံကြည်ရုံနဲ့ကော ပညာရသလား မရသေးဘူး။) သုဿူသံ=ဆရာတို့ထံ ရိုသေစွာ နာခံ သော။ (ဆရာကောင်း သမားကောင်းထံမှာ ရိုရိုသေသေလည်း နာယူ ရတယ်) အပ္ပမတ္တော=အပ္ပမာဒတရား လက်ကိုင်ထားသော။ ဝိစက္ခဏော =စူးစမ်းဆင်ခြင်လေ့ရှိတဲ့ သူသည်။ ပညံ=ပညာကို။ လဘာတေ=ရနိုင်၏။

၁၊ သဒ္ဓါ။ ၂၊ သုဿူသာ။ ၃၊ အပ္ပမာဒ။ ၄၊ ဝိစက္ခဏာလို့ ပညာရ ကြောင်း တရားလေးပါး။

အရိယာ သူတော်ကောင်း တရားတို့ရဲ့ တရားကို ယုံကြည်ရ တယ်။ ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါ။ အဲဒီလို ယုံကြည်တဲ့ အတိုင်းလည်းပဲ ဆရာ ကောင်းတို့ထံ နာခံခြင်း- သုဿူသာ။ အဲဒီ သုဿူသာအရ နာထားတဲ့ ဥစ္စာ မေ့မေ့ပျောက်ပျောက် မလုပ်နဲ့တဲ့။ မမေ့မလျော့ခြင်း အပ္ပမာဒ။ ဝိစက္ခဏာ ဆင်ခြင်စဉ်းစားခြင်း၊ အဲဒီတရားလေးပါး ရှိလို့ရှိရင်လည်း ဉာဏ်ပညာကို ရပါရောတဲ့။ လောကီလောကုတ္တရာ ပညာနှစ်မျိုး စလုံးပဲ ရတယ်။ တစ်-ပုစ္ဆာဖြေပြီးပြီ။

၃၃၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

နှစ်က ဘယ်တရားဖြင့် ဥစ္စာကို ရနိုင်သလဲ။

ပတိရူပကာရီ ဝု ရဝါ၊ ဥဋ္ဌာတာ ဝိန္ဒတေ ဓနံ။

သစ္စေန ကိတ္တိံ ပပေတိ၊ ဒဒံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ။

(အသ္မာလောကာ ပရံလောကံ၊ ဧဝံ ပေစ္စ န သောစတိ။)

အာဝုသော=ဒါယကာအာဠဝကာ၊ နှစ်-ပုစ္ဆာ ဖြေတော့မယ်တဲ့။

ပတိရူပကာရီ=သင့်လျော်သောအမှုကို ပြုလေ့ရှိသော။ ဝုရဝါ=

စေတသိက လုံ့လဝိရိယနှင့်လည်း ပြည့်စုံသော။ ဥဋ္ဌာတာ=ကာယိက

ဝိရိယနှင့်လည်း ပြည့်စုံသောသူသည်။ ဓနံ=ဥစ္စာကို။ ဝိန္ဒတေ=ရ၏။

ဥစ္စာရချင်သလား၊ ရချင်တယ်။ ရချင်ရင် ၁၊ ပတိရူပကာရီ

တဲ့။ သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော အမှုကိုပြုပါ။ တရားဥပဒေဘောင်

အတွင်းက အမှုမျိုးပြု၊ တရားဥပဒေဘောင် ပြင်ဘက်က အမှုမျိုး

ပြုလို့ရှိရင် အဲ.. ဥစ္စာ မရဘဲနဲ့ ဒုက္ခပွားတတ်တယ်၊ အဲဒီတော့ ဒီအလုပ်

သည် တကယ်သင့်လျော် လျောက်ပတ်သောအလုပ်၊ တရားမျက်စိနဲ့

ကြည့်၊ ဟုတ်ရင် အဲဒီ အလုပ်မျိုး ပြုလုပ်ပါ။ အဲဒီ ပြုလုပ်တဲ့နေရာ

စေတသိကဝိရိယ၊ ကာယိကဝိရိယ။ ကာယိက ဝိရိယကို ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ

လို့ ခေါ်တယ်၊ စေတသိကဝိရိယကို ဝုရခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီလို

ကာယိက၊ စေတသိက နှစ်ပါးရှိပြီးတော့ အပြစ်မရှိ သင့်လျော်လျောက်

ပတ်တဲ့ အလုပ်ကိုလုပ်ရင် ဥစ္စာရတယ်။

သစ္စေန=ဝစီမင်္ဂလာသစ္စာစကားဖြင့်။ သစ္စေန=ပရမတ္ထသစ္စာ

ဝိရတိသစ္စာနှင့်တကွ ဝစီမင်္ဂလာသစ္စာစကားဖြင့်။ ကိတ္တိံ=ကျော်စော

ခြင်းသို့။ ပပေတိ=ရောက်နိုင်၏။

ကောင်းသောသတင်း ကျော်စောခြင်း ဖြစ်ချင်ရင်တဲ့ ပြောတဲ့

စကား မှန်ပါစေ၊ ဒါ ဝစီသစ္စာခေါ်တယ်၊ အဲဒီလို ပြောတဲ့စကား

မှန်အောင်ကလည်းပဲ မုသာဝါဒဝိရတိဆိုတဲ့ သမ္မာဝါစာဝိရတိ ရှိရမယ်။

ဟတ္ထကာဠုပကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၃၁

အဲ.. မုသာဝါဒ ဝိရတိဆိုတဲ့ ဝိရတိသစ္စာ အခြေခံပြီးတော့ မှန်ကန်တဲ့ စကားပြောကြားရင် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်သည် ကျေးဇူးသတင်း ကျော်စောခြင်း သို့ ရောက်ကရော။ ပြီးတော့ အေး လိုရင်းတော့ ကောင်းသောသတင်း ကျော်စောခြင်း ရဖို့ရန်က သစ္စာပဲ။

စတုတ္ထအမေးရဲ့ အဖြေကျတော့ ဒဒံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ။ ဒဒံ= ဒဒန္တော=စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းတဲ့သူသည်။ မိတ္တာနိ=အဆွေ ခင်ပွန်းတို့ကို။ ဂန္ထတိ=ဖွဲ့နိုင်၏။ ဝါ-ပြုနိုင်၏။

မိတ်ဆွေဖြစ်အောင် ပြုချင်ရင် ပေးကမ်းတဲ့၊ စွန့်ကြဲပေးကမ်း တဲ့ စာဂ စွန့်ကြဲပေးကမ်းတဲ့ ဒါနသည် မိတ်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်တဲ့ မိတ္တကာရ တရားတဲ့။

အသ္မာလောကာ=ပစ္စုပ္ပန် ဤလောကမှ။ ပရံလောကံ= တမလွန်လောကသို့။ ပေစ္စ=သွားရောက်ရသည်ရှိသော်။ ဧဝံ=ဤဆိုခဲ့ ပြီးသောနည်းဖြင့်။ န သောစတိ=မစိုးရိမ်ရပါ။

ဒီတရားလေးပါးသာ ကိုယ်က လက်ကိုင်ရှိနေရင် ဒီပစ္စုပ္ပန် ဘဝက ဟိုဘဝ ပြန်သွားလည်းပဲ ဘာမှ စိုးရိမ်ပူဆွေးစရာ မရှိဘူးတဲ့။ ကိုင်း ... ပေါ်သထက်ပေါ်အောင် ထပ်ဟောဦးမယ်ဆိုပြီးတော့-

ယသေတေ စတုရော ဓမ္မာ၊ သဒ္ဓဿ ဃရု+မေသိနော။
သစ္စံ ဓမ္မော မိတိ စာဂေါ၊ သ ဝေ ပေစ္စ န သောစတိ။

အာဝုသော=ဒါယကာ အာဠုပက။ သဒ္ဓဿ=သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံ သော။ ဃရု= မေသိနော=အိမ်၏ အစီးအပွားရှာမှီးလေ့ရှိသော။ ယဿ=အမှတ်မထင် အကြင်သူအား။ သစ္စံ=ဝစီမင်္ဂလာသစ္စာစကား လည်းကောင်း။

ခုနက ကိတ္တိ၊ ဒီ ကျော်စောသတင်းရဲ့အကြောင်း ဝစီသစ္စာ ရ၏။ ဓမ္မော=သူသူတာ အမည်နဲ့ ဝိစက္ခဏာအမည်နဲ့ ဟောကြားခဲ့တဲ့

၃၃၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အသိ ဉာဏ်ပညာ သုတမယပညာ ဝိစက္ခဏာ ဉာဏ်ပညာ လည်းကောင်း။

ဓိတိ=ဓုရ၊ ဥဋ္ဌာနအမည်ဖြင့် ဟောခဲ့တဲ့ ဝိရိယလည်းကောင်း။ စာဂေါ=ဒါနအမည်ဖြင့် ဟောခဲ့တဲ့ စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်း လည်းကောင်း။

သဒ္ဓါ ပညာ ဝိရိယ စာဂတရားလေးပါး။ ဧတေ စတုရော ဓမ္မာ ဤတရားလေးပါးတို့သည်။ သန္တိ=ရှိကုန်၏။ သ-သော။ ထို တရားလေးမျိုး ရှိတဲ့သူသည်။ ဝေ=စင်စစ်။ ပေစ္စ=တမလွန်လောက ဘဝသို့ သွားရောက် ရသည်ရှိသော်။ န သောစတိ=မစိုးရိမ် မပူဆွေး ရပါပေ။

ကိုယ်က သစ္စာသာ ရှိပါစေ၊ ပညာသာ ရှိပါစေ။ ဝိရိယသာ ရှိပါစေ။ စာဂဆိုတဲ့ စွန့်ကြဲပေးကမ်းတဲ့ ဒါနစေတနာတွေ အောင် အောင်မြင်မြင် ရှိပါစေတဲ့။ ဒီတရားလေးချက်နဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တမလွန်လောက ဟိုဘဝသွားရေးကို ဘာမှ စိုးရိမ် ပူဆွေးစရာ မရှိဘူး။ ဒုက္ခမရောက်ဘူး။ ဘာမှ ပူစရာမရှိဘူး။ ဒီတရား လေးပါး ကိုယ့်မှာ မရှိရင်ဖြင့် တမလွန်လောက ဘဝခရီးသွားရေး ပူဆွေးမယ် သာ ကြံရော့၊ မသက်သာဘူး။

ဣဗံ အညေပိ ပုစ္ဆသု၊ ပုထု သမဏာဗြာဟ္မဏေ။ ယဒိ သစ္စာ ဒမာ စာဂါ။ ခန္တာဘိယျော' ဓ ဝိဇ္ဇတိ။

အာဝုသော=ဒါယကာ အာဠဝကဘိလူး။ သစ္စာ=ပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း သစ္စာတရားမှ လည်းကောင်း။ ဒမာ=ဣဒ္ဓိယဒမလို့ခေါ်တဲ့ ပညာတရားမှ လည်းကောင်း။ စာဂါ=စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းတဲ့ စာဂတရားမှ လည်းကောင်း။ ခန္တာ=သည်းခံနိုင်တဲ့ ဝိရိယမှ လည်း ကောင်း။ ဘိယျော=ဤ တရားလေးပါးမှ ပိုလွန်၍။ ဣဓ=ဤလောက

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၃၃

၌။ ယဒိ-ဝိဇ္ဇတိ=အကယ်၍ တမလွန်ဘဝမှာ မစိုးရိမ်ရမယ့် တရားများ ရှိသေးသံပဆိုရင်။ ဣဃံ=ငါတိုက်တွန်း၏။ အညေပိ=ငါဘုရားမှ တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပုထု=များလှကုန်သော။ သမဏ ဗြာဟ္မဏေ=သမဏဗြာဟ္မဏ အမည်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ပုစ္ဆဿ=သင် သွားရောက် မေးမြန်းလျှောက်လေလော့။

အာဠာဝက၊ သင့်ကို ငါတိုက်တွန်းတယ်။ အခု ငါဘုရားပြောတဲ့ သစ္စာ၊ ပညာ၊ ဝီရိယ၊ စာဂ ဒီတရားလေးပါးထက် ပိုပြီးတော့ တမလွန် လောကမှာ ငြိမ်းအေးကြောင်းတရား ရှိသေးတယ်လို့များ ထင်ရင် အေး ... ငါဘုရားမှတစ်ပါး အခြားအခြားသော သမဏဗြာဟ္မဏ အမည်ခံ ပေါပါတယ်ကွာတဲ့။ ပူရဏကဿပ(မင်းတို့ လောကက) မက္ခလိဂေါသာလ-အဲဒီလို လူကြီးတွေ လျှောက်မေးစမ်း၊ ဒီလေးပါး ထက် ပိုပြီးတော့များ ဘယ်သူ ဟောနိုင်မလဲ၊ ဒီ လေးပါးထက် ပိုပြီး တော့ ရှိကိုမရှိဘူး။ ဒီတော့ အာဠာဝက သောတာပန် ဖြစ်နေပြီ။ ဘုရား၌ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင် ယုံကြည်နေပြီ။ မပျက်စီးတဲ့ သဒ္ဓါ တရားနဲ့ ရှိတော့ -

ကတံ နု ဒါနိ ပုစ္ဆေယျံ၊ ပုထု သမဏဗြဟ္မဏေ။

ယော+ဟံ အဇ္ဇ ပဇာနာမိ၊ ယော အတ္ထော သမ္မရာယိကော။

ဘန္တေ=ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ ယော=အဟံ အကြင်တပည့်တော်သည်။ အဇ္ဇ=ယခုအခါ၌။ ယော အတ္ထော=အကြင် အကြောင်းတရားသည်။ သမ္မရာယိ ကော=တမလွန်ဘဝ၌ စိတ်အေး ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ သော အတ္ထော=ထိုတမလွန်ဘဝ စိတ်အေးရမဲ့ သစ္စာရယ် ပညာရယ် ဝီရိယရယ် စာဂရယ် ဆိုတဲ့ အကြောင်းတရား လေးပါးကို။ ပဇာနာမိ=ခွဲခွဲခြမ်းခြမ်း တပည့်တော် သိခဲ့ပါပြီ။

တပည့်တော်ဘုရား တဲ့၊ စိတ်အေးရမယ့် တရားကို အရှင်

၃၃၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘုရား ဟောကြားခဲ့တဲ့အတိုင်း လေးပါးကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိထား ပါတယ်။

တသွာ=သို့ရကား။ ဒါနိ-ဣဒါနိ=ယခုအခါ၌။ အညော= ရှင်တော်ဘုရားမှ တစ်ပါးကုန်သော။ ပုထူ=များလှကုန်သော။ သမဏ ဗြာဟ္မဏေ=သမဏဗြဟ္မဏ အမည်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ကထံ နု ပုစ္ဆေယျံ =အဘယ်ကြောင့် မေးတော့အံ့နည်း ဘုရား။ န ပုစ္ဆေယျံဒေဝ=မမေး တော့အံ့သည်သာ ဘုရား။

တပည့်တော် ကောင်းကောင်းသိပါပြီတဲ့၊ သောတာပတ္တိမဂ် ဉာဏ်ရောက်ပေါ့၊ တမလွန်ဘဝမှာ ငြိမ်းအေးရမယ့် တရားလေးပါး ကျေကျေနပ်နပ်ကြီး သိပြီးသူဖြစ်ရကား အခြားအခြားသော သမဏ ဗြာဟ္မဏအမည်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ဘယ်လိုနည်းနဲ့ တပည့်တော် မေးရမှာလဲ၊ ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ မမေးဘူး။ မေးဆိုတာ မသိမှ မေးရ တာ။ အခုတော့ ရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားလို့ အနိယာတို့ အသိဖြင့် သိပြီးဖြစ်လို့ မမေးဘူး ဘုရား တဲ့။

ပြီးတော့မှ ဘုရားကြွလာခြင်းကို ချီးမွမ်းချင်လို့-
အတ္ထာယ ဝတ မေ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝါသာယာ+ဠဝိ+မာဂမာ။
ယော+ဟံ အဇ္ဇ ပဇာနာမိ၊ ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ပလံ။

ယော အဟံ=အကြင်ငါသည်။ အဇ္ဇ=ယနေ့။ ယတ္ထ=အကြင် ဘုရား တရား သံဃာ ရတနာသုံးပါး၌။ ဒိန္နံ=ပေးလှူအပ်တဲ့ အလှူ ဒါနသည်။ မဟပ္ပလံ=လှူရပ်နတ်ဌာန် နိဗ္ဗာန်တိုင်ထိ သမ္ပတ္တိဖွံ့ဖြိုး များ မြတ်သော အကျိုးရှိ၏။ တံ=ထို ဘုရား တရား သံဃာ ရတနာသုံးပါး ကို။ ပဇာနာမိ=ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိမြင်ခဲ့လေပြီ။

အေး.. အလှူဒါနပြုရင် အကျိုးကြီးမြတ်မယ့် ဘုရား တရား သံဃာဆိုတဲ့ ရတနာသုံးပါးကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခဲ့ရပြီ။ ဘယ်သူ့

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၃၅

ကျေးဇူးလဲ၊ ဘုရားရဲ့ကျေးဇူး။

တဿ မေ=ထိုအကျွန်ုပ်၏။ အတ္ထာယ=အလိုငှာ။ ဗုဒ္ဓေါ= မြတ်စွာဘုရားသည်။ အာဠာဝိ=အာဠာဝိပြည်အရပ်သို့။ ဝါသာယ= သီတင်းသုံးဖို့ရန်။ အာဂမာ=ကြွလာခဲ့လေပြီတကား။

ဘုရား အာဠာဝိပြည် ကြွလာတာဟာ ကျွန်ုပ်ရဲ့အကျိုးငှာ ကြွလာတာတဲ့။

သော အဟံ ဝိစရိဿာမိ၊ ဂါမာ ဂါမံ ပုရာ ပုရံ။

နမဿာမာနော သမ္ပန္နံ၊ ဓမ္မဿ စ သုဓမ္မတံ။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ သော အဟံ=အာဠာဝကတွင်ခေါ် ထိုတပည့်တော်သည်။ ဣတော=ဤနေ့မှစ၍။ သမ္ပန္နံ=မြတ်စွာဘုရား ကို လည်းကောင်း။ ဓမ္မဿ=တရားတော်၏။ သုဓမ္မတံ=ကောင်းသော တရား၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း။ သံဃဿ=သံဃာတော်၏။ သုပုဋိပန္နတဉ္စ=သုပုဋိပန္နတာ ကျေးဇူးဂုဏ်ကို လည်းကောင်း။ နမဿာ မာနော=ရုံသေမြတ်နိုး ရှိခိုးလျက်။

ဘုရားတရားသံဃာ ရတနာသုံးပါးကို ရုံသေမြတ်နိုးရှိခိုးပြီးတော့ သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ။

သွာက္ခာတော ဝတ ဘဂဝတာ ဓမ္မော၊

သုပုဋိပန္နော ဝတ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော။

ဘဂဝါ=ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူတဲ့ မြတ်စွာ ဘုရားသည်။ သမ္မာ သမ္ပုဒ္ဓေါဝတ=သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓဂုဏ်ရှင် ဧကန်စင်စစ် ဖြစ်တော်မူပါပေစွ။

ဘဂဝတာ=မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဓမ္မော=တရားကို။

သွာက္ခာတောဝတ=အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ် နှင့် ပြည့်စုံထင်ရှား ဟောကြားအပ်ပါပေစွ။

၃၃၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘဂဝတော သာဝကသံယော=မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်
သား သံဃာတော်သည်။ သုပ္ပဋိပန္နောဝတ=အပြစ်ခပ်သိမ်း
ကင်းလွတ်ငြိမ်းတဲ့ အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာ သိက္ခာသုံးရပ်
ပဋိပတ်ကို ကောင်းစွာကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူပါပေစွာ
လို့ အဓိသိက္ခာ=ဘုရား ဂုဏ် တရားဂုဏ် သံဃာဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းစကား
ပြောကြားပြီးတော့။

ဂါမာ=နတ်ရွာတစ်ရွာမှ။ ဂါမံ=နတ်ရွာတစ်ရွာသို့လည်းကောင်း။
ပုရာ=နတ်ပြည်တစ်ပြည်မှ။ ပုရံ=နတ်ပြည်တစ်ပြည်သို့လည်းကောင်း။
ဝိစရိဿာမိ=ဓမ္မယောသက နတ်သားတစ်ယောက် အနေအားဖြင့်
တပည့်တော် လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာပါတော့မယ်ဘုရား။

ဒီကနောက်တော့ တပည့်တော် ဘုရားဂုဏ်၊ တရားဂုဏ်၊
သံဃာဂုဏ်တွေ ချီးမွမ်းပြီးတော့ နတ်ရွာတစ်ရွာမှ တစ်ရွာသို့၊
နတ်မြို့တစ်မြို့မှတစ်မြို့သို့ ဓမ္မယောသက နတ်သားအနေနဲ့ လှည့်လည်
ကျက်စား သွားတော့မယ်ဘုရား တဲ့။ အာဠဝကဘိလူး လူရိုင်းကြီး
အနေနဲ့ နတ်ရိုင်းကြီးအနေနဲ့ မသွားတော့ဘူး။ ဓမ္မယောသက
နတ်သားအနေနဲ့ ယနေ့ကစပြီးတော့ လှည့်လည်ကျက်စား သွားတော့
မယ်ဘုရားလို့ အဲဒီလို လျှောက်တဲ့။ တရားဒေသနာသံပေါ့။

တရားဂါထာတွေလည်း ဆုံးရော၊ အရုဏ်ကျင်း အလင်း
လည်း ရောက်ရော။ အဲဒီ အလင်းရောက်လို့ သာဓု သာဓု သာဓုနဲ့
အာဠဝကရဲ့ မိမာန်ထဲက အာဠဝကဘိလူးနဲ့တကွ နတ်ဒေဝီတို့
ကောင်းချီးပေးတဲ့ အသံရော၊ ဟို မနက်မိုးသောက်လို့ အာဠဝက
မင်းသားကလေးကို ဟောဒီ ညောင်ပင်ကြီး လာပို့တာရော အဲဒီ
လေးချက်ဟာ တစ်ပြိုင်နက်တည်းပဲတဲ့။

ဟာ ... မင်းသားလေး လာပို့တဲ့ မင်းချင်းတွေက သာဓု

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၃၇

ကောင်းချီးပေးတဲ့ အသံဟာ ဒီသအံမျိုးဟာ ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကို ချန်ထား၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ ရောက်တဲ့ နေရာမှာ ဒီသာဓုကောင်းချီး သံမျိုး မဖြစ်ဘူး။

ဧဝရပေါ=ဤသို့သဘောရှိသော။ သာဓုကာရသဒ္ဓေါ=ကောင်း ချီးပေးတဲ့ အသံသည်။ ဗုဒ္ဓေ=သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓအမည်ရတဲ့ လောကထွဋ် ထား မြတ်စွာဘုရားတို့ကို။ ဌပေတွာ=ထား၍။ အညေသံ=တစ်ပါး သော သူတို့၏အတွက်။ နအပ္ပဂ္ဂစ္ဆတိ=မပျံ့တက်နိုင်။

ယခုလို ကျယ်လောင်သော ကောင်းချီးပေးတဲ့ အသံဟာ ဘုရားကလွဲရင် အခြားပုဂ္ဂိုလ် တရားဒေသနာနဲ့ မပေါ်ထွက်နိုင်ဘူး-

အာဂတော န ခေါ ဘဂဝါ။ ဘဂဝါ=မြတ်စွာဘုရားသည်။ အာဂတောနုခေါ=ဤဗိမာန် ဤဌာနသို့ ကြွလာလေရောသလားလို့။ တစ်ခါတည်း ညောင်ပင်အောက် သေသေချာချာ ကြည့်လိုက်တာနဲ့ ဘုရားရောင်ခြည်တော်လွှတ် တစ်ခါတည်း ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ကို မားမားထင်ထင်မြင်ရတော့ ခါတိုင်းများဖြင့် ဘယ်.. ညောင်ပင် အောက် ဝင်ဝံ့မလဲ။ ပြင်ဘက်ကနေ ပေးရတယ်။ ဘာပြုလို့တုန်း၊ အဲဒီ ညောင်ပင်အောက် ရောက်လို့ရှိရင် အဲဒီလူ အစားခံရ ကနေတော့ ဘုရား ရောက်နေတော့ မကြောက်ဘူး၊ ညောင်ပင်အောက်ကို အကုန်လုံး စုပြုံဝင် ခဲ့တယ်။ မင်းချင်းတွေ၊ အာဠာဝိပြည်က မင်းချင်း တွေ ရဲ့လာတယ်၊ ဘုရားကြောင့်။ ဘာပြောလိုက်သလဲ။

အယံ တေ မဟာယက္ခ ရာဇကုမာရော (တုယံ) ဗလိကမ္မာယ အာနိတော။

မဟာယက္ခ=အာဠာဝကဘီလူးကြီး။ အယံ ရာဇကုမာရော= ဤအာဠာဝကမင်းသားလေးကို။ တုယံ=သင့်အား။ ဗလိကမ္မာယ=ဗလီ ပူဇော်မှုပြုရန် အလို့ငှာ။ အာနိတော=ဆောင်အပ်ခဲ့ပါပြီ။

၃၃၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သိပြီလေ၊ စိတ်ချသွားပြီ။ ၊ ရဲပြောတယ်။ ဟန္တ နံ့ ခါဒ ဝါ ဘုဇ္ဇ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကရောဟိ။

ဟန္တ၊ ရောယူလော့။ နံ=ထိုအာဠဝကမင်းသားလေးကို။ ခါဒ ဝါ= ခဲလိုမူလည်း ခဲလော့။ ဘုဇ္ဇ ဝါ=စားလိုမူလည်း စားလော့။ ယထာပစ္စယံ= သင့်အကြောင်းအားလျော်စွာ။ ကရောဟိ=ပြုလော့။

သင်ပြုချင်သလိုပြု။ ရော့ စားချင်လည်းစား၊ ခဲချင်လည်းခဲ ဆိုပြီးတော့ ဒီမင်းသားလေးကို အာဠဝကဘီလူး လက်ထဲကို ထည့်ကြတယ်။ မြင်ရတယ်၊ ဘီလူးကြီးက ဘုရားကို လက်အုပ်ချိမိုး ရှိခိုးလို့ ဒီတော့ မကြောက်ဘူး။ နေ့တိုင်းလို မဟုတ်တော့ ရဲရဲကြီး ဝင်ပြီးတော့ ဒီစကားပြောတော့ ရှက်လိုက်တာတဲ့၊ အာဠဝကဘီလူး ကြီး။ သောတာပန်ဖြစ်တော့ ဘုရားရှေ့မှာလည်းပဲ သူ့လူသားစားကြီး အနေနဲ့ ထင်ရှားပြီး အပြောခံ ရှက်လာတယ်။ ရှက်ရှက်နဲ့ပဲ အဲဒီ မင်းချင်းတွေလက်ထဲက အာဠဝက မင်းသားကိုယူတယ်၊ သူ့လက်ထဲ ရောက်ပြီးတော့ -

အယံ ဘန္တေ ကုမာရော မယံ ပေသိတော။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ အယံကုမာရော=ဤမင်းသား လေးကို။ မယံ=တပည့်တော်အား။ ပေသိတော=ပို့သအပ်ပါသည် ဘုရား။

အာဠဝီပြည်က အာဠဝီမင်းကြီးက ပို့သအပ်တာပါ။

ဣမာ+ဟံ ဘဂတော ဒမ္မိ။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။ ဣမံ=ဤအာဠဝက မင်းသားလေးကို။ ဘဂဝတော=မြတ်စွာဘုရား အား။ ဒမ္မိ=ပေးလှူပါ၏။ ကလေးလေးကို ကိုင်ပြီးတော့ ပြောနေတယ်။

လောကာနုကမ္မကာ ဗုဒ္ဓါ။

ဗုဒ္ဓါ=မြတ်စွာဘုရားတို့သည်။ လောကာနုကမ္မကာ=လောက

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၃၉

ကို သနားစောင့်ရှောက်တော် မူတတ်ပါကုန်၏။

ပဋိဂ္ဂဏှာတု ဘန္တေ ဘဂဝါ ဣမံ ဒါရကံ ဣမဿ
ဟိတတ္ထာယ သုခတ္ထာယ။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ ဘဂဝါ=ဘုန်းတော်ကြီးသော
မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဣမံ ဒါရကံ=ဤ အာဠာကမင်းသားငယ်ကို။
ဣမဿ=ဤမင်းသား၏။ ဟိတတ္ထာယ=အစီးအပွား အကျိုးငှာ
လည်း ကောင်း။ သုခတ္ထာယ=ချမ်းသာသုခ အကျိုးငှာ လည်းကောင်း။
ပဋိဂ္ဂဏှာတု=ကရုဏာရှေးရှု ခံယူတော်မူဘုရား။ ဟောဒီ-

ဣမံ ကုမာရံ သတပုညလက္ခဏံ၊
သဗ္ဗင်္ဂပေတံ ပရိပုဏ္ဏဗျဉ္ဇနံ။
ဥဒဂ္ဂစိတ္တော သုမနော ဒဒါမိ တေ၊
ပဋိဂ္ဂဟ လောကဟိတာယ စက္ခုမ။

အာဠာကကြီး လျှောက်တဲ့ဂါထာ။ ခုနက ပြောတာက စကား
ပြေ စုတ္တိယ-လေးပိုဒ် ပြောပြီးတဲ့နောက် ဟောဒီဂါထာနဲ့ -

စက္ခုမ=စက္ခုငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။
သတပုညလက္ခဏံ=အရာမကသော ကောင်းမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်တဲ့
တင့်တယ်လျောက်ပတ်တဲ့ ကောင်းမှုရှိပေထသော။ သဗ္ဗင်္ဂပေတံ=
ခပ်သိမ်းသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့နှင့် ပြည့်စုံပေထသော။ ပရိပုဏ္ဏဗျဉ္ဇနံ=
ပြည့်စုံသော အသေးအင်္ဂါအစိတ်အစိတ်လည်း ရှိပေထသော။ ဣမံ
ကုမာရံ=ဤအာဠာက မင်းသားကလေးကို (မင်းသားလေးဆိုတော့
ရုပ်ရည်လက္ခဏာ အင်မတန် ပြည့်စုံတယ်၊ အားလုံးသော ရာဇရုပ်အင်္ဂါ
တွေနဲ့ ပြည့်စုံနေတဲ့ ဤမင်းသားလေးကို) ဥဒဂ္ဂစိတ္တော=တက်ကြွ
သော စိတ်နှလုံးရှိသည်ဖြစ်၍။ သုမနော=နှစ်လိုအားရ ဝမ်းမြောက်
သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ (ဥဒဂ္ဂစိတ္တဖြင့် ပီတိနဲ့ယှဉ်တဲ့စိတ် သုမနော

၃၄၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဖြင့် သုခဝေဒနာနဲ့ ယှဉ်တွဲစိတ် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်စွာ။) တေ=ရှင်ပင်
ဘုရားအား။ ဒဒါမိ=ပေးလှူပါ၏။ စက္ခုမာ=စက္ခုငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံ
သော မြတ်စွာဘုရား။ လောက ဟိတာယ=လောက၏ အစီးအပွား
ဖြစ်ပါစေခြင်းငှာ။ ပဋိဂ္ဂဟ=ကရုဏာရှေးရှု အလှူခံတော်မူပါဘုရား။

မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်တယ်။ သူက ဂါထာနဲ့လျှောက်ပြီး
ဆက်ကပ်တော့ ဘုရားကလည်း ဟောဒီဂါထာနဲ့ပဲ ပြန်လာတယ်။

ဒီဃာယုကော ဟောတု အယံ ကုမာရော။

တုဝဇ္ဇ ယက္ခ သုခိတော ဘဝါဟိ။

အဗျာဓိတာ လောကဟိတာယ တိဋ္ဌထ။

မြတ်စွာဘုရားက အဖြည့်ခံဂါထာ သုံးပိုဒ်ရွတ်။ အဲဒီတော့
အဲဒီဂါထာရဲ့ စတုတ္ထပိုဒ်ကို ဖြည့်သောအနေနဲ့ အာဠဝကဘိလူးကြီးက
ဒီကလေးကို စားဖို့နေနေသာသာ မိဘက သားကလေးကို

အယံ ကုမာရော သရဏ+မုပေတိ ဗုဒ္ဓံ။ ဟောဒီလို စတုတ္ထ
ဂါထာပိုဒ်ကို အာဠဝကဘိလူးက အာဠဝကမင်းသားလေးရဲ့အတွက်
သရဏဂုံခံသော စာပိုဒ်ထည့်ပေးတယ်။ ဟော-

ဒီဃာယုကော ဟောတု အယံ ကုမာရော။ ဒါက

မြတ်စွာဘုရား စကား၊ အယံ ကုမာရော=ဤမင်းသားလေးသည်။
ဒီဃာယုကော=ရှည်သောအသက်ရှိသည်။ ဟောတု=ဖြစ်ပါစေ
သတည်း။ ယက္ခ=အာဠဝက နာမမည်ထူး ဒါယကာဘိလူး။ တုဝဇ္ဇ=
အသင်ဘိလူးကလည်းပဲ။ သုခိတော=ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာသည်။
ဘဝါဟိ=ဖြစ်ပါစေသတည်း။ တုမေု=သင်တို့နှစ်ဦးသားတို့သည်။
အဗျာဓိတာ=အနာကင်းစင်ကြံ့ကုန်လျက်။ လောက ဟိတာယ=
လောက၏ အစီးအပွားအလို့ငှာ။ တိဋ္ဌထ=မားမားခိုင်ကျည် တည်ကြံ
ပါကုန်စေ။

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၄၁

ဘုရားက ဆုတောင်းသုံးပိုဒ် စတုတ္ထအပိုဒ်ကျတော့ အာဠာဝက
ဘီလူးကြီးက -

အယံ ကုမာရော သရဏံ+မုပေတိ ဗုဒ္ဓံ။

အယံကုမာရော=တပည့်တော်လက်ထဲက ရှိတဲ့ ဤအာဠာဝက
မင်းသားကလေးသည်။ ဗုဒ္ဓံ=မြတ်စွာဘုရားကို။ သရဏံ=ကိုးကွယ်
လဲလျောင်း ပုန်းအောင်းရာဟူ၍။ ဥပေတိ=ဆည်းကပ်သိမှတ်ပါသည်
ဘုရား။

ဗုဒ္ဓသရဏဂုံ ဒီ သူ့လက်ထဲကရှိတဲ့ အာဠာဝကမင်းသားလေး
အတွက် ကိုယ်စား သူကခံပေးတာ (တယ်.. သူတို့ ဒီကျတော့ ဆရာ
တပည့် ဟုတ်လား၊ အချီအချကိုက် ဗုဒ္ဓသရဏဂုံ ခံပြီး) ဓမ္မသရဏဂုံ
ခံနိုင်အောင် မြတ်စွာဘုရားက ဒုတိယတစ်ကြော့ ပြန်လာတယ်။

ဒီဃာယုကော ဟောတု အယံ ကုမာရော၊

တုဝဇ္ဇ ယက္ခ သုခိတော ဘဝါဟိ။

အဗျာဓိတာ လောကဟိတာယ တိဋ္ဌထ။

အာဠာဝကဘီလူးကြီးက-

အယံ ကုမာရော သရဏံ+မုပေတိ ဓမ္မံ။ ဖြည့်ပေးလိုက်
တယ်။ ဒီ ဒုတိယအကြိမ်ကျတော့ မင်းသားလေးအတွက် သရဏဂုံ
ခံပေးတယ်။ ရှေ့ပိုဒ်တွေက အတူတူ။

အယံ ကုမာရော=ဤတပည့်တော်လက်မှာရှိတဲ့ အာဠာဝက
မင်းသားလေးသည်။ ဓမ္မံ-မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ဓမ္မက္ခန္ဓာဟု ဆယ်တန်
ထင်ပေါ် တရားတော်ကို။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်လဲလျောင်း ပုန်းအောင်း
ရာ ဟူ၍။ ဥပေတိ=ဆည်းကပ် သိမှတ်ပါသည်ဘုရား။ ကလေးအစား
သူက ဓမ္မသရဏဂုံကို ခံပေးတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက တစ်ကျော့ပြန်
လာတယ်။ တတိယ သရဏဂုံ ဖြည့်နိုင်အောင်လို့။

ဒီဃာယုကော ဟောတု အယံကုမာရော။
 တုဝဉ္စ ယက္ခ သုခိတော ဘဝါဟိ။
 အဗျာမိတာ လောကဟိတာယ တိဋ္ဌထ။
 ဘုရားက ရပ်လိုက်။ အာဠဝကဘိလူးကြီးက
 အယံ ကုမာရော သရဏမု+ပေတိ သံဃံ။
 ဟောဒီလို စတုတ္ထပိုဒ်ကို ဘိလူးက ဖြည့်။

အယံ ကုမာရော=ဤအာဠဝက မင်းသားလေးသည်။ သံဃံ= အရိယာရှစ်ဖော် သံဃာတော်ကို။ သရဏံ=ကိုးကွယ်လဲလျောင်းရာ ဟူ၍။ ဥပေတိ=ဆည်းကပ် သိမှတ်ပါသည်ဘုရား။ ဆိုတော့-

ကလေး ဘာမှမသိခင်ကတည်းက သူက ကလေးရဲ့အတွက် သရဏဂုံ ခံပေး။ ဒီလို ခံပေးလို့ သရဏဂုံ ဒီကလေး တည်ပြီလား။ မတည်ဘူးတဲ့။ နို့ ဒါဖြင့်ရင် ဒီလို ခံပေးတာ အချည်းနှီးလား၊ အချည်းနှီးလည်း မဟုတ်ဘူး။ ဘယ်လိုအကျိုးရသလဲ။ အကြင်အခါ၌ ကလေးက ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ သိပြီးတော့လာတဲ့အခါ “မင်းလေး ဘာမှတ်သလဲ၊ မင်း ငယ်ငယ်ကလေး၊ မင်း ဘာမှန်း မသိခင်ကတည်းကိုက မင်းမိ မင်းဘ အေး.. မင်းရဲ့ အာဠဝကဘိလူးကြီးက မင်းအတွက်လေ ဘုရားက ရှေ့က ဂါထာသုံးပိုဒ် ရွတ်တော့ မင်း အာဠဝကဘိလူးကြီးက မင်း အတွက်-

အယံ ကုမာရော သရဏ+မုပေတိ ဗုဒ္ဓံ၊
 အယံ ကုမာရော သရဏ+မုပေတိ ဓမ္မံ၊

အယံ ကုမာရော သရဏ+မုပေတိ သံဃံ လို့ မင်းအတွက် ဗုဒ္ဓသရဏဂုံ၊ ဓမ္မသရဏဂုံ၊ သံဃာသရဏဂုံ ဆောက်တည်ခံယူထားတယ်။ အဲဒီတော့ မင်းနှယ်နှယ် မမှတ်နဲ့၊ သရဏဂုံတည်တဲ့ ဥပါသကာလေးတစ်ယောက်”။ အဲဒီလို ဆွေမျိုးများက ပြောလိုက်တဲ့ အချိန်

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၄၃

ကျတော့ “ဟုတ်လား၊ ဟာ... ဒါဖြင့် ကျွန်တော် သရဏဂုံ တည်ပြီး သားပေါ့။ ဟုတ်တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ဒီကလေးက သရဏဂုံ တည် သွားရော။ အဲ.. အခုတော့ ကလေး ဘာမှန်းမသိတဲ့အချိန် သရဏဂုံ တည်တယ်လို့ မဆိုရဘူး။ သို့သော် သူသိတဲ့အချိန်မှာ သရဏဂုံ တည်ပြီးသားဖြစ်အောင် ကြိုတင်၍ သရဏဂုံ ခံတယ်။ အဲဒီတော့မှ မြတ်စွာဘုရားလက်ထဲ။ အဲ ... ဘုရားကမှ -

ဣဒံ ဝဗေတော ပုန မမေဝ ဒေထ။

ဣမံ=ဤကလေးကို။ ဝဗေတော=ကြီးအောင် မွေးပြီး သကာလ။ ပုန=တစ်ဖန်။ မမေဝ=ငါ့ဘုရားအားသာလျှင်။ ဒေထ=ပေးကြကုန် ဆိုပြီးတော့ မင်းချင်းတွေထက်လဲ ဘုရားက အာဠာက မင်းသားလေးထည့်။ ဒီတော့ ဒီအာဠာကမင်းသားကလေးသည် မင်းချင်းတို့လက်မှ ဘိလူးလက်။ ဘိလူးလက်မှ ဘုရားလက်။ ဘုရား လက်မှ တစ်ဖန် မင်းချင်းတို့ လက်သို့ အဆင့်ဆင့်ကူးပြောင်း ရောက်ရှိ လို့ ဟတ္ထက။

ဟတ္ထတော ဟတ္ထံ ဂစ္ဆတိတိ ဟတ္ထဂေါ ဆိုလိုလျက် ဂကိုက ပြုပြီးတော့။ ဟတ္ထတော=မင်းချင်းတို့လက်မှ။ ဟတ္ထံ=အာဠာက ဘိလူးရဲ့လက်ထဲသို့။ ဟတ္ထတော=အာဠာကဘိလူးလက်မှ။ ဟတ္ထံ= ဘုရားလက်သို့။ ဟတ္ထတော=ဘုရားသခင်လက်တော်မှ။ ဟတ္ထံ= တစ်ဖန် မင်းချင်းတို့ရဲ့လက်သို့။ ဂစ္ဆတိ=ရောက်တတ်၏။ ဣတိ= ထို့ကြောင့်။ သော=ထို မင်းသားသည်။ ဟတ္ထဂေါ=ဟတ္ထဂ မည်၏။

ခမည်းတော် မယ်တော်တို့ရဲ့ အနွယ်က ဆင်းသက်လာတဲ့ အာဠာကဆိုတဲ့ အမည်ရယ်၊ ဟတ္ထကဆိုတဲ့ ဗျူပွတ် အမည်ရယ် နှစ်မည် ခပ်ပြီးတော့ ဒီမင်းသားကလေးကို အဲဒီအချိန်ကစ၍ ဟတ္ထက အာဠာက ဟတ္ထကအာဠာကလို့ တွင်တယ်။ မင်းသားကလေး ပွေ့ချိ

၃၄၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ပြီးတော့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ထိုမင်းချင်းတွေရော လူတွေ အုန်းအုန်း အုန်းအုန်းနဲ့ ပြန်သွားတော့ လယ်သမားတွေက ယာတောထဲကို ယာထွန်တဲ့ လူတွေက -

ဘော=အိုအချင်းတို့။ ကိ=ဘယ်နှယ်လဲ။ ကုမာရံ=မင်းသား ကလေးကို။ အတိဒဟ ရတ္တာ=အလွန်ငယ်နေသောကြောင့်။ ယက္ခော =အာဠဝကဘိလူးကြီးက။ န ဣစ္ဆတိ=အလိုမရှိဘူးလား။

အေး...အချင်းတို့၊ ဘယ်နှယ်လဲ။ အာဠဝကဘိလူးကြီးက မင်းသားကလေး သိပ်ငယ်လို့ မစားချင်လို့ အလိုမရှိလို့ ပြန်လာ တာလားလို့ ပြောတယ်။

မာ ဘာယထ=မကြောက်ကြနဲ့။ ခေမံ ကတံ ဘဂဝတာ= ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက ဘေးကင်းအောင် ပြုအပ်ပြီဟေ့။ အို သာဓုကောင်းချီး ပေးလိုက်တာ တစ်ခါတည်း တစ်ဂါဝုတ်လောက်ရှိတဲ့ အာဠဝကညောင်ပင်ကြီးနဲ့ အာဠဝိပြည်မှာ ဒီ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် သာဓုကောင်းချီးသံကြီးဟာ ဖုံးသွားတာပဲတဲ့။

ဘုရားက ဆွမ်းခံချိန်ရောက်တော့ အာဠဝကဘိလူးက ဘုရား ရဲ့ သပိတ်ထမ်းလိုက်။ မြို့တော့ မဝင်ဘူးနော်။ လမ်းတဝက်လောက် ရောက်အောင် လိုက်ပို့ပြီးတော့မှ ဘုရားကို သပိတ်ကပ်ပြီးတော့ သူ့ ညောင်ပင် သူပြန်တယ်။ ဘုရားကိုယ်တော်မြတ် အာဠဝိပြည် ဆွမ်းခံ လို့ ဆွမ်းကိစ္စပြီးတဲ့ အခါကျတော့ အာဠဝိမြို့ တံခါးဝ သစ်ပင်ကြီး တစ်ပင်ရဲ့ ခြေရင်းမှာ ခင်းထားအပ်တဲ့ ဗုဒ္ဓါသန ဓမ္မပလ္လင်ပေါ်မှာ ထိုင်နေတော်မူလို့ မင်းနဲ့တကွ အာဠဝိပြည်သူပြည်သားတို့ စုဝေး၍-

ကထံ ဘန္တေ ဧဝံ ဒါရုဏံ ယက္ခံ ဒမယိတ္ထ။

ဘန္တေ=ရှင်တော်မြတ်ဘုရား။ ကထံ=ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ် နည်းလမ်းဖြင့်။ ဧဝံ ဒါရုဏံ=ဤမျှကြမ်းသော။ ယက္ခံ=ဘိလူးကြီးကို။

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၄၅

ဒမယိတ္ထ=ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမပါသနည်း ဘုရား။

ရှင်တော်ဘုရား ဘယ်ပုံဘယ်နည်းလမ်းနဲ့ ဒီလောက်ကြမ်းတဲ့ ဘိလူးကြီးကို ဘုရား ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမသလဲလို့ မေးမြန်းလျှောက်ထားတော့မှ မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်တော် သာဝတ္ထိက ကြွလာတဲ့ အကြောင်းရောက်တဲ့အခါ ဒီလို ဒီလိုပဲဆိုတဲ့ ပြီးခဲ့တဲ့ အကြောင်းအရာတွေ အကုန်ပြန်ဟောတယ်။ အာဠာဝက သုတ္တန်တစ်ခုလုံး အကုန်ပြန်ဟောတယ်။ အဲဒီ ပြန်ပြီးတော့ ဟောပြန်တော့လည်းပဲ-

ကထာ ပရိယောသာနေတဲ့-အာဠာဝကသုတ္တန်ကို တစ်ဖန် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား၍ အဆုံး၌လည်း စတုရာသီတိပါဏ သဟဿာနံ= ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော အာဠာဝိပြည်သူပြည်သား သတ္တဝါများတို့အား။ ဓမ္မာဘိ သမယော=သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ခြင်းသည်။ အဟောသိ=ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။

အခု အာဠာဝိမြို့ တံခါးဝမှာ မင်းနဲ့တကွသော အာဠာဝိပြည်သူ ပြည်သားတို့ရဲ့ မေးလျှောက်ချက်အရ အာဠာဝကသုတ္တန်ကို တစ်ဖန် ပြန်ပြီး ဟောပြန်တော့ အဲဒီအဆုံးမှာ အာဠာဝိပြည်က မင်းနဲ့တကွ-

ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သတ္တဝါတွေ ဓမ္မာဘိသမယ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြတယ်။ ပြီးပြီ။ မြတ်စွာ ဘုရား မူလရည်ရွယ်ချက် အောင်မြင်ပြီ။ သာဝတ္ထိပြည် ပြန်ကြွ။ ဒီ မင်းသားကလေး အာဠာဝကကို ကျွေးမွေးသုတ်သင်ကြတဲ့ အာဠာဝိ မင်းကြီးနဲ့တကွ တိုင်းသူပြည်သား လူအများတို့လည်းပဲ ဘိလူးကြီး အပေါ်မှာ သောတာပန် ဖြစ်သွားတော့ ကြည်ညိုကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ အာဠာဝိပြည်မှာ နဂိုက ဝေဿဝဏ် နတ်မင်းကြီးအတွက် နတ်ကွန်း တစ်ခု ရှိတယ်။ အဲဒီနတ်ကွန်း နတ်စင်ရဲ့ အနီးမှာ အာဠာဝက နတ်စင်

၃၄၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဆောက်ပေးပြီးတော့ အမြဲမပြတ် ဗလိနတ်စာ ပူဇော်ကြတယ်တဲ့။
အာဠဝက ဘိလူးကြီးကို။

အာဠဝက ဘိလူးကြီးကလည်းပဲ သူတို့ရဲ့ အပူဇော် ငါ
ခံရတယ် ဆိုပြီးတော့ သူတို့ နယ်ပယ်မှာ အန္တရာယ်မရောက်အောင်
စောင့်ရှောက်ကာကွယ်တယ်တဲ့။ ဟောဒါ ဟို အင်္ဂုတ္တိရ် အဋ္ဌကထာမှာ
ဒါ သေသေချာချာ ဆိုလျက်ရှိတယ်။

အာဠဝက မင်းသားကလေး ကြည့်ကြစို့၊ မင်းသားကလေး
အသက်ဆယ့်နှစ်နှစ် ဆယ့်သုံးနှစ် အရွယ်ရောက်တော့-

တွံ ဘဂဝန္တံ နိဿာယ ဇီဝိတံ လဘိ။

တွံ=အမောင်သည်။ ဘဂဝန္တံ နိဿာယ=မြတ်စွာဘုရားကို
အမှီ ပြု၍။ ဇီဝိတံ=အသက်ကို။ လဘိ=ရခဲ့ပြီ။

အရှင့်သား၊ အရှင့်သားလေ... ပေးပြီပြီ။ ဘိလူးလက်ထဲ
ရောက်ပြီးပြီ။ မြတ်စွာဘုရား အမှူးပြု၍ အရှင့်သား အသက်ကလေး
ပြန်ရတယ်။ ဒီတော့ ဘာမှ စိတ်ကူးမလွဲနဲ့၊ ခမည်းတော်ရဲ့ အရိုက်
အရာ ထီးနန်းစည်းစိမ်တွေကို မလိုချင်နဲ့၊ ဘယ့်နှယ့်-

ဂစ္ဆ=သွားတော်မူပါ။ ဘဂဝန္တံ ယေဝ=မြတ်စွာဘုရားကိုသာ
လျှင် လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ=ရဟန်းသံဃာကို လည်းကောင်း၊
ပယိဂ္ဂပါသဿု=ဆည်းကပ်ပါလော။

အရှင့်သား စိတ်ကူးမလွဲနဲ့၊ အရှင့်သားရဲ့အသက် ဘုရား
အသက်ပဲ ရှိတယ်။ ဒီတော့ အရှင့်သား ကြွတော်မူ၊ မြတ်စွာဘုရားနဲ့
ရဟန်းသံဃာကိုသာ အရှင့်သား ဆည်းကပ်မှီတွယ် နေတော်မူ ဆိုပြီး
တော့ အားလုံးသော ဆွေမျိုးတွေက ဒီကလေးလေးကို ဘုရားထံ
ပို့တယ်။

ဣတိ=ဤသို့ဆို၍။ ဝိဿဇ္ဇေသုံ=ဘုရားထံ ပို့သကြကုန်၏။

သောပိ=ထို အာဠာဝက မင်းသားလေးလည်းပဲ (ဟတ္ထကာဠာဝက မင်းသားလို့ ခေါ်တယ်)။ ဘဂဝန္တို့=မြတ်စွာဘုရားကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ=ရဟန်းသံဃာကိုလည်းကောင်း။ ပယိရူပါ သမာဓော= ရှိသေစွာ ဆည်းကပ်သည်ဖြစ်၍။

ရှိသေစွာ ဆည်းကပ်ဆိုတဲ့အထဲမှာ ရဟန်းသံဃာအနား နေတာလေးတွင် မဟုတ်ဘူးနော်။ ရဟန်းသံဃာအနားမှာ နေပြီး တော့ သီလသီတင်းဆောက်တည်တယ်။ တရားနာတယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာအလုပ် အားထုတ်တယ်။ အဲဒါတွေ ပယိရူပါသမာဓော- ရှိသေစွာ ဆည်းကပ်သည်ဖြစ်၍ ဆိုတဲ့စကားထဲမှာ ဒီအဓိပ္ပါယ်တွေ အကုန်ပါတယ်။ အဲဒီလို အားထုတ်တော့ ဘာဖြစ်တုန်း။

န စိရဿေဝ=မကြာမြင့်မီပင်လျှင်။ အနာဂါမိဖလေ= အနာဂါမိဖိုလ်၌။ ပတိဋ္ဌာယ-ပတိဋ္ဌာသိ=တည်လေပြီ။

မကြာခင်ပဲတဲ့၊ ရက်လနစ် မကြာခင် အနာဂါမိအရိယာ ဖြစ်ကရော။ အနာဂါမိဖလေ၊ အနာဂါမိဖိုလ်၌။ ပတိဋ္ဌာယ=တည်ပြီး သည် ရှိသော်။ သဗ္ဗံ=အလုံးစုံသော။ ဗုဒ္ဓ ဝစနံ=ဘုရားစကား ပိဋကတ်တော်ကို။ ဥဂ္ဂဟေတွာ=ဥဂ္ဂဟေသိ=သင်ယူခဲ့ပြီ။

ဘုရားစကားတော်တွေ ပါဠိတော်တွေ သူသင်၊ အနာဂါမိဖြစ် ပြီးတော့။ ဥဂ္ဂ ဟေတွာ=သင်ယူပြီးတော့။ ပဉ္စသတ ဥပါသကာ ပရိဝါရော=ဥပါသကာ သီတင်းသည်ပေါင်း ငါးရာ အခြံအရံရှိသည်။ အဟောသိ=ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။

သူ့ရဲ့အဖြစ်ကို နောက်ပိုင်း အဋ္ဌကထာက စာတစ်ပိုဒ်တည်းနဲ့ ဖော်ပြတယ်။ အေး ... အရွယ်ရောက်လာတော့ (ကလေးကြီးလာ တော့) မင်းချင်းတွေက ဒီလို တိုက်တွန်းပြီးတော့ ဘုရားထံပို့၊ အဲဒီ ဟတ္ထကာဠာဝက ကလေးကလည်းပဲ သီတင်းသည်လေး အမည်ခံပြီး

၃၄၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တော့ ဘုရားနဲ့ ရဟန်းသံဃာကို ဆည်းကပ်၊ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြု၊ ဥပုသ်သီတင်း ဆောက်တည်၊ တရားနာ၊ တရားအားထုတ်လို့ မကြာမီမှာပင် အနာဂါမိဖိုလ်ရောက်၊ အနာဂါမိအရိယာလေးဖြစ်။ အဲဒါအရိယာဖြစ်ပြီး သကာလ ပိဋကတ်တော်များ သင်လို့ သူလည်းပဲ တိပိဋကဓရပဲ၊ စိတ္တသူဌေးလိုပဲ။ အဲဒီလို ပိဋကတ်တော် သင်ပြီးတဲ့ နောက် သူ့မှာ အခြံအရံ ဥပသကာ သီတင်းသည်ပေါင်း ငါးရာ အခြံအရံနဲ့ လှည့်လည်ကျက်စား၊ ဟိုအရပ်၊ ဒီအရပ် သွားတာ မဟုတ်ဘူးနော်။ ဘုရားဆီသွားလိုက်၊ အဲ ... သူ့ရဲ့ အိမ်ပြန်လိုက်၊ ဒါလောက်ပဲ သူနေတယ်။ ဒါ သူ့ရဲ့ဥပသကာ ငါးရာ အခြံအရံနဲ့ အဲဒီ သူ့ရဲ့ဥပသကာငါးရာ ဒီအခြံအရံငါးရာဟာ အင်မတန် တည်ငြိမ်ဆို။ ဟိုတစ်ချိန်ကျတော့ သူ့ကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောဒီလို ဧတဒဂ် ပေးရတယ်။ ဘုရားက တစ်ချိန် သူ့မေးတယ်-

ဟတ္ထက သင့်ပရိသတ် တယ်ပြီးတော့ သင့်အလိုကိုပေါ့လေ လိုက်ပါ။ ဘာပြုလို့လဲ-

တပည့်တော် တဲ့၊ ဒီပရိသတ်ထဲမှာ ဒါနကို အလိုရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ကျတော့ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲ ချီးမြှောက်၊ ဒီပရိသတ်ထဲမှာ တစ်ချို့က လည်းပဲ ချစ်ဖွယ်စကားမှ ကြိုက်တာဘုရားတဲ့၊ အဲဒီလို ပရိသတ်ကျ တော့ သူ့အကြိုက်ကြည့်ပြီးတော့ ချစ်ဖွယ်စကားပြောပြီး တပည့် တော် ချီးမြှောက်၊ တစ်ချို့ကလည်းပဲ သူ့အကျိုးရှိအောင် လုပ်ပေးမှ ကြိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့လည်း အကျိုးရှိအောင် လုပ်ပေးမှုဆိုတဲ့ အတ္တစရိယာ၊ တချို့ကျတော့လည်းပဲ ကိုယ်တူထားပြီးတော့ အတူ သွား အတူစား အတူနေမှ ကြိုက်တယ်။ အေး ... ဒီပြင် မပေးချင်နေ ပေးချင်ပေး ဟုတ်လား။ တို့အရှင်သားနဲ့ တို့အတူ စားရမှဆိုတဲ့ လူမျိုး က ရှိသေးသဗျ။ အဲ ... အဲ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့လည်း သမာနတ္ထ=

ကိုယ်တူထားပြီး ကျင့်ခြင်းဆိုတဲ့ ဒီတရားလေးပါးနဲ့ တပည့်တော်
 ချီးမြှောက်ပါတယ်ဘုရား။ ချီးမြှောက်လို့ တပည့်တော် ပရိသတ်တွေ
 တပည့်တော် စိတ်ကြိုက် အတိုင်း ကဲ ... သွားကြစို့။ ဘုရားဖူးကြစို့၊
 တစ်ညီတည်း တရားနာကြစို့၊ တစ်ညီတည်း အားလုံး ဩဇာညောင်း
 တာဟာ သင်္ဂဟ ဝတ္ထုလေးပါးဖြင့် ချီးမြှောက်လို့ပါ ဆိုတာ မြတ်စွာ
 ဘုရားကိုလည်း သူ လျှောက်။ ဘုရားကလည်း သူ့အကြောင်းကိုသိ။
 ဒါကြောင့် တစ်ချိန်မှာ ကိုယ်တော်မြတ်ရဲ့ သာဝက သာဝိကာတွေကို
 ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ချီးကျူးတဲ့ပွဲ သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းမှာ ဆင်နွဲ့
 တော့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောဒီ ဟတ္ထကာဠာဝဂ္ဂသဗ္ဗိ စပ်လိုက်တဲ့
 အခါကျတော့ ဟတ္ထကာဠာဝဂ္ဂသီတင်းသည်ကို -

ဘဂဝါ စ=ဘုန်းတော်ခြောက်ပါး ရှိတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရား
 ကလည်းပဲ၊ နံ=ထို ဟတ္ထကာဠာဝဂ္ဂ သီတင်းသည်ကို။

... ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ စတူဟိ
 သင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ ပရိသံ သင်္ဂဏန္တာနံ ယဒိဒံ ဟတ္ထကော
 အာဠာဝကော။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ ယဒိဒံ ယော
 အယံ ဟတ္ထကော အာဠာဝကော=အကြင် ဟတ္ထကာဠာဝဂ္ဂ သီတင်း
 သည်သည်။ အတ္ထိ=ရှိ၏။ ပရိသံ=ပရိသတ်ကို၊ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ
 =ဒါန ပိယဝါစာ အတ္ထစရိယ သမာနတ္ထ=လေးဖြာသော သင်္ဂဟဝတ္ထု
 တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဏန္တာနံ = သပြိုဟ်ချီးမြှောက်ကြကုန်သော။ မမ
 သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ=ငါဘုရား၏ တပည့်သား သာဝက
 ဥပါသကာတို့အနက်။ ဧတံ ဒေသော ဟတ္ထကော အာဠာဝကော ဤ
 ဟတ္ထကာဠာဝဂ္ဂ သီတင်းသည်သည်။ အဂ္ဂံ=အဂ္ဂေါ=အသာဆုံး
 အမြတ်ဆုံးပါပေ။

၃၅၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ပရိသတ်ကို သင်္ဂဟလေးပါးဖြင့် ချီးမြှောက်တဲ့နေရာ အသာ ဆုံး အမြတ်ဆုံးဆိုတဲ့ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး။ ဧတဒဂ္ဂ=ဧတဒဂ်ရာထူး၌။ နိဒ္ဒိသိ=ညွှန်ကြား မိန့်ဆိုတော်မူခဲ့လေပြီ။

ဤတွင် အာဠဝက သုတ္တန် ဆုံးပါပြီ။

ဟတ္ထကာဠဝက အနာဂါမ်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ဆိုင်ရာသုတ္တန် ကိုတော့ မကုန်ရင်တော့ မထတော့ဘူးလေ။ နို့ဖို့ ကြွေးချည်းထဲ တင်တင်နေပါတော့တယ်။ လိုက်ပြီးတော့ သာသနာ့ ချိန်ခွင်ကြီး တွေမှာ ဥပသကာဘက်က ချိန်ခွင်ကြီး စိတ္တသူဌေးနဲ့ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည် ဆိုပြီးတော့ အဲဒီချိန်ခွင်ကြီးနှစ်ဖက်မှာ ကနေ သမာဓိ ဘက်က ချိန်ခွင်ကြီးဖြစ်တဲ့ ဟတ္ထကာအာဠဝက သီတင်းသည်ရဲ့ ဆိုင်ရာ သူနဲ့စပ်၍ ကြည်ညိုစရာ မှတ်စရာ သုတ္တန်လေးသုတ် တွေပါတယ်။ အဲဒီ လေးသုတ်ကိုတော့ ကုန်အောင်ပဲ ဟောဖို့ စဉ်းစားထားပါတယ်။ ဒါမှ ဟိုဘက်နား မှာ လပြည့်ကျော် ၃-ရက်နေ့ကျတော့ ဝှမ်းရုံဈေးရှိ အဲဒီလေးရက်၊ ငါးရက်၊ ခြောက်ရက် ဆိုတာ ဒီအနားမှာပဲ တန်းပြီး တော့ ဘုံဘိုင်တန်းတို့ ရွှေချည်ထိုးတို့ တရုတ်တန်းတို့ အဲဒီတရား လေးပွဲမှာ အမျိုးသမီးများ ဘက်ဆိုင်ရာ သာသနာ့ချိန်ခွင်ကြီး နှစ်ဘက် ကို ဟောဖို့ စီစဉ်ထားပါတယ်။ အဲဒီတော့ တစ်နေ့က အမျိုးသား ဥပသကာတွေဘက်က သမာဓိ ချိန်ခွင်ကြီးဖြစ်တဲ့ ဟတ္ထကာအာဠဝက ရဲ့ ဆိုင်ရာတရားကို သုတ္တန် လေးသုတ်စလုံး ကနေ ဟောဖို့ စဉ်းစား ထားပါတယ်။

အဋ္ဌကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်မှာ ပဌမဟတ္ထကသုတ် ဒုတိယ ဟတ္ထကသုတ် လို့ သုတ္တန်နှစ်ခု လာပါတယ်။ တရားဦးကို အရှင်အာနန္ဒာ တို့က စပေးတယ်။

ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အဂ္ဂါဠဝေ

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၅၁

စေတီယေ။

တစ်ချိန်က ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီး အာဠာပုညကို အမှီ
ဂေါစရဂါမ်ပြု၍ အဂ္ဂါဠာစေတီယလို့ ခေါ်ဆိုရတဲ့ ကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ
သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို သီတင်းသုံး
နေထိုင်တော်မူတဲ့အခါ ဓမ္မသဘာ ဓမ္မာရုံကြီးရဲ့အတွင်း ဘုရား ကိုယ်
တော်မြတ်က တရားနာတဲ့ သံဃာတော်တွေကို ဘာဟောလိုက်သလဲ။

သတ္တဟိ ဘိက္ခဝေ အစ္စရိယေဟိ အဗ္ဗုတေဟိ ဓမ္မေဟိ
သမန္နာဂတံ ဟတ္ထကံ အာဠာကံ ဓာရေထ။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ သတ္တဟိ=ခုနစ်ပါး
ကုန်သော။ အစ္စရိ ယေဟိ=လက်ဖျစ်တီး၍ အံ့ချီးထိုက်လှသော။
အဗ္ဗုတေဟိ=မဖြစ်စဖူး အထူးဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ=တရားတို့နှင့်။
ဟတ္ထကံ အာဠာကံ=ဟတ္ထကအာဠာက သီတင်းသည်ကို။ သမန္နာ
ဂတံ=ပြည့်စုံသောသူဟူ၍။ ဓာရေထ=သင်ချစ်သားတို့ မှတ်သားထား
ကြကုန်လော့။

မြတ်စွာဘုရားသည် ချီးမြှောက်သင့်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုလို့ရှိရင်
ဘာမှ ဟတ္ထကအာဠာကနဲ့ ဆိုင်ရာ အလှူပွဲ ဘာပွဲရှိလို့ မဟုတ်ဘူး။
ဟတ္ထကအာဠာကခေါ်တဲ့ သီတင်းသည်ရဲ့ ကျေးဇူးဂုဏ်တွေကို ဘုရား
ကိုယ်တိုင်က ကျေနပ်လွန်းလို့၊ အားရလွန်းလို့၊ နှစ်သက်လွန်းလို့၊
ကြည်ညိုလွန်းလို့ ဟောဒီ သုတ္တန်ကို ဟောပါတယ်။

ရဟန်းတို့တဲ့၊ ဟတ္ထကအာဠာက သီတင်းသည်ကို သင်
ချစ်သားတို့ နှယ်နှယ်မမှတ်ကြနဲ့၊ ခုနစ်ပါးသော အံ့ဩဖွယ်တို့နဲ့
ပြည့်စုံတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ယောက် ဟူ၍ မှတ်ကြတဲ့။

ကတမေ ဟိ သတ္တ ဟိ။ ခုနစ်ပါး ဘာတွေလဲဆိုတော့-
သဒ္ဓေါ ဟိ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠာကော။

၃၅၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=ဟတ္ထကအာဠဝက သီတင်းသည်သည်။ သဒ္ဓေါ=ရတနာ သုံးတန် ကံ ကံ၏အကျိုးကို နှစ်နှစ်ကာကာ ဖျက်ဆီး၍မရအောင် ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားနှင့်လည်း ပြည့်စုံပေ၏။

ဟောဒါက အံ့ဖွယ်တစ်ပါးတဲ့။

သီလဝါ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=ဟတ္ထက အာဠဝက သီတင်းသည်သည်။ သီလဝါ=ငါးပါး အထက် ရှစ်ပါးတို့အထက်မှာ ဆယ်ပါးသော သီလတည်းဟူသော အဓိ သီလနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်း မည်ပါပေ၏။

အနာဂါမ် အရိယာဖြစ်တော့ ငါးပါးသီလတွင် မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ ဩရန္တာဂိယ သံယောဇဉ်ငါးပါး ပယ်ရှားဖြတ်တောက်ပြီး ဖြစ်တော့ ဆယ်ပါးသီလကို အမြဲတမ်း စောင့်ထိန်းသတဲ့။

ဟိရိမာ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=ဟတ္ထကအာဠဝက သီတင်းသည်သည်။ ဟိရိမာ= မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်း ဟိရိတရားနှင့်လည်း ပြည့်စုံပါပေ၏။

ဟောဒါက ဂုဏ်ကျေးဇူးတစ်ပါး။

ဩတ္တပ္ပိ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=ဟတ္ထကအာဠဝက သီတင်းသည်သည်။ ဩတပ္ပိ= မကောင်းမှုမှ လန့်ခြင်းဆိုတဲ့ ဩတ္တပ္ပတရားနှင့် ပြည့်စုံပါပေ၏။

မကောင်းမှုမှ ရှက်တယ်၊ မကောင်းမှုမှ လန့်တယ်ဆိုတဲ့ ဟိရိနဲ့ ဩတ္တပ္ပအထူးကို သတိပြုပြီးတော့ မှတ်ရမယ်။

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၅၃

မကောင်းမှုမှ ရှက်တာက ဘယ်လိုလဲ၊ မကောင်းမှုမှ လန့်တာက ဘယ်လိုလဲ၊ ဥပမာ- အသိဉာဏ်ရှိတဲ့ ယောက်ျား တစ်ယောက်၊ အဲ.. သူ့ရှေ့မှာ သံခဲတစ်ခု သံတုံး တစ်ခုပဲ ဆိုပါစို့။ အဲဒီ သံခဲသံတုံးတစ်ခုကို အညစ်အကြေးတွေ လိမ်းထေးထားပြီးတော့ အမောင် ကိုင်စမ်းပါ ဒီသံတုံးဆို မကိုင်ချင်ပါဘူး ပြောမယ်။ ဘာပြုလို့တုန်း မောင်ရယ် ဆိုတော့၊ အို ရွံလွန်းလို့၊ ဒါက တစ်မျိုး၊ ဟို ဒီပြင် သံခဲကြီးတစ်ခု မီးရဲရဲဖုတ်၊ ဖုတ်ပြီးတော့ ထိုယောက်ျားကိုပဲ အကိုင်ခိုင်းစမ်းပါ။ ကိုရင် ဒီသံခဲကြီး မီးရဲရဲကို ကိုင်စမ်းပါ။ မကိုင်ဝံ့ ပါဘူး။ ဘာပြုလို့၊ ဪ.. သွားကိုင်ရင် လောင်မှာပေါ့၊ ပူမှာ ကြောက်တယ်။ ဟောဒီလို ပြောတယ်။

အဲဒါလိုပဲ ဒီမကောင်းမှု ဒုစရိုက်ကို ဟိရီဆိုတဲ့ တရားက အညစ်အကြေး လိမ်းထေးနေတဲ့ သံခဲကြီးကို မကိုင်ချင်သလို စက်ဆုပ် တယ်။ ရွံရှာတယ်။ အဲဒီ မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ကို သံတွေခဲ မီးရဲရဲကြီးကို ကြောက်လို့ မကိုင်ဝံ့သလို။ အဲ... မကောင်းမှုမှ ကြောက်တယ်ဆိုတာ သံတွေခဲ မီးရဲရဲကြီးကို ကြောက်လို့ မကိုင်ဝံ့သလို မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ရဲ့ ဆင်းရဲတဲ့ အကျိုးကို မီးရဲရဲကဲ့သို့ မြင်ပြီးတော့ မပြုဝံ့ဘူး။ ဒါကို ဩတပ္ပ လို့ခေါ်တယ်။

အခု ဒီသုတ္တန်မှာ ဟောတဲ့တရားတွေဟာ လောကီရော လောကုတ္တရာပါ နှစ်ပါးစုံ ဟောပါတယ်တဲ့။ လောကီ လောကုတ္တရာ အရောရော။ သဒ္ဓါအရ လောကီလောကုတ္တရာ သဒ္ဓါတရား။ သီလအရ လောကီ လောကုတ္တရာ သီလတရား။ ဟိရီအရ လောကီ လောကုတ္တရာ ဟိရီတရား။ ဩတ္တပ္ပအရ လောကီလောကုတ္တရာ ဩတ္တပ္ပတရားလို့ လေးခု ရှိသွားပြီ။

ဗဟုသုတော ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠာဝကော။

၃၅၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ ဟတ္ထကော
အာဠဝကော=ဟတ္ထကအာဠဝက သီတင်းသည်သည်၊ ဗဟုသုတော
=လောကီလောကုတ္တရာ နှစ်ဖြာသော ဗဟုသုတနှင့်လည်း ပြည့်ဝ
ကိုလိုပါပေ၏။

လောကီရော လောကုတ္တရာရော စွယ်စုံ ဗဟုသုတနှင့်
ပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တဲ့။

စာဂဝါ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ ဟတ္ထကော
အာဠဝကော=ဟတ္ထက အာဠဝက သီတင်းသည်သည်၊ စာဂဝါ=ရဲရဲ
ရက်ရက် စွန့်ကြဲလှူဒါန်းခြင်းနှင့် ပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်ပါပေ၏။

ဒါက ခြောက်ခုမြောက်ဂုဏ်။

ပညဝါ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ ဟတ္ထကော
အာဠဝကော=ဟတ္ထက အာဠဝက သီတင်းသည်သည်၊ ပညဝါ=
လောကီ လောကုတ္တရာ ပညာနှစ်မျိုးနှင့်လည်း ပြည့်စုံသူ ဖြစ်ပါပေ၏။

ဣမေဟိ ခေါ ဘိက္ခဝေ သတ္တဟိ အစ္စရိယေဟိ အဗ္ဗုတေဟိ
ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ ဓာရေထ။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ ဟတ္ထကံအာဠဝကံ
= ငါဘုရား၏ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရ မိမိရဲ့ ပရိသတ်ကို သင်္ဂဟဝတ္ထုတို့ဖြင့်
ချီးမြှောက်တဲ့နေရာ အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးလို့ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရတဲ့
ဟတ္ထကအာဠဝက သီတင်းသည်ကို။ ဣမေဟိ သတ္တဟိ အစ္စရိယေဟိ
အဗ္ဗုတေဟိ=ဤခုနစ်ပါးသော အံ့ဩဖွယ် မဖြစ်စဖူး အထူးဖြစ်သော
တရားတို့နှင့်။ သမန္နာ ဂတံ=ပြည့်စုံသောသူဟူ၍။ ဓာရေထ-သင်
ချစ်သားတို့ မှတ်သားကြကုန်လော့။

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၅၅

အဲဒီ မှတ်သားကြကုန်လော့လည်း ပြီးရော၊ ဘုရားကိုယ်တော် မြတ်ကြီး ဓမ္မာသနပလ္လင်ပေါ်က ဆင်းပြီးတော့ ကျောင်းတော် ကြွ သွားတယ်။ အဲဒီတရား အဲဒီပွဲမှာ ဒါပဲ။ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည် ရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးခုနစ်ပါး ဟောပြီးတော့ ကျောင်းတော်ထဲ ပြန်ဝင်သွား ပြီ။ ဘုရားကိုယ်တိုင် ချီးမွမ်းယူရတဲ့ ဒုက္ခကာတစ်ယောက်ပဲ။ ရဟန်းတွေ ဟာ ချီးမွမ်းပြီးတော့ ကျန်ရစ်၊ အဲဒီအထဲက ရဟန်းတော်တစ်ပါးက နောက်တစ်နေ့ ရောက်တဲ့အခါ နံနက်စောစော သင်္ကန်းကို ပြင်ဝတ်၊ သပိတ်ကိုယူ၊ သပိတ်သင်္ကန်း ယူဆောင်ပြီး သကာလ အာဠာဝိ နန်းတော်ရဲ့အတွင်းမှာ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်ဆိုတာက သာသနာက ခေါ်ထားတဲ့ နာမည်ပါ။ အမှန်က သူသည် မင်းသား၊ သူ့ခမည်းတော်ကြီးက အာဠာဝိနန်းတော်ရဲ့ အတွင်းမှာ သူတော် ကောင်း သားတော်တစ်ယောက်အနေနဲ့ ကြီးစွာသောစံအိမ်ဖြင့် ထား ပါတယ်။ အဲဒီ ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည် ရဲ့ နေအိမ်သို့ ကြွရောက် ခင်းထားအပ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေပါတယ်။ အဲဒါကို ပါဠိတော်ကျ တော့-

အထ ခေါ အညတရော ဘိက္ခု ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ
 ပတ္တစိဝရ မာဒါယ ယေန ဟတ္ထကဿ အာဠာဝကဿ
 နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ၊ ဥပ သင်္ကမိတွာ၊ ပညတ္တေ
 အာသနေ နိသီဒိ။

ကိုယ်တော်တစ်ပါး ဉာဏ်ထဲမှာ ကြည့် ထားပေါ့။ ဟတ္ထကာဠာဝကမင်းသား သီတင်းသည် သူတော်ကောင်းရဲ့ စံအိမ်တော်ကို သွားပြီးတော့ အဲဒီမှာ အမြဲတမ်း ကြွလာတဲ့ သံဃာ တော်များ နေစရာ ထိုင်စရာ ခင်းပြီးတော့ ထားတယ်။ အဲဒီအခင်းမှာ ကြွထိုင်တယ်။ အဲဒီလို ကြွထိုင်တဲ့အခါကျတော့-

၃၅၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အထ ခေါ် ဟတ္ထကော အာဠဝကော ယေန သော ဘိက္ခု
တေနုပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခု၊ အဘိဝါဒေတွာ
ဇကမန္တံ နိသိဒီ။

အဲဒီ အရှင်မြတ် ထိုင်ပြီးတော့ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်
မင်းသားဟာတဲ့ အရှင်မြတ်ရှိရာ လာရောက် ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီး
အပြစ်လွတ်တဲ့နေရာက ထိုင်နေပါပြီ။ အဲဒီလို ထိုင်နေလို့ နေသား
တကျလည်း ရှိရော၊ အဲဒီအရှင်မြတ်က ဝမ်းမြောက်လွန်းလို့ သူကြား
ခဲ့တဲ့ ဘုရားချီးမွမ်းတဲ့ အချက်တွေကို ဟတ္ထကာဠဝကသီတင်းသည်ကို
ပြန်ပြီးတော့ အမိန့်ရှိတယ်။

သတ္တဟိ ခေါ် တံ အာဝုသော အစ္စရိယေဟိ အပ္ပတေဟိ
ဓမ္မေဟိ သမန္နာ ဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော။

အာဝုသော=ဒါယကာ။ တံ ခေါ်=သင့်ကို။ ဘဂဝတာ=
မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်မြတ်က။ သတ္တဟိ=ခုနစ်ပါးကုန်သော။
အစ္စရိ ယေဟိ=အံ့ချီးထိုက်ကုန်သော။ အပ္ပတေဟိ=မဖြစ်စဖူး၊
အစ္စရိယေဟိ=အံ့ချီး ထိုက်ကုန်သော။ အပ္ပတေဟိ=မဖြစ်စဖူး အထူး
ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ=ကျေးဇူးတို့နှင့်။ သမန္နာဂတော=ပြည့်စုံ
သောသူဟူ၍။ ဗျာကတော=ချီးမွမ်းစကား ဟောကြားအပ်လေပြီ။

ဒကာ၊ ဒကာ့ကို မြတ်စွာဘုရားက ခုနစ်ပါးသော ကျေးဇူး
တရားနဲ့ အံ့ဩဖွယ် ကျေးဇူးတရားတွေနဲ့ ပြည့်စုံတယ်လို့ ဘုရား
ချီးမွမ်းစကား မနေ့က ဟောတယ် ဒကာရယ်။

ကတမေဟိ သတ္တဟိ = ခုနစ်ပါး ဘာတွေလဲဆိုတော့-
သဒ္ဓေါ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=

ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်သည် လောကီ
လောကုတ္တရာ သဒ္ဓါနှစ်ပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၅၇

သီလဝါ ဘိက္ခုဝေ ဟတ္ထကော အာဠာကော=

ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠာက သီတင်းသည်သည် လောကီ
လောကုတ္တရာသီလနှင့် ပြည့်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပေ၏။

ဟိရိမာ ဘိက္ခုဝေ ဟတ္ထကော အာဠာကော=

ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠာက သီတင်းသည်သည် လောကီ
လောကုတ္တရာ မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းဆိုတဲ့ ဟိရိတရားနဲ့လည်း ပြည့်စုံ
ပေ၏။

ဩတ္တပ္ပိ ဘိက္ခုဝေ ဟတ္ထကော အာဠာကော=

ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠာက သီတင်းသည်သည် လောကီ
လောကုတ္တရာ နှစ်ဖြာသော ဩတ္တပ္ပတရားနဲ့လည်း ပြည့်စုံတဲ့သူ ဖြစ်ပါ
ပေ၏။

ဗဟုဿုတော ဘိက္ခုဝေ ဟတ္ထကော အာဠာကော=

ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠာက သီတင်းသည်သည် လောကီ
လောကုတ္တရာ နှစ်ဖြာသော သုတနဲ့လည်း ပြည့်စုံတဲ့ ဒါယကာဖြစ်ပါပေ၏။

စာဂဝါ ဘိက္ခုဝေ ဟတ္ထကော အာဠာကော=

ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠာက သီတင်းသည်သည် စွန့်ကြဲ
ပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်းနဲ့လည်း ပြည့်စုံတဲ့ ဒါယကာ ဖြစ်ပါပေ၏။

ပညဝါ ဘိက္ခုဝေ ဟတ္ထကော အာဠာကော=

ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠာက သီတင်းသည်သည် လောကီ
လောကုတ္တရာ ပညာနှစ်ပါးနဲ့လည်း ပြည့်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်ပါပေ၏။

ဟောဒီလို ဟောတယ် ဒကာ-

ဣမေဟိ ခေါ တံ အာဂုသော သတ္တဟိ အစ္စရိယေဟိ
အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော။

အာဂုသော=ဒါယကာ။ တံ=သင့်ကို။ ဘဂဝတာ=မြတ်စွာ

၃၅၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘုရား ကိုယ်တော်မြတ်က။ (မနေ့ကပဲ) သတ္တဟိ=ခုနစ်ပါးကုန်သော။ ဣမေဟိ အစ္စရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ=ဤ လက်ဖျစ်တီး၍ အံ့ချီးထိုက်စွာ မဖြစ်စဖူး ထူးကဲလှစွာသော ကျေးဇူးတရားတို့နှင့်။ သမန္နာဂဗော=ပြည့်စုံသောသူဟူ၍။ ဗျာကတော=ချီးမွမ်းစကားဟောကြားခဲ့လေပြီ။

ကိုယ်တော်က သတင်းကောင်းပို့၊ ဒီတော့ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည် သူတော်ကောင်းက ဘယ်လိုလျှောက်သလဲ-

ကစ္စိတ္ထ ဘန္တေ န ကောစိ ဂိဟိ အဟောသိ ဩဒါတဝသနော။

(ဒီလို တပည့်တော်ကို ဘုရားက ချီးမွမ်းသလားလို့ တအံ့တဩ အနေနဲ့ သူ မမေးဘူး။ ဘာသာ သူမေးသလဲ။)

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ ကစ္စိ=အသို့နည်း။ သိလိုရေး မေးပါရစေ ဘုရား။ ဧတ္ထ=ဤ မြတ်စွာဘုရား ယခုကဲ့သို့ ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူတဲ့ နေရာ၌။ ဩဒါတဝသနော=အဝတ်ဖြူကို ဝတ်ဆင်သော။ ကောစိ ဂိဟိ=လူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ။ န အဟောသိ=မရှိဘဲ ဖြစ်ပါရဲ့လား ဘုရား။

ဘုရားတဲ့၊ အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရား တပည့်တော်ရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို ချီးကျူးဟောကြားတဲ့နေရာမှာ လူဝတ်ကြောင်ဥပါသကာ တစ်ယောက် တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ မပါဘဲ ရှိပါရဲ့လား။ ဘာပြုလို့၊ သူ့ကို ဘုရားက ဒီလိုချီးမွမ်းတယ်၊ သူဟာ ဒီလို ကျေးဇူးခုနစ်ပါးနဲ့ ပြည့်စုံတယ် ဆိုတာကို လူတွေ မသိစေချင်ဘူးတဲ့။ အပို့စွခေါ်တယ်။ အဓိဂမအပို့စွ၊ မိမိရပြီးတဲ့ သူတော်ကောင်းတရားကို မိမိသည် ဒီတရားတွေ ရတယ်လို့ သူတစ်ပါးသိမှာကို အလွန်စိုးတယ်။ အဲဒါမျိုးကို အဓိဂမ အပို့စွ။ တရားကို ဝန်တိုတာ မဟုတ်ဘူး။ မိမိကို

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၅၉

သူတကာတွေ အထင်ကြီးပြီးတော့ ဟိုတရားရတာ ရရုံပဲ သူကျေနပ် တယ်။ အဲဒါမျိုးကို အဓိဂမအပို့စ္ဆ ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို အဓိဂမအပို့စ္ဆ ဂုဏ်ထူးရှင်ဖြစ်တော့ သူ ဘယ်နှယ့်မှမေးသလဲ -

အရှင်ဘုရားတဲ့၊ ဘယ်နှယ့်လဲ။ အဲဒီတရားပွဲမှာ ဒကာ တစ်ယောက်မှ မပါဘဲ ရှိရဲ့လား။

န ဟေတ္ထ အာဝုသော ကောစိ ဂိဟိ အဟောသိ သြဒါတ ဝသနော။

အာဝုသော=ဒါယကာ။ ဧတ္ထ=ဤတရားပွဲ၌။ ကောစိ=တစ်စုံ တစ်ယောက်သော။ သြဒါတဝသနော=အဝတ်ဖြူကို ဝတ်သော။ (ဝတ်ကြောင်ရယ်လို့ မဆိုဘူး၊ ဒီကတော့ သြဒါ တဝသနော= အဝတ်ဖြူကိုဝတ်သော) ဂိဟိ=လူသည်။ န အဟောသိ=တစ်ယောက် မှ မပါပါ။

ဟာ .. ဒကာတဲ့၊ အဲဒီတရားပွဲထဲမှာ လူဝတ်ကြောင် ဒကာ တစ်ယောက်မျှ မပါဘူး။

ဒီတော့ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည် မင်းသားဟာ ဘယ်နှယ့် ပြန်လျှောက်သလဲ။

သာဓု ဘန္တေ ယဒေတ္ထ န ကောစိ ဂိဟိ အဟောသိ သြဒါတဝသနော။

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ သာဓု=ကောင်းပါပေစွ။ ဧတ္ထ=ဤ မြတ်စွာဘုရား တပည့်တော်ရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဟောကြားရာ၌။ ကောစိ=တစ်စုံတစ်ယောက်သော။ သြဒါတဝသနော=ဖြူစင်တဲ့ အဝတ်ကို ဝတ်သော။ ဂိဟိ=လူသည်။ ယံ န အဟောသိ=အကြင် မပါမရှိ။ ဧတံ=ဤသို့ လူတစ်ယောက်မျှ မပါရှိခြင်းသည်။ သာဓု= ကောင်းလှပါသည်ဘုရား။

၃၆၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လူတွေသိမှာ(ပေါ့လေ) သူ စိုးလွန်းလို့ အဓိကမအပို့စွာ ဂုဏ်ရှင် မို့ အဲဒီလိုလျှောက်။ ဒီတော့မှ အခု ကိုယ်တော်က ဒါ သူပြောချင်တာ သူ သတင်းကောင်း ပို့ပြီးပြီ။ သတင်းကောင်း ပို့ပြန်တော့လည်းပဲ စကား အပေးအယူဟာ (ပေါ့လေ) သုံးခါပဲ ရှိတယ်။

အရှင်ဘုရား အဲဒီလို ဟောတဲ့အခါမှာ လူဒကာ တစ်ဦး တစ်ယောက်မျှ မပါဘဲ ရှိပါရဲ့လား။

အေး.. ဒကာ၊ လူဒကာဆို တစ်ယောက်မှ မပါဘူး။

ကောင်းပါလေ့ဘုရား၊ ကောင်းပါလေ့။ ဤတရားပွဲ လူဒကာ တစ်ယောက်မျှ မပါတာ ကောင်းပါလေ့။ အဲဒီလိုလည်း ဆိုပြီးရော ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်က အရှင်မြတ် ပြောချင်တာ ပြောပြီးပြီ။ သိတော့မှ အဲဒီအရှင်မြတ်ရဲ့ သပိတ်ထဲမှာ ဆွမ်းများ လောင်းလှူ။ အလိုတော်ရှိရာ ကြွရောက်ဘုဉ်းပေးတော်မူပါ။ ကိုယ်တော်သည် အဲဒီ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည် မင်းသားရဲ့အိမ်က လှူလိုက်တဲ့ဆွမ်းကို အလှူခံ၊ လျော်ကန်တဲ့နေရာမှာ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးလို့ ဆွမ်းစားပြီးတဲ့အခါ ကျတော့ ဘုရားထံမှောက် ဝပ်လှျိုးရှိခိုးပြီးတော့ အပြစ်လွတ်တဲ့နေရာ က ထိုင်နေပြီး မြတ်စွာဘုရားကို ဟောဒီလို လျှောက်တယ်။

ဣဇာဟံ ဘန္တေ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တဝီဝရ+ မာဒါယ ယေန ဟတ္ထကဿ အာဠာဝကဿ နိဝေသနံ တေန+ ပသင်္ကမိ။

ခုနက စာပိုဒ်တွေ ခုနက အကြောင်းအရာပဲ။ မြတ်စွာဘုရား တဲ့၊ တပည့်တော် နံနက်စောစော သင်းပိုင်ပြင်ဝတ်ပြီးတော့ သပိတ်သင်္ကန်း ယူဆောင်ကာ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည် မင်းသားရဲ့ စံအိမ်ကိုသွား ရောက်၍ ခင်းထားအပ်တဲ့နေရာမှာ ထိုင်နေ ပါတယ်။ ယင်းသို့ ထိုင်နေတဲ့အခါ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၆၁

မင်းသား လာရောက်ပြီး ရိုသေစွာ ရှိခိုး၍ အပြစ်လွတ်ရာက ထိုင်နေပါတယ်။ အဲဒီလို ထိုင်နေပြီးတဲ့အခါ တပည့်တော် ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည် မင်းသားကို-

ဒကာ၊ မြတ်စွာဘုရားက သင့်ကိုလေ အံ့ဖွယ်ခုနစ်ပါး ကျေးဇူးတရားနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ချီးမွမ်းစကား ဟောကြားအပ်ပေတယ်။ ခုနစ်ပါးဆိုတာ ဘာတွေလဲဆိုတော့ ၁-သဒ္ဓါ၊ ၂-သီလ၊ (လောကီလောကုတ္တရာ သဒ္ဓါ၊ လောကီလောကုတ္တရာ သီလ)၊ ၃-လောကီလောကုတ္တရာ ဟိရိ၊ ၄-လောကီလောကုတ္တရာ ဩတ္တပ္ပ၊ ၅-လောကီလောကုတ္တရာ ဗဟုဿုတ၊ ၆-လောကီလောကုတ္တရာ ဒါနစေတနာ၊ ၇-လောကီလောကုတ္တရာ ပညာ၊ ဤလောကီလောကုတ္တရာ ကျေးဇူးအံ့ဖွယ် ခုနစ်ပါးနဲ့ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်သည် ပြည့်စုံတဲ့ အကြောင်း ရဟန်းတော်တို့ အလယ်မှာ မိန့်ကြားအပ်ခဲ့တယ် ဒကာလို့ ပြောပါတယ် ဘုရား၊ အဲဒီလို ပြောတဲ့အခါ ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်က တပည့်တော်ကို ပြန်မေးတယ်။

ကစ္စိတ္ထ ဘန္တေ နကောစိ ဂိဟိ အဟောသိ သြဒါတဝသနော။

အရှင်ဘုရား၊ ဘယ့်နှယ့်လဲ၊ အဲဒီလို ဟောပြောတဲ့နေရာမှာ လူဝတ်ကြောင် ဒကာတစ်ယောက်မျှ မပါဘဲ ရှိရဲ့လားဘုရား။ အဲဒီလို မေးတော့ တပည့်တော်က ပြန်ပြီးတော့ ပြောတယ်။

န ဟေတ္ထ အာဝုသော ကောစိ ဂိဟိ အဟောသိ သြဒါတဝသနော။

ဒကာ၊ အဲဒီတရားပွဲမှာ လူဝတ်ကြောင် ဒကာတစ်ယောက်မျှ မပါဘူးလို့ ပြောပါတယ်။

အဲဒီလိုပြောတဲ့အခါ ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်က ပြန်ပြီးတော့

၃၆၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သာဓု ဘန္တေ ယဒေတ္ထ ကောစိ ဂိဟီ အဟောသိ
ဩဒါတဝသနော။

အရှင်ဘုရားတဲ့၊ အဲဒီ တရားပွဲမှာ လူဝတ်ကြောင် ဒကာ
တစ်ယောက်တလေမျှ မပါခြင်းသည် ကောင်းလိုက်လေစွ၊ အဲဒီလို
ပြောပါတယ် မြတ်စွာဘုရားလို့ ပြန်ကြားလျှောက်ထားတော့ ဘုရား
ကိုယ်တော်မြတ်က သာဓု ကောင်းချီးပေးတယ်။

သာဓု သာဓု ဘိက္ခု။

ဘိက္ခု=ချစ်သားရဟန်း။ သာဓု သာဓု=ကောင်းလေစွ။
သာဓု သာဓုပါ ချစ်သားရယ်တဲ့။

အပ္ပိစ္ဆော သော ဘိက္ခု ကုလပုတ္တော သန္တေယေဝ အတ္တနိ
ကုသလဓမ္မေ န ဣစ္ဆတိ ပရေဟိ ဉာယမာနေ။

သော ကုလပုတ္တော=ထိုဟတ္ထကာဠဝက အမျိုးကောင်းသား
သည်။ အတ္တနိ=မိမိ၌။ သန္တေယေဝ=ထင်ရှားရှိကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်
သော။ ကုသလဓမ္မေ=အပြစ်ကင်းတဲ့ တရားတို့ကို။ ပရေဟိ=အခြား
သော သူတို့သည်။ ဉာယမာနေ=သိအပ်သည်တို့ကို။ န ဣစ္ဆတိ=အလို
မရှိဘူး။

မိမိမှာရှိတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေကို သူတစ်ပါးသိတာကို သူ
အလို မရှိဘူးတဲ့။ အလွန် အလိုနည်းတဲ့ အမျိုးကောင်းသား။

တေန ဟိ တံ ဘိက္ခု ဣမိနာပိ အဋ္ဌမေန အစ္စရိယေန
ဓမ္မေန သမန္နာဂတံ ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ ဓာရေဟိ။ ယဒိဒံ
အပ္ပိစ္ဆတာယ။

ဘိက္ခု=ချစ်သားရဟန်း။ တေနဟိ=ထိုသို့ တပြီးကား။ ဝါ-
ထိုသို့ ဟတ္ထကာဠဝက အမျိုးကောင်းသားသည် အလိုနည်းတဲ့သူ
အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရကား။ တံ=သင်ချစ်သားသည်။ ယဒိဒံ=

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၆၃

ယာယက္ကမာယ အပ္ပိစ္ဆတာယ=အကြင်အလိုနည်းခြင်း အဓိဂမ အပ္ပိစ္ဆ
တည်းဟူသော။ ဣမိနာပိ အဋ္ဌမေန အစ္ဆရိယေန အပ္ပတေန ဓမ္မေန=
ဤရှစ်ခုမြောက် အံ့ဩဖွယ် ဂုဏ်ကျေးဇူးတရားနှင့်။ သမန္နာဂတံ=
ပြည့်စုံတဲ့သူဟူ၍။ ဓာရေဟိ=သင်ချစ်သား မှတ်လော့။

ဒီကိုယ်တော်ကို အဲဒီလို အမိန့်ရှိလိုက်တယ်။ ချစ်သား-
ဒီတော့ အင်မတန် အပ္ပိစ္ဆဂုဏ်နဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ အမျိုးကောင်းသား
ဖြစ်ရကား သင်ချစ်သားသည် ဒီနေ့ကစပြီးတော့ ဟတ္ထကာဠာဝက
အမျိုးကောင်းသားကို ရှေးဟောပြီး ကျေးဇူးခုနစ်ပါးမှ တစ်ဆင့်
တိုးပြီးတော့ အပ္ပိစ္ဆတာ ဆိုတဲ့ အလိုနည်းခြင်းဆိုသော ရှစ်ခုမြောက်
အံ့ဩဖွယ် ဂုဏ်ကျေးဇူးနဲ့ ပြည့်စုံတာကိုလည်းပဲ ချစ်သား မှတ်ထား။
ဒီကိုယ်တော်ကို ဒီလို ဟောတယ်။

ဒီသုတ်က တစ်ခုပြီးသွားပြီ။ ကိုင်း-နောက်သုတ္တန်တစ်ခု
ဒုတိယဟတ္ထကသုတ်၊ ဒီဟာက မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ဒီကိုယ်တော်နဲ့ပင်
သိသေးတာ။

ဒုတိယဟတ္ထကသုတ် (အံ၊ ၃၊ ၅၄)

မြတ်စွာဘုရား အာဠဝိပြည် အဂ္ဂါဠဝ နတ်ကွန်းသို့ ရှေး
ဝေါဟာရခေါ်တဲ့ ကျောင်းတိုက်ကြီး၊ အဲဒီကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ
သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူနေတဲ့အချိန် ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်း
သည်သည် များစွာသော အရေအတွက် သင်္ချာငါးရာသော ဥပါသကာ
တို့ ခြံရံအပ်လျက် ဘုရားသီတင်းသုံးရာကိုသွား ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး
ဦးညွတ်၍ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေပြီ။ အဲဒီ ထိုင်နေတဲ့
ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်ကို မြတ်စွာ ဘုရားက-

မဟတိ ခေါ တျာယံ ဟတ္ထက ပရိသာ။

ဟတ္ထက=ချစ်သားဟတ္ထက။ တေ=သင်၏။ အယံ ပရိသာ=

၃၆၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဤဥပါသကာ ပရိသတ်သည်။ မဟတိ ခေါ်=များလှချည်တကားတွဲ။
ကထံ ပန တံ ဟတ္ထက ဣမံ မဟတိ ပရိသံ သင်္ဂဏှာသိ။
ဟတ္ထက=ချစ်သား ဟတ္ထက။ တံ=သင်ချစ်သားသည်။ ကထံ
=ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်။ ဣမံ မဟတိ ပရိသံ=ဤ
အရေအတွက်အား ငါးရာလို့ များလှသော ပရိသတ်ကို။ သင်္ဂဏှာသိ
=သဂြိုဟ်ချီးမြှောက် သူတို့စိတ်တွေကို ချစ်သားရဲ့ဘက်သို့ လိုက်လာ
အောင် ဆွဲယူ၍ ထားသနည်း။

သူ့အလိုအကြိုက်ကို အကုန်လိုက်ရတယ်။ ဟတ္ထကာဠာဝက
သီတင်းသည် မင်းသားရဲ့ အလိုအကြိုက်ကို အဲဒီပရိသတ်ငါးရာက
လိုက်တာကို မြင်သဖြင့် အဲဒီ ပရိသတ်ရဲ့စိတ်ကို ဟတ္ထကာဠာဝက
သီတင်းသည်သည် စွဲပြီးတော့ ယူထားတယ်။ အဲ.. ချီးမြှောက်တယ်။
ချီးမြှောက်ထားတာ ဘုရားက သိတယ်။ အမှုအရာမြင်သဖြင့်။
အဲဒီတော့ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည် မင်းသားက ဘယ့်နှယ့်
ပြန်လျှောက်သလဲ။

ယာနိ မာနိ ဘန္တေ ဘဂဝတာ ဒေသိတာနိ စတ္တာရိ သင်္ဂဟ
ဝတ္ထုနိ။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ ဘဂဝတာ=မြတ်စွာဘုရားသည်။
ဒေသိတာနိ=ဟောကြားတော်မူအပ်ကုန်သော။ စတ္တာရိ=လေးပါးကုန်
သော။ ယာနိ ဣမာနိ သင်္ဂဟဝတ္ထုနိ=အကြင်သင်္ဂဟဝတ္ထုတို့သည်။
သန္တိ=ရှိကုန်၏။

သင်္ဂဟ=လူတစ်ဖက်သားရဲ့စိတ်ကို မိမိဘက်ပါအောင် ဆွဲ
ဆောင်နိုင်တဲ့ ဆွဲဆောင်နိုင်ခြင်း၏ ဝတ္ထုအကြောင်း ဖြစ်တဲ့တရား။

သင်္ဂဟ ဆိုလိုက်ရင်ပေါ့လေ၊ ကိုယ်က ပေးရတာချည်းပဲ
မြင်နေ။ အမှန်က ကိုယ်က တစ်ပဲပေးပြီးတော့ တစ်ကျပ်ကို ဆွဲယူတာ၊

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၆၅

အဲ ... ပေးရတာ သင်္ဂဟမှာ လေးမျိုး။ ဘာလဲ၊ ဒါန၊ ပေယျဝဇ္ဇာ။
အတ္တစရိယာ။ သမာနတ္တတာလို့ ဟောဒီလို လေးမျိုး။

ဒါန=ပေးကမ်းခြင်း။

ပေယျဝဇ္ဇာ=ချစ်ဖွယ်စကား ပြောကြားခြင်း။

အတ္တစရိယာ=သူရဲအကျိုးကို ကျင့်ပေးခြင်း။

သမာနတ္တတာ=ကိုယ်တူထားပေးခြင်း။ အတူသွားတယ်
အတူ စားတယ် အတူထိုင်တယ်။ ငါ မင်းသားပဲ ငါ အထက်က
ထိုင်မယ်။ ဟိုလူ ငါးရာအောက် အထိုင်မခိုင်းဘူး။ အဲ.. မိမိက
ခုံနဲ့ထိုင်ရင် ပရိသတ် ငါးရာလည်း ခုံနဲ့ပဲနေစေ။ အတူတကွ စားတယ်၊
အတူတကွ သွားတယ်။ အတူတကွ နေထိုင်တယ်။ ဒါတွေကို
သမာနတ္တတာလို့။ သင်္ဂဟလေးပါး။

တေဟာဟံ (ဘန္တေ) ဣမံ မဟတိ ပရိသံ သင်္ဂဟာမိ။

အဟံ=တပည့်တော်သည်။ တေဟိ=ထို သင်္ဂဟဝတ္ထု
လေးပါးတို့ဖြင့်။ မဟတိ=များစွာသော။ ဣမံ ပရိသံ=ဤပရိသတ်ကို။
သင်္ဂဟာမိ= ချီးမြှောက်ပါသည်ဘုရား။ ဝါ။ သင်္ဂဟ ဝတ္ထုလေးပါးတို့
ဖြင့် ဤပရိသတ်ရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို တပည့်တော်ဘက် အလိုပါအောင်
ဆွဲယူ၍ ထားပါတယ် ဘုရား။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ ဟိ=သင်္ဂဟဝတ္ထုတို့ဖြင့်
ချီးမြှောက်ပုံကို လျှောက်ဆိုပါရစေ။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။

ယံ ဇာနာမိ အယံ ဒါနေန သင်္ဂဟေတဗ္ဗောတိ။

ယံ=အကြင်သူ့ကို၊ အယံ=ဤသူကတော့ဖြင့်။ ဒါနေန=ဒါန
ဆိုတဲ့ သင်္ဂဟဝတ္ထုဖြင့်။ သင်္ဂဟေတဗ္ဗော=ချီးမြှောက်ထိုက်တဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ။ ဣတိ=ဤသို့။ ဇာနာမိ=စဉ်းစားမိငြားအံ့။ တံ=ထိုသူ့ကို။
ဒါနေန=ပေးကမ်းခြင်းဖြင့်။ သင်္ဂဟာမိ=ချီးမြှောက်ပါတယ်ဘုရား။

၃၆၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လူကိုကြည့်ရတာ ဪ... သူ့အကဲ ကြည့်ရတာ ပေးကမ်းမှု ဆိုတဲ့ ဒါနဖြင့် ချီးမြှောက်ထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲလို့ စဉ်းစားမိရင် တပည့်တော် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို သူ့အလိုရှိတဲ့ အဝတ်ပေးတယ်၊ အသုံး အဆောင်ပေးတယ်။ သူ့ပရိသတ်ထဲမှာ လယ်သမားတွေလည်း ပါတယ်။ တောင်သူတွေလည်း ပါတယ်။ ဪ... သူ့ဖြင့် ထွန်လို ချင်နေတယ်။ ထွန်ပေးလိုက်တယ်။ လှည်းလိုချင် လှည်းပေး။ နွားလိုချင် နွားပေး။ အေး... သူ့ရဲ့ ပရိသတ်ထဲကပေါ့လေ။ ပုဂ္ဂိုလ် တွေကို ကြည့်လိုက်လို့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကဖြင့် ပေးကမ်းခြင်း ဒါနဖြင့် ချီးမြှောက်ရမယ်ဆိုရင် အဲ သူလိုတာကို ပေးပါတယ်တဲ့။ အဲဒီ ဒါန သင်္ဂဟတရားဖြင့် တပည့်တော် ချီးမြှောက်ပါတယ်။

ယံ ဇာနာမိ အယံ ပေယျဝဇ္ဇေန သင်္ဂဟေတဗ္ဗောတိ။

ယံ=အကြင်သူကို။ အယံ=ဤသူက။ ပေယျဝဇ္ဇေန=ချစ်ဖွယ် စကားကို ပြောကြားခြင်းဖြင့်။ သင်္ဂဟေတဗ္ဗော=ချီးမြှောက်ထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ ဇာနာမိ=စဉ်းစားမိငြားအံ့။ တံ=ထိုသူ ကို။ ပေယျဝဇ္ဇေန=ချစ်ဖွယ်စကား ပြောကြားခြင်းဖြင့်။ သင်္ဂဟာမိ =ချီးမြှောက်ပါတယ် ဘုရား။

လူမြင် အကဲခတ်ကြည့် အသိသားပေါ့။ ဪ... သူကတော့ ပိယဝါစာ ကြိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အဲဒီလို ပိယဝါစာ ချိုသာစကားကြိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့ ဦးကြီး ဦးလေး နောင်ကြီး ငဲ့ညီ ဟောဒီလို၊ အဲဒီလို သူချစ်ခင်လောက်အောင် ပိယဝါစာ ချိုသာစကား ပြောခြင်းဆိုတဲ့ ပေယျဝဇ္ဇသင်္ဂဟတရားဖြင့် ချီးမြှောက်ပါသည်ဘုရား။

ယံ ဇာနာမိ အယံ အတ္ထစရိယာယ သင်္ဂဟေတဗ္ဗောတိ။

ယံ=အကြင်သူကို။ အယံ=ဤသူကတော့ဖြင့်။ အတ္ထစရိယာယ =တတိယမြောက် အတ္ထစရိယ သူ့အကျိုးကို ကျင့်ပေးခြင်းဆိုတဲ့

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၆၇

သင်္ဂဟတရားဖြင့်။ သင်္ဂဟေတဗ္ဗောတိ=ချီးမြှောက်ထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ ဟူ၍။ ယံ=အကြင်သူ့ကို။ ဇာနာမိ=စဉ်းစားမိငြားအံ့။ တံ=ထိုသူ့ကို။ အတ္ထစရိယာယ=အကျိုးရှိအောင် အကျိုးပြီးအောင် ကျင့်ပေးခြင်းဖြင့်။ သင်္ဂဟာမိ=ချီးမြှောက်ပါသည်ဘုရား။

ယံဇာနာမိ အယံ သမာနတ္ထတာယ သင်္ဂဟေတဗ္ဗောတိ။

အယံ။ ဤ သူကတော့ဖြင့်။ သမာနတ္ထတာယ=ကိုယ်တူကျင့်ခြင်းဆိုတဲ့။ သမာနတ္ထ တာသင်္ဂဟ တရားဖြင့်။ သင်္ဂဟေတဗ္ဗောတိ။ ချီးမြှောက်ထိုက်တဲ့သူပဲဟူ၍။ ယံ=အကြင်သူ့ကို။ ဇာနာမိ=စဉ်းစားမိငြားအံ့။ တံ=ထိုသူ့ကို။ သမာနတ္ထတာယ=ကိုယ်တူကျင့်ခြင်း သမာနတ္ထတာ သင်္ဂဟတရားဖြင့်။ သင်္ဂဟာမိ=ချီးမြှောက်ပါသည် ဘုရား။

လူကဲကို ကြည့်ပြီးတော့ ဒါနနဲ့ ချီးမြှောက်သင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဒါနသင်္ဂဟဝတ္ထုဖြင့် ချီးမြှောက်ပါတယ်။ ပေယျဝဇ္ဇ=ပိယဝါစာဖြင့် ချီးမြှောက်သင့်တဲ့ လူကို ပိယဝါစာဖြင့် ချီးမြှောက်ပါတယ်ဘုရား။

အတ္ထစရိယာ=သူ့ကျိုးကို ကျင့်ပြီးတော့ ချီးမြှောက်သင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲလို့ စဉ်းစားမိရင် အဲဒီသူ့ကျိုးကို ကျင့်ခြင်းတည်းဟူသော အတ္ထစရိယသင်္ဂဟဖြင့် ချီးမြှောက်ပါတယ်။ ဟာ- ဒီလူ အကဲခတ်ရတာကတော့ စွန့်ကြဲပေးကမ်းလာလည်း မလိုချင်ဘူး။ အဲ ပိယဝါစာ ပြောတာလည်း မလိုချင်ဘူး။ အဲ သူ့မှာလည်းပဲ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ဘာမှအကျိုးရှိအောင်ပေါ့လေ ရွက်ဆောင်ပေးတာ မလိုချင်ဘူး။ တစ်ချို့က ရှိတယ်။ ဘယ်နဲ့လည်း သူနဲ့အတူထိုင်ရ အတူသွားရ အတူစားနေ အဲဒါမျိုးမှ ကျေနပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးလို့ အကဲခတ်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့လည်း သမာနတ္ထတာ - ကိုယ်တူကျင့်ခြင်းဆိုတဲ့ သူ့အကြိုက်အတိုင်း သမာနတ္ထတာ စတုတ္ထသင်္ဂဟဝတ္ထုဖြင့် တပည့်တော် ချီးမြှောက်ပါတယ်။

၃၆၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သံဝိဇ္ဇန္တိ ခေါ် ပန ဘန္တေ ကုလေ ဘောဂါ။

ဒလိဒ္ဓဿ ခေါ် နော တထာ သောတဗ္ဗံ မညန္တိ။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ မေ=တပည့်တော်၏။ ကုလေ=နန်းအိမ်၌။ ဘောဂါ=စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ=ခမည်းတော်ဘုရား ချီးမြှောက်ထားသဖြင့် အများကြီး ရှိကြပါကုန်သည်ဘုရား။

မြတ်စွာဘုရား-တဲ့။ တပည့်တော်ရဲ့နန်းအိမ်မှာ ခမည်းတော်ဘုရား သနားချီးမြှောက်ထားသဖြင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာ အသုံးအဆောင်တွေ သိပ်များပါတယ်ဘုရား။ များတော့ ဒီလူကတော့ စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်းနဲ့ ချီးမြှောက်သင့်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆို စွန့်ကြဲပေးကမ်းလှူဒါန်းမှု ဒါနနဲ့ ချီးမြှောက်လိုက်တာပဲ။ အတူစားမှ ကြိုက်မယ့်လူ အတူစားတယ်။ အားလုံး ... လုပ်နိုင်တယ်။ လုပ်နိုင်ပါသကောဘုရား။ ခမည်းတော်ဘုရား ချီးမြှောက်ထားလို့ တပည့်တော်ရဲ့ နန်းအိမ်မှာ စည်းစိမ်ဥစ္စာတွေက အများကြီးကို၊ ဒီတော့ တပည့်တော် အလိုရှိသလို သင်္ဂဟလေးပါးနဲ့ ချီးမြှောက်နိုင်ပါတယ် ဘုရား။

ဒလိဒ္ဓဿ ခေါ်=ဆင်းရဲသား အဖို့ရန်တော့။ တထာ=ထိုတပည့်တော်အတူ။ သောတ ဗ္ဗံ=နာကောင်း၏ဟူ၍။ နော မညန္တိ=မအောက်မေ့နိုင်ကြကုန်။

ဆင်းရဲသား တစ်ယောက်ဆိုယင်တော့ တပည့်တော်လို သင်္ဂဟလေးပါးနဲ့ မချီးမြှောက်နိုင်တဲ့အတွက် ဆင်းရဲသားရဲ့စကားကို သူ့ ပရိသတ်က နာကြားကောင်းတယ်လို့ မအောက်မေ့ဘူး ဘုရား။ ဘာပြုလို့၊ စီးပွား ဥစ္စာမရှိလို့၊ မရှိတော့ သင်္ဂဟလေးပါးနဲ့ မချီးမြှောက်နိုင်ဘူး။ မချီးမြှောက်နိုင်တော့ သူ့စကားကို ရိုသေစွာ နာရကောင်းတယ်လို့ သူ့ပရိသတ်က မအောက်မေ့ဘူး ဘုရားတဲ့။ တပည့်တော်မှာတော့ ခမည်း တော်ဘုရား ချီးမြှောက်ထားလို့ မြောက်များ

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၆၉

စွာသော စည်းစိမ်ဥစ္စာတွေ ရှိတဲ့အတွက် တပည့်တော်ဒါန၊ ပိယဝါစာ၊ အတ္တစရိယ၊ သမာနတ္တတာ သင်္ဂဟလေးပါးဖြင့် လိုအပ်သလို ချီးမြှောက်တဲ့အတွက် တပည့်တော် စကားကို တပည့်တော် ပရိသတ် ဥပါသကာငါးရာက မြေဝယ်မကျ နားထောင်ကြတယ် ဘုရားလို့ လျှောက်။ ဒီတော့မှ မြတ်စွာဘုရားက-

သာဓု သာဓု ဟတ္ထက သာဓု။

သာဓုပါ ချစ်သားဟတ္ထကတဲ့။

ယောနိ ခေါ် တျာယံ ဟတ္ထက မဟတိပရိသံ သင်္ဂဟေတုံ။

ဟတ္ထက=ချစ်သားဟတ္ထက။ အယံ=ဤသင်္ဂဟလေးပါးဆိုတဲ့ တရားအစုသည်။ မဟတိပရိသံ=များစွာသောပရိသတ်ကို။ သင်္ဂဟေတုံ=ချီးမြှောက်ခြင်းငှာ။ ဝါ-သူ့ရဲ့စိတ်ကို ကိုယ့်ဘက်ပါ အောင် ဆွဲဆောင်ခြင်းငှာ။ ယောနိခေါ်=အကြောင်း မှန်ပေ၏။

ချစ်သားဟတ္ထက၊ များစွာသော ပရိသတ်ကို ချီးမြှောက်ဖို့ရန် ဤသင်္ဂဟတရား လေးပါးအစုသည် မှန်ကန်ကြောင်းပဲ။

ယေ ဟိ ကေစိ ဟတ္ထက အတိတမဒ္ဓါနံ မဟတိပရိသံ သင်္ဂဟေသုံ။ သဗ္ဗေတေ ဣမေဟေဝ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ မဟတိပရိသံ သင်္ဂဟေသုံ။

ဟတ္ထက=ချစ်သားဟတ္ထက။ ဟိ=မှန်၏။ ယေ ကေစိ=အမှတ် မထင် အကြင်သူတို့သည်။ ဝါ=ခပ်သိမ်းကုန်သော။ အတိတမဒ္ဓါနံ= အတိတ်အခွန်၌။ ယေ ကေစိ=အမှတ်မထင် အကြင်သူတို့သည်။ ဝါ= ခပ်သိမ်းဥသုအလုံးစုံသော သူတို့သည်။ မဟတိပရိသံ=များစွာသော ပရိသတ်ကို။ သင်္ဂဟေသုံ=ချီးမြှောက်ကြကုန်ပြီ။ သဗ္ဗေ=ခပ်သိမ်းကုန် သော။ တေ=ထိုအတိတ်ကာလက များလှသော ပရိသတ်ကို ချီး မြှောက်ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဣမေဟေဝ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ

၃၇၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

=ဤသင်္ဂဟဝတ္ထုလေးပါး တရား ဖြင့်သာလျှင်။ သင်္ဂဟေသံ=
ချီးမြှောက်ခဲ့ကြကုန်ပြီ။

ယေပိ ဟိ ကေစိ ဟတ္ထက အနာဂတမဒ္ဒါနံ မဟတိ ပရိသံ
သင်္ဂဏိယန္တိ။

ချစ်သား ဟတ္ထက၊ အတိတ်မှာသာ မဟုတ်သေးဘူး၊
အနာဂတ်အတွင်းမှာလည်း ခပ်သိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် များစွာ
သော ပရိသတ်ကို ချီးမြှောက်ကြမယ်၊ သူစိတ်ကို ကိုယ့်ဘက်ပါအောင်
ဆွဲဆောင်ယူမယ် ဆိုလိုရှိယင်-

သဗ္ဗေတေ ဣမေဟေဝ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ မဟတိ
ပရိသံ သင်္ဂဏိယန္တိ။

အဲဒီအနာဂတ်မှာ ချီးမြှောက်ကြမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း
အကုန်လုံးဟာ ဒါန ပိယဝါစာ အတ္ထစရိယ သမာနတ္တတာဆိုတဲ့
သင်္ဂဟလေးပါးတို့ဖြင့်သာလျှင် ချီးမြှောက်ကြပေလိမ့်မယ်။ အဲဒီ
လေးပါး ဟိုဘက် ချီးမြှောက်မယ့်တရား မရှိဘူး၊ အဲဒီ လေးပါးထက်
ပိုပြီးသကာလ သူ၏ စိတ်ကို ကိုယ့်ဘက်ပါအောင် ကိုယ့်အလိုပါ
အောင် ခွဲယူဆောင်နိုင်တဲ့ တရားတော့ မရှိဘူး။

ယေပိ ဟိ ကေစိ ဟတ္ထက ဧတရဟိ မဟတိ ပရိသံ
သင်္ဂဏိယန္တိ။ သဗ္ဗေ တေ ဣမေဟေဝ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ
မဟတိ ပရိသံ သင်္ဂဏိယန္တိ။

ချစ်သားဟတ္ထက။ ယနေ့ လောလောဆယ် ပစ္စုပ္ပန်မှာလည်းပဲ
များစွာသော ပရိသတ်ကို ချီးမြှောက်တယ်၊ ထိန်းအုပ်ထားနိုင်တယ်
ဆိုတဲ့ ခပ်သိမ်းဥသံ့ အလုံးစုံသော သူတို့သည် ရှိကြ၏။ ထိုအလုံးစုံ
သော သူတို့သည်ပင် ဤသင်္ဂဟလေးပါးတရားတို့ဖြင့် များစွာသော
ပရိသတ်ကို ချီးမြှောက်နေကြဆဲ ထိန်းအုပ်နေကြဆဲစိတ်ကို မိမိဘက်

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၇၁

ပါအောင် ဆွဲဆောင်ယူငင်နေကြဆဲ ဖြစ်တယ်။ ကာလသုံးပါးမှာပင် သင်္ဂဟလေးပါးကသာဖြင့် များစွာသော ပရိသတ်ကို ထိန်းချုပ်နိုင်ဖို့ရန် အခြေခံ အကြောင်းပဲဆိုတာ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်မင်းသား သူကျင့်တဲ့တရားကို အားရအောင် ဘုရားက ထောက်ခံပေးလိုက် တယ်။ အဲဒီတော့မှ ဘုရား တရားသိမ်းတော့ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်း သည်သည် အဲဒီ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွတ်ပြီးတော့ ပြန်သွားတယ်။ အခါကျတော့မှ ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်က ရဟန်း တော်တွေချည်းပဲကျန်မှ ဘာပြောသလဲ-

အဋ္ဌဟိ ဘိက္ခဝေ အစ္စရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဟတ္ထကံ အာဠာဝကံ ဓာရေထ။

ချစ်သားတို့ ဟိုယမန်နေ့က ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်ကို အံ့ဖွယ်ခုနစ်ပါး ကျေးဇူးတရားနှင့် ပြည့်စုံတဲ့သူလို့ ချစ်သားတို့ မှတ်ကြလို့ ငါဘုရားဟောခဲ့တယ်၊ ဒါပေမယ့် ကနေ့ တစ်မျိုးတိုးပြီး တော့ မှတ်ကြ။

ရဟန်းတော်များ အို ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်း သည်ကို ယနေ့ကစပြီးတော့ အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါး ဂုဏ်ကျေးဇူးတရားနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ သူတော်ကောင်း တစ်ယောက်ပဲလို့ မှတ်ထားကြ။

ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ=

ချစ်သား၊ ရှစ်ပါး ဘာတွေလဲဆိုတော့။

သဒ္ဓေါ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠာဝကော=

ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်သည် လောကီ လောကုတ္တရာ သဒ္ဓါတရားနဲ့လည်း ပြည့်စုံ၏။

သီလဝါ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠာဝကော=

ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်သည် လောကီ

၃၇၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လောကုတ္တရာ သီလနှစ်ပါးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပေ၏။
ဟိရိမာ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=
ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်သည် လောကီ
လောကုတ္တရာ မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်း၊ ရွံရှာစက်ဆုတ်ခြင်းဆိုတဲ့ ဟိရိ
တရားနဲ့လည်း ပြည့်စုံပေ၏။

ဩတ္တပ္ပိ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=
ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်ဟာဖြင့် လောကီ
လောကုတ္တရာ ဩတ္တပ္ပတရားနဲ့လဲ ပြည့်စုံသူလဲ ဖြစ်ပေ၏။
ဗဟုသုတော ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=
ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်ဟာဖြင့် လောကီ
လောကုတ္တရာ ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်ပါပေ၏။

စာဂဝါ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=
ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠဝကသီတင်းသည်သည် စွန့်ကြဲ
ပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်း ဆိုတဲ့ စာဂစေတနာနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လည်း
ဖြစ်ပေ၏။

ပညဝါ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=
ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်သည် လောကီ
လောကုတ္တရာ ပညာနှစ်ပါးနဲ့လည်း ပြည့်စုံတဲ့သူလည်း ဖြစ်ပေ၏။

အပ္ပိစ္ဆော ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထကော အာဠဝကော=
ချစ်သားတို့၊ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်ဟာဖြင့် မိမိရတဲ့
လောကီလောကုတ္တရာ တရားထူးတွေကို သူတစ်ပါးကို သိမှာ အလွန်
စိုးတယ်တဲ့၊ သူတစ်ပါးကိုပေါ့လေ သိဖို့ရန်အလို မရှိတဲ့ အလိုနည်းတဲ့
အမျိုးကောင်းသား သူတော်ကောင်း ဖြစ်ပါပေ၏။

ဣမေဟိ ခေါ ဘိက္ခဝေ အဋ္ဌဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗျတေဟိ

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၇၃

ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဟတ္ထကံ အာဠာဝကံ ဓာရေထ။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အို ချစ်သားတို့။ ဟတ္ထကံ အာဠာဝကံ=ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်ဒါယကာကို။ အဠာဟိ=ရှစ်ပါး ကုန်သော။ ဣမေဟိ အစ္စရိယေဟိ အဗျူတေဟိ ဓမ္မေဟိ=ဤအံ့ဖွယ် ထူးဆန်း ရှစ်ခန်းသော ကျေးဇူးတရားတို့နှင့်။ သမန္နာ ဂတံ=ပြည့်စုံတဲ့ သူတော်ကောင်း တစ်ယောက်ဟူ၍။ ဓာရေထ=သင်ချစ်သားတို့ မှတ်သားထားကြပါကုန်။ လို့- ဒါနဲ့ ဒီတရားပွဲ သိမ်းတယ်။ ဟောဒါ သုတ္တန်တစ်ခုပြီးပြီ။

ဟတ္ထကသုတ်

(အင်္ဂုတ္တိုရ် တိကနိပါတ်- ၁၃၅)

တိကနိပါတ်- ဟတ္ထကသုတ်လို့ လာပြန်တယ်။ အဲဒါကျတော့ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတဲ့ပုံကို ဘုရားနေတဲ့ပုံကို။

ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အာဠာဝိယံ ဝိဟရတိ ဂေါမဂ္ဂေ သိသပါဝနေ ပဏ္ဏသန္တရေ။

ဧကံသမယံ=အခါတစ်ပါး၌။ ဘဂဝါ=မြတ်စွာဘုရားသည်။ အာဠာဝိယံ=အာဠာဝိပြည်၏ အနီးဖြစ်သော။ (အာဠာဝိပြည်ဂေါမဂ္ဂါမ် ပြုပြီးတော့။) ဂေါမဂ္ဂေ=နွားတွေသွားတဲ့လမ်း၌။ သိသပါဝနေ=ယင်း တိုက်တော၌။ ပဏ္ဏသန္တရေ=သစ်ရွက်အခင်းပေါ်၌။ ဝိဟရတိ= သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူဆဲ ဖြစ်ပါပေ၏။

ဘယ်နဲ့ဗျာ ကျောင်းတိုက်ကြီးတွေ ရှိပါရဲ့သားနဲ့ ကျောင်း တိုက်ကြီးတွေကို မနေဘူး၊ နွားတွေသွားတဲ့လမ်း တောအုပ်ရဲ့တစ်ခု ဘယ်လို တောအုပ်တုန်း၊ ယင်းတိုက်တောအုပ်ကြီး။ ယင်းတိုက် တောအုပ်ရဲ့အတွင်း နွားတွေသွားတဲ့လမ်းမှာ၊ ပဏ္ဏသန္တရေ=သစ်ရွက်

၃၇၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အခင်း၌ ထိုင်နေတော်မူတယ်။ ဘာပြုလို့ အို- အဲဒီအနားမှာ ကိုယ်တော် တရားဟောရမှာ မြင်လို့ထိုင်၊ ဘယ်သူ့မြင်လို့တုန်း၊ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်ကို မြင်လို့၊ ကိုင်း ဆိုကြပါစို့။

အထ ခေါ် ဟတ္ထကော အာဠဝကော ဇယံဝိဟာရံ
အနုစင်္ကမမာနော အနုဝိစရမာနော။

ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတဲ့ သစ်ရွက်ခင်းနေရာပါး ပေါ်မှာ ထိုင်နေတော်မူတဲ့အချိန် ဟတ္ထကာဠဝကသီတင်းသည်ဆိုတဲ့ ကိုယ်တော့်တပည့်သာဝကကလည်းပဲ အညောင်းအညာပြေအောင် လည်း တစ်ကြောင်း၊ လူပရိသတ်ကြီးနဲ့ ငါးရာသော ပရိသတ်နဲ့ ဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူတဲ့ အဂ္ဂါဠဝစေတီယခေါ်သော ကျောင်းတိုက်ကြီး ကို သွားကြမယ်ကြံတော့ လမ်းအကြားမှာ ကျောင်းတော်ကိုရောက်တဲ့ အခါကျတော့ တောပန်းလေးနဲ့ ငါ ဘုရားပူဇော်ချင်ပါတိ၊ ဒီအနေနဲ့ ယင်းတိုက်တောထဲကို သူ့ကလည်း ဝင်သွားတယ်။ ခရီးမက တကယ့်ကို လမ်းကြီးဖြူးလို့ အဲဒီ လမ်းကြီးမှ ဖယ်ပြီးတော့ ယင်းတိုက် တောထဲကို သူက ဝင်သွားတော့-

အဒ္ဓဿ ဘဂဝန္တံ ဂေါမဂ္ဂေ သိသပါဝနေ ပဏ္ဍသန္တရေ
နိသိန္နံ =

ဘဂဝန္တံ=မြတ်စွာဘုရားကို။ ဂေါမဂ္ဂေ=နွားတွေသွားတဲ့ လမ်း၌။ (မြေပြန့်မြေညီ မဟုတ်ဘူး၊ နွားခွါရာတွေနဲ့။) သိသပါဝနေ =ယင်းတိုက်တောထဲ၌။ ပဏ္ဍသန္တရေ=သစ်ရွက်အခင်းဆိုတဲ့ နေရာပါး ပေါ်၌။ နိသိန္နံ = ထိုင်နေတော်မူသည်ကို။ အဒ္ဓဿ=မျက်ဝါးထင်ထင် ပူးမြင်ရလေပြီ။

ဟာ- သူ၊ တောပန်းအရှာ ဒီအထဲဝင်တော့ ဘုရားကိုယ် တော်မြတ်ကြီး နွားတွေသွားတဲ့လမ်းမှာ သစ်ရွက်အခင်း နေရာပါး

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၇၅

ပေါ်၌ တစ်ပါးထဲ ထိုင်နေတာမြင်တော့။

ဒီသွာ ယေန ဘဂဝါ တေန+ ပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ
ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

မြင်လည်းပြီးရော ဝမ်းသာအားရနဲ့ ဘုရားရှိရာ သွားရောက်
ဝပ်လျှိုး ရိုသေစွာ ရိုခိုးပြီးတော့ အပြစ်လွတ်တဲ့နေရာက ထိုင်နေပြီ။
ဧကမန္တံ နိသီန္နော ခေါ် ဟတ္ထကော အာဠာဝကော ဘဂဝန္တံ
ဧတ+ ဒဝေါစ။

အဲဒီလို အပြစ်လွတ်တဲ့ နေရာက ထိုင်နေပြီးတဲ့အခါ ဟတ္ထ
ကာဠာဝက သီတင်းသည်က မြတ်စွာဘုရားကို ဟောဒီလို လျှောက်
ထားတယ်။

ကစ္စိ ဘန္တေ ဘဂဝါ သုခ+ မသယိတ္ထ။

ကစ္စိ=အသို့နည်း။ သုခံ=ချမ်းသာစွာ။ အသယိတ္ထ=ကိန်းစံ
ပျော် နေတော်မူပါရဲ့လား ဘုရား။

ဘုရား၊ ချမ်းချမ်းသာသာ နေတော်မူပါရဲ့လား ဘုရား။
လျှောက်တော့ ဘုရားက ပြန်ဖြေတယ်။

ဧဝံ ကုမာရ သုခ+မသယိတ္ထံ၊ ယေ စ ပန လောကေ သုခံ
သေန္တိ၊ အဟံ တေသံ အညတရော။

ကုမာရ= မင်းသား၊ ဧဝံ=အေး- ဟုတ်တယ်။ အဟံ=
ငါဘုရားသည်။ သုခံ=ချမ်းသာစွာ။ အသယိတ္ထံ=ကိန်းစံပျော်နေတော်မူ
ရပါ၏။ လောကေ=လောက၌။ ယေ=အကြင်သူတို့သည်။ သုခံ=
ချမ်းသာစွာ။ သေန္တိ=အိပ်ကြနေကြကုန်၏။ အဟံ=ငါဘုရားသည်။
တေသံ=ထို ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အနက်။
အညတရော=တစ်ပါး အပါအဝင်ပါ။

အေး- ဟုတ်တယ် မင်းသား၊ ငါဘုရား ချမ်းချမ်းသာသာ

၃၇၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အိပ်ရနေရပါ၏။ လောက၌ ချမ်းရဲ့ .သာသာ အိပ်ရနေရတဲ့အထဲမှာ ငါဘုရားလည်း တစ်ပါးအပါအဝင်ပေါ့။ အဲဒီလို ဘုရားက အမိန့် ရှိလိုက်တော့။ မင်းသားလေး ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်က ဘယ်နဲ့ လျှောက်သလဲ။

သီတာ ဘန္တေ ဟေမန္တိကာ။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ ရတ္တိ=ညဉ့်ကလည်းပဲ။ ဟေမန္တိကာ =ဆောင်းဥတုဖြစ်တဲ့အတွက်။ သီတာ=အလွန်ကို အေးလှပါသည် ဘုရား။

ဘုရားတဲ့၊ ညဉ့်ကလည်းပဲ ဆောင်းရာသီ ဖြစ်တဲ့အတွက် အလွန်လည်း အေးတယ်။ အေး- ဘာဖြစ်။

အန္တရဋ္ဌကော ဟိမပါတသမယော။

အန္တရဋ္ဌကော=တပို့တွဲလနဲ့ တပေါင်းလတို့ရဲ့အကြား ရှစ်ရက် ဖြစ်၍၊ ဟိမပါတ သမယော=နှင်းတဖြိုက်ဖြိုက်ကျနေတဲ့ အချိန်ကြီးပါ ဘုရား။

ရက်ကလည်း ဘုရားတဲ့- အန္တရဋ္ဌကရက်ကြီး (တပို့တွဲလရဲ့ အဆုံး လေးရက်နဲ့ တပေါင်းလအစ လေးရက်ကို အန္တရဋ္ဌရက်လို့ အဋ္ဌကထာက ဒီလို ဖွင့်တယ်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် အဋ္ဌကထာ ဆရာတော်က ဒီနေရာမှာ ဖွင့်တယ်။ ဒီပြင်နေရာမှာတော့ ပြာသိုနဲ့ တပို့တွဲကြား အန္တရဋ္ဌက။ နတ်တော်နဲ့ ပြာသိုကြား အန္တရဋ္ဌက။ တန်ဆောင်မုန်းနဲ့ နတ်တော်ကြား အန္တရဋ္ဌက အဲဒီလိုအမျိုးမျိုး ဝါဒပြားသော်လည်းပဲ ဒီနေရာ အဋ္ဌကထာ ဆရာတော်က တပို့တွဲလနဲ့ တပေါင်းလအစ လေးရက်၊ အဲဒီရှစ်ရက်ကို အန္တရဋ္ဌကတဲ့၊ တပို့တွဲလနဲ့ တပေါင်းလ နှစ်လတို့ရဲ့အကြား ရှစ်ရက်။ ဟိမပါတသမယော= နှင်းတဖြိုက်ဖြိုက်ကျနေတဲ့ အချိန်ပါဘုရား။ ဘာဖြစ်တုန်း။

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၇၇

ခရာ ဂေါကဏ္ဍကဟတာ ဘူမိ။

ဘူမိ=ရှင်တော်ဘုရား ယခုထိုင်နေတဲ့ မြေကလည်းပဲ။ ခရာ= ပင်ကိုယ်ကကြမ်းလှတဲ့ အထဲ။ ဂေါကဏ္ဍကဟတာ=နွားတို့၏ ခွာရာ ဖြင့် ဖြတ်၍ ထားအပ်ပါသည်ဘုရား။

အခု ရှင်တော်မြတ်ဘုရား ထိုင်နေတဲ့ နေရာက မြေကိုက နဂိုက ကြမ်း၊ အဲဒီကြမ်းတဲ့ အပေါ်မှာ နွားတွေက (မိုးတွင်း တစ်နယ် မြေတွေနဲ့ တူပါတယ်။) တစ်ခါထဲ ခွာရာချင်း ထပ်အောင် နင်းထား တော့ ခွာကြားထဲက မြေကြီးတွေက ထောင်နေ။ အဲဒီထောင်နေတဲ့ မြေတွေက ဆောင်းရာသီဆိုတာ အေးမှသာအေးတယ် နေဒဏ်ကျ တော့ အင်မတန် ပြင်းတယ်နော်။ တစ်ခါတည်း ခြောက်နေတယ်။ ဆူးတွေကို ထနေတယ်တဲ့။ ဂေါကဏ္ဍကဟတာ ဘူမိ။ အေး- ပြီးတော့ ဘာဖြစ်သေးလဲ။

တနုကော ပဏ္ဏသန္တရော။

ပဏ္ဏသန္တရော=ရှင်တော်ဘုရား အောက်က ခင်းထားတဲ့ သစ်ရွက်အခင်း နေရာပါးကလေးရယ်။ ဒါအောက်က အပေါ်ကို ကြည့်လိုက်ပြန်တော့လည်းပဲ။

ဝိရဠာနိ ရုက္ခဿပတ္တာနိ။

ရုက္ခဿ၊ ရှင်တော်ဘုရား သီတင်းသုံးနေတဲ့ သစ်ပင်၏။ ယင်း တိုက်ပင်ကြီး၏။ ပတ္တာနိ=အပေါ်သစ်ရွက်တွေကလည်းပဲ။ ဝိရဠာနိ= ဖရိုဖရဲ ကျိုးတို့ကျတဲ့သာ ရှိကြပါကုန်၏။

အပေါ်ကလည်းပဲ သစ်ရွက်တွေက အုပ်ပြီးတော့ လင်းမိပြီး၊ နွေးရအောင်ဟာ နွေးပို့ ရန်မရှိဘူး၊ သစ်ရွက်ကလည်း ကျဲတယ်။

သီတာနိ ကာသာယာနိ ဝတ္တာနိ။

ကာသာယာနိ ဝတ္တာနိ= ရှင်တော်ဘုရား ဝတ်ထားတဲ့

၃၇၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဖန်ရည်စွန်းတဲ့ အဝတ်တွေကလဲ။ ။ ဘာနိ=တပည့်တော်တို့ လူဝတ်
ကြောင်များ အဝတ်ထက် ပို၍ အေးကြကုန်၏။

ဟတ္တကာဠုဝကကတော့ သူသိတဲ့အတိုင်း လျှောက်နေတယ်။
သီတော စ ဝေရမ္ဘော ဝါတော ဝါယတိ။

စ=သည်သာမကသေး။ သီတော=အလွန်အေးမြသော။

ဝေရမ္ဘော ဝါတော=အရပ်လေးမျက်နှာက တိုက်တဲ့လေကလည်းပဲ။
ဝါယတိ=အရှေ့ကတိုက်လိုက် တောင်ကတိုက်လိုက် အနောက်က
တိုက်လိုက် တောင်ကတိုက် မြောက်ကတိုက်လိုက်နဲ့ လှည့်ပြီးတော့
တိုက်နေတယ် ဘုရား-တဲ့၊ ဘယ်ဘက်ကမှ နွေးတယ်လို့ ပြောစရာ
မရှိ ဘူး။

အထ စ ပန=သို့ဖြစ်ပါလျက်။ ဘဂဝါ=မြတ်စွာဘုရား
ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက။

ဧဝံ ကုမာရ သုခ+မသယိတ္ထံ၊ ယေ စ ပန လောကေ သုခံ
သေန္တိ၊ အဟံ တေသံ အညတရေတိ။

မင်းသား၊ အေး ငါဘုရား ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်ရနေရ၏။
လောကမှာ ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်ကြနေကြရတဲ့ အထဲမှာဖြင့်
ငါဘုရားလည်း တစ်ဦးအပါအဝင်ပဲလို့ မိန့်ကြားတော်မူတယ် ဘုရား။
ယုံနိုင်ပါ့မလား။ ဘယ်ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်ရမလဲ။ စောင်လည်း
မပါဘူး။ ဟို ဘုရားမှာ တိစိဝရိက်လောက် အဲဒီတိစိဝရိက်ဆိုတဲ့
ဒီဖန်ရည်စွန်းတဲ့ သင်္ကန်းကလဲပဲ တပည့်တော်တို့လူတွေရဲ့ အဝတ်နဲ့
မတူဘူးတဲ့၊ အင်မတန် အေးတယ်၊ ဒီပင်ကိုယ်အေးရတဲ့ အထဲမှာ
အလွန်အေးမြတဲ့ လေးဘက်လေးတန်က လေကလဲ တိုက်သနဲ့။
သို့ပါလျက်ကနဲ့ ရှင်တော်ဘုရားက အေး မင်းသား၊ ငါဘုရား ချမ်းချမ်း
သာသာ အိပ်ရနေရ၏။ လောက၌ ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်ရနေရတယ်

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၇၉

ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ ငါဘုရား တစ်ပါး အပါအဝင်ပေါ့လို့ မိန့်ကြား
တော်မူပါတိ၏။ တပည့်တော် ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ ယုံလို့ မဖြစ်ဘူး။ သူက
ဥတုဒဏ်နဲ့ စဉ်းစားပြီး ပြောတာ။ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက-

တေန ဟိ ကုမာရ တညေဝေတ္ထ ပဋိပုစ္ဆိဿာမိ။

ကုမာရ=မင်းသား။ တေနဟိ=သို့တပြီးကား။ ဝါ သင့်စိတ်
ထဲမှာ မယုံမရဲရှိနေလို့ ရှိတာဖြင့်။ တညေဝ=သင့်ကိုပင်လျှင်။ ဧတ္ထ=
ဤအရာ၌။ ပဋိပုစ္ဆိဿာမိ=တဖန်ပြန်၍ ငါဘုရား မေးမြန်းမယ်။

ကိုင်း-သင့်စိတ်ထဲ မယုံမရဲ ရှိနေလို့ဖြင့်ယင် သင့်ကိုပဲ ငါဘုရား
ပြန်မေးမယ်။

ယထာ တေ ခမေယျ။ တထာနံ ဗျာကရေယျာသိ။

ယထာ=အကြင်ခြင်းဖြင့်။ တေ=သင်ချစ်သားသည်။ ခမေယျ
=နှစ်သက်အပ်၏။ တထာ=ထိုသင်ချစ်သား နှစ်သက်တဲ့အတိုင်း။ နံ=
ထို ငါဘုရား မေးတဲ့အမေးကို။ ဗျာကရေ ယျာသိ=ဖြေကြားလော့။

အေး ချစ်သားစိတ်ထဲ နှစ်သက်တဲ့အတိုင်း ကျေနပ်တဲ့အတိုင်း
သဘောကျတဲ့အတိုင်း ငါဘုရား မေးမည့် ပြဿနာ ချစ်သား ဖြေတဲ့။

တံ ကိ မညသိ ကုမာရ။

မင်းသား ငါဘုရား အခုမေးလိုက်မည့် ပြဿနာ ဘယ်လိုများ
သဘောကျသလဲ သဘောကျတဲ့အတိုင်း ဖြေစမ်း။

ဣဓဿ ဂဟပတိဿ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တဿ ဝါ ကုဋ္ဌာဂါရံ
ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တံ နိဝါတံ ဖုသိတဂ္ဂဋံ ပိဟိတဝါတပါနံ။

ကုမာရ=မင်းသား။ ဣဓ=ဤလောက၌။ ဂဟပတိဿဝါ=
အိမ်ရှင်ဒါယကာ၏ ဖြစ်စေ၊ ဝါ၊ သို့မဟုတ်။ ဂဟပတိ- ပုတ္တဿ=
အိမ်ရှင် ဒါယကာရဲ့ သား၏ဖြစ်စေ။ (အေး- သေဋ္ဌေး၊ သို့မဟုတ်
သေဋ္ဌေးသား တစ်ယောက် အဲဒီသေဋ္ဌေးသားတစ်ယောက်၏။) ကုဋ္ဌာ

၃၈၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဂါရုံ=အထွတ်တပ်တဲ့ နေအိမ်ကြီးသည်။ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တံ=အတွင်းအပ နှစ်ဌာနက ဆေးတွေ လိမ်းကျံ ထားတယ် ဆိုပါစို့။ (ဖိတ်ဖိတ်တောက် တိုက်ဖြင့်လဲပဲ တိုက်အိမ်တဲ့ ဆေးတွေ အတွင်းအပ နှစ်ဌာနက လိမ်း ကျံထားတယ် ဆိုပါစို့။ ဒါတွင်ပဲလား။) နိဝါတံ=လေကလည်းတိတ်လို့ (မအေးအောင် မအေးအောင်။) ဖုသိတဂ္ဂဋ္ဌံ၊ တံခါးရွက်တွေကလဲပဲ စေ့စပ်ပါဘိသနဲ့။ (ဘယ်တံခါးရွက်ကမှ ကျိုးတိုးကျဲတဲ့ မရှိဘူး။) ပိဟိတဝါတပါနံ=လေသာပြတင်းပေါက်တွေကိုလည်းပဲ ပိတ်၍ ထား အပ်၏။ (ဆိုပါစို့။ ပြတင်းပေါက်တွေကိုလည်း ပိတ်သေး။)

တေလပွဒိပေါ စေတ္တ ဈာယေယျ။

ဇ္ဇော=ဤပြတင်းပေါက်တွေ ပိတ်ထားတဲ့ အတွင်းအပ ဆေးလိမ်း ဆေးသုတ်ထားတဲ့ သူကြွယ် သို့မဟုတ် သူကြွယ်သာ။ သေဋ္ဌေး သို့မဟုတ် သေဋ္ဌေးသားရဲ့ တိုက်အိမ်ကြီးထဲ၌။ တေလပွဒိပေါ စ=ဆီမီးကိုလဲပဲ။ ဈာယေယျ=ညှိပြီးထားတယ် ဆိုပါစို့။ (ကုန်ပြီလား။ မကုန်သေးဘူး။)

စတသော စ ပဇာပတိယော မနာပါမနာပေန ပစ္စုပဋ္ဌိတာ အဿု။

စ=သည်သာ မကသေး။ စတသော ပဇာပတိယော=ဇနီး လေးယောက်တို့ကလည်း (လက်ဝဲတစ်ယောက် လက်ျာတစ်ယောက် ရှေ့တစ်ယောက် နောက်တစ်ယောက်)။ မနာပါမနာပေန= (မနာပါမနာပေဟိ ဥပဋ္ဌာနေဟိ) နှစ်သက်ဖွယ်၊ ပိုပြီးနှစ်သက်ဖွယ် သော ပြုစုခြင်း၊ မှုယုခြင်း အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့်။ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ=ပြုစုမှုယု၍ တည်နေကြကုန်သည်။ အဿု=ဖြစ်ကြတယ် ဆိုပါစို့။ (သရုပ်ဖော်နေ တယ်)။ တိုက်ကြီးကလည်း ကောင်းသနဲ့။ အဲဒီတိုက်ကြီးပေါ်မှာ။

တတြဿ ပလ္လင်္ဂော။

တတြ = ထိုအထွတ်တပ်တဲ့ ဘုံနန်းပြာသာဒ်ကြီး အတွင်း၌။

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၈၁

အဿ=ထိုသေဋ္ဌေး၊ သို့မဟုတ် သေဋ္ဌေးသား၏ အထွတ်။ ပလ္လင်္ကော= ပလ္လင်ကြီးကလည်းပဲ။ ဘယ်လိုတုန်း။

ဂေါနကတ္တတော=လက်လေးသစ်ထက် အမွေးရှည်တဲ့ ကော်ဇောနက်ကြီးတွေ ခင်းထားအပ်တယ် ဆိုပါစို့။ ပဋိကတ္တတော= ဖြူဖွေးတဲ့ သားမွေးအခင်းကြီးဖြင့် ခင်းထားအပ်တယ် ဆိုပါစို့။ ပဋ္ဌလိကတ္တတော=တခဲနက် ပန်းဆုပ်ကြီးတွေ ထနေသော သားမွေး အခင်းဖြင့် ခင်းထားအပ်တယ် ဆိုပါစို့။ ကဒလိမိဂဝရ ပစ္စတ္တရဏော၊ ဝံပိုင်ရောအပေါ်က လွမ်းတဲ့ မြတ်သောအခင်း ရှိတယ်ဆိုပါစို့။ (သူအိပ်ရ နေရမည့် ပလ္လင်ကြီးပြောတာ) သဉ္ဇတ္တရစ္ဆဒေါ=အပေါ်ကလည်းပဲ ဗိတာန် မျက်နှာကြက်နီကြီး ကြက်လျက် ဆိုပါစို့။ ဥဘတော လော' ဘိတ ကူပဓာနော=ခြေရင်းက ခြေအုံး၊ ခေါင်းရင်းက ခေါင်းအုံး၊ နီမြန်းတဲ့ ခြေအုံး၊ ခေါင်းအုံးနှစ်ပါး ရှိတယ်ဆိုပါစို့။ ပလ္လင်ကြီးက သူအိပ်ရမည့် အိပ်ရာပလ္လင်က။

တေလပွဒိပေါ စေတ္တ ဈာယေယျ=အဲဒီပြာသာဒ်ကြီးထဲမှာ ဆီမီး တွေကလည်းပဲ မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင် ထွန်းညှိထားတယ်ဆိုပါစို့။ အဲဒီခေတ်ကတော့ လျှပ်စစ်၊ လျှပ်စစ်မီးရယ်လို့ မပေါ်သေးဘူး။

စတသော စ ပဇာပတိယော မနာပါမနာပေန ပစ္စုပဋိတာ အဿ။

သူ့ရဲ့ဇနီးလေးယောက်တို့ကလည်းပဲ လက်ဝဲတစ်ယောက်၊ လက်ျာတစ်ယောက်၊ ခြေရင်းတစ်ယောက်၊ ခေါင်းရင်းတစ်ယောက်၊ သူ နှစ်သက်သော အထူးသဖြင့် သူနှစ်သက်တဲ့ အမှုအယုမျိုး အပြုအစု မျိုးနဲ့ ဝိုင်းဝန်းဖျော်ဖြေ၍ နေတယ်ဆိုပါစို့။ မင်းသားတဲ့ သရုပ်ဖော် နေတာ။

တံ ကိံ မညသိ ကုမာရ။

၃၈၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကုမာရ=မင်းသား။ တံ=ထိုယခု ငါဘုရား မေးမြန်းမည့် စကားကို။ ကိံ မညသိ=သင်မင်းသား ဘယ်လိုများ မှတ်ထင်သလဲ။ သုခံဝါသော သယေယျ နော ဝါ။ (ကတံ ဝါတေ ဇတ္ထ ဟောတိ) သော=ထိုပြောခဲ့တဲ့ သေဋ္ဌေး၊ သေဋ္ဌေးသားသည်။ အထွတ် တပ်တဲ့ ဆိုအပ်ပြီးတဲ့ ဘုံနန်းပြာသာဒ်ကြီးအတွင်း နုပေ့ဆိုတဲ့ ခင်းနီး တွေ ခင်းထားတဲ့ ပလ္လင်ကြီးပေါ်မှာ ဇနီးလေးဖော်တို့ အမှုအယု အပြုအစုခံနေရတဲ့ အဲဒီသေဋ္ဌေး သို့မဟုတ် သေဋ္ဌေးသားသည်။ သုခံ= ချမ်းချမ်းသာသာ။ သယေယျ အပိနု=အိပ်ရနေရပါမလား။ (ပါဠိကျန်) မြတ်စွာဘုရားက မေးတယ်။

သုခံ သော ဘန္တေ သယေယျ။ (ဟတ္ထကာဠဝက ပြန်ဖြေတဲ့ စကား။)

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ သော=ထိုသေဋ္ဌေး သို့မဟုတ် သေဋ္ဌေးသားသည်။ သုခံ=ချမ်းသာစွာ။ သယေယျ=အိပ်ရနေရ လေရာပါ၏ ဘုရား။

ယေ စ ပန လောကေ သုခံ သေန္တိ သော တေသံ အညတရော။ လောကေ=လောက၌။ ယေ စ ပန=အမှတ်မထင် အကြင်သူ တို့သည်။ သုခံ=ချမ်းချမ်းသာသာ။ သေန္တိ=အိပ်ကြနေကြကုန်၏။ သော=ထိုသူသည်။ တေသံ=ထို ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်ကြနေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အနက်။ အညတရော=တစ်ယောက်အပါအဝင် ဘုရား။

ကောင်းပြီ။ မြတ်စွာဘုရားက တစ်ခါတည်း လူ့လောက အမြင်မှာပေါ့လေ၊ ဒီလူကို ဒုက္ခနည်းနည်းမှ မမြင်ရအောင် သရုပ် ဖော်လိုက်တယ်။ ဖော်ပြီးတော့မှ မြတ်စွာဘုရားက။

တံ ကိံ မညသိ ကုမာရ။

ကုမာရ=ဟတ္ထကာဠဝကမင်းသား။ တံ=ထိုယခု ငါဘုရား

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၈၃

မေးမြန်းမည့်စကားကို။ ကိမညသိ=သင် မင်းသား ဘယ်လိုများ သဘောကျသလဲ။ သဘောကျတဲ့အတိုင်း ဖြေစမ်းပါ။

အပိ နု တဿ ဂဟပတိဿ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တဿ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ ရာဂဇာ ပရိဠာဟာ ကာယိကာ ဝါ စေတသိကာဝါ။

တဿ ဂဟပတိဿ ဝါ=ထိုသေဋ္ဌေး၏ အဖို့ရန်ဖြစ်စေ။ ဂဟပတိပုတ္တဿ=ထိုသေဋ္ဌေး၏ သားအဖို့ရန်ဖြစ်စေ။ ရာဂဇာ= လောဘကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ ကာယိကာ=ကိုယ်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ပရိဠာဟာ ဝါ=ပူပန်ခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း၊ စေတသိကာ=စိတ်၌ မှီကုန်သော။ ပရိဠာဟာ ဝါ=ပူပန်ခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ=ဖြစ်ကုန်လေရာ၏။

ယေ ဟိ သော ရာဂဇေဟိ ပရိဠာဟေဟိ ပရိဒယုမာနော (သုခံ) ဒုက္ခံ သယေယျ။

ကုမာရ=မင်းသား။ သော=ထိုသေဋ္ဌေး၊ သို့မဟုတ် သေဋ္ဌေး သားသည်။ ရာဂဇေဟိ=လောဘကြောင့်ဖြစ်သော။ ပရိဠာဟေဟိ= ပူပန်ခြင်းတို့နှင့်။ ပရိဒယု မာနော=တောက်လောင်၍ နေအပ်သော။ သော=ထိုသူသည်။ (ယေဟိ+ဒုက္ခံကျန်) သုခံ=ချမ်းသာစွာ။ သယေယျ = အိပ်နိုင်နေနိုင်ပါ့မလား။

အေး... ခုနက ပြောတဲ့သေဋ္ဌေး၊ သို့မဟုတ် သေဋ္ဌေးသား၊ အဲဒီ သေဋ္ဌေးသားရဲ့ သန္တာန်မှာ လောဘကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ စိတ်နှလုံး ပူပန်မှုတွေ မဖြစ်ဘူးလားကွယ်။ လောဘကို အကြောင်း ပြုပြီးသကာလ ကိုယ်၏ပူပန်မှု၊ စိတ်၏ပူပန်မှုတွေ မရှိဘူးလား၊ ရှိတယ်။ အဲဒီလို ကိုယ်၏ပူပန်မှု၊ စိတ်၏ပူပန်မှုဆိုတဲ့ ဒီပူပန်မှုတွေ လောင်မြိုက်နေပြီဆိုရင် အဲဒီ သေဋ္ဌေး၊ သေဋ္ဌေးသားဟာ ချမ်းချမ်း သာသာ အိပ်နိုင်ဦးမလားတဲ့။

၃၈၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဧဝံ ဘန္တေ။ (နော ဟေ တံ ဘန္တေ)။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်ဘုရား။ ဧဝံ=ဤသို့ ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်နိုင် ဖွယ်သည်။ နော ဟိ=မရှိတော့ပါ။

လောဘအပူသာ နှိပ်စက်လာရင် ထိုသူ ချမ်းချမ်းသာသာ မအိပ်နိုင်၊ မနေနိုင်တော့ပါဘူးဘုရား တဲ့။

ယေဟိ ခေါ သော ကုမာရ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပဟိ ပုတ္တော ဝါ ရာဂဇေဟိ ပရိဋ္ဌာဟေဟိ ပရိဒယုမာနော ဒုက္ခံ သယေယျ (န သုခံ သယေယျ)။

ကုမာရ=မင်းသား။ သော=ထိုသေဋ္ဌေး၊ သို့မဟုတ် သေဋ္ဌေး သားသည်။ ယေဟိ ရာဂဇေဟိ ပရိဋ္ဌာဟေဟိ=အကြင်ရာဂကြောင့် ဖြစ်တဲ့ ပူပန်ခြင်းတို့ဖြင့်။ ပရိဒယုမာနော=ထက်ဝန်းကျင် လောင် အပ်သည် ဖြစ်၍။ သုခံ=ချမ်းသာစွာ။ န သယေယျ=မအိပ်နိုင် မနေနိုင် လေရာ။

သော ရာဂေါ=ထိုသေဋ္ဌေး၊ သေဋ္ဌေးသား သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ ရာဂနှင့်တူသော ရာဂမျိုးကို။

တထာဂတဿ ပဟီနော၊ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလဝတ္ထု ကတော အနဘာဝံ ကတော အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မော။

တထာဂတဿ=ရှေးဘုရားတို့ အတူလာခြင်း ကောင်းတော် မူတဲ့ ငါဘုရားသည်။ ပဟီနော=ပယ်အပ်လေပြီ။ ဥစ္ဆိန္နမူလော= အမြစ်ပြတ် ဖြတ်အပ်လေပြီ။ တာလဝတ္ထု ကတော=ထန်းငုတ်ရာ ကဲ့သို့ ပြုအပ်လေပြီ။

အနဘာဝံကတော=နောက်ထပ်တစ်ဖန် မဖြစ်အောင် ပြုအပ် လေပြီ။ အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မော=ဘုရားသန္တာန်မှာ အဲဒီသေဋ္ဌေး၊ သေဋ္ဌေးသားတို့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ လောဘ ကဲ့သို့သော လောဘဟာ

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၈၅

နောက်လေ ဘယ်တော့မှ မဖြစ်ခြင်းသဘော ရှိခဲ့လေပြီ။

တသွာ ဟံ သုခ+မသယိတ္ထံ။

ကုမာရ=မင်းသား။ တသွာ=ထို့ကြောင့်။ ဝါ=သို့ရကား။

အဟံ=ငါ ဘုရားသည်။ သုခံ= ချမ်းသာစွာ။ အသယိတ္ထံ=အိပ်နေရပြီ။

မြတ်စွာဘုရားက သူ တရားဟောချင်လို့ကို ဒီနွားခွာရာတွေ မြေကြီး အကြမ်းချည်းထဲက စောင့်နေ။ သန္တိ=ဘုရားရဲ့သုခ၊ ဘုရားရဲ့ အငြိမ်းဓာတ်၊ အအေးဓာတ် ဟောချင်လွန်းလို့ လာပြန်ပြီ။

တံ ကိံ မညသိ ကုမာရ၊ အပိ နု တဿ ဂဟပတိဿ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တဿ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ။ ဒေါသဇာ ပရိဠာဟာ မောဟဇာ ပရိဠာဟာ ကာယိကာ ဝါ စေတသိကာ ဝါ။

မင်းသား၊ အခုမေးမည့်စကား သဘောကျတဲ့အတိုင်း ဖြစ်စမ်း နော်၊ ထိုသေဋ္ဌေး သို့မဟုတ် သေဋ္ဌေးသားရဲ့ သန္တာန်မှာ ဒေါသကြောင့် ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှုတွေ မောဟကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှုတွေ မဖြစ်ဘူးလား၊ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်တဲ့အခါမှာ-

ယေ ဟိ သော မောဟဇေဟိ ပရိဠာဟေဟိ ပရိဒယုမာနော (သုခံ) ဒုက္ခံ သယေယျ။

မောဟကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်ခြင်းတို့ဖြင့် ပူပန်၍နေတဲ့ အဲဒီ သေဋ္ဌေး သို့မဟုတ် သေဋ္ဌေးသားသည် ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်နေနိုင်ဦး မလား။ မျက်မြင်ကတော့ သူ ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်နေရတာပဲ။

ပူပန်နေရတဲ့ အဲဒီသေဋ္ဌေး သို့မဟုတ် သေဋ္ဌေးသားဟာ ချစ်သားရယ်၊ ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်ရဦးမလား။ မြတ်စွာဘုရား မေးတယ်။

(နော ဟေတံ ဘန္တေ) ဧဝံ ဘန္တေ။

ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီသေဋ္ဌေးသား ချမ်းချမ်းသာသာ

၃၈၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

အိပ်ဖို့ရန် မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

ယေ ဟိ ခေါ သော ကုမာရ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော
ဝါ မောဟဇေဟိ ပရိဋ္ဌာဟေဟိ ပရိဒယုမာနော ဒုက္ခံ (န
သုခံ) သယေယျ။

မင်းသား၊ ထိုသေဌေး သို့မဟုတ် သေဌေးသား အကြင်သို့
သော မောဟကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်ခြင်းတို့ဖြင့် ပူပန်နှိပ်စက် ခံနေရတဲ့
အတွက် ချမ်းချမ်းသာသာ မအိပ်နိုင်ရာ။

သော ဒေါသော သော မောဟော တထာဂတဿ
ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလဝတ္ထုကတော အနဘာဝံ
ကတော အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မော။

ထိုဒေါသကို မောဟကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဥစ္ဆိန္နမူလော=
အမြစ်ပြတ် ပယ်အပ်ပြီ။ အမြစ်ပြတ်ဖြတ်ပြီးပြီ။ တာလဝတ္ထုကတော=
ထန်းပင်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီ။ ထန်းပင်ကြီး တူးမြှုပ်ပစ်လိုက်တဲ့ ဒီနေရာ
အဲ ကိုယ်တော်ခန္ဓာမှာ ရှေးတုန်းက ဟုတ်လား၊ လောဘ ဒေါသ
ဘုရား မဖြစ်ခင်က ဖြစ်တယ်ထား၊ သို့သော် ဒီအချိန်မှာ ဘုရား
ကိုယ်တော်ကြီးရဲ့ ကိုယ်တော်ဟာ ထန်းပင်ရာကဲ့သို့ဖြစ်၊ ဒေါသ
မောဟတည်းဟူသော ထန်းပင် မရှိတော့ဘူး၊ ထန်းပင်ရာကဲ့သို့
ပြုအပ်ပြီ။ အနဘာဝံကတော= နောက်တစ်ဖန် ငိုသန္တာန် မဖြစ်အောင်
ပြုအပ်ပြီ။ အာယတိံ အနုပ္ပါဒ ဓမ္မော=နောက်အခါ၌ ဒေါသ မောဟ
ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိတော့ဘူး။

တသ္မာ တံ သုခ+မသယိတ္ထံ။

တသ္မာ=ထို့ကြောင့်။ အဟံ အဟံ ဧဝ=ငါဘုရားသာလျှင်။ သုခံ
=ချမ်းချမ်းသာသာ။ အသယိတ္ထံ=အိပ်ရနေရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ခုနက သေဌေး၊ သေဌေးသားတို့ရဲ့

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၈၇

(ဟုတ်လား) သုခကို အကောင်ထင်အောင် ဖော်ပြ၊ အဲ ဖော်ပြတဲ့ အတိုင်း ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည် တပည့်ဒကာက ချမ်းသာ ပါတယ်ဘုရား၊ ချမ်းသာတဲ့လူထဲ သူတစ်ယောက် အပါအဝင်ပေါ့ ဆိုတော့မှ။ အေး... ချစ်သားက ဒါ ချမ်းသာတယ် ထင်တယ်၊ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ လောဘကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှု၊ မောဟကြောင့် ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှု၊ ကိုယ်ပူပန်မှု စိတ်ပူပန်မှု မဖြစ်ဘူးလား၊ ဖြစ်တယ်။ ဖြစ်နေရင် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်သည် ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်နေနိုင်သေးရဲ့လား။ မအိပ်နိုင် မနေနိုင်တော့ပါဘူး မြတ်စွာဘုရားဆိုတော့ အေး... ငါဘုရား သန္တာန်မှာတော့ အဲဒီသေဌေး၊ သေဌေးသား ရာဂကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှု ဒေါသကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှု၊ မောဟကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှု တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်အပ်တဲ့အတွက် ချမ်းချမ်းသာသာ မအိပ်မနေနိုင်ရမယ့် ထိုလောဘ ထိုဒေါသ ထိုမောဟတွေကို အကုန် ပယ်ပြီးပြီ၊ အမြစ်ပြတ် ဖြတ်ပြီးပြီ။ ထန်းပင်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီ၊ နောက် တစ်ဖန် ငါ့သန္တာန်မှာ မဖြစ်အောင် ပြုအပ်ပြီ။ ငါဘုရားရဲ့ သန္တာန်မှာ လောဘ ဒေါသ မောဟဟာဖြင့် နောက်တစ်ချိန်မှာ မဖြစ်ခြင်း သဘောရှိတော့မည်၊ ဝါ=ဖြစ်ခြင်းသဘော လုံးဝမရှိတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် လောကမှာ တကယ့်အေးခန်းအမှန် ချမ်းချမ်းသာသာ နေရ တယ်ဆိုတာ ငါဘုရား။ အင်း ... နှစ်သက်လွန်းလို့ မြတ်စွာဘုရားက-
 သဗ္ဗဒါ ဝေ သုခံ သေတိ၊ ဗြာဟ္မဏော ပရိနိဗ္ဗုတော။ ယော
 န လိမ္မတိ ကာမေသု၊ သီတိဘူတော နိရူပဓိ။

ကုမာရ=ဟတ္ထကာဠာဝက နာမမည်ငြား ဒါယကာ မင်းသား။
 ဗြာဟ္မဏော=မကောင်းမှုကို အလုံးစုံ အပပြုပြီးသော။ ပရိနိဗ္ဗုတော=
 ကိလေသာခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးပြီးသော။ ယော=အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်
 သည်။ ကာမေသု=ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့၌။ န လိမ္မတိ=

၃၈၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မလိမ်းကျံ။

ကာမနှစ်ပါး ဝတ္ထုကိလေသာ တရားတို့အပေါ်မှာ တဏှာနဲ့ လည်းပဲ မတပ်မက်ဘူး။ ဒိဋ္ဌိနဲ့လည်းပဲ အမြင်မမှားတာကို တဏှာ တည်းဟူသော လိမ်းကျံခြင်း ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော လိမ်းကျံခြင်းဖြင့် မလိမ်းကျံ။

သီတိဘူတော=ငြိမ်းအေးခြင်းသို့လည်း ရောက်တော်မူ၏။ နိဂ္ဂဟမိ=ကိလေသာတည်းဟူသော ဥပဓိလည်း လုံးဝမရှိ၊ သောတာဒိသော =ထိုသို့ဆိုပြီးတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗဒါ =နေ့နေ့ညည ခပ်သိမ်းသောကာလ၌။ ဝေ= စင်စစ်ဧကန် အမှန်ပင်။ သုခံ=ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာ။ သေတိ=အိပ်ရနေရ၏။

သဗ္ဗာ အာသတ္တိယော ဆေတွာ၊ ဝိနေယျ ဟဒယေ ဒရံ။
ဥပသန္တော သုခံ သေတိ၊ သန္တိ ပပုယျ စေတသော။

ကုမာရ=ဟတ္ထကာဠဝက နာမမည်ငြား ဒါယကာမင်းသား။ သဗ္ဗာ=အလုံးစုံကုန်သော။ အာသတ္တိယော=ငြိကပ်တွယ်တာတတ်တဲ့ တဏှာအပြား တစ်ရာရှစ်ပါးတို့ကို။ ဆေတွာ=ပယ်ဖြတ်ပြီး၍။

(ကိုယ်တော့်ကို ကိုယ်တော် ပြောလိုတာ။ ဒါပေမယ့်လို့ နာမယောဂ သူတစ်ပါးအား ပြောနေသကဲ့သို့။) ဟဒယေ=မိမိစိတ် နှလုံး၌။ ဒရံ=ရာဂကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှု၊ ဒေါသကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှု၊ မောဟကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှုကို။ ဝိနေယျ=ပယ်ဖျောက်၍။

ပူပန်မှုဆိုတာ လောဘ ဒေါသ မောဟ ရှိမှဖြစ်တာ။ ဘုရား ကိုယ်တော်မြတ် ရဟန္တာ ကိုယ်တော်မြတ်မှာ လောဘ ဒေါသ မောဟ မရှိတော့ နှလုံးအပူတွေ အကုန်လုံး ပယ်ဖျောက်ပြီးပြီ။

ဥပသန္တော=ကိလေသာဟု အပူခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းပြီးတဲ့ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စေတသော=စိတ်၏။ သန္တိ=ငြိမ်းအေးရာဖြစ်တဲ့

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၈၉

နိဗ္ဗာန်သို့။ ပပျုယျ=အရဟတ္တဖလ သမာပတ်ဖြင့် ရောက်၍။ သုခံ=ချမ်းသာစွာ။ သေတိ=အိပ်ရနေရပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားကတော့ အင်မတန် မြိန်ယှက်လွန်းလို့ ဂါထာကိုလေ မြိန်မြိန်ယှက်ယှက်ကြီး ရွတ်ပြီးတော့ ဟောလိုက်။

ဟောတာကလည်း ဟတ္ထကသုတ် သုံးသုတ်ရှိပြီ။ ဒါတိကနိပါတ် ရာဂကြောင့် ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှု၊ ဒေါသကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှု၊ မောဟကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပူပန်မှု ကိုယ်တော့မှာ မရှိတဲ့အကြောင်း ဖော်ပြတဲ့သုတ်။

ဟတ္ထကသုတ် (အံ၊ ၁၊ ၂၈၂)

တိကနိပါတ်အင်္ဂုတ္တိုရ်မှာပဲ ဟတ္ထကသုတ်တစ်သုတ် လာပြန်တယ်။ အဲဒီသုတ်ကျတော့ ပုံပန်းတစ်မျိုး ပြောင်းသွားပြီ။ ဘယ်မှာ ဟောသလဲ။

ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ - (အံ၊ ၁၊ ၂၈၂)

တစ်ချိန်က ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်သည် သာဝတ္ထိပြည်မွန်ဇေတဝန်ရွှေကျောင်း ကိန်းအောင်းမွေ့လျော် နေတော်မူတဲ့အခိုက်ဖြစ်ပါ တယ်။

အထ ခေါ် ဟတ္ထကော ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တယ ရတ္ထိယာ အဘိက္ကန္တ ဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝန် သြဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေန+ ပသင်္ကံမိ။

ပြောင်းသွားပြီ တဲ့။

အထ ခေါ်=ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား သာဝတ္ထိပြည်မွန် ဇေတဝန်ကျောင်း ကိန်းအောင်းမွေ့လျော် နေတော်မူတဲ့အခိုက်။ ဟတ္ထကော ဒေဝပုတ္တော=ဟတ္ထကခေါ်တဲ့ ဗြဟ္မာသည်။ (ဒေဝပုတ္တော=ဆိုလို့

၃၉၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

နတ်သား သွားမပေးနဲ့ အဝိဟာ ဆိုတဲ့ သုဒ္ဓါဝါသဘုံက ဟတ္ထကဗြဟ္မာ တွဲ့။ ဘယ်သူလဲ၊ အို ... လွန်ခဲ့တဲ့ သုံးသုတ်တုန်းက ပြောခဲ့တဲ့ ဟတ္ထကအာဠဝက သီတင်းသည် အနာဂါမ်အရိယာဆိုတော့ ထိုဘဝ က စုတေ သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံမှာ အောက်ဆုံး အဝိဟာဘုံမှာ ရောက်နေလို့ အဝိဟာဘုံက နေပြီးတော့ ဘုရားရှိရာ လာရောက်။)

ဟတ္ထကော ဒေဝပုတ္တော=ဟတ္ထကဗြဟ္မာသည်။ အဘိက္ကန္တယ ရတ္တိယာ=ညဉ့်ဦးယံ လွန်မြောက် သန်းခေါင်ယံသို့ ရောက်သောကာလ ဌ။ အဘိက္ကန္တာဝဏ္ဏော=အလွန်နှစ်လိုဖွယ်သော အဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍။ ယေန ဘဂဝါ တေနပသင်္ကမိ=ဘုရားရှိရာသို့ သွားရောက်။ ဘုရား သီတင်းသုံးရာ ဇေတဝန်ကျောင်း (နတ်ဗြဟ္မာဆိုတာ သန်းခေါင် ကျော်မှ သူတို့ အလှည့်ကျလို့လာတာ၊ ရောက်ပြီး ဘာဖြစ်တုန်း)-

ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော ပုရတော ဌဿာမိတိ ဩသီဒတိ မေဝ သံသီ ဒတိ မေေဝ၊ န သက္ကောတိ သဏ္ဍာတုံ။

ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ရဲ့ အထံမှောက် လာပြီးရောက်။ ဥပသင်္ကမိတွာ=သွားရောက်၍။ ဘဂဝတော ပုရတော=ဘုရား ရှေ့တော်၌။ ဌဿာမိ=ငါ ရပ်တည်အံ့။ ဤသို့ နှလုံးပိုက်၍ ရပ်တယ်၊ ရပ်လိုက်တာ။ ဩသီဒတိမေဝ=နစ်၍နစ်၍သွား၏။ သံသီဒတိ မေဝ= အဖန်ဖန်အပြန်ပြန် နစ်၍နစ်၍သာလျှင် သွား၏။ သဏ္ဍာတုံ=မားမား မတ်မတ် ရပ်တည်ခြင်းငှာ။ န သက္ကောတိ=မစွမ်းနိုင်ဘူး။ ဟောဒီလို

သေယျတာပိ နာမ=လောကူပမာ နှိုင်းဖွယ်ရာကား။ သပ္ပိဝါ= ထောပတ်ကိုဖြစ်စေ။ တေလံ ဝါ=ဆီကိုဖြစ်စေ။ (ဝါလုကာယံ=မြစ်သဲ ဆိုကြပါစို့။ နူးညံ့တဲ့သဲဆိုတော့ မြစ်သဲ၊ တောင်သဲ မဟုတ်ဘူး- သောင်သဲ) ဝါလုကာယံ=သောင်သဲ၌။ အာသိတ္တံ=လောင်းလိုက် သွန် လိုက်အပ်သည်ရှိသော်။ ဩသီဒတိမေဝ=နစ်၍သွားသကဲ့သို့သာလျှင်။

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၉၁

သံသီဒတိမေဝ=အဖန်ဖန် ထပ်လောင်းလည်းပဲ လောင်းလေနှစ်လေ။
န သဏ္ဍာတိ ယထာ=ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ သံပေါ်မှာ ဆီထောပတ်
မတည်ဘူး။ သံပေါ်လောင်းလိုက်တဲ့ ဆီထောပတ် တစ်ခါတည်း
မြုပ်မြုပ်သာသွားတယ်။ ဘယ်တော့မှ သံပေါ်မှာပေါ့လေ၊ ထောပတ်
တို့ ဆီတို့ တည်မနေဘူး အဲဒီတည်မနေသလိုပဲ။

ဧဝမေဝံ ခေါ် ဟတ္ထကော ဒေဝပုတ္တော=ဤအတူ ဟတ္ထက
ဗြဟ္မာသည်။ ဘဂဝတော ပုရတော=ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ရှေ့၌။
ဋ္ဌဿာမိတိ=ရပ်မှာကောဟုံလို့ရပ်လိုက်ပါသော်လည်းပဲ။ ဩသီဒတိမေဝ
=နှစ်၍ သာသွား၏။ သံသီဒတိမေဝ=အဖန်ဖန် နှစ်၍နှစ်၍သာ
သွားလေတော့၏။ သဏ္ဍာတုံ=မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်ခြင်းငှာ။ န
သက္ကော တိ=မစွမ်းနိုင်။

ဘာပြောလဲ-အခုဟာက ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်
သည် လူ့ဘဝစွန့်ပြီးတော့ ဟိုသုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံက အောက်ဆုံး အဝိဟာ
ဘုံ ရောက်သွားရတယ်။ အဲဒီဘုံက နေပြီးတော့ ဘုရားဆီ သူလာတာ။
ဘုရားရှေ့မှောက် ရောက်တဲ့အခါကျတော့ ငါရပ်မဟဲ့ ဆိုပြီးတော့ ရပ်
လိုက်တယ်။ ထောပတ်ခဲကြီး မြေကြီးထဲ စိမ့်ဝင်သလိုပဲတဲ့။ သူ့ကိုယ်က
စိမ့်စိမ့်ဝင်သွားတယ်။ ဒါ ဘာပြုလို့၊ ဒီနေရာမှာ။ ဒီအဘိဓမ္မာသဘော
ဟာ အလွန်သိမ်မွေ့ပါတယ်။ အေး ... ကောင်းကင်က နတ်ဗြဟ္မာတွေ
ဆိုကြပါစို့။

နတ်ဗြဟ္မာတွေနဲ့ လူတွေနဲ့ ခန္ဓာအိမ် တည်ဆောက်ပုံမတူဘူး။
လူ့ပြည်က လူသားတို့မှာတော့ ခန္ဓာအိမ် တည်ဆောက်ပုံက ပဋိသန္ဓေ
စိတ်ခဏ ကလလရေကြည် တည်တဲ့အချိန်တုန်းက ရေကြည်ဆီပေါက်
ကလေး သုံးပေါက်မျှ ပမာဏရှိတဲ့ ရုပ်ကလာပ်သုံးမျိုးက စပြီးတော့
တည်လာရ။ အဲဒီရုပ်ကလာပ်သုံးမျိုး စ,တည်လိုက်တုန်းက အဲဒီရုပ်

၃၉၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကလာပ်သုံးမျိုးသည် ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်တွေချည်းထဲပဲ ကမ္မဇ။ ကာယဒသက ကလာပ်၊ ဘာဝဒသက ကလာပ်၊ ဝတ္ထုဒသက ကလာပ် ဆိုတဲ့ ကမ္မဇရုပ် ကလာပ်ချည်းထဲပဲ သုံးမျိုး အစဆုံး တည်လိုက်၊ သို့သော် စိတ္တက္ခဏ တစ်ချက်ကယ်လို့ ရောက်လာရင်ကိုပဲ ဥတုဇက ဒီနဲ့ညီမျှ ပခုံးချင်း ယှဉ်လိုက်တယ်။ ဘယ်လိုတုန်း။ စိတ္တက္ခဏ တစ်ချက်လည်း လွန်ရော၊ အဲဒီပဌမ ပဋိသန္ဓေစိတ်နဲ့ ပြိုင်ဖြစ်တဲ့ ကလလရေကြည်ခေါ်သော ကမ္မဇကလာပ် သုံးမျိုးထဲကပါတဲ့ တေဇောဓာတ် ကလာပ်တိုင်း ကလာပ်တိုင်း တေဇောဓာတ် တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ပါတယ်။ အဲဒီပါတဲ့ တေဇောဓာတ်က မိမိဆီသို့ ရောက်ပြီဖြစ် ၍ တေဇောတစ်ခုလျှင် ဥတုဇရုပ်တစ်ခု ဥတုဇရုပ်တစ်ခု အသီးသီးဖြစ် စေတယ်။ စိတ္တက္ခဏ တစ်ချက်လောက်ဆိုလျှင် မူလ ကမ္မဇရုပ်ကို မှီလောက်လုနီးနေပြီ။ အဲ... ရုပ်ဝီထိနဲ့ကြည့်ရင် စိတ္တက္ခဏ သုံးချက် လေးချက် ငါးချက်လောက် ဆိုရင်ကိုပဲ ဥတုဇရုပ်က ဒီကိုယ်မှာ များလာပြီး၊ များလာပြီ။ ဘာကြောင့်၊ ဖြစ်ကြည့်စမ်းပါ။ ဥပမာ ဒီ- စိတ်ကူးနဲ့ ဖြစ်ကြည့်ရအောင်။ ကမ္မဇရုပ် ကလာပ်တစ်ခု၊ စိတ္တဇ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၊ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၊ အာဟာရဇရုပ် ကလာပ် တစ်ခု ရုပ်ကလာပ်လေးခု ပြိုင်ပြီးတော့ ဖြစ်ကြည့်ရအောင် စုထား လိုက်။ အဲဒီစဖြစ်တဲ့အချိန်တုန်းက ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်တစ်ခု ထဲရယ်၊ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်တစ်ခု၊ ဥတုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်တစ်ခု၊ အာဟာရကြောင့် ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်တစ်ခု၊ သင်္ချာ အညီအမျှ၊ ဘယ်သူကမှ မသာဘူး။ စိတ္တက္ခဏ တစ်ချက်လည်း လွန်သွားရော ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်ထဲကပါတဲ့ ဥတုကလည်းပဲ ဥတုဇရုပ်တစ်စင်ထောင် သူက ဖြစ်စေပြန်တယ်။

စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်ထဲကပါတဲ့ ဥတုကလည်းပဲ

ဥတုဇရုပ် တစ်စင်။ ဥတုကြောင့် ဖြစ်တဲ့ ရုပ်ထဲက ကလာပ်ထဲကပါတဲ့ ဥတုကလည်းပဲ ဥတုဇရုပ်တစ်စင်။ အာဟာရကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်ထဲ ကပါတဲ့ ဥတုကလည်းပဲ ဥတုဇရုပ်တစ်စင်ဆို၊ စိတ္တက္ခဏ တစ်ချက် လွန်ရင် ဥတုဇရုပ်က ပဌမလေးခုတည်ရင် လေးခု ထပ်ဖြစ်လာတယ်။ အဲ ... နောက်ဆက်ပြီးတော့များ သွားစမ်းပါဦး။ စိတ္တက္ခဏ နှစ်ချက် သုံးချက်ကျတော့ မူလ မှတည် သည်ထက်ကို သူက သာသွားတယ်။ အဲဒါလို ကလလရေကြည်က စပြီးတော့ လာခဲ့တဲ့ လူ့ပြည် လူ့သားတို့ ခန္ဓာအိမ်တည်ဆောက်ပုံဟာ တစ်ဝီထိ နှစ်ဝီထိလောက်ဆိုရင် ဥတုဇရုပ်က အပုံကြီး လွမ်းမိုးသွားပြီ။ အဲ ... ကိုးလ ဆယ်လ ဆိုတဲ့အချိန် လူအကောင်သဏ္ဍာန်ပေါ်တဲ့ အချိန်ကျတော့ ဒီခန္ဓာကိုယ်မှာ ဥတုဇက စိုးအုပ်ပြီးသား ဖြစ်နေပြီတဲ့။ ကမ္မဇရုပ်တို့က ဧည့်သည်လို လူ့ကိုယ်မှာ။ ဥတုဇရုပ်က အိမ်ရှင်လို ဖြစ်နေတယ်။ ဒီလူ့ရဲ့ခန္ဓာအိမ် တည်ဆောက်တဲ့ ကိုယ်မှာ ပြောနေတာ၊ အေး.. ဧည့်သည်နဲ့ အိမ်ရှင်လို ဖြစ်နေတယ်။ လူတွေမှာကျတော့ ဘယ်နဲ့ဖြစ်သလဲ။ ဧည့်သည် ပြန်သွားချင်သွား၊ အိမ်ရှင်က မပူဘူး။ အဲဒါမျိုးပဲ။ အဲ.. လူမှာ သေပြီဆိုတော့ ဧည့်သည်နဲ့ တူသော ကမ္မဇရုပ်တွေ စိတ္တဇရုပ်တွေ ဧည့်သည်တွေ ပြန်သွားတာ အာဟာရဇရုပ်တွေ မင်းတို့ ဧည့်သည်တွေသွား၊ ဘယ်သူနဲ့ တူသော ဘာကျန်တုန်း။ အိမ်ရှင်နဲ့တူသော ဥတုဇရုပ်ကြီး အကောင်အထည် မပျက် ကျန်တယ်၊ ဟန်မပျက် ပန်မပျက်။ ဒါ ဘာပြုလို့၊ အစ ပဋိသန္ဓေက စပြီးတော့ ခန္ဓာအိမ် တည်ဆောက်ပုံကိုက ဥတုဇရုပ်က အခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အိမ်သည်လို ဖြစ်နေတယ်။

ကိုင်း... နတ်ဗြဟ္မာတွေ ပြောကြရအောင်။ နတ်ဗြဟ္မာတွေ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ။ ပဋိသန္ဓေစိတ်လည်း ဖြစ်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အဲဒီပဋိသန္ဓေစိတ်နဲ့ အချိန်ပြိုင်ပြီးတော့ စက္ခုဒဿကကလာပ်တဲ့။

၃၉၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ကမ္မဇကလာပ်မျက်စိ။ သောတ ဒသကကလာပ် နားပေါ့။ ဃာန-
ဇိဝှာ-ကာယဒသက ကလာပ် အမျိုးသမီး နတ်သမီးများတော့
ဣတ္ထိတာဝ-ဒသက ကလာပ် နတ်သားကျတော့ ပုစ္ဆာဝ ဒသကကလာပ်
ဝတ္ထုဒသကကလာပ်ဆိုတဲ့ ကလာပ်နှစ်မျိုး အမျိုးခုနစ်မျိုး ပြောတယ်။

ခုနစ်စည်းတွင်မှ (ခုနစ်စည်းတွင် မဟုတ်ဘူး၊ ရုပ်ခုနစ်ဆယ်
တွင် မဟုတ်ဘူး၊ ဘယ်နဲ့ ကလာပ်လေးခုမှ ခုနစ်ဆယ်တွင်မဟုတ်ဘူး၊
အမျိုးပြောတာ အမျိုးခုနစ်စည်း-ပမာဏအားဖြင့် ဘယ်လောက်ရှိ
သလဲဆိုတော့ သုံးဂါဝုတ်လောက် ရှိတယ်။ သုံးဂါဝုတ်လောက်
ကိုယ်ကြီး ပဋိသန္ဓေစိတ်နဲ့ ပြိုင်ပြီးတော့ တစ်ခါတည်း တစ်ပြိုင်နက်
ဖြစ်လိုက်၊ ခန္ဓာအိမ် တည်ဆောက်ပေါ့ဟဲ့ ဆိုကတည်းကိုက) ကမ္မဇရုပ်
ခုနစ်မျိုးက ဒီကိုယ်မှာ အုပ်စိုးပြီးသား ဖြစ်နေတယ်တဲ့။ ဒါကြောင့်
ဒီနတ်ဗြဟ္မာတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ စိတ္တဇရုပ်တို့ ဥတုဇရုပ်တို့ အာဟာရ
ဇရုပ်တို့၊ အဲ ... ဗြဟ္မာတို့ကျတော့ အာဟာရဇရုပ် မရှိဘူးပေါ့။ အဲဒီ
ရုပ်တွေဟာ ဧည့်သည်တွေလို ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးထဲက မင်းတို့ သွားချင်
သွား၊ ခွာချင်ခွာ၊ အိမ်ပိုင်က ကမ္မဇရုပ်နဲ့ ခန္ဓာအိမ် တည်ဆောက်တော့
ပို၍နူးညံ့တယ်။ အဲ.. လူ့ပြည်က ဥတုဇရုပ်ကို အိမ်သည်ထားပြီး
ခန္ဓာအိမ်တည်ဆောက်လို့ ခုနစ်ရက်လောက် ထမင်းအငတ်ခံပြီးတော့
နေနိုင်တာ ရုပ်ကြမ်းလို့၊ အဲ ... နတ်ကျတော့ ထမင်းတစ်နပ် အငတ်
မခံနိုင်ဘူး၊ ရုပ်က အလွန်နုလွန်းလို့။ ပခုမ္မာကြာပန်းလို အဲ.. နေနဲ့တွေ့
လိုက်တယ်ဆိုရင် တစ်ခါတည်း ညှိုးသွားတယ်။ ဘယ်လို ရေအိုး
တစ်ရာနဲ့ လောင်း၊ ဘယ်တော့မှ ပြန်မလန်းဘူး၊ အဲဒီလို။ အဲဒါကြောင့်
နတ်များမယ် ဥပပတ်မှာ စုတေခါ ခန္ဓာကြွင်းမရှိ။ စုတိတဲ့အခါကျ
တော့ အိမ်သည် သဖွယ်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်တွေက အကုန်လုံး ချုပ်
သွားတယ်။ ဒီတော့ အိမ်သည်မရှိတော့ အကောင်သဏ္ဍာန် ဒြပ်ကြီးပါ

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၉၅

ပျောက်သွားတယ်။ သဏ္ဍာန်ပုံပန်းကြီးကို ကမ္မဇကလာပ်နဲ့ ပယ်တာ၊ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်တွေက စုတိစိတ်နဲ့ ပြိုင်ပြီး တော့ ချုပ်လည်းချုပ် လိုက်ရော၊ သဏ္ဍာန်ဒြပ်ကြီးလည်း ပျောက်သွားရော။ ဒါကြောင့် ဥပပတ်မှာ စုတေခါ ခန္ဓာကြွင်းမရှိ လို့ မီးငြိမ်းသလို ပျောက်သွား တယ်။ ပြောလိုရင်းက နတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေရဲ့ကိုယ်ဟာ အလွန် နူးညံ့တယ်၊ ဘာကြောင့် နူးညံ့သလဲ။ ကမ္မဇရုပ်နဲ့ ခန္ဓာအိမ် တည် ဆောက်ရလို့။ ထောပတ်ခဲကြီးလို့။

အဲဒီတော့ သိမ်မွေ့တဲ့ ထောပတ်ခဲကြီးနဲ့တူတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ အခု ဟတ္ထကနတ်သားက ဘုရားရှေ့မှာ ရပ်တော့ ထောပတ်ခဲကြီး မြေကြီးပေါ် ချလိုက်တော့ စိမ့်စိမ့်ပြီးတော့ ဟုတ်လား။ သဲထဲ ဝင်သလို ဟတ္ထကရဲ့ အလွန်နူးညံ့တဲ့ ကမ္မဇရုပ် အုပ်စိုးသော ရူပကာယကလည်း ဘုရားရှေ့မှာ မြေထဲမှာ စိမ့်စိမ့်ဝင်သွားတယ်။ မရပ်နိုင်ဘူး တဲ့။ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဒါ သိပြီးတော့ ဘာအမိန့်ရှိသလဲ။

ဩဠာရိကံ ဟတ္ထက အတ္တဘာဝံ အဘိနိမ္မိနာဟိ။

ဟတ္ထက = ချစ်သား ဟတ္ထက။ တံ = သင်ချစ်သားသည်။
ဩဠာရိကံ = ကြမ်းတမ်းသော။ အတ္တဘာဝံ = အတ္တဘောကို။
အဘိနိမ္မိနာဟိ = ဗြဟ္မာ့တန်ခိုးနဲ့ ဖန်ဆင်းလိုက်။

ချစ်သား ဟတ္ထက၊ ချစ်သားနော်-ဗြဟ္မာ့တန်ခိုး အရှိသားနဲ့ ချစ်သားရဲ့ကိုယ်ကို ကြမ်းသွားတဲ့ အတ္တဘောဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်း လိုက်။ ငါရဲ့ကိုယ်သည် လူရဲ့ကိုယ်ကဲ့သို့ ကြမ်းတမ်းသော အတ္တဘော ဖြစ်ပါစေ။ အဲဒီလို ဆောက်တည်ပြီး ဖန်ဆင်းလိုက်၊ သင်ရဲ့ ဗြဟ္မာရဲ့ ပကတိကိုယ်က အလွန်နူးညံ့လို့ အလွန်သိမ်မွေ့လို့ မြေပေါ်မှာ ရပ်မဖြစ်ဘူး။ ဒီတော့မှ။

ဧဝံ ဘန္တေ=ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရားလို့ လျှောက်ထား။

၃၉၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဟတ္ထကဗြဟ္မာသည် ဘုရားရဲ့စကားကို ဝန်ခံ၊ လက်ခံပြီးသကာလ ဘုရားပေးတဲ့ နည်းအတိုင်း လူ့ရဲ့ကိုယ်နဲ့ ညီမျှတဲ့ ရုပ်ကာယကို ဖန်ဆင်းပြီး မြတ်စွာဘုရား ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး အပြစ်လွတ်တဲ့နေရာက ရပ်ပြီးတော့ နေတယ်။ ကိုင်း ... ရပ်ပြီးတော့မှ မြတ်စွာဘုရားက-

ယေ တေ ဟတ္ထက ဓမ္မာ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ ပဝတ္တိနော အဟေသုံ။

ဟတ္ထက=ချစ်သား ဟတ္ထက။ တေ=သင့်ချစ်သား၏သန္တာန်၌။ ပုဗ္ဗေ=ရှေးတုန်းက။ မနုဿဘူတဿ=လူပြည်လူရွာ လူသား ဖြစ်စဉ် တုန်းက။ (ဟတ္ထကအာဠဝကဆိုတဲ့ မင်းသားလေး ဖြစ်စဉ်တုန်းက လေ) ယေ ဓမ္မာ=အကြင်တရားတို့သည်။ ပဝတ္တိနော=သင် ချစ်သားရဲ့ နှုတ်ဖျားဝယ် လည်၍နေကုန်သည်။ အဟေသုံ= ဖြစ်ကုန်၏။

အပိ န တေ တေ ဓမ္မာ ဧတရဟိ ပဝတ္တိနော။

ဟတ္ထက=ချစ်သား ဟတ္ထက။ ဧတရဟိပိ=ယခုအခါ၌လည်း။ တေ ဓမ္မာ=ထိုလူပြည်တုန်းက သင်ချစ်သား နှုတ်ဖျားမှာ လည်နေတဲ့ မပြတ်မလပ် နှုတ်မှာရွတ်နေတဲ့ တရားတွေသည်။ ပဝတ္တိနော အပိန တေ=ချစ်သားရဲ့နှုတ်ဖျားမှာ မပြတ်လည်တုန်းပဲလားတဲ့။ မြတ်စွာ ဘုရားက မေးတယ်။ သူက ဓမ္မကာမ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတော့ လျှောက်ပြီ။ ဟတ္ထက က-

ယေ စ မေ ဘန္တေ ဓမ္မာ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ ပဝတ္တိနော အဟေသုံ။

ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ တပည့်တော် ရှေးလူ ဖြစ်စဉ်တုန်းက အကြင်ပိဋကတ်သုံးပုံဆိုတဲ့ တရားတွေသည် တပည့် တော်ရဲ့ လျှာထဲမှာ လည်နေပါတယ်။

တေ စ မေ ဓမ္မာ ဧတရဟိ ပဝတ္တိနော။

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)ကဏ္ဍတော် ၃၉၇

တေ ဓမ္မာ=ထိုလူ့ပြည်တုန်းက တပည့်တော်လျှာဖျားမှာ လည်နေတဲ့ ပိဋကတ်သုံးပုံ ဆိုတဲ့ တရားတို့သည်။ ဧတရဟိ စ=အခု လည်းပဲ။ ပဝတ္တိနော မေ=တပည့်တော် လျှာဖျားမှာ မပြတ်လည်တုန်း ပါပဲ ဘုရား။

လူ့ပြည်တုန်းက တရားတွေ သူ ဘာမှ မမေ့ဘူးလို့ ပြောတာ။
ယေ စ မေ ဘန္တေ ဓမ္မာ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ
အနုပွဝတ္တိနော အဟေသံ။

မြတ်စွာဘုရား၊ ဒါတွင် ဘယ်ဟုတ်ဦးမလဲ၊ လူ့ပြည်တုန်းက တပည့်တော်လျှာဖျားမှာ မလည်ခဲ့ဘူး၊ မဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ အကြင်တရား တွေရှိ၏။

တေ စ မေ ဓမ္မာ ဧတရဟိ ပဝတ္တိနော။

အဲဒီ တရားတွေလည်းပဲ အခု တပည့်တော်ရဲ့ လျှာဖျားမှာ လည်နေတယ် ဘုရားတဲ့။

အမယ်.. သူ့ဟာက လူ့ပြည်တုန်းက သင်ခဲ့ရ ရွတ်ခဲ့ရတဲ့ စာတွေထက် ဗြဟ္မာပြည်ရောက်မှ သူ့ဟာ ပရိယတ္တိစာတွေ ပိုပြီးတော့ နှုတ်ထဲမှာ လည်နေသေးတဲ့သဘော၊ လူ့ပြည်တုန်းက မရသေးတဲ့ ကဏ္ဍသဘော စာပေဟာ နတ်ပြည်ကျတော့ သူ ပိုပြီးတော့ရတဲ့ သဘော ပြောနေတယ်။ ဘယ်နှယ်ကြောင့်တုန်း၊ ဘုရားကို ကျူးကျူး ကျော်ကျော်လား၊ မဟုတ်ဘူး။

သေယျထာပိ ဘန္တေ ဘဂဝါ ဧတရဟိ အာကိဏ္ဏော
ဝိဟရတိ ဘိက္ခုဟိ ဘိက္ခုနီဟိ ဥပါသကေဟိ ဥပါသိကာဟိ
ရာဇူဟိ ရာဇမဟာ မတ္တေဟိ တိတ္ထိယေဟိ
တိတ္ထိယသာဝကေဟိ။

ဘန္တေ=ရှင်တော်ဘုရား။ ဧတရဟိ=ယခုအခါ။ ဘဂဝါ=

၃၉၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဘိက္ခုဟိ=ရဟန်းယောက်ျားတို့နှင့် လည်းကောင်း။ ဘိက္ခုနီဟိ=ရဟန်းမိန်းမတို့နှင့် လည်းကောင်း။ ဥပါသကေဟိ=ဒါယကာတို့နှင့် လည်းကောင်း။ ဥပါသိကာဟိ=ဒါယိကာမတို့နှင့် လည်းကောင်း။ ရာဇူဟိ=မင်းတို့နှင့်လည်းကောင်း။ ရာဇမဟာမတ္တေဟိ=မင်းအမတ်ကြီးတို့နှင့် လည်းကောင်း။ တိတ္ထိယေဟိ=တိတ္ထိတို့နှင့်လည်းကောင်း။ တိတ္ထိယသာဝကေဟိ=တိတ္ထိတို့ရဲ့ တပည့်တို့နှင့် လည်းကောင်း။ အာကိဏ္ဍော=ဝန်းကျင်ပတ်သန်း ပြွမ်းလျက်။ ဝိဟရတိ သေယျထာ=နေတော်မူသကဲ့သို့။

ရှင်တော်ဘုရားထံ ရဟန်းတွေက လာလိုက်၊ ရဟန်းမိန်းမတွေက လာလိုက်၊ ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာမ၊ မင်း၊ မင်းအမတ်ကြီးတွေဟာ တစ်ခါတစ်လေ တိတ္ထိတွေကလာပြီး ပြဿနာမေး။ တိတ္ထိတပည့်တွေက လာပြီးတော့ ပြဿနာမေးလို့ ပရိသတ်တွေဟာပေါ့လေ၊ ဘုရားရဲ့ ဝန်းကျင်ပတ်သန်းမှာ ပြွမ်းပြီးနေသလိုတဲ့၊ ဘာပြုတုန်း။

ဧဝမေဝ ခေါ အဟံ ဘန္တေ အာကိဏ္ဍော ဝိဟရာမိ ဒေဝပုတ္တေဟိ။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ ဧဝမေဝ ခေါ=ဤအတူပင်။ အဟံ=တပည့်တော်လဲပဲ။ ဒေဝပုတ္တေဟိ=နတ်ဗြဟ္မာတွေတို့ဖြင့်။ အာကိဏ္ဍော=ဝန်းကျင်ပတ်သန်း ပြွမ်းလျက်။ ဝိဟရာမိ=နေရပါသည် ဘုရား။

အဝိဟာဘုံရောက်သွား။ အဲ-ရှင်တော်ဘုရား။ အခု လူ့ပြည်မှာ ရဟန်းယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာ၊ မင်း၊ မင်းရဲ့ အမတ်၊ တိတ္ထိတွေ၊ တိတ္ထိတွေရဲ့ တပည့်တွေ သူပြီးငါဝင်ဆိုသလို ဝန်းကျင်ပတ်သန်း ပြွမ်းပြီးနေသလို တပည့်တော်ရဲ့ အဝိဟာဘုံမှာ ဘုရား၊ ဗြဟ္မာဘုံမှာ များစွာသော နတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေနဲ့ ဝန်းကျင်

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၃၉၉

ပတ်သန်းပြုမ်းလျက် နေရပါတယ်။ ဒါ ဘာလုပ်တာလဲ -

ဒုရတောပိ ဘန္တေ ဒေဝပုတ္တာ အာဂစ္ဆန္တိ “ဟတ္ထကာဠာ ဒေဝပုတ္တဿ သန္တိကေ ဓမ္မံ သောဿာမာ” တိ။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ မယံ=ငါတို့သည်။ ဟတ္ထကာဠာ ဒေဝပုတ္တဿ သန္တိကေ=ဟတ္ထကဗြဟ္မာ၏ အထံ၌။ ဓမ္မံ=တရားကို။ သောဿာမ=ကြားနာကြကုန်အံ့။ (ဟတ္ထက ဗြဟ္မာဟာ-သိပ်တရားဟော ကောင်းတယ်။) ဣတိ=ဤသို့ နှလုံးပိုက်ကြ၍။ ဒုရတောပိ=ဝေးခြားလှသော စကြဝဠာတိုက်တို့မှသော်လည်းပဲ။ ဒေဝပုတ္တာ=မြောက်မြားလှစွာသော နတ်ဗြဟ္မာတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တိ=တပည့်တော်ထံမှောက် တရားနာ လာရောက်ကြကုန်ပါသည် ဘုရား။

အဲဒီကလာတဲ့ နတ်ဗြဟ္မာတွေကို ရှင်တော်ဘုရား လှူပြည်တုန်းက တပည့်တော် သင်ထားတဲ့ ပိဋကတ်နဲ့ နှိုင်းညှိပြီးတော့ တပည့်တော် သူတို့နဲ့ ထိုက်တန်တဲ့တရား မပြတ် မပြတ် ဟောနေရလို့ လှူပြည်တုန်းက ရပြီးတဲ့ တရားတွေလည်းပဲ မေ့ပျောက်မသွားဘူး။ မဟောရသေးဘူးတဲ့ တရားလည်း ဟောရပါတယ်ဘုရား။ ဒါပြောဝမ်းသာစရာပေါ့။ ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ဓမ္မကာမကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ကိုယ်တော့သာဝက ဓမ္မဝုဗ္ဗိဖြစ်ပုံကို လျှောက်တော့ ဘုရားအနေနဲ့ အင်မတန် နှစ်လိုအားရ ဝမ်းမြောက်တော်မူတယ်။

ဒွေမာ ဘိက္ခဝေ ဝုဗ္ဗိယော=ကြီးပွားတိုးတက်ခြင်း နှစ်မျိုးရှိတယ်တဲ့။ အာမိသ ဝုဗ္ဗိစ ဓမ္မဝုဗ္ဗိစ=ပစ္စည်းလေးပါး အာမိသ တိုးပွားခြင်း၊ တိုးတက်ခြင်း၊ ဓမ္မတိုးပွား တိုးတက်ခြင်း။

ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ ဣမာသံ ဒွိန္ဒံ ဝုဗ္ဗိနံ ယဒိဒံ ဓမ္မဝုဗ္ဗိ။

ချစ်သားတို့၊ ဤတိုးတက်ခြင်း နှစ်ရပ်တို့တွင် ဓမ္မဝုဗ္ဗိဆိုတဲ့ တရားရဲ့တိုးတက်ခြင်းက အသာဆုံး၊ အမြတ်ဆုံး ဧတဒဂ် လို့ အဲဒီလို

၄၀၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဘုရားဟောထားတာ ရှိတယ်။

အခုလည်းပဲ ဟတ္ထကဗြဟ္မာမယ် တရားတွေ တိုးတက် ဓမ္မဝုခို ဖြစ်တဲ့အကြောင်း သူ အာမိသဝုခို ဗြဟ္မာစည်းစိမ်ဆိုတဲ့ အာမိသ ဘာမှမပြောဘူး။ သူလည်း အနာဂါမ် ဓမ္မ ဝုခိုဖြစ်ပုံကို သူ လျှောက်တယ်။

တိဏ္ဍာဟံ ဘန္တေ ဓမ္မာနံ အတိတ္ထော အပ္ပဋိဝါနော ကာလင်္ဂတော။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။ ဟတ္ထကဟု နာမတွင်ခေါ် တပည့်တော်သည်။ တိဏ္ဍံ ဓမ္မာနံ=တရား သုံးမျိုးတို့ကို။ အတိတ္ထော=မရောင့်ရဲဘဲ။ အပ္ပဋိ ဝါနော=မဆုတ်နစ်ဘဲ။ ကာလင်္ဂတော=စုတိပြတ်ကြော လှူပြည်က သေခွဲရပါသည်ဘုရား။

တပည့်တော် တရားသုံးမျိုး အားမရဘဲ တင်းမတိမ်ဘဲ ဆုတ်နစ်တဲ့စိတ် မရှိဘဲ လှူပြည်က စုတေခွဲရပါသည်ဘုရား။

ကတမေ တိဏ္ဍံ=အဘယ်တရားသုံးမျိုးလဲ ဆိုတော့-။

ဘဂဝတော အဟံ ဘန္တေ ဒဿနဿ အတိတ္ထော အပ္ပဋိဝါနော ကာလင်္ဂ တော။

ဘန္တေ=ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ အဟံ=တပည့် တော်သည်။ ဘဂဝတော ဒဿနဿ=ရှင်တော်ဘုရားအား ဖူးမြော် ရခြင်းကို။ အတိတ္ထော=မရောင့်ရဲနိုင်ဘဲ။ အပ္ပဋိ ဝါနော=ဆုတ်နစ်တဲ့ စိတ် မရှိဘဲ။ ကာလင်္ဂတော=စုတိပြတ်ကြော သေလွန်ခွဲရပါသည် ဘုရား။ လှူပြည်က ဘုရားဖူးရတာ သူမဝဘဲနဲ့ သေခွဲရတယ်။ ဒါပဲ။

(ဓမ္မဿဝနဿ) သဒ္ဓမ္မသဝနဿာဟံ ဘန္တေ အတိတ္ထော အပ္ပဋိဝါနော ကာလင်္ဂတော။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ အဟံ=ဟတ္ထကခေါ် တပည့်တော်

ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားတော် ၄၀၁

သည်။ ဓမ္မသဝနဿ=တရားနာခြင်းကို။ အတိတ္တော=မရောင့်ရဲဘဲ။
အပ္ပဋ္ဌိဝါနော=ဆုတ်နစ်တဲ့စိတ် ဘိတ်မရှိဘဲနဲ့။ ကာလင်္ဂတော=
သေချိန်ကျလို့ လူပြည်က စုတိပြတ်ကြော သေလွန်ခဲ့ရပါသည်ဘုရား။
သံဃဿာဟံ ဘန္တေ ဥပဋ္ဌာနဿ အတိတ္တော အပ္ပဋ္ဌိဝါနော
ကာလင်္ဂ တော။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ အဟံ=တပည့်တော်သည်။
သံဃဿ=အရိယာရှစ်ဖော် သံဃာတော်အား။ ဥပဋ္ဌာနဿ=ပစ္စည်း
ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း အမှုကို။ အတိတ္တော=မရောင့်ရဲပါဘဲ။
အပ္ပဋ္ဌိဝါနော=ဆုတ်နစ်တဲ့စိတ် ဘိတ်မရှိဘဲနဲ့။ ကာလင်္ဂတော=စုတိ
ပြတ်ကြော လူပြည်က သေလွန်ခဲ့ရပါသည် ဘုရား။

အေး ... ဘုရားဖူးရတာ သူ တင်းမတိမ်ဘဲ အားမရဘဲနဲ့၊
တရားနာရတာ တင်းမတိမ် အားမရဘဲနဲ့၊ သံဃာတော်တွေကို ပြုစု
ရတာ တင်းမတိမ် အားမရဘဲနဲ့ ဆုတ်နစ်တဲ့စိတ် ဘိတ်မရှိဘဲနဲ့
တပည့်တော် စုတိပြတ်ကြော သေလွန်ခဲ့ရပါသည် ဘုရား။

ဣမေသံ ခေါ အဟံ ဘန္တေ တိဏ္ဍံ ဓမ္မာနံ အတိတ္တော
အပ္ပဋ္ဌိဝါနော ကာလင်္ဂတော။

အရှင်ဘုရား၊ အခုပြောခဲ့တဲ့ တရားသုံးပါး၊ ဘုရားကို ဖူးခြင်း၊
တရားကို နာခြင်း၊ သံဃာတော်တို့ကို ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ပြုစု
လုပ်ကျွေးခြင်း၊ ဤတရားသုံးမျိုး၌ တပည့်တော် ရောင့်ရဲခြင်း
အလျဉ်းမရှိဘဲ ဆုတ်နစ်တဲ့စိတ် ဘိတ်မရှိဘဲနဲ့ စုတိပြတ်ကြော သေလွန်
ခဲ့ရပါသည် ဘုရား။

နာဟံ ဘဂဝတော ဒဿနဿ၊ တိတ္ထိံ+မဇ္ဈဂါ ကုဒါစနံ။
သံဃဿ ဥပဋ္ဌာ နဿ၊ သဒ္ဓမ္မသဝနဿ စ။
ဘန္တေ=ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်သော မြတ်စွာဘုရား။ အဟံ=

၄၀၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဟတ္ထကတွင်ခေါ် တပည့်တော်သည်။ ဘဂဝတော ဒဿနဿ= ရှင်တော်ဘုရားအား ဖူးမြော်ခြင်းကို။ ကုဒါစနံ=တရံတဆစ်မျှ။ ဝါ-နည်းနည်းကလေးမျှ။ တိတ္ထိံ=တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်းကို။ န အဇ္ဈဂါ= မရခဲ့ပါ။

တပည့်တော် ဘုရားဖူးရတာ နည်းနည်းမှ တင်းမတိမ်ဘူး။ တင်းတိမ်ခြင်း ရောင့်ရဲခြင်းကို မရခဲ့ပါဘူး ဘုရား။

အဓိသီလံ သိက္ခမာနော၊ သဒ္ဓမ္မသဝနေ ရတော။

တိတ္ထိံ ဓမ္မာနံ အတိတ္ထော။ ဟတ္ထကော အဝိဟံ ဂတော။

ဘန္တေ=ရှင်ပင်မြတ်ဘုရား။ အဟံ=ဟတ္ထကတွင်ခေါ် အရှင် တပည့်တော်သည်။ အဓိသီလံ=လူတွေ သုံးနေကျ ပဉ္စသီလထက် သာလွန်တဲ့ ဒဿသီလကို။ (အနာဂါမ်ဆိုတော့ ငါးပါး ရှစ်ပါးတွင် မဟုတ်ဘူး။ ဆယ်ပါးသီလကို စောင့်ထိန်းတယ်။ အဓိသီလံ=လူတကာ သုံးနေကျ ပဉ္စသီလထက် သာလွန်သော ဆယ်ပါးသီလကို။) သိက္ခမာနော=နေ့စဉ်ညစဉ် ကျင့်ကြံ နေ့ည နိယံ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်သည်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း။ အမြဲတမ်း ဆယ်ပါးသီလ စောင့်တယ်။ သဒ္ဓမ္မသဝနေ=သူတော်ကောင်းတရား နာကြားခြင်း၌။ ရတော=မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်သည်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း။ တိတ္ထိံဒိဓမ္မာနံ=ဘုရားကို ဖူးမြော်ခြင်း၊ တရားကို နာခြင်း၊ သံဃာတော်တို့ကို ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ပြုစုခြင်း တရားသုံးမျိုးတို့၌။ အတိတ္ထော=ရောင့်ရဲတင်းတိမ်ခြင်း အားခြင်း အလျဉ်းမရှိဘဲ၊ ဟတ္ထကော=ဟတ္ထကတွင်ခေါ် အရှင်တပည့်တော်သည်။ အဝိဟံ= အဝိဟာဘုံသို့။ ဂတော=ဘဝပဋိသန္ဓေ ကပ်ရောက်ရပါပြီ ဘုရားလို့-

သူ အဝိဟာဘုံ ရောက်တဲ့အကြောင်း တရားသုံးမျိုး၌ သူ ရောင့်ရဲခြင်း တင်းတိမ်ခြင်း မရှိတဲ့အကြောင်း ဟော.. နှစ်ဂါထာနဲ့

ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်(သမာဓိချိန်ခွင်)တရားကော် ၄၀၃

လျှောက်ပြီးတော့ ဟတ္ထကသုတ္တန်တစ်ခုလုံး ဆုံးတယ်။ ဒီတော့ ဟတ္ထက သုတ္တန်လေးသုတ် ဟတ္ထကသုတ်ပေါင်းချုပ် ဟောပြီးပြီ။ အဲဒီ ဥပါသကာ ဒကာတွေဘက်က ပညာဘက်က စိတ္တသူဌေးက ချိန်ခွင် တစ်လက် ချိန်ခွင်လက်ကြီး တစ်ခု။ သမာဓိဘက်က ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်က ချိန်ခွင်လက်ကြီး တစ်ခု။ မြတ်စွာဘုရားက ဒကာ ကြီးတွေ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ တောင့်တချင်ရင်တဲ့-

သဒ္ဓေါ ဘိက္ခဝေ ဥပါသကော ဧဝံ သမ္မာ အာယာစ မာနော အာယာစေယျ တာဒိသော ဟောမိ၊ ယာဒိသော စိတ္တော စ ဂဟပတိ ဟတ္ထကော စ အာဠာဝကော။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ သဒ္ဓေါ=သဒ္ဓါ တရားနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဥပါသကော=ဒါယကာတစ်ယောက်သည်။ သမ္မာ အာယာစ မာနော=ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ပန်ထွာတောင့်တလို သည်ရှိသော်။ စိတ္တော ဂဟပတိ=စိတ္တသေဌေးသည်။ ယာဒိသော= အကြင်သို့ ပညာကြီးရင့်ခြင်း သဘောရှိ၏။ ဟတ္ထကောအာဠာဝကော =ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည်သည်။ ယာဒိသော=အကြင်သို့ သမာဓိကြီးရင့်ခြင်း သဘောရှိပေ၏။ အဟံ=ငါသည်။ တာဒိတော= ထိုသို့ စိတ္တသူကြွယ်ကဲ့သို့ ပညာကြီးသူ ဟတ္ထကာဠာဝက သီတင်းသည် ကဲ့သို့ သမာဓိ ကြီးရင့်သူသည်။ ဟောမိ=ဖြစ်ရလိုပါ၏။ ဣတိ=ဤသို့ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ပန်ထွာတောင့်တမှ။ သမ္မာ=မဖောက်မပြန် အမှန်အတိုင်း။ ဝါ-ကောင်းမွန်စွာ။ အာယာ စေယျ=တောင့်တပန်ထွာ သည် မည်ရာ၏။

မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်တော့်တပည့် ဒကာကြီးတွေ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပန်ထွာမှု ပြုချင်ရင် ငါသည် စိတ္တသူကြွယ်ကဲ့သို့ ပညာကြီးရင့်တဲ့ ဥပါသကာ၊ ဟတ္ထကာဠာဝက

၄၀၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သီတင်းသည်ကဲ့သို့ သမာဓိကြီးရင့်တဲ့ ဥပါသကာ ဖြစ်ရပါလိ၏။ အဲဒီလို ပန်ထွာတောင့်တမှ သဘာဝကျ၍ အကောင်းဆုံးသော ပန်ထွာ တောင့်တခြင်း ဖြစ်မယ်။ ဘာပြုလို့။

ဧသော ဘိက္ခဝေ တုလာ ဧတံ ပမာဏံ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ ယဒိဒံ စိတ္တော စ ဂဟပတိ ဟတ္ထကော စ အာဠဝကော။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ ယဒိဒံ စိတ္တော စ ဂဟပတိ=စိတ္တသူဌေးသည်လည်းကောင်း။ ယဒိဒံ ဟတ္ထကော စ အာဠဝကော=အကြင်ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည် မင်းသားသည် လည်းကောင်း။ အတ္ထိ=ရှိ၏။ ဧတံ=ဤစိတ္တသေဌေးနှင့် ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည် မင်းသား နှစ်ဦးသားသည်။ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ=ငါဘုရားရဲ့ တပည့်သာဝက ဥပါသကာတို့အနက်။ တုလာ=စိတ္တက ပညာဘက်က၊ ဟတ္ထကက သမာဓိဘက်က ချိန်ခွင် လက်ကြီးနှစ်လက် ဖြစ်ကြပါပေ၏။ ဧတံ=ဤစိတ္တသေဌေးနှင့် ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည် နှစ်ဦးသားသည်။ ပမာဏံ=စိတ္တ သေဌေးက ပညာဘက်၊ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်က သမာဓိ ဘက်က သမာဓိတင်းတောင်းကြီး အစုံသဖွယ် ဖြစ်ပါပေ၏။ ဘုရား ကိုယ်တိုင်က ဒကာကြီးတွေ ဆုတောင်းချင်ရင် ငါသည် စိတ္တသေဌေး ကဲ့သို့ ပညာကြီးရင့်သူ၊ ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်ကဲ့သို့ သမာဓိ ကြီးရင့်သူ ဖြစ်ရပါလိ၏လို့ အဲဒီလို ဆုတောင်းမှ ကောင်းသော ဆုတောင်း၊ သဘာဝကျ အကောင်းဆုံး ဆုတောင်း ဖြစ်မယ်တဲ့၊ ဆုတောင်းနိုင်ကြပါစေ၊ ဒီတော့ ဒကာဘက် က ချိန်ခွင်ကြီးနှစ်လက် ဘုန်းကြီး ဟောတာ ပြီးသွားပြီ။

ဥပါသကာ ချိန်ခွင်ကြီးနှစ်လက် ပြီး၏။

အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ၏
ဟောစဉ်တရားတော်များ (အဋ္ဌမတွဲ)
အက္ခရာစဉ်အညွှန်း

[က]		ကြည့်ခြင်း ကြီးငါးပါး	၃၀၁
ကဗဠိကာရအာဟာရ	၂၂၉		
ကယောင်ကတမ်း	၂၆၀	[ခ]	
ကလလရေကြည်	၃၉၃	ခဏနိရောဓ	၁၆၁
ကာကကုက္ကုဒီ	၁၈	ခွေးအိပ်	၁၂၄
ကာမဋ္ဌန္ဒသံယောဇဉ်	၂၅၄	ခြင်္သေ့မင်း၏ဟိန်းဟောက်သံ	၆၆
ကာမောဃ	၃၂၅	[ဂ]	
ကာယသင်္ခါရ	၁၅၄	ဂဠုန်ငှက်မင်း	၃၀၂
ကာဠာဝကဆင်	၂၉၂	ဂင်္ဂေယျဆင်	၂၉၂
ကုလမစ္ဆရိယ	၁၂	ဂဒြာ	၂၉၂
ကုသဇာတ်	၃၀၃	ဂန္ဓကုဋီ	၆၆
ကောသာလတောင်ထွတ်	၃၀၃	ဂန္ဓဆင်	၂၉၂
ကေသရာဇာခြင်္သေ့မင်း	၃၀၂	ဂေါတ္တ	၁၆
ကတ္တား	၁၄၇	ဂွေးချိုတောကျောင်း	
ကပ္ပိယဘူမိ	၄၇	တိုက်ကြီး	၇
ကမ္မ	၁၆	ဂိုဏ်း	၁၆
ကဿပ	၂၄၇		
ကဿပမြတ်စွာဘုရား	၃၀၃	[ငါ စါ ဆါ ဇါ ဈါ ညါ ဋ]	
ကုမ္ဘဏ်	၃၀၆	ငှက်ကလေးမိမိတောင်ပံဖြင့်	
ကိုယ်တော်ရောင်	၃၁၆	ပျံသွားကြသလို	၁၁၀
ကျီးဖို	၁၈	စာဂ	၃၃၃
ကြက်မလေး	၁၈	စုလျား	၁၂၄

၄၀၆ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

စောရပဋိဗာဟန	၂၇၉	တေဇောဓာတ်	၃၉၂
စက္ခုဒသကုကလာပ်	၃၉၃	တောက်	၇၃
စကြဝတေးမင်း	၂၅၈	တစ်ဂါထာလျှင်လေးဖြေ	၃၁၉
စမ္မာပြည်	၆၅	တစ်ဂါထာလျှင်အမေးလေးခု	၃၁၉
စိတ္တက္ခဏ	၃၉၂	တစ်နွယ်ငင် တစ်စင်ပါ	၄
စိတ္တနတ်သား	၅၅	တိတ္ထိယပရိဝါသ်	၂၅၅
စိတ္တသင်္ခါရ	၁၅၄	တန်ခိုးရုပ်ဖန်ဆင်းခြင်း	၁၁၇
စိတ္တသေဋ္ဌေးအလောင်းမုဆိုး	၃၀၂	တန်ခိုးအဘိညာဉ်	၃၁၄
ဆေးဒန်းမြင်းသီလာကျောက်ဖျာ	၃၀၂	တမ္မဆင်	၂၉၂
ဆဲရေးခြင်းဆယ်မျိုး	၁၆		
ဆင်ပြောင်ကြီး	၃၀၂	[၈]	
ဆဒ္ဒန်ဆင်	၂၉၂	ထောပတ်ခဲကြီးမြေကြီးထဲ	
ဇာတိ	၁၆	စိမ့်စိမ့်ဝင်သလို	၃၉၁
ဇာတိကုလပုတ္တ	၁၃၆	ထန်းပင်ရာကဲ့သို့	၃၈၆
ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံးအနှံ့	၃၀၄	ထွက်လေ+ဝင်လေ	၁၅၇
ဈာနသမာပတ်	၁၃၆		
ဉာဏမျက်စိ	၁၃၆	[၁]	
ဉာဏပရိညာ	၂၂၈	ဒသဝတ္ထုက မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	၉၂
ဉာယပုဋိပနွေဝတဘဂဝတော		ဒါန	၃၆၅
သာဝကသံဃော	၂၇၂	ဒါနသင်္ဂဟတရား	၃၆၆
ဋီခဏ	၁၆၁	ဒီဃပိဋ္ဌိကပြိတ္တာ	၂၄၀
		ဒုတိယကာမဘူသုတ္တန်	၁၄၅
		ဒုတိယပြဿနာက	
[၈]		သကဒါဂါမိမဂ်	၃၂၅
တိစိဝရိက်	၃၇၈	ဒေါသကိလေသာတည်း	
တိရစ္ဆာနကထာ	၅၉	ဟူသောငိုကြွေးခြင်း	၃၁၁
တိရဏပရိညာ	၂၂၈		

ဒက္ခိဏေယျောဝတဘဂဝတော	
သာဝကသံဃော	၂၇၃
ဒိဋ္ဌောဃ	၃၂၅
ဒုက္ကရစရိယာ	၃၀၁

[ဝ]

ဓနဉ္စယကောရဗျ	၃၀၃
ဓရ	၃၃၀
ဓမ္မကာယ	၃၅
ဓမ္မဂုတ္တာ	၂၃၈
ဓမ္မဃောသကနတ်သား	၃၃၆
ဓမ္မစက္ခု	၂၉၁
ဓမ္မထမင်းလုတ်ကြီး	၃၂၇
ဓမ္မပဒပါဠိတော်ပကိဏ္ဍဝဂ်	၅၀
ဓမ္မဝိနယသာသနာ	၂၅၃
ဓမ္မဝုဗ္ဗိ	၃၉၉
ဓမ္မသာလာ ဓမ္မယ	
ဓိဋ္ဌာန်စကား	၆၅
ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်းရှစ်သောင်း	
လေးထောင်	၁၇
ဓာတ်အထူးထူး	၈၅

[န]

နလဗိန်းတုံး	၉၆
နဝကမ္မ	၈
နာနာဘဏ္ဍဝိကောပန	၁၅၀

နာနတ္တကာယနာနတ္တသညီ	
သတ္တဝါ	၂၃၇
နာမ	၁၆
နာရာယနကာယဗလအား	၂၉၂
နိရောဓသမာပတ်	၁၃၆
နိလကသိုဏ်း	၁၂၀
နေရာတိုင်	၂၄၉
နိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ	၂၅၆
နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်	၂၂၈
နာမ်အဘိဓမ္မာ	၂၄၉
နို့ဃနာဆွမ်း	၁၁၂
နွားနက်ကြီး	၇၃
နွားဖြူကြီး	၇၃
နမ်းပြစ်	၁၆

[ပ]

ပဋိရာဇနိသေဓန	၂၇၉
ပဋိသာရဏိယကံ	၂၅
ပဋိသန္ဓေစိတ်	၃၉၂
ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ	၃၂
ပဌမပြဿနာက	
သောတာပတ္တိမဂ်	၃၂၅
ပတိရူပကာရီ	၃၃၀
ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား	၅၁
ပဒုမ္မာကြာပန်းလို	၃၉၄
ပဘာဝတီမင်းသမီး	၃၀၃

၄၀၈ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ပရမတ္ထသစ္စာ	၃၂၂
ပရမ္မရပစ္စဝေက္ခဏာ	၂၅၆
ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ	၁၄၈
ပရိဗိုဇ်တို့ကျက်စားရာတရားမျိုး	၂၂၇
ပရိသတ်လေးပါး	၃၅
ပရိတ္တာဘာဘုံသား	၂၄၀
ပသာဒမျက်စိ	၃၅
ပသာဒသဒ္ဓါ	၄၉
ပဟာနပရိညာ	၂၂၈
ပဟိနကိလေသ	
ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ	၂၅၆
ပါဒကဈာနဝိထိ	၁၁၇
ပါဟုနေယျောဝတဘဂဝတော	
သာဝကသံဃော	၂၇၄
ပိယင်္ဂရမာတာ	၂၃၈
ပူပန်မှု	၃၈၇
ပူရဏကဿပ	၃၃၃
ဝေယျဝဇ္ဇ	၃၆၅
ဝေယျဝဇ္ဇသင်္ဂဟ	၃၆၆
ပစ္စတ္တံဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ	
ဘဂဝတော ဓမ္မော	၂၇၁
ပစ္စိမဘဝိကသား	၆
ပညာ	၃၃၃
ပညာဂုဏ်	၂၆၄
ပဏ္ဍရဆင်	၂၉၁
ပဗ္ဗဇိတ	၂၄၉

ပိင်္ဂလဆင်	၂၉၂
ပုဂ္ဂိုလ်	၁၂
ပုညာဘိသင်္ခါရ	၁၅၃
ပုဏ္ဏကဘိလူးစစ်သူကြီး	၃၀၃
ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါး	၁၅၀
ပုမ္မာဝဒသက ကလာပ်	၃၉၄
ပြာဠိဟာများ	၃၈
	[၆]
ဖလပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ	၁၅၆
ဖလသမာပတ်	၁၃၆
ဖားနတ်သားဝတ္ထု	၆၅
ဖဿဟာရ	၂၂၉
ဖုဿမိတ္တာ	၂၃၈
	[၇]
ဗလိနတ်စာပူဇော်	၃၄၆
ဗောဓိပက္ခိယ	၃၂၉
ဗုဒ္ဓစက္ခုတော်	၂၉၀
ဗုဒ္ဓဝိထိ	၄၃
ဗုဒ္ဓါသနဓမ္မပလ္လင်	၁၃၂
ဗျာပါဒသံယောဇဉ်	၂၅၄
ဗျာယာမ ကရဏ	၂၇၉
ဗြဟ္မစရိယ	၁၃၆
	[၈]
ဘရိုးလင်း	၁၂၅
ဘဝေါဃ	၃၂၅

ဘုရားဂုဏ်တော်	၃၇၅
ဘင်ခဏ	၁၆၁
ဘွဲ့ဖြူနတ်ပုဆိုးလက်နက်	၃၀၆

[မ]

မနောသဉ္ဇေတနာဟာရ	၂၂၉
မမြင်ဖူးသောမိတ်ဆွေ	၁၀၄
မဟာကရုဏာသမာပတ်	၂၉၀
မဟာဒါန	၅၁
မဟာနာမထေရ်	၆

မာန	၂၅၄
မိဂပထက	၆၂
မိမစစ် ဖမစစ်	၂၀
မီးပုံထဲပစ်ချအပ်သော	

ဆားခဲကဲ့သို့ ၃၁၀

မီးအိုးကင်းကြီး	၂၉၄
မုဆိုးအလုပ်	၅၂

မူလပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ	
လေးမျိုး	၂၇၀

မက္ခလိဂေါသာလ	၃၃၃
မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ	၂၅၆

မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ	၁၃၇
မစ္ဆရိယတရား	၂၉၆

မစ္ဆကာသဏ္ဍမြို့	၅
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါး	၉၅

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဆယ်မျိုး	၉၂
----------------------	----

မိစ္ဆာအယူ	၉၀
မင်္ဂလဆင်	၂၉၂

မောင်စိတ္တ	၅
မုစ္ဆိတုကမျတာဉာဏ်	၂၃၀

မဇ္ဈိမပုရိသ	၂၉၂
မယ်တော်မာယာ	၃၀၁

မျက်စောင်းလက်နက်	၃၀၆
မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့အားစွန့်လှူ	

အပ်သော လာဘ်လာဘ ၃၁၆

[ယ]

ယောဂါဝစရမထေရ်	၅၃
ယံ ဝါ တံ ဝါ	၂၈

ယက္ခိနီများ	၂၉၅
ယင်းတိုက်တော	၃၇၃

[ရ]

ရတနာ	၁၇
ရသေ့ပရိမိုဇ်	၃၁၄

ရူပကာယ	၃၅
ရူပရာဂ	၂၅၄

ရုပ်အဘိဓမ္မာ	၂၄၉
ရှစ်မင်းပယ်စားလယ်မြေ	၄၀

[လ]

လောကီလောကုတ္တရာ	
ဒါနစေတနာ	၃၆၁

လောကီလောကုတ္တရာပညာ	၃၆၁
--------------------	-----

၄၁၀ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

လောကီလောကုတ္တရာ	
ဗဟုသုတ	၃၆၁
လောကီလောကုတ္တရာဟိရိ	၃၆၁
လောကီလောကုတ္တရာဩတ္တပ္ပ	၃၆၁
လောကီဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး	၂၃၅
လောကီလောကုတ္တရာတရား	
တည်းဟူသောစတုမရ	၃၁၂
လောကီလောကုတ္တရာတရား	
တည်းဟူသောနိချိုအေး	၃၁၂
လင်္ကာဝါဒ	၉၁
လင်္ကာဝါဒ	၉၁
လင်းနို့သားငါးရာ	၆၄
လိပ်ပြာ	၉၆
လိပ်ပြာခွဲ	၉၆
လုံးဝအနှောင်အဖွဲ့မရှိ	၁၃၈
[၀]	
ဝစီသစ္စာ	၃၂၂
ဝစီသင်္ခါရ	၁၅၄
ဝဇီရစိန်(ဝရဇိန်)လက်နက်	၃၀၆
ဝါယောကသိုဏ်း	၁၁၉
ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ	၁၂၃
ဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇဉ်	၂၅၃
ဝိစက္ခဏ	၃၂၉
ဝိနိပါတိကအံ့သူရကာယ်	၂၃၈
ဝိပဿနာ	၁၅၀

ဝိမုတ္တိဂုဏ်	၂၆၄
ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်	၂၆၄
ဝိရတိသစ္စာ	၃၂၂
ဝိရာဂဉာဏ်	၂၃၅
ဝီရိယ	၃၃၃
ဝေဒနာက္ခန္ဓာဝန်	၁၅၂
ဝေမာနိကပြိတ္တာ	၂၃၈
ဝေယျာကရုဏ်း	၂၂၇
ဝတ္ထုဒဿက ကလာပ်	၃၉၄
ဝေဿဝဏ်နတ်ဘီလူးမင်းကြီး	၂၈၀
ဝိညာဏာဟာရ	၂၂၉
ဝိညာဏက္ခန္ဓာဝန်	၁၅၂
ဝိညာဏဋ္ဌိတိခုနစ်ပါး	၂၃၈
[သ]	
ဩကပ္ပနသဒ္ဓါ	၄၉
သမထ	၁၄၉
သမာဓိဂုဏ်	၂၆၄
သမာနတ္တတာ	၃၆၅
သမာနတ္တာစတုတ္ထသင်္ဂဟ	၃၆၇
သာတာဂိရိနတ်ဘီလူး	၂၉၇
သာမိစိပုဋိပနွေဝတဘဂဝတော	
သာဝက သံဃော	၂၇၂
သာမန်လူသေ	၁၆၆
သာသနာ	၂၄၉
သားပြွမ်း(ဒံပေါက်)ဆွမ်း	၅၄

သိကြားမင်း	၃၀၃	သစ္စာအရသာ	၃၂၂
သိခါပတ္တပရမ္မရ		သတ္တာဝါသ ဘုံကိုးဝ	၂၄၄
ပစ္စဝေက္ခဏာ	၂၅၇	သတ္တုပက္ကောသနအဓိဋ္ဌာန်	၁၅၀
သီလ(လောကီလောကုတ္တရာ		သဒ္ဓါ(လောကီလောကုတ္တရာ)၃၆၁	
သီလ)	၃၆၁	သန္တိဋ္ဌိကော ဘဂဝတော	
သီလဂုဏ်	၂၆၄	ဓမ္မော	၂၆၉
သီလဗ္ဗတပရာမာသသံယောဇဉ်		သဗ္ဗေသတ္တာ	
	၂၅၄	အာဟာရဋ္ဌိတိဏာ	၂၂၈
သီလသမ္ပဒါ	၄၉	သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်	၃၁၆
သော ဘဂဝါ ဣတိပိ ဘဂဝါ	၂၆၈	သမ္မာဝါစာ	၃၂၂
သော ဘဂဝါ ဣတိပိ		သမ္မာဝါစာဝိရတီ	၃၂၂
လောကဝိဒူ	၂၆၆	သဿတဒိဋ္ဌိ	၉၆
သော ဘဂဝါ ဣတိပိ		သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံ	၃၉၀
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော	၂၆၅	သုပုဋိပန္နော ဝတ ဘဂဝတော	
သော ဘဂဝါ ဣတိပိ		သာဝကသံဃော	၂၇၂
သုဂတော	၂၆၆	သုသူသာ	၃၂၉
သော ဘဂဝါ ဣတိပိ		သင်္ခါရ	၁၅၃
သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ	၂၆၇	သင်္ခါရက္ခန္ဓာဝန်	၁၅၂
သော ဘဂဝါ ဣတိပိ		သင်္ဂဟ	၃၆၄
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ	၂၆၅	သင်္ဂဟလေးပါး	၃၆၈
သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အနတ္တရော		သညာဝေဒယိတ နိရောဓ	
ပုရိသဒမ္ပသာရထိ	၂၆၇	သမာပတ်	၁၆၀
သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ	၂၆၄	သညာအသိ	၆၆
သက္ကာယဒိဋ္ဌိသံယောဇဉ်	၂၅၃	သံဃနဝက-သံဃနော	၈၄
သစ္စာ	၃၃၃	သံဃနော	၁၀၈

၄၁၂ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

သံဃပဋိမာနနအဓိဋ္ဌာန်	၁၅၀	အဆင်းငါးမျိုး နတ်ပန်းမိုး	၅
သံဃာ	၁၂	အညစ်အကြေးလိမ်းထေး	
သံတင်းပုတ်လက်နက်	၃၀၆	နေတဲ့ သံခဲကြီး	၃၅၃
သံတွေခဲ	၃၀၂	အတွင်းအာယတန	၂၃၆
သံတွေခဲ မီးရဲရဲကြီး	၃၅၃	အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆ	၃၅၈
သံယောဇန	၅၉	အဓိစ္စသမုပ္ပန္န	၂၂၉
သံယောဇနိယ သုံးဆယ့်		အဓိဋ္ဌာန်ဒွိ	၁၂၃
နှစ်ပါးသော နိမိတ်	၃၀၁	အဓိဋ္ဌာန်ဝီထိ	၁၂၅
သွာက္ခာတောဘဂဝတာဓမ္မော	၂၆၉	အနာဂါမ်အရိယာ	၁၀
[ဟ]		အနုဒ္ဓတ	၂၉
ဟေမဆင်	၂၉၂	အနတ္တဝါဒ	၉၈
ဟေမဝတနတ်ဘိလူး	၂၉၇	အနတ္တရံ ပုညဓေတ္တံဝတ	
ဟတ္ထက	၃၄၃	လောကဿ ဘဂဝတော	
ဟတ္ထကအဋ္ဌာဝက	၃၄၃	သာဝကသံဃော	၂၇၅
ဟတ္ထပါသံအတွင်း	၃၀၆	အပရလကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ	၁၃၁
[အ]		ဘဒ္ဒိယအပရလ	
အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာပြည်	၂၆၄	ကုဏ္ဍကသုတ်	၁၃၀
အကာလိကော		အပါယ်ဘုံသား	၂၃၉
ဘဂဝတော ဓမ္မော	၂၇၀	အပုညာဘိသင်္ခါရ	၁၅၃
အကုသိုလ်ကမ္မပထတရား		အဖော်တမန်ရဟန်း	၂၈
ဆယ်ပါး	၂၄၆	အဘယာရာမဆရာတော်	၉၇
အကျဉ်းချုပ်ညွှန်ပြမှု	၂၃၀	အဘိဓမ္မာ	၂၄၉
အစေလကဿပသုတ်	၂၄၇	အဘိဓမ္မာတရားတော်	၆၄
အစွယ်ကို နှုတ်အပ်ပြီးသော		အမရာဝိက္ခေပငါး	၉၂
မြွေဆိုးမြွေဟောက်ကဲ့သို့	၃၀၈	အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ	၉၂

အရိယဘုံသုံးဆင့်မြောက်	၃၅	အာဟာရဇရုပ်ကလာပ်	၃၉၄
အရိယာမဂ်ဉာဏ်အထူး	၂၄၈	အာဟုနေယျောဝတ	
အရူပရာဂ	၂၅၄	ဘဂဝတော သာဝက	
အရှင်ကာမဘူ	၁၂၈	သံဃော	၂၇၄
အရှင်ထေရ	၈၂	အာဠဝကမင်းသားလေး	၂၈၈
အရှင်မဟာကရဟန္တာ	၁၁၀	အာဠဝကဘီလူး	၂၇၉
အရှင်မဟာကစ္ဆည်း	၉	အာဠဝီ	၂၈၀
အရှင်မဟာကပိန	၉	အာ+အောက်လိ	၁၇
အရှင်မဟာကဿပ	၅၈	ဣသိပတနမိဂဒါဝန်တော	၃၀၁
အရှင်မဟာကောဠိက	၉	ဥဗ္ဗုဠိပန္နော ဝတ ဘဂဝတော	
အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်	၉	သာဝက သံဃော	၂၇၂
အရှင်ပေကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ	၁၃၁	ဥတုဇ	၃၉၂
အရှင်သာရိပုတ္တရာ	၉	ဥတုဇရုပ်	၃၉၂
အရှင်သုဓမ္မ	၉	ဥဒါန်းကျူး	၃၉၄
အရှင်အာနန္ဒာ	၅၈	ဥပနိဿရည်း	၇၀
အဝန္တီတိုင်း	၁၀၄	ဥပပတ်မှာ စုတေခါ	
အလဇ္ဇီဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်း	၁၃၂	ခန္ဓာကြွင်းမရှိ	၃၉၄
အဝိဟာဘုံ	၃၉၀	ဥပေါသထဆင်	၂၉၂
အဝိဇ္ဇောဃ	၃၂၅	ဥပါဒ်ခဏ	၁၆၁
အာကာသဋ္ဌဗိမာန်	၃၀၀	ဥသဘန္ဓားလား	၃၀၂
အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရ	၁၅၃	ဦးချိုကျိုးသော နွားလား	
အာပေါကသိုဏ်း	၁၁၉	ဥသဘကဲ့သို့	၃၀၈
အာဝါသိကကျောင်းထိုင်		ဧကစ္စသဿတဒိဋ္ဌိ	၉၁
ကိုယ်တော်	၈	ဧကတ္တကာယနာနတ္တ	
အာသယာနုဿယဉာဏ်	၂၉၀	သညီသတ္တဝါ	၂၃၇

၄၁၄ တိပိဋကဓရဟောစဉ်တရားတော်များ(အဋ္ဌမတွဲ)

ဧကတ္တကာယဧကတ္တ		အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒ	၁၅၁
သညီသတ္တဝါ	၂၃၇	အဏ္ဏဝသမုဒ္ဒရာ	၃၂၅
ဧဏိမိဂ	၂၇၉	အပ္ပမာဒ	၃၂၅
ဧဟိပဿိကော ဘဂဝတော		အပ္ပိစ္ဆဂုဏ်	၃၆၃
ဓမ္မော	၂၇၀	အပ္ပိစ္ဆတာ	၃၆၃
ဩဃလေးခန်းရေပြင်ကြမ်း	၃၂၅	ဣတ္ထိဘာဝဒသက	
ဩပနေယျိကော		ကလာပ်	၃၉၄
ဘဂဝတော ဓမ္မော	၂၇၀	ဣဒ္ဓိရှင်	၃၁၄
ဩရုဗ္ဗာဂိယ သံယောဇဉ်	၂၅၂	ဣဿရနိမ္မာန	၂၂၉
အံ့ဖွယ်ခုနစ်ပါး ကျေးဇူးတရား		ဣဿာတရား	၂၉၆
နဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်	၃၆၁	ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ	၉၁
အောက်+ကလိ+အာ	၁၇	ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ	၃၃၀
အာဠဝကစေတီယ	၃၇၄	ဥတ္တရမာတာဘီလူးမ	၂၃၈
အဇ္ဈလိကရဏိယောဝတဘဂဝတော		ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မမျိုး	၁၂၃
သာဝကသံဃော	၂၇၄	ဥဒ္ဓေသ	၂၃၀
ဧည့်သည်	၃၉၃	ဥဒ္ဓစ္စ	၂၅၄
အတ္တဒိဋ္ဌိ	၉၇	ဥဒ္ဓမ္မာဂိယသံယောဇဉ်	၂၅၄
အတ္တဝါဒ	၉၆	ဣန္ဒြိယပရော	
အတ္တစရိယ	၃၆၅	ပရိယတ္တိဉာဏ်	၂၉၀
အတ္တစရိယသင်္ဂဟ	၃၆၇	အန္တရဋ္ဌကရက်ကြီး	၃၇၆
အတ္တစရိယာ	၃၄၈	အမ္မာဋကဝန	၉
		အိမ်ရှင်	၃၉၃

အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ၏
ဟောစဉ်တရားတော်များ (အဋ္ဌမတွဲ)
အကွရာစဉ်အညွှန်း ပြီး၏။